Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 4



Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA


بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ....................10
KISALTMALAR....................13
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN....................15
01. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN ÖNCEDEN BİLDİRİLMESİ....................25
a. Süleyman AS'ın Mühründeki Yazı....................26
b. Allah'a ve Ana-babaya Şükür....................38
c. Kelerin Öldürülmesi....................41
d. Allah'ın Günahları Bağışlayabileceği....................43
e. Günahın Başkasına Zararı....................49
02. ALLAH MÜLKÜ DİLEDİĞİNE VERİR....................52
a. Halifeliğin Tekrar Kureyş'e Döneceği....................53
b. Lût Kavminin Ameli....................61
c. Borçluya Müsamaha Etmenin Karşılığı....................69
d. Vahyin İki Şekli....................72
e. Halifelerin Haklarına Riayet Edin!....................74
03. SARIK SARMAK....................85
a. Meleklerin Sarıkları....................86
b. Sarıklar Arapların Tâcıdır....................88
c. Allah Ne Güzel Vekildir....................89
d. Muànaka Hakkında....................94
e. Peygamberlerin Asâ Kullanması....................95
f. Allah'ı Kızdıran Dört Şey....................99
g. Çok Sevaplı Bir Tesbih....................109

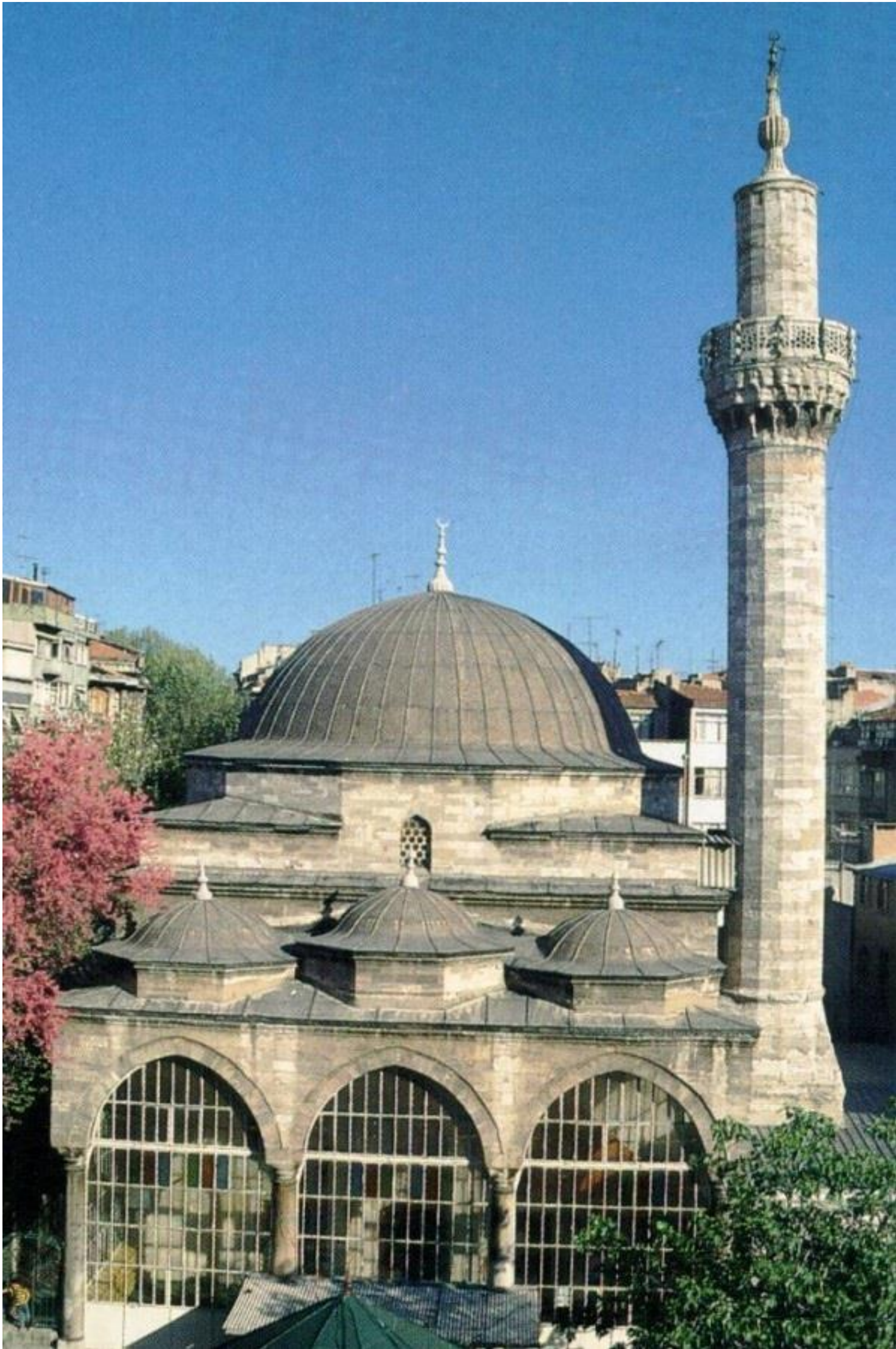
04. KİTAP VE SÜNNET 118
a. Sünnet-i Seniyyenin Önemi 119
b. Kurban ve Duha Namazı 133
c. Yazının Şerefi 135
d. İnsanın Şerefi 139
05. YALANDAN SAKINMAK 150
a. Müslüman Kardeşine Yalan Söylemek 151
b. Güvenilir İnsan Olmak 155
c. Ölüm Vâiz Olarak Yeter 159
d. Her Duyduğunu Nakletmek 169
e. İkram Edileni Beğenmemek 177
06. ZİKRULLAH VE SALEVAT 181
a. Allah Adıyla Başlamanın Önemi 182
b. Caiz Olmayan Boşanma 184
c. Her Göz Zina Edicidir 190
d. Her Mescidde İ'tikâf Yapılabilir 193
e. Lût Kavminin Üç Adeti 194
f. Şehidin Yarasından Kanlar Akması 203
g. Herkes Fıtratına Uygun Olanı Yapar 204
07. HELÂL LOKMANIN ÖNEMİ 208
a. Kur'an'ın Mânasını Düşünmek 209
b. Babanın Duası 220
c. Kur'an'da Olmayan Şart 224
d. Haramdan Oluşan Et 229
e. Sadakanın Faydası 235
08. SABAHLEYİN ZİKİRLE MEŞGUL OLMAK 245

a. Sabah ve Akşam Allah'ın Zikri İçin Oturmak......................246
b. Bir Mücâhidi Teşyî Etmek 255
c. Müslüman Kardeşine Arazisini Kullandırmak 257
d. Sınırda Nöbet Tutmanın Karşılığı..258
e. Şiirle Uğraşmanın Tehlikesi 269
f. Yemek Yedirmenin Sevabı..275
g. Mükâfatı Allah'tan Beklemek..277
09. KELİME-İ ŞEHÂDETİN TELKİN EDİLMESİ.....................282
a. Ölülerinize Telkin Ediniz...283
b. Lâ ilâhe illa'llah Günahları Siler..293
d. Cihadda Bulunmanın Fazîleti..296
e. Cennetin Ağaçlandırılması...300
f. Kıyâmet Gününde İnsanın Telâşı 302
g. Afetlerin En Büyüğü..306
h. Dinin En Yüksek Seviyesi..310
10. ALLAH'IN TAKDİRİNE RAZI OLMAK................................316
a. Kur'an Okumanın Zîneti...317
b. İmanın Temeli..322
c. Kadere İman...330
d. Vücudun Zekâtı..334
e. Takvânın Madeni 336
f. Semâların Anahtarı...339
g. İmanın Özü...340
h. Vesvese...343
i. Yedi Yüz Kat Mükâfat...345
j. Aileye Yapılan Harcama...346

k. İmam ve Müezzinin Mükâfatı....347
l. Dilencinin Hakkı....349
m. Şehide Verilen İkramlar....350
11. ŞEHİDE VERİLEN MÜKAFATLAR....353
a. Şehidin Nâil Olacağı Nimetler....354
b. Nimete Şükrün Önemi....359
c. Mü'minin Cennetteki Çadırı....365
d. Yürüyerek Haccedenin Karşılığı....367
e. Kadının iki Örtüsü....368
f. Namaz Kılana Verilen Mükâfatlar....372
g. Kölenin Üç Hakkı....375
h. İnsanların Üç Sığınağı....377
i. Ölümün Şiddeti....380
j. Allah'tan Afiyet İsteyin!....383
12. CENNET VE HOŞA GİTMEYEN ŞEYLER....386
a. İslâm Haksızlığı Önler....387
b. Cennet ve Cehennem....394
c. Şeytanın İnsana Vesvese Vermesi....408
d. Mûsâ AS'ın Firavun İçin Dua Etmesi....409
13. ALLAH YOLUNDA CİHAD....413
a. Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu....414
b. Mi'rac'da Cebrâil AS....420
c. Mûsâ AS'ın Görüşü....424
d. Allah Yolunda Cihadın Fazileti....430
14. YÖNETİCİLERİN İYİ OLMASI....440
a. Ümmetin Fitnelerle Karşılaşması....441

b. İnsanların Helâk Olması 444
c. Duanın Faydası 447
d. Yöneticinin Kadın Olması 455
e. Cimriliğin Zararı 456
f. Yöneticilerin Önemi 460
g. İftarda Acele Edilmesi 463
h. Selâm, Sevgi ve Merhamet 466
15. ÜMMET-İ MUHAMMED HELAK OLMAYACAK! 473
a. Ümmet-i Muhammed'in Helâk Olmayacağı 474
b. İçkinin Mânevî Zararı 481
f. Çocuğun Olması 500
g. Adem AS'ın Ağlaması 501
h. Müslümanı Öldürmenin Cezası 504
16. CENNET VE CEHENNEM 507
a. Hùrilerin Güzelliği 508
b. Cennetin Nimetleri 511
c. Allah'a Hamd Etmenin Değeri 513
d. Zakkumun Kötülüğü 519
e. Cehennemin Kıvılcımı 522
f. Cehennemin Kuyuları 523
g. Haşerelerden Korunmak İçin Dua 528
h. İbadetler Rahmet İçin Bahanedir 531
17. ALLAH İÇİN SEVMEK 536
a. Allah İçin Dostluğun Mükâfâtı 537
b. Çocuk İçin Dua 540
c. Kulun Amelleri 545

d. Orucun Mükâfatı..549
e. Allah'ın Merhameti..552
e. Kur'an-ı Kerim'in Tesiri..555
f. Korunmak İçin Dua...560
g. Üç Kötü Haslet...562
18. AMELLER NİYETLERE GÖREDİR...569
a. Niyetin Önemi..570
b. Niyet Bozukluğunun Zararı...576
c. Niyetin Ahiret Olması..585
d. Sadaka Vermenin Sevabı...587
e. Hakkıyla Tevekkül Etmek..595
19. RASÛLÜLLAH'IN TESİRİ...600
a. Ashabın Mânevî Halleri...601
b. Meleklerle Musafaha...610
c. Yağmuru Yıldızdan Bilmek..613
d. Az Gülüp Çok Ağlamak..623
e. Ölümden Sonraki Şeyleri Bilmenin Etkisi..............................626





ÖNSÖZ

Gümüşhaneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, ravi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki üçüncü ciltte 11. 07. 1982 - 30. 01. 1983 tarihleri arasındaki 19 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen M. Zahid Erkaya'ya ve M. Esad Erkaya'ya; kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Hacı Ali Erkaya'ya, Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Haziran 2008

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh / anhâ / anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

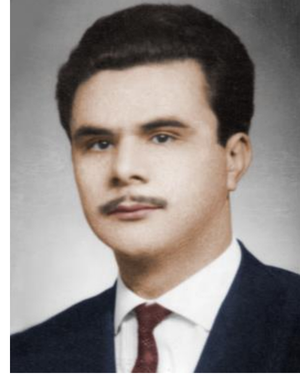
(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.



Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

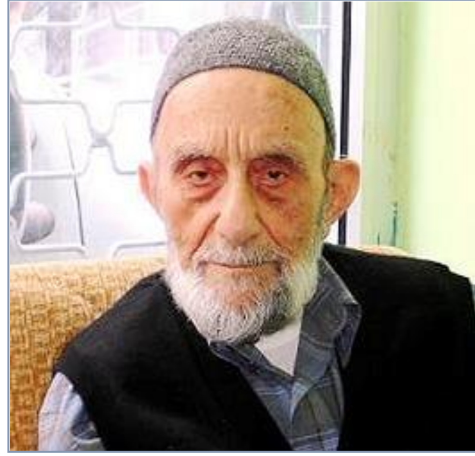
Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve

Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.



Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

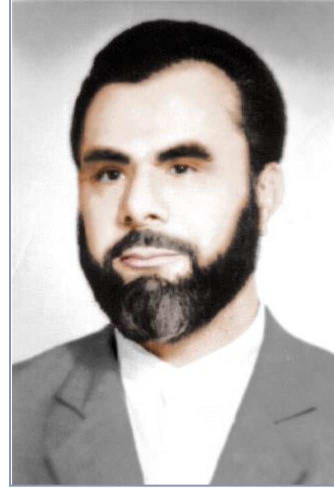
Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.



1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

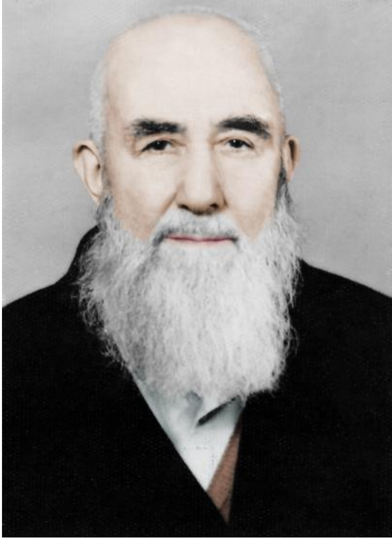
Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.



Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

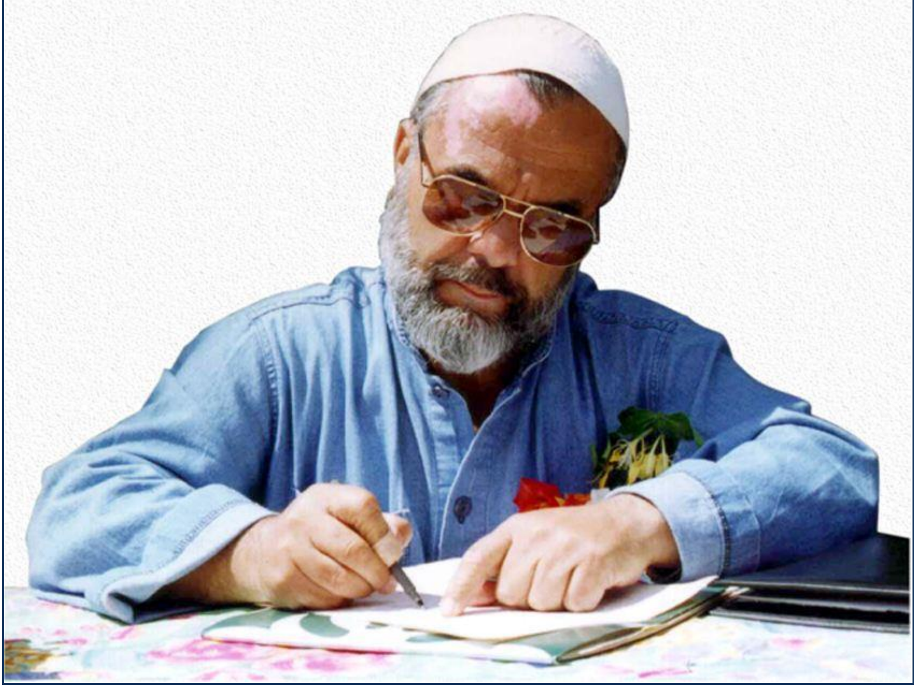
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.



Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.



Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)



01. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN ÖNCEDEN BİLDİRİLMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Rabbi'şrahlî sadrî, ve yessir lî emrî, va'hlül ukdeten min lisânî, yefkahû kavlî...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayrı halkıhî muhammedin ve alâ âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كَانَ فَصُّ خَاتَمِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ سَمَاوِيٌّ ، فَأُلْقِيَ إِلَيْهِ فَأَخَذَهُ فَوَضَعَهُ فِي خَاتَمِهِ ، وَكَانَ نَقْشُهُ: أَنَا اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنَا ، مُحَمَّدٌ عَبْدِي وَرَسُولِي (طب. كر. عن عبادة)

RE: 337/11 (*Kâne fassu hàtemi süleymâne'bni dâvûde semâviyyin, feulkıye ileyhi feehazehû fevadaahû fî hàtemihî, ve kâne nakşuhû: Ena'llàhu lâ ilâhe illâ ene, muhammedün abdî ve rasûlî.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun... Peygamber Efendimiz'in SAS mübarek ehâdis-i şerîfesinden bir miktarını, şurada sizlere anlatmağa çalışacağım.

Bu hadis-i şerîflerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruhu

için, ve sâir enbiyâ ve mürselînin ruhları için; ve cümle evliyâullahın ve hâssaten ashâb-ı kirâmın ve ashâb-ı kirâmdan müteselsilen bize kadar gelmiş geçmiş olan cümle sâdât ve meşayih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için;

Eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın ruhu için; talebelerinin, yakınlarının ruhları için ve eserin içindeki hadis-i şeriflerin, bilgilerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan bütün alimlerin, râvilerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescid-i şerife cem olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal etmiş cümle sevdiklerinin, yakınlarının ruhları için; ve hayatta olan biz mü'minlerin de sıhhat, afiyet, saadet, selâmet üzre yaşayıp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna sevdiği râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesîle olması için bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf kıraat edelim:

....

a. Süleyman AS'ın Mühründeki Yazı

Metnini az önce okuduğum hadis-i şerifte, Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan rivâyet edildiğine ve Taberânî'nin *Kebir*'inde mevcut olduğu üzere, Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:[1]

كَانَ فَصُّ خَاتَمِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ سَمَاوِيٌّ ، فَأُلْقِيَ إِلَيهِ ، فَأَخَذَهُ فَوَضَعَهُ فِي خَاتَمِهِ ، وَكَانَ نَقْشُهُ : أَنَا اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنَا ، مُحَمَّدٌ عَبْدِي وَرَسُولِي (طب. كر. عن عبادة)

RE: 337/11 (*Kâne fassu hàtemi süleymâne'bni dâvûde*

[1] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.405, no:703; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.252; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.272, no:4813; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.271, no:8727; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.693, no:32338; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.261, no:15455.

semâviyyin) “Dâvud AS’ın oğlu Süleyman AS’ın yüzüğünün taşı semâvî idi.” Bu yerin taşı değildi; semâvî, cennetten çıkmış bir taştı. Nasıl Hacerü’l-Esved öyleyse, onun gibi. (*Feulkıye ileyhi*) “O ona verilmişti. (*Feehazehû*) O da onu almış, (*fevadaahû fî hàtemihî*) yüzüğünün kaşının içine koymuştu. Yüzüğüne taş yapmıştı onu.”

(*Ve kâne nakşuhû*) “Üzerinde bir yazı vardı ki, bu yazı, bu nakış şu mealdeydi: (*Ena’llàhu lâ ilâhe illâ ene, muhammedün abdî ve rasûlî*) ‘Ben, kendisinden başka ilâh olmayan Allah’ım! Ben Allah’ım, benden başka ilah yoktur ve Muhammed benim kulum ve rasûlümdür.’ yazılıydı.”

Yine Kurtubî’nin Câbir ibn-i Abdullah RA’dan rivâyet ettiğine göre, bir başka hadis-i şerifinde Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, raviler farklı:[2]

كَانَ نَقْشُ خَاتَمِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ: لاَ إِلَهَ إِلاَ اللهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ (عد. كر. عن جابر؛ وطعن فيه الذهبي وقال فيه ابن أبي خالد متهم، وإ ابن الجوزي لا ه)

RE. 337/10 (*Kâne nakşu hàtemi süleymâne’bni dâvûde: Lâ ilâhe illa’llàh, muhammedün rasûlü’llàh.*) “Süleyman ibn-i Dâvud’un yüzüğünde *Lâ ilâhe illa’llàh, Muhammedün rasûlü’llàh* yazılıydı.”

Bu sözler Peygamber SAS Efendimiz tarafından bildirildiğine göre, haktır, gerçektir.

“—Pekiyi, Peygamber Efendimiz asırlar sonra geldiği halde, Süleyman AS çok önceki asırlarda yaşadığı halde, nasıl oluyor da onun ismi yazılı olabiliyor?” denirse, bunun cevabı şöyle olabilir:

---

[2] İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.III, s.159, no:560; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.47, no:907; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.364, no:483; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.197, no:721; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.252; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.272; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.693, no:32337; Şevkànî, *el-Fevâidü’l-Mecmûa*, c.I, s.497, no:73; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.XV, s.278, no:15477.



Peygamber SAS Efendimiz, *Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn*'dir. Bütün gelmişlerin, geçmişlerin, geleceklerin efendisidir, en üstünüdür; insanların en yükseğidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu kâinâtı onun yüzü suyu hürmetine yaratmıştır. Kâinâtın yaratılmasının hikmeti, gayesi, ilel-i gayesi Peygamber SAS'dir:[3]

لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ، لَمَا خَلَقْتُ الْأَفْلاَكَ

(*Levlâke levlâk, lemâ halaktü'l-eflâk*) "Sen olmasaydın, sen olmasaydın, yerleri gökleri yaratmazdım!" diye bir söz de, hadis-i kudsî olarak nakledilir tasavvuf kitaplarında...

---

[3] Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.227, no:8031; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.518, no:801; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.578, no:32025; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.45, no:91 ve c.II, s.1119, no:2123.

Şimdi bu işi şurada bırakıp da, başka ayet-i kerimelerden delil getirelim ki, Saf Sûresi'nde bir ayet-i kerimede Peygamber SAS Efendimiz'in isminin İncil'de zikredildiği bize bildiriliyor.

Fetih Sûresi'nin en son ayet-i kerimesinde, Tevrat'ta ve İncil'de Peygamber Efendimiz'in ve ümmetinin anıldığı bildiriliyor. İsmen Peygamber Efendimiz, işte şu isimde bir zât-ı muhterem gelecek diye Tevrat'da, incil'de ve hatta daha başka mukaddes kitaplarda yazılmıştır.

Bu meseleye dinî edebiyatta *tebşîrât meselesi* derler. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri daha önceki ümmetlere bizim peygamberimizin geleceğini, bizim ümmetimizi müjdelemiş o gelecek diye.

Hatta Abdül'ehad adını almış bir papaz var. Bu bizim asrımızın başında Osmanlı diyarında yaşamış, İran'da yaşamış, Irak'ta yaşamış, İngiltere'de tahsil görmüş, İtalya'da yüksek tahsilini tamamlamış, yüksek bir papaz. Yâni pek çok dil bilen kimse, Abdül'ehad Dâvud. Ondan sonra müslüman olmuş. İncelemiş Kur'an-ı Kerim'i. Arapça biliyor, Farsça biliyor, Süryânice biliyor, İbranice biliyor, Latince biliyor, Yunanca biliyor, İngilizce biliyor, Fransızca biliyor... Allâme. İncelemiş, incelemesi sonunda müslüman olmuş ve *İncil ve Salîb* diye bir eser yazmış. 1910 yıllarında, senesini şu anda çok çok iyi hatırlayamayacağım, bizim bu İstanbul'da basılmış. Kitapta hulâsaten diyor ki:

"—İncil müjde demektir. İncil, o dilde, Yunanca'da müjde demektir: müjde de Peygamber Efendimiz'i müjdelemekten ibarettir." diyor. Yâni, " Zaten kitabın ismi bile, Peygamber Efendimiz'in geleceğine dairdir." diyor.

Hazret-i İsa AS başka bir şey yapmadı dersek, belki yanlış olacak cümle, en çok yaptığı şey... Hazret-i İsa gezdiği yerde Peygamber Efendimiz'den bahsetmiş. Öyle bir ümmet gelecek, öyle bir peygamber gelecek diye. Yâni bunlar ayet-i kerimelerle sabit olduğu için, hiç bir mü'minin kalbinde şek şüphe kalmaz ki, eski ümmetlere Peygamber Efendimiz methedilmiş ve bildirmiş:

"—O gelirse, ona tabi olacaksınız!" diye.

Tarih kitaplarını okursak Peygamber Efendimiz'in zamanında Arapların arasında yahudiler, hristiyanlar vardı. Yemen'de çok hristiyanlar vardı. Medine'de çok yahudiler vardı. Onların hepsi bedevilere diyorlardı ki:

"—Yakında, alâmetlerinin belirmeğe başladığı, bize vaad edilen peygamber gelecek; biz, siz puta tapan müşrikleri tepeleyeceğiz."

Öyle diyorlardı. Hazret-i Peygamber Efendimiz peygamber olmadan önce, daima öyle söylüyorlardı müşrik Araplara:

"—Siz puta tapıyorsunuz ya, yakında alâmetleri belirtilen, kitaplarımızda yazan peygamber gelecek, az zaman kaldı. Geldiği zaman, biz sizi tepeleyeceğiz." diyorlardı.

Ama yahudiler sanıyorlardı ki, yahudilerin içinden çıkacak. Tabii İsmail AS'ın soyundan denildiğinden, sanıyorlardı ki yahudilerin içinden çıkacak. Mekke-i Mükerreme'den, Kureyş kabilesinden çıkınca, kıskandılar; inanıp teslim olamadılar. Bir kısmı müslüman oldu, İslâmiyet'i kabul etti de, bir kısmı etmedi. Böylece inkârlarına saplanıp, kapılıp gittiler.

Fakat Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor ki:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ (الأنعام: ٢٠)

(*Ellezîne âteynâ hümü'l-kitâbe ya'rifûnehû kemâ ya'rifûne ebnâehüm*) "Kendilerine kitap verdiklerimiz, onu (Rasûlüllah'ı), kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Onlar kendi evlatlarını bilir gibi, onun hak peygamber olduğunu bilirler."(En'am, 6/20)

O kadar kat'î bir şey. Yâni bu böyle kıyıda köşede kalmış bir şey değil.

Hatta Pakistanlı ulemâ, alimler o devrin, Hindistan'ın, Pakistan'ın eski kitaplarını da incelemişler... Onlar Hazret-i İsa'dan da çok önce yazılmış, Hint dinleri, eski dinler... Onlarda da Peygamber Efendimiz de dair, ümmetine dair yazılar bulmuşlar. Onların kitaplarından fotokopiler çekmişler, fotoğraflar çekmişler. Sanskritçe yazılarının fotoğraflarını gördük, tercümelerini gördük.

Eski İranlıların dinleri var... Eski İranlıların din kitaplarında

da hangi şekilde yazılmış bizim Peygamberimizin geleceği. Hâsıl Peygamber Efendimiz'in geleceği, evvelden tantanalı bir şekilde belliydi. Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri o Rasûl-ü Edîbini, o sevdiği kulunun geleceğini bütün ümmetlere methetmiş.

Hatta rivâyet edilir ki, Âdem AS yaratılmış, başını kaldırmış, bakmış ki, Arş-ı A'lâ'da:[4]

لاَ إِلَهَ إِلاَ اللهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ

(*Lâ ilàhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*) yazıyor.

Demiş ki:

"—Yâ Rabbi! *Lâ ilàhe illa'llàh* sensin, bu cümle senden başka ilâh olmadığını bildiriyor. Ötekisi kim?"

"—O da senin soyundan, zürriyetinden gelecek olan benim sevgili kulum, elçim Hazret-i Muhammed'dir." diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri bildirmiş.

Hâsılı, pek çok hadis-i şerifler var. İşin neresinden tuttursak, neresinden ele alsak, yüzde yüz isbat edilir ki, Peygamber Efendimiz'in geleceği önceden belliydi. Adını bildirmiş. Adı belliydi. Ayet-i kerimede şöyle bildiriliyor:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ،
فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ (الصف:٦)

(*Ve iz kàle îse'bnü meryeme*) "Hani Meryem oğlu İsa AS demişti ki: (*Yâ benî isrâîl*) 'Ey İsrailoğulları!'" Etrafında yahudiler var, İsrailoğluları var, onlara hitap ediyor: (*İnnî rasûlü'llàhi ileyküm*)

---

[4] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.672, no:4228; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.313, no:6502; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.182, no:992; Hz. Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.453, no:13917; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.616, no:32138.

“Ben size Allah’ın göndermiş olduğu elçisiyim, peygamberim. (*Musaddikan limâ beyne yedeyye mine’t-tevrâti*) bende evvel indirilmiş olan, Musa AS’a indirilmiş olan Tevrat’ı tasdik ediciyim, inkâr etmiyorum ki... O da Allah’ın kitabı, onu tasdik ediciyim, o yoldan yürüyorum. (*Ve mübeşşiran bi-rasûlin ye’tî min ba’di’smühû ahmed*) Benden sonra gelecek, adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeciyim.” Böyle demişti ya, hani o günleri hatırla, İsa AS böyle demişti. Ayet-i kerime bu mealde.

(*Felemmâ câehüm bi’l-beyyinâti*) “Peygamber Efendimiz gelip de, onlara bu aşikâr delilleri zikrettiği zaman, (*kàlû hâzâ sihrün mübîn*) bu aşikâr sihirdir, büyüdür dediler.” (Saf, 61/6)

Büyü ile ilgisi var mı? Bekleyip duruyordunuz ya! Gelecek diye bekliyordunuz ya!

Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere’de yahudilerin havrasına gitti. Dedi ki:

“—Ey yahudi cemaati! Tevrat’ınızda şöyle bir cümle yok mu, şöyle bir ayet yok mu, şöyle bir söz yok mu, şöyle bir haber yok mu?”

Tevrat’tan onlara kendisini bildiren ayetleri bildirdi. Hiç ses sedâ çıkarmadılar. Üç defa tekrarladı sözünü... Tebliğ ediyor, vazifesini yapıyor. Tebliğ ediyor; ister kabul etsin, ister etmesin.

إِنْ عَلَيْكَ إِلاَّ الْبَلاَغُ (الشورى: ٤٢)

(*İn aleyke ille’l-belağ*) “Ey Rasûlüm, sen telaşlanma, sana düşen bildirmek sadece...” (Şûrâ, 48/42)

İsterse kabul etmesinler. Allah-u Teàlâ Hazretleri ile harp mi edilir? Tebliğ etti, ayrıldı.

Giderken, arkalarından Abdullah ibn-i Selâm koştu. Yahudilerin alimlerinden Abdullah ibn-i Selâm isimli şahıs, havradan koştu geldi, dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Senin dediklerinin hepsi doğru... O ayetlerin hepsi Tevrat’ta vardır ve bu Tevrat’ta sen müjdeleniyorsun! Sen haksın, doğru söylüyorsun. Kıskandıklarından evet diyemediler, sustular. Hayır da diyemediler. Nasıl desinler? Üzerinde ayetler var. Sustular.”

O kabul etti, müslüman oldu Abdullah ibn-i Selâm RA. O yahudi alimi, müslüman oldu.

Ondan sonra da, Kur'an-ı Kerim'i, Tevrat'ı, İncil'i inceleyen herkes müslüman oluyor. Hiç kimseden pervâmız korkumuz yoktur. Hangi papaz olursa olsun, hangi haham olursa olsun, hangi müdekkik, araştırıcı olursa olsun, buyur meydan açık... Onu inceleyip, bunu inceleyip, aklını kullandı mı, eğer inadı yoksa kabul etmek zorunda ve kabul etmişler.

Geçen derslerde geçmişti de bir vesileyle söylemiştim. Fransız profesörlerinden birisi Moris Bükey (*Maurice Bucaille*), Tevrat'ı, İncil'i, Kur'an'ı bîtaraf bir gözle incelemiş. Fransız ya kendisi, profesör, tıp profesörü...

Kur'an-ı Kerim'i incelemiş;

"—Söylediği şeyler tamamen ilme muvafık." diyor.

Tevrat'ı ve İncil'i incelemiş;

"—İlme aykırı çok şeyler var..." diyor. Bir kere diyorlar ki, meselâ 5750 yıl önce dünya yaratıldı. Halbuki Jeoloji ilminden filan bakıyorsun, dünya yaratılalı ondan çok daha fazla sene olmuş; o rakam yanlış. Ondan sonra Hazret-i Âdem'den itibaren Mûsâ AS'ın soyu şudur şudur diyor; bakıyorsun, yanlış. Şu şöyledir, bu böyledir... Yanlış."

İnceleye inceleye, sonunda müslüman olmuş adam. Fransız profesörü, müslüman olmuş. Yeni bir hadise.

Geçen haftalar, buraya bir Alman müslüman geldi, Almanya'dan gelmiş, Yahya isminde bir zât. Bakırköy Bahçelievler'de konuştuk kendisiyle, yeni müslüman olmuş.

Ankara'ya üç beş gün önce birisi geldi Kanada'dan. Sarı benizli, uzun boylu, temiz yüzlü bir kimse. Elimizi sıktı, biraz konuştuk. Baktım, neyin nesi olduğunu sorup anladım, Kanada'nın Toronto eyaletinden ve müslüman. Müslüman olmuş.

Neden müslüman oluyorlar? Aptal mı bu adamlar? Zorlayan mı var? Kanada'nın her tarafı hristiyan. O kadar hristiyanın içinde durup dururken zorlayan var mı? Hayır! İncelediği zaman müslüman oluyor.

İncelemez de sırtının üstüne yan gelip yatarsa veya kulağını iki parmağıyla tıkarsa veyahut gözünü kapatırsa o zaman biraz

rahat edebiliyor, bastırıyor içinden gelen duyguları; ama ahirette rahat edemeyecek. Mecbur. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ahdi bu. Bu böylece olacak.

Böyle evvelden belli olduğu ayetlerle, hadis-i şeriflerle ve vakıalarla sabit.

En son işte İbrâhim-i Müteferrika var, bize matbaayı getirmiş, kurmuş, III. Ahmed zamanında Lâle Devri'nde yaşamış. O da bir Macar papazıyken, Macaristan'da papazken, kilisenin eski kitaplarını, yasak kitapları okumuş. Onların, "Bunları okumayın! Bunları okumak iyi değildir." filan diye kenara ayırdıkları, kendi Latince eski kitaplarını okumuş. Oradaki o eski kitaplardan, kendi kitaplarından, Hazret-i Peygamber'in hak peygamber olduğunu gördüğü için, müslüman oluyor adam. Gelmiş, müslüman olmuş.

Yâni şimdi bu kadar sözün hülasası, demin okuduğumuz hadis-i şerife gelirsek, Süleyman AS'ın yüzüğünde de "*Lâ ilàhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*" yazılıdır.

Hem o yüzük, bütün o mucizelerini gösterdiği yüzükmüş. Onu çıkardı mı bir şey yapamazmış. Süleyman AS, işte o rüzgârlara hükmediyor. Başka mahlûkatın seslerini anlıyor, uzak mesafelere gidiyor, geliyor... O yüzüğü çıkardı mı, bir şey yapamazmış. Keramet o yüzükte imiş.

İşte bu vesile ile, tebşîrât meselesini öğrenmiş olduk. Eski ümmetlerin kitaplarında, bizim ümmetimizi metheden, müjdeleyen ifadeler var. El-hamdü lillah, biz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin seçip beğendiği, Habîbim dediği bir zât-ı celîlin ümmetiyiz. Bizim yerimizde olmağa, eski ümmetlerin peygamberleri can atmışlardır:

"—Ah ne olaydı da, geç zamanda yaşasaydım da, o zât-ı muhtereme ümmet olaydım..." demişlerdir.

Çok kimseler can atmıştır. Eski devirlerin, Benî İsrâil'in peygamberleri can atmışlardır, bizim ümmetimizden olmak için, bu şerefe ermek için. Allah, elimizde bulunan bu şerefin kadr ü kıymetini bilmeyi cümlemize nasib eylesin...

Yâni öyle namlı, şanlı şerefli ümmetiz ama kimisi de şimdi

dinden çıkıyor. Avrupalı, müslüman oluyor, bizimkiler de dinini bırakıyor. Geçen gün havaalanındaydım, Ne diyeyim yâni oradaki insanların, kadınların giyimi, kuşamı, hali tavrı... Orası bir başka dünya sanki, Merih'miş gibi geldi bana. Burası bir başka dünya...

Bak burası el-hamdü lillâh, diyâr-ı İslâm, belli. Sakallılar, sarıklar, cübbeler, Kur'an-ı Kerimler, hatimler, mukabeleler... Burası bir İslâm diyarı, belli.

Oranın ne olduğunu bilemedim, şaşırdım. Kadın belli ki plajda dura dura dura dura güneşten yanmış, kapkara... Ondan sonra da hava sıcak ya... Göğsünü açmış, kolunu açmış, bacağını açmış... Hem de hiç sakınmadan. Aman yâ Rabbi! Allah-u Teàlâ Hazretleri akıl fikir ihsân eylesin...

Avrupa'dan nasipliler müslüman oluyor, imana geliyor, ahiretini kurtarıyor. Bizden nasipsizler, edepsizliğinden dolayı dinden imandan çıkıyor, gafil cahil bir yaşayış sürüyor. Sonu ne olur, bilmiyoruz.

Süleyman Çelebi'nin dediği gibi:

Ol zayıf ümmetlerin hàli nola;
Hazretine nice anlar yol bula?

Allah cümlemize akıl fikir ihsân eylesin...

Onlar yabancı insan değil. Yâni, sorsanız:

"—Nerelisin?" diye;

"—Yozgatlıyım, Konyalıyım, Kayseriliyim, Malatyalıyım..." diyecek.

"—Adın ne?" desen;

"—Ayşe, Fatma, Hatice..." diyecek. "Ali, Veli, Hüseyin..." diyecek.

"—Benim dedem müftüydü, annemin babası iyi vaizdi. Biz asil sülâledeniz, hatta elimizde şecere var, Peygamber Efendimiz'in sülalesiyle akrabalığımız var." filan... Kim bilir neler diyecek, yâni sorsan.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize de biraz gayret versin de, o kardeşlerimize hakkı söyleyelim:

"—Yâ siz ne yapıyorsunuz? Siz Avrupa'ya gidiyorsunuz, onlar buraya geliyor. Onlar araştırdığı zaman, müslüman oluyor."

Daha önce de birkaç vesileyle söyledim, çok hoşuma gidiyor hadise: Amerika'da profesör müslüman olmuş, Ömer Faruk Abdullah adını almış. Üniversite'de profesör.

İslâmiyet'i merak ediyor, içinde bir ateş kaynamağa başlamış, konuşacak insan arıyor. Telefon rehberini açmış, müslüman ismi aramış. Johan, İvan bilmem ne arasında, bakmış bir tane müslüman ismi var telefon rehberinde... Açmış, çevirmiş telefonu, demiş ki:

"—Ben Amerika'da, falanca yerde profesör falancayım. Müslüman oldum, sizin de isminizi rehberden gördüm. İslâmiyet üzerine sizinle konuşmak istiyorum. Acaba durumunuz müsait mi?" demiş.

Gayet normal değil mi yâni, yaptığı iş yerinde. Ötekisi de tesadüfen bizim memleketten oraya gitme birisiymiş. Bizim bu diyardan, herhalde ihtisas için filan gitti.

"—Kardeşim, sen hangi asırda yaşıyorsun? 20. Yüzyıl'da da müslümanlık olur mu!" demiş, şak telefonu yüzüne kapatmış.

E ne oluyor işte, biz de müslümanız, ne var yâni? Müslümanlık neyimize mânî? Hangi şeyden boynumuz bükük, yüzümüz kara? El-hamdü lillâh, alnımız açık. Gayet hoş, rahatız.

Dinimizi, kitabımızı, ilmimizi, irfanımızı ilim destekliyor, Avrupalılar destekliyor, araştırmalar destekliyor. Hiç bir kimseden pervâmız yok... Mazlum, kenarda itile kakıla kaldık. Şimdi Avrupalılar müslüman olunca da, keyfimiz yerine geliyor. Onlardan anlatıp da, gayretimizi arttırıyoruz. Güneş batıdan doğuyor şimdi. Allah akıl fikir versin... Çalışalım! Başkalarını da hak yola getirmek için size vazife düşüyor.

Biliyorsunuz Lût Kavmi helâk oldu kötü huyundan. Cinsî bakımdan çok kötü huylara düşmüşlerdi. Allah-u Teàlâ Hazretleri yerin dibine batırdı, helâk oldular. Ama o helak oldukları akşam, içlerinde şu kadar àbid vardı, gece ibadet ediyordu derler. Kitaplar böyle yazarlar.

"—E niye helak oldu?"

Şu sebepten ki: Allah bir kavme bir azabı göndereceği zaman, onu umumî olarak gönderir, iyilerini sonra ayırır ahirette… Bir o

var. Artık o içinde bir tane, iki tane kişi var diye azaptan vaz geçmez, azabı umûmî gönderir, bir.

Bir de, Lût kavminin alimleri, àbidleri suçluymuş. Yâni, "Niye bu kavmi irşâd etmediniz? Niye bunların haksızlıklarını söylemediniz? Niye hak yola çağırmadınız?" diye, suçlandırılıyorlar. "Helâk ondan geldi." deniliyor kitaplarda.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi doğru yolda sabit kadem etsin... Başkalarının da hak yola, doğru yola gelmesi için gayret sarf eden kimseler eylesin...

Plaja gideriz, gezmeğe gideriz, tatile gideriz, rahat etmeğe gideriz... Her çeşit keyfi, zevki düşünüyoruz. Hepsi hakkımız diyoruz. Şimdi kanunda da var; on bir ay çalışmak, bir ay yıllık izin... Acaba Akdeniz'de mi geçirsem, Ege'de mi geçirsem? Kıbrıs'a mı gitsem, Avrupa'ya mı gitsem? Herkes bir çare arıyor yâni, keyfini yerine getirmek için.

Biraz da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dinine hizmet edelim!

إِنْ تَنْصُرُوا اللهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ (محمد: ٧)

(*İn tensuru'llàhe yensurküm ve yüsebbit akdâmeküm*) "Eğer siz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yoluna, dinine, kullarına, müslümanlara, yardımcı olursanız, Allah da size yardımcı olur ve ayağınızı sabit tutar; ayağınız kaymaz." (Muhammed, 47/7)

Sizin ayağınızın kaymaması için, hizmete kalkışmanız lâzım, hüsn-ü niyetinizi isbat etmeniz lâzım."

Belli olmaz. Bu öyle bir fitneli denizdir ki, insan akşama müslüman akşamlar da sabaha kâfir sabahlayabilir. Kıyametin alametlerinden olarak zikredilmiştir ki, "Kişi sabahleyin müslüman sabahlayacak, akşama kâfir olacak. Müslim akşamlayacak, sabaha kâfir sabahlayacak." diye... Yâni çabuk değişir. Bir gazete okursunuz, bir çirkin resme bakarsınız; bir ters haberi, ters fikri, zihninize doğru gelmiş bir şeyi okursunuz:

"—Aaa doğru be!" dersiniz, gidersiniz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ayağınızı tesbit etsin istiyor musunuz? Allah'ın dinine hizmet edin!

Nasıl hizmet edeceğim?

İlmin varsa ilminle hizmet et. Buyur, dolaş. Bak Yahova Şahitleri diye bir grup var hristiyanlarda, azılı insanlar. Yâni, hristiyanları harbe hazırlıyorlar. "*Armegedon Savaşı* diye bir savaş olacakmış ileride, ey hristiyanlar hazırlanın!" diye ona hazırlıyor boyna. Yâni zararlı...

Kindar olarak yetiştiriyor taraftarlarını, hınçlı yetiştiriyor. Asacağız, keseceğiz diye, o hınçla heves edip duruyorlar. Kapı kapı dolaşıyorlar Avrupa'da. Her işçimizin kapısını çalıyorlar, sizinle konuşma yapmak istiyoruz diye söylüyorlar, propaganda yapıyorlar. Yasaklanmış olduğu yerlerde de sonradan davalar açıyorlar, şöyle yapıyorlar, böyle yapıyorlar... Mâsumuz, iyiyiz, hoşuz diye müsaadeler alabiliyorlar.

Müsaadesi, yasağı bir tarafa da bizim yapacağımız şey: Bak onlar o bâtılı yaymak için kapı kapı dolaşıyor, sen de arkadaşlarına, akrabalarına git söyle! Çocuğuna sahip ol, karına sahip ol, kızına sahip ol! Böyle böyle herkes bir kişiyi kurtarırsa, herkes bir kişiyi irşâd ederse, hemen nüfusumuz iki misli olur. İki kişiyi kurtarırsan üç misli olur. Onlar da ayrıca kurtarılırlarsa altı misli olur. Onlar da kurtarırlarsa on iki misli olur.

Yâni şimdi nüfûsumuz, diyelim ki has müslüman yüz bin kişi. E böyle çalıştığımız zaman, bir-iki sene içinde, kâfir ararsın da bulamazsın. İlâç için kâfir lâzım bana diye ararsın, bulamazsın; çalışırsan...

Ama çalışmazsan... Nefis var, şeytan var, neşriyat var, küfür dalgaları var Avrupa'dan... Cahil adam, kâfir adam, öyle gelmiş Avrupa'dan, bir şey görmemiş, açık saçık... Çıplaklar kampları var, eğlence yerleri var... Gazetelerde boy boy resimlerden biliyorsunuz. Hiç uzun boylu anlatmağa lüzum yok.

Öyle yetişmiş insan, geliyor, buraya da tesir ediyor. Kendi ırzını namusunu kollamayan, gözetmeyen insan başkasına tesir ediyor. Hàsılı has, hàlis, iyi müslümanlar da hiç olmazsa biraz ötekiler kadar çalışsalar, çok iyi olacak.

b. Allah'a ve Ana-babaya Şükür

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[5]

كَانَ فِيمَا أَعْطَى اللهُ تَعَالٰى مُوسٰى فِي الْأَلْوَاحِ: اُشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ ، آتِكَ الْمُتَأَلَّفُ وَ أُنْسِئُ لَكَ فِي عُمْرِكَ ، وَأُحْيِيكَ حَيَاةً طَيِّبَةً ، وَ أُقَلِّبُكَ إِلٰى خَيْرٍ مِنْهَا (كر. عن جابر)

RE. 337/12 (*Kâne fîmâ a'ta'llàhu teàlâ mûsâ fi'l-elvâhi: Üşkür lî ve li-vâlideyke, âtike'l-müteellefü ve ünsiü leke fî umrike, ve uhyîke hayâten tayyibeh, ve ukallibüke ilâ hayrin minhâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Câbir Hazretleri'nden rivâyet edilmiş olan, bu yeni hadis-i şerîfe geçtik şimdi. Burada ana fikir; ana-babaya iyi muamele etmek, ona şükranda bulunmak, ana-babaya hoş davranmak hususu anlatılıyor.

(*Kâne fîmâ a'ta'llàhu teàlâ mûsâ fi'l-elvâh*) "Mûsâ AS'a levhaların içinde, Tur Dağı'nda kendisine verilen vahiylerin arasında şu husus da vardı: (*Üşkür lî ve li-vâlideyke*) 'Bana ve ana-babana şükret!'"

Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor. Allah'a ve ana-babaya şükretmek emrolunuyor bu cümle ile.

Bak, ana babanın şânı, kadri ne kadar yüksek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri, onlara şükür edilmesini tavsiye ediyor. Yâni ona şükranda bulunmayı, küfrân-ı nimette bulunmamayı, hoşça davranmayı tavsiye etmiş.

Öyle olursa, ne olur? Şükrederse ana babasına insan, teşekkür ederse, hoş davranırsa;

"—Senin bana çok hakkın geçti. Küçükken büyüttün, emzirdin,

---

[5] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.265; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.LXI, s.128; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.270, no:4806; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1330, no:43487 ve c.XVI, s.663, no:45522; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.267, no:15462, 15463.

baktın, temizledin. Hastayken gece uyumadın, salladın, uyuttun, uyandırdın neyse... Babam da işte çarşıdan kazandı, uğraştı, didindi, kendisini yıprattı, bizi yetiştirdi...” diye ana-babasına insan böyle şükran duyguları dolu olursa, böyle muamele ederse, ne olur?

(*Âtike’l-müteellefü*) “Sana senin hoşlanacağın, hoş gelecek şeyler gelir.” Neler gelir? Sıhhat gelir vücuduna, evlâdına, ailene hayır gelir, çeşitli nimetler gelir, bereket gelir. Senin hoşlanacağın şeyler. Demek ki, ana-babaya hoşça davranmakla bereketin, bolluğun bir ilişkisi var insanın üzerinde.

Sonra: (*Ve ünsiü leke fî umrike*) “Senin ömrünü tehir ederim, çabuk canını almam yâni, ömrünü uzatırım.” *Nesî’*, tehir etmek. Biliyorsunuz,

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ (التوبة:٣٧)

(*İnneme’n-nesîu ziyâdetün fi’l-küfri*) [Haram ayları tehir etmek, ertelemek, sadece kâfirlikte ileri gitmektir.] (Tevbe, 9/37) ayet-i kerimesinde geçiyor.

Sonra *ribâ-i nesîen* [uzatılmış ribâ] meselesi var.

(*Ve ünsiü leke fî umrike*) “Ömrünü tehir ederim, yâni ecelini uzatırım, ömrün daha uzun olur. Hemen canını almam.”

Demek ki ana-babaya hürmette, sevgide, saygıda ömrün bereketi de var.

(*Ve uhyike hayâten tayyibeten*) “Seni güzel bir hayat ile yaşatırım, hoş bir hayat ile yaşatırım.”

Bu hoş bir hayattan murad, insanın yaşayışının huzurlu olması mânâsına olabilir. Araplar bu *hayât-ı tayyibe* sözünü, iyi kazanç mânâsına da kullanırlarmış. Yâni, kazancını da hoş ederim, güzel para kazanırsın, rahat edersin mânâsına da alınabilir. Bundan maksat cennettir diyenler de var. Yâni, seni cennetime sokarım mânâsına.

(*Ve ukallibüke ilâ hayrin minhâ*) “Ve seni içinde bulunduğun halden daha iyi bir hale döndürürüm.” diye Mûsâ AS’a vahyedilen levhaların içinde bu cümleler yazılıymış.

Pekiyi Mûsâ AS'a yazıldığı kat'iyse, Peygamber Efendimiz de bize hadis-i şerifinde bildirmişse, ne gerekir? Demek ki doğrudur, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygundur, tahrife uğramamıştır; yâni hristiyanların ve yahudilerin bazı cümleleri değiştirmesi gibi bir durum, burada bahis konusu değildir. O zaman bu emre uymak lâzım!

Zaten, Kur'an-ı Kerimimizde de Allah-u Teàlâ Hazretleri bize bildirmiştir ki:

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ، حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي

عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ ، إِلَيَّ الْمَصِيرُ (لقمان: ١٤)

(*Ve vassayne'l-insâne bi-vâlideyhi*) "Biz, insanoğluna ana-babasını tavsiye ettik. Yâni, 'Aman anana babana iyi bak, kolla, gözet!' tarzında, ana-babasına bakmasını buyurduk."

(*Hamelethü ümmühû vehnen alâ vehnin*) "Annesi onu sıkıntı üzerine sıkıntılar çekerek nasıl taşıdı! (*Ve fisâlühû fî âmeyni*) Sonra iki sene kadar emzirdi." Ondan sonra da çeşitli sıkıntıları çekti, büyüttü.

(*Eni'şkür lî ve li-vâlideyke*) "Onun için, 'Önce bana, sonra anne babana şükret! (*Ve ileyye'l-masîr*) Dönüş ancak banadır.' dedik."(Lokman, 31/14)

Onun için, anne babaya iyi davranması lâzım müslümanın... Anne babaya iyi davranmaya, *birrü'l-vâlideyn* derler. Böyle davranan kimseye de, *ber* derler. (*Kâne berren bi-vâlideyhi*) "Ana babasına itaatliydi." diye anlatılır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize ana-babasına hoş davranmak, onlara hürmet etmek ve onların rızasını kazanmak nimetini ihsân eylesin...

c. Kelerin Öldürülmesi

Yeni bir hadis-i şerife geçtik. Bu hadis-i şerif, keler dediğimiz kertenkeleden büyük bir hayvan hakkında. Arabistan'da olan

şekli ile, böyle başı küçük, kuyruğu uzunca, kertenkele gibi, çok süratli hareket eden bir hayvanmış. Keler deniliyor şimdi Türkçede.

Buradaki hadis-i şerifte buyruluyor ki:[6]

كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ (خ. عن أُمِّ شَرِيكٍ. قالت: أَمَرَ رَسُولَ اللهِ عَلَيْهِ السَلاَمِ بِقَتْلِ الْوَزَغِ . قال وذ كره)

RE. 337/13 (*Kâne yenfuhu alâ ibrâhîme*) "İbrâhim AS'ın ateşine üfürürdü bu..."

Mâlûm, İbrâhim AS'ı putperestler cezalandırmağa çalıştılar da yakmak istediler ya, "Onun ateşine üfürürdü." diye böyle zikri geçiyor. Onun öldürüleceğine dair bir hadis-i şerif.

Buhàrî, Ümm-ü Şerîk RA'dan rivayet etmiş. (*Kàlet*) Râvi diyor ki: (*Emera rasûlü'llàh aleyhi's-selâm, bi-katli'l-vezağ*) "Rasûlüllah SAS, vezağ denilen bu hayvanın öldürülmesini emretti."

Bir rivayette de, bu *vezağ* denilen hayvan akreptir. Akrebe de *vezağ* derlermiş. Akrep de öldürülür. Çünkü muzırdır.

Hatta daha umumî bir kaide vardır ki:

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ

(*Küllü mudırrin yuktelü*) "Her zararlı mahlûk öldürülür. Her sokacak, zarar verecek hayvan öldürülür."

Bu hadisin sebeb-i vürûdunda zikredilmiş ki:

Hazret-i Aişe'nin evinde şöyle bir kenara konulmuş mızrak varmış, harp aleti. Duruyor orada... Sormuşlar:

"—Nedir bu?" diye.

---

[6] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1226, no:3180; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.316, no:19151; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.450, no:1559; Ümm-ü Şerîk RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.200, no:25684; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.530, no:1113; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VI, s.186; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.86, no:40041; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.280, no:15481.

Demiş ki:[7]

نَقْتُلُ بِهِ هٰذِهِ الْأَوْزَاغَ (ن. ه. حم. حب. ع. ش. عن عائشة)

(*Naktülü bihî hâzihi'l-evzağ*) "Biz bununla bu vezağları öldürüyoruz, yâni o hayvanı öldürüyoruz." diye söylemiş.

d. Allah'ın Günahları Bağışlayabileceği

Şimdi gelelim Allah'ın affıyla ilgili, afv ü mağfiret etmek ile ilgili uzunca bir hadis-i şerife... Uzun boylu baştan sona okumayayım, cümle cümle okuyup izahına geçeyim. Ana fikri: Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlayacağı, kötü de olsa, günahı çok da olsa bağışlayabileceğine dairdir ki buna dair, bu fikrin doğruluğuna dair şu ayet-i kerime var:

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ،

إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrefû alâ enfüsihim*) "Ey günah işleyip de tehlike getirmek suretiyle nefislerine zulmetmiş olan kullarım! Ey günahkârlar! (*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! Günah işledik diye, Allah bizi affetmez diye Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîâ*) Allah-u Teàlâ Hazretleri günahları toptan affediverir. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) Çünkü o, çok mağfiret edicidir; kullarına karşı çok merhametlidir, çok şefkatlidir, affediverir. Sakın ümitsizliğe düşmeyin!" (Zümer, 39/53)

---

[7] Neseî, *Sünen*, c.V, s.189, no:2831; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1076, no:3231; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.83, no:24578; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.447, no:5631; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.317, no:4357; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.IV, s.260, no:19898; Hz. Aişe RA'dan.

Bu ayet-i kerimeden dolayı bir insan, “Allah beni artık affetmez. Mümkün değil, muhakkak ben cehennemliğim!” diye düşünse, böyle bir kanaate saplansa, günaha girer. Ümidi kesmeyecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nden ümit kesmek yok.

Şimdi bu ana fikri gösteren bir hadiseyi, Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifte bize nakledecek. O ana fikri hatırınızda tutarak dinleyin:[8]

كَانَ رَجُلاَنِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مُتَوَاخِيَانِ، فَكَانَ أَحَدُهُمَا مُذْنِبُ، وَالْآخَرُ مُجْتَهِدٌ فِي الْعِبَادَةِ. وَكَانَ لاَ يَزَالُ الْمُجْتَهِدُ يَرَى الْآخَرَ عَلَى الذَّنْبِ، فَيَقُولُ: أَقْصِرْ! فَوَجَدَهُ يَوْمًا عَلٰى ذَنْبٍ، فَقَالَ لَهُ: أَقْصِرْ! فَقَالَ: خَلِّنِي وَرَبِّي، أَبُعِثْتَ عَلَيَّ رَقِيبًا؟ فَقَالَ: وَاللّٰهِ لاَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكَ أَوْ لاَ يُدْخِلُكَ اللّٰهُ الْجَنَّةَ. فَقَبَضَ أَرْوَاحَهُمَا فَاجْتَمَعَا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ. فَقَالَ لِهٰذَا الْمُجْتَهِدِ: أَكُنْتَ بِي عَالِمًا أَوْ كُنْتَ عَلَى مَا فِي يَدِي قَادِرًا؟ وَقَالَ لِلْمُذْنِبِ: اذْهَبْ، فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي! وَقَالَ لِلْآخَرِ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ! (حم. د. عن أبي هريرة)

RE. 337/14 (*Kâne racülâni fî benî isrâîle mütevâhiyân*) Benî

---

[8] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.693, no:4901; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323, no:8275; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.418, no:10347; Münâvî, *el-Ehàdîsü’l-Kudsiyye*, c.I, s.115, no:266.

İsrâil zamanında yâni yahudiler zamanında, Hazret-i İsa'dan evvelki ümmette, o zaman benî İsrâil'de iki adam vardı, birbirleriyle arkadaşlıkları vardı, dostlardı, tanışıklardı birbirleriyle. (*Ve kâne ehadühümâ müznibün*) Bunlardan bir tanesi günahkârdı, suçlu, günahkâr bir kimseydi; (*ve'l-âharü müctehidün fi'l-ibâdeti*) bir tanesi de müctehid idi. Yâni hayırlı işleri yapmağa gayretli bir kimseydi. İbadet ediyor durumdaydı. Gayretli bir kimseydi. Birisi günahkârdı, birisi iyi ameller işlemeğe gayretliydi. (*Müctehidün*) İbadette gayretliydi.

(*Ve kâne lâ yezâlü'l-müctehidü yere'l-âhara ale'z-zenbi feyekùlü: Aksır*) Daima bu ibadetlere gayretli olan ötekisini günah üstünde görüyor ve ona 'Bırak bu işi, vazgeç, çek elini!' diye söylüyordu gördükçe.

(*Fevecedehû yevmen alâ zenbin, fekàle lehû: Aksir!*) Yine onu bir gün suç işlerken gördü, 'Yapma! Çek elini, bırak, vazgeç!' diye yine söyledi. O zaman o suçlu dedi ki: (*Hallinî ve rabbî*) 'Beni Rabbimle baş başa bırak! (*E buiste aleyye rakiben*) Sen benim başıma muhafız mı, kontrolör mü gönderildin? Bırak beni Mevlâm ile baş başa!' dedi.

(*Fekàle*) Bunun üzerine —dikkat edin—o gayretli olan, biraz ibadeti çokça olan dedi ki:

(*Va'llàhi lâ yağfiru'llàhe leke*) 'Yemin ederim ki, Allah seni mağfiret etmeyecek.' dedi." Ötekisi suçlu gibi görünüyor ya. Ona (*Va'llàhi lâ yağfiru'llàhe leke*) "Allah seni affetmez, affetmeyecek!" dedi. Böyle yeminle söyledi. (*Ev lâ yüdhilüke'llàhu'l-cenneh*) "Veyahut da şöyle dedi: 'Allah seni cennete sokmayacak, sokmaz.' diye yeminle böyle söyledi."

(*Fekabada rûhahümâ*) veyahut (*fekubida rûhuhümâ*) her ikisinin de ruhları kabzolundu, yâni vefat ettiler, ahirete göçtüler. (*Fectemeâ inde rabbi'l-àlemîn*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna cem'oldular. Yâni, huzur-u Rabbi'l-izzete çıktılar. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıktılar.

(*Fekàle lihâze'l-müctehid*) Allah-u Teàlâ Hazretleri o ibadete gayretli olan kimseye dedi ki:

(*E künte bî àlimen?*) 'Sen beni biliyor musun?' Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor, 'Sen beni biliyor musun? (*Ev künte alâ mâ yedî kàdiren*) Benim elimdeki şeye sen mi kàdirsin? Yâni kime affı

mağfiret edeceğimi sen mi tayin edeceksin? Bana mahsus olan o işi sen mi tayin edeceksin?' diye itàb eyledi o zâta.

(*Ve kàle li'l-müznibi*) Günahkâra da dedi ki: (*İzheb*) 'Git, (*fedhuli'l-cennete bi-rahmetî*) benim rahmetimle cennete gir!' dedi günahkâra. (*Ve kàle li'l-âhari izhebû bihi ile'n-nâri*) 'Bunu da cehenneme götürün!' dedi."

Şimdi, hadis-i şerif böyle. Bunun tabii, biraz tabii izahını yapmamız lâzım. Şimdi bu şahıs ibadet etmekteydi ama ne yaptı? O kimseye:

"—Allah seni cennete sokmayacak." diye yemin etti.

Allah onu cennete soktu, bunu cehenneme buyurdu. Şimdi bunun izahı nedir?

Bunun izahı şudur ki: İbadetin tehlikesi, insanın ibadetini bir şey sanmasıdır. Hani biz şimdi namaz kıldık, Kur'an okuyoruz, oruç tutuyoruz filan... Bu güzel bir şey... Allah kabul eylesin, sevaplarına vesîle eylesin ama, bizi cehennemden kurtarıp da böyle ahiretin o hadsiz hesapsız kazancına yetiştiremez. Kâfi değil.

Şimdi siz dünyadaki bir adama deseniz ki:

"—Ben size bir ay oruç tutayım, akşamları yemek yiyeyim, gündüz yemeyeyim. Ya bu Boğaziçi'ndeki, Yeniköy'deki, şu sahildeki şu üç katlı güzel yalıyı bana ver."

Verir mi adama? Bana ne der yâni bir ay aç kalmışsın ne olacak? O yalının bedeli nerede, o Boğaziçi'nde, o Yeniköy'deki o güzel yalının bedeli nerede, senin şu yaptığın basit iş nerede? Hiç o ona denk olur mu? Veya cebinden bir adam yüz elli lira para çıkartıyor, bana şu Mersedes'i satar mısın diyor gidiyor. Adam bir paraya bakar, bir adamın yüzüne bakar... Sen ne diyorsun bu paraya bu Mersedes alınır mı kaç milyon lira bu? Sekiz milyon liralık arabaya sen bunu nasıl yaparsın? Yâni mümkün değil.

Şimdi bizim ibadetlerimiz böyledir, bu misal gibidir. Yâni biz bir şeyler yapıyoruz. Hiç yapmamış gibi değil ama kıymeti yoktur netice itibariyle. O yalıyı almağa, o arabayı almağa yetmediği gibi o paraların, bizim de cenneti kazanmamız mümkün değil, cennetin nimetleri bunlara da benzemez. Hadsiz hesapsızdır. Onun için bizim o cenneti öyle ibadetimizle kazanmamız, bedeliyle

satın almamız muhaldir, imkânsızdır. Pekiyi nasıl gireceğiz cennete? Allah azımızı çoğa sayacak, lütfuyla, keremiyle bizi cennete sokacak. Yoksa hak edip de girmemiz mümkün değil, ödeyemeyiz, mümkün değil. İnsan bunu bilecek.

Rızkı Allah veriyor sana... Akşam biliyorsunuz sofrada kaç çeşit yemek olacak, oruç tutuyorsun. Sıhhati Allah veriyor sana… İlmi, fikri, gücü, kuvveti... Her şeyi Allah veriyor. Sen ondan bir miktarını... Allah sana yüz bin lira para veriyor, çıkartıp on lirasını fakire verdiğin zaman şahin gibi havalarda uçuyorsun, yerlere yıkılıyorsun. E Allah-u Teàlâ verdi zaten, kökü Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden.

Yâni yaptığımız ibadetleri görmemize lüzum yoktur, onu bir şey sanmamıza lüzum yoktur. İnsan, ibadetini görürse gurura kapılır. Ben iyi hoş adamım, benim gibisi şöyle etrafta görünmez, dünyada bir tane gibiyim galiba filan demeğe başlar. O zaman hayırlardan kesilir, hayırları yapmaz.

İnsanın boynu bükük olacak, kalbi ezik olacak, yüreği yanık olacak, hatalı olduğunu idrak edecek, devamlı çalışacak ki hayır üzere olsun.

Öyle burnu büyük oldu mu, kibre, ücuba düştü mü, kendini beğendi mi, o zaman felaketten felakete sürüklenir. Bizâtihî Allah-u Teàlâ Hazretleri de kibri ve ücubu sevmez. Bir insan kibirlendi mi, ücub sahibi oldu mu, yâni kendini beğendi mi, "Ben emsalsiz bir insanım!" filan gibi... Allah sevmez.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[9]

مَنْ تَوَاضَعَ لِلّٰهِ، رَفَعَهُ اللّٰهُ (حل. عن أبي هريرة)

---

[9] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.139, no:4894; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.120, no:34663; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.276, no:8140; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.129; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.219, no:335; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.110, no:504; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.46; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.156, no:13067; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.216, no:5730, 5735; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1442, no:2445; Süyûtî, Câmiu'l-Ehàdîs, c.XX, s.179, no:21841-21844.

(*Men tevâdaa li'llâh, rafeahu'llàh*) "Tevâzû gösterene, boyun büküp mütevâzı hareket edene Allah mertebe verir, yükseltir onu. Böbürleneni, kibirleneni de aşağıya indirir; şah iken, perişan eder. Ötekisini de aşağıdan çıkartır, çobanken padişah yapar, vezir yapar.

Tevâzûyu sever, kibri sevmez. Şimdi biz ibadetimizden dolayı kibirlenirsek... Zaten ibadetin bedeli, bedel olarak mühim değil, sembolik bir mânâsı var. Allah o sembolik mânâsından dolayı, bizi cennete lütfuyla sokarsa, sokacak. Bir de böbürlenirsek onun üstüne, o zaman iflah olmaz halimiz. O zaman, çok zararlar ederiz.

Sonra bir ikinci nokta var: Bir insana doğrudan doğruya, şu hatayı yapma dersin, öyle zaman olur ki inadına yapar. Şimdi bizim arkadaşlardan birisi televizyonda çıkmış, konuşmuş. Albayın birisi de dinliyormuş televizyonda, çok hoşuna gitmiş demiş ki:

"—Şu adamın hatırı için oruç tutacağım bu sene." demiş.

Tabii oruç Allah için tutulur; onun bunun hatırı için tutulmaz ama, güzel söyleyince bak tutacağım diyor.

Yine bir başkası, dolmuş kuyruğuna girmiş, minübüse binecek, akşamüstü evine gidecek. Minareden güzel sesli müezzin yanık yanık ezan okuyunca;

"—Şu ezana dayanamadım." demiş, kuyruktan çıkmış, gitmiş namaz kılmağa...

Güzel olunca, bak hoş tesir ediyor.

Aksine, bazen sert söylersin;

"—Yapacaktım ama, sana inat yapmıyorum!" der bu sefer.

Sana inat yapmıyorsa, sana inat etmiyor, kendisine inat ediyor, yazık ediyor. Günah işliyor ama, işte sana da bir vebal gelebilir. Çünkü bu insanı kışkırttın, daha kötülüğe ittin.

Onun için, emr-i ma'ruf nehy-i münker zordur. Yâni dobra dobra, "Nasılsın kör kadı?" dediğin zaman, adamın gözü kör de olsa kızar. Normal bir şey söyledi demez, vay bana niçin kör dedi der, kızar. Sen de, kusurlusun dedin mi, o kendi kusurunu düşünmez, "Sende daha beter kusur var, sen kendini ne sanıyorsun?" der.

"—E canım, ben kusurumu ben inkâr etmiyorum." dersin.

Olsun der, açar ağzını, yumar gözünü, bin bir çeşit şey söyler. Neden? Sen onun kalbini kırdın, yaraladın, o da hücûm ediyor sana. Nefsi hareket ediyor.

İşte bu emr-i ma'rûf nehy-i münkerde nefisleri harekete geçirmeden, hakkı söyleyip de hakkı yaptırmak kolay bir şey değildir. Yâni, o irşad meselesi kolayca elde edilen bir şey değildir. Öyle yapmaz da bir adamın şaşırtmasına, sapıtmasına vesile olursa, ona da daha da zararlı olabilir.

İşte bu zât bu söylediğimiz hatalar yapmış gibi. Yâni bir kere kendi ibadetine mağrûr olmuş. İkincisi, emr-i ma'rufu usûlünce yapmamış, karşı tarafı tahrik etmiş.

e. Günahın Başkasına Zararı

Bir üçüncü husus vardır ki onu da muhakkak söylememiz lâzım: Günah dediğimiz şeyi biliyoruz. Hani, şunu öldürme günahtır, yalan söyleme günahtır, şuraya bakma günahtır diyoruz.

Günah, yapan için bir belâlı iştir, çok zararı vardır; bir. Bir de başkasına zararı dokunan bir muzır varlıktır günah... Başkasına zararı nasıl dokunur? İşleyenden başkasına nasıl dokunur? Hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz bildiriyor:[10]

اَلذَّنْبُ شُؤْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ: إِنْ عَيَّرَهُ، اُبْتُلِيَ بِهِ؛ وَإِنِ اغْتَابَهُ، أَثِمَ؛

وَإِنْ رَضِيَ بِهِ، شَارَكَهُ (الديلمي عن أنس)

RE. 208/17 (*Ez-zenbü şu'mün alâ gayri fâilihî*) "Günah, işleyenden başkası için de uğursuzluktur, belâdır."

1. (*İn ayyerahû, übtüliye bihî*) "Günahı işleyeni ayıplarsa, ayıpladığı kendisine gelir."

---

[10] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.249, no:3169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.145, no:5536.

"—Şu adam ne kadar fena yaptı, vah vah, tüh tüh, hiç böyle bir şey yapılır mı?" diye ayıplarsa, ayıplayan kimse o günaha mübtelâ olur. Allah ayıplayana o günahı yaptırtır. Hiç ayıplamağa gelmez.

2. (*Ve ini'ğtâbehû, esime*) "Onun yaptığı günahı gıybet eder, bir başkasına söylerse;

"—Filanca adam var ya... Geçen gün işte şu kabahati yapıyordu gördüm, ne kadar fena, ne kadar üzüldüm yâ; vah vah, bilmem ne..." diye günahkârı gıybet etti mi, günaha girer insan.

Bak o günahı yaptı, günaha girdi; sen de söyledin, günaha girdin. Bir de böyle zararı vardır.

3. (*Ve in radiye bihî, şârekehû*) "Eğer o günaha râzı olursa; yâni, 'Doğru yapmış, iyi, hoş, ben olsam ben de yapardım.' gibi kalbi o günaha râzı gelirse; Allah onu o günaha ortak eder."

Burada durdu, o günahı işlemedi ama, o günaha ortak oldu. Durduğu yerden ortak oldu.

"—Falanca adamlar çocuklarına pek güzel düğün yapmışlar, içki masaları filan da kurulmuş..."

Hayali şey söylüyorum ben, şimdi sözümü anlatmak için. Olmuş bir şey değil de...

"—İçki masası da kurulmuş. Damadın babası da hacıdır, sakallıdır, şudur budur ama, 'Eh çocuğumun düğününde...' demiş, içki içmiş..." filan.

Meselâ böyle bir şey anlatılıyor. Dinleyen de diyor ki:

"—Tabii ya, insanın çocuğu bir defa evlenir. Ben olsam, ben de yapardım." diyor meselâ.

Sen işte yaptın şimdi. Onu öyle dedin, işte ona ortak oldun. Yâni, onu yapmış gibi oldun. Dilimizi tutmasını bileceğiz. Râzı olursa ona müşterek olur.

Günah belâlı, muzır bir şeydir, zararlı bir şeydir, radyoaktif madde gibidir yâni, her tarafa böyle belâsı saçılır. Onun için ne yapacağız o zaman? Günahkâra dua edeceğiz: Allah ıslah eylesin, Allah cümlemizi korusun böyle afetlerden, günahlardan filan diyeceğiz.

Şimdi günahlara tepeden bakarsan, günahını ayıplarsan başına geliyor. Burada da bir tepeden bakma hadisesi de var.

Günahkârı ayıplıyor, sert bir şekilde söylüyor, kendi ibadetine mağrûr oluyor. Onun için bu fena akıbete uğramış.

Bu hadis-i şerifi Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud Ebû Hüreyre RA'dan nakletmiştir, hadis olarak isnadında bir kusur yoktur, tamam bir hadis-i şeriftir. Bundan çıkacak ders şudur ki:

Günahkâr mahzun olsun, ama me'yûs olmasın. Günahına üzülsün ama ümit kesmesin. Tevbe etsin, istiğfâr etsin, çalışsın, uğraşsın, hayra hasenâta girişsin, Allah affediveriyor. Biz günahkârı ayıplayıp, tepesine çıkmayalım! Emr-i ma'rufu usûlünce yapalım! Kendi ibadetimize mağrûr olmayalım!

Bilmiyoruz ki, ibadetimizi Allah kabul edecek mi, etmeyecek mi? Etmedim derse, kime müracaat edelim? Zaten nice kusurumuz vardır.

"—Ben senin namazını kabul etmedim. Sen güya namaz kıldın, aklın ticarethanendeydi." derse, haklı...

"—Doğru söylüyorsun yâ Rabbi!" diyeceğiz, boynumuzu bükeceğiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına zulmetmiyor.

Onun için, haddimizi bilelim, ibadetlerimize mağrûr olmayalım! Mücrîm, günahkâr kullara da biraz şefkatlice bir tedavi yoluna girişelim, onlara tepeden bakmayalım! "Allah seni affetmez!" diye bir düşünce içinde olmayalım!

Bir de, burada: (*Va'llàhi lâ yağfiru'llahu leke*) "Allah seni mağrifet etmez." diye yemin etmiş. Oradan cezalanıyor.

Sözümüze, sohbetimize dikkat edeceğiz. Bütün ibadetlerimiz bizi kurtarmaz. Daima halimize, hareketimize bakacağız, Allah'ın azabına uğramaktan korkacağız, rahmetini ümit edeceğiz. Yolunca yürümeğe, bu emaneti arızalandırmadan, sakatlamadan sahibine sağlamca teslime gayret edeceğiz.

Allah kendisine has, halis kulluk etmekte, kendisini zikretmekte, kendisinin nimetlerine şükretmekte yardımcı olsun cümlemize...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

11. 07. 1982 - İskenderpaşa Camii

02. ALLAH MÜLKÜ DİLEDİĞİNE VERİR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'd! Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كَانَ هٰذَا الْأَمْرُ فِي حِمْيَرَ ، فَنَزَعَهُ اللهُ مِنْهُمْ ، فَجَعَلَهُ فِي قُرَيْشٍ

وَسَيَعُودُ إِلَيْهِمْ (حم. طب. ذي مخمر)

RE. 338/2 (*Kâne hâze'l-emru fî himyer, fenezeahu'llàhu minhüm, fecealehû fî kureyş, ve seyeùdü ileyhim.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Çok azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun!

Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazanınızı, Kadir Gecenizi mübarek eylesin... Bu güzel zamanların feyzinden, bereketinden hissemend ü hissedâr eylesin... Nice Ramazanlara, Kadirlere erdirsin... İki cihanda cümlenizi, cümlemizi azîz eylesin...

Peygamberimiz, başımızın tâcı, gözümüzün nûru, gönlümüzün sürûru Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ehâdis-i şerîfesinden bir miktarını okumak üzere, burada cem olmuş bulunuyoruz.

Hadis-i şeriflerin okunmasına ve izâhına geçmeden evvel,

evvelen ve hâssaten Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz Hazretleri'nin ruhu için; sonra sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhı için; cümle evliyâullahın ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ashabının ve ashab-ı kirâmından müteselsilen bize kadar güzerân eylemiş olan cümle sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ve hulefâsının ve müntesiblerinin ruhları için;

Ve bu okuduğumuz hadis kitabının müellifi, hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'nin ruhu için, bu kitaptaki bilgilerin, hadislerin bize kadar ulaşmasında emeği geçmiş olan bütün ulemânın, cümle râvîlerin ruhları için;

Uzaktan yakından, Peygamber Efendimiz SAS'e sevgisinden ve hadis-i şeriflere rağbetinden nâşî bu meclise cem olmuş olan siz muhterem kardeşlerimizin, ahirete intikàl ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarının şâd olması için, ve hayatta olan biz müslümanların da sıhhat, afiyet, saadet, selâmet üzere, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun yaşayıp, hüsn-ü hâtime ile ahirete göçüp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzur-u âlîsine sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamız için, bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif kıraat eyleyelim:

....

a. Halifeliğin Tekrar Kureyş'e Döneceği

Metnini az önce okuduğum hadis-i şerifte, Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[11]

كَانَ هٰذَا الْأَمْرُ فِي حِمْيَرَ ، فَنَزَعَهُ اللّٰهُ مِنْهُمْ ، فَجَعَلَهُ فِي قُرَيْشٍ

---

[11] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.91, no:16873; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.234, no:4227; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.135, no:1057; Nuaym ibn-i Hammâd, *el-Fiten*, c.I, s.406; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.344; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.264, no:906; Zû Mihmer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.350, no:8984; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.76, no:14793; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.279, no:15478.

وَسَيَعُودُ إِلَيْهِمْ (حم. طب. ذي مخمر)

RE. 338/2 (*Kâne hâze'l-emru fî himyer*) "Bu iş daha önce Himyer'de idi." Hangi iş? "Hilâfet, meliklik, hâkimiyet, reislik, idarecilik, başkanlık işi Arap yarımadasında Yemen'deki Himyer Kabilesi'nde idi." Peygamber Efendimiz tarihe ait bir hususu söylüyor. "Bu Arabistan'ın idaresi, başkanlığı Yemen'deki Himyer Kabîlesi'nin elindeydi. Onun başındaki insanlar hâkim idiler bu mıntıkalara... (*Fenezeahu'llàhu minhüm*) Sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri bu halifeliği, bu idareciliği, bu hakimiyeti onlardan çekti, aldı; (*ve cealehû fî kureyş*) ve onu Kureyş'e ihsân eyledi."

Kureyş, Peygamber SAS Hazretleri'nin mensub olduğu kabile. "Bu hâkimiyeti Kureyş'e ihsân eyledi." Tarihî bir hadiseyi, mâziye ait bir hususu Efendimiz SAS bize bildiriyor. (*Ve seyeùdü ileyhim*) "Tekrar onlara dönecek."

Şimdi iş değişti. Bir kere, bu hadis-i şerifle ilgili birkaç hususu söyleyelim:

وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ (البقرة:٢٤٧)

(*Va'llàhu yü'tî mülkehû men yeşâ'*) "Allah mülkü dilediğine verir." (Bakara, 2/247) Mülk Allah'ın mülküdür. Mülk Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin olduğu için, dilediğine verir mülkü...

"—Geç bakalım!

Mal da yalan, mülk de yalan;
Var biraz da sen oyalan!

dediği gibi Yunus Emre'nin, biraz da sen imtihanın başına geç bakalım! Bir direksiyonun başına geç, dümenin başına geç, gemiyi sen yönet, bakalım nasıl olacak?"

Dilediğine verir mülkü Allah-u Teàlâ Hazretleri... Mülk Allah'ındır. Bu mülkün sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir, Allah-u Teàlâ Hazretleri mülkü dilediğine verir.



Bir başka ayet-i kerime... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ (الأعراف:١٢٨)

(*İnne'l-arda li'llâhi yûrisühâ men yeşâü*) "Yeryüzü Allah'ındır, oraya dilediğini mirasçı kılar." (A'raf, 7/128)

"—Bu tarla bana babamdan miras kaldı."

Yeryüzü Allah'ındır, dilediğini ona mirasçı kılar. Dilediği kavim, dilediği topluluk, dilediği insan gider, bir yere hâkim olur.

Bir zamanlar bizim yurdumuz neresiydi? Tarih kitaplarından okuyoruz; Orta Asya'nın şuraları, buralarıydı. Hazar Denizi'nin doğusu, Aral Gölü vs. Şimdi? Şimdi Ruslar'ın elinde.

Fakültede elime bir takvim geçti. Takvim çok güzel basılmış, Rus takvimi... Aral Gölü'nün, yâni eski dedelerimizin sahip olduğu gölün doğu tarafından bir resim çekmiş; bir güzel kumluk, koyu yeşil çamlar, masmavi bir su... Buruşturup atmaya

kıyamazsın. Yapıştırdım dolabımın kapağına; "İşte dedelerimizin at koşturduğu göl kenarları!" diye, oraya bakıp bakıp, yüreğimi kanatıyorum.

Bir zaman geldi, başkasının oldu.

Buraları kimin? Buralarda da bir zaman Hitit denilen kavimler yaşamış, Frigler yaşamış, Lidyalılar yaşamış... Ondan sonra, Allah bize vermiş. Kimlere vermiş? "*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*" sözünü cihana duyurmaktan başka gayesi olmayan dedelerimize vermiş.

Dedelerimizin, Allah rızası için her türlü meşakkati, sıkıntıyı göze alarak, hayatı hiçe sayarak, kefeninin başına sarık diye dolayarak uğraşması, çalışması sonunda bu topraklar bizim oldu.

Bak, ne kadar güzel! Bir Boğaz var, Karadeniz'e kadar açılıyor. Bir Haliç var, bakamamışız; çürük yumurta kokusundan dolayı, yanından geçerken burnumuzu kapatıyoruz. Bir Marmara var, onu da kirletmeye başladık. Onun da suyu oturulacak halde değil. Dağları var, ovaları var, çok güzel yerler...

Bir bayram gününde bizim çocuklara:

"—Gelin, sizi bir yere götüreceğim!" dedim.

"—Nereye götüreceksin baba? Boğaz'a mı götüreceksin, deniz kenarına mı götüreceksin, Çamlıca'ya mı götüreceksin?" dediler.

Dedim ki:

"—Beğendiniz mi siz İstanbul'u?"

"—Beğendik, güzel!"

Çocuklar küçük, söylüyorlar.

"—Neden güzel!"

"—Boğazı var, Çamlıca'sı var, Adalar'ı var, denizleri var..."

"—İşte, burayı bize fethediveren padişahın türbesine götüreceğim sizi!" dedim.

O mübarek Fatih, çalışmış askeriyle beraber... Kuşatma uzayınca, demiş ki:

"—Ey askerlerim! İçinizde günahkâr, üzerinde kul hakkı olan

varsa, şöyle bir kenara çekilsin; onların yüzünden zaferden mahrum olmayalım!"

Hiç kimse ayrılmamış kenara. Neyi gösterir? Hepsi namazında, niyazında, Allah'a mutî, itâatli, güzel kullarmış.

Ölüm var. Dünyada ne bulduk ki, ölümden kaçacağız. Nedir hayat dediğimiz şey? Hayata sımsıkı sarılıyoruz da, elimizde kalabiliyor mu? Sımsıkı sarıldın hayata:

"—Ah bin yıl yaşasam..." desen, bırakıyorlar mı?

Zaten atmış yıl, yetmiş yıl geçti mi, gözü görmez oluyor insanın; gözlük takıyor, idare ediyor. Dişi çiğnemez oluyor; söküyorlar, takma diş takıyorlar. Orası romatizma, burası ağrı; işte yazın kaplıcaya, falanca yere kum banyosuna... Derme çatma, desteklemekle idare ediyor.

Yetmiş, seksen yaşına geldi mi:

"—Al emanetini yâ Rabbi! Al emanetini de kurtulayım şuradan…" diyor, çekip gidiyor.

Onlar da hakkı görmüşler, "Bize ebedi hayat lâzım!" demişler, çalışmışlar, Allah-u Teàlâ Hazretleri de sevmiş. Bu kullar benim için çalışıyorlar diye "Alın!" demiş, bağışlamış. Hakkımız, haddimiz değilken; gücümüz, kuvvetimiz yokken, dört bin kişiye yirmi bin kişiyi, on bin kişiye altmış bin kişiyi yendirmiş.

Sultan I. Murad zamanında Osmanlılar Trakya'da ve Balkanlar'da hızla ilerlemeye başlayınca, Papalığın teşvikiyle Sırplar, Macarlar, Bulgarlar, Avrupalılar toplanmışlar, gelmişler.

"—Edirne'yi Türkler'den alacağız, Türkler'i yere sereceğiz, yok edeceğiz!" diye, yüz bine yakın bir haçlı ordusu toplamış.

Elli bin, altmış bin neyse, o zamanın imkânlarına göre. Rivayetler tarih kitaplarında değişik olabiliyor. Sağlam kayıtlar olmadığı için, hangisinin doğru olduğunu bilemiyoruz. Neyse, o kadar kalabalıklar. Bakıyorlar sağ taraf asker, sol taraf asker; giyinmiş, kuşanmış, kılıçlar, mızraklar…

"—Tamam, Edirne'yi Türkler'den aldık, bitti." diyorlar.

Meriç nehrini geçiyorlar, Edirne civarında, kuzeyde bir yere

ordugâh kuruyorlar. Dinlenmek ve saldırıya hazırlanmak için şöyle bir nefes alalım diye. O zaman da, bir yortularına tesadüf etmiş onların...

“—Hıristiyanlık açısından güzel bir gün, uğurlu bir gün... Tamam, mübarek bir zamanda kâfir Türklerden Edirne’yi alacağız!” demişler.

Onlar Türkler’i bâtıl yolda görüyor, kendilerini hak yolda sanıyorlar.

Sultan I. Murad o sırada Bursa’da bulunuyormuş. Komutanlarından birisi [Hacı İlbeyi] Tekirdağ tarafından keşif amacıyla Edirne’ye doğru harekete geçmiş, akıncılarıyla yürümüş gelmiş. Bakmış ki, düşman ordusu yayılmış. Fıçılar açılmış, içkiler çıkmış, ilerdeki günlerde kazanacaklarını sandıkları zaferin düğününe, bayramına o zamandan başlamışlar. İçmeye başlamışlar, zilzurna sarhoş hale gelmişler. Çalgılar çalıyorlar, kazanacakları zaferin sevincini konuşuyorlar aralarında…

Öyle bir hücum emri filan yok ama, komutan bakmış ki adamlar perişan, gelmiş ta ordunun içine kadar. Dört bin tane adamı varmış. Bir saldırmışlar, haçlı ordusunu darmadağın etmişler. Komple orduyu târ u mâr edivermişler (1364). Onun için, bu savaşa *Sırp sındığı Savaşı*, yâni “Sırpların kırıldığı, yok edildiği savaş” adı verilmiş.

Dört bin kişiyle zafer mi kazanılır? Düşman armut mu topluyor, onun silahı yok mu?

Zafer de Allah’tan, mülk de Allah’tan... Zaferi bizimkilere nasib etmiş, buraları almışız.

Götürdüm, dedim ki:

“—Bak bu Fatih Sultan Mehmed’dir. Ordu toplamış, burayı fethetmiş, bu İstanbul’u buna borçluyuz.”

Dua ettiler falan. Türbenin etrafında biraz küçük çocukların boyunları büküldü. Baktılar pencereler eski, boyalar dökülmüş, bakımsız… Bir tanesi dedi ki:

“—Baba!”



“—Efendim!” dedim.

“—Ben büyürsem, zengin olursam, bu türbenin etrafını düzelteceğim, tamir ettireceğim!” dedi.”

Adam bize, koca bir dünyanın incisi şehir kazandırmış; biz türbesinin yağlı boyasını yaptırmıyoruz. Hey ahfâd, hey!

Üzerlerinde kul hakkı olan kimse yokmuş. Namazında, niyazında; namaz kılarak, oruç tutarak, zikirle, fikirle; hücum ettiği zaman Allah diye diye; ölürken kelime-i şehadet getire getire cihad etmişler, savaşmışlar.

Buyurun bakalım, cihad edin şimdi... Hadi bakalım, cesaretiniz varsa çıkın şu camiden de, göreyim sizi. Gidebiliyor musunuz Yunanistan tarafına, bir göreyim bakayım!

Nerede müslümanlık, nerede insanlık? İnsanlar ne halden ne hale gelmiş! Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi lütfuyla terbiye ve ıslah eylesin...

Bizden büyük düşmanlar yok mu şimdi? Allah dilerse, bizi onlarla terbiye edemez mi? Yunanistan da bizim hasmımız. Bir düşman geldiği zaman, zelzele olup da zangır zangır yer sarsılmaya başladığı zaman, bir büyük felaket gelse, kime yalvaracağız? Ne diyeceğiz?

"Allah!" diyeceğiz, "Dedem müftüydü." diyeceğiz, "Babam vaizdi." diyeceğiz. "Ben küçükken Amme Cüzü'nü ezberlemiştim." diyeceğiz. "Bir kere hatim etmiştim, hatim cemiyeti yaptırmıştı babam..." diyeceğiz. "Aman yâ Rabbi!" diyeceğiz.

Ama dua, o zaman kabul olmaz ki... Düşman ceza olarak geldiği zaman buraya, o ceza değişmez ki...

Şimdi değişir. Şu anda iyi kul olursan, şu anda ıslah-ı hal edersen, mâzini bilirsen, buraya geliş sebebini bilirsen, buranın sana veriliş sebebini bilirsen, umulur ki düzelir.

E aksi takdirde, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin mülkü çoktur. Dileriz ki biz günahkârları, yüzü karaları, eli sàlih amellerden boşları, gàfilleri, cahilleri, dedelerinin yüz karalarını affetsin... Dedelerine lâyık kullar etsin, hak yolda yürüyen kullar eylesin… Bu mübarek günler hürmetine, bize lütfunu karşılıksız ihsan eylesin!

(*Ve seyeùdü ileyhim*) "Bir ara Himyer'deydi, onlardan çekti aldı, Kureyş'e verdi; sonra tekrar Kureyş'e verecek!"

"—Ne zaman değişecek hocam? Acaba Arabistan Yarım Adası'ndaki hükümdarlığı ne zaman dönecek?"

Baksana, döndü bile... Suud Hükümeti, Suud ailesi... O da aslında Yemen'den gelmiş, Necid'e yerleşmiş. Sübhànallah! Ne hikmetli sözler. Her cümlenin, her birinin altında neler yatıyor.

Hani şimdi Kureyş mi hakim? Suudi Arabistan'ı Kureyş kabilesi mi idare ediyor? Hayır. Yemen asıllı bir kabilenin eline geçmiş. Kardeşimiz, müslüman olduğu için onlar da müslüman kardeş, kardeş devlet Orta Doğu'da… Ama Arabistan'ın idaresi Kureyş'ten çıkmış, Yemenlilerin eline geçmiş.

Rasûlüllah'a öyle bağlanın! Sünnet-i seniyyesine öyle bakın!

Şimdi bazılarını burnunu havaya kaldırıyor, diyor ki:

"—Kur'an-ı Kerim var, hadis-i şerifi bir tarafa bırakalım!"

Olur mu? Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'le hadis-i şerifi, sünnet-i seniyyeyi birbirinden ayırmamıza müsaade etmiyor ki... Kur'an-ı Kerim müsaade etmiyor.

Bu ne gaflettir!. Bak, bizim hayatımız neyle teşekkül ediyor: bizim örfümüz, adetimiz neyle teşekkül ediyor? Birbirimize niye bayramda kandil simidi yaparız, niye minarelerden ışıklar yanar, niye büyüklerimizin elini öperiz, niye dargınlar barışır? Hepsi dînîdir, hepsi hadistir, hepsi Rasûlüllah'ın tavsiyesidir, hepsi sünnettir. Çeker alırsan, millet kalmaz ortada...

Bozcaada'ya bir yerlerden bazı kimseleri getirmişler, yerleştirmişler. Bozcaada'da Rum da var, Kürt de var... Hıristiyan da var, müslüman da var... Ötekiler berikilere demişler ki:

"—Sizin dedeleriniz aslında bizdendi, aynı dindendik."

Adamda müslümanlık yok, dönmüş gitmiş, hristiyan olmuş.

Barbaros'un anası Midillili bir Rum idi, babası Türk'tü. Barbaros Hayreddin Paşa... O zaman, ne hale getirmiş kültürümüz insanları... Şimdiki derbederliğimiz de, milleti ne hale getiriyor? Uyanmamız lâzım, aklımızı başımıza toplamamız lâzım!

Gericiyim, evet; çember sakallıyım, evet; yobaz, evet; ama devlet elden gidiyor, millet elden gidiyor. Millet gidiyor elden... Millet de gider, devlet de gider.

Gitmedi mi? Hayal mi söylüyoruz? Topraklarımız bu kadar mıydı yüz sene önce? Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize akıl versin, insaf versin...

b. Lût Kavminin Ameli

İkinci hadis-i şerife geçtim, daha ne diyeyim? Akıllı insana işaret kâfidir, ben uzun boylu ne söyleyeyim?

İkinci hadis-i şerif şöyle:[12]

---

[12] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.375, no:5459; Ebû Cemre Rh.A'dan. İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.L, s.320; Ebû Sahra Rh.A'ten.

كَانَ اللِّوَاطُ فِي قَوْمِ لُوطٍ فِي النِّسَاءِ ، قَبْلَ أَنْ يَكُونَ فِي الرِّجَالِ بِأَرْبَعِينَ سَنَةً (ابن أبي الدنيا في ذم الملاهي ، وابن أبي حاتم ، هب. كر. عن أبي صخرة)

RE. 338/3 (*Kâne'l-livâtu fî kavmi lûtin fi'n-nisâi, kable en yekûne fi'r-ricâli bi-erbâine seneh.*)

(*Kâne'l-livâtu*) "Lûtîlik, Lût kavminde evvelâ kadınlardan başladı, erkeklerde başlamasından kırk sene önce..."

Lût, peygamberlerden bir peygamberin adıdır, *aleyhi's-salâtu ve's-selâm*... Onun gönderildiği kavme de *Lût Kavmi* derler, çünkü Lût AS onlara vazifeli gönderilmiş, tavsiye etmiş, öğüt vermiş, nasihat etmiş:

"—Etmeyin, eylemeyin! Hakkın yoluna girin, asi olmayın! Edepsizliği bırakın, terbiyesizliği bırakın!" diye nasihat etmiş.

Dinlememişler. Pekiyi, insanlar peygamberleri dinlemezse ne olur? Lût kavmi gibi olur, Âd kavmi gibi olur, Semûd kavmi gibi olur. Misalleri var; Kur'an-ı Kerim bize onları bildiriyor. Lût kavmi kimdir, Âd kavmi kimdir, Semûd kavmi kimdir; bütün müslümanların bilmesi lâzım! Başlarına neden o hal gelmiş, bilmesi lâzım!

Neden? Kur'an-ı Kerim'de yazıyor, biz de müslümanız. Bizim kitabımız Kur'an-ı Kerim, bilmemiz lâzım! Onları bize bildiriyor. Lût kavmi neden helâk oldu? Cinsî sapıklığından, kötü huylarından Allah onlara bir belâ verdi, cihana darb-ı mesel oldu halleri...

Mâlûm, insanın bir cinsî duygusu var. Herkeste var; Allah kimisini erkek yaratmış, kimisini hanım yaratmış... Neden?

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.506, no:13135; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.247, no:15430.

Hikmetli, hepsi yerli yerinde... İnsan nesli türesin, devam etsin diye. Ne sanat, ne kudret… Meyveler öyle, ağaçlar öyle, çiçekler öyle, böcekler öyle, kuşlar öyle. Herkese böyle bir sanat göstermiş Allah-u Teàlâ Hazretleri. İnsan nesli de ana-baba-evlat oluyor. Ana babalar ihtiyarlıyor, evlatlar onların yerini alıyor; böyle sürüyor. Kanun, tabii bir şey...

Bunun da yürümesi için Allah-u Teàlâ Hazretleri insanın içine duygu koymuş, his koymuş. Kız, erkeğe temayül eder, özler, ister; erkek kıza çeşitli yönlerden ilgi duymaya başlar. Meşru ölçüler içinde...

"—Nikâh, yâni evlenmek benim sünnetimdir." buyuruyor Peygamber Efendimiz; güzelce düğününü yaparsınız, evlendirirsiniz, yeni bir yuva kurarsınız; Allah mes'ud etsin dersiniz, biraz desteklersiniz, yardım edersiniz; mes'ud olurlar, bahtiyar olurlar, çoluk çocuk sahibi olurlar. Normal yolu bu.

Ama bir de işin ters kullanılması var, sû-i isti'mâli var, kötüye kullanılması var.

Allah bu duyguyu vermiş.

Allah insanın midesine yemek yeme zevki, arzusu vermiş; iştiha vermiş. Neden? İştihası olmasa insan yemek yemez, su içmez, vücut beslenemez; sağlığı bozulur. O iştihayı vermiş ki, yemek yesin, vücudu beslensin diye. Aman bir et kokusu duyduk mu, bir kızartma kokusu duyduk mu, feleğimizi şaşırıyoruz. Bir tereyağı kokusu duyduk mu, feleğimizi şaşırıyoruz.

"—Aman bu yemek ne kadar tatlı olmuş! Bunun içine gül suyu mu koydun, bilmem şöyle, bilmem böyle…"

Neden? Bu vücut bize emanet; bu emanet ayakta dursun diye Allah ona, öyle bir kanun koymuş. Öyle olmasaydı, bu vücudumuza bakmazdık, canına okurduk, mahvederdik. İçimize o arzuyu koymuş da Allah; her şeyi güzel yaratmış. O iştaha da ne kadar güzel. Sırf o iştaha yüzünden, insan müslüman olur, yola gelir insan...

Allah o iştihayı koymuş ki, bu vücuda bakılsın diye. Öteki

iştihayı koymuş ki, nesli türesin diye. Şimdi sen bu iştihayı su-i isti'mal edersen, mideni tıka-basa doldurursan, yemek üstüne yemek yersen, karnını patlatırcasına şişirirsen hastalıklar başlar, edepsizlikler başlar, arsızlıklar başlar, yüzsüzlükler başlar. Ters kullandın, yâni duygunu berbat ettin, fena istikamete kullandın.

Ötekisi de öyle... Allah nesil devam etsin, anne baba çocukların kahrını çeksinler; o ağlayan, hiç bir işe yaramayan, altını kirleten, hasta olan, iyi olan, kaç senede yürüyüp oynayacak hale gelen o çocuğa baksın diye, Allah öyle bir çözüm, bir çare koymuş. Bunu ters kullandı mı, o zaman o da çığırından çıkıyor.

O duyguyu kötüye kullanmayacak insan. Doğru yolu göstermiş Allah, Peygamber Efendimiz göstermiş:[13]

اَلنِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي ؛ وَتَزَوَّجُوا ، فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ه. عن عائشة)

(*En-nikâhu sünnetî*) "Nikâh, evlenmek benim sünnetimdir; (*femen lem ya'mel bi-sünnetî feleyse minnî*) kim benim sünnetimle amel etmezse, sünnetime uymazsa benden değildir." buyurmuş.

(*Ve tezevvecû*) "Evlenin! (*Feinnî mükâsirun bikümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeh*) Kıyamet günü diğer ümmetlere karşı ben sizin çokluğunuzla mubâhat eyleyeceğim, ümmetimin çokluğuyla iftihar edeceğim!" buyurmuş.

Öyle nikâhtan kaçmayın! Ne varmış bunda? Ne kadar güzel bir şey!

Sen gel şimdi bu duyguyu nikâh yoluyla, meşru bir şekilde yapmak, yerine getirmekle vazifesini güzel yapmak varken; hadi

---

[13] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.II, 427; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.324, no:2833; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.312, no:24976.



gayr-i meşru yollara sap, cinsî sapıklıklara sap, sonra da berbat et işi... Ona büyük azap veriyor Allah, büyük cezalar veriyor.

"—Hocam, böyle ayıp şeyleri konuşmasan, anlatmasan..."

İyi, güzel, anlatmayayım ama bu duygu herkesin içinde var... Hadis-i şerifte de sırasıyla karşımıza geldi. Bugün de felâketlerin en büyüğü... İnsanları burnuna halka takıp, peşinden böyle esir alınmış ayı gibi sürükleyen bir duygu bu.

Çingene ayının burnuna halkayı takar, koca ayıyı oynatır.

"—Kaynana nasıl utanıyor, şu nasıl şey yapıyor?"

Koca hayvan. Ormanda yakalasa bir pençe attı mı ona, dört takla attırır; ama halka geçti burnuna, Çingene ne derse onu yapar.

Halkayı geçirtti mi insanın burnuna... Bugün insanların çoğuna ciddî meslekî çalışma yaptırtmayan, ciddî tahsil yaptırtmayan, ciddî evlatlık yaptırtmayan, ciddî kocalık yaptırtmayan, ciddî karılık yaptırtmayan bu duygunun kötüye

kullanılmasıdır.

Buna müsaade yok, İslâm'da böyle bir şey yok... Hepimizin cinsî hayatımızı tanzim etmemiz lâzım, cinsî hayatımızı İslâm'ın istediği ölçüler içinde düzenlememiz lâzım!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[14]

شِرَارُكُمْ عُزَّابُكُمْ (ع. طس. عن أبي هريرة)

(*Şirârukûm uzzâbüküm*) "Sizin en şerlileriniz, bekârlarınızdır."

Neden? Tutamaz kendisini... Haşdi bakalım, çeşit çeşit fitneler, fesatlar başlar. Nizam bozulur, cemiyetin sosyal nizamı bozulur.

Onun için, her şeyi güzeldir dinimizin... Evlenme vakti geldi mi, çocuğunu evlendir! Allah bereketini verir, mes'ud eder. Korkma, onların da rızıklarını verir Allah... Senin rızkını sana nasıl verdiyse, onun rızkını da verir. Gayr-i meşru yola sapmamak lâzım!

Cinsi sapıklıklardan birisi de; nikâh dışı münasebetlerden biri de erkeğin erkekle, kadının kadınla böyle bir durumu varmış. Lût kavminde bu sapıklık kırk yıl evvel kadınlarda başlamış. Eski Roma Tarihi'ni okuyun; Aristolar, Eflatunlar, büyük filozof...

---

[14] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.163, no:21488; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.85, n158; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.260, no 6856; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.381, no:5480; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.363, no:3567; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'-Mesâni*, c.III, s.91, no:1410; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.781; İbn-i Hacer, *el-İsàbe*, c.IV, s.536, no:5640; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.3, no:1025; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.356, no:1390; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.370, no:3656; Atıyye ibn-i Büsr el Mâzenî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.375, no:4476; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.37, no:2042; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.372, no:1540; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.III, s.43, no:600; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.282, no:302; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.460, no:7299; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.278, no:44447-44449; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.524, no:1538.

“Ooo, çok büyük filozof!” değil mi? Felsefe derslerinde okuyoruz ya. Şöyle sayfanın arka tarafını çevirin bakalım, cinsi hayatları nasılmış, ne yapıyorlarmış? Bir okuyun bakalım!

Allah o cemiyeti neden batırmış, Sodom-Gomore ne olmuş? Pompei niçin Vezüv lavlarının altında kalmış? Vezüv yanardağı bir patlayıveriyor, bir anda Pompei şehri lavların altında kalmış. Neden kalmış? Bir incele bakalım!.

Pompei’ye gitmişler, külleri ayıklıyorlarmış. Yanardağın külü, kızgın kül aniden üstüne çöküverince adamların, heykel gibi kalmışlar. Mikrop üremediği için, çürüme de olmamış, olduğu gibi kalmışlar. Şimdi külleri süpürüyorlar, adamlar çıkıyor. Ne iş yapıyorsa… Terazi çekiyor, yolda yürüyor, yan gelmiş yatıyor, yemek yiyor, ne şekildeyse; ölüm onu nasıl yakaladıysa... Ansızın, birden bire ölüm gelivermiş.

Kıyamet de birden gelecek. Kıyamet koparken, adam kumaşı ölçtürecek de parasını vermeye muktedir olamayacak. Alışveriş yaparken pattadak olacak. Onun için, kopmak deniyor, kopuk bir şekilde. Allah gafletten uyandırsın.

Nice nice sahneleri anlatıyorlar Pompei’de. Oraya turistik seyahatleri yapanlar orada gördüklerini anlatıyorlar. Ben gitmedim, gitmek de istemedim. Ama gidenler diyorlar ki:

“—Aman, ne sahnelerde yakalamış o kızgın küller onları.”

İşte öyle gelir Allah’ın azabı.

Onun için her zaman uyanık olmak lâzım! Allah’ın haram kıldığı şeylere yaklaşmamak lâzım!

Allah’ın helali az mı geliyor, yetmiyor mu? Kâinatta ne kadar içecek var, adam içki içiyor. Hiç meşrubat kalmadı mı şu dünyada? Hiç yiyecek bir şey kalmadı mı? İlle harama sapıyorsun. Tuzlu tatlı güzel meyvalar; karpuzlar, kavunlar, şeftaliler... Her birisinin tadı bir başka güzel!

Hem de ne kadar para veriyorsun, hem de ne kadar büyük felâketler oluyor arkasından. Arabanı çarpıyorsun, ailen, yuvan yıkılıyor. Bıçaklamalar, hapisler, şunlar, bunlar...



Çok kötü durumda kavmimiz... Bizim kavmimiz çok kötü duruma geldi. Tarihten övünürüz dedelerimizle ama, dedelerimiz bizimle övünmez. Dedelerimiz bizimle övünecek durumda değil.

"—Ne yapalım hocam? Anladık, yakamızı bırakmayacaksın!"

Hem kendiniz iyi olacaksınız, hem de başkasının iyi olmasına çalışacaksınız.

Bir ben bir vaizim, gelmişim buraya, haftada bir defa konuşma yapıyorum; ne olacak? Ateş olsam, cirmim kadar yer yakarım, ben neyim ki? Benden ne olur; ne köy olur, ne kasaba olur. Neye yararım yâni ben? Herkes iyi olacak ki, bir yekûn tutsun.

Burada on milyona yakın insan var İstanbul'da... On milyona yaklaştı nüfusumuz, on milyonun içinden aciz, gerici, yobaz, sakallı böyle biri. Olmaz, bir şey olmaz, hiç bir şey olmaz. Söylediklerimi de dinletemem, kendime de dinletemem. Hep birlikte olacak, hep birlikte…

Hem kendimiz düzeleceğiz. Yeter mi? Yetmez. Başkasına da söyleyeceğiz. Din böyle gelişir. Bizim dinimizde ruhban sınıfı yok,

herkesin vazifesi var.

"—Hocalar, din adamları yapsın vazifeyi…"

"—Sen?"

"—Ben biraz yaz tatili yapacağım deniz kenarında… Kışın da Uludağ'a çıkarım. Biraz seyahatim var, Akdeniz sahilleri güzelmiş, Ege güzelmiş, çok güzel koylar varmış filan…"

İyi, güzel, öyle yap ama; din adamına da ne itibar edersin, ne sözünü dinlersin, ne maaşı yerinde, ne bir kitap alabilir... Kitabın yanına yanaşsa, on bin lira, yirmi bin lira, otuz bin lira bir kitap… Bir tefsir alacak olsa, parası yetmez. Nereden baksan bir acaip...

El birliğiyle herkes çalışacak. Sen kendi çocuğuna hâkim olacaksın, karına nasihat edeceksin; karın çocuğuna nasihat edecek... Akrabana söyleyeceksin, akraban ötekisine söyleyecek… Elbirliğiyle çalışacağız. Bir de bakacağız ki, bizim cemiyetimizin rengi yeşermeye başlamış; tatlanmaya, güzelleşmeye başlamış.

Aaa, bak sokaklar temiz olmaya başladı. Ticarette şunu yok, bunu yok, aldatmaca yok... Dürüst insanlar, mâşâallah... Allah Allah, sahabe gibi insanlar var. Ne kadar güzel ahlâklı, sözünde duruyor, senet istemiyor; senedin vadesi gelince hemen ödüyor. Hatta eline para geçerse, daha önceden:

"—Al kardeşim, belki sana para lâzım olur. Ben bunu üç ay sonra verecektim; ama şu anda elime para geçti. Al, borcumdan kurtulayım. Çünkü borçlunun namazı kabul değildir falan diye hadis-i şerifler var, borçlu olmak iyi değil. Al şu parayı, sen kullan!"

"—Allah Allah… Rüya mı görüyorum der insan, böyle şeyler görünce. Adam parasının üstüne yatıyor, malı alıyor, parayı vermiyor. Bu devirde nasıl olur." der.

Ama çalışırsak olur. Ben güzel olursam, ötekisi güzel olursa; topluca güzel oluruz inşâallah! Yâni kendimizin üzerinde bir vazife olduğunu idrak edip, çalışacağız.

c. Borçluya Müsamaha Etmenin Karşılığı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[15]

كَانَ رَجُلٌ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ ، فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ: إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِراً فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ، لَعَلَّ اللهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا ، فَلَقِيَ اللهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ (خ. م. ن. حب. حم. عن أبي هريرة)

RE. 338/4 (*Kâne racülün tâcirun yüdâyine'n-nâse, fekâne yekùlu li-fetâhu: İzâ eteyte mu'siren fetecâvez anhu, lealla'llàhe en yetecâveze annâ, felakıya'llàhe fetecâveze anhu.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Buhârî'den, Neseî'den, İbn-i Hibban'dan, Ahmed ibn-i Hanbel'den sahih bir hadis-i şerif kaydetmiş Hocamız burada. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Kâne racülün tâcirun*) "Ticaretle meşgul bir adam vardı eski zamanda. (*Yüdâyine'n-nâse*) İnsanlara borç para verirdi bu adam." Tüccardı, parası var, ticaretten elinde parası var; insanlara borç para verirdi.

Şimdi bu hadis-i şerifin bir başka rivayetinde şöyle bir cümle var, Neseî'deki rivayetinde:[16]

---

[15] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.731, no:1972; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1196, no:1562; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.318, no:4695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.263, no:7569; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.421, no:5042; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.33, no:2223; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.328, no:2511; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.534, no:11246; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.356, no:10755; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.60, no:6294; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.326; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.34, no:1754; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.170, no:2616; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.343, no:5232; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.406, no:8058; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.274, no:4820; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.319, no:15425; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.251, no:15438.

[16] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.318, no:4694; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.361, no:8715; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.33, no:2223; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,

إِنَّ رَجُلاً لَمْ يَعْمَلْ خَيْراً قَطُّ وَكَانَ يُدَايِنُ النَّاسَ

(*Enne racülen lem ya'mel hayran kattu ve kâne yüdâyine'n-nâse*) "Bir adam vardı, hiç hayır işlememiş; yalnız insanlara borç para verirdi." diyor. Hiç hayır işleyen bir adam değilmiş yâni, hayırlı bir kimse değilmiş, hayırlı işle meşgul bir kimse değilmiş; ama borç para verirmiş insanlara...

(*Fekàne yekùlu li-fetâhu*) Borç verdikten sonra da, çalıştırdığı delikanlıya dermiş ki:

(*İzâ eteyte mu'siran*) "Benim alacağımı tahsil etmek üzere borçlunun yanına vardığın zaman, baktım durumu biraz sıkışıkça, halini perişan görüyorsan müsamaha et, affediver, biraz müsaade et, müddet ver, vaz geçiver; (*lealla'llâhe en yetecâveze annâ*) belki Allah da bizi affeder, bizim günahımızdan geçer." diye öyle tembih edermiş.

O da sıkışık insanın üstüne fazla varmazmış.

"—Senin bana borcun var, ver onu! Vermezsen gırtlağını sıkarım!" filan tarzında yapmazmış da, müsamaha gösterirmiş.

(*Felakıya'llàhe fetecâveze anhu*) "Gerçekten de ölünce, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güzel huyluluktan dolayı, onun günahlarını bağışlamış!" diyor Peygamber Efendimiz. Haber veriyor o zatın hayatıyla ilgili.

İslâm'da böyle bir hassaslık vardır, acıma duygusu vardır. Ticaretin çeşit çeşit halleri oluyor, bazen insan borçlanır. Borçlandığı zaman, verdiği sözü yerine getirmeli, borcunu zamanında ödemeli! Ödemezse çok tehlikelidir. Hele yanında para varken ödemezse çok tehlikeleri, günahları vardır.

Bazen insanın hüsn-ü niyetine rağmen, ödeyeyim diye azmetmesine rağmen işleri ters gider, nasib olmaz. O zaman onu

---

c.VII, s.533, no:11244; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.60, no:6293; Ebû Hüreyre RA'dan.

bastırmamak lâzım!

Araplarda eskiden faizle borç verirlermiş. Giderlermiş borcunu tahsil etmeye, parası yoksa faizi arttırırlarmış. "Peki şu kadar daha sonra ver ama, faizi şu kadar oldu!" diye böylece katlana katlana, öyle bir hale gelirmiş ki adam mahvolurmuş.

Peygamber SAS Efendimiz böyle bir cahiliye âdetinin olduğu bir muhitte diyor ki:

"—Borçlulara acıyın! O da insan, onun da çoluk-çocuğu var, ailesi var; böyle olduğu zaman onun borcuna biraz müsamaha gösterin eğer durumunuz müsaitse..." diye böyle borçluya müsamahayı tavsiye ediyor başka hadis-i şeriflerinde.

Burada da, böyle hareket etmiş olan bir kimsenin, bu merhameti dolayısıyla Allah'ın hiç icra hadisesi gördünüz mü? rahmetine ereceğini bildiriyor. Bu bir merhamettir, borçluya acıyorsun.

Bazen icraya verirsin... Bilmem

Eve gelir adam, borcundan dolayı haciz konulmuş olan malları alır. Ben bir kere gördüm, ortaokul talebesiyken; icra memuru bir eşyaya yapışıyor, kadın eşyanın öbür tarafına yapışıyor.

"—Aman bu dedemden kaldı, bunu alma!"

Onu bırakıyor, başka şeye yapışıyor… Bir acı hal yâni. Allah kimseyi borçlu etmesin, borcu olanlara da maddî, manevî her çeşit borcunu ödemek imkânını bahşeylesin!

Borçların kimisi de mânevîdir. Bak bu namaz kılmayan insanların, bu namazları ödemesi lâzım! Aklı başına gelip de tevbe ettiği zaman, eski zamanlarda kılmadığı namazları ödemesi lâzım! Bir plana bağlasın, ödemeye başlasın. Her gün bir geçmiş günün namazını ödesin.

Tutmadığı oruçları ödemesi lâzım; borçtur, ödemesi gerekir.

Allah mânevî borçlarımızı da, maddi borçlarımızı da ödemek nasib eylesin!

d. Vahyin İki Şekli

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[17]

كَانَ الْوَحْيُ يَأتِينِي عَلٰى نَحوَينِ: يَأْتِينِي بِهِ جِبْرِيلُ، فَيُلْقِيهُ عَلَيَّ كَمَا يُلْقِي الرَّجُلِ عَلَى الرَّجُلِ، فَذَاكَ يَتَفَلَّتُ مِنِّي؛ وَيَأْتِينِي فِي شَيْءٍ مِثْلَ صَوْتِ الْجَرَسِ، حَتَّى يُخَالِطَ قَلْبِي، فَذَاكَ الَّذِي لاَ يَتَفَلَّتُ مِنِّي (ابن سعد عن أبي سلمة بلاغا)

RE. 338/5 (*Kâne'l-vahyü ye'tînî alâ nahveyn: Ye'tinî bihî cibrîlü, feyülkıyehû aleyye kemâ yulkı'r-raculi ale'r-raculi, fezâke yetefelletü minnî; ve ye'tînî fî şey'in misle savti'l-ceresi, hattâ yuhàlita kalbî fezâke'llezî lâ yetefelletü minnî.*)

Peygamber Efendimiz'e Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emirleri gelirdi. Nasıl gelirdi? Vahiy diyoruz, vahyedilirdi Peygamber Efendimiz'e. O vahiy ile söylerdi.

وَمَا يَنْطِقُ عَنْ الْهَوٰى. إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ*) "Onun konuşmaları hiç kendisi içinden, aklından, keyfinden değildir; ancak kendine vahyedilmiştir de onu söylemektedir." (Necm, 53/3-4) diye Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. Rasûlünün sözüne garanti veriyor. Rasûlü söylemişse, onun vahiy olduğunu Kur'an-ı Kerim bildiriyor bize.

Rasûl-ü Ekrem bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

(*Kâne'l-vahyü ye'tînî alâ nahveyn*) "Bana vahiy iki şekilde gelir

---

[17] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.622, no:32155; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.248, no:15433.

idi.” Vahiy çeşitleri çoktur. Burada iki tanesini zikrediyor. Birisi: (*Ye'tinî bihî cibrîlü feyülkıyehû aleyye kemâ yülkı'r-raculi ale'r-raculi*) “Bazen Cebrâil getirirdi bana ve bir adamın bir başka adama bir söz söyleyip naklettiği gibi, bilgiyi öyle naklederdi. (*Fezâke yetefelletü minnî*) Bu bende aniden vukua gelirdi ve bunun hıfzı kolay olurdu.”

Peygamber Efendimiz bazen, vahyi unutmayayım diye telaş ederdi. Öyle telaş ettiği zaman, ayet nâzil oldu:

لاَ تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ . إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ

(القيامة:١٦-١٧)

(*Lâ tüharrik bihî lisâneke li-ta'cele bihî*) “O vahyi ezberlemek için tekrar edeceğim diye, dilini hareket ettirme! (*İnne aleynâ cem'ahû ve kur'âneh*) O Kur'an-ı Kerim'in kalbinde toplanması ve okutulması bize aittir. Biz onu sana vahyettikten sonra, unutturur muyuz? Ne söylenecekse söyletiriz, meraklanma ey Rasûlüm!”(Kıyamet, 75/16-17) diye vahiy inmiştir.

(*Ve ye'tînî fî şey'in misle savti'l-ceresi, hattâ yuhàlita kalbî*) “Bazen de vahiy bana, bir çıngırak sesine benzer bir tarzda, ses olarak gelirdi ve bu kalbimi kaplardı. Gönlümü, içimi kaplardı. (*Fezâke'llezî lâ yetefelletü minnî.*) Bu nakşolurdu içime, benden ayrılmazdı. Gayet derinden, içimde kalırdı.”

Bu çeşit vahiy diye vahiy tarzını Peygamber Efendimiz burada bize iki tanesini açıklamış.

e. Halifelerin Haklarına Riayet Edin!

Öbür hadis-i şerife geçiyoruz. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[18]

[18] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1273, no:3268; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1471, no:1842; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.958, no:2871; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297,

كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ ، كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ ، وَإِنَّهُ لَانَبِيَّ بَعْدِي ، وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ. قَالُوا : فَمَا تَأْمُرُنَا ؟ قَالَ: فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ ، أَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ ، الَّذِي جَعَلَ اللّٰهُ لَهُمْ ، فَإِنَّ اللّٰهَ سَائِلُهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ (حم. خ. م. ه. عن أبي هريرة)

RE. 338/6 (*Kânet benû isrâîle tesûsühümü'l-enbiyâü, küllemâ heleke nebiyyün halefehû nebiyyün, ve innehû lâ nebiyye ba'dî, ve seyekûnü hulefâü feyeksürûn. Kàlu: Femâ te'mürunâ? Kàle: Fû bi-bey'ati'l-evveli fe'l-evveli, ve a'tùhüm hakkahüm, ellezî ceale'llu lehüm, feinna'llàhe sâilühüm amme'ster'àhüm.*)

Bu hadis-i şerif. halifelik meselesiyle ilgili bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

(*Kânet benû isrâîle tesûsühümü'l-enbiyâü*) "İsrâiloğulları'na peygamberleri hükümdarlık yapardı. Onları peygamberler sevk ederdi." Kral diyoruz ya şimdi. İbrani Kralları falan deniyor meselâ, o İbrânî devletini idare eden kimselere. "Benî İsrail'in başındaki idareciler, peygamberler idi."

Dâvud AS, Süleyman AS gibi peygamberler hükümdarlık ederdi. (*küllemâ helekü nebiyyun halefehû nebiyyün*) "Bir peygamber ölünce, Allah bir başkasını onun yerine halef gönderir ve o makamı o işgal ederdi." Böylece İbrânî devleti, peygamberlerin idare ettiği bir topluluk, bir devlet konumunda idi.

---

no:7947; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.418, no:4555; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.144, no:16325; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.256, no:222; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.302, no:1265; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.472, no:3023; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.409, no:7126, 7129; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.48, no:1148; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.951, no:14380; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.282, no:15485.

(*Ve innehû lâ nebiyye ba'dî*) "Benim ümmetimin durumu benden sonra böyle olmayacak. Benî İsrâil'de durum böyleydi ama Ümmet-i Muhammed'de, Peygamber Efendimiz'den sonra durum böyle olmayacak. Yâni nasıl olmayacak? Peygamber Efendimiz'den sonra, onun arkasından bir başka peygamber gelmeyecek."

Peygamber Efendimiz nedir? *Hàteme'n-Nebiyyîn*, peygamberlerin en sonuncusudur. Evveli Hz. Adem AS, ahiri peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ AS…

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ

(الأحزاب: ٤٠)

(*Mâ kâne muhammedün ebâ ehadün min ricâliküm ve lâkin rasûla'llàhi ve hàteme'n-nebiyyîn*) "Muhammed, sizin ricalinizden, erkeklerinizden hiç birinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur, hàtemidir."(Ahzâb, 33/40) diye *Hàtemü'l-Enbiyâ* olduğu bildiriliyor.

Şimdi bu devirde bozuk fırkalar çıkmış.

"—Efendim, burada hàtemü'l-enbiyâ diyor, hàtemü'r-rusül demiyor; binâen aleyh Peygamber Efendimiz'den sonra enbiyâ gelmeyecek, doğru; ama rasul gelecek..." diyorlar.

"—Kim gelecek?"

"—Hindistan'da Kàdiyânî mezhebinin kurucusu Gulam Ahmed-i Kàdiyânî…"

Öyle şey olur mu? Sen Kur'an-ı Kerim'i nasıl öyle çarpık yorumlarsın? Öyle şey mi olur? Peygamber Efendimiz'den sonra peygamber gelmeyecek. Bu çok açık bir şekilde ayet-i kerimelerde, hadis-i şeriflerde bildiriliyor.

Ondan sonra ne olacak? (*Ve seyekûnü hulefâü feyeksürûn*)

"Peygamber gelmeyecek de halifeler gelecek." Yâni, peygamberlik sıfatında olmayacak ama has, hàlis kimseler halife olarak devleti idare edecekler, Ümmet-i Muhammed'in başında olacaklar.

Peygamber Efendimiz vefat edince ne oldu? Hakikaten Hz. Ebû Bekir geçti, arkasından Hz. Ömer geçti. Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin derken bazı tarihi hadiseler vuku buldu. *Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*...

Şimdi halifeler olacak. Demek ki, Ümmet-i Muhammed yine başsız kalmayacak da, peygamber sıfatında olmayacak başındaki kimseler...

Peygamber SAS Efendimiz, ümmetini çok güzel terbiye etmiştir. Buyurmuşlar ki:[19]

إِذَا خَرَجَ ثَلاَثَةٌ فِي سَفَرٍ، فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ (د. عن أبي هريرة)

(*İzâ harace selâsetün fî seferin, felyüemmerû ehadehüm*) "Üç kimse bir yolculuğa çıksalar, bir tanesi başkan olsun!" diyor, "İntizamlı olsun!" diyor.

Şimdi bugün modern hayatta da, bir toplantı yapsanız,

"—Efendim, gündemi tesbit edelim!" derler.

"—Pekiyi, edelim!"

---

19 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.42, no:2608, 2609; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.257, no:10129; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.504, no:2132; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.286, no:2152; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.99, no:8093; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.319, no:1054; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.257, no:10131; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.X, s.239, no:4011; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.185, no:8915; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.78; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.230, no:4054; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.256, no:650; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.462, no:329; Dâra Kutnî, *İlel*, c.II, s.151, no:176; Hz. Ömer RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.IX, s.326, no:1795; Ebû Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.1072, no:17499; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.III, s.89, no:1841.

“—Hemen derhal bir toplantı başkanı olsun, iki tane kâtip olsun...”

Böyle olmazsa iş hallolmaz. Hiç bir toplantıdan netice alınmaz. Bir başkan, kâtipler, vs. derhal tesbit ediliyor.

Onun için, ta bin dört yüz yıl önce Peygamber Efendimiz bize bildirmiş ki:

“—Öyle derbederlik yok! İçinizden bir tanesi başa çıksın, onu dinleyin!” buyurmuş.

“—Efendim, en yaşlı mı olacak?”

Öyle bir şart yok. En yaşlı olma şartı yok. Yâni bir tanesi seçilir. Değiştirilir, şöyle olur, böyle olur ama, böyle bir intizamı alır.

Neyse, halifeler olacak. (*Feyeksürûn*) “Çoğalacaklar.” Hz. Ebûbekir zamanında bir taneydi, Hz. Ömer zamanında bir taneydi, ikincisi yoktu ama, sonra iş karıştı. Devlet idaresi çatallaştı. Hz. Ali Efendimiz’in zamanında, Muaviye, “Ben de halifeyim!” dedi, Şam’da halifeliğini ilan etti. İhtilaf oldu, başka şeyler oldu aralarında. Hz. Osman RA niçin öldürüldü? Şu şöyle oldu, bu böyle oldu. İslâm tarihinden malum uzun şeyler.

Neticede çatallaştı iş. Sonunda Emevî saltanatı kuruldu ve Hz. Peygamberin torunlarına çeşit çeşit zulümler yapıldı. Hz. Hasan Efendimiz’i zehirlediler. Hz. Hüseyin Efendimiz’i Kerbelâ’da çoluk-çocuğuyla, hanımlarıyla şehid ettiler. Peygamber Efendimiz’in torunu, uzak bir kimse değil, Rasûlüllah Efendimiz’in torunu.

Ondan sonra da hükümet, Emevî Hükümeti devamlı baskı altında tuttu sülâle-i tâhireyi... Adamlar sıkıntıdan sıkıntıya uğratıldılar. Şimdi İran’da devrim oldu, Humeynî başa geçti ya, “Tamam, o zamandan kaybettiğimiz durumu elde ettik!” diyorlar.

(*Feyeksürûn*) “Çoğalacaklar!” Hakîkaten de çoğaldı, hadis-i şeriflerde bildirilen şey oldu. (*Sadaka rasûlü’llah*) Rasûlüllah doğru söylemiş; (*fî mâ kàl ev kemâ kàl*) ya kelimesi kelimesine böyle söylemiş; ya da buna yakın söylemiş. İşte, çıktı. Nitekim

Himyer'den alınıp da Kureyş'e geçtiği gibi, dediği gene oldu, çoğaldı.

Eyvah! (*Kàlû: Femâ te'mürunâ*) O zaman sordular ashab-ı kirâm, dediler ki: "O halde ne buyurursun bize yâ Rasûlallah, ne yapalım? Birkaç tane çıktılar, ona mı uyacağız, buna mı uyacağız. Ne yapalım o zaman?"

(*Kàle aleyhi's-selâm*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

(*Fû bi-bey'ate'l-evvele el-evvele*) "Vefâ gösterin! Kime? (*Bi-bey'ate'l-evvele*) İlk bey'at ettiğinize, 'Tamam, sen halifemizsin, duyduk, itaat ettik!' dediğiniz kimseye vefâ gösterin! Sonradan çıkana değil, ilkine itaat gösterin; tamam!" Başka türlü işler karışır, karma karışık olur. O zaman o ordu toplar, bu ordu toplar, kardeşi kardeşe kırdırır, mahvolur ortalık...

Hep de öyle olmuştur zaten. Hep böyle olmuştur, şu dünya sevgisi, saltanat arzusu nice kardeşlerin elini kana bulamıştır. Nice zulümler yaptırmıştır. Hani o tahta geçip de keyifle kurulmak var ya, elini çırptığı zaman gelsin câriyeler, şerbetler, eğlenceler... O zevk u sefâ var ya, o zevk u sefâ nice kanlı ellerin sahiplerinin zevk ü sefadır.

Allah bu dünyaya gönlümüzü bağlamasın... Bu dünya bir mel'un bir varlıktır. İnsan bu dünyayı hedef edinirse, bunu elde edeceğim diye çalışırsa, çok hatalar işler bu dünyada... Çoklarının hakkını yer, çoklarının kanını döker, çoklarının canını alır.

Bugün dünyada medeniyet, yıllarca önce mi daha iyiydi, şimdi mi daha iyi?

"—Hocam, sen cahil misin? Nasıl söylersin bu sözü? Yirminci asırda medeniyet çok ilerledi. Baksana adamlar havalarda uçuyorlar, silahlar, füzeler... Aya, yıldızlara gidiyorlar."

Güzel, aya, yıldıza gidiyorlar; ama kurtlardan daha beter parçalıyorlar birbirlerini... Yaptıklarını ancak kurtlar yapar.

Bizim akrabalardan birisi askerlik yaparken, bir buzlu karlı günde alayın hududunda, kulübede nöbet tutarken, kurt sürüsü hücum etmiş dışarıdan... Soğuk, ayaz, kar yağmış; sürü geliyor



üzerine, ne yapsın? Uluyarak gelmeye başlamışlar.

Can havliyle zor toparlamış kendisini, tüfeğini doğrultmuş sürünün ortasına, tetiği çekmiş, bir kurşun sallamış. Kaç tane kurt vardıysa bilmiyor. Bir tanesine isabet etmiş, kanlar içinde tarlanın ortasına düşmüş.

Şimdi bakalım ne olacak? Bizim akrabayı parçalayacaklar mı kurtlar, başka bir şey mi olacak?

Tabii kan akmaya başlayınca... Beraber bizim akrabayı yemeye gidiyorlardı ya aç kurtlar; bir tanesi yaralanıp da tarlanın içine düşünce, hepsi üstüne çullanmış, yemişler onu.

Neden böyle yapıyorlar, insanlar gibi merhametleri yok mu? Kurt… Hayvan… Acıkmış, karnını doyuracak, et lâzım ona, kan kokusu lâzım. İnsan, nöbetçi asker veya kendisi gibi bir kurt, fark etmez; parçalayacak, yiyecek. Kurt bu…

Bu zamanın insanları, medeni insanlar işte o aç kurtlar gibi. Neden? İncir çekirdeğini doldurmaz şeylerden. Hepsi Hz. Âdem AS'ın evladıdır, kardeştir; ama birbirlerini yemekte, parçalamakta

pençeleri kurt pençesi gibi keskindir. Dişleri, kurt dişleri gibidir.

Nerede medeniyet?

Medeniyet, bin dört yüz yıl evvel İslâm ile geldi. İslâm'ın iyi hâkim olduğu beldelerde pırıldadı, kendisini gösterdi. O hainler, o zalimler o beldeleri tahrip ettiği zaman; o medeniyet denilen tek dişi kalmış canavara sahip olduğunu iddia eden hainler, o güzel medeniyeti, o insanî medeniyeti, o fazilet medeniyetini tahrib ettikleri zaman; insanlık da, medeniyet de gitti. Böyle bir torpillenmiş geminin, kıç kısmının suyun dibine gömülüp de burnu havada kalmış gibi, gitmek üzere... Şu İstanbul'a bakın, gemi batmış da uç tarafı suyun üstünde... Koca bir gemi torpillenmiş, içindeki şeylerle beraber o medeniyet gitti, o insanlık gitti, medeniyet öldü.

Orada sevgi ve merhamet vardı, komşuya merhamet vardı, ananın evlada şefkati vardı, evladın anaya-babaya saygısı vardı, önünde el pençe divan durması vardı. Kardeşin kardeşi sevmesi vardı. Kardeş için kendisi yemeyip, yedirmesi vardı. Orada hasta ziyareti vardı, orada hayır, hasenat vardı, sadaka vardı... Allah rızası için neler neler vardı orada...

Onların hepsini bu Avrupalı, medenî dediğimiz zalimler tahrip ettiler, törpülediler. Şimdi bakıyorlar da:

"—Siz ne biçim milletsiniz, ne kadar kötü huylarınız var!" diye kızıyorlar bize.

Haklılar. Bakıyorlar, kızıyorlar.

Thomas Walker Arnold (1864-1930) diye bir adam var, *İslâm'ın Yayılış Tarihi* diye bir kitap yazmış. İngilizce yazmış tabii, İngiliz profesörü, sonradan müslüman olduğu da söyleniyor. Avrupalılar'a diyor ki:

"—Siz bu zamane müslümanlarına bakıp, eski müslümanları anlayamazsınız. Bunlara bakıp onları anlayamazsınız."

Gelecek, Türkiye'ye bakacak, hâl-i hazırdaki müslümanları görecek; bizim ecdâdımızı anlayacak… Mümkün değil!

Eyne's-serâ, mine's-süreyya

"Nerede gökteki Süreyya yıldızı, nerede yerdeki toprak..." Alâkası var mı?

Adamlar Haçlı Seferi tertip etmişler, müslümanları kesmek için. Avrupa'dan yola çıkmışlar, Adana'ya kadar gelmişler; harp olmuş. Tabii bizim ecdadımız da, bizim toprağımıza girmesinler diye çarpışmış onlarla... Yaralı, bereli Antakya taraflarına kadar gelmişler.

Ermeniler, Rumlar hıyanet etmiş onlara... Bizim müslüman köylülerimiz, "Yolda kalmış, insandır; bunun da canı var, uykusu var, yaralandı mı inler insan... Kendisini kaybetti mi sayıklar..." diye yarasını tımar etmişler. Ekmek vermişler, su vermişler...

Adam müslümanla çarpışmaya gelmiş, müslüman olmuş. Oraya bakmış insanlık var; buraya bakmış gadir var, hıyanet var. Müslüman olmuş.

Kudüs'e gelenlerden çok müslüman olanlar var... Ama eski müslümanları görünce müslüman olmuşlar. Yenileri görünce müslüman olmuşsa Avrupa'da, Amerika'da; dönebilir. Yâni bizi görünce "Vay, müslümanlık bu mu?" diye dönebilir.

Geçende bir Kanadalı geldi. Baktım, uzun boylu, seyrek sakallı, beyaz yüzlü, mavi gözlü bir kimse.

"—Kimsin?"

"—Kanadalı Yahya!"

Tabii, ben biraz tarih kitaplarını okuduğum için biliyorum, dedim ki:

"—Bizim memleketimiz eski senin tahayyül ettiğin kadar güzel değildir. İyi müslümanlar, eski müslümanlar nerede. "O kadar yok!" falan dedim.

"—Yok ben çok memnun kaldım! Konya'ya gittim, Türkler iyi müslümanlar, ahlâklı insanlar!" dedi. "Bizim Kanada'da böyle kimseler yok." dedi.

"—İnşâallah!" dedim ben de; ama aslında bize bakarak onları anlamak mümkün değildir.



Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hükmü neyse, o hüküm yerine gelecek. Dünya bozulacak, kıyamet kopacak. Kimin üstüne kopacak? İnsanların en şerlileri üzerine kopacak kıyamet. *Lâ ilâhe ila'llah* diyen insan kaldırılmadan, yeryüzünde kıyamet kopmayacak.

Bir de diyorlar ki:

"—Zikr-i dâimî erbabı kaldığı müddetçe..."

Lâ ilâhe illa'llah'ı söz olarak herkes der de; aldatmak için diyeni var, menfaat için diyen var... "Zikr-i dâimî erbabı, kalbi *'Allah Allah, Allah Allah...'* diye tıkır tıkır çalışan insan mevcut olduğu müddetçe kıyamet kopmayacak." diyor bazı kitaplar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kendisini yad eden, unutmayan, dâimâ zikreden kimseler eylesin...

Hadis-i şerifin devamında şöyle buyruluyor:

فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ ، أَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ ، الَّذِي جَعَلَ اللهُ لَهُمْ ، فَإِنَّ

اللهس اِئلُهُمْ عَمَّا اسْتَرعَاهُمْ (حم. خ. م. ه. عن أبي هريرة)

(*Fû bi-bey'ati'l-evveli fe'l-evveli*) "İlk ettiğiniz bey'ata vefa gösterin, ona tâbî olun; (*ve a'tûhüm hakkahüm, ellezî ceale'llàhu lehüm*) Allah'ın onlar için verdiği haklarını verin! (*Feinna'llàhe sâilühüm amme'ster'àhüm.*) Muhakkak ki Allah-u Teàlâ Hazretleri, idarelerinden dolayı hesabı onlara kendisi soracaktır."

"—Nedir hakkı?"

İtaat edeceksin, hayırlı işlerde destek olacaksın; köstek olmayacaksın.

"—Efendim, ben böyle halife istemem, böyle başkan istemem! Bunun boyu şöyle olmalı, cüssesi şöyle olmalı..." demeyeceksin.

Allahu Teàlâ Hazretleri bilmediklerimizi öğrettirsin, vazifelerimizi idrak ettirsin, yolunca yürümeyi nasib eylesin... Tevfîkini refîk etsin, gözümüzden perdeyi kaldırısın, gönlümüzün pasını silsin, kendisine has halis kul eylesin...

Şu dünya hayatının gafletleri içinden şu çamurdan, şu bataktan cümlemizi çıkartsın, nurlu yoluna dâhil eylesin.

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

18. 07. 1982 - İskenderpaşa Camii

03. SARIK SARMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd! Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كَانَتْ سِيمَاءُ الْمَلاَئِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ عَمَائِمُ سُودٌ ، وَيَوْمَ أُحُدٍ عَمَائِمُ حُمْرٌ

(طب. وابن مردويه عن ابن عباس)

(*Kânet sîmâu'l-melâiketi yevme bedrin amâimü sûdün, ve yevme uhudin amâime humrun.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerini, üstadımızın kitabı Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'nin yazmış olduğu *Râmûzu'l-Ehàdis* isimli eserden okumaya devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin okunmasına ve izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; vesâir enbiyâ ve mürselînin ve bütün evliyâullahın ve Peygamber Efendimiz'in ashab-ı kirâmından —*rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*— zamanımıza kadar güzerân

eylemiş olan bütün sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin, hulefâsının ve müntesiblerinin ruhları için;

Eserin müellifinin, hocalarımız talebelerinin ruhları için; bu hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan cümle râvîlerin, âlimlerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından, şu sıcak yaz gününde çeşitli sayfiye yerlerinde, eğlence yerlerinden zevkler, safâlar varken Peygamber Efendimiz'e muhabbetinden, hadis-i şerifleri dinlemeye olan şevklerinden dolayı bu mübarek mahalde, mescidde cem olup da bu hadis-i şeriflerin dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikàl ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Ve biz hayatta olan müslümanlarında sıhhat, afiyet üzere yaşayıp Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine bağlı olarak yaşayıp, iman-ı kâmil ile ahirete göçmemiz ve ahirette de Peygamber Efendimiz'e komşu olmamız için bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

....

a. Meleklerin Sarıkları

Birinci hadis-i şerif, Bedir ve Uhud harplerinde müslümanların yanına gelmiş olan meleklerle ilgili. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[20]

كَانَتْ سِيمَاءُ الْمَلاَئِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ عَمَائِمُ سُودٌ ، وَيَوْمَ أُحُدٍ عَمَائِمُ حُمْرٌ

(طب. وابن مردويه عن ابن عباس)

RE. 338/7 (*Kânet sîmâu'l-melâiketi yevme bedrin amâimü*

[20] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.193, no:11469; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.72, no:33898; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.283, no:15489.

sûdün) “Bedir Harbi’nde, Bedir Günü’nde, Bedir Savaşı’nda müslümanları te’yid etmek üzere Allah tarafından gönderilmiş olan meleklerin alâmetleri siyah sarık idi.” Yâni, başlarına siyah sarık sarmışlar idi melekler. (*Ve yevme uhudin amâimü humrun*) “Uhud Günü’nde gelen meleklerin sarıkları ise, kırmızı idi.”

Şimdi Kur’an-ı Kerim’de geçer ki: Allah-u Teàlâ Hazretleri müslümanlara Bedir Harbi’nde çok büyük yardımlar eyledi. Çünkü üç yüz on üç kişilerdi, kendilerinden daha kalabalık bir düşmanı yenmeye gitmişlerdi.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(آل عمران:١٢٣)

(*Ve lekad nasarakümü’llàhu bi-bedrin ve entüm ezilleh*) “Andolsun, sizler böyle zayıf iken, güçsüz olduğunuz halde, Allah-u Teàlâ Hazretleri Bedir’de de size yardım etmişti. (*Fe’tteku’llàhe lealleküm teşkürûn*) Öyle ise, Allah’tan sakının ki, ona şükretmiş olasınız.” (Âl-i İmran, 3/123)

O gün Allah mü’minleri meleklerle takviye etti. “O meleklerin sardıkları sarıklar, Bedir Günü’nde siyah renkliydi, Uhud Günü’nde kırmızı renkliydi.” diye hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri melekleri yardımcı olarak müslümanların has-halis ordularına hep göndermiş galiba ki, bu Kıbrıs çıkartmasında bile çok şeyler duyduk.

“—Sizin o hâkî elbise giymiş askerleriniz vardı da, o yanlarındaki sarıklı, cübbeli adamlar kimlerdi?” demişler esirler. “Onlar çok müthiş adamlardı. Üstümüze geldikleri zaman perişan ediyorlardı bizi. Kimlerdi o sarıklı, cübbeli adamlar?” demişler.

Halbuki resmen öyle sarıklı, cübbeli kimse katılmadı Kıbrıs Harbi’ne.

Birisi anlattı, Konya’da mı, bir yerde mi; böyle hüsn-ü zan

beslenen, Allah'ın veli kulu olduğu bildirilen bir kimse… Kıbrıs Harbi'nden birkaç gün sonra, veyahut ertesi sabah neyse, görmüşler de, demiş:

"—Biz epeyce yorulduk orada..." demiş.

Yâni, bu görünmeyen alemin inceliklerini bilmiyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri tabii dilerse, kullarına çeşitli şekillerde yardıma kàdirdir.

b. Sarıklar Arapların Tâcıdır

Burada bir de sarık meselesi var. Sarık müslümanların alâmetidir. Bir hadis-i şerifte geçiyor ki:[21]

الْعَمَائِمُ تِيجَانُ الْعَرَبِ، فَإِذَا وَضَعُوا الْعَمَائِمَ وَضَعُوا عِزَّهُمْ

(الديلمي عن ابن عباس)

(*El-amâimu tîcânü'l-arabi*) "Sarıklar Arapların taçlarıdır." Nasıl padişahlar, hükümdarlar taç giyermiş. Sarıklar Arapların taçlarıdır. (*Feizâ vadau'l-amâime vadaù izzehüm*) "Araplar sarığı çıkarttı mı, bıraktı mı, izzetlerini de bırakmış olurlar; onlarda hayır kalmaz!" diyor.

Bir hadis-i şerif okudum, şaşırdım. Şimdi Araplar sarığı umumiyetle bırakmış durumdalar. Sarık sarmıyorlar da, saçlarına kadın gibi örtü örtüyorlar, üstlerine şöyle şey yapıyorlar falan. Yâni kadınlar nasıl başörtü dediğimiz şeyi katlayıp da başlarını örterlerse, o tarzda örtüyorlar.

Sarık takarlardı eskiden ve sarık ile kılınan namazın, sarıksız kılınan namazdan yetmiş kat üstünlüğü vardır. Yâni neden bazı

---

[21] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.88, no:4247; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.488, no:41133; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.774, no:1783; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.368, no:14511; RE. 223/14.

kimseler bakıyoruz, camide ön safta dururken, hop bakıyorsun belinden kuşak çözer gibi bir şeyi çözüyor, başına doluyor, *"Allah-u ekber!"* diyor, namaza öyle duruyor. Neden yapıyor bu şeyi? Sarığın sevabı çok da ondan...

Misvakla kılınan namaz... İnsan dişlerini misvaklayıp da namaz kıldı mı, yetmiş kat fazla sevabı... Bir alacak yerde yetmiş sevap istemez mi insan? İster.

Onun için, bazı hoş arkadaşlar, açıkgöz arkadaşlar sarığı yanında gezdiriyorlar. Cebine katlamış, koymuş veya en iyisi, belinde rahat duruyor diye beline sarıyor. Belinden çıkartıyor, başına sarıyor, namazı öyle kılıyor. Allah ecrini ziyade etsin, cümlemizin ibadetlerimizi kabul eylesin! O kardeşlerimize de umdukları dereceleri ihsan eylesin...

c. Allah Ne Güzel Vekildir

Tabii esas itibariyle sünnet-i seniyyeye uyup, her işimizi Peygamber Efendimiz'in yolunda yapmaya çalışmak... Geçelim bu hadis-i şerifi. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi lütfuyla, keremiyle takviye eylesin diye dua edelim!

Çünkü, Allah diledi mi neler yapar. Sabır sahibi olursak, takvâ sahibi olursak Allah-u Teàlâ Hazretleri bize nusret eder, bize yardım eder. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yardımı için iki şart var: Birisi sabırlı olmak, ötekisi de takvâ ehli olmak. Takvâ ehli oldun mu korkma!

Takvâ ehli olmak ne demek? Günahlardan sakınan bir kimse olacak. Ayet-i Kerime'de bildiriliyor ki:

وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا . وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الطاق: ٢ - ٣)

(*Ve men yettakı'llàhe yec'al lehû mahracâ. Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib.*) [Kim Allah'tan korkarsa, takvâ ehli olursa,

Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir.] (Talâk, 65/2-3)

Çok ayet-i kerimeler var da hemen dilimize gelivermiş olanlardan... Takvâ ehli kullarına çok vaadleri var. Allah cümlemizi takvaya erdirsin, sevdiği yolda yürütsün...

Sevdiği yolda yürüdün mü, korkma!

Bir kısım insanlar, müminlere:

"—Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar, sizi yok etmeye geliyorlar; aman sakının onlardan!" dediklerinde, bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve dediler ki:

حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

(*Hasbüna'llàhu ve ni'mel vekîl*) "Allah bize yeter, o ne güzel vekîldir! İsterlerse cihanı toplayıp gelsinler."(Âl-i İmran, 3/173)

Biz bu imana erersek, Allah bizi ummadığımız yerlerden destekler. Bizim kusurlarımız, başarısızlıklarımız düşmanın galip gelmesinden değil; bizim başarısızlıklarımız bizden... Düşmanda metelik yok, bir hal yok; o düşmanın ne canı var ki? Ne kadr ü kıymeti var ki?

Ecdâdımız onları nasıl târumâr etmişler. Hiç kadr ü kıymetleri yok... Biz zelil olunca, adamlar kendilerini bir şey yaptık sanıyorlar.

Niye önce yapamıyorlardı, niye Osmanlı'nın ilk zamanlarında yapamıyorlardı? Çünkü Osmanlılarda o zaman takvâ vardı, herkes ehl-i takvâ idi.

Harbe giden askerler düşman arazisine giriyorlarmış, düşmanlar korkusundan kaçıyormuş. E orduya yiyecek lâzım, üzüm lâzım mesela; bağlar orada duruyor. Bağlardan üzümleri kopartıyorlarmış; ondan sonra üzümün ücretini oraya, salkımın olduğu yere bağlıyorlarmış, öyle gidiyorlarmış.

Askerler gittikten sonra geri dönüyorlar. Geliyor bakıyorlar ki,

bağları yerle bir edilmemiş, evleri yakılıp, yıkılmamış. Bağların üzüm salkımları olan yerlerinde ücretleri, paraları bırakılmış.

Haram yemiyor ki ordu, Allah rızası için cihad yapıyor, öyle gidiyor.

"—Müslüman ol, tamam harp etmem seninle... Ey kâfir, dinini bırak, müslüman ol; gel başımın üstünde yerin var. Seni ben koruyup, kollayayım!" diyor.

Böyle takvâ ehli olunca, Allah yardım ediyor.

Biz huyumuzu bozunca, Allah'ın da yardımı bizden kesildi, gitti.

"—Biz nasıl huyumuzu bozduk hocam?"

Nasıl bozacağız: Parayı bol bulunca, dünyalığa sahip olunca, isyankâr bir insan olduk.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغٰى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنٰى (العلق:٥-٦)

(*İnne'l-insâne leyatğà. En raâhü'stağnâ*) "Gerçek şu ki, insan kendisini müstağnî gördü mü, kendini kendine yeterli gördü mü, azar." (Alak, 96/5/6) Parası var, pulu var, ihtiyacı yok; tuğyan eder o zaman...

En çok günah işlenen yerler nereleri? En çok para verilip de, zar zor girilen yerler.

"—Bir gecesi üç bin lira, beş bin lira, on bin lira... Bir çay içersin, üç-beş bin lira para verirsin..." filan. Öyle diyorlar yâni; gitmedik öyle yerlere de…

"—E işte bu Tarabya'da bir lokantada, bir meyhanede bir oturup kalkman şu kadar paradır!" falan diyorlar. Bilmiyorum artık neyse…

Nerede böyle manzaralı bir yer varsa, bakıyorsun, oraya bir mükellef bir yer yapılmış, çalgılar sonuna kadar açılmış. Para, pul çok ve zevk u safâ böyle yerlerde oluyor.

İnsanoğlu parayı, pulu çok gördü mü, şaşırıverir. Halbuki,

şükrünü arttırması lâzım!

“—Yâ Rabbi, çok şükür, benim fakr u zarûretten kurtardın; şu nimetleri bana ihsân eyledin, sana hamd ü senâlar olsun!” diye şükrünü arttırması gerekirken; nimet arttıkça tuğyânını arttırıyor, azgınlığını arttırıyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri de o zaman nimetini çekiyor…

Hz. Ömer RA, Hâlid ibn-i Velid’i ordu komutanlığından azletti. Dediler ki:

“—Ya Ömer, bu çok tecrübeli bir komutan! Düşmanı, allem ediyor, kalem ediyor, sağından solundan saldırıp, alt ediyor. Biliyor, usta, becerikli bir komutan.”

Dedi ki:

“—Zaten ondan azlediyorum ya… Asker sanıyor ki zaferi Hàlid ibn-i Velid’den dolayı kazanıyoruz. Hayır! Zafer ondan değil, zaferi Allah veriyor. Onu göstermek için onu azlediyorum, onun yerine hiç tecrübesi olmayan bir insanı getireceğim, yine Allah zafer verecek!”

Zafer Allah’tan... Nusret, zafer, muvaffakiyet Allah-u Teàlâ Hazretleri’nden; onu göstermek için… İnsandan beklersen, olmaz!

Huneyn Harbi’nde Peygamber Efendimiz ordunun başındaydı, ashab-ı kiram ordunun içindeydi; ama, şöyle baktılar, vadi dolusu müslüman dolu. Asker, vadiyi doldurmuş. Dediler ki:

“—Ohoo, biz Bedir’deyken üç yüz on üç kişiydik, düşmanı yendik. Şu harpte düşmanı yendik, şu harpte düşmanı yendik. Bizi bugün kim yenebilir, şu orduya bak!”

Ne yaptılar? Yanlış bir söz söylediler. Ordunun adedinin çokluğunda değil ki zafer, Allah tarafından veriliyor. Allah başlarına öyle sıkıntılar verdi ki o Kur’an-ı Kerîm’in ayet-i kerimesini böyle karşımızda, ifadeye hayran kalıyoruz yâni. Şöyle ifade ediyor:

وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ (التوبة: ٢٥)



(*Ve dàkat aleyhimü'l-ardu bimâ rahubet*) "Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. (*Sümme velleytüm müdbirîn*) Sonra bozularak gerisin geri dönmüştünüz, düşmandan kaçıyordunuz." (Tevbe, 9/25)

Yeryüzü bu kadar genişliğine rağmen başlarına dar geldi de, düşmandan geri kaçtılar. Yenildiler, mahvoluyorlardı. Sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri yine lütfeyledi de, anladılar ki, sayı üstünlüğüne rağmen yenilebiliyorlar.

Zihniyet bozuldu mu, yenilir insan... Zihniyeti bozdu mu, kafasının düşünce tarzı bozuldu mu, bitti. Allah'ın nusreti bitti mi, gider. Allah-u Teàlâ Hazretleri dilerse, üç-beş kişiyle de neler yaptırtır.

Onun için, Allah bizim gözümüzden perdeyi kaldırsın, gönlümüzün pasını silsin, gidersin; içimizi dışımızı nurlandırsın da, kendisine kul olmanın, kendisine dayandığımız zaman nelere sahip olduğumuzu anlamanın şuuruna çıkarsın cümlemizi...

d. Muànaka Hakkında

Bu hadis-i şerif Temîm ed-Dârî'den rivayet edilmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[22]

كَانَتْ تَحِيَّةَ الأُمَمِ ، وَخَالِصَ وُدِّهِمْ ، وَأَوَّلُ مَنْ عَانَقَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ (ابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان عن تميم الداري)

RE. 338/8 (*Kânet tahıyyete'l-ümemi ve hàlesa vüddihim, ve inne evvele men àneka ibrâhîm*)

"Şu kucaklaşma var ya..." Müslümanlar birbirlerini gördükleri zaman, uzaktan filan geldikleri zaman, sadece böyle el sıkmazlardı, bir de boyunlarına sarılırlardı birbirlerinin... Boynuna sarılma usûlü. (*Kâne't-tahıyyetü'l-ümemi*) "Eski ümmetlerin selamlaşma şekliydi. (*Ve hàlisa vüddihim*) Onların sevgilerinin özü, hulâsâsıydı; sevgi alâmetiydi böyle birbirlerine sarılmaları... (*Ve inne evvele men àneka ibrâhîmu AS*) İlk böyle kucaklaşarak dostunu, arkadaşını selâmlayan da, İbrâhim AS'dı!" diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, İbrâhim AS'ın usûlüymüş. Hani bazen dayanamıyoruz:

"—Yahu kardeşim, neredesin, seni beş aydır görmüyorum! Gel bakalım, bir sarılayım!" falan, birbirimizin boynuna sarılıveriyoruz ya…

Normal olarak sarılmak yok, Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde böyle buyurmuş.

Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Sarılalım mı birbirimize?"

---

[22] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-İhvân*, c.I, s.180, no:125; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.338, no:426; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.254, no:25360; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.58, no:45; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.283, no:15487.

"—Hayır, sarılmayın; musafaha edin!" buyurmuş.

Normal olarak sarılma yok da, fakat böyle çok hasretlik varsa, çok uzak bir yerden, uzun zaman görüşmeden olduysa, o zaman öyle bir sarılmak olabiliyor.

Tabii, bir de dünyada türlü türlü insan var, çeşit çeşit zihniyet var. Eğer sarılmada bir fitne düşünülüyorsa, o zaman olmaz.

e. Peygamberlerin Asâ Kullanması

Bu hadis-i şerif deynek kullanmakla ilgili:[23]

كَانَتْ لِلأَنْبِيَاءِ كُلِّهِمْ مِخْصَرَةٌ، يَتَخَصَّرُونَ بِهَا تَوَاضُعًا لِلّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ

(أبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 339/2 (*Kânet li'l-enbiyâi küllihim mihsaratün, yetehassarûne bihâ tevâduan li'llâhi azze ve celle.*)

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Kânet li'l-enbiyâi küllihim mihsaratün*) "Bütün peygamberlerin hepsinin deyneği, asâsı vardır. Asâ, yâni şöyle insanın dayandığı asâsı. Her peygamberin böyle asâsı vardır. Ona dayanırlardı, öyle yürürlerdi. (*Yetehassarûne bihâ tevâduan li'llâhi azze ve celle*) Tevazu maksadıyla bunu böyle kullanırlardı."

Onun için, eski yaşlı kimseler dik yürüse de, ihtiyacı olmasa da, şöyle bir asâ edinip yanında asa ile gezerlerdi, deynek ile beraber dolaşırlardı.

Mûsâ AS'ın da asâsı meşhurdur. Yunus Emre ne diyor:

Gökyüzünde İsâ ile,
Tûr dağında Mûsâ ile,
Elindeki asâ ile,
Çağırayım Mevlâm seni!

---

[23] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.666, no:41629; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.6, no:1025; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV, s.284, no:15493.

Onun asâsı neden meşhurdur? Mûsâ AS Tûr dağına çıktığı zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri ona vahyeyledi. Tûr Dağı'nda vahyetti Allah-u Teàlâ Hazretleri. Dinin ahkâmını Mûsâ AS'a bildirdi. Ondan sonra, ona vazife verdi:

"—Firavun'a git, benim emirlerimi ona tebliğ et; bâtılı bıraksın, hakka dönsün!" diye vazife verdi Mûsâ AS'a...

Firavun Mısır'ın hâkimi idi ve "Ben buranın tanrısıyım!" diyordu. Firavun öyle diyordu:

أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي (الزخرف:٤٣)

(*E leyse lî mülkü misra ve hâzihi'l-enhâru tecrî min tahtî*) Şu benim sarayımın aşağı taraflarından akıp giden nehirler, tüm Mısır'ın mülkü benim değil mi?" (Zuhruf, 43/51)

Hatta sihirbazların sihirlerini iptal edip de hepsini mat edince, onlar da Mûsâ AS iman edince,

"—Siz benden gayrisine mi tapınacaksınız, benden gayrisini mi tanrı ediniyorsunuz? Ben sizin ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim!" dedi onlara.

"—Bana tapının!" dedi.

Kendisine tapındırıyor, tanrılık iddiasında bulunuyor, hain!

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

"—Ona git, hakkı söyle!" dedi.

Mûsâ AS dedi ki:

"—Benim bir suçum var yâ Rabbi, onların yanında... Ben bir hatalı iş yaptım, oradan çıktım, gittim. Dilim de pek güzel söylemiyor, biraz tutukluk var dilimde... Sen kardeşim Harun'u da bana yardımcı kılsan..."

Böyle bir şey söyledi. Allah-u Teàlâ Hazretleri de Mûsâ AS'a:

"—Sen de git, seninle beraber kardeşin de gitsin!" dedi.

Mûsâ ve Harun *aleyhime's-selâm* ikisi birden vazifeli gittiler.



Allah-u Teàlâ Hazretleri Mûsâ AS'a vahyetti.

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَامُوسٰى (طه:١٧)

(*Ve mâ tilke bi-yemînike yâ mûsâ*) "Ey Mûsâ! Senin şu sağ elindeki şey nedir?" (Tàhâ, 20/17)

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلٰى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا

مَآرِبُ أُخْرٰى (طه:١٨)

(*Kàle hiye asàye*) Yâ Rabbi, o benim asamdır, deyneğimdir. (*Etevekkeü aleyhâ*) Ona dayanırım, (*ve eheşşü bihâ alâ ganemî*) koyunlarımı da onunla güderim, yönlendiririm; koyunlarıma onunla yaprak silkerim. (*Ve liye fîhâ meâribü uhrâ*) Daha başka faydaları da vardır bana!" dedi. (Tàhâ, 20/18)

Bunun üzerine Allah-u Teàlâ Hazretleri:

قَالَ أَلْقِهَا يَامُوسٰى (طه:١٩)

(*Kàle elkıhâ yâ mûsâ*) "Yere at bakalım o asânı ey Mûsâ!" dedi. (Tàhâ, 20/19)

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعٰى (طه:٢٠)

(*Feelkàhâ feizâ hiye hayyetün tes'à*) [Onu hemen yere attı. Bir de ne görsün, hızla sürünen bir yılan değil mi!] (Tàhâ, 20/17) Asasını yere atınca, asa yılan gibi harekete geçti. Yâni mucize…

Şimdi Firavun'un huzuruna çıkıp da;

"—Allah birdir, kâinatın sahibi odur, sen ancak bir kulsun. Bırak da kullar Allah'a ibadet etsinler, Bâtılı bırak!" gibi şeyleri söylediği zaman, tabii kabul etmedi.

Sonunda asâsını yere attı Mûsâ AS, ortada ejderha gibi, büyük bir yılan gibi gerildi. Elini çıkardı, eli bembeyaz oldu. Tabii, şaşırdılar görenler. Dedi ki Firavun:

"—Bu en büyük sihirbaz, sizi dininizden döndürmek istiyor."

"—Ne yapalım?"

"—Bütün sihirbazları çağırın, hepsi bir yere toplansın. Bakalım, bu ikisiyle yarışsınlar."

Söz verildi, anlaşma yapıldı. Bir yerde ahali toplandı. Sihirbazlar geldiler. Mûsâ AS ve Harun AS bir tarafta… Sihirbazlar öbür tarafta.

Sihirbazlar dediler ki Firavun'a:

أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ (الشعراء:٤١)

(*Einne lenâ leecran in künnâ nahnü'l-gàlibîn*) "Eğer biz karşı

tarafı yenersek, bize bir mükâfat var mı?” (Şuarâ, 26/41)

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ (الشعراء: ٤٢)

(*Kàle neam ve inneküm izen lemine'l-mukarrabîn*) “Evet, siz benim has kullarım olacaksınız, sizi çok yüksek mevkilere çıkaracağım. Sarayda yüksek vazifeler vereceğim!” (Şuarâ, 26/42) filan dedi. Onu vaad etti. Neyse…

Sihirbazlar Mûsâ AS’a dediler ki:

“—Haydi, göster hünerini!”

O onlara:

“—Önce siz yapın!” dedi.

Onlar o zaman, çeşitli sihirler yaptılar ve büyük bir hüner gösterdiler ve halkın gözlerini boyadılar. Halk onların sihirlerinin tesiri altında kaldı.

Onun üzerine, Allah-u Teàlâ Hazretleri:

“—Asânı yere at!” diye Mûsâ AS’a vahyeyledi.

Asâ yere atılınca, kocaman bir yılan olup, sihirbazların nesi varsa hepsini topladı yuttu.

Baktılar ki, o yaptıkları oyun gibi değil bu, başka bir şey... Onun üzerine, sihirbazların hepsi hürmetlerini ifade etmek için, Mûsâ AS’a secde ettiler; imana geldiler. Firavun onları cezalandırmak istedi. Mâlûm şeyler…

Yâni, “Bütün peygamberlerin böyle asâları varmış, tevâzuan hepsi asâ kullanmışlar.” diye bu hadis-i şerifte de böyle geçiyor.

f. Allah’ı Kızdıran Dört Şey

Abdullah ibn-i Amr RA’dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif geldi şimdi:[24]

---

[24] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.307, no:4920; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

Kısmen: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.237; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.183; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللهِ: الأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جُوعٍ ، وَالنَّوْمُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ ،
وَالضَّحِكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، وَصَوْتُ الرَّنَّةِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ ، وَالْمِزْمَارُ
عِنْدَ النِّعْمَةِ (الديلمي عن ابن عمرو)

RE. 339/3 (*Kebüra makten inda'llâhi: El-eklü min gayri cûin, ve'n-nevmü min gayri seherin, ve'ddahkü min gayri acebin, ve's-savtu'r-renneti inde'l-musîbeti, ve'l-mizmâru inde'n-ni'meh.*)

"Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda, onun katında, onun indinde en çok kızgınlık çeken şeyler şunlardır." diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

(*Kebüra makten*) *Kebüra,* uzun, büyük oldu; *makten* kızgınlık *çeken; inda'llàhi* Allah indinde... Yâni, "Allah şu şeylere çok kızar." Neymiş o çok kızdığı şeyler, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevmediği şeyler:

1. (*El-eklü min gayri cûin*) "Acıkmadan yemek yemek."

Karnı tok; zevk için, sefâ için yiyor. Acıkmadan yemek yemeye Allah kızar, sevmez yâni.

2. (*Ve'n-nevmü min gayri seherin*) "Uykusuzluk, dermansızlık olmadığı halde yatıp, uyumak."

"—Daha yeni kalktın, zaten saat on bir'e kadar uyudun sabahleyin; iki'de gene yatıyorsun!"

Yapılacak dünya kadar iş var, güç var... Sabah yatıyor, akşam gene yatıyor, yatsıdan sonra gene yatıyor; on iki saat, on dört saat uyuyor.

Ankara'da komşumun çocuğu vardı. İyiydi, hoştu falan... Askere geldi gitti. Yatıyormuş, yatsı namazından evvel yatıyormuş; yatsı namazı geçiyor, sabah namazı geçiyor; taa on birde filan kalkıyor. Yâni, ihtiyacın çok üstünde bir şey. Allah

---

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.117, no:44011; *Câmiu's-Sağîr*, c.II, s.154, no:6216.

kızar böyle fazla uykuya, fazla lüzumsuz yemeye…

3. (*Ve'd-dahkü min gayri acebin*) "Şaşırılacak, gülünecek tuhaf bir şey olmadan gülmek." Mânâsız, durduğu yerden gülüyor. Allah sevmez… Hadi gülünecek tuhaf bir şey olsa, neyse... Öyle olmayınca sevmez.

4. (*Ve's-savtu'r-renneti inde'l-musîbeti*) Ve feryad, figân, ağıt... "Ah sen kara kaşlı idin, kömür gözlü idin!" filan diye hani böyle ağıtlar yakarlar, feryâd u figân ederler birileri öldüğü zaman... Böyle başına bir felaket geldiği zaman, yakma yakarlar; bizim Anadolu'da vardır. Araplar'da da bu çok daha fazlaymış. Hatta ölenin evinden, cenazesinin evinden saçını başını yolarak, bağırıp çağırarak, yaka yırtarak gidermiş yâni.

Güya ölüden ayrılmanın, hani olur ya ondan ayrı düşmenin üzüntüsü oluyor tabii. Allah bir musibet olduğu zaman, böyle feryad u figân edip, bağırıp çağırmayı, ağıtlar yakmayı sevmez.

5. (*Ve'l-mizmâru inde'n-ni'meh*) "Nimetleri verdiği zaman, karnı doyup da manzaralı güzel bir yer bulduğu zaman, eline çalgıyı alıp da, tıngır tıngır çalgı çalıp, eğlenmeyi de sevmez!" diye beş şey sıralamış.

Birincisi, lüzumsuz yemek... İkincisi; lüzumsuz uyumak, miktâr-ı kâfînin üzerinde uyumak... Üçüncüsü, lüzumsuz gülmek... Dördüncüsü; musîbet anında feryâd u figân edip, böyle bağırıp çağırıp, itirazlı bir halde hoşnutsuzluğunu ifade etmek... Beşincisi de, keyifli anlarda çalgı çalmak suretiyle eğlenmek.

Şimdi bir hikmet sahibi insana, hakîme:

"—Ne kadar yiyelim?" diye sormuşlar.

Demiş ki:

"—Sizi taşıyacak kadar yeyin; sizin taşıyacağınız kadar yemeyin!"

Yâni, "Seni dermansız bırakmayacak kadar yersin. Ölçersin, biçersin. Sen dermandan, elden, ayaktan kesilmeyecek kadar; ne kadar yemek sana yetiyorsa o kadar yersin. Yoksa, sen yeyip de

kilo almana sebep oluyorsa, sonunda sen onu taşımak zorunda kalıyorsan yağ olarak, et olarak; o kadar yeme!" demiş yâni.

İran'dan Peygamber Efendimiz SAS'in zamanında bir doktor gelmiş, Medine-i Münevvere'ye yerleşmiş. Bir ay geçmiş, iki ay geçmiş, üç ay geçmiş; hiç hasta olup da doktora müracaat eden hiç çıkmamış. Bakmış, hiç kendisine müracaat eden yok...

Ona demişler ki:

"—Burada öyle hastalanma olmaz!"

"—Neden?"

"—Çünkü, kimse acıkmadan yemek yemez; acıkır, o zaman yer. Karnını da tıka basa doldurmaz; daha karnında yer varken kalkar."

Biz öyle yapamıyoruz işte. Bir Ramazan geldi geçti, iftara geliniyor, gidiliyor; sofraya oturduk mu "Oh şu güzel olmuş, bu güzel olmuş!" derken ondan sonra, Ramazan boyunca helâk olacak hale geliyoruz. Bereket, arkasından Teravih namazı yetişiyor da, eritiyoruz. Teravih'ten sonra rahatlıyoruz. Hâlbuki tutabilmesi lâzım insanın kendisini...

Yabancının birisi gelmiş bizim memlekete, bakmış Ramazan'da bizim pehlivanların yemek yemesine...

"—Bunlar biraz sonra ölecekler. Sekte-i kalpten ölürler bunlar."demiş.

Yâni, bir kuzuyu devirdi ya...

Bakmış ölmüyor. Biraz sonra da bakmış, teravih namazına kalkmışlar; yirmi rekât teravih, on üç rekât yatsı; otuz üç rekât, tesbih taneleri adedince namaz kılmışlar.

"—Şimdi anladım neden yaşadıklarını..." demiş.

Namaz, gıdaların hazmedilmesini kolaylaştırıyor.

Bu sözün altından ben şöyle anladım, dinimizde ne kadar incelikler var ki sonradan sonraya anlıyoruz.

Neden başka ayda Teravih yok da ille Ramazan'da var?

Ne hikmetli! Mevlâ'mız hâlimizi biliyor: Acıkacağız, suya saldıracağız; acıkacağız, kavuna karpuza saldıracağız diye hikmetli. Öyle dursak midemiz patlayacak, kalbimize tesir edecek

filan diye 33 rekâtlık sünnet namazı oluyor ki ancak kendimize gelebiliyoruz! Tabii kendimizi tutabilsek de hiç yemesek, o kadar aşırı yemesek daha iyi!

"—Buranın ahalisi acıkmadan sofraya oturmazlar, midelerinde yer varken, doymadan kalkarlar. Onun için, burada kimse hasta olmaz!" demişler.

Demek ki hastalığın çoğu, mideyi tıka basa doldurmakla oluyor. Bütün sıkıntılar, dertler oradan geliyor. Onun için, ölçülü yemeye alışmamız lâzım!

İnsan biraz kendisini ibadetlere verebilmesi için, yemeğe çok dikkat etmeli. Bir kere lokmanın helal olmasına dikkat etmeli. Helal lokma olmadan mânevî kemâlât olmaz. Yediğin lokma haram ise uğraş, didin; olmaz bir türlü.

Lokma helal olacak, helal lokmayı da ölçülü yiyeceksin. Çok fazla yemeyeceksin, acıktığın kadar yiyeceksin. Acıktığı zaman insana tuzla ekmek bile ne kadar tatlı gelir. Ekmeği alırsın, şu kenarda da tuz duruyor, tuzun üstüne banarsın; başka zamanın baklavasından güzeldir.

"—Çocuklarımız yemek yemiyor?"

Neden yemesin? Alıştırmışız çeşit çeşit nimetlere...

İmam Gazali Hazretleri diyor ki:

"—Bir iki gün aç bırak çocuğunu... Zengin de olsan, bir iki gün kuru yerde yatır! Biraz sıkıntı çeksin çocuğun, yokluğun halini görsün de, nimetin kadrini anlasın!" diyor

Biz bir gün bir yere gittik, yiyecek bir şey bulamadık. Öyle bir gün geçti. Nihayet bir simitçi geçti oradan... Ondan simit aldık ama, simitleri kaç günlüktü bilmiyorum; kıtır kıtır, diş kesmiyordu. Ama nasıl tatlı geldi, hâlâ o simidin tadını unutamıyorum. Acıkınca, yenilen şey tatlı olur.

İşte insan öyle çok yememeli... Acıktığı zaman yemeli... Yerken de, midesinin üçte birini yemekle doldurmalı, üçte birini suya ayırmalı, üçte biri de boş kalmalı... Böyle bir ölçü koymuşlar.

Sonra uyku… Uykuyu da, bir kere çok uyudu mu, ömür ziyan oluyor. Uykuyu da ölçülü uyumalı...

"—Ne kadar uyuyalım?"

Bizim o taraflarda bir tekerleme vardır. Derler ki:

Uyku kırk kantar;
Uyudukça artar.

Tatil günlerinde kendiniz de denemişsinizdir. Başka günler saat beşte, altıda kalkar, işe gidersiniz; gözünüze uyku gelmez, çalışırsınız. Tatil günü saat on birde kalkarsınız, öğle namazında esneye esneye çeneniz acır. Saat on birde kalktınız, uyudunuz, bu esnemeler nereden geliyor? Uyudukça insanın daha çok uykusu geliyor. Onun için, ona pek yüz vermemek lâzım! Fazla uyumamak lâzım!

Bu bölgenin adeti; akşam bir yatıyorlar, sabah kalkıyorlar.

Bizim arkadaşlardan birisi İngiltere'ye gitmiş. Bacağında varis hastalığı var, damarları genişliyor, şişiyor. Tehlikeli bir hastalık...

İcabında ayakları dikip, havaya kaldırıp dinlendirmesi lazım. Tedavi edilmezse belki ayağı kesmeye filan gidebilirmiş, böyle bir hastalık!

Arkadaşımızı orada bir profesöre götürmüşler, muayene ettirmişler. Eski milletvekillerinden, bakanlık yapmış bir arkadaş. Profesör bunun kim olduğunu bilmiyor. Demiş ki;

"—Bu hastalık için sana bazı tavsiyelerde bulunacağım: Bir kere bütün gece horul horul uyuma; yattın, bir de sabah kalk; yapma! Gecenin yarısında bir kalk demiş. İngiliz profesör bunu ayağındaki varisin tedavisi için söylüyor. Geceleyin bir ara kalk elini ayağını soğuk suyla yıka ki soğuk su kan devalarını artırır. Elini ayağını soğuk suyla yıka! Biraz da eğil kalk, kültür-fizik hareketleri yap, jimnastik yap!"

Ayağındaki varisi tedavi için İngiliz profesörün söylediklerini bana anlatıyor da diyor ki; "Adam müslüman olsa bu kadar yorulmayacak, kısa söyleyecek: 'Geceleyin kalk, teheccüd namazı

kıl!' diyecek."

Müslüman olmadığı için uzun boylu tarif ediyor, gece kalk; soğuk suyla elini yüzünü yıka, ayağını yıka ondan sonra eğil kalk... Teheccüd namazı aynı şeyi yapıyor. Farkında olmadan Allah bize sıhhatimiz için gerekli şeyleri ibadet olarak tavsiye etmiş demek ki!

Biz ne kadar uysak sıhhat bulacağız. Bütün gece uyumamak lazım. Bir kalkıp geceyi ibadetle değerlendirmek, ondan sonra da uykuyu mümkün mertebe azaltmak lazım.

Mesela güneş doğduktan sonraki uyku insana, sıhhatine hiç iyi gelmezmiş! İnsan yataktan şeytan çarpmış gibi kalkarmış! Hakikaten de insanın idrarı birikir, karnı patlayacak gibi olur, aman yüznumarada kimse var mı diye dosdoğru oraya gider. Tabii orada böbreklerde bekleye bekleye belki taş olur, başka zararlar olur, öyle zararları var.

Hâsılı güneş üstüne doğmamalı!

"—Pekiyi, ne yapacağız, uykusuz mu kalacağız, bizim canımız yok mu?"

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: :[25]

وَاسْتَعِينُوا بِالْغُدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ (خ. ن. عن أبي هريرة)

(*Ve'steînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülceti*) "Sabahın, akşamın, gecenin başının bir kısmını ibadetle değerlendirerek kendi mânevî durumunuzu kurtarmaya çalışın! Kuşluk vakti, öğle vakti birazcık uyku uyuyarak geceyi takviye edin!"

Peygamber Efendimiz bizi düşünüyor, şeriatimiz bizi

---

[25] Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.VII, s.262, no:6256.

düşünüyor. İnsan gündüzün o vaktinde uyursa, çok daha güzel olur. Geceye yardım olur.

Sen sabah namazında uyuma! Sabah namazı vakti geldi mi sabah namazına camiye git, namazını kıl; hatta İşrak vaktine kadar otur, ibadetini yap, işine git!

Öğleye yakın bir ara bir uyu, sünnet! Peygamber Efendimiz uyurdu, kaylûle ederdi. O zaman güç kuvvet bulursun.

Dinimizin nasıl güzel olduğu nerelerden anlaşılıyor:

Amerika'da milyonerler var, çok zenginler. Onlara milyoner diyorlar, artık demek ki milyonlarca doları var. İncelemişler, adamlar çabuk ölüyor; 40-45-50 yaşında ölüyor.

"—Parası var, niye ölüyor?"

Aç mı kalıyor açık mı kalıyor, tedavisi mi eksik; çabuk ölüyor?

Bir tanesine bakmışlar, bu milyoner epeyce bir uzun yaşamış. Öteki milyonerlerin hepsi, % 80-95'i çabuk ölüyor da bu niye çok yaşamış diye ilim adamları inceleme yapmış. Bakmışlar ki bu adam öğleüstü bir müddet uyurmuş. İşyerinde özel dairesi varmış, oraya çekilirmiş, adamlarına:

"—Dünya batsa, beni rahatsız etmeyin!" dermiş.

"—Şirketlerin battı, iflas ediyorsunuz, yangın çıktı..."

"—Hiçbir şey tanımam. Beni şu saatte rahatsız etmeyin!" dermiş, yatarmış; öğle üzeri bir uyku çekermiş.

Ötekiler kadar da çalışırmış ama o öğle uykusu sıhhatine yetiyor.

Onun için Peygamber Efendimiz'in sünneti, tavsiyesi en güzel yoldur, her şeyin en güzelidir. Sen gece uyuma, gündüz bu vakitte uyu! Bu önemli bir fırsat, fakat gecenin o kârlı zamanında ibadet zamanını ibadetle geçirirsen, dünya ve âhiretini hayırlı eylersin.

Demek ki, insan uykuda da çok fazla uyumayacak, uykusunu bölecek; o kıymetli, duaların kabul olduğu zamanda uyumayacak. Öğleyin, gündüzün bir ara bir fırsat bulur da uyursa çok sıhhat kazanır.

Kendi üzerinizde deneyin, çok sıhhat kazanırsınız. Başınız da dinç olur. Çünkü insan sabahleyin işe gidiyor, 8 saat çalışıyor; 8 saatin yorgunluğu akşama insanı turşu hâline getiriyor. Eve geldiğin zaman hanım bir şey söylüyor. "Ne dedin?" diye üç defa soruyor.

"—Hani bir şey alacaktın..."

"—Unuttum. Bana dokunmayın!" diyor, ayaklarını bir tarafa dayıyor.

"—Yemek hazır." diyorlar; adam uyumuş kalmış.

Neden? Yoruldu, 8-9 saat çalıştı. Hâlbuki gündüzün ortasında insan uzansa, yarım saat uyusa... Her işyerinde bir mola vakti var. Namazını kıl, namazdan sonra yarım saat gözünü kapat. Sessiz, boylu boyunca uzan; bak ne kadar dinç hissedeceksin! Vücut yıpranmayacak, hem de insan "Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygundur." diye yaparsa, ecir de alır. Demek ki uykuyu da bu sistem üzerine halledeceğiz.

Bir de lüzumsuz gülmeyeceğiz. Lüzumsuz gülen adama deli derler, "Niye güldün, ne var, ne oldu da gülüyorsun?" derler. Gülünecek bir şey varsa hep beraber gülelim ama, lüzumsuz gülmeyi Allah da sevmiyor. Şaşılacak bir şey olmadan çok gülmek de iyi değildir.

Peygamber Efendimiz SAS'in gülmesi tebessüm şeklindeymiş, hiç kahkahayla gülmemiş. Biz bir kahkaha attık mı binalar sallanır. Koridorlardan, kapılardan duyulur. Falanca adam filanca katta oturuyor, derler; o kadar bilirler. Kahkahalar iyi değil, kahkaha hoş bir hâl değil, kasvetli kalbin alametidir. Edeple, terbiyeli bir miktar güleceğiz.

Peygamber Efendimiz:

"—Eğer siz benim bildiklerimi bilseydiniz az gülerdiniz, çok ağlardınız!" buyurmuş.

"—Başımıza ne geleceğini biliyor muyuz, İbadetlerimiz kabul

oldu mu, günahlarımız acaba af oldu mu, acaba Allah bize âhirette ne muamele edecek, hâlimiz nice olacak?" diye endişe etmememiz lâzım.

Dünyanın endişesi, sıkıntısı, insanın dünya işlerine aklını takması kalbe kasvet verir. Âhiretin düşüncesi kalbe cilâ verir. İnsan âhireti düşünecek, biraz mahzun gönüllü olacak. Allah kırık gönüllülerin yanındadır! Tevazuuyla, terbiyeyle garip, nazik bir tarzda düşünceli hareket eden kullar olmak daha makbul. Onun için lüzumsuz gülmeyeceğiz.

Başınıza felaketli, musibetli bir hâl geldiği zaman feryad u figan, ağıtlar vs. yapmayacağız!

"—Kim gönderdi, kim takdir etti, başına bu hadise nereden geldi?"

"—Allah'tan geldi."

O zaman sabret! Sabredersen imtihanı başarmış olursun, iyi atlatmış olursun; sevap kazanırsın! Çünkü feryad u figanımız elden çıkanı bize geri getirmez.

Karadeniz'de gemimiz batsa biz burada üç gün ağlasak gemi çıkar gelir mi?

"—Gelmez, battı bir kere!"

Falanca öldü, filanca hastalandı, filanca arabaya çarptı...

"—Takdir böyleymiş. Kusurumuz varsa affet yâ Rabbi! Affeyle bundan sonra da beni hıfzeyle başıma böyle şeyler getirme!" dersin.

Terbiyeli durursan feryad u figan etmezsen Allah büyük ecirler verir.

"—Ben bir kulumun canına, ailesine veyahut malına bir zarar verirsem o da ona sabır ile mukabele ederse, sabrederse; itiraz edip de edepsizce hareketlere düşmezse, ona kıyamet gününde hesap tertip etmeye, 'Aç bakalım hesabını, defterini göreyim!' demeye utanırım!" diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Sabır çok güzel şeydir.

إِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2/153) buyruluyor.

Biz Ramazan ayında neyi öğrendik? Sabrı öğrendik: Yemek karşımızda, yemiyoruz. Birisi kızıp yanımıza gelse, "Sana uymam, ben oruçluyum!" diyoruz.

Kötü söz söylemeyecektik, harama bakmayacaktık, güya sabrı öğrendik. İnşaallah öğrenmişizdir de tatbik ediyoruzdur. İnşallah o sabır egzersizlerini boşa çıkartmamışızdır.

(*Ve'l-mizmâru inde'n-ni'meh*) Nimet anında, neşe anında sürurda, sevinçte eline çalgıyı alıp dımbır dımbır eğlenmeyi de sevmezmiş Allah.

Hadîs-i şerifte böyle diyor; bana kızmayın, bana bir şey demeyin. Kızarsanız da korkmam. Aklınızı başınıza toplayın! Bunu beğeniyorsanız, artık beğenmemeye başlayın!

"—Hocam udu çok severdim, arada elime alırdım da dımbırdatırdım..."

Dımbırdatma; sevinç anında çalgıyı da sevmiyor Allah!' Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği şeyi yap! Şarkı öğreneceğine ilâhi öğren, onun yerine o var. Kur'ân-ı Kerîm'i güzel savt ile oku! Onlara bir şey yok…

Buyur minaremizden sabahleyin sabâ makamında ezanı sen oku; ama çalgıyı çalma!

Nimet anında şükret, şükür secdesine kapan, iki rekât namaz kıl!

g. Çok Sevaplı Bir Tesbih

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[26]

---

[26] İbn-i Mace, *Sünen*, c.XI, s.256, no:38004; Ümm-ü Hânî RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.II, s.126, no:3448; *Camiü'l-Ehadis*, c.XV, s.288, no:15501.

كَبِّرِي اللهَ مِائَةَ مَرَّةٍ ، وَاحْمَدِي اللهَ مِائَةَ مَرَّةٍ ، وَ سَبِّحِي اللهَ مِائَةَ مَرَّةٍ خَيْرٌ

مِنْ مِائَةِ فَرَسٍ مُلْجَمٍ مُسْرَجٍ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَخَيْرٌ مِنْ مِائَةِ بَدَنَةٍ ، وَخَيْرٌ

مِنْ مِائَةِ رَقَبَةٍ (ه. عن أُم هانىءٍ)

RE. 339/4 (*Kebbiri'llâhe miete merretin, va'hmedi'llâhe miete merretin, ve sebbihi'llâhe miete merretin, hayrun min mieti feresin mülcemin müserrecin fî sebîli'llâhi, ve hayrun min mieti bedenetin, ve hayrun min mieti rakabetin*)

Hadîsün hasenin. Güzel, sağlam bir hadîs-i şerif.

Ümm-ü Hânî RA, Peygamber Efendimiz'in akrabasıdır, amcasının kızıdır, Hz. Ali'nin ablasıdır. Peygamber Efendimiz bu zat-ı muhteremenin, bu hatunun evinde imiş de oradan Mirac'a çıkmış. O rivayet ediyor.

"—Yâ Rasûlallah! Bana bir hayırlı iş, ibadet tavsiye eyle, göster, öğret, söyle. Çünkü ben çok zayıfladım, ihtiyarladım, elim kolum büküldü, kuvvetim azaldı ve yaşım arttı." diye Peygamber Efendimiz'e gelmiş, zayıf insanların ne yapabileceğini sormuş.

Peygamber Efendimiz bu yaşlı hatuna, akrabasından bu zât-ı muhteremeye buyurmuş ki: (*Kebbiri'llâhe miete merretin*) "100 defa Allah'ı tekbir eyle, *Allahu ekber* de!"

"—Hocam, bir defa desek olmaz mı?"

"—Efendimiz 100 defa söyle dedi."

Sonra, (*Va'hmedi'llâhe miete merretin*) "100 defa hamd et, *Elhamdü li'llâh* de!"

Sonra, (*Ve sebbihi'llâhe miete merretin*) "Allah'a 100 defa tesbih eyle, Sübhàna'llah de!"

Bunlar ne olacak?

(*Hayrun min mieti feresin mülcemin müserrecin fî sebîli'llâhi*)

"Bunları yapman, bu şekilde demen, senin için Allah yolunda cihad etsin diye hazırlamış olduğun eyerli, dizginli 100 tane attan, kısraktan daha iyidir!"

Cihada gitsin diye 100 tane at hazırlayacaksın, askerler vereceksin, sen de eyerleyeceksin, dizginleri takımları vs. tamam. Gaziler binsin de Allah yolunda cihad etsin diye hazırlanan 100 tanesinden daha hayırlıdır.

Sonra, (*Hayrun min mieti bedenetin*) "100 tane sığır kurbanı kesip, onu fukaraya dağıtmandan daha hayırlıdır! (*Ve hayrun min mieti rakabetin*) 100 tane köle âzad etmekten daha hayırlıdır!"

Sonunda da *hadîsün hasen*, güzel hadis dedi.

Eyvah, ne yapacağız? Bizim ilericiler yandı. Çünkü "Ne lüzumu var, niye çok çok Allah diyeceğiz?" diyorlar. Biz biraz tesbih çekiyoruz filan ya, tesbih çekmemize de çatıyorlar.

"—Ne lüzumu var?"

Lüzumu var işte, Peygamber Efendimiz'in sözünü dinliyoruz, başka bir şey yok!

Hatta diyorlar ki:

"—Falanca adamlar yakalandı, Hû diyorlarmış!"

Hû ne demek, ne yapmışlar; acaba kervan mı soymuşlar, adam mı kesmişler?

Hû demek Allah demek; *Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû...*

"—Allah diyorlarmış, Allah derken yakalanmışlar!"

Suç aletleri neymiş?

"—Suç aletleri seccadeler, tesbihler!"

O zaman camideki insanların bütün hepsi suçlu. Biz camide *Allahu ekber* diyoruz, *Sübhàna'llah*, *El-hamdü li'llah* diyoruz. Sonra namazların arkasından 33 defa *Sübhana'llah* diyoruz, 33 defa *El-hamdü li'llah*, 33 defa *Allahu ekber* diyoruz. Bunları söylemek suç mu?

Değil, senin mantığın sakat! Bunlar suç değil, çünkü bunlarla kanunun tersliği yok. Kanunla bunlar arasında bir çatışma vs.

yok! O başka şey, bu başka şey! Milletin arasında yayılmış, sanki bir suçmuş gibi herkes korkuyor!

Korkulacak bir şey yok, hadîs-i şerifte Peygamber Efendimiz o yaşlı kadıncağıza, Allah şefaatine layık eylesin, söylüyor.

"—Hocam, madem Rasûlüllah Efendimiz böyle buyurmuş, ben de yapacağım!"

Peki, neden acaba bunlara büyük sevap verilmiş?

وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلاً (الكهف:٤٦)

(*Ve'l-bâkıyâtü's-sâlihâtü hayrün inde rabbike sevâben ve hayrün emelâ*) [Ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.] (Kehf, 18/46)

Bu sözler bâkıyâ ve sàlihâ sözler… Bu sözler öyle sözlerdir ki, insan bir defa *Lâ ilâhe illa'llah* dedi mi cennete gidiyor. İnsana cenneti kazandırıyor.

Allahu ekber ne demek? "Allah-u Teàlâ Hazretleri en büyüktür, hiçbir şeyle mukayese edilmeyecek kadar büyüktür." demek.

El-hamdü li'llâh; "Yâ Rabbi! Sen her türlü övgüye layıksın!" demek. Neyi beğensem zaten hepsi sana gider. Şu çiçeğin rengini beğensem; "Aman yâ Rabbi, gülün güzelliğine bak..." desem medih kime gitti?

Yaratanına gitti. Gülü Yaratan yapmıştı, o ona gider. "Aman, sümbülün kokusuna bayıldım." dedim, medih nereye gitti?

O sümbüle o kokuyu verene gitti.

"—Aman şu kelebeğin renklerindeki güzelliğe bak, şu kuşun sesinde ki hoşluğa bak, şu manzaranın güzelliğine, bak şu derenin letafetine bak, şu görüntü hoşluğuna bak..."

Nereye gidiyor?

Yaratan'a gidiyor. Bütün senâlar dönüp dolaşıp Allah'a gider, Yaratan'a gider! İnsanlar da yapsa [bile]! Çünkü insanları da

Allah yarattı, insanlara da aklı Allah verdi; onun için elhamdülillah diyorsun; "Yâ Rabbi! Her türlü medih, övgü, her türlü nimete teşekkür sena sanadır, sana layıktır, sana sezâdır, senindir, senin hakkındır, bizim sana hamd etmemiz lazım!" diyorsun, haddini biliyorsun. Nimeti biliyorsun, nimetin şükrünü biliyorsun, işin iç yüzünü kavramış, kâinatın esrarını çözmüş oluyorsun. Onun için o söz oradan biraz daha aşağı tarafa gidip de gönlüne giriverse sen kurtuldun. Dudağından biraz içeri giriverse de kalbine yerleşiverse dudaktan dökülen o kelimeler gönülden geliverse 'elhamdülillah'ı candan desen, tamam.

Bir kez Allah dise aşk ile lisân;
Dökülür cümle günâh misl-i hazân…

"İnsan gözü yaşarıp da bir kere Allah dedi mi, günahları hazan yaprağı gibi dökülür!"

Allahu ekber dediğinde, onun azametini tam idrak ederek bir kere söyledin mi kâinat durur!

Sübhana'llah ne demek? "Yâ Rabbi! Senin her şeyin hoş, her şeyin güzel, her şeyin tam, her şeyin hikmetlidir! İşlerinde, sıfatlarında hiçbir eksiğin, kusurun, hiçbir noksanlığın yok!" demek.

İnsan Sübhana'llah'ı güzel söyledi mi kurtulur, şuurlu söyledi mi kurtulur. İnsan söyleyeceğim derken öğreniyor. Kendi kendime diyorum ki:

"—Ayıp değil mi sana, cemaate söylüyorsun da kendin yapmıyorsun!"

Derken, benim düzelmeme sebep oluyor. Allah razı olsun, dua edin.

Geçenlerde dişçiye gittim, dişlerimin birkaç tanesini çektiler, oradan aklım dişlere takıldı; 16 tane diş aşağıda yaratmış, 16 tane diş yukarıda yaratmış. İnsanın 32 tane dişi var. Kızdık mı, 32 dişini kırarım diyoruz, herkes rakamı biliyor. Ama bu dişlerin

hepsi ötekisine eşit değil. Farklı!

"—Vay, ağzımızda intizamsızlık var!"

Dişlerin birisi ötekisine benzemiyor veya birisi öbürüne denk değil. Hâlbuki muntazam olsaydı, inci gibi hepsi aynı tanelerde olsaydı daha iyi olmaz mıydı?

Olmazdı! Dişlerin şu hâli daha güzel! Allah öndeki dişleri sivri yapmış, bıçak gibi keskin. İki tarafı sivri, yassı; araya bir şey girdi mi makas gibi kesiyor.

Lokmayı ağzına götürdün mü ne olacak?

Ayvayı ısırıyorsun, kopuyor. İnce sivri olduğu için kesiyorsun.

Allah oraya bir de dil koymuş, kıpırdayan et parçası koymuş ki dil ne hünerli, ne hikmetli! Hop onu alıyor, bu tarafa veriyor. Dil olmazsa sen onu oraya nasıl götüreceksin, parmağını sokup da mı götüreceksin; sen şuraya git, insan parmağını ısırır! Yan tarafa gidiyor.

Yan tarafa gidince ne olur? Yan tarafta da dişler enli; yandaki dişler öndeki gibi sivri değil; Allah-u Teàlâ Hazretleri yan taraftaki dişleri enli yapmış, bir de üstünü düz yapmamış. Düz yapsa sabunu sıktırdığın zaman elinizden kaydığı gibi kayacak, onun için takılsın diye pütürlü yapmış. Araya bir şey girdi mi, bir sıktın mı eziliyor, değirmen gibi.

Ön taraf kesiyor, yan taraf öğütüyor, dil döndürüyor, boğaz yutuyor, mideye gidiyor! Sonra midende neler olduğuna baksan orada da aklını şaşırırsın!

Midenin kendisi et! Koyunun, sığırın işkembesini yemiyor muyuz? Sığırın işkembesini yiyoruz, midemiz sığırın işkembesini öğütüyor; karnımız doyuyor, vücudumuz rahatlıyor.

Pekiyi, kendi kendisini niye yemiyor? O da et değil mi, midenin kendisi et değil mi; et. O niye kendi kendisini yemiyor?

Doktora sordum:

"—Bu iş nasıl oluyor, mide; içine giren eti öğütüyor da kendi kendisini niçin yemiyor?"

"—Hocam, yemek yemeye başladığı zaman, mideden bir salgı çıkar, o salgı midenin bütün duvarlarını kaplar. Sonra bir başka salgı çıkar, o salgı asitli bir şeydir, içine gelen gıdaları eritir. Ama daha önceki salgı midenin duvarlarını badana edip kapladığı için midenin duvarlarına zarar vermez!" dedi.

Allah Allah! Ben de mideyi akılsız fikirsiz basit bir şey zannediyordum, ne hünerleri varmış! Önce onları yiyecek...

Peki, bir yanlışlık yapsa ötekisini salgılasa, evvela öğütecek şeyi salıverse insanın midesi delinir, ertesi gün hastaneye... İnsana, "Mide kanaması geçirdi, midesi delinmiş." derler.

Sigara içenler diyecekler ki:

"—Hoca bizim sevdiğimiz şeye çatacak."

"—Sigaranın ne zararı olur?" diye sordum.

Askerî bir doktor arkadaşım var, o anlattı:

"—Hocam insanın ciğerlerinde ki yollarda ince tüycükler var. O ince tüycükler iki tarafa sallanır ve ciğerin içindeki yabancı maddeleri, tozları daima yukarıya doğru süpürür, devamlı yukarıya doğru attırır. Sen havadan bir toz zerresi bir şey yuttuysan, ciğerine bir başka şey geldiyse, daha başka bir kan pıhtısı vs. bir şey olduysa, o tüycükler kıpırdaya kıpırdaya onları toparlar; ana yollara getirir, çıkartır. Ondan sonra sen öhö yaparsın; hadi boğazından bir şey geldi, o kömür tozları çıkıyor.

Neden? Yarım saat evvel kömürlüğü süpürmüştüm, şimdi tükürdüm; simsiyah tükürdüm. Hâlbuki ben kömürü yemedim, sadece kömürlüğü süpürdüm. İçinden bu kömür nasıl çıkıyor?

Ciğerin çalışıyor, tozları dışarıya doğru süpürüp süpürüp oraya getiriyor; ondan sonra ele veriyor, boğazda gıcıklanma oluyor. Öhö yapıyorsun, tükürüyorsun; temizliyor.

Bunun sigarayla ilgisi ne?

"—Sigara içen insanda bu tüycüklerin hareketi ölür. Bu tüycükler hareket edemez hâle gelir. Bir başka ifrazat çıkartır. O

da bazı maddeleri eritir. O ifrazat da yukarıya doğru çıkar. Sigara içtiğin zaman tüycükler o ifrazatı da keser.” dedi.

Demek ki sigara içen insan, yavaş yavaş vücudunun teşkilatını bozuyor, sıhhatini zarara uğratıyor, yavaş yavaş ölüyor. Kurşunu beynine dayasa, sıksa bir saniyede, bir dakika da ölecek ama, sigara içtiği zaman 20 yılda ölüyor. 20 yılda öldüğü için, yavaş ölüm olduğundan dolayı da hiç kimse sigarayı bırakmak istemiyor.

Hatta doktora soruyorsun:

“—Sigara zararlı mı faydalı mı?”

“—Zararlı!”

Bakıyorsun, biraz sonra ağzında sigara tüttürüyor. Hani yasaktı, “Sigara içmek yasaktır!” diye duvara da yazmışsın. Boynunu büküyor, bir şey diyemiyor, yine tüttürüyor.

Sigarayı da bırakın! Akıllı insanın fazla söze lüzumu yok: Sıhhatine zararlı, kesene zararlı; faydalı bir tarafı yok, 60-70 yaşına geldiği zaman nefes darlığı başlıyor. Merdiven çıkamazsın, nefes nefese kalırsın.

Bir tane daha anlatayım da tam bırakmaya vesile olsun:

Bir ilmî mecmuanın arka sayfasında renkli olarak resim koymuşlar, bana dört tane resim gösterdiler. Birinci resimde:

“—Hiç sigara içmeyen adamın kalbinden çıkan kan damarının içinden birinin resmi.” diyor.

Artık damarların içinden fotoğraf çekebiliyorlar, ayrı bir tıp dalı gelişti. Hatta insanı ameliyat etmeden bir yerinden sondayla âlet sokuyorlar, damarın içinden mesela böbreğin taşını alabiliyorlar. Ameliyat yapmadan!

Tıp öyle gelişmiş! Hatta ekrandan da o âlet nereye kadar gitti, nereyi kıstırdı, nereyi kesiyor, görebiliyorlar. Televizyon ekranı da koyuyorlar, ucuna biliyorlar. Damarın içinin resmi çekiliyor, bu ilmen belli bir şey! Bakıyorsun; maden ocağı gibi, tünel gibi bir şey görünüyor. Resimde duvarları kıvrışık, tünel gibi bir şey görüyorsun.

Hiç sigara içmeyen insanın aort damarı kalpten çıkan şah damarının içi iyi, güzel. Yanında bir resim var:

"—Üç aydır sigara içen bir insanın aort damarı." diyor.

Bakıyorsun, o tünelin kenarında boncuk boncuk bir şeyler, yağlar, bazı maddeler yapışmış. Üçüncü resme bakıyorsun:

"—Bir senedir sigara içen insanın aort damarının resmi."

Bakıyorsun, o kabarcıklar çoğalmış ortada künkler kireçlenince su geçme yeri azalır, öyle azalmış. Bir de en son resme baktım ki ödüm patladı: En son resimde damarının içinde kan geçecek yer kalmamış, her tarafı yapış yapış! Katranlarla yabancı maddelerle dolmuş! O da:

"—Sigara tiryakisinin aort damarı."

Sigara içtiği zaman insanın ciğeri mahvoluyor, damarları mahvoluyor, sıhhati mahvoluyor; ondan sonra her türlü sıkıntı başlıyor Allah korusun gırtlağında, damarlarında, kalbinde sıkıntılar başlıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi dinde fakih eylesin, anlayış sahibi eylesin… Hakkı hak olarak görüp ona tabi olmak, bâtılı bâtıl olarak görüp ondan uzaklaşmak nimetine erdirsin…

Fâtiha-yı şerife mea'l-besmele!

25. 07. 1982 - İskenderpaşa Camii

04. KİTAP VE SÜNNET

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كِتَابُ اللهِ وَسُنَّتي لَنْ يَتَفَرَّقا ، حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ

(أبو نصر غريب عن أبي هريرة)

RE. 339/5 (*Kitâbu'llàhi ve sünnetî len yeteferrakà, hattâ yeridâ aleyye'l-havd.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun...

Efendimiz, başımızın tâcı, gözümüzün nuru Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını şurada okuyacağız.

Hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmezden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u saadeti için; ve sair enbiyâ ve murselînin ervâhı için; ve cümle evliyâullahın, Allah'ın yakın, has, halis kullarının ruhları için; ve bilhassa Peygamberimiz'den SAS, ashab-ı kiramından —*rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*— tâ bize kadar müteselsilen gelmiş geçmiş olan, cümle sâdât ve meşâyih-ı

turuk-u aliyyemizin ayrı ayrı ruhları için;

Ve hàssaten şu okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan hocamız, üstadımızın üstadı Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun talebelerinin, hocalarının, sevdiklerinin ruhları için; ve Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Bir de, uzaktan yakından şu sıcak yaz gününde, herkes sayfiye yerlerinde, deniz kenarlarında nefsinin arzusu peşinde koşarken Peygamber Efendimiz'e sevgisinden, muhabbetinden, hadis-i şeriflerine rağbetinden nâşî şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin, ahirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, ayrı ayrı;

Ve biz hayatta olan müslümanların da dâimâ Cenâb-ı Mevlâmızın rızasına uygun yaşayıp, sàlih ameller işleyip huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf kıraat eyleyelim...

....

a. Sünnet-i Seniyyenin Önemi

Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet olunup metnini az önce size nakletmiş olduğum hadis-i şerifte Peygamberimiz SAS Hazretleri buyuruyor ki:[27]

كِتَابُ اللهِ وسُنَّتي لَنْ يَتَفَرَّقَا ، حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ

(أبو نصر غريب عن أبى هريرة)

RE. 339/5 (*Kitâbu'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitab-ı kerîmi yâni Kur'an-ı Kerim; (*ve sünnetî*) benim sünnetim." Yâni, Peygamber SAS Hazretleri "Benim" diyor, söyleyen o.

---

[27] Ukaylî, *ed-Duafâ*, c.II, s.251, no:804; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.187, no:955; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.289, no:15504.

Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin emirleri, yasakları, takdirleri, fiilleri, sözleri, yaşayış tarzı, tavsiyeleri sünnettir.

"Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ve Peygamber Efendimiz'in sünneti, (*len yeteferrakà*) birbirinden ayrılmayacaklar." Ne zamana kadar ayrılmayacaklar? (*Hattâ yeridâ aleyye'l-havda*) "İkisi tâ cennete girip de, Havz-ı Kevser'in başında benim yanıma gelinceye kadar birbirinden ayılmayacak." Kur'an-ı Kerim ve Peygamber Efendimiz'in sünneti birbirinden ayrılmayacak tâ cennete, Peygamber Efendimiz'in yanına gelinceye kadar.

Bundan ne çıkıyor? Bundan Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinin kıymeti çıkıyor.

Her zaman söylediğim gibi, bizim bu devrimiz fitneli bir devir. Fitne ne demek? Karışıklık, kargaşalık, insanı dünyevî ve uhrevî bakımdan sıkıntılara sokan, şaşırtan hadiselerin çokça olduğu devir.

"—E nereden belli?"

Sokakları görmüyor musunuz, deniz kenarlarını görmüyor musunuz? Gazeteleri okumuyor musunuz? Çeşit çeşit insanların sözlerini, münakaşalarını duymuyor musun? Karmakarışık bir devir. Öyle bir devir ki, insan sabaha müslüman olarak sabahlar, akşama kâfir olur. Allah hıfzeylesin, korusun... Öyle bir devir ki insan müslüman olarak akşamlar, sabaha kâfir çıkar. Fitneli devir, ahir zaman...

Bu zamanın hadiselerini Peygamberimiz SAS Hazretleri 1400 yıl önceden haber vermiş. Söylediklerini okuduğumuz zaman hemen etrafımızdaki hadiselerden irtibat kurabiliyoruz. Allah Allah, sübhânallah! Bak hadis-i şerifte söylenilen şey aynen çıktı diyoruz. Hep çıktıkça da, burada hadis-i şeriflerde size işaret ediyorum. Zamanı geldikçe, okudukça hadis-i şerifleri, "Bak bu hadis-i şerifin hükmü çıktı, ey cemaat!" diye dilimin döndüğünce size anlatmağa çalışıyorum.

Geçen hafta hatırlarsınız ne demişti? "Hükümdarlık, hilafet Yemen kabilelerinden Himyer'de idi, Kureyş'e Allah-u Teàlâ

Hazretleri intikal ettirdi, ondan sonra gene kıyamete yakın zamanlarda Yemenlilere geçecek." dememiş miydi? Buna benzer çok misaller var.

Yüksek binalar yapılacak... İki tane iddiası, kanaati, sözü, lafı aynı olan müslüman taife birbirleriyle harb etmedikçe kıyamet kopmaz. Hangi hadise? İşte İran, işte Irak... Irak'a bakıyorsun, "Ben müslümanım, müslümanlık için çarpışıyorum. Kadisiye harbinin ikinci cedidiyesi..." diyor. İran'a bakıyorsun, "Ben müslümanlık için çarpışıyorum." diyor. "Asıl müslüman biziz." diyor. Iraklılar deccalin ordusu." diyor, "Amerikalı'nın uşağı." diyor.

Hadi bakalım gel çık işin içinden... Kalplerini yarmadık ki, bilelim işin iç yüzünü. Az çok bir şeyler sezinliyoruz ama, işte sadaka Rasûlüllah! Rasûlüllah Efendimiz'in dediği çıkıyor.

Sonra hadis-i şerifte geçiyor, kimse alınmasın, 1400 sene evvel söylenmiş söz. Peygamber Efendimiz söyledikten sonra kimsenin darılmağa, gücenmeğe hakkı yok:

"—Kıyamet alametlerinden birisi de şudur ki, baldırı çıplak deve çobanlarının, yüksek bina yapmakta birbirleriyle yarışmasıdır." diyor.

Fesübhânallah, ifadelere bak!

Şimdi bu fitneli devrin bize çok zararları var. Neden zararları var? E şu dışarıdaki, Allah'ın rızasına aykırı yaşayan insanlar... Başka memleketten mi ithal ettik biz bunları? Bunların dedeleri sakallı müslümanlardı. Bunların dedeleri, bu memleketleri Allah Allah deyip de alan gaziler... Başkaları değil ki! Kelime-i şehadet getiren, namaz kılan, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin aşkından, muhabbetinden dünyayı bir tarafa koyup da, Allah rızası için, dini yaymak için buralara gelmiş olan; ahiretini kazanmağa gayret etmiş olan, kefenini zemzemle yıkayıp da başına sarık diye dolayıp, cihada gelen insanların torunları bunlar...

Dışarıdan ithal mi ettik? Hayır! Buradan oldular. Fitneli bir devir. Bak demek ki dedesi müftü oluyor, babası vaiz oluyor, imam oluyor da... Hatta kendisi bir zamanlar kadı oluyor, müftü

oluyor, bilmem ne oluyor da... Bakıyorsun değişmiş, inkâr ediyor, bacak bacak üstüne atıyor. Fitneli bir devir...

Allah cümlemizi en aziz nimeti olan imandan ayrılmadan, imanlı yaşayıp o kelime-i şahadet üzere, imanlı olarak emanetimizi teslim etmek nimetine erdirsin...

Şimdi bu fitneli, fesatlı devrin fitnelerinden bir kısmı kâfirlerden geliyor. "Müslümanlık da neymiş!" bilmem ne filan... çeşit çeşit sözler. "Müslümanlar gericidir, kafaları ermez, şudur budur..."

Şimdi onları yavaş yavaş yendik. Onların hepsini yendik. Çünkü Avrupalılar da müslüman oluyor. Adam inceliyor, inceliyor, müslüman oluyor. Onları yeniyoruz. Amerikalısı müslüman oluyor... Biz çağırmadan. Biz çağırmadan bir de duyuyoruz ki Amerika'dan profesörün birisi müslüman olmuş. İngiltere'den bakıyoruz ki filanca kütüphane müdürü müslüman olmuş. İnceleyen adam müslüman oluyor. Eğer ki dünyanın zevkinden, safâsından, eğlencesinden, sinemasından, tiyatrosundan, flörtünden vakit bulabiliyor da, hakikati arıyorsa... "Gel kulum sen hakikati mi arıyorsun? Al sana hakikat!" diye Allah ihsân ediyor.

İngiltere'de birisi düşünmüş, taşınmış:

"—Benim dinim bâtıl din. Bir şeye benzemiyor." demiş.

Bakmış, aklına uymamış. E güzel din hangisi? Kitaplarda yazıyor ki Hintlilerin Budizm'i biraz mantıkî imiş. İnsan sevgisine önem veriyormuş, merhamete önem veriyormuş. "Hadi Hindistan'a gideyim, orada budist olayım!" diye yola çıkmış. Budistler falan var, yogalar, yogiler, bilmem neler var birtakım hünerler gösteriyorlar ya, kırk gün, kırk beş gün yemek yemeden mezar gibi bir şeyin içinde duruyor. İp atıyor havaya, tırmanıyor filan... Oraya gitmeğe kalkmış.

Türkiye'ye gelmiş, rüyada göstermişler, demişler ki:

"—Sen oraya gitme, hak din İslâm'dır, müslüman ol burada!"

Adam İngiltere'den yola çıkıp da hak dini aramağa gidince,

Mevlâ, bakıyor ki İngiltere'den Türkiye'ye kadar hakikaten zahmeti çekiyor, terliyor. Hakikati Türkiye'de gösteriyor. İngiltere'de de isterse gösterir ama, Türkiye'ye kadar bir zahmet etsin bakalım, göstersin ihlâsını... Türkiye'de diyor ki:

"—Kulum sen hakkı arıyorsun ama hak Hindistan'da değil, hak Müslümanlıkta!" diye gösteriyor.

Adam rüya üzerine müslüman oluyor. Tanıdıklarımızın komşuları. Adıyla sanıyla söyleyebileceğimiz kimseler.

Kâfirin ne fikri var, ne aklı var, ne ilmi var... Ezer geçeriz alimallah! Buldozerle yıkar geçer gideriz yâni. Kâfirin o bozuk, kokuşmuş dininden mi korkacağız? Fâsık, fâcir inancından mı korkacağız? Gün gibi aşikâr... 1400 yıl böyle sapasağlam durmuş imanımız. O kadar badireler geçirmiş, o kadar hücumlara uğramış... Sisler dağılıyor, bakıyorsun, yine kale bizim, duvarları sapasağlam duruyor. Hiç bir şey olmamış. Asırlar kuvvetlendiriyor. Durdukça kuvvetleniyor dinimiz. Neden?

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (الحجر:٩)

(*İnnâ nahnü nezzelne'z-zikra ve innâ lehû lehàfizùn*) "Bu Kur'an-ı Kerim'i, bu zikr-i ilâhîyi, bu delilleri, bu dini biz indirdik, biz koruyacağız." (Hicr, 15/9) diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri de ondan.

Takdir-i Hudâ, kuvvet-i bâzu ile dönmez;
Bir şem'a ki, Hak yandıra, üflemekle sönmez.

Allah yakmışsa bir ışığı, kim söndürebilir onu? Sönmüyor. Yanıp duruyor, nasibi olan bakıp müslüman oluyor. Nasipsizler gece gündüz ağlasınlar. "Yâ Rabbi, bana ne oldu ki, ben niye imanımı kaybettim?" diye, gece gündüz ağlasın bakalım! Ahiretini kaybediyor, imanını, inancını kaybediyor. Her şeyini kaybediyor.



Hayatın tadı tuzu kalmıyor ki iman gidince... Nesi var yâni hayatın? Zengin de hasta oluyor, fakir de hasta oluyor. Dert herkese gelebiliyor. Para sahibi olunca insan mutlu olmuyor ki... Bakıyorsun, fakir alın teri dökerek, üç kuruşluk bir para kazanıyor; gidiyor bir kuru ekmeği tuza banıyor, "Çok şükür yâ Rabbi!" diyor. Bakıyorsun, mes'ud, bahtiyar... Öbür tarafta bakıyorsun üç tane araba, beş tane köşk, sekiz tane bilmem şunu bunu, her şeyi var; evde ne bet var, ne bereket var, ne huzur var; o ona hırlar, o ona hırlar... Evde bir tat, tuz yok... Öyle olabiliyor yâni. Bereket başka bir şey...

Kâfirden korkumuz yok! Hallediyoruz ama, bir çeşidi de çıkıyor içimizden, din namına konuşuyor. Ben de Arapça biliyorum, ben de dinî tahsil yaptım, ben de Amme cüzünü ezbere bilirim diyor. Hattâ Kur'an-ı Kerim'i ezberledim diyor, din namına öyle şeyler söylüyor ki... Müslümanlar kanıyor Arapça söylediği için, onun dilinden konuştuğu için. Bazı şeyler okuduğu için

kanıyor.

İşte o söz doğru: Pilavın içindeki kara taştan korkma! Neden? Aaa, bembeyaz pilavın içinde bir tane kara taş var. Dişimi kırar bu dersin, ayırırsın, koyarsın kenara... Neden korkacağız? Pirince benzeyen mermer cinsi taştan korkacağız. Pirince benzer, bembeyaz. Kaşığa alırsın, baka baka ağzına atarsın, dişin çatır çutur...

Bu çeşit insanların bir kısmı diyorlar ki:

"—Ben Kur'an'a inanırım."

Tamam, mâşâallah! Sanki lütfen, keremen; sanki bize çok büyük bir lütufta, ihsânda bulunuyormuş gibi... Sen inanırsan, kendin kurtulursun.

"—Ama başka şey tanımam..."

Vay! Başka bir şey tanımaz. Yâni ne tanımaz? Sünnet münnet, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi, vs.si tanımazmış.

"—Pekiyi Kur'an-ı Kerîm'i kim indirdi?"

"—Allah!"

"—Kime indirdi?"

"—Rasûlüllah'a."

"—Kim tebliğ etti?"

"—Rasûlüllah..."

Yâni sen bu Kur'an'dır diye kabul edeceksin, ondan sonra şunu şöyle yapın dediğini kabul etmeyeceksin. Akıl mantık kabul eder mi?

Etmez ama bu boruyu öttüren insanlar var. Neden böyle yapıyorlar? Birkaç sebep var. Bir kere zor geliyor. Hadis-i şerif tarif ediyor müslümanı. Hadis-i şerif bir müslümanın gününü nasıl geçirmesi, nasıl yapması gerektiğini tarif ediyor. Kıpırdamaya mecal bırakmıyor hadis-i şerif.

"—Ey müslüman, müslümansan şöyle yaşayacaksın!" diye, sabah yataktan kalkış şeklinden, elini yüzünü yıkayış şekline varıncaya kadar; yemeğe başlayışından bitirişine kadar; çocuğu terbiye edişinden, gece yatışına kadar; ana babanın münasebetine, karı kocanın muamelesine kadar, her şeyi tarif ediyor dinimiz.

Hadis-i şerif tarif ediyor. Eğer insan müslümanca yaşamaktan sıkılıyorsa, hadis-i şerif de sıkıyor onu...

Biz hiç şikâyetçi değiliz. El-hamdü lillah gözümün nuru hadis-i şerif… Rasûlüllah başımızın tâcı… Allah şefaatine nail etsin... Nesi var yâni, Rasûlüllah'ın yolunda ne kusur gördün? Zor geliyor beyefendiye... Kravatını takıyor, tıraşı oluyor, geçiyor mevki makamın başına, başka bir yol tutturuyor. O yol tatlı geliyor da, müslüman olmak zor geldiğinden doğrudan doğruya, "Ben müslüman değilim!" demiyor. Dolayısıyla diyor ki:

"—Ben Kur'an'ı tanırım, ama hadisi tanımam!"

Pekiyi gel, Kur'an-ı Kerim'i tanıyorsun da hadisi tanımıyorsun. Nasıl mümkün olur? Kur'an-ı Kerim'de buyurmuyor mu Allah-u Teàlâ Hazretleri, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(آل عمران:٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llahe*) "Rasûlüm, de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, (*fettebiùnî*) bana tâbi olun, bana uyun ki, (*yuhbibkümü'llàhu ve yağfirleküm zünûbeküm*) Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın, afv u mağfiret eylesin." (Âl-i İmrân, 3/31) diye Rasûlüllah'a uyulmasını emretmiyor mu?

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (الانبياء:١٠٧)

(*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-àlemîn*) "Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiyâ, 21/107) demiyor mu?

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى. إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyun yûhâ*) [O,

nefsinin arzusuna göre konuşmaz. Onun bildirdikleri vahyedilenden başkası değildir.] (Necm, 53/3-4) demiyor mu? Rasûlüllah'a uymağa, onun izinden gitmeğe teşvik etmiyor mu?

Ediyor. Demek ki Kur'an'ı da aslında tutmuyor. Aslında Kur'an'a da isyan ediyor.

Onun için böylelerine dikkat edin! Pirincin, pilavın içindeki beyaz taş gibi... Rasûlüllah'ın sünnetine sarılan kurtulur.

Yol bir tane... Bin bir tane yol yok! Dalâlet yolları sayılamayacak kadar çoktur ama hakkın yolu bir tanedir. O da Kur'an-ı Kerim'in yolu, Rasûlüllah'ın izi. Rasûlüllah'ın izinden gidersin...

"—Niye sabah bu vakitte kalktın?"

"—Rasûlüllah kalk demiş."

"—Niye bu namazı kıldın?"

"—Rasûlüllah kılmış."

"—Niye sakal bıraktın?"

"—Rasûlüllah bırakmış."

"—Niye yüzüğü şu tarafa taktın?

"—Rasûlüllah böyle yapmış.

"—Niye yemeğe sağ elinle başladın?"

"—Rasûlüllah böyle demiş."

"—Niye tuza bandın?"

"—Rasûlüllah böyle buyurmuş."

"—Niye sonra dua ettin?"

"—Rasûlüllah böyle buyurmuş."

Eh rahat edersin, kurtulursun, şefaatine nail olursun. Ama aykırı iş yaparsan... Niye bu aykırı işi yaptın diye sorduklarında ne cevap vereceksin? Veremezsin. Gün gibi aşikâr bu ama, insanların çoğu sapıtıyorlar. Çok dikkat etmek lâzım! Bu dini kimden aldığınıza çok dikkat edeceksin. Kimden öğreniyorsunuz dini?

Dün anlattılar: Adam çok büyük evliya imiş. Nereden belli, nasıl ölçülüyor, tartılıyor mu, neresinde yazılıyor bilmiyoruz; çok

büyük evliya imiş. Giriyormuş camiye, vaaz da veriyormuş. Buraya kadar güzel!

Çıkıyormuş vaazdan sonra, caminin dışına... Ezan okunduğu zaman herkes camiye giriyormuş, o gene çıkıyormuş, dışarıda oturuyormuş. Bir, üç, beş, yedi... Yâni camiye gelmiyor.

E bu adamdan ben soğudum. Çünkü evet vaazı tatlı, güzel laflar söylüyor ama, güzel lafın ne kıymeti var? Allah insanın lafına mı bakacak, kalbine mi bakacak? İstediğin kadar edebiyat yap, avukatlık yap. Allah indinde makbul olan kalp temizliği, iç niyet halisliği...

Lafı güzel ama niye namaz kılmıyor bu adam, ben sevmedim bunu deyince diyormuş ki: "İstiğrak halindeymiş." Ne demek yâni? Muhabbete gark olmuş, Mevlâ'nın sevgisinden de öyle kendinden geçmiş… (!)

Sen Mevlâ'yı seviyorsan, sözünü tut! Sen Mevlâ'yı seviyorsan, Kur'an'a asî olma, karşı gelme! Kur'an-ı Kerim'de Allah namaz kıl demişken, müezzin "*Hayye ale's-salâh! Hayye ale'l-felâh!*" derken, "Gel namaza, gel kurtuluşa!" derken, Rasûlüllah zamanından beri bu iş böyle yapıla gelirken, gün gibi aşikârken, sen nasıl yaparsın, nasıl camiye gitmezsin? Nasıl bir de onu mazur görürsün, gösterirsin?

Terazi bozuldu mu doğru tartmaz. Teraziyi doğru tutacaksın, doğru tartacaksın.

لاَ تَعْرِفِ الْحَقَّ بِالرِّجَال ، اِعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ

(*Lâ ta'rifi'l-hakka bi'r-ricâli*) "Adamlara bakıp hakkı öğrenmeye kalkma! (*İ'rifi'l-hakka ta'rif ehlehû*) [Önce hakkı öğren, sonra kimin hak ehli olduğunu anla!][28]

Falanca adam çok büyük veliymiş, kâmilmiş, uçuyormuş, kaçıyormuş... Sinek de uçar. Sinek makbul bir mahlûk mu? İnsan uçamaz ama, insan sinekten daha makbuldür.

---

[28] Gazâlî, *İhyâ*, c. I, s.53; Hazret-i Ali RA'dan.

Denizde yüzüyormuş... Balık da yüzer. Balık çok mu makbul? Hüner o değil ki! Allah insanı nasıl yarattıysa onu yapabilir. Ne kabiliyet verdiyse onu yapar, vermediğini de yapamaz. Hüner o değil. Hüner Allah'a mutî olmak.

Ramazan'ın son günü oruç tutmak farzdır, bayramın ilk günü oruç tutmak haramdır. Bir gün fark var. Bir gün evveli oruç tutuyorsun, sevap; bir gün sonra oruç tutsan, günah... İtaate alışacaksın. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin buyruğunu tutmağa alışacaksın.

Adama bakıyorsun, sakalı uzun, göbeğine kadar... Başında sarık... Yeşil sarık, mavi sarık, siyah sarık, beyaz sarık... Sırtında cübbe, beyaz cübbe, şunu bunu falan... Lafın a'lâsı, cambazlığı vs.si her şeyi var... O adam ne derse, ben onun sözünü dinlerim...

Öyle şey yok! Olmaz! Ya yanlış söylerse... Ya bir müsteşrik, ya bir gâvur, ya bir kâfir o kılığa girip de gelmişse... Kâfirin beyaz sakalı olmaz mı? İhtiyarlayınca onun da sakalı beyazlaşır. Sarık sararsa, ne yapacaksın? Sırtına cübbe giyerse, bir şey mi diyeceksin?

Bak burada, Laleli Camii'nde bilmem kaç yıl birisi namaz kıldırmış. Ondan sonra gene insaflı gâvurmuş: "Ben hristiyandım. Burada vazifeli olarak bunca sene imamlık yaptım. Namazlarınızı ödeyin!" demiş, kalkmış gitmiş. Kâfir, müslümanların içine giriyor, misyoner. Aldatmak, öğretmek için... Varmış böyle köylere gidenler, hadisten ayetten okuyanlar. Başka dinden, başka şeyden geliyor, ondan sonra sapıtıyor.

Hakkı hakikati öğreneceksin, kimin hak ehli olduğunu o zaman anlarsın. Hakkı sen bir öğren, hakikat ne, hak ne, farz ne, sünnet ne, Allah'ın emri ne onu öğren. O zaman dersin ki:

"—Bu adamın şeklinin güzelliğine bakma! Bu adam ahiret parasıyla bir pul etmez, bir mangır etmez. Şu adamın da tevazuuna, sessizliğine bakma. Bu ahirette dağlarla ağırlık koysan bunu tartamaz."

Hakikati öğrendin mi o zaman anlarsın. İnsan usta oldu mu

hangisi cam, hangisi elmas ayırır. Hangisi altın, hangisi uydurma, üstü altın suyuyla boyanmış şey anlar. Meslekten olmazsan aldatırlar seni. Kalb akçeyi Reşat altını diye satarlar. Önce hakikati öğrenecek müslüman, sapıtmayacak.

Hakikatin iki yolu var. Diğer iki yolu da ona bağlıdır. Birisi kitâbu'llah. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Kur'an-ı Kerim'i. Var mı bir tereddüt? Yok.. 1400 yıl Allah-u Teàlâ Hazretleri va'detmiş, biz indirdik biz koruyacağız diye sapasağlam gelmiş. Bir ayeti değişmeden...

Ondan sonra, Rasûlüllah'ın sünneti!

"—E hocam mevzû hadisler yok mu, uydurma hadisler?"

Var… Kâfir orada da hünerini göstermiş. Kâfir orada da müslümanları aldatmak için hadis uydurmuş, koymuş. Veyahut sapık zihniyetli insanlar. Ama ayıracaksın. Sen şimdi camdan uydurma mücevherler var diye, nişan yüzüğü istediği zaman nişanlın, hakiki elmas yüzük almıyor musun? Arayıp hakikisini buluyorsun, alıyorsun.

Fesatçılar, fitneciler öyle yaptı, böyle yaptı diye hadis-i şeriflerin hepsini mi terk edeceğiz? Peygamber Efendimiz kırk yaşında peygamber oldu SAS. 23 yıl peygamberlik yaptı. Hiç mi bir şey demedi? 23 yıl hiç konuşmadı mı Rasûlüllah Efendimiz? Yok mu sözü, tavsiyesi? Evet var... Bul! Ulemâmız bulmuş.

Rivâyet eden adamlara bakmışlar, hep sàlih kimseler olmasına dikkat etmişler. Adam biraz bozuksa, o adama güvenilmez. Bunun sözüne bir şey demeyiz demişler. Adamları incelemişler. Hatta doğru düzgün bir adam bile olsa, "İhtiyarlığına doğru hadisleri karıştırmağa başlamıştır, hafızası bozulmuştur." diye yazmışlar. Alim olsan, Arapça okusan, hadis ilmine vakıf olsan hadisçilerin neler yaptıklarını hayranlıkla seyredersin.

Hiç bir şey meçhul değil. Her hadisin senedi, delili, sülalesi, rivâyeti, hepsi bellidir. Kimin kimden rivâyet edildiği bellidir. Yâni biz şimdi Ebû Hüreyre RA böyle demiş diyoruz. Çünkü karşımızda kitap var. Onun da geldiği yer belli.

Şu hadis-i şerif doğru değildir, mevzùdur diye zaten ulemâmız söylemiş. Ulemâmız hadisi inceleyip de bildiği için söylüyorlar da, bunların da mevzu hadis vardır diye oradan haberi oluyor. Yoksa bunların kafasına kalsaydı mevzû hadisin olduğunu, olmadığını bile gene bilemezlerdi. Bizim ulemamız ayırmış şunlar çürüktür diye de, oradan biliyoruz bazı çürük sözlerin hadis diye uydurulduğunu.

Onun için, hadis ilmi hepsini halletmiştir. Peygamber Efendimiz'in sünneti başımızın tâcıdır. Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerif bizim rehberimizdir. Çok önemli bu…

"—İleride karanlık gece parçaları gibi fitneler olacak." diyor Peygamber SAS Hazretleri.

Onun üzerine ashâb-ı kirâm korkup telaşlanıp soruyorlar:

"—Ondan kurtuluş nasıl olur yâ Rasûlüllah? Nasıl kurtuluruz o fitnelerden?"

Diyor ki:

"—Allah'ın kitabına, yâni Kur'an-ı Kerim'e ve benim sünnet-i seniyyeme sarılmakla kurtulursunuz."

Ciltlerle kitaplar yazılmış, ciltlerle kitaplar tercüme edilmiş. Sapasağlam, dinimizin aslını, esasını öğreten... Onun için hiç biriniz bacak bacak üstüne atıp da, "Ben Kur'an'ı tanırım, başka şey tanımam." diyen insanlara iltifat etmesin! Hiç biriniz "Ben Kur'an'ı tanırım, ama sünneti tanımam!" diyen insana iltifat etmesin! Hiç biriniz sünnete uymayan hali olan adama iltifat etmesin!

Büyüklerimiz, "Gàfil müridden bile uzak dur!" demişler. "Gafleti sana sirayet eder, bulaşır." diye. Hani mürid adam, derviş, zikir ehli ama gàfil... Onun bile yanına yanaşma demişler. Ya kâfirin yanına yanaşırsa... Perişan olur. Sonra bir yerden yangını tutuşturur, eteğin yanmağa başlar. Uğraş o zaman söndüreceğim diye.

Salihlerle buluş!

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَّ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة:١١٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llàhe ve kûnû mea's-sàdıkîn*) [Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve sàdıklarla beraber olun!] (Tevbe, 9/119) buyruluyor.

Sen de sàdıklarla beraber ol, sàlihlerle ahbablık et! Allah'tan korkup da ahiretini kazanmak için ömrünü geçiren insanların yanında ol! Olur olmaz insana itibar etme! Bak bakalım nasıl yaşıyor insan... Bak bakalım yaşayışı İslâm'a uygun mu, yoksa lafı başka, kendi başka mı? Oradan ölçmek lâzım!

İşte bu noktaya dikkat etmeyen insanlar İslâmiyet'i kaybederler bugün...

Rasûlüllah Efendimiz'i ayırmak mümkün değildir. Bir insan *Lâ ilàhe illallàh* derse yetmez! *Muhammedün Rasûlüllah* diyecek. Cennetin kapısı orada... Yâni çünkü *Lâ ilàhe illa'llàh* demenin icabını *Muhammedün rasûlü'llah* öğretti bize. Sen onun peygamberliğini kabul etmezsen, doğru dini öğrenemezsin.

"—Kitabullahı kabul ederim, Kur'an'ı kabule ederim; sünneti kabul etmem!" derse, ulaşamaz.

Çünkü Kur'an-ı Kerim anayasa gibidir. Onun teferruatını 23 yılda anlattı Peygamber Efendimiz. Sen 23 yılda anlatılan şeyleri bir tarafa nasıl koyarsın? Kur'an-ı Kerim'i hadis-i şerifsiz nasıl bilirsin? Nasıl izah edersin? Mümkün olmaz!

Onun için bu mânâya çok dikkat edin! Buna dikkat etmezseniz etrafta kurtlar sürülerin etrafında dolaştığı gibi dolaşıyorlar. Müslümanlardan bir tanesini çalmak kâr sayıyor. Bir tane müslümanı aldatırsa, hak yoldan çıkartırsa kâr sayıyor. Atmaca gibi peşinden koşuyorlar müslümanın. Bir tanesini kenarda gördüler mi atmacanın civcivin üzerine saldırdığı gibi saldırıyorlar, kapıp kâfir etmek için.

Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi hıfz u himâye eylesin... Zaten hidayet ondandır. İnsan edeble hareket ederse,

Allah hıfz eyler. Allah Edepsizliğe düşürmesin... Kulluğunda kusur ettirmesin... Bizi edebli, terbiyeli, zarif, arif, Peygamber Efendimiz'e muhabbeti çok, sünnet-i seniyyeye bağlılığı tam olan kimseler eylesin...

b. Kurban ve Duha Namazı

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[29]

كُتِبَ عَلَيَّ الأَضْحَى ، وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ ؛ وَأُمِرْتُ بِصَلاَةِ الضُّحَى ،

وَلَمْ تُؤْمَرُوا بِهَا (حم. طب. ق. عن ابن عباس)

RE. 339/6 (*Kütibe aleyye'l-adhâ, ve lem yükteb aleyküm; ve ümirtü bi-salâti'd-duhà, ve lem tü'merû bihâ.*)

"Ey ümmetim! Benim üzerime Kurban bayramında kurban kesmek bir vecibe olarak yazıldı, boynuma borç, kesmem şart. (*Ve lem tükteb aleyküm*) Sizin üzerinize yazılmadı." Tabii Hanefî mezhebine göre, bize vaciptir. Kurban günü kurban kesmek vaciptir. (*Ve ümirtü bi-salâti'd-duhâ*) "Ben Duhâ namazı kılmakla emrolundum, (*ve lem tü'merû bihâ*) siz onunla emrolunmadınız."

Rasûlüllah Efendimiz'e mahsus birtakım hususî tavsiyeler var. Onun muhakkak yaptığı bazı ibadetler var. İbadet güzel şey, hoş şey ama ümmet zayıftır, belki yapamaz mesul olur diye Allah bizi mecbur tutmamış. Yaparsak kâr ederiz, sevap kazanırız. Onlardan birisi de bu Duhâ namazıdır.

Duhâ vakti nedir? Duhâ vakti: Sabah namazından sonra güneş doğunca birinci kerahat vakti olur... O vakitte namaz kılınmaz.

---

[29] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.317, no:2920; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.373, no:12044; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.202, no:588; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.254, no:18811; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.806, no:21500.

Yâni sabah namazına yetişemediyse bile insan, güneşin doğma saatinden otuz kırk dakika, kırk beş dakika geçinceye kadar bir vakit içinde sabah namazını bile kılamaz. Güneşin doğduğu zaman yasak vakittir. O zaman geçtikten sonra işrak vakti girer. Güneşin şarktan doğup da etrafa ışıklarını dağıtıp biraz ufuktan yükseldiği zamandır. O zaman da öğleye bir saat, kırk beş dakika kalıncaya kadarki vakit gündüzün vaktidir. Güneş çıkmış, etrafı aydınlatıyor. İşte o vakit duha vaktidir. O duha vaktinin üç bölümü vardır. İlk duha, orta duha, son duha diye üç bölümü vardır. Ayrı adları vardır Arapça'da onların.

İlk vakitte işrak namazı kılmak sünnettir. Yâni camide bekleyip de bizim burada cemaatimizin yaptığı gibi namaz kılmak çok sevaplıdır, hac ve umre sevabı var. Ondan sonra da gündüzün dörtte biri geçtikten sonraki vakitte... Yâni şimdiki saate göre sekiz buçuk dokuzdan İstanbul'a göre on ikiye, yarıma kadarki vakit.

O vakitte de Peygamber Efendimiz duhâ namazı kılardı. dört rekattan on iki rekata kadar kılındığına dair rivayetler vardır. Sevabı çok yüksektir. Dört kılarsa insan ne ecirler kazanır, sekiz kılarsa ne kazanır, on iki kılarsa ne kazanır hepsini kitaplarda hadis-i şerifler yazmıştır.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ben duhâ namazı kılmakla emrolundum. O vakitte de namaz kılmak vazifem benim." diyor. "Size yazılmadı, siz emrolunmadınız." Ama yaparsanız faziletiniz, sevabınız çok olur.

Peygamber Efendimiz ümmetine acırdı, şefkati vardı, merhameti vardı. Ümmetin yapamaması durumunda mesul duruma düşer diye bazı şeyleri böyle çekinirdi. Malumdur ki teravih namazında da iki üç akşam mescid-i şerîfte namazı kılmış... Tabii Peygamber Efendimiz önde imam. Yâni insan durabilir mi? Arkasından ashâb-ı kiram da cemaat olmuşlar, teravih namazlarını kılmışlar. Bir iki üç gün öyle olunca çıkmayıvermiş odasından. Ertesi akşam çıkmayıvermiş. Demiş ki: "Çıkarım çıkarım da, siz de arkamda kılarsınız da mecburiyet

olur, ille kılmanız gerekir. Yapamazsanız mesul duruma düşersiniz, Allah'ın cezasına uğrarsınız." diye çıkmayıvermiş. Ama insan yaparsa, sevap. Onun için Ramazan'da sünnet olan teravih namazını kılıyoruz.

Duhâ da sünnettir. O sünneti icrâ ederse insan, büyük ecirlere nail olur. Müslüman beş vakte beş vakit katarsa iyi olur. O beş vakte beş vakit katmadan birisi işrak namazıdır, birisi duhâ namazıdır, birisi akşam namazından sonra evvâbin namazıdır, birisi gece yatarken kılınan salât-ı leyldir, birisi gecenin yarısından sonra kılınan teheccüd namazıdır. Bak beş vakit, arkasından beş tane... Eskiler boşuna söylememiştir: "Falanca adam çok müslüman... Beş vaktine beş vakit daha katıyor. Tesadüfen söylenmiş değil. Ölçülüp biçilip söylenmiş bir söz.

c. Yazının Şerefi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[30]

كَرَامَةُ الْكِتَابِ خَتْمُهُ (طب. عن ابن عباس)

RE. 339/7 (*Kerâmetü'l-kitâbi hatmühû*) Yine İbn-i Abbas RA'dan rivâyet edilmiş. "Yazılan mektubun asaleti, kıymeti, şerefi altındaki mühürdedir."

Kitap sözü burada risale mânâsına, mektup mânâsına. Arapçada böyle kullanılır. Hatim de mühürlemek demek. Yâni bir mektubun kıymeti neyle ölçülür? Altına bastığın imza ile ölçülür, altına bastığın mühür ile ölçülür. İmzasız, mühürsüz bir yazı geliyor... Olmaz!

Bak Peygamber Efendimiz'in sünneti ne kadar her şeyi öğretiyor. Yazışmanın usulünü bile öğretiyor bize, muhaberâtın

---

[30] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.162, no:3872; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.243, no:29295; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.186, no:13176; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.295, no:15522.

usulünü bile öğretiyor. Altına imzalayacaksın ki, mühürleyeceksin ki başkası senin nâmına bir başkasına mektup yazıp da başını derde sokmasın senin… Mührün olacak, imzan olacak. Bak ne kadar güzel dinimiz, sünnet-i seniyye ne kadar hoş.

Kur'an-ı Kerim'de Süleyman AS'dan bahsedilirken: Ona haber vermişler ki, Saba ülkesinde bir kavim var, güneşe tapıyor. Mektup yazmış onlara:

"—Allah'a ibadet edin. Yoksa gelirim, memleketinizi yıkar yakarım." diye.

"Allah'a kul olun, öyle güneşe tapınma falan yok diye mektup yazmış. O mektup Saba melikesi Belkıs'ın eline geçince diyor ki:

يَاأَيُّهَا الْمَـلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ . إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ

وَإِنَّهُ بِاسْمِ اللهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ (النمل:٢٩-٣٠)

(*Yâ eyyühe'l-meleu innî ulkiye ileyye kitâbün kerîm*) [Ey kavmimin ileri gelenleri!] "Bana bir asaletli, şerefli mektup gönderildi. (*İnnehû min süleymâne ve innehû bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) O Süleyman peygamberden gönderilmiş ve *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diye başlıyor." diye ayet-i kerimede bildiriliyor. (Neml, 27/30-31)

Bu ayet-i kerimede, (*Ülkıye ileyye kitâbün kerîmün*) "Bana kerîm bir mektup gönderildi." derken, kerîm ne demek? Onun izahında, altı imzalanacak filan mânâsına gelir diye de söylemişler.

O ayet-i kerimeyle de irtibatlandırıyorlar bu sözü. Tabii onun keremi, onun şerefi peygamberden gelmesi. O devrin peygamberi Süleyman AS. Süleyman AS'dan bir mektup gelir de, şerefli olmaz mı?

Peygamber Efendimiz de mühürlerdi mektuplarını. Peygamber SAS Hazretleri mektup yazdı mı? Yazmaz olur mu? Vazifesini iyi

ifa etmek için etrafındaki insanlara hakkın emirlerini tebliğ ettiği gibi, gidemediği yerlere de mektup gönderdi. Nereye gönderdi? İran'ın Kisra'sına mektup gönderdi. Bahreyn'in emirine mektup gönderdi. Mısır'ın Mukavkis'ine, hakimine, melikine mektup gönderdi. Bizans'ın hükümdarı Heraklius'a mektup gönderdi. Habeş padişahına, hükümdarına mektup gönderdi.

Heraklius'a gönderdiği mektup şöyle:[31]

بِسْـــمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ ، سَلَامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى . أَمَّا بَعْدُ : فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ ، أَسْلِمْ تَسْلَمْ ، يُؤْتِكَ اللّٰهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ ؛ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ . وَيَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلٰى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ، أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا ، وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ ، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ (ن. حم. ق. عن أبي سفيان)

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) "Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyle... (*Min muhammedin abdi'llâhi ve rasûlihî*) Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'den, (*ilâ hirakle azîmi'r-rûmi*) Roma imparatoru Herakliüs'e..."

---

[31] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.8, no:6; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.262, no:2370; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.190; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.177, no:18388; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.216, no:3132; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.344, no:9724; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.268, no:6726; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.6; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.384, no:11035.

(*Selâmün alâ meni'ttebea'l-hüdâ*) Selâm hidâyete tâbî olanlara olsun... (*Emmâ ba'dü*: *Feinnî ed'ùke bi-diayeti'l-islâm*)

(*Eslim*) "Müslüman ol, (*teslem*) selâmete erersin." Hem dünyada sâlim olursun, hem ahirette cennetlik olursun, selâmete erersin, ebedî saadete erersin. (*Yü'tike'llàhu ecrake merreteyni*) "Allah sevabını sana iki kat, katmerli olarak verir." Bir senin kendinin müslüman olma sevabın, bir de sana bakıp, sana tâbi olduğu için, senin peşinden gelip müslüman olanların sevabı... Onları da kazanırsın." diye o tarzda böyle mektuplar gönderdi, onları İslâm'a davet etti.

(*Eslim teslem*) "Müslüman ol, selâmet bulursun. (*Yü'tike'llàhu ecrake merrateyni*) Allah sana ecrini iki kat, muzaaf olarak verir." dedi. "Çünkü sen müslüman olursun, bir kavmin başkanısın, sana tâbi olanlar da müslüman olur. Onların ecirleri de sana gelir, kâr edersin." diye söyledi.

Kim uydu bu tavsiyelere? Habeş hükümdarı uydu, kabul etti. Bizans hükümdarı Heraklius kabul eder gibi oldu, ondan sonra etrafındaki komutanlar, asilzâdeler bir gürültü, bir velvele, bir homurdanma kopardılar. "Yok yok ben sizi denemek için söyledim." dedi, dönüverdi. Saltanat tatlı geldi, hükümdarlık tatlı geldi.

Anladı Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu. "Doğru söylüyorsun, kabul ettim!" dedi elçiye. Fakat etrafında gürültü, mırıltı olunca, o zaman: "Yâ ben sizi sınamak için deyiverdim." dedi. Döndü söylediği laftan. Ziyan etti.

Ne olacak iki paralık dünya hayatı? Kaldı mı? Geldi geçti. Müslüman olsaydı, emrindeki insanlar da müslüman olurdu, kâr ederdi. Veyahut kendisini hak yolda şehid ederlerdi. Tek olsa şehid ederlerdi. Bu dünya hayatı şehâdetle biterdi, ahirette büyük nimetlere ererdi. Kaçırdı fırsatı.

İran'ın hükümdarı mektubu yırttı. Cart curt, cart curt yırttı. Peygamber Efendimiz'den kendisine giden mektubu yırttı. Onun üzerine ne belâlara uğradı. İhtilal oldu, kestiler, öldürdüler.

Yâni Peygamber Efendimiz öyle mektup yazdı ve altını da imzaladı, mühürledi. Mühürlü olarak gönderdi. O mektuplardan bazısı bugün müzelerde elimizdedir. Altı mühürlü: *Muhammedün Rasûlüllah* diye altı mühürlü mektupları elimizdedir el-hamdü lillâh! Korunmuş, gelmiştir.

d. İnsanın Şerefi

Diğer hadis-i şerife geçelim:[32]

كَرَمُ الْمَرْءِ دِينُهُ، وَمُرُوءَتُهُ عَقْلُهُ، وَحَسَبُهُ خُلُقُهُ (حم. ع. حب. عد. ك. ق. والبغوي، والعسكري، والخرائطي عن أبي هريرة)

RE. 339/8 (*Keremü'l-mer'i dinühû, ve murûetühû aklühû, ve hasebühû hulükuhû*)

Ebû Hüreyre RA'dan ve pek çok hadis kitaplarından nakledilerek gelmiş bir hadis-i şerif. Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Keremü'l-mer'i*) "Kişinin ağalığı, şerefliliği, eşraftan oluşu, itibarlı insan oluşu..." O itibar nereden gelir? (*Dînühû*) "Dininden gelir, dindarlığından gelir."

Yâni bir insanın şerefli, itibarlı bir insan olması nereden olur? Kavmi, kabilesi kalabalıktır, arazisi çok geniştir; sekiz tane köye sahiptir, etrafında hizmetçi çoktur... Hayır! O dünya ölçüsü. Ahiret ölçüsü insanın dindarlığıdır. Kim asil, kim şerefli, kim ağa, kim zengin, kim eşraf, kim itibarlı kimse? En dindar olan kimse o.

---

32 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.365, no:8579: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.233, no:482; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.177, no:2691; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.IV, s.160, no;4657; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.136, no:13555; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.303, no:214; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.435, no:2962; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.143, no:190; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.395, no:806; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.127; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.379, no:7035; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.109, no:1924; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.296, no:15525.

Bu mânâyı takviye eden ayet-i kerime var mı? Var.

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ (الحجرات:١٣)

(*İnne ekrameküm inda'llàhi etkàküm*) "Allah indinde sizin en kerîm olanınız, en şerefli, itibarlı olanınız Allah'tan en çok korkanınızdır." (Hucurât, 49/13) diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

O halde bir insan malsız mülksüz, parasız, pulsuz olsa, arif olsa, sırtında bir abası olsa, elinde bir asası olsa, bir kuru ekmeği suya banıp da yumuşatıp öyle ömür geçirse, ahiretin sultanı, padişahı olabilir. Burada seksen tane sarayı, doksan tane mülkü, şu kadar bin tane hizmetçisi, şu kadar sayısız küp altını olsa ama dindarlığı olmasa, Allah indinde zerre kadar itibarı olmayabilir, cehennemin dibini boylayabilir.

Karun'un öyle hazineleri vardı, öyle parası pulu çoktu ki,

إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ (القصص:٧٦)

(*İnne mefâtihahû letenûu bi'l-usbeti üli'l-kuvveh*) "Anahtarları güçlü kuvvetli bir grup tarafından taşınırdı." (Kasas, 28/76) Anahtarları taşımak bile bir insanın harcı değildi, birkaç kimse tarafından taşınırdı. Ne oldu Karun'a? Allah evini başına geçirdi.

Ne kıymeti var, asıl dindar olmak önemli! Bu dünya hayatını insan hedef alırsa çok yanlış hesap yapar. Bu dünya hayatını tanzim etmeğe, bu dünya hayatında yaşamağa, bu dünya hayatında keyif çatmağa göre her ayarını ona göre yaparsa yazık, vah yazık! Seksen senelik bir devre mi önemli, (hâlidîne fîhâ) ebedî olan bir devre mi önemli? Şurada seksen sene... Zaten yarısı çocuklukla geçer, yasırı ihtiyarlıkla... Otuz kırk sene saltanat süreceksin, zevk ü safâ yapacaksın. Gene hasta olabilir insan. Gene dert gelebilir, canını sıkan şey olabilir. Otuz kırk sene böyle padişahlık yapacaksın, ahirette cehennemin içinde fokur fokur kaynayacaksın. Hangisi iyi? Ne yapayım ben, bu seksen sene nasıl olsa göz açıp kapayıncaya kadar gene geçer der akıllı bir insan.

Ben ahireti isterim der. İstemem dünyayı, dilerim Mevlâ'yı der insan. Ne yapayım ben dünyayı? Dünya ehline versin der. Akıllı ise öyle der.

Akılsız insan da hesabını buraya göre yapar. Diyor ki o akılsızlar: "Arkadaş bu dünyaya bir defa gelirsin. Gününü gün etmeğe bak. Felekten kâm almağa bak. Deniz kenarlarında, içki masalarında zevk ü safâ... Çalgıcılar gelsin, hanendeler... Çalgıcılar çalsın, şarkıcılar söylesin. Sen de içkiyi kadehlere doldur, yudumla, ah de, vah de... Mehtaba karşı deniz kenarında..."

Ne olacak? Çok mu mutlu oluyor öyle insanlar? Onlar bize acıyorlar işte. "Bu müslümanlar yaşamayı bilmezler." Asıl sen bilmiyorsun yaşamayı! Sen bizim içinde bulunduğumuz nimetleri bilsen, bizim zevk ü safâmızı bilsen... Biz el-hamdü lillah Allah'a itaatli olan insanlar, yâni biz aciz naçiz günahkârız da Allah'a mutî insanlara Allah öyle nimetler veriyor ki... O lezzetlerin, nimetlerin tarifi mümkün değil. Ne isterse veriyor Allah.

وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا . وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الطلاق:٢-٣)

(*Ve men yettakı'llàhe yec'al lehû mahracâ. Ve yerzukhu min haysü lâ yahtesib*) [Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsân eder ve ona beklemediği yerden rızık verir.] (Talak, 65/2-3)

İbrâhim ibn-i Edhem Fırat'ın kenarında oturmuş, elbisesini yamıyormuş, yama dikiyor elbisesine, iğne iplik var... Birisi gelmiş, demiş ki:

"—Yâ şu yamalı elbiseleri giyiyorsun. Gelmişsin burada fakir fukaracık bir halde oturmuşsun derenin kenarında. Bir zamanlar sen Belh'in padişahı idin. O kadar saltanatları bıraktın. Ne oldu sanki şurada bak aç, biilaç, biçare bir şekilde oturuyorsun?"

Şöyle bakmış acıyan bir şekide... İğneyi atmış suya, "Balıklar

benim iğnemi getirin!" demiş. Bir tanesi ağzında iğne, gelmiş.

"—Hocam olmuş mu böyle bir şey?"

Bilmiyorum olmuş mu, olmamış mı? Kitap yazıyor ama, misalleri hayatımızda da var. Çok misalleri var. Yâni Allah'ın has kulları o zaman vardı da, şimdi eksik mi? Allah'ın has kulu bitse dünya yıkılır. Allah'ın has kulu kalmasa, kıyamet o zaman kopar. Allah diyen insan, zikrin daimi erbâbı mevcut oldukça dünya yaşayacak, devam edecek. Allah diyen insan kesilince, kalmayınca kıyamet şerlilerin üzerine kopacak. Nice Allah'ın has halis kulları var. Allah nice lütuflarını ihsân ediyor. Neler ihsân ediyor.

Meryem Validemiz'in Kur'an-ı Kerim'de okumadın mı ayet-i kerimesini? İbadete bir odaya kapanmış da, Zekeriyya AS ne zaman yanına girse, çeşit çeşit meyvalar görmüş.

Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ، قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هٰذَا ، قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ، إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران:٣٧)

(*Külle mâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rızkâ*) Bazı mihrabların üzerinde bu ayet-i kerimenin bu parçası yazılı.

(*Külle mâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâb*) "Ne zaman ki Zekeriyyâ AS, Meryem AS'ın ibadet ettiği hücreye girdi; (*vecede indehâ rızkâ*) onun yanında, böyle çeşit çeşit rızıklar görürdü."

Zekeriyyâ AS da bir peygamber. Allah'ın vahyine mazhar, mânevî halleri iyi bilen bir kimse... Soruyor ama, diyor ki:

(*Yâ meryemü ennâ leki hâzâ?*) "Yâ Meryem! Bunlar sana nerden geldi böyle? Kapı kilitli, kimse buraya giremez, gelemez benden başka; nerden geldi?"

(*Kàlet hüve min indillâh*) "Allah'ın indinden, huzurundan,

lütfundan, kereminden geldi. (*İnna'llàhe yerzuku men yeşâü bigayri hisâb*) Allah böyle dilediği kullarını hesaba, akla, mantığa, olağan duruma sığmaz bir şekilde rızıklandırır." diye cevap verdiğini, Kur'an-ı Kerim bize bildiriyor. (Âl-i İmran, 3/37)

Mevsim dışı. O mevsime ait meyva olsa... Zekeriyya AS'dan başkası girmiyor oraya ama, hadi bir başkası bir yerden getirivermiş diyelim. Ama, mevsim dışı meyvalar verildi. Kur'an-ı Kerim böyle diyor. İnkâr mı edeceksin? Misalleri çok yâni.

كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ .

(*Kerâmâtü'l-evliyâi hakkun*) "Allah'ın veli kullarına ikramları, kerametler haktır. Nice kerametler zahir olmuştur.

Hasılı yâni Allah'a insan mutî oldu mu yine en güzelleri onlara gelir merak etme! Allah imtihan için bir mahrumiyet bir şey gösterir de, gene en güzel yaşayış tarzı, en hoş, en tatlı yaşayış hali gene onların olur. Dünyası da ahireti de mamur olur insanın.

Sanma ki şey yapmaz... Ama sen dünyalığı gönlünden çıkaracaksın. Sen hesabını dünyaya göre yaparsan, olmaz o zaman! Ahirete göre yaptığın zaman, Allah ihsân eder onu. Dünyada da, ahirette de iyilik, hoşluk verir. O halde insanın şânı, şerefliliği dindarlığındadır. Başka şeyde değildir.

(*Keremü'l-mer'i dinühû*) "Kişinin şerefi dindarlığıdır, dinidir." Dindarsa şerefli demektir. (*ve murûetühû akluhû*) Erliği de, er, mert, olgun, akıllı fikirli, yetişkin kimse oluşu nereden belli olur? Akıllılığındandır. Yoksa yaşı kırka geldi, elliye geldi meselesi değildir. Yirmi beş yaşında bakarsın nice arifler çıkar. Öyle meşayihten kimseler vardır ki, 18 yaşında şeyh olmuştur.

"—Eh şu kadar zaman çalıştım diyor, veled-i kalb derhal zuhur etti." diyor.

Veled-i kalb ne demek haberin yok! Allah Allah diye diye insanın kalbinde bir hal hasıl oluyor ki, devamlı Allah Allah

demeğe devam ediyor kalbin. Neler açılıyor... 18 yaşında ermiş. Demek ki yaş meselesi değil! Öyle nice nice Allah'ın velî kulları var. Yaş meselesi değil. "Akıl yaşta değil baştadır." demiş büyüklerimiz ya... (*Ve murûetühû akluhû*) "Akıllıysa ergin kimse demektir, er kişi demektir, mert kişi d emektir." Akılsızsa isterse seksene gelsin, isterse doksana gelsin.

(*Ve hasebühû hulükuhû*) "Soyu, asaleti de güzel huyudur."

Şimdi burada üç şey zikretti Peygamber Efendimiz. İnsanlar indinde makbul olan üç şeyi zikretti.

1. İnsanlar arasında şeref, itibar, ağalık önemlidir. Falanca adam ağadır der, herkes hürmet eder. Kahveye girse ayağa kalkarlar. Başköşeye oturturlar. Her yerde itibar görür yâni. "Zengin arabasını dağdan aşırır, fakir düz ovada yolunu şaşırır." Zengin yapar işini. Ama asıl zenginlik dindarlıktır! Takvâ ehli olmaktır diyor Peygamber Efendimiz. O değeri yıkıyor, yerine mânevî değeri koyuyor. Sen öyle paraya pula, mala dayalı şerefi bırak bir tarafa! Asıl mühim olan şeref dinden doğma şereftir diyor.

2. Mürüvvet, kişinin erliği, erginliği, olgunluğu. O neredendir? O da aklı varsa mürüvvetli bir kimsedir yâni er kişidir, ergin kimsedir. Aklı yoksa sakalı göbeğine değse kıymeti yok. Aklı yoksa, ömrünü yanlış yerde geçiriyorsa...

Başka bir hadis-i şerifte buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[33]

---

[33] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.1, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.284, no:7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.3, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.56, no:171; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ وَ الْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ الْأَمَانِيَةَ (ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شداد بن أوس)

RE. 229/7 (*El-keyyisü men dâne nefsehû ve amile bimâ ba'de'l-mevt*) "Akıllı kimse, zekî kimse o kimsedir ki, nefsini dizginler, nefsine hakim olur, kendisine hakim olur da ahirete hazırlanır. Ahiret hayatına hazırlanır. (*Ve'l-àcizü*) Aciz de kimdir? (*Men etbea nefsehû hevâhâ*) "Nefsinin hevasının peşine takılıp sürüklenen; (*ve temennâ ale'llàhi'l-emâniyyeh.*) Allah'tan da ümit eden, Allah bana şunu verir bunu verir, Gafûrdur, Rahîmdir diyendir."

Ahirete hazırlanmıyorsa insan, àkıbetini düşünmüyorsa; yarın hesabı, kitabı, cenneti, cehennemi göreceğini, onlardan birisine gireceğini hesaplayarak bu gününden tedbir almıyorsa; o adam akıllı değil ki, ahmak... Menfaatini düşünmüyor.

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuyor mu? *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ، وَاتَّقُوا اللّٰهَ ، إِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (الحشر:١٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*İtteku'llàh*) Allah'tan korkun, sakının, titreyin, (*veltenzur nefsün mâ kaddemet ligad*) kişi ahirete şimdiden ne hazırlayıp gönderdiğine baksın bakalım." Ne gönderiyorsun ahirete? Sevap mı gönderiyorsun, günah mı gönderiyorsun? Ne hayır işledin bugün

---

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.379, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.458, no:15935.

sabahtan akşama? Bu sene ne yaptın? Ramazan geldi geçti nasıl geçti meselâ? Baksın ki incelesin, yâni hesap etsin durumunu. (*Ve'tteku'llàh*) "Allah'tan korkun, titreyin, çekinin sakının, (*inna'llàhe habîrun bimâ ta'melûn*) Allah sizin işlediklerinizin hepsinden haberdardır." (Haşr, 59/18)

Hiç bir şey gizli kalmaz. Kara günde, kara gecede, kara taşın üstünde kara karıncanın gezdiğini bilir. Yaratan... Her yerde hazır ve nazır... O bilmez mi? Her şeyi bilir! Her şeyden haberdâr... Senin yaptığın gizli mi kalıyor? Unutuluyor mu? Senin kusurun kabahatin insanlar görmeyince yazılmıyor mu sanıyorsun? Allah'tan kork, titre de günahları bırak!

وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ (الحشر:١٩)

(*Ve lâ tekûnû ke'llezîne nesu'llàhe feensâhüm enfüsehüm*) [Allah'ı unutup da, Allah'ın da kendilerini kendilerine unutturduğu kimseler gibi olmayın!] (Haşr, 59/19)

Sakın Allah'ı unutanlar gibi olmayın!

Nice bir besleyesin, bu kad ile kameti?
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.[34]

---

[34] Yunus Emre'ye ait şiirin tamamı şöyle:
Nice bir besleyesin bu kadd ile kameti,
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.

Topraktan yaratıldın, yine topraktır yerin,
Toprak olan kişiler n'ider bu alameti.

Uslu değil delidir yüce saraylar yapan,
Akıbet viran olur cümlenin imareti.

Dürüş kazan, ye, yedir, bir gönül ele getir,
Yüz Kabe'den yeğrektir, bir gönül ziyareti.

Kerametim var diyen, halka salusluk satan,
Nefsin Müslüman etsin var ise kerameti.

Öyle olmayın sakın!

İnsanlarının çoğunun, şu gezip tozup eğlenenlerin ahiretten haberi var mıdır? Akşama şimdi ıstakoz gibi kızarmış olarak eve gelecek. Gezdi tozdu, denize girdi, harama baktı, heveslendi... Artık o gönül harap oldu, yıkıldı, kalp diye bir şey kalmadı, kalbi öldü. Sen ona ne desen, hiç... Allah kendisine menfaatini unutturdu. Yazık etti kendisine.

Onu temizlemek için ne kadar uğraşması lâzım! O gözün o haramlara bakışının tesirini izale etmesi için, ne kadar çalışması gerekir, nice gözyaşı dökmesi gerekir. Dökmez, farkında değil. Güler oynar... Yarın gene gitmeğe heveslidir.

Felaketin en büyüğü; insanın yanlış yolda olduğunu anlamayıp da, batıl yolu sevmesi felaketin en iyisi, en a'lâsı. Dosdoğru, doludizgin cehenneme doğru tam gaza basmış gidiyor.

"—Yapma etme, bu yolun sonu uçurum! Tamirat var. Köprü yıkıldı da, uçurum var orada..."

İşaret mişaret tanımıyor, basıyor gaza gidiyor.

"—Yâ köprü yıkıldı, sel götürdü... Bak yana servis yolu verdiler, sen oradan gitsene! Buradan böyle tam doludizgin gidiyorsun, bu işaretleri görmüyor musun?"

Sarhoş, haberi yok. Biraz sonra uçurumdan hoop kayaların üstüne arabasıyla çarpıp parçalandığı zaman, anlamağa bile vakit bulamayacak.

Demek ki, kişi akıllıysa er kişi demektir, ergin kimse demektir. Aptalsa, ahiretini filan düşünemiyorsa, yazık! Nasıl olsa gelip geçecek bu dünya hayatı. Ziya Paşa'nın dediği gibi:

Nefsi Müslüman eden Hak yola doğru giden,
Yarın ona olacak Muhammed şefaati.

Yüz bin peygamber gele hiç şefaat olmaya,
Vay eğer olmaz ise Allah'ın inayeti.

Yunus şimdi sen dahi, gerçeklerden olagör,
Gerçek erenler imiş cümlenin ziyareti.

Ya bister-i kemhâda, ya virânede can ver;
Çün bây u gedâ hâke beraber girecektir.

"İster atlas döşekte, ister viranede can ver. Ahirete gideceksin. Zengin, fakir herkes bu kabre girecek. Herkes bu ölüm şerbetini içecek." Ondan sonra hesap...

Demek ki, erginliğin de ölçüsünü koyuyor. Yâni erginliğin de ölçüsünü akıldır diye koyuyor Peygamber Efendimiz.

3. Soyluluk... İnsanlar arasında bir de itibar ona değil mi? Aptalın aptalı olsa adam, filanca asilzâdenin oğlu diye itibar ederler. Kafası çalışmasa, yalan yanlış şey söylese... Yine de falanca şeyin oğlu derler. Yâni babasına göre, soyuna sopuna göre itibar ediyorlar. Buna dinimiz değer vermiyor. Bak ne diyor Peygamber Efendimiz:

(*Hasebühû*) "Kişinin soyluluğu, asaletliliği (*hulukuhû*) güzel huyluluğundadır." Huyu güzelse asil demektir. Varsın babası şöyle olsun. Çoban olsun ne olur yâni? Bütün peygamberler çobanlık yapmıştır, kabahat mi? Helalinden yemişse daha güzel. Hiç harama bulaşmamışsa, haramı görmemişse, haramı tatmamışsa, harama el uzatmamışsa daha güzel! Çoban çocuğu, işçi çocuğu olsun ne olacak? Huyu güzel oldu mu, o güzel huy onu ne yüksek mertebelere çıkartacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi dindar, takvâ ehli, aklı başında, ahireti, tâ ilerdeki hesapları da hesaba katan, bir gün gelip de amellerinin tartılacağını düşünen akıllı kimseler eylesin...

Güzel huy sahibi eylesin... Tatlı dilli, güler yüzlü, geçimli, merhametli, başkalarına yardıma koşan, acıyan, vefâkâr, cefâkâr, hizmet ehli, sabırlı, şükürlü, tatlı dilli bir kimse eylesin cümlemizi Allah-u Teàlâ Hazretleri...

Şu fitnenin fesadın kaynadığı devirde, cahillerin makbul olduğu, alimlerin hor kaldığı devirde, ayakların baş olduğu, başların ayaklar altında ezildiği devirde, dinimizin inceliklerini

bilip de, rızasını kazanan müslümanlardan eylesin... Dünya ve ahiretin saadetlerine cümlemizi nâil eylesin...

Fâtihâ-i Şerîfe mea'l-besmele!

01. 08. 1982 - İskenderpaşa

05. YALANDAN SAKINMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كَفٰى بِهَا خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا ، هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ ، وَأَنْتَ بِهِ كَاذِبٌ (طب. عن سفيان بن أسيد)

RE. 340/4 (*Kefâ bihâ hiyâneten en tühaddise ehàke hadîsen, hüve leke bihî musaddikun, ve ente bihî kâzibün*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allahu Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerinize olsun… Efendimiz, başımızın tâcı, her çeşit dertlerimizin devası ve ilacı Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ve şerif hadislerinden bir miktarını sizlere nakletmeye, izah etmeye çalışacağım.

Bu hadîs-i şeriflerin izahına geçmeden önce evvelâ ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u saadeti, ruh-u pâki için ve sonra sâir enbiyâ ve'l-mürselînin ve cümle evliyaullahın, sàlih, mukarreb kulların ruhları için, ve hâsseten Peygamber SAS Efendimiz'in ashâb-ı kirâmından (*Rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*) müteselsilen ve muttasılen ta zamanımıza

bize kadar güzerân eylemiş olan bütün sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için ve onların hulefasının ve müntesiblerinin ruhları için;

Okuduğumuz eserin câmii, müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretlerinin rûh-u pâki için, Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için ve bu okuduğumuz hadis-i şeriflerin, bilgilerin, ilimlerin bize kadar ulaşmasında emek sarf etmiş, gayreti, hizmeti geçmiş olan bütün alimlerin, râvilerin ruhları için;

Şu sıcak yaz günlerinde eğlence yerlerine değil de şu ilim meclisine, günah yerlerine değil de Allah'ın sevabını umarak şu mescide gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz hayatta olan müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfuna, keremine erip, dünyada ve âhirette mes'ud, bahtiyar olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

………………

a. Müslüman Kardeşine Yalan Söylemek

Bu hadîs-i şerif müslümanın müslüman kardeşine karşı nasıl davranması, nasıl söz söylemesi gerektiğine dair. SAS Efendimiz Hazretleri buyuruyor ki:[35]

---

[35] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.71, no:6402; Süfyan ibn-i Esîd el-Hadrâmî RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.146, no:4320; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.142, no:393; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.452, no:2623; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.199, no:20635; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.357, no:611; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.307, no:4921; Harâitî, *Mesâviü'l-Ahlâk*, c.I, s.119, no:109; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahàbe*, c.II, s.484, no:595; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.III, s.121, no:3305; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.101, no:951; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.42, no:2022; Süfyan ibn-i Esîd el-Hadrâmî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.183, no:17672; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.209, no:4820; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.284, no:495; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.362, no:612; Nevvâs ibn-i Sem'ân RA'dan.

كَفٰى بِهَا خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا ، هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ ، وَأَنْتَ

بِهِ كَاذِبٌ (طب. عن سفيان بن أسيد)

RE. 340/4 (*Kefâ bihâ hiyâneten*) Metni takip eden, okuyan kardeşimiz var mı? *Bihâ* mı orada da? Yok. Burada *kefâ bihâ* hıyâneten yazılmış, *bike* olacağını da tahmin ederim. "İnsana hainlik olarak yeter." Başka hainlik aramaya lüzum yok. O kimsenin hain olmasının delili, sebebi olarak kâfi gelir. Hain sayılması, hain olması için başka bir şeye lüzum yok bu yeter!

(*Kefâ*) "Kâfi gelir." Ne? (*En tühaddise ehàke*) "Senin müslüman kardeşine söz söylemen." Ama nasıl söz söylemen? (*Hadîsen*) "Öyle bir söz ki, (*hüve leke bihî musaddikun*) "O seni; doğru söylüyor müslümandır, iyidir, hoştur benim has, halis kardeşimdir diye tasdik edici bir durumdayken sen ona söylüyorsun... (*Ve ente bihî kâzibun*) "Sen ona inanmıyorsun, ona yalan söylüyorsun."

Yâni, müslüman kardeşin sana, müslüman diye kalbini açmış, senin sözünü doğru kabul edip baş üstünde tutmaya hazır bir vaziyette, sana tasdik edici, gönül verici, doğru söylediğini kabul edici bir gönül ile gelmiş, karşında o eda ile duruyor, sen de ona yalan söylüyorsun. Hainlik olarak insana bu yeter!

Bu insan doğru söz söyler diye sana itimat etmiş, o itimatla sana gönlünü vermiş, gönül bağlamış, kulak veriyor senin sözünü dinliyor; sen de ona yalan söylüyorsun. Başka hainlik aramaya lüzum yok, bu yeter. O adamın hain olması için bu kâfidir.

Bu hadîs-i şeriften ne ders çıkar? Bu hadîs-i şeriften dokuz defa yutkunup da ondan sonra konuşmak dersi çıkar. Söylediği söze dikkat etmesi, naklettiği sözü doğru nakletmeye çalışması çıkar. Bir müslüman söylediği sözünü tartmalı, ölçmeli, biçmeli öyle söylemeli; havadan söylememeli.

Sözden söze fark vardır. Aklım karıştı demek başkadır, kafam bozuldu demek başkadır. Yani her sözün bir değeri, inceliği vardır. O kelime yerine ona benzer öteki kelimeyi koyarsan o incelik kaybolur. Sözün edebi vardır, mânâ farkı vardır. Sen o kelimeyi değiştirip de öteki türlü söylediğin zaman tersi mânâ çıkabilir. Halbuki o ters mânâyı kasdetmemiştir.

Onun için, insanın duyduğu sözü başkasına naklederken yalancı duruma düşmemeye dikkat etmesi lazım gelir. Bir, bu hüsnü niyetli müslümanlar için bir şey. Yani sen bir söz söylüyorsun, "Ben Rasûlüllah Efendimiz'den duydum. Ben bizim hocamız merhum Mehmed Efendi Hazretleri'nden duydum ki şöyle dedi. Falanca böyle dedi." diye yanlış bir söz nakletmemek, böyle bir duruma düşmemek gerekir. İyi dinle, iyi öğren, doğru naklet, yanlış nakletme!

Bir fıkrayla bunun ne mânâya geldiğini anlatayım. Adamın biri öteki adamla iddialaşmış, demiş ki, affedersiniz:

"—Merkep anırdığı zaman abdest bozulur."

Ötekisi demiş ki:

"—Yok ya, ben o kadar kitap okudum. Eşeğin anırmasıyla insanın abdestinin arasında ne münasebet olabilir ki? Niye bozulsun? Ben abdesti buradan almışım, öte tarafta hayvan bağırınca benim abdestim niye bozulsun?"

"—Yok, ben bunu filanca meşhur hocadan duydum!" demiş.

"—Yâhu, o hoca öyle söylemez."

"—Yok, vallàhi de duydum, billâhi de duydum."

"—Sübhànallah, demez."

"—Dedi." demiş.

"—Kalk gidelim, o hocaya soralım!" demiş, elinden tutmuş, belki de yakasından tutmuş, o sözü tahkik etmek üzere o hocaya götürmüş.

"—Hocam bu şahıs diyor ki, güya siz bir konuşmanızda, bir vaazınızda 'Eşek anırdığı zaman abdest bozulur.' demişsiniz." diye sormuş.

Adam güngörmüş bir insanmış, saçı sakalı ağartmış, tecrübeli… Birden reddetmemiş, şöyle başını önüne eğmiş, gözünü kapatmış bir düşünmüş, bir sakalını sıvazlamış. Epeyce bir düşünmüş düşünmüş, başını kaldırmış o şahsa demiş ki:

"—Evlâdım doğru, ben böyle bir söz söyledim!"

Bu sefer öteki şaşırmış:

"—Nasıl olur efendim?"

"—Evlâdım, söyledim. Söyledim ama senin bu arkadaşın uyuklamış uyuklamış, benim sözümün en sonunu dinlemiş. Evet,

ben böyle bir cümle sarf ettim ama, uygun bir hikâyeyi anlattım, en sonunu dinlemiş." demiş.

"—E o hikâye nasıl?"

Şöyle demiş, anlatmış:

Bir insan çölde yola çıktı, bir kabileden bir başka kabileye gidecek çölden, kumdan geçecek. Bir vahadan çıkıp öteki vahaya varacak. Burası gibi yeşillik, ağaçlık her iki adımda çeşme, dere olan yer değil çöl. Hayvan var, tulumunu da aldı ağzını da sımsıkı kapadı, içinde su var. Hem içecek, hem abdest alacak, onu yolculuğunda kullanacak.

Namaz vakti geldi. Merkebinden aşağıya indi. İndi ama tam o inip de abdest hazırlığı yaparken hayvan ürktü aldı başını kayboldu gitti. Allah'ın çölü; tepe arkasında tepe, çukur arkasında çukur. Oraya baktı yok buraya baktı yok. Çünkü kumlar böyle denizin dalgaları gibi. Kim bilir hangi çukurun içine girdi. O tepeye çıkıyor bakıyor bu tepeye çıkıp bakıyor görünmüyor; aradı, taradı hayvan yok.

Ne yapacak? İnsan dört bir yanı aradıktan sonra suyu bulamazsa o zaman dinimiz kolaylık göstermiş. Dinimiz zorluk dini değil.

"—Su bulamadım, binaen aleyh öğlen namazını kılmam!"

Öyle şey yok! Su bulamadıysan teyemmüm edersin. Allah müsaade etmiş:

فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّبًا (النساء:٤٣)

(*Felem tecidû mâen feteyemmümû saîden tayyiben*) "Su bulamazsanız, temiz toprağa teyemmüm edin!" (Nisâ, 4/43) diye ayet-i kerîmede müsaade var. Toprakla abdest alacak.

Nasıl abdest alacak? Niyet edip iki elini toprağa vuracak ondan sonra yüzüne sürecek. Sonra tekrar iki elini vuracak toprağa; önce sağ kolunu, sonra sol kolunu sıvazlayacak. Allah onu kabul ediyor, abdest yerine geçiyor. Kendisi müsaade buyurmuş.

Ama ne zaman? Su ya hakikaten veyahut hükmen bulunmadığı zaman teyemmüm vardır. Dinimizde öyle bir kaide var.

Şimdi bu hayvanını aradı bulamadı, o tarafa koştu bu tarafa koştu hayvan yok, namaz vakti geçiyor. Kumlarla teyemmüm etti. tam namaz kılacak, fakat o sırada hayvanın bağırtısını, sesini duyunca, su var. Hayvan var demek, su tulumu var demek. Su var demek binaen aleyh oradan abdest alması lazım demek. O zaman teyemmüm abdesti bozulur. O teyemmüm su olmadığı için mazeretti, su bulununca bozulur.

O gidecek hayvanın yularından tutacak, tulumundan suyu alacak, abdestini alacak namazı öyle kılacak. Hoca vaazında hayvan bağırdı, eşek anırdı, abdest bozuldu diye söylemiş. Bu kadar şeyi anlattıktan sonra o sözü söyleyince mâkul ama, insan ta sonunu dinleyip de öyle naklederse olmaz. Onun için sözü iyi dinleyip, künhüne vâkıf olup, iyi anlayıp güzel nakletmek lâzım!

İkincisi müslümanın bile bile karşısındakine yalan söylememesi lâzım. Hıyanetlik vasfının kendisine gelip yapışması için bu geçerli bir sebep. O sana inanıyor sen onu kandırıyorsun. Bu hacı efendidir, müslümandır; ben biliyorum bu namazında niyazında bir insandır, falanca hacının oğludur sana itimat ediyor, sen de onun gözünün içine baka baka vallahi bu malı 80 bin liraya aldım; seksen beşe daha aşağıya veremem diyorsun, olur mu?

85'e almadın 60'a aldın işte. Yalan söylüyorsun, mecbur musun yalan söylemeye. İdare etmez de veremem de, kusura bakma de illa yalan söylemek zordun da değilsin. Veyahut ona daha başka bir şekilde söyle. İnsan yalan söylerse karşısındakinin kendisine olan itimadını kötüye kullanmış oluyor.

Benim aklım gelen misalcikler bunlar oldu. Her ne suret ve şekilde olursa olsun, söylediğin zaman doğru söz söyle! Karşındaki sana itimat etmişken onun itimadını kötüye kullanıp, yalanla dolanla onu aldatma! Çünkü insan hainlik damgasını bir yedi mi, mahvolur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi özü, sözü doğru kullar eylesin...

b. Güvenilir İnsan Olmak

كَفَى بِالْمَرْءِ سَعَادَةً أَنْ يُوثَقَ بِهِ فِي أَمْرِ دِينِهِ وَدُنْيَاهُ

(ابن النجار عن أنس)

RE. 340/5 (*Kefâ bi'l-mer'i seâdeten en yûseka bihî fî-emri dînihî ve dünyâhu*) "Bir kişiye mes'udluk, bahtiyarlık, olarak yeter; yâni bir insanın Allah indinde şakîlerden değil de saîdlerden olması için kâfi bir sebeptir; (*en yûseka bihî*) kendisine güvenilmesi, itimada şayan olması…

(*Fî emri dînihî ve dünyâhu*) "Dinî işinde de, dünyevî işinde de bir insanın kendisine itimat ediliyorsa, o ona bahtiyarlık olarak yeter."

Kolay değil, herkes herkese itimat etmez. Sen kesendeki parayı saymadan kime verebiliyorsun söyle bakalım. Cüzdanını hiç saymadan "Tut şu sende kalsın, akşam alacağım!" diye kime verebiliyorsun? İtimat kolay bir şey değil!

Dininde ve dünyevî işler hususunda itimat toplayıcı bir vasfa sahip olmak kolay mümkün değildir. İnsanı çok imtihanlardan geçirirler ve bakarlar, yapmıyor. Ondan sonra, "Tamam, bu dürüst insandır, ona canımı da, malımı da teslim ederim." derler. İşte insan o hâle geldi mi, herkesin itimadını kazanmış bir kimse oldu mu, kişiye saadet olarak yeter.

Saadetin Arapça'da Türkçe'de olmayan başka mânası da var. Yani saadet, Türkçe'ye mutluluk diye tercüme edilirse, yetmez. Saadetin mutluluktan öteye, âhireti de içine alan bir mânası vardır.

İnsanlar dinimiz bakımından iki çeşittir. Ya şakîdir, ya saîddir:

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِى النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ . خَالِدِينَ فِيهَا

(هود: ١٠٦-١٠٧)

(*Feemme'llezîne şekû fefi'n-nâri lehüm fîhâ zefîrun ve şehîkun*) "Şakî olanlar ateştedirler, orada onların öyle feci nefes alıp

vermeleri vardır ki… (*Hâlidîne fîhâ*) Onlar ebediyen cehennemde kalacaklar.” (Hûd, 11/106-107) Şakî olmak, cehennem ehli olmak demek.

Bir kısmı da saîddir, onlar hakkında da:

وَاَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا (هود:١٠٨)

(*Ve emme'llezîne suidû fefi'l-cenneti hâlidîne fîhâ*) “Saîd olanlara gelince, onlar da cennettedirler. Onlar da orada ebedî kalacaklardır.” (Hûd, 11/108) buyrulmuştur.

Saîd demek, cennetlik demek. Saadet ehli, cennete gidecek, cennet yolcusu mânasına geliyor. Şekâvet ehli de cehennem yolcusu demek oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz berat gecesinde dua ederdi:

“—Yâ Rabbi! Eğer benim adımı şakîler defterine yani ehl-i cehennem arasına yazdıysan, şakîler divanında, defterinde adım kaydedildi ise, oradan sil. Benim adımı lütf u kereminle saîdler defterine yani cennet ehli olan insanların arasına yaz! Yâ Rabbi! Eğer sen benim adımı cennet ehli olan saîdlerin, mesutların arasına, saîdler divanına, defterine yazdıysan, orada sabit tut! Orada dursun benim adım, değişmesin, beri tarafa geçmesin!” diye dua etmeyi bizim dinimiz talim ediyor.

Berat gecesinde beratlar, bir insanın bir sene içindeki hali ne olacağı hazırlanıyor ya, öyle dua ediliyor. Saidlik âhiret mutluluğu da demek. İnsanın dünyada iyi, hoş halli olmasından öteye mânevî bir mânası var.

Onun için, “Saadet olarak kişiye yeter” demek “O kimsenin âhireti de hoş olur” demek oluyor. Dünyasında ve dinî hususlarda kendisine itimat ediliyorsa o adam takvâ ehlidir. Senin hakkında, “O adam haram bir işi yapmaz, ben ona güvenirim. O adam iyi, dürüst bir insandır, kimsenin malını mülkünü almaz, ben ona itimat ederim.” deniliyorsa, ne mutlu sana! Bu sana hem dünya, hem âhiret bahtiyarlığı olarak yeter.

Allahu Teàlâ cümlemizi hakikaten doğru dürüst olup da herkesin de itimadını kazanmış kimse eylesin…

Peygamber Efendimiz bu vasfı daha peygamber olmadan evvel

kazanmıştı. Bizim memleketlerde herkesin bir sıfatı olur ya, mesela Çakır Ahmet, Uzun Ali, Bodur Mehmet, Kör Ali derler, bir sıfat eklerler. Küçükken kaçmıştır, Kaçak Mehmet derler. Fazla cebbardır, gâvur bilmem ne derler. Sıfat eklerler hep, buna benzer şeyleri köyümüzden biliriz.

Peygamber olmadan önce Peygamber Efendimiz'in sıfatı neydi?

Muhammed el-Emîn... Sıfatı, emniyetli, güvenilir Muhammed'dir. Kâfir, Peygamber Efendimiz'e itiraz ederdi ama güvenilmez diyemezdi. Onun için Peygamber Efendimiz'e kâhin dediler. Kehanet yapan, gaipten haber veren kimsedir dediler. Sâhir, sihirbaz dediler ama yalancı demediler. Diyemezler ki!

Peygamber SAS Efendimiz Medîne-i Münevvere'ye geldi. O zaman Medine küçük bir köy. Mekke de çok büyük bir yer değil, Medine de... O zamanın şartlarına göre düşüneceğiz. Şimdiki gibi uçsuz bucaksız şehirler düşünmeyeceğiz.

Kuba kasabasından Medîne-i Münevvere'ye geldi. Medine'de o zaman Evs kabilesi, Hazreç kabilesi vardı ve Yahudi kabileleri, yahudiler ve hahamları vardı. Onlardan bir tanesi, "Dur bakalım, bir şahıs gelmiş hakkında bir şeyler söylüyorlar, acaba nasıl bir kimse?" diye Peygamber Efendimiz'in toplantısına gelmiş. Toplandığı yeri duymuş, o arkadaşlarıyla nerede toplanıyor diye soruşturmuş, Peygamber Efendimiz'in olduğu yere kalkmış gelmiş.

O gelen kişi ahbârdan yani yahudi âlimlerinden adı Abdullah ibn-i Selam olan bir yahudi âlimi. Kendisi naklediyor, diyor ki:[36]

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ (ت. ه. حم. ك. طس. ش. هب. ق. عن عبد الله بن سلام)

[36] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.14, no:4283; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.248, no:25740; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.216, no:3361; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.152; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.132, no:1339; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*) "Anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek bir insan yüzü değil!"

Kendisi yahudi âlimiyken denemek için Rasûlüllah'a geliyor bakıyor pırıl pırıl, serâpâ nur. İnsanların en güzeli, en nurlusu... Sözü de kalbe ılık ılık dolan, yüzü de hiç öyle yalancı yüzü gibi olmayan bir kimse diye hayran kalmış, ondan sonra yahudi iken müslüman oldu. RA. Allah şefaatine nâil etsin. Peygamber Efendimiz o vasfı almış. Biz de onun yolundayız.

Biz neyiz? Peygamber Efendimiz'in ümmetiyiz.

Neyiz yani? O bizim numunemiz, modelimiz biz kendimizi ona benzetmeye çalışıyoruz. Kimse bizi hıyanetlikle itham edememeli, sözümüze bir şey dememeli. Güvenmeli, kendimizi güvendirmeliyiz. Bir hıyanetlik yapmamalıyız.

Allah bizi itimat edilir insanlar eylesin...

c. Ölüm Vâiz Olarak Yeter

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[37]

كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا ، وَكَفَى بِالْيَقِينِ غِنًى (طب. عن عمار)

RE. 340/6 (*Kefâ bi'l-mevti vâizan, ve kefâ bi'l-yakîni gınen*)

(*Kefâ bi'l-mevti vâizan*) "Ölüm insana vâiz olarak yeter, kâfi gelir." Böyle camilerde gelip de, kürsülerin etrafında oturup da insan söz nasihat dinliyor, vaaz dinliyor, vâizin sözlerini dinliyor hak yolu buluyor:

"—Allah'ın yolu şurası! Şöyle gidersem cennete giderim, böyle gidersem de cehenneme giderim." diye.

Bu ilim öğrenmek için bir vâiz. İşte ben de size vaaz yapıyorum, size vâizlik ediyorum siz de dinliyorsunuz. Ama Peygamber Efendimiz, "Ölüm vâiz olarak insana yeter." diyor.

---

[37] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.353, no:10556; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.302, no:1410; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.176; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.554, no:18204; Ammâr ibn-i Yâsir RAdan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XV, s.311, no:15570; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.112, no:1933.

Neden? Ölüm gelip de insana konuşmaz ki! Ölüm insana ibret aldırır.

Başkasının öldüğünü görmek ne demek? İşte benim de bir zaman başıma gelecek; ne zaman nerede nasıl olacak bilmiyorum ama benim de başıma bu hal gelecek demektir.

Hazırlıklı mısın? Haydi bakalım haber geldi, bu akşam saat dokuz buçukta Azrâil gelecek canın alacak deseler her işin tamam mı? Alacağın vereceğin, hesabın, kitabın, borcun, yapacağın işler iyi mi? Yani şimdiye kadar yaptığın ameller itibariyle huzur içinde ruhunu teslim edebilir misin? Yoksa;

Aman yâ Rabbi! Dur! Benim canımı alma! Ben şimdi bir tevbe edeyim, bana biraz mühlet ver Kur'an, hadis öğreneyim, dinin inceliklerini öğreneyim; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun hayatımın tarzını değiştireyim. Faizi bir tarafa bırakayım, içkiyi kumarı bırakayım, sakal bırakayım, bir camiye gideyim namaz kılmaya başlayayım filan. Öyle mi diyorsun yoksa;

Eh ne yapalım, nasıl olsa gelecek... El-hamdü lillâh elimden geldiğince hazırlıklıyım, abdestsiz gezmem, haccımı ifâ ettim. Ramazan oruçlarımdan hiç borcum yok. Sinn-i bulûğumdan, buluğa erdiğim çağdan bugüne gelinceye kadar hiçbir namazımı kaçırmadım el-hamdü lillah. Hep namazlarım kılınmıştır. Eh Kur'ân-ı Kerîm'den her gün bir iki cüz okurum. Şu kadar *Allah* derim, bu kadar *Lâ ilâhe illallah* derim filan mı diyebiliyorsun?

Eğer böyle diyemiyorsan, sen hemen bugün bu akşam dokuz buçukta canını alacaklar gibi farz et de bugünden tevbe et. Başka çare yok! Çünkü nasıl olsa sana özel olarak bir haber vermezler. Özel olarak sana telgraf mı çekecekler!

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ (لقمان:٣٤)

(*Ve mâ tedrî nefsün bi-eyyi ardın temût.*) "Hiçbir kimse nerede öleceğini bilmez." (Lokman, 31/34) diyor Kur'ân-ı Kerîm. Hangi toprakta ölecek, nasıl ölecek bilmez. Onun için sen böyle farz et, ziyan etmezsin.

O zaman yalvarsan yakarsan da;

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (الأعراف:٣٤)

(*Feizâ câe ecelühüm lâ yeste'hirûne sâaten ve lâ yestakdimûn*) [Ecelleri geldiği zaman, ne bir an geri kalırlar, ne de bir an ileri gidebilirler.] (A'râf, 7/34)

İnsanın vefat zamanı geldi mi, vakti ne öne alırlar ne sonraya bırakırlar. Tesiri olmaz, aman demek bana mühlet ver demek para etmez. Para etmeyeceğine göre, sen bu akşam saat dokuz buçukta canın alınacak bil, ona göre hazırlığını yap, ölüme hazırlıklı gel!

Kimsenin üzerinde hak bırakma, kimseye karşı bir hesap bırakma! Yastığının altında bir vasiyetnamen olsun. Falanca insana şu kadar borcum var şu kadar alacağım var; cebimdeki paraların şu kadarı zekâttır şu kadarı şeydir. Bunlar benim param değildir. Sakın ha bunu mirasa katıp da bölüşmeyin. Bunları işte fukaraya şu şekilde vereceksiniz şu şöyle olacak, bu böyle olacak diye bir hesap yap bakalım!

Ölüm yaş hesabıyla mı geliyor? İlla yaşlılar gidecek diye bir kaide yok. Ben üniversitede hocayım, kaç tane talebem benden önce gitti. Yaş sırasıyla olsaydı benim gitmem, onların kalması lazımdı. Karşımda okuttuğum nice talebeler vardı, şimdi gözümün önünde, ahirete gittiler. Gençken de gidebiliyor insan.

Onun için Allah bize akıl fikir versin. Gafletten uyandırsın.

Şu dünyanın yeşilliği hoştur, tatlıdır, insanı aldatır. Deniz kenarları, subaşları püfür püfür esen yeller, çam ağaçlarının altları, akasya ağaçları, çiçekler filan ama işte bu fâni dünya hoştur ama akıbet mevt olmasa... Bir de ölüm olmasaydı; insan ne güzel kurulurdu boğaz içinde otururdu, şöyle denize bakarak, oh çayları yudumlardı, sabah akşam zevk ü sefâ... Ölüm var, ölümün arkasından hesap kitap var.

Onun için Allah bizi gafletten uyandırsın.

Başka vâize lüzum yok, vâizlerin kimisi kabiliyetlidir kimisi benim gibi kabiliyetsizdir, doğru düzgün ya anlatır ya anlatamaz. Ölüm var, dolayısıyla insana yeter. Ölümü düşün yeter başka vâize lüzum yok! Şöyle biraz kabirlere bir git bakalım, orada yıkık



taşların altında o çökmüş mezarların içinde bazen kafatasları bile meydandadır. Bazen köpekler çekiştirir, bazen çocuklar oynar, o kemikler ne olacak bakalım...

Van gölünün şimalinde Ahlât diye bir kasaba var, bizi bir ara oraya götürdüler. Bir zamanın padişahlarına adamlar dört metre boyunda mezar taşları yapmışlar, dantela gibi işlemişler, Arapça güzel yazılar yazmışlar. “Haydi hocam bu yazıları oku.” filan diye götürdüler, fotoğraflarını çektik, yazılarını okuduk.

Türbeleri gezdik orada, Hasan Padişah kümbeti diye bir kümbete götürdüler. Kocaman, bizim bu caminin kubbesi gibi kubbeli büyük bir türbe yaptırmış adam ama, altının kapısı kırılmış üstüne köpekler, çocuklar girmiş çıkmış... O bir zamanın padişahı olan insanların o mumyalanmış cesetleri, veyahut neyse işte kemikleri, kafatasları meydanlarda...

Yaptığın gibi durmuyor ki, insanların çürüdüğü gibi kapılar çürüyor. Duvarlar yıkılıyor, mezarlar göçüyor. Gör bakalım ne olmuş onların halleri acaba!

Bir zaman padişahtı, hükümdardı, bir zaman cebbardı, zalimdi, ağaydı elinde kırbaçla sağa sola şaklatırdı, efelik yapardı... Ölüm insana vâiz olarak yeter.

“—Efendim, ben mezarlığa gidemem!”

Düşün o zaman, gözünü yum, nasıl öleceğini düşün! Tefekkür-ü mevt, tezekkür-ü mevt diye tasavvufta bir şey vardır. Her gün insan biraz ölümünü düşünecek de şu nefis ıslah olacak. Başka türlü yola gelmez ki. Söylersin söylersin, namaz kıl dersin, he he der. Kur’an öğren dersin, he he der geçer gider. Yarın öleceğini bilsin nasıl düzelir!

Benim akrabamdan, eniştem vardı; incelemişler, doktorlar üç ay ömrün var demişler. Rahmetli çok sigara içerdi; Allah bütün içenleri kurtarsın. Ciğerleri kurumla, ziftle, zifirle dolmuş. Doktora gitmiş üç ay ömrün var demiş. O da oturmuş artık, kaç hatim indirdiyse... Üç ay boyunca çabalamış, camiden çıkmamış filan... Allah rahmet eylesin göçtü. Bak vaktini bilince insan nasıl derleyip toparlıyor kendisini!

Peki, bizim 80 yıl, 130 yıl, 150 yıl yaşayacağız filan diye senedimiz mi var? Sanki iki ay sonra öleceksin, bir ay sonra öleceksin, yarın akşam öleceksin ona göre katî bir hazırlık yap. Hesabını kapat. kimseyle gıll u gışlı hesaplar, dolambaçlı işin kalmasın. Âhirette adamlar gelecekler, diyecekler ki:

“—Yâ Rabbi! Benim bu adamda hakkım var, hakkımı isterim!”

O zaman ahbaplıklar bozulacak.

اَلْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ (الزخرف:٦٧)

(*El-ahillâu yevmeizin ba’dühüm li-ba’din aduvvün ille’l-müttakîn*) “O gün bütün dostlar düşman olacak birbirlerine... Hem de *ehillâ* diyor, samimi, sırdaş dostlar. Halis muhlis dostlar bile, birbirlerine o gün düşman olacak. Ancak müttakî olanlar hariç.” (Zuhruf, 43/67)

Hani sen beraber masada oturup da beraber içtin, eğlendin ya, ilk önce o adam yapışacak yakana, diyecek ki;

Benim şu adamdan şu kadar alacağım vardı. O yol açtı benim yanlış yola düşmeme, o akşam beni içki içmeye o çağırdı filan. Hasım olacak, düşman olacak.

(*El-ehillâu*) “Samimi arkadaşlar, (*yevmeizin*) o kıyamet

gününde, hesap vaktinde, (*ba'duhüm li-bad'ın*) birbirlerine (*adüvvün*) düşman olacaklar."

O ahbaplık kalmayacak. Anne evlâda, baba evlâda, karı kocaya, düşman olacak. Öyle bir gün. () "O zaman sadece müttakilerin ahbaplığı kalacak." Müttakiler, dünyada takvâ ehli olan insanların ahbaplığı ne ise âhirette de onların ahbaplığa devam edecek.

Allah cümlemizi ehl-i takvâ eylesin. Müttakiler zümlesinden eylesin.

Bak âhirette de ne kadar hoş. Sonra müttakiler şefaat edecekler. Cehenneme gitmişlere salih kulların şefaat hakkı var. Onlar da istediklerine şefaat edip cennete dâhil edip sokacaklar.

Hâsılı Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi ölümden ibret alıp da hazırlığını yapıp ölüme hazır olarak gezen kullarından eylesin…

Ölüme hazır olarak insan nasıl gezer?

Hesaplarını kapatır, vasiyetnamesini yastığının altına koyar; borcunu alacağını, işini gücünü, ona göre tanzim eder; tûl-u emele düşmez. Yani şunu yapacağım da bunu edeceğim de; on seneye kadar şu kadar borcumu ödeyeceğim. 15 sene sonra şu kadar para biriktireceğim, 20. senede hacca gideceğim, yirmi birinci senede sakal bırakacağım, otuzuncu senede tesbih çekmeye başlayacağım. Dur bakalım, sen kiminle anlaşmaya yaptın da bunlar böyle olacak.

Tûl-u emel, uzatıp gidiyorsun emellerini, arzularını, niyetlerini, heveslerini ama dur bakalım, öyle mi olacak. "Ölüm insana vâiz olarak yeter."

(*Ve kefâ bi'l-yakîni gınen*) "Zenginlik olarak da insana sağlam iman yeter." İsterse parası olmasın. Sağlam imanın var mı? Yakîn, içinde şek, tereddüt, sarsıntı olmayan kanaati sağlam.

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri var mı?"

"—Âmennâ ve saddeknâ, elbette var."

"—Nereden biliyorsun?"

"—Görmüyorum ama, dua ediyorum veriyor. Göremem ki!"

Mûsa AS:

"—Yâ Rabbi, kendini bana göster!" dedi.

Allah-u Hazretleri o peygamberine:

(*Len terânî*) "Beni dünya gözüyle göremezsin!" dedi.

"—Şu dağa bak, şu dağ eğer benim tecellime tahammül ederse, o zaman görürsün." dedi.

Dağa tecelli etti, dağ parça parça oldu. Mûsa AS baygın yere düştü.

"—Ben Mûsa AS'dan yüksek değilim ki!"

Göremezsin ama;

"—Yâ Rabbi! Çok sıkıştım, şu sırada hiç param pulum yok, alacaklı da kapıma geldi, 500 bin lira gönder bana. Arz ederim. 50 bin lira gönder…" diyorsun.

Sonra bir adam sana geliyor:

"—50 bin lira param var, bana üç sene lazım değil, al bu senin yanında dursun. İstediğin gibi kullanmaya salâhiyetlisin." diyor.

Şimdi buradan Allah'ın varlığını çıkarmaz mısın?

Artık başka delile lüzum mu var? 50 bin lirayı istedin gönderdi işte. Hem istedin, istediğin anda gönderdi.

Böyle şeyler yok mu başına gelmedi mi?

"—Çok geldi. Âmentü billâh. Elbette Allah var. Ne lütuflarına nâil oluyoruz. Yakînim var, tereddüt yok.

E Rasûlüllah gerçek peygamber mi?

Elbette! Hakikî, gerçek peygamber olduğunda şüphen mi var? İsa AS altı asır önceden müjdelemiş. Musa AS kaç asır önceden müjdelemiş. Adıyla sanıyla Budistlerin, İranlıların kitabında yazılıdır. Muhammed adında peygamber gelecek diye Tevrat'ta, İncil'de yazılıdır. Gerçek olmasaydı, altı asır önceden adı bildirilir miydi?

Elbette Allah'ın has peygamberi! Hayatına bakıyorsun pırıl pırıl; söylediği sözlere bakıyorsun hayran kalıyorsun. Elbette hak peygamber!

Acaba Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın hak kitabı mı?

Elbette! Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz SAS'e apaşikâr, arabî ibâre ile vahyetti. Allah'ın kelâmı, bir harfinde bir noksan yok!

Allah-u Teàlâ Hazretleri Rasûlüllah Efendimiz hakkında Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruyor ki:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ . لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ .

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ (الحقّة: ٤٤-٤٦)

(*Velev takavvele aleynâ ba'da'l-ekàvîl*) "Eğer bu peygamber, biz kendisine vahyetmediğimiz halde kendiliğinden, Allah böyle söylüyor diye bazı sözler ortaya atsaydı; (*Leehaznâ minhü bi'l-yemîn. Sümme lekata'nâ minhü'l-vetîn*) biz onu yakalar, onun şah damarını parçalardık, müsaade etmezdik!" (Hakka, 69/44-46) buyuruyor.

Bu Allah'ın kelâmıdır diye kendi adına yalan söylenmesine Allah müsaade eder mi?

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (الحجر: ٩)

(*İnnâ nahnü nezzelne'z-zikre ve innâ lehû lehàfizùn*) "Kur'an-ı kerim'i biz indirdik; onun hıfzedilmesi, korunması da bize aittir. Kıyamete kadar onu biz koruyacağız." (Hicr, 15/9) diyor.

Bu halde bozulur mu?

Ta Rasûlüllah Efendimiz'in zamanında yazılmış Hz. Ali Efendimiz'in imzasıyla Kur'ân-ı Kerîm Topkapı müzesinde var. Ona bakıyorsun benim şimdi şurada okuduğum hatim ettiğim Kur'ân-ı Kerîm ile aynı.

Neden?

(*İnnâ nahnü nezzelne'z-zikra ve innâ lehû lehafizûn*) "Bu zikir olan bu Kur'ân-ı Kerîm'i biz indirdik, onu biz koruyacağız."

"—Telaş etme yâ Rasûlüm! Ne korkuyorsun, ne telaş ediyorsun! Ben seni peygambere gönderdim, Kur'an-ı indiren benim, korumakta bana ait! Kıyamete kadar hükmü bâki. Elbette Allah'ın kitabı."

İmanımızın her şeyi böyle! Kadere iman, meleklere iman, kitaplara iman, âhiret gününe iman öyle.

Âhirete imanın var mı? Elbette var. Elbette âhiret olacak,



elbette zalimlerin burnu sürtünecek. Bu dünyada saraylarda yaşayıp da, cümle âlemi inim inim inletip, zulmedip de âhirete göçen kurtuldu mu?

Elbette onun hesabı var, bir gün onun burnu sürtecek. Cehennemde cayır cayır yanacak. Bu dünyada doğru dürüst olacağım, hak yolunda yürüyeceğim diye zahmete katlanan, meşakkate, sıkıntıya katlanan, vatanımı, milletimi koruyacağım diye hudutlarda canını vermeyi nimet bilen, şehit olamadım diye ağlayan insanlar onlar ecir görmeyecek mi?

Elbette görecek.

Çanakkale harbinde, komutan bakmış ki iki tane asker ağlıyor… Çok hoşuma gidiyor, duygulandırıyor, kendim de dayanamıyorum. Orada pala bıyıklı, sakallı iki tane asker ağlıyormuş. Komutan çağırmış:

"—Niye ağlıyorsun, ayıp değil mi ya. Asker ağlar mı?" demiş.

"—Git komutanım, sorma, kurcalama!" demiş.

"—Ya niye ağlıyorsunuz? Korkuyor musunuz ölümden?"

"—Git, sorma!" filan diye atlatmak istemişler.

Komutan da inat etmiş:

"—Söyle bakalım, neden ağlıyorsun. Ölürsek ölürüz, ne

yapalım?" demiş.

Sonunda fazla tazyik edince dertlerini anlatmışlar, demişler ki:

"—Komutanım, bizim derdimiz başka." demişler. "Biz buraya, kefenimizi yıkadık, başımıza sarık gibi sardık, şehid olmak temennisiyle geldik. Kaç defa harbe giriyoruz, ölmüyoruz. Bizim ne kusurumuz var da Allah bize şehidliği nasip etmedi?" diye ona ağlaşırlarmış.

İnsanın imanı olmasa, şu tatlı canını vermek ister mi?

Hiç diş çektirdin mi sen? Hiç bir iğne battı mı eline? Hiç ateşe birazcık parmağını soktun mu? Tatlı canını insan verir mi?

İşte iman, yakîn. Bu insana zenginlik olarak yeter başka bir şeye lüzum yok.

(*Ve kefâ bi'l-yakîni gınen*) "Zenginlik olarak o insana sağlam, şeksiz, tereddütsüz imanı yeter."

Allah cümlemizi şu âhir zamanın fitnelerinden hıfz u himâye eylesin, o imansızlıklara, tereddütlere, kusurlara bulaştırmasın; kalbimize sağlam bir iman, yakîn-i saadet ihsan eylesin.

Ankara'da bizim hâkim arkadaşlarımızdan birisi bir başka hâkim büyüğüne gitmiş. Abi, yaşça büyük, meşhur bir adam. Gazetelere çok ismi geçmiş bir insan. Ona demiş ki;

"—Abi, bu dünya var ahiret de var, orada hesap da var. İnsanlar orada amellerine göre muhakeme edilecekler. Sen burada nasıl hâkimlik yapıyorsun? Onu dinliyorsun, bunu dinliyorsun da bir hüküm veriyorsun. Orada da bir mahkeme, Mahkeme-i Kübrâ var. Orada iyiler cennete buyur edilecek; kötüler de yüzüstü sürüklene sürüklene, bağıra bağıra, yalvara yakara cehenneme atılacak. O zaman, seni cehenneme çekip, sürükleyip götürürlerken bana bakıp da;

'—Yahu yeğenim, böyle arkadaşlık, ahbaplık mı olurdu! Sen bana dünyada bu işin bu böyle olacağına haber verseydin de ben de kendimi toparlasaydım ya! Sen kendini kurtardın cennete gittin, gidiyorsun, ben de şu durumlara düştüm. Böyle ahbaplık mı olur? Tüh sana yazıklar olsun! Niye bana dünya da bunu haber vermedin?' deme! Bak şimdi içime doğdu sana geldim, onu haber veriyorum." demiş.

Gitmiş söylemiş o ağabey dediği büyük hâkime. "Bak böyle böyle hesap olacak, sonra bana böyle deme. Aklıma geldi, gelip

söylüyorum sana, imana gel!” demiş.

“—Yeğenim, haklısın ama inanamıyorum.” demiş.

Bak, vermiyor Allah! “İstiyorum, biliyorum, haklısın ama inanamıyorum.” demiş. Fakir, fukaracık, zavallı!

(*Kefâ bi'l-yakîni gınen*) “Zenginlik olarak insanın kalbinde o sağlam iman yeter.” O neler yaptırır, nelere tahammül ettirir insanı. O iman oldu mu, tuzla ekmek yedirtir. Tuz, arpa ekmeği yer başka katık aramaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize imanın tadını dimağımıza versin. O tadı aldıktan sonra zaten, şairin dediği gibi:[38]

İçsen bu sudan, bir daha, dostum; susamazsın;
Bir hâl gelir, ağlayamazsın, susamazsın!

İçsen bu sudan, bir daha, dostum; susamazsın... Bu sudan bir içsen bu su insanı kandırır, biraz susamakla olmaz, susamakla kanarsın suya. Bir hâl gelir, ağlayamazsın, susamazsın! İnsanın içine o aşkullah, o muhabbetullah girdi mi ne yapacağını şaşırır. Ağlasa ağlayamaz, sussa susamaz, yerinde duramaz, kararı kalmaz.

Allah o zevki, o aşkı cümlemize ihsan eylesin…

d. Her Duyduğunu Nakletmek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[39]

كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الْكَذِبِ، أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ؛ وَ كَفٰى
بِالْمَرْءِ مِنَ الشُّحِّ، أَنْ يَقُولَ آخُذُ حَقِّي كُلَّهُ، لاَ أَتْرُكُ مِنْهُ شَيْئًا
(ك. عن أَبي أُمامة)

---

[38] Arif Nihat Asya (1904-1975)

[39] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.25, no:2196; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.286, no:4858; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.620, no:8209; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.310, no:15567.

RE.340/7 (*Kefâ bi'l-mer'i mine'l-kizbi*) "Kişiye yalan olarak kâfi gelir; (*en yuhaddise bi-külli mâ semia*) her işittiği lafı söyleyip nakletmesi insana yalan olarak kâfidir. (*Ve kefâ bi'l-mer'i mine'ş-şuhhi*) Kişiye cimrilik olarak, cimrilik vasfından bir sıfat olarak da kâfidir; (*en yekùle âhizu hakkî küllehû, lâ etrükü minhu şey'en*) 'Hakkımı falancadan tamamen alacağım, hiçbir zerre bırakmam!' diye düşünmesi ona cimrilik olarak yeter."

Bu hadîs-i şerifi biraz izah edelim ne demek:

(*Kefâ bi'l-mer'i mine'l-kizbi*) "Yalancılık cinsinden yalan olarak kişiye yeter; (*en yuhaddise bi-külli mâ semia*) her işittiği lafı söylemesi."

Haa! Demek ki kulağımızdan her gireni geleni dilimize dökmeyeceğiz. Kulaktan geleni içimizde bir teşhis edeceğiz, bir kontrol edeceğiz bu söz doğru mu, yanlışı mı? İyi mi, kötü mü? Uygun mu, değil mi? Onu teşhis edeceğiz ondan sonra söyleyeceğiz.

"—Efendim falancadan duydum ki öyle dedi."

"—Yalan!"

"—E duydum."

"—Yalan söylemiş."

Öyle her duyulan laf doğru olmaz ki! Araştır, kim ne zaman söylemiş, kimden duydun? Sonra bir ölç biç, o şahıs o sözü söyler mi?

Bak o adam ne demiş?

"—O âlim öyle laf söylemez." demiş yakasına yapışmış âlime götürmüş ya.

Olmaz, dünyada bir sürü yalancı var. Ben de bu küçük yaşımla, bu halimle hakkımda, aleyhimde nice yalancılara tesadüf ettim.

"—Hoca Efendinin damadı filanca şeyin taraftarıymış."

Demedim. Vallahi de demedim, billahi de demedim. O taraftar dediği adamı da hiç sevmem, zerre kadar sevmem.

"—Onu severmiş de onun yolunda gidermiş." demişler, Hocamız'a bahsetmişler, Hocamız da demiş ki;

"—Onu söyleyenin ağzına bir tokat şaplatsaydınız ya!"

Demeyeceği belli işte... Bu adamın huyu belli, öteki adamın

yolu belli… Bu adam bu tarafa gidiyor ötekisi de 180 derece başka tarafa gidiyor.

“—Bu adam bunun yolunu meth eder mi? Etmez, belli bir şey! Yalan!”

“—Efendim duydum.”

Duyduğun insanın yakasına yapış. Olur mu öyle her sözü nakletmek.

Şu okuduğumuz hadisler bize nasıl gelmiştir?

Her şeyi tahkik etmişler. Bak bu hadîs-i şeriflerin hepsinin başında bir rivayet zinciri vardır.

“—Rivayet zinciri ne demek? Böyle bir halka halka demirden bir zincir mi?”

Hayır. Ben bunu Ahmet’ten işittim. Ahmet de Mehmet’ten işitmiş. Mehmet Hüseyin’den duymuş, Hüseyin, Ali’den duymuş, Ali Veli’den duymuş; o da Ebû Hüreyre RA’dan duymuş, o da Peygamber SAS Efendimiz’den duymuş.

“—Peygamber Efendimiz şöyle söyledi.” diye kimin kimden duyduğunu belirten peş peşe bir zincir, isim zinciri vardır. O adamların hepsini de âlimler incelemişlerdir. Tamam, bu adam akıllı, dürüst adamdır, zekâsı pırıl pırıl insandır. Hiç bunda şek, tereddüt yoktur demişlerdir.

“—Bu adam iyi adamdı ama ihtiyarlayınca hadisleri bir birine karıştırmaya başlamıştır, müdellistir. Onun için bunun sözüne güvenilmez.” demişlerdir.

“—Şu adam yalancının biridir.” demişlerdir. “Sakın bunun söylediği hadise itimad etmeyin, bu adam yalancıdır!” demişlerdir. Peygamber Efendimiz’e iftira olarak hadis uydurmuş olan adamlar vardır. İşte isimleri şunlardır, işte onların hadis diye ortaya attıkları sözleri şunlardır.” diye kitaplar yazmışlardır. Ulema hepsini ayırmış.

Buhara tarafından Türkistan’dan Bursa’ya bir hadis âlimi gelmiş, Hocamız Rh.A anlatırdı. Eskiden âlimlere sevgi, muhabbet çok daha fazlaydı. Tabii herkes âlim geldi diye gitmişler elini öpmüşler, hanesinde bir halka olmuşlar. Sormuş:

“—Sen kimsin?”

“—Ben Ali oğlu Veli’yim, şu işi yaparım.”

“—Sen kimsin, sen kimsin?” Hepsinin adını, sanını, mesleğini sormuş. 20, 30 veya 40 kişi, sayı olarak kaç kişi olduklarını bilmiyorum ama bir kalabalık… Hepsinin adını sanını sormuş, öğrenmiş. Ondan sonra demiş ki:

“—İçinizden birisi var mı, bütün bu arkadaşlarının baba adıyla kendi adlarını beraber söyleyebilecek?”

Hiç kimse çıkmamış. O zaman, Sağdan başlamış:

“—Şu Hasan oğlu Ali, şu meslekten; şu Hüseyin oğlu Ahmet şu meslekten, şu bilmem ne...”

Kendisini ziyarete gelen her şahsın ismini hiç karıştırmadan tek tek söylemiş. İşte hadisçilik böyle olur. Hadis erbabı kendisini ziyarete gelenlerin isimlerini bile nasıl biliyor!

“—E bu kadar keskin hafıza olur mu?”

Olur ya! Sen günahtan kaçınırsan, Allah-u Teàlâ hafızana pırıl pırıl bir parlaklık verir, çok güzel bilirsin.

Bizim Ankara’da bir arkadaşımız vardı [İsmail Turan], kendisi halen Libya’dadır. Bir rapor yazmış altına el-mühendisü’l-âlî, ve’l-müfessir, ve’l-muhaddis diye imza atmış. Yani yüksek mühendis, tefsirci ve hadisçi filanca diye imza atmış.

Biz de öyle imzalı raporu görünce ayıpladık. O arkadaşı severdik ama o şeyi beğenmedik; böyle de yazılır mı, ayıp dedik. Herkese muhaddis denmez ki! Muhaddis denmesi için insanın şu kadar hadisi senetleriyle bilmesi lazım. Müfessir denmesi için şu şu sıfatlara sahip olması lazım diye bir usûlü var.

Şimdi bana ben yüksek tahsilli biriyim diye doktor unvanı verirler mi? Hasta tedavi ettirirler mi? Ettirmezler, usûlü var.

Bana makine mühendisi derler mi? Demezler. Benim saham başka… Makine mühendisine de hoca derler mi? Demezler, sahası farklı…

Bu ayıp olmuş, yani uygun mu? Kime hadisçi denir, hadisçi denmek için çok hadis bilmesi lazım filan dedik. İçeriye mutfağa giriyor çıkıyor, çay meyve getiriyor. Biz de 20-30 kişiyiz pervasız konuşuyoruz. Allah için hoşumuza gitmedi söylüyoruz, duyarsa duysun, darılırlarsa darılsın, yanlış bir şey söylemiş diye... Şöyle geldi, gözlüğü var, bize doğru eğildi, gözleri de kocaman kocaman iri gözlü ceylan gibi maşaallah. Dedi ki;

"—Şu anda 100 bin hadîs-i şeriften senetleriyle imtihana hazırım!"

Demek ki laf değilmiş hayatta da öyle insanlar varmış. 100 bin tane hadîs-i şerifi başında Ali, Veli bilmem Rasûlüllah'a kadar giden rivayet zinciri dâhil olmak üzere senetleriyle imtihana hazırım, dedi.

Demek ki var, olmuş. Zamanımızda olduğuna göre, o zaman da Buhârî Hazretleri bir milyon hadîs-i şerif biliyormuş, bilir. Allah'ın velî kulu. Her hadîs-i şerifi abdest alıp da okuyan insan o aşkla, şevkle o mânevî huzur ile şey yapan insana Allah açar. Bildikleriyle amel eden kimseye Allah bilmedikleri ilimlerin kapısını açar. Sen de bildiğini tatbik et, sende haramdan gözünü koru, sana da açar.

Bir hocaefendi ile talebesi yolda gidiyorlarmış, karşıdan da dünya güzeli bir erkek gelmiş karşılarına... Boylu poslu, yakışıklı burma bıyıklı, saçları, yüzü, siması çok güzelmiş. Karşıdan o geliyor şöyle bir bakmış:

"—Allah Allah! Allah neler yaratıyor. Hocam, acaba Allah-u Teàlâ bu kadar güzel yarattıktan sonra, bu adamı cehenneme atıp da yakar mı?" demiş.

Hocası da ona şöyle bakmış:

"—Sen ona o kadar dikkatli mi baktın? Öyle gözlerini diktin de güzelliğine uzun boylu baktın ha, âkıbetini görürsün, görürsün başına gelecekleri." demiş.

Diyor ki;

"—Eve gittim, hafızamdan Kur'ân-ı Kerîm silinmiş."

Kur'ân-ı Kerîm'i hafızasından çekivermişler, alıvermişler. Risâle-i Kuşeyrî'de yazıyor.

Ben bu 100 bin hadisi ezbere biliyorum diyen arkadaşa;

"—Birisi 80 günde hafız olmuş." dedim de;

"—El-hamdü lillah bize de bir aydan az bir zamanda nasip oldu." dedi.

Seksen gün iki buçuk ay eder. İki buçuk ayda birisi hafız olmuş dedim de, el-hamdü lillah bize de bir aydan kısa bir zamanda nasip oldu dedi. Bir ayda 600 sayfa, Kur'ân-ı Kerîm, ezberlemek, hafız olmak... Bunlar hayal gibi şeylerdir.

Bütün bu şeyleri, hafızanın gücünden, kuvvetinden ibaret olan bu sözleri neden naklettik?

Hadis âlimleri ne kadar doğru sözü söyleyip nakletmeye önem vermişler; eğriyi doğrudan nasıl ayırmaya dikkat etmişler onu göstermek için söyledik.

Bu hadîs-i şerifte de ne diyordu; "Kişiye her işittiği sözü söylemesi, nakletmesi yalancılık olarak kâfi gelir." Her işittiğini söylemeyecek, ölçecek biçecek, tahkik edecek ondan sonra. Kâfirler, müşrikler, münafıklar bir haber çıkartırlar müslümanları bir birine düşürürler. Şimdi Türkiye'de ve dünyada müslümanların hepsi birbirine hasım. Onun ipini, onun ipini ben çekeyim. İyi oldu, İsrail iyi ki onları kesiyor, onlar zaten anarşisti, iyi falancanın yaptığı bilmem ne. Yani herkes bir birine düşman...

Neden?

İngiliz Suudi Arabistan'a gidiyor diyor ki:

"—Türkler sömürgeci, asırlardır sizi sömürmüşlerdir."

Ya ben Arabistan'ın nesini sömüreyim? O zaman petrol yoktuk ki! Ben parayı altını, gümüşü topladım, keselere doldurdum Medine'yi Münevvere'ye buradan sürre alayı ve para gönderdik. Yol, demir yolu yaptık, hacılar rahat gelsin gitsin diye yollarda çeşmeler, havuzlar yaptık. Orada binalar yaptık

Hicaz'ı sömürmek! Estağfurullah. Yavuz Sultan Selim Harameyn'in, Mekke ve Medine'nin hizmetçisiyim diye *hâdimü'l-harameyn* sıfatını almış. Sömürmek olur mu? İngiliz gidiyor;

"—Osmanlılar sömürmüştür!" diyor.

Nesini sömürecek, kumunu mu sömürecek!

O zaman petrol yoktu ki nesini sömürecek! Buradan Peygamber Efendimiz'in beldesine boyna para göndermiş.

Orada Arif Hikmet Kütüphanesi'ne gittim; her kitabı altın yaldızlı, meşin ciltli, meşin kutunun içine konulmuş, pırıl pırıl... Rasûlüllah'ın şehri diye, Şeyhülislâm Arif Hikmet milyonlar değerindeki kütüphanesini getirmiş oraya vakfetmiş. Oraya neler göndermişiz, hâlâ da göndeririz. Canımız feda, ne olacak yani. Oradan mı esirgeyeceğiz, canımız feda! Rasûlüllah'ın ayağının bastığı yere, tozuna toprağına canımız feda! Elbette severiz. Sömürmek ne kelime?

İngilizler:

"—Osmanlılar sizi sömürdü." demiş,

Suudi Arabistanlıların hepsi Türklere düşman.

Türkler'e de:

"—Suudlular çok pis bir millet ya! Allaah, pilavı elleriyle yerler, bilmem neyi şöyle yaparlar, şöyle olur da böyle olur.

Ne olur?

Hah, bu Arap pis Arap... Sen onu defterden sil, o da seni defterden silsin. Sen birbirine düş, Amerikalı petrolü sömürsün, beyler paşalar gibi yaşasın. Bak ne kurnazlık! Sen ona düşman oluyorsun, o sana düşman oluyor.

Suudi Arabistan'ın petrolü nereye gidiyor şimdi söyle bakalım?

Petrolü Amerika'ya gidiyor, Aramko, Arap-Amerikan Petrol Kumpanyası tarafından sömürülüyor, petrolü Amerika'ya gidiyor. Bir miktarını para olarak Suudlulara veriyorlar. O verilen paraların büyük bir miktarı yine Avrupa'nın Amerika'nın bankalarına gidiyor, yine onlar istifade ediyor. Yine Avrupa'dan, Amerika'dan bir şey alınacağı zaman dünyanın parasını veriyorlar; yine Amerika, Avrupa istifade ediyor.

Haydi bakalım buyur, söyle bakalım kim sömürüyormuş? Sizi kim sömürüyor?

Ama anlatamazsın. Mısır Türkiye'ye, Irak İran'a, Irak Suriye'ye kızar, Suriye Türkiye'ye, Tunus Cezayir'e, Cezayir Fas'a kızar. Bir gürültü bir patırtı gidiyor, o gürültünün arasında hırsız bizim zenginliklerimizi alıp geçip gidiyor. Sen bir birinle kavga et diyor, bir de arkasından çalıp götürürken gülüyor, geçip gidiyor.

Her duyduğuna kulak verme. Tahkik et bakalım!

"—Yok ya, öyle şey olur mu?"

Bu adamlar geldiler, İngilizlere orayı kaptırmamak için Yemenlerde canlarını veriler. Türk edebiyatında Yemene ait nice türküler, ağıtlar yakılmıştır. Sina çöllerinde az mı şehid verdik biz. Suriye'de az mı şehid verdik. Merhum hocamız askere girdiği tarihten, döndüğü tarihe kadar hatıra yazmış. Vakti hep Suriye cephesinde Der'a kasabasında, bilmem nerede, bilmem nerede geçmiş. "İngilizler makineli tüfek ateşine tuttu, trenimiz şöyle oldu, falanca yerde şöyle kırıldık, falanca yerde böyle kırıldık."

diye boyuna onları yazmış. Oralara nice şehidler verdik! Yemen'e nice nişanlılar gönderildi de, genç gelinler dul kaldılar.

Ne sömürmesi? Sen bir kulak ver, Allah için elini vicdanına koy da yarın hesaba çekileceksin bir şey yap. Sömürsek meydanda olur, ne var, neyimiz var Anadolu'muz da?

İşte ne diyor Peygamber Efendimiz?

(*Kefâ bi'l-mer'i mine'l-kizbi*) "Yalancılık cinsinden yalan olarak kişiye yeter; (*en yuhaddise bi-külli mâ semia*) her işittiği lafı söylemesi."

Tahkik edecek. Doğru söylemeye alışacağız ya, müslüman doğru sözlü olacak ya. Söyleneni ölçeceksin, doğruysa söyleyeceksin. Her duyduğunu söylemeyeceksin. Bu bir terbiye.

İkincisi: (*Ve kefâ bi'l-mer'i mine'ş-şuhhi en yekùle âhizu hakkî küllehû, lâ etrükü minhu şey'en*) "Kişiye cimrilik olarak da kâfidir; falancadan hakkımı tamamen alacağım, hiçbir zerre bırakmam!' diye düşünmesi…"

"—Alacaklımdan ben paramın hepsini alırım; zırnık, hiçbir şey bırakmam!" demesi kişiye cimrilik olarak yeter.

Yâ bırak, zaten adamcağızın parası olsaydı birilerinden borç almazdı. Biraz müsamahalı ol! Bak Allah sana vermiş de, ona vermemiş. Ne yapalım? Acı biraz, merhametli ol!

Ama tabii, burada borçluya da edepler düşüyor. Bir müslüman borçlunun namazının, niyazının sevabı eksiktir. Müslüman borcunu çarçabuk ödeyecek. Muhtaç olur insan, borç alır. Ama cebinde para olduğu halde biraz daha işleteyim de, alacaklıma geç vereyim veya belki atlatırım derse, o zaman olmaz. Borçlu da, alacaklı da edepli olacak. Borçlu, fırsat bulursam hemen ödeyeceğim diyecek.

Hiç duydunuz mu, birisi üç ay vadeli mal almış, ondan sonra eline para geçmiş hemen on gün sonra al kardeşim ben senden üç ay sonra ödeyeceğim diye almıştım bu malı ama şimdi elime geçti, parayı peşin veriyorum diyeni duydunuz mu?

Yok, duyulmaz, çünkü milletin gözü açıldı, üç ay onu bankaya yatırırsa şu kadar faiz gelir. O kadar işletirse şu olur, bu olur. İlla onu bekletir. Borçluda da edep kalmamış, alacaklıda da edep yok. O da onun gırtlağına sarılır, zırnık bırakmam, hepsini alacağım

der. Malını sattırırım filan der, muhabbetsizlik olur. Muhabbet olsa öyle olmaz.

Peygamber Efendimiz cimriliktir diyor.

"—Ben buradan her hakkımı alırım, hepsini alırım hiçbir şey bırakmam demesi cimrilik olarak ona yeter." diyor.

Biraz bonkör ol! Baktın adamın sekiz tane çocuğu var, ayda on bin lira maaş alıyor, senin beş bin lira taksitini nasıl ödesin? Biraz yumuşak davran, "Tamam kardeşim, ödersin!" filan de, "Acelesi yok, biraz daha dursun!" filân deyiver. Bir şeyler yapıver, bir merhamet eseri göster.

e. İkram Edileni Beğenmemek

كَفَى بِالْمَرْءِ شَرًّا أَنْ يَتَسَخَّطَ مَا قُرِّبَ إِلَيْهِ (ابن أبي الدنيا في قرى الضيف، وأبو الحسن بن بشران في أماليه عن جابر)

RE. 340/8 (*Kefâ bi'l-mer'i şerren en yetesehhata mâ kurribe ileyhi*) "Kişiye şer olarak, kötülük olarak kâfidir kendisine takdim olunan şeye kızması."

Bu nasıl olur? Ne demek bu?

Seni bir yere davet ederler:

"—Buyur, bu akşam bizim fakirhanede çorbayı beraber içelim!" derler.

Ondan sonra gidersin, hakikaten önüne bir kuru çorba, bir de pilav koyar. Arkasından beklersin... Hani kebaplar, tatlılar, kaymaklar, börekler, çörekler! Yok.

"—Vay sen beni bunun için mi çağırdın? Ben evimde olsaydım kaç çeşit yemek yiyecektim. Şimdi burada beni bir kuru eklemekle, bir çorbayla ağırlıyorsun!" diye kızarsa, işte bu o demek.

Kişiye takdim olunan şeye kişi kızarsa ona o kötülük olarak kâfidir, diyor. Terbiyeni takın biraz, ne yapalım o fakir o kadarını buluyor o kadarını veriyor. Öyle takdim olunan şeyler ne varsa... Hocamız sofraya otururken, (*hayrü't-taâmi mâ hadara*) diye bir söz söylerdi. Manası şudur ki, "Yemeğin hayırlısı mevcut neyse odur." Onu koyar. Ev sahipliğinin edebindendir ki, evinde mevcut

olan şeyden misafirine ikram eder. Aşırı külfetli, kendi nefsine ağır gelecek bir ikrama kalkışmaz.

Mesela diyelim ki iki paralık maaşı var, maaşının kat kat fevkinde hazırlık yapmış, kurban kesmiş bilmem ne yapmış, misafir ağırlayacağım diye uğraşıyor. Doğru değil. Bütçesine, kesesine göre kendisine ağır gelmeyecek şekilde ikramı ikram edecek.

Neden? Şu bakımdan, öyle bir ağır ikram yaparsa, bir dahaki sefer bir misafir onun evine gelmek istediği zaman, gözüne bakar; "Ah beni evine davet etse, otelde kalmasam da, şu adamcağızın evinde yatsam!" falan diye. Ötekisi de muhtaçtır, evinde kalmayı ister. Berikisi de, "Ya ben yine yarın kurban kesemem, bu misafir bana gelmesin!" der, hiç oraya yanaşmaz. Hiç davet etmek istemez.

Misafirin evine gelmesini istemeyene de Allah lanet eder. Gazâlî Hazretleri'nin İhyâ'sında geçiyor. Misafiri sevecek müslüman…

O halde misafire kendisinin yılmasına sebep olacak aşırı ikram yapmayacak, normal ikram yapacak. Buyur kardeşim, işte biz her zaman bunu yeriz. Misafire ikram olsun diye biraz daha gayret etsin tabii. Çünkü misafire ikram edilen şey sevaptır. Misafir on rızıkla gelir, bir tanesini alır, dokuzunu bırakır öyle gider. Eve misafir geldi mi, arkasından çok bereketler gelir, hiç belli olmaz.

Ankara'da birisini anlatıyorlar, bir dişçi onu davet etmiş:

"—Gel senin dişini bedava yapıvereyim, tedavi edeyim!" diye.

Ondan sonra;

"—Yahu bu adam geldi gitti, ondan sonra müşterilerim kaynamaya başladı." demiş.

Neden kaynamaya başladı, o adamın bir şeyinden mi?

Hayır, sen Allah rızası için, ona bir hayır olsun diye; arkadaşlık, ahbaplık olsun diye bedava diş yaptın da, Allah oradan bir bereket veriyor. Bereket oldu mu, hoş olur.

Onun için, misafire külfetle hizmet etmeyeceksiniz; kadrinize, takatinize uygun bir tarzda tabii bir hizmetle hizmet edeceksiniz. Yemeğin hayırlısı mevcut olandır. Misafir geldi mi hemen

mevcudu önüne koyuverirsin. El-hamdü lillah bizim evdeki mevcutlar da, en fakirimizin evinde bile yine bir dilim buğday ekmeği vardır.

Âlimlerimiz kitaplarımızda:

"—Buğday ekmeği oldu mu, yanına katık istemez!" derler.

Arpa ekmeği biraz zorcadır, yavandır, rengi de karadır, tadı da biraz hoş değildir. Ama buğday ekmeği oldu mu pamuk gibidir, onun yanına katık istemez. Yanında tuz olursa, o tuza banarsın, o zaman katık olur, güzel olur. Zeytin olursa daha a'lâ, bir de peynir oldu mu daha a'lâ... Ama bizim evlerimizde zaten peynir, zeytin vardır. Reçelin üç çeşidi vardır: Kayısı reçeli, çilek reçeli, vişne reçeli; onları yemekten saymayız.

Ondan sonra da misafir gelmesin diye davet etmekten kaçıyoruz. Yani ne korkuyorsun! Çağır, bir ekmek yesin, önüne biraz bir şey koyarsın sevaba girersin. Kişinin, ev sahibinin böyle davranması lazım, ötekisinin de bana şunları ikram etti diye ona kızmaması lazım. Ben böyle bir adam mıyım, bana bu kadar az mı ikram edilir diye kızmayacak o da.

Rivayete göre Hz. Ömer RA'ı bir kocakarı ziyafete çağırmış. Koca Hz. Ömer RA, Allah şefaatine nâil etsin. Allah'ın velî kulu, cennetlik, Aşere-i Mübeşşere'den. Kapıdan içeri girmiş bakmış orada kenarda değnek var. Bir değneğe bakmış, bir düşünmüş, o da kılıcının kayışını belinden çözmüş kılıcını değneğin yanına dayamış içeriye girmiş. Kocakarı ihtiyar kadıncağız ona bir yemekler çıkarmış, yemiş, Allah bereket versin, dua etmiş. Çıkarken diyor ki;

Teyze, ne dediyse artık, bu değnek neydi buraya neden koydun? Diyor ki:

"—Yâ Ömer! Eğer, ben koskoca halifeyim, beni bu yemek için mi çağırdın? Şu basit yemek için mi çağırdın?" deseydin şu değnekle sana vuracaktım!"

"—Pekiyi, sen niye kılıcını onun yanına koydun?"

"—Vâlide, teyze, eğer sen de, 'Sana lâyık değildi ama kusura bakma!' deseydin, ben de bu kılıcın arka tarafıyla sana birkaç patlatacaktım." demiş.

Bu hadis-i şerifte işte bu ev sahipliği adabı, misafirlik adabı

anlatılmaya çalışılıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi has, halis müslüman eylesin… Dinimizin inceliklerine âşina, vâkıf, bilen, àrif kullarından eylesin… O inceliklere göre güzel, hoş müslümanlık yapıp, salih ameller işleyip, güzel huylara sahip olup, ömrümüzü Allah yolunda geçirip, son nefeste o kelime-i tayyibe-i münciye ki, buyurun:

"—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*" diye kâmil imanla ruhumuzu teslim edip, Rabbimizin huzuruna yüzümüz ak, alnımız açık, sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmayı lütf u keremiyle bize nasib ve müyesser eylesin…

Şükründe dâim, zikrinde kàim etsin, sevdiği razı olduğu bir zümre eylesin… Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyesine, şu okuduğumuz hadisleri zihnimize yerleştirip onlara göre yaşamak nasip etsin... Böylece Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine ermek nasip etsin… Cennetine dâhil olmak nasip etsin… Salih kullarla Peygamber Efendimiz'in Livâ-i Hamd'i altında toplasın cümlemizi… Cemaliyle de müşerref eylesin.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

15. 08. 1982 - İskenderpaşa Camii

06. ZİKRULLAH VE SALEVAT

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytànir-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn…
Ve's-salâtu ve's-selâmu âlâ hayrı halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'du. Fa'lemû eyyühe'l-ihvân. Feinne efdale'l-kitâbi kitâbullah… Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ… Ve külle muhdesetin bid'ah… Ve külle bid'atin dalâleh.... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

كُلُّ كَلامٍ لاَ يُذْكَرُ اللهُ فِيهِ فَيُبْدَأُ بِهِ ، وَيُصَلَّى عَلَيَّ فِيهِ ، فَهُوَ أَقْطَعُ أَكْتَعُ مَمْحُوقٌ مِنْ كُلِّ بَرَكَةٍ (أبو الحسين أحمد بن محمد بن ميمون في فضائل علي عن أبي هريرة)

RE. 341/4 (*Küllü kelâmin lâ yüzkeru'llàhu fîhi feyübdeu bihî, ve yusallâ aleyye fîhi, fehüve akta'u ve ekte'u, memhûkun min külli bereketin*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun.

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed Mustafa SAS Hazretlerinin hadîs-i şerîfesinden bir miktarını *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli eser-i münîften sizlere anlatmaya gayret edeceğim.

Hadîs-i şerîflerin nakline geçmezden önce Peygamber Muhammed-i Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizin ruh-i pâki için, cümle enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için, Peygamber Efendimiz'in ashâbının, onlardan müteselsilen bize

kadar güzerân eylemiş olan sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için, eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Efendi (*Rahmetu'llàhi aleyh*) Hocamız'ın ruhu için, Hocamız Muhammed Zahid el-Bursevî'nin ruhu için, bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar intikalinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için ve bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu mescide toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, ruhlarının mesrur olması için, bizim de onlarla beraber dünya ve ahiret saadetine ermemiz için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım:

………………………………..……..

a. Allah Adıyla Başlamanın Önemi

Ebû Hüreyre RA'dan nakledildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[40]

كُلُّ كَلاَمٍ لاَ يُذْكَرُ اللهُ فِيهِ فَيُبْدَأُ بِهِ، وَيُصَلَّى عَلَيَّ فِيهِ، فَهُوَ أَقْطَعُ أَكْتَعُ مَمْحُوقٌ مِنْ كُلِّ بَرَكَةٍ (أبو الحسين أحمد بن محمد بن ميمون في فضائل علي عن أبي هريرة)

RE. 341/4 (*Küllü kelâmin lâ yüzkeru'llàhu fîhi*) "Her bir söz ki içinde Allah adı anılmaz, zikredilmez. (*Feyübdeu bihî*) Ve söze eksik, kusurlu, Allah adı anılmadan başlanır. (*Feyusallâ aleyye*) Bana da dua edilmez, salât u selâm getirilmez. (*Fehüve aktau*) Bu söz eksiktir. (*Ve ekteu*) Alçaktır, aşağıdır, hordur. (*Memhûkun min külli bereketin*) Her türlü bereketten mahrumdur, bereketi silinmiştir. "

"Her söz ki içinde Allah-u Teâlâ'nın ismi zikredilmiyor, Peygamber Efendimiz'e salât u selam getirilmiyor, öyle başlanılıyor; o söz güdük, eksik ve kusurludur. Alçak, aşağı, hor

---

40 *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.263, no:6463; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.353, no:15685.

bir sözdür. Her türlü hayır, bereket kendisinden alınmıştır. Hayır ve berekete sahip değildir."

Başka bir rivayette de:[41]

كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لاَ يُبْدَأُ فِيهِ بِحَمْدِ اللهِ وَالصَّلاَةِ عَلَيَّ ، فَهُوَ أَقْطَعُ أَبْتَرُ

مَمْحُوقٌ مِنْ كُلِّ بَرَكَةٍ (الرهاوي عن أبي هريرة)

(*Küllü emrin zî bâlin*) "Her önemli iş ki..." diye başlanmış. "Söz" yerine "iş" kelimesi kullanılmış, tabii iş kelimesi daha geniş bir mânaya sahip... (*Küllü emrin zî-bâlin*) "Her bir önemli iş ki, (*lâ yübdeu fîhi bi-hamdi'llâhi ve's-salâti aleyye*) ona Allah'a hamd ederek ve bana salât u selâm getirilerek başlanmaz; (*fehüve aktau ebteru*) o söz eksiktir, kesiktir, hordur; (*memhûkun min külli bereketin*) Her türlü bereketten mahrumdur, bereketi silinmiştir. "

Her işte Allah'a hamd etmek, başta ismini anmak, Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirmek gerektiğini buradan anlıyoruz. Demek ki bu rivayete göre söz, öteki rivayete göre iş. Her sözümüze, her işimize Allah'ın adıyla başlayacağız, Peygamber Efendimiz'e bağlılığımızı hatırlayacağız, ona hürmetimizi, sevgimizi ifade etmek maksadıyla salât u selâm getireceğiz.

"Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu âlâ hayrı halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn." diyeceğiz, ondan sonra işe girişeceğiz. Böyle yapmazsak, o iş eksik, güdük, sonuçsuz kalır. Allah adı anılmadan yapıldığı için alçak, hor, hakir bir iş olur. O işte bereket olmaz.

Bir sofraya oturursun, önüne bir kazan koyarsın, biter. Daha yok mu, derler. Neden? Besmeleyle başlamadın, hamd etmedin, salât u selâm getirmedin ki; bereketi olmayınca biter. Bereket oldu mu, iki kilo pirinçle 300 kişi doyar; ama bereket olmazsa çok az kimse 300 kilo pirinçle gene doymaz!

Bereket Allah'ın esrarından bir sırdır ki; Allah o bereketi bir

---

[41] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.558, no:2510; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.315, no:15586.

şeyin içine koydu mu ona bitip tükenmez bir feyiz, bir hoşluk gelir. Bunun sağlanması için de Allah'ın adı anılacak, Resûlullah Efendimiz'e salât u selâm eylenecek; ondan sonra işe, söze başlanacak.

El-hamdü lillâh, Allah ecdadımızdan razı olsun, bizleri şefaatlerine erdirsin; onlar çok güzel müslüman olarak yaşamışlar ve bu âdeti her işlerinde tatbik etmişler. Ben Osmanlıca yazılmış hangi kitabı gördüysem, hepsi *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diyerek, hamd u senâ ile, Peygamber Efendimiz'e salât u selâm ile başlar ve devam eder. Hocalar hutbelerde, vaazlarda da hep besmeleyle, hamd ile, salât u selâm ile başlarlar.

Sebebi neymiş? Hadîs-i şerîfmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor: Hayrı bereketi olmaz. Allah'ın adıyla ve Rasûlüllah Efendimiz'e salât u selâm ile başlanınca her işin hayrı bereketi, insana tesiri, faydası olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi her anında Mevlâ'sını hiç unutmayan, Rasûlüllah'a ümmet olduğunu unutmayan, onları anarak, hatırlayarak işlerini ona göre yapan, onların gösterdiği yolda yürüyen, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne has kul, Rasûlüllah Efendimiz'e has ümmet olan bahtiyarlardan eylesin...

Bu bir İslâmî terbiye olmuş oluyor. Bundan sonra inşaallah, ayakkabı giymekten dükkânı açmaya, yatmaktan kalkmaya, abdest almaktan yemek yemeye varıncaya kadar her işimizde bu İslâmî usule göre işinize başlarsınız, unutmazsınız.

b. Caiz Olmayan Boşanma

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

كُلُّ طَلاَقٍ جَائِزٌ ، إِلا طَلاَقَ المَعْتُوهِ ، وَالمَغْلُوبِ عَلَى عَقْلِهِ

---

[42] Tirmizi, *Sünen*, c.IV, s.441, no:1112; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c. IX, s.640, no:27771; *Camiü'l-Ehadis*, c.XV, s.345, no:15665.

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 341/5 (*Küllü talâkın câizün, illâ talâka'l-ma'tûhi, ve'l-mağlûbi alâ aklihî*) "Yapılmış olan her boşama caizdir. Erkek, "Seni boşadım!" derse boşama tamam olur. Yalnız yaşlılıktan şuurunu kaybetmiş veyahut başka sebepten aklı gitmiş mecnun kimsenin boşaması caiz değildir."

O karısına, "Boş ol, def ol, seni kovdum, git!" dese de deli olduğu, mecnun olduğu için kadının gitmesi gerekmez. Şuurla olmadan boşama tahakkuk etmiş olmaz.

"—Pekiyi, şakacıktan, 'Ben boşadım!' desem olur mu?"

Nikâhın hiç şakası, oyunu olmaz! Sakın ha! Nikâhın şakası da ciddidir, ciddisi de ciddidir! Nikâhla ilgili söz söylemeye pek alışmamalı. Nikâhı zihnine dolaştırdı mı hanımla bir münakaşa ediyor:

"—Seni boşadım…"

Neden? Yemeğin tuzunu fazla koymuş.

Yemek tuzu nerede nikâh nerede? Böyle küçük bir şeyden dolayı hemen bir münakaşa… İnsan kendisini boşama kelimesine alıştırmamalı. Çünkü sonra insan çok büyük dertlere, sıkıntılara uğrar. Nikâhın değerini bilmeli.

İslâmiyet'te boşanmak vardır. Sebepler çıkabilir, boşanmış olma icap edebilir. Onun için İslâm'da boşanma tamamen yasak değildir ama çok tehlikeli bir helaldir. Çünkü:[43]

---

[43] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:2178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.650, no:2018; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I,s.21, no:26; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.63; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:217; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.187, no:19194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14672; Muhàrib ibn-i Dessâr Rh.A'ten. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.214, no:2794; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.35, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.1160, no:27872; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.27, no:39; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللّٰهِ، الطَّلاَقُ (د. ه. ك. عد. ق. عن ابن عمر)

RE. 8/2 (*Ebğadu'l-halâli ila'llàh, et-talâk*) "Allah'ın en sevmediği helâl, boşanmadır." diye hadîs-i şerîf vardır.

Helal ama sevmez. "Ne diye yuvayı bozuyorsun?" diye hesap sorar. Ancak bir meşru mazeret olmalı ki; "Ya Rabbi! Şu sebep vardı." dediğin zaman, mahkemeden kendi yakanı kurtarabilesin. Başka türlü, bu nikâh salahiyeti erkeğe verilmiş diye o işi oyuncak haline getirmemekte fayda vardır.

Albay bir askerî ateşe arkadaşımız anlattı: Fransa'ya gitmiş, Fransız'ın birisi:

"—İntihar edeceğim!" demiş.

Bizim arkadaş:

"—Niye intihar ediyorsun, niye canına kıyıyorsun?"

"—Karım kötü yola saptı, ben de öğrendim, biliyorum; ondan intihar edeceğim!"

"—Boşa" demiş.

Fransız:

"—Bizim mezhebimizde boşamak yok!" demiş.

Demek ki boşamak da bir nimet oluyor, bak adam intihar edecek.

"—Yahu, sizin kanununuzda boşama yok mu?"

Fransız da:

"—Medenî kanunumuzda boşama serbest ama, dinî kanunumuzda yasak... Ben o dinî kanuna aykırı işi yaparsam beni bu cemiyette yaşatmazlar, en iyisi intihar edeyim!" demiş.

Bizim arkadaş bir şeyler söylemiş, galiba intihar etmekten vazgeçirmiş.

İnsan başka milletlerin âdetleriyle mukayese ettiği zaman, dinimizin ne kadar yüksek olduğunu daha iyi anlıyor. İçinde bulunduğumuz nimetin kadr ü kıymetini pek bilmiyoruz da başkalarının hallerini gördüğümüz zaman; "Meğerse bizim elimizde ne nimetler, ne cevherler varmış da farkında değiliz." diyoruz.

Güneydoğu Asya'da vazife görmüş bir Avrupalı, onların mâbedlerini, "Acaba bu Budistler, oranın dinlerinin mensupları nasıl ibadet ediyorlar, ne yapıyorlar?" diye merak etmiş. Gitmiş, bakmış; oturuyorlar, mânası mühim olmayan bir sözü tekrar edip duruyorlar. Bütün ibadetleri de oymuş. Akla, mantığa, zevke hitap eden bir güzel hâlini görmemiş.

Sonra ilgilenmeye başlamış, bakmış ki İslâmiyet'in her ibadeti mâna dolu. Namaz kılıyorsun bir mâna, rükû ediyorsun bir mâna, secde, elini bağlıyorsun bir mâna… Hepsinin hoş, zarif, güzel, latif ve yüksek mânaları var. Adam müslüman olmuş!

Biz bilmiyoruz. Biz namazı kılar geçeriz, çoğu kimse nasıl bir ibadet olduğunu bilmeden geçer, ne kadar kıymetli ibadet olduğunu bilmez! Gez, dolaş dünyayı da gör bakalım başka dinlerin mensupları ne kadar boş, batıl şeylerle uğraşıp duruyorlar. Allah bizi ne büyük nimetlerin içinde yaratmış; bir elimiz yağda bir elimiz balda. Her türlü hayrı, bereketi Allah-u Teàlâ Hazretleri bize yağdırmış, el-hamdü lillah, farkında değiliz. Her şeyimiz mâkul, güzel.

Her zaman söylüyorum Fransız tıp profesörü Moris Bükey (*Morice Bucaille*) kendisi hıristiyanken, Tevrat'ı, İncil'i, Kur'an'ı incelemiş.

Bana bir arkadaş geldi:

"—Bizim mahallede Yahova Şahitleri var, onlar konuşmak istiyorlar." dedi.

Konuşacaktık, fırsat bulamadık. Ben de dedim ki;

"—Şu kitapları okusunlar…"

Onun kitabını oku bakalım! Bak Fransız hıristiyanmış, sen de müslümanları hıristiyan yapmak istiyorsun, mukaddes kitaba çağırıyorsun!

"—Kur'an'ı bırakın, bizim mukaddes kitabımıza gelin!" diyorlar. Yahova Şahitleri öyle yapmak istiyorlar.

Bu adam Fransız'dı, senin Kitâb-ı Mukaddes'inin mensubu olarak doğdu, Fransa'da tahsil yaptı, profesörlüğe kadar yükseldi. Sonra modern ilim ile öğrendiği bilgilerle mukayese etmiş:

"—Bunun içinde ilme mantığa sığan ibareler yok, bu kitap bozulmuş!" diyor dinini bırakıyor.



Müslümanlığı, Kur'ân-ı Kerîm'i incelemiş, "Her şeyi ilme uygun!" diyor. Müslüman olarak tarafgirâne, müdafaa için söylemiyor. Hıristiyanken incelemiş, hıristiyanların kitaplarının değiştirilmiş bozulmuş olduğunu söylüyor ki, bizim Kur'ân-ı Kerîm'imiz de zaten bozulmuş olduğunu söylüyor. Fransız profesörü tesbit etmiş:

"—Kur'ân-ı Kerîm'in her şeyi ilme mantığa uygun!" diyor.

Müslüman olmuş.

Ne nimetler içindeyiz el-hamdü lillah, farkında değiliz. Nimetlerin en büyüğü de müslüman olmamız, hidayet üzere olmamız.

"—Deniz kenarında mayolu otursaydım, arada suyun içine girer çıkardım..."

O mu daha iyi, yoksa şurada camide diz üstü oturup da birazcık terlemek mi daha iyi?

Bu daha iyi, biraz terliyorsun ama Allah-u Teàlâ Hazretleri âhirette öyle nimetler verecek, öyle büyük sevaplara nâil

olacaklar; ötekiler de o kadar sıkıntılara düşecekler ki orada hep sıkıntılar olacak.

İslâm çok büyük nimet, hidayet, doğru yol üzere olmak çok daha büyük bir nimet. Allah'a ne kadar şükretsek azdır.

Mescidler nedir? Allah'a ibadet edilen yerlerdir. Çok şükür ki Allah'a ibadet edilen evlerdeyiz. Ya bir de insan şeytana uyulan yerlerde olsaydı ne kadar felâket olurdu. İstediği kadar süslü, serin olsun!

El-hamdü li'llâhi alâ nîmeti'l-İslâm. El-hamdü li'llâhi alâ tevfîki'l-îmân. El-hamdü li'llâhi alâ hidâyeti'r-rahmân.

Tevfîk-i Hüdâ'ya, hidayete nâil olduğumuza çok şükür. Yâ Rabbi! Sen bizi bu dinden, imandan, hidayetten, bu hoş halden ayırma... Dinimizin de güzelliklerini, inceliklerini sezdir ama atadan görme, taklîden yaparak değil!

O Fransız incelemiş incelemiş gelmiş Müslüman olmuş. Biz de biraz çalışıp çabalayıp sahip olduğumuz ecdadımızın bize öğretmiş olduğu dinimizin inceliklerinin farkına varalım. Biz de biraz uyanalım.

Bundan bir asır kadar önce herkes sanıyordu ki:

"—Tamam, modern ilim geldi, dinlerin hükmü kalmadı."

Dinlerin hepsi aynı değil, hepsini aynı gruba sokamazsın!

Bir manavda bir sürü çürük elma olsa "Bunların hepsi elmadır." diye sağlam elmanın yanına koyar mısın?

Onlar çürüyünce bir kenara ayırırsın, hatta "Kokusu, çürüğü zarar vermesin, müşteri görmesin!" diye atarsın.

Bizim dinimiz pırıl pırıl din, zaten bir tane:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah indinde geçerli din İslâm'dır." (Âl-i İmran, 3/19)

Allah'ın sevdiği razı olduğu bir tek din var! "Acaba hangi dini seçeyim?" diye düşünmeye gerek yok. Ya müslüman olursun, ya da hiç bir şey olamazsın.

Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruluyor ki:

فَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (البقرة:١٣٢)

(*Felâ temûtünne illâ ve entüm müslimûn*) "Sakın Müslümanlıktan gayri bir hal üzere ölmeyin!" (Bakara, 2/132)

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi müslüman anneden, babadan müslüman olarak dünyaya getirdi. El-hamdü lillâh namaz kılıyoruz, camilerde toplanıyoruz, müslüman olarak hayatımız sürüyor. Bu imanımızı düşmanlarımıza kaptırmadan, bu iman-ı kâmil ile yaşamayı cümlemize nasib etsin... İman-ı kâmil ile de âhirete göçmeyi nasib etsin...

c. Her Göz Zina Edicidir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[44]

كُلُّ عَيْنٍ زَانِيَةٌ وَالمَرْأَةُ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ بِالمَجْلِسِ فَهِيَ زَانِيَةٌ

(حم. ت. عن أبي موسى)

RE. 341/6 (*Küllü aynin zâniyetün*) "Her göz, zina işleyicidir." Zina dediğimiz o gayrimeşru, kötü iş göz ile de olur. Hadîs-i şerîflerde okudum: Gözün de, elin de zinası olur.

Peygamber Efendimiz SAS ne buyuruyor?

"—Her göz zina işleyicidir."

Nasıl? Arzuyla, istekle yabancı bir kadına bakar, o zaman zina edici olmuş olur.

'—Ne yapacağız? Her taraf kadın dolu, bakmayacak mıyız?'

Bakmayacaksın! İşte işin zorluğu bu, devir bozuldu diye onun

---

44 Tirmizi, *Sünen*, c.IX, s.469, no:2710; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.171, no:7815; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.III, s.246, no:5769; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.III, s.91, no:1681; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.196, no:557; Tahavi, *Müşkilü'l-Asar*, c.VI, s.214, no:2285; Ebu Musa el-Eş'ari RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XVI, s.364, no:45017; *Camiü'l-Ehadis*, c.XV, s.350, no:15676.

için söylüyoruz. Her zaman söylediğimiz iki kelimeden bir tanesi bu. Büyüklerimiz de demişler ki;

"—Mürid, *nazar ber kadem* gerek."

Derviş isen, iyi müslüman olmaya niyetin varsa, gözün pabucunun ucunda olacak, etrafa baktın mı yanarsın! Ya oraya sokulmayacaksın, ya sokuldun mu bakmayacaksın; tesbih edeceksin, dua edeceksin, salât u selâm getireceksin…

Çarşıda, pazarda, Mahmutpaşa'da, Sultanhamam'da Eminönü'nde Beyoğlu'nda, "*Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*" diyerek gezeceksin. Başka çare yok!

"—Her göz, zina işleyicidir!"

Neden? Yabancıya bakar.

"—Şunun kaşı, gözü, kolu ne güzel…" dedi mi tamam.

(*Ve'l-mer'etü*) Bu hem erkeğe, hem kadına aittir. Kadın da nâmahreme bakarsa, o da o günaha girer.

Bu sözün kaynağı:

Bir keresinde Peygamber Efendimiz'in hâne-i saadetine iki gözü âmâ olan Abdullah ibn-i Ümm-i Mektum geldi. Peygamber Efendimiz hane halkına, evdeki kadınlara:

"—Perdenin arkasına çekilin!" dedi.

Dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Bu adamın iki gözü görmüyor ya!"

Peygamber Efendimiz de buyurdu ki:

"—O görmüyor ama siz onu görüyorsunuz!"

Demek ki kadının bakması da doğru değil.

(*Ve'l-mer'etü izzet ta'farât temerret bi'l-meclisî fehiye zâniyetün*) "Kadın güzel kokularla kokulandığı, parfümlendiği zaman, erkeklerin oturduğu, toplandığı yerlerden geçerse, o kadın da zina edicidir."

Bana hadîs-i şerîfin ifadesi çok ağır geldi. Allah-u Teàlâ Hazretleri aklımızı başımıza almayı nasib etsin... Hadîs-i şerîflerde, nasibimizde ne varsa onlar karşımıza çıkıyor, kendimden bir şey söylemiyorum, kimseye de bir kasdım yok. Cümle kadınların hepsi bana darılsa gene söylerim, çünkü bize Rasûlüllah'ın sevgisi lazım, başkasının değil! Hepiniz darılsanız

küsseniz de Rasûlüllah SAS söylüyor; küsmek, darılmak yok; hepimiz kardeşiz, Allah bizi kardeş etmiş:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات:١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Müslümanlar başka bir şey değil sadece kardeştir!" (Hucurat, 49/10)

Biz birbirimizin iyiliğini istiyoruz. Mühim olan fitne fesat olmaması, herkesin edebini takınması; gözüne, eline, kulağına sahip olması!

Kendi hanımına, kızına, kız kardeşine söyleyeceksin:

"—Dışarı çıktığın zaman şu kokuyu sürme!" diyeceksin. "Senin kokunu başka birisi duyduğu zaman, erkeklerin yanından geçtiğin zaman olmuyor; bu günah oluyor." diyeceksin.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor:

"—Bir kadın parfümlenir, erkekler topluluğunun yanından geçer, onlara kokusu ulaşırsa, (*fehiye zâniyetün*) o kadın da zina etmiş demektir."

Her göz de zânidir. Bir kadın baktığı zaman biz de gözümüze hâkim olacağız. Bir hadîs-i şerîfte geçmişti:

"—Açık bir camdan, kapıdan baksa o eve girmiş gibi oluyor."

Ev sahibi kapıyı, pencereyi açmasın, içeriyi göstermesin ama baktığın zamanda izinsiz girmiş gibi oluyorsun. Bakmayacaksın!

Dikkat edilirse Allah göze bir kapak da vermiş. İki göze bir kapak vermiş, demek ki bazen kapatmak gerekiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyi hikmetli yarattığına göre demek ki bu göz her zaman açık olmayacak. Bazen kapatılsın, diye Allah kapak vermiş. Kulağın kapağı yok ama göze bir kapak vermiş. Allah gözümüzü güzel kullanmayı nasip etsin…

Bir de Allah hepimize; "Rasûlüllah'ın emrettiği şeyler tatlı da olsa, acı da olsa işittim, baş üstüne!" demeyi nasib etsin…

Burası müslüman memleketi. Bizim 20, 30, 40, 50 sene önceki ninelerimiz, dedelerimiz şimdi bizleri görse çok şaşırırlar Mezarlarından kalkıp bir baksalar, dolaşsalar, mezara gitmeyi tercih ederler.

"—Allah Allah! Burası diyâr-ı küfür mü, diyâr-ı İslâm mı? Burası bizim bıraktığımız memleket mi, yoksa yanlış bir yere mi geldim?" derler.

Geçen gün Süleymaniye camiinde namaz kıldık. Turistin birisi, öteki turistin omzuna elini atmış caminin avlusunda geziyor, kimse de gık demiyor. Cami öyle gezme yeri mi, orası ibadethâne!

Burası bir acaip memleket oldu, bu da hep bizim ihmalimizdendir. Biz bir kere kendimize, sonra da memleketimize sahip değiliz. Tâkatimizin üstünde, mâni olamadığımız kabahatlerimiz var, onlardan dolayı ne olacak bilmiyorum! Allah afv u mağfiret eylesin; gayret, kuvvet, dine bağlılık versin...

d. Her Mescidde İ'tikâf Yapılabilir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[45]

كُل مَسْجِدٍ فِيهِ إِمَامٌ وَمُؤَذِّنٌ ، فَالاِعْتِكَافُ فِيهِ يَصْلُحُ

(قط. عن حذيفة)

RE. 341/7 (*Külli mescidin fîhi imâmün ve müezzinün fe'l-i'tikâfu fîhi yasluhu*) "İçinde imam ve müezzin bulunan her mescidde i'tikâf yapılabilir."

İ'tikâf: Bir mescidde ibadet için bir müddet kalmaya denir. Çok sevaplıdır. İ'tikâfın çeşitleri vardır: Sünnet olan i'tikâf vardır, nezr edilmiş itikâf vardır, çeşit çeşit i'tikâflar vardır.

İtikâfın en az müddeti, insanın bir ibadethâneye girip de bir müddet orada kalmasıdır. "Azıcık kalması bile i'tikâf sayılır." demişler. Onun için akıllı olan bir kimse camiden içeri girerken;

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Neveytü'l-i'tikâfe li'llâhi teâlâ*) "Allah rızası için burada itikâfa niyet ettim." demeli.

Böylece her gün birkaç defa i'tikâf yapmış olur; el-hamdü

---

45 Dara Kutnî. *Sünen*, c.II, s.200, no:5; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III. s.294; İbn-i Hacer, *Lisanü'l-Mizan*, c.III, s.78, no:284; Zehebi, *Mizanü'l-İ'tidal*, c.II, s.198, no:3432; Huzeyfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VIII, s.531, no:24009; *Camiü'l-Ehadis*, c.XV, s.360, no:15708.

lillah, çok sevap.

Mâlum, Peygamber SAS Hazretleri de Ramazan'ın son on gününde evine girmezdi. Artık mescidde yatar kalkar; hep itikâf ederdi, ibadet ederdi. Mescidde dururdu.

Bu hadîs-i şerîf, "İçinde imam olan, müezzin olan yerde itikâf olur." diyor. İçinde cuma namazı kılınan yerde itikâf daha iyidir, eğer on gün kalınacaksa, nezredilmişse Cuma namazı kılınan yer olması iyidir. Cuma için gerçi bir şer'î özür olarak başka bir yere gidilebilir. Ama büyük camide, cuma namazı kılınan bir yerde itikâf daha uygundur.

İnsanlar her zaman yapar mı, yapamaz mı bilmiyoruz ama nefsi ıslah etmek için uğraşmak cihâd-ı ekber olduğu için [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız Rh.A, "İtikâf edin!" diye çok tavsiye ederdi. Tam vefatına yakın zamanlarda da çok tavsiye etmiş.

Evinizde de bir köşeye çekilin, kendinizi ıslah için biraz uğraşın.

Onun için itikâfa ihtimam edilmelidir. Bilhassa Ramazan'ın son on gününde sünnet olan o itikâfa da ayrıca bir itina göstermeli. Çünkü Peygamber Efendimiz Ramazan'ın son on gününü hep itikâf etmiş.

Bir keresinde bakmış ki hanımları kendinden evvel davranmışlar, çadırı kurmuşlar, mescidin içine perdeyi germişler.

Hoşlanmamış! Kadınların evlerinde itikâf etmesi mescidde itikâf etmesinden daha uygun.

"—Bunlar da böyle hayır mı yapıyorum sanıyorlar!" demiş, o zaman itikâfa girmemiş, itikâfı Şevval ayında yapmış. Orada kadınlar var, diye biraz tehirli yapmış.

Allah yine Ramazanlara o hoşluklara cümlemizi erdirsin… İnşaallah Ramazan'ın son 10 gününde itikâf etmeye şimdiden niyet edelim!

e. Lût Kavminin Üç Adeti

Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:[46]

كُلُّ سُنَنِ قَوْمِ لُوطٍ فُقِدَتْ إِلاّ ثَلاَثًا : جَرُّ نِعَالِ السُّيُوفِ ، وَخَضْبُ الأَظْفَارِ ، وَكَشْفٌ عَنِ الْعَوْرَةِ (الشاشي ، كر. عن الزبير بن العوام)

RE. 341/8 (*Küllü süneni kavmi lûtin fukıdet illâ selâsen: Cerri niâli's-süyuf, ve hadbu'l-ezfâr, keşfun ani'l-avreti*)

(*Küllü süneni kavmi lûtin fukıdet*) "Lût kavminin her adeti, her berbat kötü huyu bitti. (*İllâ selâsen*) Şu üç tanesi kaldı:

1. (*Cerri niâli's-süyuf*) "Kılıcın yerde sürüklenmesi."
2. (*Hadbu'l-ezfâr*) "Tırnakları boyama âdeti."
3. (*Keşfun ani'l-avreti*) "Avret yerlerini açmak âdeti."

Lût AS, peygamberlerden bir peygamber, Allah şefaatine nâil etsin; *aleyhi ve alâ nebiyyinâ es-salâtu ve's-selâm.*

Peygamber ama kavmi dinlemediler, çok kötü işler yaptılar. Cinsî bakımdan çok sapık yollara düştüler.

Zaten cinsiyet duygusu, insanları berbat eden kuvvetli duygulardan birisidir; müslümanı da, başkasını da mahveder. Bunu güzel tanzim edemeyen, yani şer-'i şerîfin gösterdiği yolda, normal meşru şekline sokamayan insanlara yazık olur; bekârlıkları da evlilikleri de çok yazık olur.

Onun için Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[47]

شِرَارُكُمْ عُزَّابُكُمْ (ع. طس. عن أبي هريرة)

(*Şirâruküm uzzâbüküm*) "Sizin en kötüleriniz,

---

[46] Şâşî, *Müsned*, c.I, s.65, no:47; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.L, s.321; Zübeyr ibnü'l-Avvam RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XVI, s.36, no:43829; Camiü'l-Ehadis, c.XV, s.334, no:15635.

[47] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.37, no:2042; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.375, no:4476; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.277, no:44447.

bekârlarınızdır."

Başka bir hadis-i şerifte de şöyle buyuruyor:[48]

رَكْعَتَانِ مِنَ الْمُتَأَهِّلِ خَيْرٌ مِنْ اثْنَيْنِ وثَمَانِينَ رَكْعَةً مِنَ العَزَبِ

(تمام في فوائده، والضياء عن أنس)

RE. 291/12 (*Rek'atâni mine'l-müteehhili hayrun min isneyni ve semânîne rek'aten mine'l-azbi*) "Evlinin namazı bekârın namazından 82 kat daha sevaplıdır!"

Neden? Umumiyetle cinsî hayatın İslâmî ölçülere uygun yürütülememesinden böyledir. Çok ince, kuvvetli bir duygudur. Allah-u Teâlâ hazretleri; bu duyguyu insanlara analar-babalar çocuklara baksın, nesiller yürüsün diye kuvvetli olarak vermiş. Bu duygu kuvvetli olduğundan, kimisinin aklını şaşırttırıyor. Kendisini tutamıyor, çok yanlış yollara sapıyorlar. Allah-u Teàlâ Hazretleri nefse, şeytana uymaya düşürmesin, cümlemizi hıfz u himâye eylesin, kendisine hâkim olmayı nasib eylesin…

Lut AS'ın kavminden onu çok az kimse dinledi, gerisi itiraz ettiler. Öyle kötü huylar işliyorlardı ki; o kavimde homoseksüellik vardı, çok berbat, kötü, sinsi bir günah! Allah-u Teàlâ Hazretleri onları yerin dibine batırdı. O kötü huylarından dolayı o kavmi toptan helâk etti. Lût AS'ın peygamber olarak gönderildiği kavim iman etmediler. O kavmin bütün âdetleri kendileriyle beraber toprağın dibine gömüldü.

Peygamber Efendimiz, "Allah onları kahretti, bitti ama üç huyu kaldı." buyuruyor.

1. Birisi kılıcın, kınının, nalının yerde sürüklenmesi!

Bu ne demek? Kılıcın ucuna gümüşten yay, hilâl şeklinde bir şey takarlar, onu da böbürlenmek için, fiyaka için, sarkıtırlar, yerde sürüttürürlermiş; o devrin fiyaka şekli.

---

[48] Ziyaü'l-Makdisi, *el-Ehadisü'l-Muhtare*, c.II, s.440, no:2101; Temmamü'r-Razi, Fevaid, c.II, s.201, no:702; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XVI, s.277, no:44446; Camiü'l-Ehadis, c.XIII, s.144, no:12779.

Şimdi kılıç takılmıyor ama o zamanın fiyakasında, böbürlenmesinde, azametli, kibirli hareketinde kılıcın ucunu yerde sürüttürerek yürütmek varmış. Bu huy oradan kaldı, diyor.

2. Tırnakları boyama huyu! Hıdâf ile boyamak, demek. Her çeşit boyayla tırnakları boyamaktır. Tabi o zaman oje yoktu ama boyuyorlar. O zaman da öyle bir huy varmış, tırnakları boyuyorlarmış.

"—Hocam sen niye durup dururken ojeden bahsediverdin?" derseniz, mâlum bizim bir gusül mecburiyetimiz vardır. İnsan cünüp olduğu zaman, bütün vücudunu iğne ucu kadar dahi hiçbir boşluk bırakmadan, suyu her tarafına götürebilecek şekilde vücudunu yıkaması lazım.

Cehalet o kadar yayılmış ki bu farzı bile bilmeyen müslümanlar var!

Evleniyor, düğün yapacak, düğüne çağırıyor. Ben hocalardan duydum: "Dinî emirleri biliyor musunuz?" diye soruyormuş. Ne imandan, ne Kur'an'dan haberi var. Müslümanım diyor, dinî nikâh için çağırıyor ama hiçbir şeyden haberi yok, gusülden de haberi yok!" diyor. "Bir de öyle bir şey mi gerekiyor…" diyormuş.

Guslü bile bilmeyenler var. O bilmeyenlere bir kabahat geliyorsa korkarım ki bize de gelir! Bu cahilliğin ucu bize dokunur!

Neden? Peygamber SAS Hazretlerinin ashâb-ı kirâmı İslâmiyet'i yaymak için dünyanın her tarafına tesbih tanesi gibi dağıldılar. Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin Haliç'te ne işi var? Nerede Medine-i Münevvere, nerede İstanbul'un Haliç'i?

Allah cümlemizi şefaatlerine nâil etsin. Onlar her bulunduğu beldenin şefaatçisidir. Çok kıymetli kimseler; İslâmiyet'i yaymak için terk-i diyâr ettiler, doğdukları memleketleri bıraktılar gittiler. Biz yanımızdaki komşumuza İslâm'ı, imanı, guslü öğretemezsek Allah bizden sormaz mı?

Ashâb-ı kirâmın sayısı ne kadardı? Medine köydü, beş buçuk-altı milyonluk şehir değildi ki! Küçücük bir köydü. Dünyanın her tarafına dağıldılar.

Hâlâ da Ondokuzuncu Yüzyıl'ın sonlarına kadar resimleri var, bakıyoruz; etrafı surlarla çevrilmiş bir kale. Öyle çok büyük

muazzam şehir gibi düşünmeyin, küçük! İnsanlar azdı ama iman çoktu. Öyle bir iman vardı ki bir tanesinin nuru, ışığı gittiği yere yetiyordu, etrafı kilometrelerce pırıl pırıl aydınlatıyordu. Bizim kalabalığımız çok ama ışıklarımız mum gibi. Dibini bile aydınlatmıyor. Onlar etrafı aydınlatıyorlardı; şehirleri, memleketleri aydınlatıyorlardı. Bizimki mum gibi, beş metre geriye çekilsen görünmez!

Onun için bize mes'uliyet düşer. Hepimiz çalışacağız. Adam işi gücü bırakmış Türkiye'de müslümanları Hıristiyanlığa döndürmek için uğraşıyor. Yahova Şahitleri diğer taraftan uğraşıyor...

Neden uğraşıyor? İki bin yıl önceye ait bir itikadın bozuk şekli, bu kadar da gericilik olur mu? Hep gericiliğe kızmıyor muyuz? Adam iki bin sene geriye gidiyor.

Yahu Yahudilik hak din idi, Hıristiyanlık geldi. Hıristiyanlık hak din idi, Müslümanlık geldi; getiren de gönderen de Allah-u Teàlâ Hazretleri!

Allah-u Teàlâ Hazretleri âyet-i kerîmede buyuruyor:

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا ، أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (البقرة:١٠٦)

(*Mâ nensah min âyetin ev nünsihâ ne'ti bi-hayrin minhâ ev mislihâ elem ta'lem enna'llàhe alâ külli şey'in kadîr.*) [Biz, bir âyetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturursak (ertelersek) mutlaka daha iyisini veya benzerini getiririz. Bilmez misin ki Allah her şeye kàdirdir.] (Bakara, 2/106)

Bir peygamber gider, bir başka peygamber gönderir, tarih boyunca öyle gelmiş. Hepsini Allah gönderiyor. Biz hepsine inanıyoruz:

(*Âmentü bi'llâh, ve bimâ câe min indi'llâh*) "Allah'a, Allah'ın Resûlü'ne, ondan gelenlerin hepsine de inandık."

Biz; Hz. Âdem'den Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş geçmiş Allah elçisi, Resûlullah, enbiyâullahın hepsine inandık. Çünkü hepsini Allah göndermiş. Ama sözlerini bozmuşlar. İyi

tespit edememişler, muhafaza edememişler.

El-hamdü lillâh Kur'ân-ı Kerîm'imiz, hadis-i şeriflerimiz; her şey tespit edilmiş. O şaşkınların bize gelmesi lazım. Bizi alıp da ta gerilere götürmek için uğraşıyorlar, ne kadar gafil, cahil adamlar!

Ama onlar çalışıyorlar, ya biz?

"—Hocalar camilerde konuşsunlar..."

Pekiyi, güzel konuşalım; zaten konuşanlar konuşuyor, fakat adam camiye gelmiyor ki! Zaten işin zorluğu orada, benim bu meseleleri anlatacağım adam camiye gelmiyor ki!

O zaman ne oluyor? İş size düşüyor. Sen komşunla, ticaret ortağınla, karşılaştığın kimseyle konuşacaksın; hepimiz el birliğiyle çalışacağız.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونوا أَنصَارَ اللهِّ (الصف:١٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kûnû ensâra'llah*) "Ey iman edenler, Allah'ın dininin yardımcıları olun!" (Saf, 61/14)

Senin işin bakkallık yapmak, esnaflık yapmak değil. Önce Allah'a kulluk yapmak, işin o!

"—Hocam, onu yapmazsam aç kalırım..."

İnsana rızkı da Allah gönderiyor. Sen başka yerden geliyor gibi görüyorsun ama senin gözün o kadar görüyor, biraz daha başını kaldırsan asıl göndereni göreceksin. Sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kulluk edersen her şeyi bol bol ihsan eder; şaşırır, kalırsın.

Ankara'da bir dişçi arkadaş diyor ki:

"—Bir hocanın dişini hayrına yaptım... 'Gel hocam dişini yapıvereceğim, para almayacağım!' dedim. Muayenehânem görülmemiş şekilde müşteriyle dolup taşmaya başladı!"

İnsan ikisi arasında ilgisini kuramaz ama tesadüf değil, o iyiliğinden dolayı, Allah insana bu taraftan iyilik verir. Allah'ın yardıma ihtiyacı yok, hiç bir şeye ihtiyacı yok! Şu kâinât bir anda mahvolsa, dünya göbeğinden patlasa, darmadağın dağılsa ne olacak! Hazinesinden bir zerre eksilmez. Biz bîçâreyiz, nâçiziz, toz zerreleri, karınca sürüsü, sirkesineği gibiyiz!

Bizim ne kıymetimiz var? Hiç kıymetimiz yok! Muhtaç olan biziz. Biz öyle yaparsak ecir alacağız. Cenneti kazanmanın yolu bu!

إِنَّ اللهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة:١١١)

(*İnna'llàhe'şterâ mine'l-mü'minîne enfüsehüm ve emvâlehüm bi-enne lehümü'l-cenneh*) [Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine verilecek cennet karşılığında satın almıştır.] (Tevbe, 9/111)

Allah yolunda çalışırsan, dinine hizmet edersen, Allah o zaman cennetini, cemâlini sana nasip edecek. Onun için, çalışmaya mecbursun. İmtihan için gönderdiğinden, imtihanı kazanmak için Allah'ın dinine yardım edeceksin; yoksa Allah kimseye muhtaç değil.

"—Kâfirler artıyor..."

Bütün dünya kâfir olsa bir şey değişmez! Hepsi aklı başına gelse de tevbe istiğfar etse, kelime-i şehadet getirip müslüman olsa, Allah indinde yine bir şey değişmez! İsterse öyle yapar, onu da yapmaya kâdirdir! Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruyor ki:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لآمَنَ مَن فِي الأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا (يونس:٩٩)

(*Velev şâe rabbüke leâmene men fi'l-ardı küllühüm cemîâ*) "Allah dileseydi yeryüzünde olan varlıkların hepsi, istisnasız, topluca müslüman olurdu." (Yunus, 10/99)

Serbest bırakmış, Allah-u Teàlâ Hazretleri istese hepsini müslüman yapar. İşin inceliği burada!

Biz çalışacağız, kendimize, âhirete hayrımız olsun diye uğraşacağız. Yoksa Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hiç ihtiyacı yok. Sen gafletle yaparsan yine bir şey değişmez. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azameti yine bâkidir.

إِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (عنكبوت:٦)

(*İnna'llàhe leganiyyün ani'l-àlemîn*) "Şüphesiz Allah, âlemlerden müstağnidir, hiçbir şeye ihtiyacı yoktur." (Ankebut, 29/6)

Sen ziyan edersin. Sonra, "Ah ne boş vakit geçirmişim!" diye dizlerini döve döve parçalarsın!

İnsan dünyada bile pişmanlık duyuyor. Yaşlı insanlara gidiyorsun, bakıyorsun da; "Ah keşke genç olsaydım; nasıl yapardım, nasıl çalışırdım, keşke ömrümü böyle geçirmeseydim, şu mesleğe girmeseydim de bu mesleğe girseydim…" diyor. Herkes bir şeye pişmanlık duyuyor. Allah gafletten uyandırsın, pişmanlık duyacağımız yanlış yollara düşürmesin…

Kılıçlarının uçlarını sürümek kötü huylardan birincisiydi. İkincisi; parmakları boyamak, tırnakları boyamaktan gusül konusunu açtık.

Kadınlar, tırnakları boyansın diye oje sürüyorlar ya, oje tırnağın üstünü bir tabaka, boya tabakası halinde kapatıyor. Sürüyorsun; onun altına su geçmiyor, gusül olmuyor. Gusül olmayınca abdest olmaz, namaz olmaz. Cünüp geziyor. Öyle şey olur mu? Ne kadar kötü bir yere varıyor.

"—Ben tırnaklarımı ille boyamak istiyorum…"

Peki, ne yapacağız? Eskiler İslâmî usule göre de süslenmeyi bilmişler. Kına tırnağın, derinin içine siner, gene kırmızı olur ama o abdeste zarar vermez; tırnak kalır. Oje üstünü bir tabaka olarak kapatıyor, gusle mâni. İslâmî usul ile Avrupaî usul arasında fark ortaya hemen nasıl çıkıveriyor!

İkisi de kırmızı, niye bunu tercih ediyorsun da onu etmiyorsun? Ojenin ne kadar zararı var! Her şeyimiz böyle. Avrupalılar güzel yapıyor, diye her şeyi bırakmışız. Yeni yeni ayıkmaya başlıyoruz. Naylonu görünce herkes pamukluyu, yünlüyü nasıl bıraktı!

Naylon çıktı da ne oldu? Parmak aralarında kaşıntı, insanın cildinde hastalık, her tarafında sıkıntı...

Sonradan sonraya turistler halis pamukludan şile bezini giymeye başlayınca millet; "Pamuklu kıymetliymiş." demeye

başladı. Halis yünü giymeye başlayınca “Demek bizim yünümüz daha mı kıymetliymiş...” demeye başladı; aklı başına sonradan geldi.

Modern tavuklar, çiftlikler diye herkes önce bir çiftlik yumurtasına koştu, sonradan milletin aklı başına geldi; “Köy yumurtası, buğday yiyen tavuğun yumurtası daha güzelmiş. Tereyağından, margarininden, yumurtasından, tırnağın boyasına kadar her şeyde aldandık! Yeni yeni uyanan uyanıyor. Uyanmayan horul horul uykuya devam!

الناس نيامٌ، واذا ماتوا ، انتبحوا.

(*En-nâsü niyâmün, ve izâ mâtû, intebehû*) “İnsanlar uykudadır, öldükleri zaman uyanacaklar.”

Öyle gözleri açılacak ama hayat bitti, elden gitti. Fırsat gitti, imtihan bitti; “Kâğıdı kalemi kenara koy.” dediler, o zaman pişman olacak. Onun için kadınlar oje sürmesinler. Zaten Allah’ın insana verdiği süs yeter ama garip şeylerle de süslenmeye çalışıyorlar.

3. (*Ve keşfün ani’l-avreti*) “Bir de sakınmadan avret mahallerini açmak âdeti kaldı.”

Amerika’da bir profesör müslüman olmuş. Tıbbî rapor alacaklarmış. İtiraz etmiş, dilekçe vermiş:

“—Ben müslümanım, sizin tıbbî rapor aldırma usulünüz benim dinime uygun değil, binaen aleyh beni muayene edemezsiniz!” demiş.

Amerikan mahkemesi:

“—Tamam, madem inancın böyle, haklısın.” demiş.

Allah Allah, nesine itiraz etti, diye düşündüm. Meğer anadan doğma öyle muayene ederlermiş. Tesettür yok! Eskiden aldırmazdı, belki muayeneye girerdi ama müslüman oldu. Müslümanlıkta bir hayâ, terbiye, örtünme, edeb var.

Eskiden Cemal Hoca diye birisi, latifeli anlatırmış. Bir vaazında;

“—Ramazan geldi, bir de baktım bizim kedi şapur şupur yalaktan dökülen sütü yalayıp içiyor. ‘Yahu hanım! Bu kedi oruç tutmuyor! Sütü içiyor…’ dedim. Hanım da bana seslendi:

‘—Efendi, hayvanlar oruç tutmaz!’”

Böyle zarif anlatıyor.

f. Şehidin Yarasından Kanlar Akması

كُلُّ كَلْمٍ يُكْلَمُهُ الْمُسْلِمُ فِي سَبِيلِ اللهِ ، يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهَا إِذَا طُعِنَتْ تَفَجَّرُ دَمًا ، وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ ، وَالْعَرْفُ عَرْفُ مِسْكٍ (ق. عن أبي هريرة)

RE. 341/9 (*Küllü kelmin yüklemühü’l-müslimü fî sebîli’llâhi, yekûnü yevme’l-kıyâmeti kehey’etihâ izâ tu’inet tüfeccirü demen, fe’l-levnü levnü’d-demi, ve’l-arfu arfu’l-miski*)

“Bir müslüman Allah yolunda yaralanmıştır. Her bir yara o adamın üstünde kıyamet gününde, o görünüşüyle duracak. Görünüşü kan akıyor gibi, yara gibi görünecek ama kokusu misk gibi olacak.”

O yara âhiretin büyük şerefi olacak, herkes bakacak. Diyecekler ki;

“—Bu adam Allah yolunda şehid olmuş, yaralarına bak.”

Onun için şehidleri yıkamazlar. Ölüleri yıkarlar da şehidleri kanlarıyla, hiç yıkamadan, o haliyle öylece defnediverirler.

“Bir insanın içinde şehidlik arzusu olmadan ölürse nifakın bir çeşidi üzere ölmüştür!” diye hadîs-i şerîf var. Şehidliği her müslüman temenni edecek, arzu edecek, gönülden isteyecek.

“Can dediğin nedir ki Allah yolunda verilmesin, o vermiş zaten!” diye düşünecek. Fazla iddialı söylemiyorum ama müslümanlar öyle düşünecek. Şair diyor ki:

Cânı cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dil;
Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir ne benim!

“Ey gönül! Canı, sevgili istemiş, ‘Canını benim yolumda ver.’ demiş, vermemek olmaz. Ne diye birbirimizle çekişip duruyoruz, o can ne senindir ne benimdir; sevdiğimindir!” demek istiyor. Şairâne bir söz.

Müslüman Allah yolunda canını verebilecek. Bu beldelere böyle oturmuşuz, kurulmuşuz, el-hamdü lillâh. O şehidlerin, fatihlerin hürmetine rahat rahat yaşıyoruz. Onlar Allah yolunda öldüler, biz onların bereketiyle buralarda yaşıyoruz. Allah da bizlere şehidlik mertebesini ihsan eylesin…

“Kim cân u gönülden şehidliği murad ederse, şehid olmayı arzu ederse, Allah onu yatağında ölse bile şehidlik mertebesine erdirir.”

Bu da müjdeli bir hadîs-i şerîf. Sen o niyeti kalbine koy da, (*ve lev mâte alâ firâşihî*) yatağının üzerinde ölse bile, Allah gene o mertebeye eriştirir.

g. Herkes Fıtratına Uygun Olanı Yapar

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[49]

كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ (حم. ق. د. عن عمران بن حصين ؛
ت. عن عمر ؛ حم. عن أبي بكر)

RE. 341/10 (*Küllün müyesserun limâ hulika lehû*) “Herkes ne için yaratılmışsa, onu yapmaya kolaylaştırılır.”

---

[49] Buhàri, *Sahih*, c. XXIII, s.88, no:6996; Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.108, no:4789; Ebû Davud, *Sünen*, c.XII, s.317, no:4086; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.431, no:19882; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.VI, s.517, no:11680; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, XVIII, s.129, no:266; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizi, *Sünen*, c.X, s.379, no:3036; Bezzar, Müsned, c.II, s.382, no:7760; Hz. Ömer RA'dan.

Buhari, *Sahih*, c.XV, s.303, no:4568; Tirmizi, *Sünen*, c.VIII, s.21, no:2062; İbn-i Mace, *Sünen*, c.I, s.86, no:75; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.82, no:621; Hz. Ali RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.5, no:19; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.64, no:47; Hz. Ebu Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.110, no:516; *Camiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.375, no:15736.

Bu da çok meşhur bir hadîs-i şerîftir. Çok çeşitli rivayetleri vardır ve bu hususta da ulemânın pek çok kavilleri zikredilmiştir. İbn-i Ömer RA'dan ve Hz. Ebû Bekir RA'dan rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Buhârî, Müslim ve Ebû Dâvud'da da var.

Peygamber SAS Hazretleri'ne sorulmuş:[50]

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، أَعُلِمَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ؟ قَالَ: نَعَمْ . قِيلَ: فَفِيمَ يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ ؟ قَالَ: كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ (م . عن عمران بن حصين)

(*Kìle: Yâ Rasûla'llàh, e ta'rifu ehle'l-cenneti min ehli'n-nâr*) "Yâ Rasûlallah! Sen cennetlikleri cehennemliklerden ayırt edebiliyor musun, biliyor musun aramızda hangimiz cennetlik, hangimiz cehennemlik, sana Allah mâlum etti mi?"

(*Kàle: Neam*) Rasûlüllah Efendimiz: "Evet, biliyorum." buyurmuş.

(*Kìle: Fefîme ya'melü'l-âmilûne*) "O zaman amel edenler neden amel ediyor?" dediler.

(*Kàle: Küllün müyesserun limâ hulika lehû*) "Herkes ne için yaratılmışsa, onu yapmak ona kolaylaştırılır." buyurdu.

Peygamber Efendimiz'in bilmesiyle ilgili, mâlum:

Bir kişi müslümanlarla müşrikler arasında yapılan bir harpte elinde kılıç, güzelce çarpışıyordu.

"—Ne güzel çarpışıyor yâ Rasûlallah!" dediler.

"—O cehennemlik!" dedi.

Ashâb-ı kirâm bu sözün karşısında şaşırıp sarsıldılar, sallanıp kaldılar:

"—Ama yâ Rasûlallah…" dediler.

Fakat biraz sonra bir haber geldi ki, o güzel çarpışan şahıs

[50] Müslim, *Sahih*, c.XIII, s.108, no:4789; Ebu Davud, *Sünen*, c.XII, s.317, no:4086; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

yaralanmış, yaralanınca yaranın acısına dayanamamış, kılıcın kabzasını toprağa dayamış, kendisi sivri tarafını karnına dayamış, üstüne kendisini yaslandırıp intihar etmiş.

Herkes, (*Sadaka rasûlü'llàh*) "Rasûlüllah doğru buyurmuş." dedi.

O çarpışması anından, sonunun öyle olacağını biliyordu demek. Başından söylemesinden, "O cehennemliktir!" demesinden ne çıkıyor?

Allah-u Teàlâ Hazretleri kulunu sevdi mi, gören gözü, söyleyen dili, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olur. Hadîs-i kudsîde böyle müjdelenmiş, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nuruyla gören, söyleyen, işiten, tutan, yapan, giden, gelen kimse olur, o zaman işler değişir. İnsan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, kâinâtın sahibine dayandı mı, o zaman hiçbir şey imkânsız olmaz. Ona dayan, bak neler olur!

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi hakkıyla kendisine dayanıp, cân u gönülden "*Hasbuna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*" diyenlerden eylesin.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerifte, (*Küllün müyesserun limâ hulika lehû*) "Herkes ne için yaratılmışsa, onu yapmaya kolaylaştırılır." buyurmuş.

"—Cennet, cehennem ehlini sen bilir misin?" denilince;

"—Evet." buyurmuş.

"—Madem cennetlik, cehennemlik olduğu önceden biliniyor; o zaman niçin herkes iş yapıyor?" demişler.

Orada çok ince bir şey var. Peygamber Efendimiz de bu hadisi onun üzerine söylemiş.

Bir şeyin nasıl olacağını bilmek başka, sonucunun nasıl olacağını önceden görmek başka, insanın serbestliği başka bir şey. Allah insanın gözünden perdeyi kaldırmışsa, bir işin önünü sonunu göstermişse gösterir. O insanın salih amel işlemek için gayret sarf etmesine mâni değil. Gayreti bir tarafa bırakmamak lazım.

Müslüman nasıl olacak? Kadere inanacak; Allah'ın emrettiği işleri yapmaya çalışacak, Allah'ın yasak ettiği şeylerden

uzaklaşmaya çalışacak, bir gayret ve çalışma içinde olacak. Orada çok esrar vardır. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize "Namaz kılın!" demiş, namaz kılacağız. Eğer kılmaya gücümüz yetmeyecek olsaydı, emretmezdi. "Oruç tutun!" demiş, oruç tutacağız. "Hacca gidin!" demiş, hacca gideceğiz. "Zekât verin!" demiş, zekât vereceğiz… Her emrini yapmaya, her yasağından kaçmaya çalışacağız.

Demek ki emrediliyor, yasaklanıyor; insanlar yapabilir. Allah-u Teàlâ Hazretleri, kul gayret ettikçe tevfîkini ona göre ihsan eder, yapmak istediği şeyi ona kolaylaştırır. Böylece Allah-u Teàlâ Hazretleri herkesin testine göre, ona âhirette mükâfat veya ceza verir. Test kuldan olur, cenneti cehennemi kul kendisi hak eder!

وَمَا رَبُّكَ بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ (فصلت: ٤٦)

(*Ve mâ rabbüke bi-zallâmin li'l-abîd*) "Rabbin kullarına zulmedici değildir." (Fussilet, 41/46)

Onlar kendi kendilerine zulmettiler, âyet-i kerîmesinin sırrı tecelli eder. Allah-u Teàlâ Hazretleri herkesi sırr-ı kadere muttali kılmamış, o bir esrarengiz şeydir fakat kulluk esrârına vâkıf kılsın da kulluğumuzu güzel yapmayı cümlemize ihsan eylesin.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Rasûl-ü Edîbinin yolundan ayırmasın... Şefaatine nâil eylesin. Cennette onunla beraber eylesin. Ondan asırlarca sonra gelmişiz, dünyada cemâlini gene mânevî âlemlerde görmek nasib etsin… Ahirette de sohbetini, meclisini bizlere nasip eylesin. Havz-ı Kevser'inden içmeyi, doya doya nûş etmeyi cümlemize müyesser eylesin…

Fâtihâ-yı şerîfe mea'l-besmele!

29. 08. 1982 - İskenderpaşa Camii

07. HELÂL LOKMANIN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كُلُّ حَرْفٍ فِي الْقُرْآنِ يُذْكَرُ فِيهِ الْقُنُوتُ فَهُوَ الطَّاعَةُ

(حم. ع. حب. عن أبي سعيد)

RE. 341/11 (*Küllü harfin fi'l-kur'âni yüzkeru fîhi'l kunûtü fehüve't-tàatü.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi lutfu, keremi üzerine olsun!

Efendimiz Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını size anlatmaya, izah etmeye çalışacağım…

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına, izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Efendimiz, başımızın tâcı, numûne-i imtimsâlimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için; ve sâir enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için ve Peygamber Efendimiz'in ashabının, etbâının, âlini, sülâlesinin, ahbâbının ruhları için;

Cümlemizin ana, baba ve yakınlarımızın, kardeşlerimizin, sevdiklerimizin ruhları için, hayatta olan bizlerin de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun yaşayıp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak çıkmamıza vesile olması için bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup, dersimize öyle başlayalım:

....

a. Kur'an'ın Mânasını Düşünmek

Ebû Saìd el-Hudrî RA'dan rivayet olunduğuna göre Peygamber Efendimiz SAS buyurmuşlar ki:[51]

كُلُّ حَرْفٍ فِي الْقُرْآنِ يُذْكَرُ فِيهِ الْقُنُوتُ فَهُوَ الطَّاعَةُ

(حم. ع. حب. عن أبي سعيد)

RE. 341/11 (*Küllü harfin fi'l-kur'ân*) "Kur'an-ı Kerîm'deki her harf, (*yüzkeru fîhi'l-kunûtü*) içinde kunut hatırlanılan her harf; (*fehüve't-tàat*) bu taattir."

Tabii bu tercüme, Arapça bilmeyen bir kimse tarafından anlaşılmaz. Bir kere buradaki *harf* kelimesi ne demek? Bir bölüm, bir hudut, bir tarafı, bir yönü demek... (*Küllü harfin fi'l-kur'an*) demek, "Kur'an-ı Kerîm'den her bir kısım, bölüm; (*yüzkeru fîhi'l-kunûtu*) içinde *kunut* hatırlanır." *Kunut* ne demek? *Kunut* da bir şeyin karşısında sessiz, sakin munkàt olması demek. Yâni bir insan Kur'an-ı Kerîm'in bir bölümünü okur, o bölümün hükmü, mânâsı karşısında kendisi teslim olur da onu kabul ederse, içindeki mânâya gönlü hiç itiraz etmez, bilakis gönlü hoşlanır da,

---

[51] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.75, no:11729; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.7, no:309; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.522, no:1379; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.261, no:4776; Taberî, *Tefsir*, c.VI, s.403, no:7050; İbn-i Ebî Hàtim, *Tefsir*, c.I, s.213, no:1128; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.16, no:2959; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.38, no:10868; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.327, no:15618.



"—Tamam, ben böyle yapayım, bunun ahkâmını kabul ediyorum, uyayım!" gibi bir yakınlık duygusu içinde olursa, (*fehüve't-tàat*) "İşte bu düşünce tâat ve ibadettir."

Şimdi buradan ne çıkıyor? Şu çıkıyor ki, bir kere hepimiz Kur'an-ı Kerîm'in okunuşundan, mânâsını takip edeceğiz. Kur'an-ı Kerîm'i okurken, mânâsını takip ederek okuyacağız, o çıkıyor.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ

لِأُولِي الْأَلْبَابِ (آل عمران: ١٩٠)

(*İnne fî halkı's-semâvâti ve'l-ardu va'htilâfi'l-leyli ve'n-nehàri leayâtin li-üli'l-elbâb.*) "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde, akl-ı selim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır. Gönül sahibi, akıl sahibi insanlar

için nice deliller, alâmetler vardır, ibret alınacak hususlar vardır." (Âl-i İmrân, 3/190) diye böyle bir ayet okuduk.

"—Tamam, o zaman yere, göğe ibretle bakalım!" diye bir duygu gelecek.

Cehennem zikredildiği zaman:

"—Aman yâ Rabbi, sen beni cehennem ehlinden etme!" diyeceğiz. "Cehennem ehlinin amelleri üzerimizde var mı?" diye düşüneceğiz. "Acaba bizi cehenneme götürecek bir şeyler var mı? Onları inşâallah bırakayım..." diyeceğiz.

Cennet zikredildiği zaman:

"—Yâ Rabbi, bana da cenneti nasib et, ben de cennete gireyim! Şu köşklerde safa süreyim, divanlarda oturayım, şu lezzetlerden istifade edeyim!" diye onu temenni edeceğiz. "Acaba buraya tam hazırlanabiliyor muyum? Bununla ilgili amellerimi yapabiliyor muyum?" diye içimizden geçecek.

Böylece her ayet-i kerimeyi okurken gönlümüz içindeki mânâyı takip edecek, ona inkıyâd edecek, ona bağlanacak, ona uyma duygusunu taşıyacağız içimizde. İşte böyle oldu mu, bunların hepsi tâattir, bunların hepsi sevaptır. Bunların hepsi namaz kılmak gibi, oruç tutmak gibi hepsi ibadet olarak, tâat olarak insanın defterine sevap yazdırır.

Kur'an-ı Kerîm'i bu tarzda, gönül ile takip ederek okumayı Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize nasib etsin...

Tabii, buna âmin diyoruz ama, bunun için de çalışmamız lâzım! Bir Avrupalı, bir Amerikalı müslüman oldu mu ne yapıyor? Ne yapıyor tahmin edersiniz? Düşünün, ilk iş Arapça öğreniyor. Çünkü tercüme ile bu iş olmaz diye aklı kesiyor, derhal anlıyor. Tercümelerde eksiklikler var, yanlışlıklar var, kasıtlar var, anlayış eksiklikleri, kusurları var; mütercimin kendi zihniyetinin süzgeci var. O nasıl anlıyorsa hadis-i şerifi öyle te'vil ederek naklediyor, tam nakletmiyor ki... İçinde Rasûlüllah'ın muradı neyse onu aynen bu tarafa nakledeyim diye gayret etmiyor, başka şeyler karışıyor işin içine... Onun için, ben aslından öğreneyim diye ilk yaptığı iş, Arapça öğrenmek.

Konuşacak kadar, yazacak kadar, kitaplar okuyacak kadar, okuduğunu anlayacak kadar derhal bir Arapça sahibi oluyorlar. Böyle olması lâzım!

Fâtiha'nın mânâsını bilmezsek, *Besmele*'nin mânâsını bilmezsek, *Sübhàne rabbiye'l-azîm*'in mânâsını bilmezsek, *Semia'llàhu li-men hamideh*'in mânâsını bilmezsek, *Tahiyyat*'ın mânâsını bilmezsek... Ne olur? İşte bizim kıldığımız bu namazlar gibi olur. Bilirsek ne olur? Dünya değişir.

Şebekede cereyan kesildiği zaman, her taraf nasıl karanlık oluyor. Cereyan geldiği zaman ne oluyor? Her taraf pırıl pırıl aydınlanıyor,

"—Oh, çok şükür yâ Rabbi, cereyan geldi de rahat ettik!" diyorsunuz, evde karanlıktan kurtuluyorsunuz.

Mânâsını bildi mi, namaz bir başka namaz olur. "*Allàhu ekber*" dediği zaman, "*Et-tahiyyâtü li'llâhi ve's-salevâtü ve't-tayyibâtü*" dediği zaman, *"Es-selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû*" dediği zaman... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Rasûlüllah Efendimiz'e hitabı bu... Ondan sonra, *"Es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdi'llâhi's-sàlihîn*" dediği zaman, ne mânâlar geçer insanın gönlünden de, o namaz ne namaz olur, ne güzel olur!

Onun için yaptığımız ibadetlerin şuuruna ererek, söylediğimiz sözlerin mânâsını bilerek, okuduğumuz Kur'an-ı Kerîm'in mânâsını gönlümüzle de takip ederek öyle okumamız lâzım!

Bizim kusurlu müslüman oluşumuzun temellerinde işte bu eksiklikler var. Anadan-atadan görmüşüz müslümanlığı, namaz kılıyoruz; iş bitti sanıyoruz. Namaz kılıyor, iş bitti! Oruç tutuyoruz, iş bitti sanıyoruz... İslâmiyet'in özünü öğrenemeden ömrü gelip geçmiş insanlar var aramızda. Allah uyanıklık versin, gafletten uyandırsın.

İlkokul öğretmeni kitap yazmış.

"—Kaç yaşında?" dedim, bana kitabını getiren şahsa,

"—Altmış beş, yetmiş yaşında var." dedi.

Böbürleniyormuş,

“—Benim kitabım bir tane!” falan diye, “Kaynak olacak kitap başka eserlere… Müftüye sordum cevap veremedi, falancaya sordum, vaize sordum cevap veremedi, imama sordum cevap veremedi; kimse karşıma çıkamıyor, ben büyük alimim!” filan diye de düşünüyormuş kendisi.

“—E, getir bakalım, şu kitabı okuyalım!” dedim.

Başından on sayfa okudum. Gördüğüm hataları da kenarlarına çizgi çizip işaret ettim, “Şurası hata…” kitabın sayfalarına baktım, kapkara oldu. Baştan aşağı hata dolu…

Başına yazmış ki:

(*Sebakat rahmetî alâ gadabî*) “Benim rahmetim, gazabımı geçti.” (Nisâ Sûresi, 4/24)

Yâni ayet demek istiyor. Ayet değil ki, cahil! Bu ayet değil ki, bu hadis-i şerif… O açtığın yerde öyle bir şey yok…

Daha başında, ilk sayfada öyle başlamış. Ondan sonra da başkasını tenkit etmeğe kalkıyor.

“—Arapça bilir mi bu?” dedim,

“—Bilmez!” dediler.

Arapça bilmiyor. Kitabı bir çevirdim, son sayfalarını; bakalım hangi kaynaklardan faydalanarak eseri yazmış? Çok kitap okumuşsa, çok ciddi kaynaklarda faydalanmışsa;

“—Eh tamam, bayağı bir âlim insan, bak ne kitaplar karıştırmış… Ne şeyler okumuş!” der insan.

Üç tane, beş tane kitap karıştırmış, onların hiç birinin de tutulacak tarafı yok. Kaynak eser değil, temel eser değil, güvenilir eser değil. Hâlbuki, ilimde dayandıracaksın sağlam bir temele… Söylediğin sözü, yazdığın yazıyı, kitabı sağlam bir temele dayandıracaksın. Sağlam temel olmazsa, bina durmaz ki… Orada aldığın o kadar olur işte… Bir şeye benzemiyor, hepsi yalan yanlış, imanını da zedeleyecek şeyler var içinde. Yazık oldu şimdi, altmış beş, yetmiş yıllık ömür gidiyor; hem de sanıyor ki kendisini en iyi, en doğru yolda… En doğru yoldayım sanıyor.

Hatırıma Kehf Suresi'nin sonundaki bir ayet-i kerime geldi. İnsanın tüylerini diken diken eder, mecal bırakmaz insanda... Buyuruyor ki Kur'an-ı Kerîm, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا (الكف:١٠٣)

(*Kul hel nünebbiükûm bi'l-ahserine a'mâlâ*) "De ki ey Rasûlüm: Yaptıkları ameller bakımından en büyük ziyanda olanları size bildireyim mi?" (Kehf, 18/103) Yâni, "İşledikleri işler bakımından en büyük zarara uğrayanlar kimlerdir, onları size haber vereyim mi?" diye mü'minlere haber ver!

Arkasından ayet-i kerime devam ediyor, cevabı veriyor:

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا (الكف:١٠٤)

(*Ellezîne dalle sa'yühüm fi'l-hayâti'd-dünyâ*) "Dünya hayatında yaptıkları çalışmalar, sa'y u gayretler sapıktır, ters istikamettedir, yanlış istikamettedir; (*ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à*) onlar hâlâ iyi bir iş yapıyoruz, yaptığımız işi güzel yapıyoruz sanırlar. Bunlar dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir." (Kehf, 18/104)

İnsan içki içer;

"—Allah kahretsin şu mereti, şundan bir kurtulsam; ocağım söndü, işim kötü gitti, sıhhatim bozuldu, kurtulsam!" diye diye içer.

Kötülüğünü biliyor, belki kurtulur. Ama gittiği yolu doğru sanıp da o yol yanlış olursa, o adam nasıl düzelecek? En büyük ziyanda o, hiç düzelme ihtimali yok.

Onun için, içimizde böyle kendini alemin merkezi sananlar var:

“—Benden daha yüksek insan yok! Türkiye’de bir ben varım!”

Şöyle bakıyor etrafına, kendisi kadar faziletli insan görmüyor. Bundan büyük sapıklık olmaz. Haddini bil bakalım! Senin şu görüp de değer vermediğin insanların içinde nice kıymetli kimseler var! Bilgi bakımında da, sana o bilgiyi öğretecek kimseler var! Sen sessiz sedasız durduğuna bakma onun...

Ârifim ben diye hiçbir kimseye ta’n etme sen,
Defter ü divâna sığmaz söz gelir dîvâneden!

Yâni, şu halkın içinde ne Allah’ın saklı kulları vardır. Tevâzuan sana bir şey söylemiyorlardır ama, senin konuştuğun mevzuyu sana öğretecek kadar iyi bilirler. Söylemez, sen de sanırsın ki: “Dünyada bir taneyim!” En büyük sapıklık, şaşkınlık insanın kendini bir şey sanmasıdır.

İşte böyle ömrü boşa geçirmiş olanlar var. Allah korusun, Allah bizi onlardan etmesin... Haddimizi bilip de eksiğimizi görüp, onu telafi etmeye çalışan kimselerden eylesin...

“—Kusurum çok, yüzüm kara, elim iyi amellerden yana boş, yapamadım Allah’a layık kulluğu, benim hangi şeyim o yüksek dergâha arz edebilirim? Neyime güvenebilirim? Ne yaptım ki Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzuruna layık? Hiçbir şey yapmadım!” diye haddini bilmesi daha iyidir. Kendisini böyle yükseklerde uçurmasından, haddini bilmesi daha iyidir.

İşte bizim de böyle kusurumuzu, haddimizi bilip, eksiklerimizi tamamlamaya çalışmamız lâzım!

“—Yeter bana bu kadar Müslümanlık!” mı diyorsun? “Tamam, canım, nesi var yâni? Namazı da kılıyoruz, Ramazan’da da orucu tuttuk, evvelki sene de bir hacca gitmiştim; daha ne istiyorsun?”

Öyle şey var mı? Müslümanlık devamlı… Müslümanlık bitmez ki… Hacca gittin geldin, bitti müslümanlık; haydi bakalım, gir günahlara, devam… Öyle şey olur mu? Ramazan bitti, hadi günahlara devam! Öyle şey olur mu? Namaz kıldım, dışarıya

çıktım, şimdi televizyon seyredebilirim, şarkı dinleyebilirim, içki içebilirim, harama bakabilirim; öyle şey olur mu?

Müslümanlık her an devam ediyor, kesintisiz; her an imtihanı devam ediyor insanın. Her an ya günahta ya sevapta; ya gaflette, ya uyanıklıkta... Ya günahtasın ya sevabtasın. Ya ziyândasın ya kârdasın. Ya gaflettesin ya gözün açıkta, vaktini iyi değerlendirmesini biliyorsun.

Hiçbir anı mes'uliyetten dışarı bırakılmış değildir. Her anımızdan mes'ulüz, onun için büyüklerimiz demişler ki: Akıllı müslüman *hûş der dem* prensibine riayet etmelidir. Her nefeste şuurlu olacak, aklı başında olacak;

"—Beni gören var, Allah-u Teàlâ Hazretleri her yerde hazır ve nâzır. Ben ne yapıyorum? Bu vakti nasıl geçiriyorum? İyi bir hal üzere miyim, yoksa boş mu gidiyor vaktimiz? Dur bir bakayım. Aa, boş geçiyor…" hemen hayırlı bir işe dönmek, hayırlı bir iş yapmak suretiyle devamlı kendi kendisini kontrol, kendisinin kontrol projektörlerini kendi içine çevirmiş durumda olacak insan.

"—Şu anda ne yapıyorum?"

"—Şu anda hadis dinliyorum. Hoca hadis okuyor, ben hadis dinliyorum. Güzel mi?"

"—Güzel!"

İlim meclisidir bu, zikir meclisidir. Şu meclis hem ilim meclisidir, hem zikir meclisidir. Peygamber Efendimiz bildiriyor ki, gökteki melekler böyle meclisleri ararlar, bu meclislerin üstüne, üst üste yığılırlar semâya kadar.

"—Hocam ben zikir meclisini, sadece Allah Allah denilen meclis sanıyordum."

"—Hayır, o da zikir meclisidir, bu da zikir meclisidir… Bak burada da Allah'ı anıyoruz, Allah'ın yolunu anıyoruz, Kur'an-ı Kerîm'i anıyoruz, Rasûlüllah'a çağırıyoruz, Rasûlüllah'ın buyruğunu söylüyoruz; burası da zikir meclisidir."

Otursak halka çevirsek de *Lâ ilâhe illa'llah* desek; yine melekler gelir, Allah Allah desek yine melekler gelir; şimdi de, hiç istisnâsı yok. Benim ağzım ne kadar aciz olsa, şahsım ne kadar

hor-hakîr olsa değil mi ki hadisi söylüyorum, bu iş böyledir; güzel…

Ama kahvede oturduğun zaman, deniz kenarında oturduğun zaman, televizyonun karşısında yirmi dört saat esir olduğun zaman; o zaman işte bak boşa gidiyor. Şerit dönüyor, mes'uliyet yazılıyor, ziyandasın. İnsan her anına dikkat etmeli, kusurunu telafi etmeye çalışmalı!

Ölümün ne zaman geleceğini bilmiyoruz, bize bir özel muamele yapılacağını mı umuyoruz?

"—Benim çok günahım var ama Allah beni affedecek…" diye mi düşünüyoruz?

Öyle şey yok! Hepimiz devamlı bir şuur ve korku içinde olmalıyız. Ya cehennemine atarsa;

Ben buyurdum, buyruğumu tutmadın;
Derse Mevlâm, ben ne cevap vereyim?

"Ne yaptın sen? Allah yolunda, benim yolumda nasıl vakit geçirdin?" derse, bir azarlarsa ne olur hali insanın!

Bir patronun azarladığını düşün, askerlik yaptıysan bir komutanın azarladığını düşün, bir böyle o azarlamaları düşün; bir de kâinatın sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kızgınlığını, gazabını, azarlamasını düşün. Cehennemi düşün, cezanın büyüklüğünü düşün, aklını başına topla!

Onun için Kur'an-ı Kerîm'i de okuduğumuz zaman her ayetine nüfuz ede ede okumalıyız. Kur'an böyle okunur. İkbâl'in babası, Kur'an okurken yanından geçermiş, sorarmış İkbâl'e; Lahorlu, Pakistanlı meşhur; bizim Mehmed Âkif gibi Pakistan'ın meşhur şairi,

"—Evladım, ne yapıyorsun?"

"—Ne yapacağım baba, Kur'an-ı Kerîm elimde…"

"—Kur'an mı okuyorsun evladım?" dermiş, geçer gidermiş.

Yine gelir, yine sorarmış; yine gelir yine sorarmış. Sonradan

aklı başına gelmiş, babası demek istiyor ki:

"—Oğlum, Kur'an okuyup da aklın başka yerde olmasın. Mânâsını takip ederek mi okuyorsun? Kur'an mı okuyorsun, yoksa Kur'an okur görünüp de aslında boş mu vakit geçiriyorsun?"

Tabii bu hale gelmek için çok şey lâzım: Arapçayı öğrenmek lâzım, Kur'an-ı Kerîm'i böyle okuduğu zaman, Kur'an-ı Kerîm'in kendisine mânâ vermesi lâzım.

Çok geçirdik boş vaktimizi, o hale nasıl geleceğiz bilmem. O çok zor bir şey; ama bir Kur'an-ı Kerîm'i okursun, bir de mealden okursun, bir sayfa okursun veya bir sure okursun veya bir cüz okursun; ne kadar gücün varsa; o kısmı gidersin tefsirden okursun.

"—Bakalım Mevlâm, benim okuduğum kısımda ne buyurmuş?" diye.

Kelimelerin üstüne basa basa, mânâsını düşüne düşüne, emrettiği şeyleri yapmak azmiyle, yasakladığı şeylerden kaçayım diye düşünerek okursun. Bildikleriyle amel edenlere Allah bilmediği ilimlerin kapısını açar. O zaman seni çok şeylere muttalî kılar. Senin ilerlememen, olduğun yerde sayman; bildiklerini tatbik etmemenden doğuyor. Biliyorsun, yapmıyorsun; ne diye versin Allah daha başka şeyleri? Bildiğini yapmıyorsun ki... Bildiğini tutan insana, bilmediği şeylerin ilimlerinin kapısı açılır. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize gayret, kuvvet versin; çok çalışmamız lâzım.

Müslümanlık yolların en kolayıdır. *Lâ ilâhe illa'llah* dersin, müslüman olursun. Yolların en zorudur, her an imtihandasın. İnsanın kemikleri çatırdar yükün altında, omuzları kırılacak gibi olur. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[52]

---

[52] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.106, no:3219; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.374, no:3314; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.102, no:107; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.19, no:92; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.148, no:5804; Sehl ibn-i Saad RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.286, no:790; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

شَيَّبَتْنِي سُورَةُ هُودٍ (ابن مردويه عن أنس)

(*Şeyyebetnî sûretü hûd*) "Beni Hûd Suresi ihtiyarlattı, saçımı sakalımı ağarttı." diyor.

Allah'ın sevgili kulu, *seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn, rahmeten li'l-àlemin* olarak gönderilmiş olan, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin en yüksek insan olarak bize bildirdiği Rasûl-i Ekrem Efendimiz Hazretleri, "Beni Hûd Suresi ihtiyarlattı." diyor,

Neden ihtiyarlatmış? İçinde bir ayet-i kerime var:

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ (هود: ١١٢)

(*Festakim kemâ ümirte*) "Nasıl emrolunduysan öylece dosdoğru ol, müstakîm ol!" (Hûd, 11/112) diye emir var.

Haşdi bakalım, tam Allah'ın istediği gibi dosdoğru olmak iste... Burnundan ter damlar, alnından, şakaklarından terler dökülür aşağıya... Allah'ın istediği gibi kul olmak istediğin zaman, işlerin ne kadar ağır olduğun görürüsün.

Dinlerin en kolayı, dinlerin en zoru; öyle cennet kolay kazanılmaz, cehennemden kolay kurtulunmaz. Çok gayret sarfetmemiz lâzım! Yâni çok gafillik yapıyoruz, çok fazla güveniyoruz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmetine de, günahlardan hiç elimizi çekmeye niyetimiz yok. Yan gelip yatmışız… Öyle olmaz!

وَأَنْ لَيْسَ لِلإِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى . وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.123, no:318; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.184, no:880; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.481, no:774; Huzeyfetü'bnü'l-Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.573, no:2586-2592; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXV, s.140, no:27760; c.XIII, s.423, no:13448, 13449.

(النجم:٣٩-٤٠)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saâ. Ve enne sa'yehû sevfe yurâ*) "İnsanoğlu neye gayret ederse, o eline geçer. Neye çalışmışsa, neye gayret etmişse ileride ona gösterilecektir." (Necm, 53/39-40)

Yapılacak iş çok... Çok vakit geçirmişiz. Bundan sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri bize uyanıklık nasib etsin... Dinin lezzetini, tadını; imanın hoşluğunu içimize yerleştirsin de biraz uykuları terk edebilelim, biraz gafletleri terk edebilelim! Boş meşguliyetleri terk edebilelim! Bir eleme yapalım! Sabahtan akşama kadar neler yaptık? Hangileri lüzumlu, hangileri lüzumsuz… Biraz ahiretimiz için, imanımız için, ma'rifetullah için, muhabbetullah için zaman ve yer ayıralım!

Allah-u Teàlâ Hazretleri gayret versin... Tevfîkini refik etsin… *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llahi'l-aliyyi'l-azîm. Lâ havle an ma'siyeti'llâh, illâ bi-tevfîkı'llâh, bi-hizmeti'llâh*. Allah korumadan insanın hali haraptır. *Ve lâ kuvvete alâ tâati'llâh, illâ bi-tevfîkı'llâh*. İbadet yapmak da yine onun lutfuyla, keremiyle oluyor, hepsi ondan… Allah'a çokça ilticâ edelim!

b. Babanın Duası

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet olunduğuna göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[53]

كُلُّ شَيْءٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ حِجَابٌ، إِلاَّ شَهَادَةَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ،

وَدُعَاءُ الْوَالِدِ عَلٰى وَلَدِهِ (الديلمي، وابن النجار عن أنس)

---

[53] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.252, no:4746; Ebû Ya'lâ, *Mu'cem*, c.I, s.269, no:252; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mervezî, *el-Birru ve's-Sıla*, c.I, s.24, no:49; Mücâhid Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.99, no:3318; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.336, no:15641.

RE. 341/12 (*Küllü şey'in beynehû ve beyna'llàhi hicâbün, illâ şehâdete en lâ ilâhe illa'llàh, ve duàü'l-vâlidi alâ veledihî.*)

(*Küllü şey'in beynehû ve beyna'llàhi hicâbün*) "Her şey ile Allah-u Teàlâ arasında bir perde vardır, bir mânî vardır; (*illâ şehâdete en lâ ilâhe illa'llàh*) ancak *Lâ ilâhe illa'llah* kelime-i şehâdetiyle Allah arasında perde yoktur." Yâni, insan *Lâ ilâhe illa'llàh* dedi mi, hiç perde, mânî yok; hemen kabul olur, dergâh-ı izzete ulaşır. Allah-u Teàlâ Hazretleri indinde makbul olur. Kelime-i şehâdet getirdi mi... O kadar kıymetli bir söz.

Bir tane daha var: (*Ve duàu'l-vâlidi alâ veledihî*) "Babanın, evladı için yaptığı duaya da hiçbir mânî yok, derhal ulaşır ve kabul görür."

Onun için Peygamber AS bir hadis-i şeriflerinde buyurmuş ki:[54]

إِذَا نَظَرَ الْوَالِدُ إِلَى وَلَدِهِ فَسَرَّهُ ، كَانَ لِلْوَلَدِ عَدْلَ عِتْقِ نَسَمَةٍ.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، وَإِنْ نَظَرَ ثَلاثَمِائَةٍ وَسِتِّينَ نَظْرَةً ؟ قَالَ: اَللهُ

أَكْبَرُ (طب. عن ابن عباس)

(*İzâ nazara'l-vâlidü ilâ veledihî feserrehû*) "Bir evlat, babasını hoşnut, razı edecek iş yapar da, babası ona şöyle bir hoş şekilde bakarsa..." Evlâdına hani sevgiyle bakar ya...

"—Aferin bizim oğlana da, maşâallah!" filan gibi böyle bir sevgiyle baktı.

(*Kâne li'l-veledi adle ıtkı nesemetin*) "Bir köle azad etmiş gibi evlâda sevap yazılır hemen." Babasına hoş baktırttı ya kendisine,

---

[54] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.239, no:11608; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.283, no:8646; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.321, no:1272; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.186, no:7857; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.472, no:45507; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIIII, s.286, no:13487; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.108, no:2882.

bir köle azad etmiş kadar sevap yazılır evlâda. Neden yazılır bu sevap? Babasının gönlünü etti de, babasının kendine şefkatle, sevgiyle bakmasına yol açacak bir tavırda bulundu diye… Baktı mı baba, ne mutlu… Ona öyle yazılır.

(*Kîle*) Demişler ki:

(*Yâ rasûla'llàh, ve in nazara selâsemietin ve sittîne nazraten*) "Ya Rasûlallah! Çok bakar, üç yüz atmış defa bakar günde... Yâni her seferinde olacak mı?"

(*Kàle*) Peygamber SAS Efendimiz cevabında buyurmuş ki:

(*Allàhu ekber*) "Allah en büyüktür!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri o ecri vermekten aciz mi? Üç yüz altmış defa değil, üç yüz altmış bin defa baksın… O ecri vermekten acze mi düşecek, hazinesi mi tükenecek Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin… Ne kadar baktırırsan o kadar sevap demek yâni.

Onun için babalara çok dikkat etmek lâzım, babaya hürmete çok hürmet etmek lâzım! Anne de öyledir, fakat bu hadis-i şerifte baba demiş. *Vâlid* baba demek, *vâlide* olsaydı anne demek olacaktı. "Babanın evlâda duasının önünde hiç şey yoktur."

Belki hikmetleri vardır. Anne tabii şefkatlidir, sever çocuğunu; günahına, kusuruna, hatasına rağmen yine sever. Baba daha çabuk kızar, şefkat bakımından biraz daha katıdır. Sevgi bakımından anne kuvvetlidir, baba biraz daha ciddîdir. Babayı kızdıracak bir şey yaptı mı, demek ki aleyhinde bedduası da çabuk tutar. Sevdirecek bir şey yaptın mı, annenin gönlünü çabuk razı edersin. Babayı razı etmek zordur.

Annene gidersin, elini öpersin, anacığım bilmem ne falan… Bakarsın, gönlü oluvermiş. Çabucak onu kandırırsın. Ama babayı kandırmak, ikna etmek zorca olduğundan herhalde, burada babanın evlada duasının önünde mânî yoktur buyurmuş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümle evlatlara, babalara güzel hizmet edip de onların hayır duasını almayı nasib etsin!

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edildiğine göre, bir keresinde

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[55]

قَالَ لِي جِبْرِيلُ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا ، لَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ. قُلْتُ: آمِينَ. (خ. في الأدب المفرد عن أبي هريرة)

(*Kàle lî cibrîlü*) Cebrâil AS bana şöyle dedi: (*Rağime enfü abdin*) 'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*edreke ebeveyhi ev ehadehümâ*) annesine ve babasına veya sadece onlardan birine ulaşmış da, (*lem yüdhilhü'l-cenneh*) onlara güzel hizmet edip, onların hayır duasını alıp cenneti kazanamamış. Yazıklar olsun o evlâda!' dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de, 'Âmîn!' dedim."

Ne demek yâni? "Annesine babasına güzel hizmet etsin, duasını alsın, cennete gider." demek. Çok büyük bir nimettir.

Babalara gelince; bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre duaları makbul, dua etsinler evlatlarına... Perde yok arada, hiçbir mani yok, dua etsinler. Hak yola gelmesi için dua etsin, mertebesi yükselsin diye dua etsin, ne istiyorsa? Her hususta dua etsin!

Bak ben nice ana babaya àsî evlatlar bilirim; kumarhaneden çıkmaz, eve gelmezdi. Geceleri kumarhanede yatar, kalkardı. Babasının duası devam ede ede, şimdi düzeldi; sakallı, zikirli, tesbihli, hoş bir müslüman oldu. Babanın duası çok önemli!

Hemen kızıvermesin babalar da evlatlara! Dua etsin, beddua

---

55 Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

etmekten kendisini tutsun! Oğluna hayır duayı devam ettirsin.

"—Ben bugün dua ettim, bugün meyhaneden çıkmadı, gelmedi…"

Canım, devam ettir bakalım! Belki senin duanda bir kusur vardır. Hemen şıp diye olmaz ki bu iş! Çeşitli hikmetleri vardır, senin bilmediğin...

c. Kur'an'da Olmayan Şart

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[56]

كُلُّ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللهِ تَعَالَى فَهُوَ بَاطِلٌ، وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ
(البزار، طب. عن ابن عباس)

RE. 341/13 (*Küllü şartın leyse fî kitâbi'llâhi teàlâ fehüve bâtılun, ve in kâne miete şart.*)

"Her bir şart ki Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitabında mevcut değildir, (*fehüve bâtılun*) bâtıldır; (*ve in kâne miete şart*) yüz tane şart da olsa, kıymeti yoktur."

Nerede? Herhangi bir muamelede, bir işte iki taraf birbirine şart koşar. Bu şartlar Kur'an'a uygun olmalı. O Kur'an'a uygun olmadıktan sonra hiç kıymeti yoktur o şartların. O şartlara riayet etmediği zaman taraf mes'ul duruma düşmez.

Nikâh akdi olacak farz edelim; iki taraf karşılıklı nikâhlanacaklar birbirleriyle; kız-oğlan… Kız şart koşuyor, şu olacak, bu olacak, bilmem ne falan; bir sürü şart. Kur'an'da var mı? Böyle bir şey şer'i şerîfte, bizim dinimizin ahkâmında böyle bir şart mevcut mu? Değil… He he de veyahut ne dersen de sonunda yapmasan da bir şey olmaz…

---

[56] Taberânî, *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.297, no:493; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.365, no:5644; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.183, no:924; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.154, no:6393; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.334, no:15637.

İmâm-ı Azam Hazretleri'ne gelmiş birisi,
"—Efendim, bir kızla nikâhlanacağım; ama annesi babası bu şehirden dışarı çıkmayacaksın diye şart koşuyor."
"—Sen evlen onunla, ondan sonra nereye istersen gidersin!"
Neden öyle dedi İmâm-ı Azam? Bak hadis-i şerif karşımıza geldi. Aslı olmayan bir şartın kıymeti yoktur, nikâhta öyle şey olmaz. İnsanın çeşitli şeyi var, yasak mı? Bir şehirden bir şehre gider evlenen iki kişi...
Musa AS nerede evlendi, ondan sonra aldı ehlini Tur Dağı'nın oradan geçip Mısır'a gitti, ne olur yâni? Gidebilir, hür; sen onun hürriyetini bir şartla bağlayamazsın ki... Yok Allah'ın kitabında öyle bir hüküm... Binâen aleyh öyle bir şey batıldır diye "Sen onu al, o şarta da riayet etmezsin." demiş. Öyle şey yok! Kur'an'da olmayan, hadis-i şerifte olmayan, dinimizin ahkâmında olmayan bir şey...
"—Bir meyhane yaptıracaksın! O şartla veriyorum..."
"—He he, tamam, ver..."
Öyle meyhane falan kurmak zorunda değilsin, yok öyle bir şart.
"—Ben sana bu mirası bağışlarım, yalnız şunu şunu şunu yapacaksın..."
Uygun değilse yok...

Edepsizin birisi,
"—Oğlum ben ölünce vasiyetim olsun, analık-babalık haklarımı sana helal etmek, mezarıma her gün geleceksin rakı dökeceksin." demiş.
Bak terbiyesine, ne kadar küstahlar var. Şimdi Allah cehennemi boşuna mı yaratmış? Ne güzel, kahrı da güzel Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin, kahrı boşuna mı? Bak ne edepsizler var. Şimdi buna bir ceza gelmese insanın içi rahat eder mi? Terbiyesize bak, nasıl küstah, nasıl terbiyesiz... Alay ediyor yâni; tabii şimdi dünyada da görmüyor.
Firavun ne yaptı? Musa AS'ın peşinden koşturdu koşturdu;

daha önce çocukları öldürdü, rüya gördü diye, kendi mülkünü yıkacak birisi çıkacak diye çocukları kesti hep. O kadar cana sen nasıl kıydın, katil! Kıydı…

Ondan sonra Musa AS'ın delilleri, ayetleri, hüccetleri geldi; onları da dinlemedi, tavsiyeleri de dinlemedi; doğru söz söyleyen insanlar da çıktı etrafında… Sonra iş iddiaya bindi, bir meydanda toplandılar; sihirbazlar bir tarafa, Musa AS bir tarafta; Musa AS hepsinin sihirlerini iptal edecek mucizeler gösterdi. Sihirbazlar müslüman oldular, secde ettiler:

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ (طه: ٧٠)

(*Kàlû âmennâ bi-rabbi hârûne ve mûsâ*) "Mûsâ'nın ve Hârun'un Rabbine inandık, bunlar haklı!" dediler. (Tàhâ, 20/70)

Firavun sinirlendi:

"—Öldürürüm sizi!" dedi,

"—Ne yaparsan yap, zararı yok. Biz Rabbimiz'e gidiyoruz."

"—Ayaklarınızı, ellerinizi çapraz keserim; yâni sağ elinizi keserim, sol bacağınızı keserim…"

"—Kesersen kes… Ne yaparsan yap!" dediler,

Neticede Firavun kovaladı Mûsâ AS'ın ordusunu. Bak ibretlere… Öyle Firavunluk yaptı yaptı, kovaladı… Sonra ne oldu? Tam boğulacağı sırada, hani denizde boğuluyor ya, dedi ki:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَاْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ١٠)

(*Lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine'l-müslimîn*) "Benî İsrâil'in inandığı Allah'tan başka mâbud olmadığını kabul ediyorum, ben de müslümanlardanım." (Yunus, 10/90) dedi.

Allah akıl fikir versin! Nice kâfir vardır, dolaşır dolaşır; dalaşır, köpek dalar gibi dalar; ondan sonra öleceği zaman aklı

başına gelir ama sonra gelir aklı başına. Şimdi burada efe gibi dolaşır, ondan sonra acizlik, ölümün pençesi şöyle geçti mi yakasına, o zaman acizlenir ama, amel yeri hayattaydı. Perde kalktıktan sonra, ahiretin halleri göründükten sonra kıymeti kalmaz. Allah vaktinde iman edip, salih amel işleyip, gözyaşı döküp, Allah'ın sevdiği kul olmayı cümlemize nasib etsin!

Ahirette cehenneme atılacaklar çok ağlayacaklar, çok zârî edecekler, çok feryad u figân edecekler, çok pişmanlık duyacaklar. Zebânilere teslim edilince, zebâniler onların saçlarının perçemlerinden yakalayacak, ayaklarından yakalayacak; yüz üstü sürükleyecek. Horluk olsun diye, hor, değersiz mahlûklar; horluk olsun diye sürükleyecek, o zaman çok yalvarıp yakaracaklar.

Cehennem ehli çok yalvaracak

"—Ya Rabbi, bizi dünyaya gönder, yaşadığımızdan başka türlü yaşayacağız, yaptığımız işten daha başka türlü iş yapacağız, sana itaat edeceğiz!" diyecekler.

Yalvarma yeri burası, burada yalvar… Bak camiler bomboş… Ağlama yeri burası, ağlayabildiğin kadar ağla… Entarin ıslansın, gömleğin ıslansın, dizin ıslansın, seccaden ıslansın; yalvar, yakar… Burada yap, ahirette iş bitiyor artık, orada yalvarmanın faydası yok. Herkes şey yapar gördükten sonra.

Gaybı bak peygamberler bildirmiş. Akıl var, mantık var; Avrupa'nın Amerika'nın yabancıları inceleyip müslüman oluyor. Akıl mantık var, gayba iman ediyoruz ama akılla, mantıkla iman ediyoruz. Dinimiz *el-hamdü lillâh* pırıl pırıl, sapasağlam, gayet aklî, gayet güzel! *El-hamdü lillâh…*

Geçen bir doçent arkadaş bir makale yazmış. Okudum hoşuma gitti… İnkârcılığı almış makalede mevzu olarak. Yâni

"—Ben hiçbir şeye inanmıyorum, şu yok, bu yok…" filan diyen insanı almış.

Onun hakkında on beş, yirmi sayfa bir makale yazmış, perişanlığını çıkartıyor. Yâni zavallıcıkların kâfirliklerinde kalmak için bir tutamakları yok ellerinde. Mümkün değil

kalmaları felsefî bakımdan… Orasından almış, burasından almış; farz edelim ki şöyle, bilmem ne böyle… Mükemmel bir makale yazmış, o zavallı kâfircikler, tutunacak hiçbir dalları yok yâni… Hiçbir tutamakları yok inkâr için ellerinde, mecalleri yok. Çıkmaz sokak çünkü… *El-hamdü lillâh* bak, bizim yolumuz bin dört yüz senedir… İçimizden, dışımızdan nice kâfir, nice hasımlar, nasıl hücum ediyorlar. Bir asır önceki adamlara sorsaydın, artık din hükmünü bitirdi diyorlardı. Bak; sen bittin, sen toprağın içine girdin, toz oldun… Bak din nasıl dimdik ayakta, bak nasıl Amerikalı müslüman oluyor.

Bizim Nureddin Topçu Balıkesir'de gidiyormuş, Allah rahmet eylesin... Önünden bir köylü, yolun kenarına dikilmiş güzel bir fidanı çatırt kırmış, dallarını soymuş, eşeğine sopa yapıyor. Gitmiş,

"—Utanmıyor musun sen? Bu canlı, taze, güzel fidanı nasıl kırarsın? Bir kenarda bir başka kuru dal mı bulamadın? Allah'tan korkmaz mısın?" demiş,



"—Git beyim git, biz onların boşluğunu anladık!" demiş.

Senin boşluğun anlaşıldı, sen ne anladın? Hiç bir şey anlayamamışsın sen. Senin hiçbir şey anlayamadığın ortaya çıktı. Bak bugün Avrupa'da Amerika'da dünyanın her yerinde Japonya'da şurada burada aklı çalışan insanlar müslüman oluyor. Sen daha uyu. Adam burada dinsizliği ispat için kitap yazıyor; bakıyorsun kitabına, daha kafası doğru düzgün çalışmıyor. Şeyi yapılmamış tekerlek gibi, düzgün değil, gidişi yalpa vura vura gidiyor… Sen kimsin ya?

Hani bir adam varmış Avrupalı (Donkişot), değirmenlere saldırmış, "Bunlar dev!" diye. Yel değirmenine bir vurmuş, almış öbür tarafa atmış; öyle işte...

d. Haramdan Oluşan Et

Ömer ibnü'l-Hattab RA'dan rivayet edilmiş ki, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:[57]

كُلُّ لَحْمٍ أَنْبَتَهُ السُّحْتُ فَالنَّارُ أَوْلٰى بِهِ. قِيلَ: وَمَا السُّحْتُ؟ قَالَ: اَلرُّشْوَةُ فِي الْحُكْمِ (ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 341/14 (*Küllü lahmin enbetehu's-suhtü, fe'n-nâru evlâ bihî. Kîle: Ve me's-suht? Kàle: Er-rüşvetü fi'l-hükmi*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

(*Küllü lahmin*) "Her bir et ki..." *Lahm* et demek. Lahmacun diyoruz ya… *Lahm* et demek, *acun* da hamur demek. Yâni etli hamur demek oluyor, pide demek oluyor. *Lahm*, et demek. (*Küllü lahmin*) "Her bir et ki, (*enbetehü's-suhtu*) onu haram bitirmiştir, haram meydana getirmiştir; her bir et ki haramdan meydana gelmiştir, haramdan oluşmuştur, teşekkül etmiştir; (*fe'n-nâru evlâ*

---

[57] İbn-i Cerîr (Taberî), *Tefsir*, c.X, s.323, no:11967; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.119, no:15106; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.354, no:15687.

bihî) ona cehennem en lâyıktır, ona en lâyık olan şey cehennemdir."

Neden? Haramdan meydana geldi. "Haramdan teşekkül etmiş bir ete ancak en evlâ olan, en uygun olan cehennem ateşidir." demiş Peygamber Efendimiz.

(*Kîle*) Demişler ki: (*Ve me's-suhtü*) "Yâ Rasûlallah, *suht* nedir? Suht'tan, haramdan kastın nedir?"

(*Kàle*) Buyurmuş ki: (*Er-rüşvetü fi'l-hükmi*) "Hüküm verirken rüşvet almak."

Bir memleket neden bozulur? Adalet gidince bozulur.

اَلْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكِ

(*El-adlü esâsü'l-mülki*) "Egemenliğin, hüküm sürmenin, hükümranlığın temeli adalettir." Adalet edersen, devam eder. Ticaretin de devam eder, hükmün de devam eder, padişahlığın da devam eder, saltanatın da devam eder; işini yürütürsün. Haksızlık ettin mi, adaletten ayrıldın mı, biter iş... O, mahveder. Cemiyetleri adaletsizlik yıkar.

Adaleti ne yıkar? Adaleti de tarafların eline bakan hâkimler yıkar. Adaleti de, adalet duygusunu da tarafların elinden bir şey uman hâkimler yıkar. Bakar şöyle, hangisi daha çok verecek, ne va'd ediyor, nereden daha fazla şey kopartabilirim...

"—Sen haklısın!" der ona.

Allah için demiyor da, parasını, kârını düşünüyor. İşte adaleti bunlar mahveder. Rüşvet mahveder; onun için:[58]

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ (البزار عن عبد الرحمن بن عوف ؛

[58] Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.57, no:58; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.284, no:3314; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.187, no:1037; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.113, no:15077; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.359, no:7026; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.160, no:12817.

(الطبراني في الصغير عن ابن عمرو)

(*Er-râşî ve'l-mürteşî fi'n-nâr*) "Rüşveti veren de, alan da cehennemdedir." buyrulmuştur.

Müslüman rüşvet de veremez, rüşvet de alamaz. Alınması yasak olan bir şeyi vermek de doğru değildir.

"—Hocam ben içki içmiyorum; ama evime çok itibarlı misafir geldiği zaman dolaptan likörü çıkartıp, küçücük bir kadehcik likör veriyorum."

"—Sen içmiyorsun; ama içiriyorsun ya o da aynı günah, hiç farkı yoktur."

"—Ben rüşvet almıyorum hocam, rüşvet veriyorum."

Almak da vermek de aynı şeydir, değişmez. Rüşvetten çok kaçınması lâzım insanların, rüşvetle mücadele etmemiz lâzım, ciddi bir mücadele etmemiz lâzım. Rüşvetçi bir herif, bir takım gördük mü peşine düşmek lâzım. İş işte, ne güzel cihat mevzu. Takılırsın peşine, uğraşırsın herifle, heriflerle. Çünkü memleketi onlar batırıyor, onlar batırdı.

"Bir iş nâehle verildi mi, kıyameti bekleyin!" diyor Peygamber Efendimiz. Ehline vereceksin işi, dürüst insana vereceksin, onu destekleyeceksin sonuna kadar.

"—Bu memleket nasıl düzelir hocam, işte çok perişan; komünistler geçen senelerde şöyle yaptılar, böyle yaptılar; memleket şu noktala geldi, bu noktaya geldi. Bunu nasıl düzeltebiliriz, rüşveti nasıl önleyebiliriz, insanları nasıl birbirini seven, birbirine saygı duyan insanlar haline getirebiliriz?" filan

Lafla olmaz, kat'iyyen olmaz; kimseyi inandıramazsın. Herkes cebine bakar, cebinin parayla dolmasına bakar, keyfine bakar, rahatına bakar. Ne zaman? Allah korkusu olmadığı zaman, ahiret düşüncesi olmadığı zaman herkes kendi parasına bakar, cebini doldurmaya bakar; düzeltemezsin işi. Asker kuvveti de yetmez, ordu kuvveti de yetmez, dövmek de yetmez, sövmek de yetmez. Dövene de rüşvet verirler.

"—Tamam, dövdüm!" der adam.

Hapse sokarsın adamı suç işledi diye, arka kapıdan çıkartır, başka bir masumu onun yerine şey yapar, o adam diye yatırır, ötekisi gezer.

Yâni bu rüşvet her şeyi alt-üst eder, onun için böyle rüşvet almak ve yemek, yedirmek; kendisi için, evlâdı için cehennemi garantilemek demektir. Garantili cehenneme girmek isteyen insan buyursun, rüşveti yesin çünkü o yediği rüşvetten et oluşunca, onu ancak cehennem paklar, cehennemde yanacak.

Misal… Peygamber SAS Efendimiz'in devrinden misal:[59]

كَانَ لِأَبِي بَكْرٍ مَمْلُوكٌ يَغِلُّ عَلَيْهِ، فَأَتَاهُ لَيْلَةً بِطَعَامٍ، فَتَنَاوَلَ مِنْهُ لُقْمَةً. فَقَالَ لَهُ الْمَمْلُوكُ: مَالَكَ كُنْتَ تَسْأَلُنِي كُلَّ لَيْلَةٍ وَلَمْ تَسْأَلْنِي اللَّيْلَةَ ؟ قَالَ: حَمَلَنِي عَلَى ذٰلِكَ الْجُوعُ، مِنْ أَيْنَ جِئْتَ بِهٰذَا ؟ قَالَ : مَرَرْتُ بِقَوْمٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَرَقَيْتُ لَهُمْ فَوَعَدُونِي، فَلَمَّا أَنْ كَانَ الْيَوْمُ مَرَرْتُ بِهِمْ، فَإِذَا عُرْسٌ لَهُمْ، فَأَعْطَوْنِي. قَالَ: أُفٍّ لَكَ، كِدْتَ أَنْ تُهْلِكَنِي ! فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي حَلْقِهِ، فَجَعَلَ يَتَقَيَّأُ وَجَعَلَتْ لاَ تَخْرُجُ. فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ هٰذِهِ لاَ تَخْرُجُ إِلاَّ بِالْمَاءِ. فَدَعَا بِعَسٍّ مِنْ مَاءٍ، فَجَعَلَ يَشْرَبُ وَيَتَقَيَّأُ حَتَّى رَمَى بِهَا. فَقِيلَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللهُ، كُلُّ هٰذَا مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ اللُّقْمَةِ . فَقَالَ: لَوْ لَمْ تَخْرُجْ إِلاَّ مَعَ نَفْسِي لَأَخْرَجْتُهَا. سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ

[59] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.31; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.526, no:35695; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.25, s.163, no:27807.

سَلَّمَ، يقول: كُلُّ جَسَدٍ نَبَتَ مِن سُحْتٍ، فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ . فَخَشِيتُ أَنْ يَنبُتَ شَيْءٌ مِنْ جَسَدِي مِنْ هٰذِهِ اللُّقْمَةَ (الحسن بن سفيان، و أبو نعيم، والدينوري في المجالسة عن زيد بن أرقم)

(*Kâne li-ebî bekrin memlûkün yagillü aleyhi*) Ebû Bekr-i Sıddîk RA'ın arasıra kendisine hile yapan bir kölesi vardı. (*Feetâhü leyleten bi-taàmin*) Bir gece ona yemek getirdi. (*Fetenâvele minhü lukmaten*) Ebû Bekr-i Sıddîk RA da ondan bir lokma yedi."

(*Fekàle lehü'l-memlûk*) "Kölesi ona dedi ki: (*Mâ leke, künte tes'elünî külle leyletin, ve lem tes'elni'l-leylete*) 'Sana ne oluyor ki, her gece sorardın, bu gece sormadın?'

(*Kàle*) Dedi ki: (*Hammelenî alâ zâlike'l-cû'*) "Bu açlık bana yüklendi, bana unutturdu.'

Sonra kölesine sordu: (*Min eyne ci'te bi-hâzâ*) "Bu yemeği sen nereden getirdin?'

Yâni, bir lokma aldı, ondan sonra 'Nereden getirdin bunu?' diye sordu:

(*Kàle*) Kölesi dedi ki: (*Merartü bi-kavmin fi'l-câhiliyyeti, ferakaytü lehüm fevaadûnî*) "Cahiliyet zamanında, İslâm'dan önceki devrede bir kavme uğramıştım ve onlara muska yapmıştım. Onlar da bana bir şeyler vereceklerine dair söz vermişlerdi. (*Felemmâ en kâne'l-yevmü merartü bihim*) Bugün ben yine onlara uğradım. (*Feizâ ursün lehüm*) Onlar düğün yemeği yiyorlardı. (*Fea'tavnî*) Bunun üzerine bana bu yemeği verdiler.' dedi.

Kötü bir cahiliyye âdetinden gelmiş bir şey olduğunu anlayınca, Hz. Ebû Bekir RA'ın canı sıkıldı. (*Kàle*) Dedi ki:

(*Üffin leke*) 'Öf be sana! (*Kidte en tühlükenî*) Nerdeyse beni helâk edecektin, mahvedecektin!' dedi,

(*Feedhale yedehû fî halkıhî, feceale yetekayyeu*) Elini ağzına soktu, çıkartmaya çalıştı, kusmaya çalıştı. (*Ve cealet lâ tahrucû*) O da çıkmıyor bir türlü. Bir lokmacık yemiş, çıkmıyor.

(*Ve kìle lehû*) Ona dediler ki: (*Lâ tahrucu illâ bi'l-mâi*) 'Böyle çıkmaz, ancak suyla çıkar. Su iç biraz dediler, başka türlü çıkmaz.'

(*Fedeà bi-assin min mâin*) Biraz su istedi. (*Feceale yeşrebu ve yetekayyeu*) Sonra su içti ve kustu, (*hattâ remâ bihâ*) nihayet bu yediği lokmayı dışarı attırdı."

Bunu niye böyle uzun boylu size anlatıyorum? Ebû Bekr-i Sıddîk, Peygamber Efendimiz'den sonra ümmetin efdâli, Allah şefaatine nâil etsin, bak bir haram lokma karşısındaki tavrına. Bir nümune olsun diye yâni…

(*Fekìle lehû*) Orada bulunanlar ona dediler ki: (*Yerhamüke'llàh*) 'Allah sana merhamet etsin! (*Küllü zâlike min ecli hâzihi'l-lokmati*) Yâni bütün bunların hepsi, bu kadar telaş bir lokmacık şey için mi?'

(*Kàle: Lev lem tahruc illâ mea nefsî, leahrectuhà*) 'Ancak canımla beraber çıksaydı, başka türlü çıkacak olmasaydı, canımla bile onu çıkartırdım.' dedi. Bak bu cümle çok önemli: (*Lev lem tahruc*) "Eğer çıkmasaydı, (*illâ mea nefsi*) ancak canımla çıksaydı, başka türlü çıkmayacak olsaydı; yâni onu çıkartmaya çalışırken canım çıkacak olsaydı, (*leahrectuhà*) öyle olmak bahasına bile olsa onu çıkartırdım!"

(*Semi'tu rasûlü'llah salla'llàhu aleyhi ve selem, yekùl*) "Ben Rasûlüllah SAS'dan işittim ki, şöyle buyurmuştu:" diye şu hadis-i şerifi söyledi:

كُلُّ جَسَدٍ نَبَتَ مِن سُحْتٍ، فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ .

(*Küllü cesedin nebete min suhtin*) "Her bir vücut ki, haramdan hâsıl olmuştur, teşekkül etmiştir; (*fe'n-nâru evlâ bihî*) ona cehennem ateşi yakışır." dedi.

(*Fehaşîtü en yenbüte şey'ün min cesedî min hâzihi'l-lokmate*) İşte bunun için, vücudumda bu lokmadan bir şey hasıl olmasından korktum."

Buyurun bakalım, yediğiniz lokmalara dikkat etmeyin bundan

sonra…

Bu yolun aslı, esası, temeli... Bu yol dediğim ne? Has-hàlis, güzel müslümanlık, sàlih müslümanlık, tasavvuf, tarikat, iyi müslümanlık, ermişlik, evliyâlık yolu... Bunun esası nedir? Helâl lokmadır. Haram lokmayla, cehennemlik et üzerindeyken sen ne bekliyorsun? Ne olacak yâni? Gözünden perde açılacak, her şeyi göreceksin, havalarda uçacaksın, cenneti cehennemi müşahede edeceksin, bir sürü kitaplarda okuduğun kerametleri umuyorsun. Lokmandan ne haber? Ne yiyorsun, nereden kazanırsın, elinin emeğiyle mi geçinirsin, başkasının sırtından mı yersin, içersin; haram mı yersin, helâl mi yersin? Dikkat edeceksin!

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi helâl kazanıp, helâl rızıkla merzuk eylesin, helâl yiyen kimseler eylesin!

Birisini anlattılar bizim memleketin bir yerinde: Gidermiş tarlayı kendisi bellermiş; tohumu kendisi ekermiş, kendisi biçermiş, kendisi harmanı yaparmış, kendisi savururmuş, kendisi buğdayı alırmış taşırmış, kendisi öğütürmüş, kendisi yoğurur ekmek yaparmış; öyle yermiş. Yâni işin içine bir hayvanın emeğini bile sokmazmış. Biraz da *ifrad* ama hayvana sürdürmezmiş tarlayı, öküze… Eşeğin sırtında buğday çuvalını taşımazmış; her şeyi kendisi yaparmış.

Titizlenenlerin titizliğine bak! Hiç olmazsa çalıştığın yerde parayı helal ettirmeye çalış, sahibiyle helâlleş, yaptığın işlere dikkat et, haram olmamasına gayret et, elinden geldiği kadar çalış.

e. Sadakanın Faydası

Bu hadis-i şerif de sadakayla ilgili, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[60]

---

[60] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.147, no:17371; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.104, no:3340; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.576, no:1517; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.280, no:771; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.212,

كُلُّ امْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقْضٰى بَيْنَ النَّاسِ

(حم. ك. عن عقبة بن عامر)

RE. 341/14 (*Küllü'mriin fî zılli sadakatihî yevme'l-kıyâmete hattâ yukdà beyne'n-nâs.*)

(*Küllü'mriin fî zılli sadakatihî yevme'l-kıyâmeh*) "Her bir kişi kıyamet gününde sadakasının gölgesindedir, (*hattâ yukdà beyne'n-nâs*) insanlar arasında hükmolununcaya kadar."

Mâlûm, insanlar kalkacaklar kabirlerden, mahşer yerinde toplanacaklar. Çok bekleyecekler, çok uzun bekleyişler olacak, bekleyiş canlarına tak diyecek insanların. Terler çenelerine çıkacak. Ondan sonra peygamberleri dolaşacaklar,

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne siz buyurun söyleyin de, Allah-u Teàlâ Hazretleri hakkımızda hükmetsin; cennetlik olanlar cennete gitsin, cehennemlikler cehenneme..." diyecekler.

Çok zorlu bir bekleme olacak. Ondan sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri kulları arasında hükmedecek... Binlerce yıl yâni, o bin sözü filan da bize bir şey ifade etmez de, bilmediğimiz uzun müddetler, böyle sıkıntılı bekleyişlerden sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri hükmedecek kulları arasında; her bir kulun hesabı görülecek, inceden inceye, sarığın içindeki ipek teli dahi hesaplıyorlar dedim ya geçenlerde bir vesileyle bir fıkra anlattık.

Hadis âlimlerinden birisi ölmüş de rüyada görmüşler,

"—Ne yaptı Mevlâ sana?"

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri bana acıdı. Rasûlüllah'ın hadis-i şeriflerini toplayayım diye diyar diyar gezmemden dolayı beni avf

---

no:3348; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.177, no:7540; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.173; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.94, no:2431; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.300, no:1766; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.285, no:3316; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.94, no:103; Ukbe ibn-i Àmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.362, no:16068; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.424, no:1360; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.286, no:4612; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.321, no:15604.

u mağfiret eyledi, cennetine soktu beni." demiş,

Bak biz de hadis okuyoruz şimdi, bu hadisler öyle toplandı. Siz burada rahat dinliyorsunuz ya... Eskiden bir hadisi duymak için diyar diyar gezerdi bu âlimler. Allah cümlesinden razı olsun, bizi şefaatlerine nail etsin...

"—Yalnız!" demiş rüyada, "Çok ince bir hesap yapıyorlar burada. Çok zorlu bir hesap var, sarığımın kumaşı içinde bir ibrişim tel varmış," yâni ipek; haram ya, erkeğe haram ya... "İpek tel varmış, onu dahi mizanda hesapladılar." diyor.

Rüya ama çok hoşuma gitti hesabın inceliğini... Kur'an-ı Kerîm'de de:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَراًّ يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayren yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah*) [Kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecek. Kim de, zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse, onun cezasını görecek.] (Zilzâl, 99/7-8) ayetleri var.

Miskàl-i zerreh, zerre ağırlığınca bir hayır veya şer; hepsi hesaba girecek diye bildiriyor. O rüya da ona uygun yani...

Şimdi insanlar arasında böyle ince hesap görülecek. Çok uzun... Sonra bahtiyarlar cennete gidecek, mücrimler cehenneme atılacak... O zaman o güneş yaklaştırılacak, insanların beynini kaynatacak. İnsanlar terlere gark olacaklar, korkuların çeşitleri içinde çok sıkıntılar çekecekler. Allah bizi hesabın, kıyametin sıkıntılarından korusun. Tabii nice bahtiyarlar var ki, Yasin Suresi'nde bildirildiği gibi:

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلاَلٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ (يس:٥٦)

(*Hüm ve ezvâcühüm fî zilâlin ale'l-erâiki müttekiûn*) [Onlar ve eşleri gölgeler altında tahtlara kurulurlar.](Yâsin, 36/58)

Kimisi hesapsız girecek cennete… *Bi-gayr-i hisâb*, hiç hesap, kitap olmadan; dosdoğru cennete gidecek, sefâ sürecekler orada… Ötekiler hesap derdinde uğraşırken, hûrilerle, gılmanlarla, cennetin nimetleriyle safa sürecekler.

Hatta böyle *bi-gayr-i hisâb* cennete girecekler anlatılırken, Ükkâşetüb'nü Mihsân es-Sakafî isminde bir sahabi var, mübarek, kalkıvermiş, coşmuş, içine bir şey gelmiş demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah, dua et, ben de onlardan olayım!" demiş.

"—Sen de onlardansın!" demiş o zata, Allah şefaatine nail etsin!

Hesapsız girecekler var ama hesapta uzun bekleyişler de olacak. "Her kimse sadakasının gölgesi altında duracak o günde." diyor. Allah yolunda sakada verenin sadakası gölge olacak başına, safa olacak yâni ona; orada istemez mi insan, şöyle çok güneşli bir yerde başın açık kalsa ne yaparsın, gölge aramaz mısın? Ben bile öğleyin bu tarafa doğru gelirken iki sokak aşağıdan, gölge kolladım hep, güneşten gitmeyim de gölgeden gideyim diye, orası biraz daha tatlı esiyor diye. Kıyamet gününde, o şiddetli ateşte, o sıcakta, o güneşin alnında insanlar çok bunalacaklar, çok sıkıntı çekecekler bir kısım insanlar. Kimisi de sadakasının gölgesi altında olacak.

Bizim dinimiz, Kur'an-ı Kerîm incelenirse namaz kılmak, zekat vermek, yan yana böyle çok zikredilir. Hatta Gazalî Hazretleri diyor ki, ben baştan sonra hepsini o gözle incelemedim; ama "Hiçbir ayet-i kerîme yoktur ki içinde namaz zikredilsin, yanında namaz zikredilmesin…" diyor. Beraber zikrediliyor daima. Yâni ne demek bu, nasıl bir mânâ çıkıyor? Bizim dinimiz biraz para fedakârlığı dinidir. Öyle paraların üstüne tavuk gibi kuluçkaya yatmak değildir bizim dinimiz. Bizim dinimiz, paraları Allah yolunda sarf etmek dinidir.

Namazı kılıyor millet, paraya gelince;

"—Canımı al, malımı alma!" diyor. "Dokunma malıma!" diyor.



Ne yapacaksın? Varislere… Yâhu sen kendin hayr u hasenâtı yap, cenneti sen kazan! Varislerine de verir Allah, sana veren Allah varislerini boş mu bırakır? Ben varislerden mal kaçırın demek istemiyorum; ama vazifeyi yapmaktan kaçınmayın!

İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlüllah SAS bir keresinde şöyle sordu:[61]

أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ؟ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، مَا مِنَّا

[61] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.72, no:5961; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.380, no:3554; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.382, no:3626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.205, no:3331: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6301; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6439: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.272, no:262; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.201, no:1428; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.65, no:153; Şâşî, *Müsned*, c.II, s.386, no:771; Hünnâd, *Zühd*, c.I, s.334, no:610; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.129; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.352, no:16022; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.379, no:9871; RE. 177/9.

أَحَدٌ إِلاَّ مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ ؟ قَالَ: فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ ، وَمَالُ وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ (خ. ن. عن ابن مسعود)

(*Eyyüküm mâlü vârisihî ehabbü ileyhi min mâlihî*) "Hanginiz, vârisinin malını kendi malından daha çok sever?"

(*Kàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, mâ minnâ ehadün illâ mâlühû ehabbü ileyhi*) "Ey Allah'ın Rasûlü, içimizde herkes kendi malını, vârisinin malından daha çok sever." Yâni, "Niye biz başkasının malını sevmiş olalım, anlayamadık! Ne demek istiyorsunuz?" diye sordular.

(*Kàle*) Bunun üzerine: (*Feinne mâlehû mâ kaddeme*) "Kişinin gerçek malı, önceden gönderdiğidir. (*Ve mâlü vârisihî mâ ahhara*) Geriye koyduğu da, vârislerinin malıdır."

Yâni, "Sizin hayr u hasenat yapmak için sarf ettiğiniz paralar kendinizindir. Biriktirip, harcamayıp da depo ettiğiniz mallar da mirasçının malıdır." Hesabı sana, sefâsı ona...

Sen ölürsün, Allah iman selâmeti versin ama, "Gel bakalım!" derler, o malın hesabını sana sorarlar. O da orada yer… Ya sana teşekkür eder, ya etmez; bilmiyoruz. Teşekkür eden evlat vardır muhakkak, iyidir, hoştur ama…

Onun için, burada biraz vermeyi öğreneceğiz. Elimizi açmayı öğreneceğiz, vermenin zevkine ereceğiz. Fedakârlık öyle görülür. Yüz rekât namaz kılarsın camide, kolay... Ama hadi ver bakalım! Bir şey yok!

Asgarî haddi, zekâtı vermektir. Zekâtı vereceksin, hiç çırpınmak yok; gönül hoşluğu ile malının zekatının ayıracaksın! Senin değil o, fakirin hakkı o… Onu vereceksin! Ehlini bulmak için arayacaksın, araştırıp vereceksin onlara gönül hoşluğu ile...

Ondan sonra da elindeki parayı saçacaksın sağa sola, hayr u hasenât... Boynu bükük, mazlum, parasız pulsuz insan gördün mü, kesene davranacaksın! Çalışacaksın, cihada para

harcayacaksın! Çoluk çocuğunu iyi yetiştirmek için, cihad için, müslümanların korunması, kollanması için para harcayacaksın!

Paraya gelince, orada belli oluyor insanın iyi müslüman, kötü müslüman olduğu…

Gönlümüzde dünya sevgisi kalmasın, mal sevgisi kalmasın! Mal ve dünyalık ahiretin kazanmak içindir. Depo etmek çok tehlikelidir. Yâni insan onu depo ettiği zaman, onun çok sıkıntıları olur. Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri'nin başı çok kimselerle bu yüzden derde girmiş, çok söylemiş:

"—Biriktirmeyin, depolama yapmayın!" diye.

Onlar da kızmışlar.

Siz de bize kızmayın! Biz böyle hadis-i şeriflerden Rasûlüllah'ın sözünü söylüyoruz. Biz de kusurlu olabiliriz ama, bu hadisi okuyunca söylemek zorundayız. Size söylüyoruz, siz de başınızın çaresine bakın! Biz de başımızın çaresine bakalım! Birbirimize de yardım edelim! Birbirimize hakkı söylemekte yardım edelim!

Bir paranın nereden geldiğine dikkat edelim. Bir para, sıcak bir paradır gelir, insanın hoşuna gider; ama geliş yerine çok dikkat edelim! Ondan sonra da mümkün mertebe hayra sarf edelim!

Rasûlüllah SAS Efendimiz yemin ediyor:[62]

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يَنْقُصُ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ

(حم. عبد الرحمن بن عوف)

---

62 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned,* c.I, s.193, no:1674; Ebû Ya'lâ, *Müsned,* c.II, s.159, no:849; Bezzâr, *Müsned,* c.I, s.187, no:1033; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned,* c.I, s.83, no:159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.IV, s.362, no:7043; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb,* c.II, s.5, no:771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ,* c.V, s.131; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.VIII, s.366, no:2238; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.575, no:16983; *Keşfü'l-Hafâ,* c.II, s.195, no:2254; *Câmiü'l-Ehâdîs,* c.XXXII, s.275, no:35240.

(*Vellezî nefsü muhammedin bi-yedihî*) "Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, (*lâ yenkusu mâlün min sadakatin*) zekât vermekten, sadaka vermekten mal azalmaz!" Yâni, Allah daha fazlasını verir, daha da zenginleştirir, bereketini verir.

Rasûlüllah yemin ediyor! Sen ben değil, Rasûlüllah Efendimiz yemin ediyor.

Yine Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:[63]

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ، إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا:
اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا ! وَ يَقُولُ الْآخَرُ: اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا !
(خ. م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi illâ melekâni yenzilân*) "Allah'ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekùlü ehadühümâ*) Birisi der ki: (*Allàhümme a'ti münfikan halefâ.*) 'Yâ Rabbi cömertlik yapana verdiğinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...'

(*Ve yekùlü'l-âhar*) "Diğeri de: (*A'llàhümme a'ti mümsiken telefâ.*) 'Yâ Rabbi, cimrilik yapanın da malını telef et! Cimrilik

---

63 Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.522, *Zekât* 30/26, no:1374; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.700, *Zekât* 12/17, no:1010; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.423, no:10827; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.187, no:7605; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.375, no:9178; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.190; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.482, no:2498; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.51, no:6161; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla:

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.124, no:3333; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.203, no:5083; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.396, no:10730; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.197, no:21769; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.121, no:3329; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.233, no:3412; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.100, no:207; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.604, no:8679; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.483, no:2499; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.573, no:16121; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211, no:549; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.308, no:20829.

yaptı malım azalmasın diye ama, sen onu azalt!' diye dua eder." Tabii, Allah da öyle yapar.

Sabahleyin yüz lira sadaka verirsin, akşam eline bin lira geçer helâlinden... Görürsün yâni, yaparsan görürsün. Biraz böyle imtihanlıdır bu dünya. Biraz Allah-u Teàlâ Hazretleri yalancılarla, gerçekçileri; âşık-ı sàdıklarla, sahtekârları ayırmak için insanın tatlı şeylerini böyle damarına damarına basar, ister. Canını ister, malını ister; onu vermeye razı oldu mu; o âlemlerden müstağnidir, daha fazlasını ihsan eder. Kulunun yaptığını hiç karşılıksız bırakmaz.

Biraz vermeye alışacağız. Şurada şu caminin yanındaki yerlerden alın falan diye söyledik; ne olacaktı? Orada kadınlar şimdi oturuyorlar, bu vaazı onlar da dinliyorlar. Sen burada dinliyorsun, orada da kadınlar dinliyor. Kadınların ihtiyacı yok mu dinin ahkâmını öğrenmeye? Var... E bizim bu camide kadınlar nerede dinliyordu vaazı? Yok yer... Kadınlar hiç dinleyemiyordu, vaaz dinleyemiyordu.

"—Hadi şurada bir külüstür ev var, onu alalım!" filan dedik,

Birisinden gitmiş arkadaşlarımız, borç para almış, iki yüz elli, üç yüz bin, beş yüz bin neyse... Vadesi gelmiş, hala verememişler; nasıl üzüldüm, nasıl sinirlendim. Yâhu bize söyleseydiniz, arabamızı satar verirdik. Ne yapalım? İnsan bir yerden bir vadeli borç alır da, onu zamanında ödemez mi?

Allah yolunda hepimizin paraları verebilmemiz lâzım; ben de dâhil, siz de dâhil... Hiçbir fark yok aramızda...

Burada ilim öğrenilecek, bak dar geliyormuş şimdi, daha geniş yer istiyorlarmış. E muntazam bir şey olsa, salon olsa, pırıl pırıl, çiçek gibi, tertemiz; e kadınlar orada rahatça dinleseler, çocuklar bir köşede otursa, bir ayrı odacığı olsa, birkaç katı olsa...

Bak geçenlerde bir düğün yapıldı, oradan istifade edildi; hayır... Şu caminin kenarındaki şu evler, hepsi camiye ait olsa da caminin müştemilâtı olsa daha iyi değil mi?

Bunlar nasıl olur?

Senin benim yardımımla olacak. Hükümet, "İskenderpaşa'nın

alt tarafındaki evleri de camiye katın!" diye tahsisat mı ayıracak, yapamaz. Bin bir türlü işi var, buraya katiyen parayı ayırmaz.

Sen yapacaksın, ben yapacağım; ondan sonra âhirete gittiğimiz zaman yüzümüz gülecek. Burada ibadet edildikçe, Kur'an okundukça, *Mevlid* okundukça, hayır yapıldıkça, vaaz dinlendikçe sebep olanların, öldükleri halde defter-i âmâline sevap yazılmaya devam edecek. Böyle hayırları aramamız lâzım!

Ben sizden para istemiyorum ki hayrın yolunu gösteriyorum.

"—İşte hayır şurada, yapın…" diyorum veya başka hoca da öyle diyor.

Yapmak lazım!

Allah-u Teâlâ Hazretleri biraz fedakâr, cömert müslümanlar eylesin, cömertliği bize ihsan eylesin… Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden, cümlemizden razı olsun. Birbirimizle iyi kardeşler eylesin... Kusurlarımızı birbirimize tatlı tatlı hatırlatmak, ama aramızı bozmamak suretiyle, birbirimize sevgimizi azaltmamak suretiyle bizi yekvücut numune bir cemaat eylesin...

Allah-u Teâlâ Hazretleri yolunda daim, zikrinde kàim etsin, sevdiği razı olduğu bir zümre eylesin… Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini, okuduğumuz hadisleri zihnimize yerleştirip onlara göre yaşamak nasip etsin... Böylece Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine ermek; cennetine dâhil olmak nasip etsin… Cümlemizi sàlih kullarla beraber Peygamber Efendimiz'in *Livaü'l-Hamd*'i altında toplasın… Cemaliyle de müşerref eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

12. 09. 1982 - İskenderpaşa Camii

08. SABAHLEYİN ZİKİRLE MEŞGUL OLMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn, muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لأَنْ أَقْعُدَ أَذْكُرُ اللهَّ مِنْ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلىٰ طُلُوعِ الشَّمْسِ، أُكَبِّرُهُ وَأَحْمَدُهُ، وَأُهَلِّلُهُ، وَأُسَبِّحُهُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَلأَنْ أَذْكُرُ اللهَّ مِنْ بَعْدِ صَلَوَاتِ الْعَصْرِ إِلىٰ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ

(حم. طب. عن أبي أمامة)

RE. 345/1 (*Leen ak'ude ezküru'llàhe min tulûi'l-fecri ilâ tulûi'ş-şemsi, ükebbiruhû ve ahmeduhû ve ühelliluhû ve üsebbihuhû, ehabbu ileyye min en u'tıka rakabeten min vüldi İsmâìl; ve leen ezkura'llàhe min ba'di salevâti'l-asri ilâ en tağîbe'ş-şemsu, ehabbü ileyye min en u'tıka erbaa rıkàbin min vüldi ismâìl.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Çok azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, lütfu, keremi, bereketi üzerinize!

Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri'nin hadis-i şeriflerinden mütena'im olmak için şurada bir miktarını daha önceki haftalarda olduğu gibi okuyup, hoşça vakit geçireceğiz; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfuna, rahmetine vesile olmak dileğiyle bunları size nakledeceğim, siz de dinleyeceksiniz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz, başımızın tâcı, gözümüzün nûru Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin pâk ruh-u saadeti için; ve onun âlinin, ashabının, etbâının, evlâdının, ahbabının ruhları için; sadât-ı meşâyih-i turûk-u aliyyemizin ervâhi için; cümle enbiyâ ve evliyâullahın ehl-i tâat ve ehl-i kurbun ruhları için;

Ve uzaktan yakından şu mescide, şu hadis-i şerifleri dinlemek üzere gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikàl ve irtihal eylemiş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhları için, biz hayatta olan müslümanların da rızây-ı ilâhiye uygun ömür sürüp, hüsn-ü hatime ile ahirete göçüp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği, razı olduğu kullar olarak huzuruna kavuşmamız için; bir *Fâtiha* üç *İhlâs-ı Şerif* kıraat edip, ruhlarını mesrûr eyleyelim:

....

a. Sabah ve Akşam Allah'ın Zikri İçin Oturmak

Teberrüken başında metnini okumuş olduğum hadis-i şerif, Ahmed ibn-i Hanbel'in müsnedinde, Taberânî'de, Ebû Umâme el-Bâhilî Hazretleri'nden rivayet edilmiştir. Peygamberimiz, Efendimiz Hazretleri bu hadis-i şerifinde bize sabah ve akşam Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ibadet u tâat etme hakkında, onların fazileti hakkında bilgi veriyor. Buyuruyor ki:[64]

---

[64] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.255, no:22248; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.265, no:8028; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.154, no:3555; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.298, no:18213.

لأَنْ أَقْعُدَ أَذْكُرُ اللّٰهَ مِنْ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلٰى طُلُوعِ الشَّمْسِ، أُكَبِّرُهُ وَأَحْمَدُهُ، وَأُهَلِّلُهُ، وَأُسَبِّحُهُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَلأَنْ أَذْكُرُ اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ صَلَوَاتِ الْعَصْرِ إِلٰى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَعْتِقَ أَرْبَعَ رِقَابٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ

(حم. طب. عن أبي أمامة)

(*Leen ak'ude ezküru'llàhe min tulûi'l-fecri ilâ tulûi'ş-şems*) "Benim oturup, fecrin doğuşundan güneşin doğuşu zamanına kadar Allah'ı zikretmem, (*ükebbiruhû ve ahmeduhû ve ühelliluhû*) *Allàh-u ekber* demem, *El-hamdü li'llâh* demem, *Lâ ilâhe illa'llah* demem; (*ve üsebbihuhû*) *Sübhàna'llàh* demem; (*ehabbü ileyye*) benim için daha sevimlidir, (*min en u'tıka rakabeten min vüldi ismâîl*) Hz. İsmâil AS'ın evladından, o asil aileden bir köle azad etmekten daha sevimlidir."

Ki o aileden bir köleyi azad etmek, on iki bin köleyi azad etmek gibiymiş. "On iki bin insanı esirlikten, parasını verip kurtarıp, azad etmekten daha sevimlidir." diyor Peygamber Efendimiz ve devam ediyor:

(*Ve leen ezkura'llàhe min ba'di salevâti'l-asri*) "Ve ikindi namazından sonra da, benim Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikreylemem, (*ilâ en tağîbe'ş-şemsu*) güneş batıncaya kadar, güneş ufuktan kayboluncaya kadar zikre devam etmem, (*ehabbu ileyye*) benim için daha sevimlidir, (*min en u'tıka erbaa rıkàbin min vüldi ismâîl*) Hz. İsmail AS'ın evladından dört köleyi azad etmekten bana daha sevimlidir."

Şimdi buradaki mânâlar üzerinde, kelimeler üzerinde biraz

daha izahat vererek, bu hadis-i şerifin bizden istediği hususu açıklayayım:

Güneşin doğuşu, hepimizin bildiği bir hadisedir, umumiyetle o vakit kalkıyoruz; ama bir de fecrin doğuşu var; fecir… *Fecir*, yarılmak demek, açılmak demek. Mesela bir çiçeğin açılmasını da, tomurcuğun açılmasını da Araplar o kelimeyle ifade ederler, öyle anlatırlar. Ne oluyor fecirde? Karanlık açılıyor.

Geceleyin doğu tarafına doğru bakarsanız, masmavi, kapkaranlık bir ufuk görürsünüz; ama imsak vaktine kadar öyle görürsünüz. İmsak vaktinden sonra doğu tarafında bir değişiklik sezersiniz, yukarıya doğru, dikine bir ışık görürsünüz, aydınlık görürsünüz. İşte fecir…

Ama fecir iki tanedir. Birisi bu yukarıya doğru olan bu ışık bir müddet kaybolur, bir müddet görünür baktığınız zaman o karanlığın içinde yukarıya doğru direk gibi bir ışıklı hal doğru tarafta görürsünüz. Ondan sonra bir kaybolur, karanlık gibi olur ortalık. Buna kaybolduğu için *fecr-i kâzib* derler, yalancı fecir derler.

Bunun arkasından, kayboluşundan itibaren doğu ufku yaygın olarak aydınlanmaya başlar, aydınlanması devam eder; artık karanlık, koyuluk; lacivertliğe döner, lacivertlik maviliğe döner; gittikçe açıklaşır, nihayet güneş doğar. O ikinci aydınlık başlama haline de *fecr-i sàdık* derler; doğru, hakiki fecir demek.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[65]

الْفَجْرُ فَجْرَانِ، فَأَمَّا الْفَجْرُ الَّذِي يَكُونُ كَذَنَبِ السِّرْحَانِ، فَلاَ يُحِلُّ الصَّلاَةَ، وَلاَ يُحَرِّمُ الطَّعَامَ؛ وَ أَمَّا الْفَجْرُ الَّذِي يَذْهَبُ مُسْتَطِيلاً فِي الْأُفُقِ، فَإِنَّهُ يُحِلُّ الصَّلاَةَ، وَيُحَرِّمُ الطَّعَامَ (ك. ق. عن جابر)

---

[65] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.304, no:688; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.377, no:1642; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.359, no:19260; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.19, no:14863.

RE. 226/10 (*El-fecru fecrân*) “Fecir iki tanedir: (*Feemme'l-fecrü'llezî yekûnü kezenebi's-sürhàn*) Birisi, deniz kurdunun kuyruğu gibi gider ki, (*felâ yühillü's-salâte*) bu sabah namazını câiz kılmaz; (*ve lâ yuharrimü't-taàme*) yemeği de haram kılmaz.” Ne demek? Yâni eğer oruç tutacaksan Ramazan'da, yemeye buyur, devam et; ama sabah namazını kılma, daha sabah namazının vakti gelmedi, daha gece sayılır o…” demek.

(*Ve emme'l-fecrü'llezî yezhebü müstatîlen fi'l-üfuki*) “Ötekisi de ufukta müstatil şeklinde yaygın olarak görülür ki, (*feinnehû yühillü's-salâte ve yuharrimü't-taàme*) namazı caiz, yemeği ise haram kılar.” O da ne demek? *Fecr-i sàdık* doğduğu zaman artık yemek yemek bitti, oruç zamanı başladı; sabah namazını da kılabilirsin demek. Fecir odur.

Fecir hadisesi bizim umumiyetle şehirlilerin bilmediği bir hadisedir, çünkü biz o zaman umumiyetle uyanık müslüman değilsek, horul horul uyuyor oluruz; uyuruz… Halbuki gecenin bir mübarek pazarlık saati vardır ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına seslenir:[66]

هَلْ مِنْ سَائِلٍ ، فَأُعْطِيَهُ ! هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ ، فَأَغْفِرَ لَهُ !

(حم. ن. عن جبير بن مطعم)

(*Hel min sâilin, feu'tıyehû*) “Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi kalksın, istesin, istediğini vereceğim! (*Hel min müstağfirin, feağfire lehû*) Yok mu benden affını, mağfiretini isteyen, istesin,

66 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.81, no:16791, 16793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.134, no:1566; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.125, no:10321; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.413, no:1480; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3439; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.15, no:407; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.153, no:1442; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.250, no:215; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.104, no:3356; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.235, no:17246; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.259, no:27107.

onu afv u mağfiret edeceğim!" diye seslendiği bir büyük pazar vardır. O pazarın bitme zamanıdır o...

Yâni, o zamanda uyanık olup da, o pazarda alış veriş edip ahiret kazançlarını sağlamak lâzımdır aslında. Ekseri insanlar bu zamandan gâfildir, uyurlar; o vakti bilmezler. Biraz şöyle o vakitte kalkıp da güneşin doğduğu yere baksalar bu hadiseyi tanırlar; ama bilmezler…

Bak Kadir gecesinde de Allah-u Teàlâ Hazretleri gecenin hayrını, bereketini anlatıyor sûrede; anlatıyor, anlatıyor da:

سَلاَمٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (القدر:٥)

(*Selâmün hiye hattâ matlai'l-fecr*) "Bu hayır, bereket, Kadir gecesinin güzelliği, fecrin tulûuna kadardır." (Kadir 97/5) diyor. Yâni fecr-i sàdık doğuncaya kadardır. Ondan sonra pazarlık biter; pazar kapanır, tatile girer demek yâni… O gecenin sonudur, fecir de sabahın başlangıcının işaretidir, sabah başlar o zaman…

Bunları niye izah ettim? Bazı kimseler diyorlar ki, oruç şöyleymiş, böyleymiş. Yeni rivayetler çıktı ortaya, sakın ha! Rasûlüllah Efendimiz'in tavsiye ettiği budur.

Mekke-i Mükerreme'ye, Medine-i Münevvere'ye gittiyseniz, fecri sàdıktan hemen sonra sabah namazını kılıverirler. Bizim gibi böyle geciktirmezler. Biz Hanefî mezhebindeyiz, eğer hava bulutlu değilse, biraz tehir bizim için daha uygundur sabah namazını kılmakta... Onlar biraz erken kılmakta acele ederler. Belki oranın iklimiyle de ilgilidir bu. Çünkü orada sıcak bir bastırdı mı, insanın hareket imkânı kalmaz. Onun için Allah'ın hikmeti var her şeyde; "Ümmetimin ihtilafı rahmettir." diyor. Oranın iklimine göre o mezhebin ictihadı daha uygun. Orada çarçabuk kılarlar.

Sakın ha oruçları, öyle ortalık iyice aydınlanıncaya kadar yiyip de zedelemeyin; başkasının, onun, bunun sözüne bakıp… Asırlardır ulemâmızın söylediği söz ortadadır.

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde diyor ki "Fecirden, güneşin doğuşuna kadar." Yâni karanlığın açılmaya başladığı zamandan, güneşin ufuktan kaşını kaldırıp da göründüğü zamana kadar; aşağı-yukarı ne kadar bir vakit vardır: iki saat kadar bir zaman vardır. O vakitte ne yapar bir müslüman? Sabah namazını kılar. Sabah namazının sünnetini evde kılar, camiye gider; sabah namazının farzını camide kılar.

Ondan sonra da, "Güneş doğuncaya kadar benim Allah'ı zikrederek oturmam; (*ükebbiruhû*) ondan sonra tekbir etmem, yâni *'Allàhu ekber*; Allah-u Teàlâ Hazretleri her varlıktan, her düşündüğüm şeyden daha büyüktür, çok daha azamet sahibidir, çok daha yücedir, çok daha âlâdır, çok daha yüksektir.' demem; (*ve ahmedühû*) ve onu hamd etmem, övmem..."

Övmek ama boş övmek değil... Allah bize çeşit çeşit nimetlerini ikram ediyor, ihsan ediyor; bir iyiliğin karşısında hakiki içten bir övmedir hamd… Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne biz hamd ederiz.

Medih hakiki de olur, yalan da olur. Yâni ciğeri beş para etmez bir adamı, ya şerrinden korktukları için, veyahut da parasına tamah ettikleri için, bakarsın şairler över:

"—Sen aslansın, kaplansın, iyisin, hoşsun, şöylesin, böylesin…"

Arkasından bir kese para gelecek diye över; boş yere de över… Ona *medh* derler; ama *hamd* bir nimetin karşılığında olur, olan bir şeyin, elle tutulur bir güzel nimet, ihsan var da ondan olur. Onun için Allah'a hamd edilir. Medh kelimesi kullanılmıyor da, hamd kelimesi kullanılıyor; bu incelikten dolayı.

Allah'ın nimetleri üzerimizde çok olduğundan, o nimetleri düşünüyoruz da:

"—Ya Rabbi, çok şükür, nimet verdin, sıhhat verdin, akıl verdin, irfan verdin, iz'an verdin, evlât verdin, Kur'an verdin, Resûlullah'a ümmet eyledin, yediriyorsun, içiriyorsun, çok şükür; çeşit çeşit meyveler, çeşit çeşit sebzeler, tatlılar; lokmalarımız dolup taşıyor, en fakirimizin bile sofrasında birkaç çeşit şey vardır… Çok şükür ya Rabbi!"



İşte böyle hamd etmek, ondan sonra da, (*ve ühellilühû*) "*Lâ ilâhe illa'llah*, Allah'tan başka ilah yoktur." demek... Allah'tan başka mâbud yoktur. Allah'tan başka önünde eğilip sözünü dinleyecek varlık yoktur; sadece Allah vardır. Sadece Allah'a ibadet ederiz, sadece ondan yardım dileriz, sadece ona gönül bağlarız, zaten gönül bağlamaya değen odur. Başka ne var? Her şey fani, yok olacak. Sen gönül bağlarsın, yok olur gider.

"—Hay Allah, boşa gitti emeklerim!" dersin.

Öyle bir yere gönül bağla ki, sonunda pişmanlık olmasın. Zâil olacak, boşa gidecek, yok olacak, bozulacak şeye gönül bağlama! Şimdi elmayı alırsın, güzeldir; üç gün durdu mu, çürür… Ne yapayım ben çürüyen, bozulan şeyi… Çürüdükten sonra kıymeti kalmaz ki…

Hayy olan, ebedî olan, bâkî olan, lütfu sonsuz olan, keremi sonsuz olan, her türlü sıfatı kemâl üzere olan bir zât-ı celîle insan gönül vermeli ki, değsin… Başka neye değer? "*Lâ ilâhe illa'llah* demek.

(*Ve üsebbihuhû*) ve onu her türlü noksan sıfatlardan, vasıflardan münezzeh bilmek."

"—Yâ Rabbi! Senin hiçbir eksiğin yok, hiçbir noksanın yok, her şeyin en yüksek, en âlâ derecede…" diye böyle demek.

Bunların hepsi *Allah* demektir, *Lâ ilâhe illa'llah* demektir, *Allàhu ekber* demektir, *El-hamdü li'llâh* demektir, *Sübhàna'llàh* demektir… Bu kelimecikler bu mânâlara dalâlet eder, onun için çok kıymetlidir.

"—Bunları böyle zikir ederek söylemem benim için, Hz. İsmail'in torunlarından esir düşmüş kimseleri esaretten kurtarmaktan daha sevimlidir." diyor Peygamber Efendimiz.

Şerhte de, bir başka hadis-i şeriften alarak belirtmiş ki, Hz. İsmail'in evlatları Araplar arasında o kadar asil, o kadar kıymetli kimselerdir ki, on iki bin kişiye bedeldir. Lâlettain bir kimse değil, asaletlinin asaletlisi bir kimse. Yâni ne demek? Çok sevap demek... Yâni ne demek?

"—Ey müslüman, gücün kuvvetin yetiyorsa, aklın başındaysa, ahiret kazancını istiyorsan, sabah namazının arkasından şu camide dur da, Allah'a tekbir eyle, tehlîl eyle, tesbih eyle, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikr u fikr eyle de şu sevabı al!" demek.

Türkçesi bu, hulâsâsı bu…

"—E hocam, bizim mahalledeki camilere bakıyoruz, sabah namazını kıldı mı, imam efendi insanın gözünün içine bakıyor, 'Hadi ya, ne duruyorsun camide?' gibilerden... Ondan sonra anahtar elinde bir o tarafa gidiyor, bir bu tarafa gidiyor, senin gözünün içine bakıyor. Sen de mecburen kalkıyorsun, gidiyorsun. O da kilitliyor kapıyı, gidiyor."

E ahir zaman… Allah'ın evi Allah'ın kullarına yasaklanır mı, kilitlenir mi? Allah'ın evi açık olacak, insan gece gündüz isterse ibadet edecek… Ev Allah'ın evi, kul Allah'ın kulu… İbadet edebilmesi lâzım ama kötü insanlar türemiş, halısını çalar; tesbihini çalar, Kur'an'ını çalar, şöyle yapar, böyle yapar… Ne yapsın imam, müezzin? Ya bekleyecek başında bekçi olarak

veyahut kilitleyecek… Beklese daha iyi ama, her babayiğit de bekleyemiyor işte... Beklese daha iyi…

Bekleyecek, Allah'ın kullarına o caminin hizmetini açık tutacak. Yâni vazifesi aslında bu böyle… Lehimize de olsa, aleyhimize de olsa böyle yapmak lâzım!

Şimdi böyle olmuyor, ne yapalım? Eğer olmuyorsa, oldurmaya çalışırsın. Baktın olmuyor, alırsın evinde devam edersin. Pabucunu alırsın, evine gidersin, evinde güneş doğuncaya kadar, kerahet vakti gidinceye kadar Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikre devam edersin.

Bir başka hadis-i şerif var Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş ki, Peygamber SAS buyurmuş:[67]

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى تَطْلُعَ

الشَّمْسُ ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ ،

تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ (ت. حسن عن أنس)

(*Men salle'l-fecre fî cemâatin*) "Kim sabah namazını cemaatle kılarsa, (*sümme kaade yezkuru'llàh*) sonra oturup Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikrederse, (*hattâ tatlua'ş-şemsü*) güneş doğuncaya kadar, güneş doğup kerahet vakti geçinceye kadar; (*kânet lehû keecri hâccetin ve umretin, tâmmetin tâmmetin tâmmeh*) tam, tam, tam bir hac ve umre sevabı kadar sevap kazanır." buyurmuş.

İşte bunlar da ahiret kazançları… Hani dünyada koşuyoruz ya çarşıya, pazara… Şunu şu kadara alırsam, şu kadara satarsam;

---

[67] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22722.

bir günde şu kadar kârım oluyor, ayda şu kadar kâr eder, yılda şu kadar kâr eder diye hesaplar yapıyoruz ya... Bu da ahiret kazancı...

Ahirette hepimiz dizimizi döveceğiz,

"—Tüh, şu ömrü boş yere geçirdik de, bak ne kadar kazanç imkânları varmış da hiç çalışmamışız..." diyeceğiz.

"—Hocam o zaman ben uyku uyuyorum, uyku uyumazsam, gündüz şey olmuyor."

O zaman uyanık dur, o ibareti yap; gündüzün bir miktarında çalış, bir miktarında uyu... İşini ona göre tanzim etmeye çalış, ahiret kazancını kazan; ne yapalım? Kazanmak için biraz ter dökmek gerekiyor.

İşte yolu, işte kazanç... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize gayret, kuvvet versin, rızasını kazanmak hususunda biraz çalışkan kimseler eylesin!

b. Bir Mücâhidi Teşyî Etmek

Diğer hadis-i şerife geçelim:[68]

لأَنْ أُشَيِّعَ مُجَاهِداً فِي سَبِيلِ اللهِ ، وأَكُفَّهُ عَلَى رَحْلِهِ غَدْوَةً أَوْ رَوْحَةً ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا (حم. ه. ك. طب. عن معاذ بن أَنس)

---

[68] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.943, no:2824; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.440, no:15681; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.107, no:2479; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.190, no:421; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.173, no:18359; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.175, no:7874; Muaz ibn-i Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.288, no:10538; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.294, no:18204.

RE. 345/2 (*Leen üşeyyia mücâhiden fî sebîli'llâhi, ve ekfiyehû alâ rahlihî gadveten ev ravhaten, ehabbu ileyye mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ.*)

Bu hadis-i şerif de Ahmed ibn-i Hanbel'den, *Müstedrek*'ten, Taberânî'den gelmiş, buraya yazılmış; Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet edilmiş.

Şimdi bu hadis-i şerif de mücahidlerin kadr u kıymeti hakkında... *Mücâhid* ne demek? Allah yolunca cihad eden, cehd eden, çarpışan kimse demek... Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Leen üşeyyia mücâhiden fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda mücahid olan, cihad eden bir kimseyi benim uğurlamam, *teşyî* etmem" yâni gideceği yolda peşinden:

"—Haydi Allah seni gazanı mübarek etsin, Allah yardımcın olsun!" falan diye uğurlamak...

Hani şehirlerden hacıları falan uğurlarlardı eskiden... Böyle merasimlerle, dualarla, tesbihlerle, tehlillerle askerleri uğurlarlardı.

"Öyle bir mücahidi uğurlamak; (*ve ekfiyehu alâ rahlihî*) ve onun yolcuğunda şöyle bir akşamlık, bir sabah vaktindeki ihtiyacını karşılamak, benim için dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Bu hadis-i şerifin bir de başka rivayeti var:

لَأَنْ أُشْبِعَ مُجَاهِداً

(*Leen üşbia mücâhiden*) diye geçmiş orada da; *üşbia* demek, iki kelime birbirine benziyor, iki rivayet de var; "bir mücahidi doyurmak" demek. Allah yolunda kalkmış, hududa doğru gidiyor, senin köyünden geçiyor; sen de ona:

"—Buyur!" diyorsun, birazcık bir şey yediriyorsun; yolcu ya, mutfağı yok ya yanında... Azığı torbasında kıt kanaat bir şey... Sen ona bir yemek yediriyorsun, doyurmak; bu şekilde de olabilir, ötekisi uğurlamak tarzında da gelmiş; hangisiyse...

Yâni mücahid kimseye bir çeşit yardım etmek ve onu biraz

kollayıp, gözetmek; azıcık bir şey bile olsa… Demiş oluyor ki Peygamber Efendimiz, “Bu benim için dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır, kıymetlidir.”

Abdullah ibn-i Revâhà RA, Peygamber Efendimiz’in ashabından… Medineli bir zât-ı muhterem; sözü sohbeti yerinde, şiir falan da söylermiş, edîb bir kimse… Bir seriyyenin başına, bir askeri birliğin başına vazifelendirmiş Peygamber Efendimiz. Demiş ki:

“—Sen şu askerin başına komutan ol, filanca yere git, şu hizmeti yap!”

O gün de cumaymış. Komutan askerlerine demiş ki, hadi siz yürüye durun, benim devem güçlü, meşhur bir deve, hızlı koşar. Ben cuma namazını Rasûlüllah SAS’in mescid-i şerîfinde, onun arkasında, o mübarek mecliste ve onun arkasında şu cuma namazını kılayım da çok büyük ecir kazanayım diye askerini uğurlamış, cumaya kalmış, sabahleyin askeri uğurlamış.

Peygamber Efendimiz cuma namazını kıldırdıktan sonra şöyle dönüp bakıyor, komutan arkada…

“—Ne yaptın?” diyor,

“—Ya Rasûlallah! Cumayı senin arkanda kılmak istedim, askeri gönderdim, peşinden yetişeceğim…”

Diyor ki:

“—Dünyayı sarf etsen, o sabah gidenlerin ecrine erişemezsin…” diyor… “Değil arkamda, benim mescidimde namaz kılmak, dünyayı infak etsen o ecre erişemezsin.” diyor.

Allah yolunda cihadın, çarpışmanın, gaza etmenin sevabı bu kadar yüksektir. Sonra bu mevzuuyla ilgili bir hadis-i şerif daha gelecek, orada birkaç söz daha söyleyeceğim; cihadın önemine dair birkaç sözü; şimdilik bu kadarla saklayıp, öbür hadise geçiyorum.

c. Müslüman Kardeşine Arazisini Kullandırmak

İbn-i Abbas RA’in rivayet eylediğine göre; yine birçok kaynaktan, Ahmed ibn-i Hanbel’den, Ebû Dâvûd’dan, Neseî’den

rivayetler var, o kitaplarda yer almış bu hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[69]

لأَنْ يَمْنَحَ الرَّجُلُ أَخَاهُ أَرْضَهُ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا خَرَاجاً مَعْلُوماً (حم. م. د. ن. ه. عن ابن عباس)

RE. 345/3 (*Leen yemneha'r-raculü ehàhü ardahû, hayrun lehû min en ye'huze aleyhâ harâcen ma'lûmen*)

(*Leen yemneha'r-raculü ehàhü ardahû*) "Bir kimsenin müslüman kardeşine kendi arazisini, toprağını bağışlaması, ihsan olarak verip de 'Al, kullan!' demesi, (*hayrun lehû min en ye'huze aleyhâ harâcen*) ondan bir arazi kirası almasından daha hayırlıdır."

Yâni müslüman eğer kendi arazisini ekip, biçip; kendisi bir mahsul yapıyorsa, yapıyor; yapmıyorsa, başkasına kira ile verecek yerde, öyle yapmasın da,

"—Al kardeşim, sen de ek, biç, istifade et!" desin, satmasın; ama istifade ettirsin, kirâ almasın diye tavsiye etmiş Peygamber SAS Efendimiz...

d. Sınırda Nöbet Tutmanın Karşılığı

Bu hadis-i şerif de cihadla, Allah yolunda murâbıtlık etmekle

---

[69] Müslim, Sahîh, c.VIII, s.165, no:2892; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.237, no:2941; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.212, no:3813; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.313, no:2448; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.281, no:2541; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.13, no:10882; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.133, no:11512; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.92, no:4600; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.161, no:4704; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.187, no:2260; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VIII, s.96, no:14464; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.328, no:5181; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.236, no:509; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.23, no:943; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.60, no:1319; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.531, no:42052; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.313, no:18249.

ilgili… Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[70]

لأَنْ أَحْرُسَ ثَلاثَ لَيَالٍ مُرَابِطًا مِنْ وَرَاءِ بَيْضَةِ الْمُسْلِمِينَ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تُصِيبَنِي لَيْلَةُ الْقَدْرِ فِي أَحَدِ الْمَسْجِدَيْنِ، الْمَدِينَةِ أَوْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ

(أبو الشيخ عن أنس) (ابن شاهين، هب. عن أبي أمامة)

RE. 345/4 (*Leen ahruse selâse leyâlin murâbıtan min verâi beydatu'l-müslimîn, ehabbü ileyye en tusîbenî leyleti'l-kadri fî ehadi'l-mescideyni el-medîneti ev beyti'l-makdis.*)

(*Leen ahruse selâse leyâlin murâbıtan*) "Müslümanların ülkelerinin hudut karakolunda, hududunda, sınırda benim üç gün bekçilik yapmam, üç gün orada nöbet tutmam, (*min verâi beydatu'l-müslimîn*) müslümanların cemaatinin arkasında, kâfirlerle arasını koruyacak yerde, orada benim üç gece bekçilik etmem benim için Kadir gecesine nail olmaktan, Kadir Gecesi'ne isabet edip de ibadetle geçirmiş, ihyâ etmiş olmaktan daha hayırlıdır."

Ama nerede? (*Fî ehadi'l-mescideyni*) "İki mübarek mescidden birinde." Neresi? (*El-medîneti ev beyti'l-makdis*) "Kuds-i Şerîf'teki veyahut Medine-i Münevvere'deki Peygamber Efendimiz'in mescid-i saadetinde oturup da Kadir Gecesi'ni tutturup, isabet ettirip de o geceyi ihya etmekten daha hayırlıdır."

Hudutlarda mâlûm, kale gibi şeyler yaparlar; müstahkem, düşman hücum ettiği zaman hemen birden şey olmasın diye, kapılı, burçlu falan… Onlara *ribat* derler, yüksek duvarlı, kale gibi muhkem yerler; hudut karakolları diyelim. Oralarda

---

[70] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.42, no:4292; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.IV, s.62, no:1559; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.328, no:10744; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.293, no:18202.



müslümanın üç gece nöbet tutması, Kadir Gecesi'ne Medine-i Münevvere mescidinde Peygamber Efendimiz'in veyahut Kuds-i Şerîf'te isabet ettirip de rastlayıp da ihya etmekten daha hayırlıdır diyor Peygamber Efendimiz.

Kadir Gecesi'nin ne hükmü var?

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (القدر:٣)

(*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehrin*) "Kadir Gecesi öyle bir gecedir ki, bin aydan daha hayırlıdır." (Kadir, 97/3) Ki seksen üç, seksen dört yıl eder; bir ömre bedeldir Kadir Gecesi… İnsan Kadir gecesini tutturabilirse, bir ömre bedel ibadet sevabı kazanmış oluyor.

"—Sonra pekiyi niye Medine Mescidi'ni zikretti?"



Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[71]

صَلاَةٌ فِي مَسْجِدِي، أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلاَةٍ فِيمَا سِوَاهُ، إِلاَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ؛ وَصَلاَةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلاَةٍ فِيمَا سِوَاهُ (حم. ه. و الطحاوي، و الشاشي، و ابن زنجويه، ض . عن جابر)

RE. 310/1 (*Salâtün fî mescidî*) "Medine-i Münevvere'deki şu benim mescidimde kılınan bir namaz, (*efdalü min elfi salâtin fîmâ sivâhu*) başka yerde kılınan, herhangi bir yerde kılınan namazdan bin kat daha fazla sevaplıdır; (*ille'l-mescide'l-harâm*) sadece Mescid-i Haram, yâni Kâbe'nin etrafındaki, Mekke-i

---

[71] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.451, no:1406; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.343, no:14735; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.425, no:34821; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.2, no:13640.

Mükerreme'deki mescid müstesnâ..."

(*Ve salâtün fi'l-mescidi'l-harâm*) "Mescid-i Haram'da kılınan bir namaz ise, (*efdalü min mieti elfi salâtin fîmâ sivâhu*) herhangi bir yerde kılınan namazdan yüz bin kat daha fazla sevaplıdır." buyuruyor.

Anladın mı şimdi hacılar niye hacca gidiyorlar?

"—Pis Araplara(!) para yediriyorlar."

Tövbe estağfirullah, Araba para yedirmiyor, ahiretini kazanıyor. Gözümüzü açsaydık, orası da bizim toprağımızdı, İngiliz'e kaptırtmasaydık. Eskiden demir yolumuz vardı, oraya kadar bizim arazimizdi. Dedelerimiz Yemen'i müdafaa ederken şehid oldu. Taa Yemen'e kadar bizimdi. Kaptırmışız da bir de şimdi kenara çekilmişler ona para yediriyorsun diyorlar. Madem sen o kadar açıkgözdün kaptırmasaydın ya çok paraların geldiği araziyi… İçinden bak ne kadar petrol çıkıyor… Madem o kadar akl-ı evveldin, madem o kadar zekiydin…

Allah insanın aklını başından alırsa; çok zor akılsızlık… Akılsızlığın en zoru da kendisini akıllı sanan insanların akılsızlığıdır. Bir köylü dayı, bir işçi amca, bir çiftçi, bir çöpçü, bir amele haddini bilir.

"—Bey, benim kusuruma bakma, ben cahilim, ben fazla şey anlamam!" der kenarda, akıllı-uslu durur.

Ama bu münevverlerin cahilliğini ne yapacağız? Tafrasından yanına yanaşılmaz,

"—Benim kapı kanadı kadar diplomam var!" diyor, başka bir şey demiyor. "Her şeyi ben bilirim!" diyor,

"—Pekiyi sen necisin?"

"—Elektrik mühendisiyim…"

"—Pekiyi elektrik mühendisisin, tıptan anlar mısın; kanser nasıl tedavi edilir?"

"—Yok! Ben anlamam, tıbbı doktor anlar."

"—E pekiyi ziraattan anlar mısın?"

"—Yâhu dedim ya elektrik mühendisiyim, ziraattan da anlamam."

"—Pekiyi ticaretten anlar mısın?"

“—Yâhu elektrik mühendisiyim, ticaret de ayrı şey…”

“—Dinden anlar mısın?”

Haa, herkes anlar, dine geldi mi dinin mütehassısı yok; herkes din alimi bizim memlekette… Vatmandan, şöförden, mühendisten, doktora, eczacıya, öğretmene varıncaya kadar herkes din alimi… Herkes diyor ki:

“—Dini yalnız ben iyi anlıyorum… Hocalar falan anlamıyor, müftülerin aklı yok, bu kitapları yazan adamlar cahil…”

Bütün bin dört yüz yıllık ulemâ hata etmiş, yalnız bu doğruymuş.

Yâni din sahasına geldi mi bizim memlekette her yer din alimi dolu. Hepsi mağribden meşrıka, Kars’tan, Ardahan’dan Edirne’ye kadar bizim memleketin ahalisinin hepsi müçtehid… Eskiden ne kadar azmış, kıtmış; üç tane beş tane çıkarmış, şimdi bizim Türkiye’de silme, her taraf müçtehid…

“—Namazı kılmasan olur, orucu tutmasan olur, faizi yesen olur, içkiyi içsen olur, açık gezsen olur… Yeter ki kalbin temiz olsun…”

Kalbin temizliği nasılmış, bilmiyoruz! Kalp temiz oldu mu bitiyormuş iş…

“—Benim kalbim temiz!” diyor,

Biliyor tabii kalbini açamayacağız, temiz diyor kalbim… Ne temizi, senin kalbinde kıskançlık var, senin kalbinde haset var, senin kalbinde şehvet var, senin kalbinde yalan var, dolan var; temizlik nerde… Ama benim kalbim temiz diyor, öteki şeye bahane ediyor yâni, ibadet yap dediğin zaman benim kalbim temiz diyor. Açık saçık geziniyor, benim kalbim temiz diyor filan… Tutturuyor öyle…

Allah-u Teàlâ Hazretleri cahillere ilim ihsan etsin, bizim münevverlere de daha çok ilim ihsan etsin, daha çok ihtiyacı var. Bizim memleketimizde halkımızın sağduyu denilen duygusu vardır; bilmez ama sezer. Mütevazı olduğu için Allah ona bir nur vermiştir, görür. Şu taraf doğru diye… Ne çekiyorsa başından beri

bizim memleketimiz, bizim münevverimizden çekiyor. Bizim münevverimizi başımıza tebelleş olmuştur, kendi haline bıraksak ya Kızıl Çin'e bağlayacak bizi ya Moskova'ya bağlayacak yada Avrupa'ya bağlayacak, Vatikan'a bağlayacak.

Şimdi hudut karakolunda üç gün beklemek o kadar önemli oluyor. Hudut karakolunda üç gün beklemek Kadir gecesine rastlamaktan daha önemli oluyor. Neden? Müslümanların canları korunacak, kurtulacak diye.

Bak beklemeyi bıraktık ne oldu? Nasıl İsrail ilk önce Lübnanlıları çıkarttı, ondan sonra buldu bedava kadınları, çocukları, ihtiyarları... Ötekileri anlaşma yaptı, çıkarttı; ondan sonra da silahsız, yaşlı, genç, kadın, çoluk, çocuk... Binlerce insanı kesmiş Beyrutta... Her gün okuyorsunuz, ben daha az okuyorum gazeteyi de; radyoyu, televizyonu... Siz daha çok takip ediyorsunuz. Yâni bu Avrupalıların, bu yahudilerin, bu hıristiyanların medeniyet laflarına hiç inanmayın... Mehmet Âkif ciğerlerini öğrenmiş, çok güzel söylüyor:

Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar.

Öyle tek dişli, acûze bir canavardır, medeniyet adını vermişlerdir. Kravatı katar, karşına geçer, sakin durur; ama seni bir zayıf görürse ne kadın bırakır, ne çocuk bırakır, ne yaşlı bırakır. Biz utanırız, kadına el kaldırmayız, çocuğa zarar verdiği görülmemiştir bizim askerimizin. Yaşlıya da bir şey demeyiz biz; ancak bize silah çeken, bizimle uğraşana karşılık veririz. Ama tarih boyunca Haçlılar Anadolu'yu çiğnemiş, geçmiştir; Kudüs'e gelmiştir, yetmiş-seksen bin kişi ahaliyi öldürmüştür, kadın, çoluk, çocuk demeden... Ondan sonra da medeniyeti kimseye bırakmazlar, bir de bizim ecdadımıza *barbar* derler.

"—Efendim, bu din kılıçla yayılmış!" derler.

Kendileri kılıcı eline geçirdi mi, bizi zayıf gördü mü ne yapıyor bak! Onun için, sakın onların sözlerine aldanmayın! Bir insan bak hudutta bekleyince bu kadar ecir alıyor; müslümanları

kollamakta, korumakta büyük ecir var, büyük sevap var.

Hele hele müslümanların imanını korumakta, kollamakta çok daha büyük sevap var. Çünkü bu bedenler ölürse, insan şehid olur; kalp ölürse, insan ebedî azaba uğrar, cehenneme girer. Onun için imanı korumak, kollamak için çalışan insanların ecirleri çok daha fazladır.

Buyurun bu hayırlı ecre hepimizi Allah nasib etsin, davet ediyorum sizi; müslümanların evlatlarının, çocuklarının, kadınlarının, yaşlılarının imanlarını korumakta vazife alın! Dilinizin döndüğünce *emr-i ma'ruf, nehy-i münker* yapın, çoluk çocuğunuzu iyi insan yetiştirin. Etrafınıza hak sözü söyleyin! Boş lafla sabahtan akşama kadar kahvelerde vakit geçiyor. Boş lafı bırakın da hakkı tavsiye edin, sabrı tavsiye edin, iyiliği tavsiye edin, çalışmayı tavsiye edin, güzel şeyleri tavsiye edin, imanı tavsiye edin!

Bir memlekete gittim iki gün önce, adını söylemeyeceğim. Bir lise hocası, bir dükkâna gelmiş. Hacı amca bizim hac arkadaşımız... Demiş ki:

"—Lisede kırk beş kişiyiz öğretmen olarak. Üç tane imanlıyız. Ötekilerin hepsi cennet, cehennem, dünya, ahiret, Allah, peygamber, kitap... Hepsini inkâr ediyor..." demiş.

Nasıl uyursunuz şimdi? Kırk beş kişi de kırk iki kişi böyleymiş, üç tanesi öteki türlüymüş. Hem de derslerde kendi mevzularını bırakıyorlarmış; lafı döndürüp, dolaştırıp küfre getiriyorlarmış;

"—Bırakın çocuklar inancı, imanı..." falan deyip menfî telkin yapıyorlarmış.

İnsanın imanı gitti mi ölür insan. Hele biz Türklerin imanı gitti mi, biz bir yere yem oluruz. Bizim hayatımız için imanımız şarttır. Bizim içimizden imanı aldın mı, biz bir başka devlete yem oluruz. Bak bedava çalışanlar var onlar için, belki paralı çalışıyorlar ya, cepleri para doluyordur; bedava demeyelim ama yine bedava sayılır bu cennet gibi memleketi satıp da, kâfire peşkeş çekmek... Aldığı şey, zehir, zıkkım; nedir yâni? Onun için çok çalışmamız lâzım, çok gayret sarf etmemiz lâzım...

Peygamber Efendimiz'in Mekke-i Mükerreme'de malum on üç sene bulundu, çok az bir kimse iman etti Peygamber Efendimiz'e; kırk kişi kadar derler değil mi? Seneler senesi... Ama onlar sonradan bak nasıl çoğaldı, arttı... Mü'minlere Allah, kendi yolunda çalıştıkları zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dinine hadim olduğu zaman, hizmet ettiği zaman yardım eder; büyük neticeler alınır. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dini, imânı; yeryüzünden silinmeyecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerîm'de buyuruyor ki:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (الحجر:٩)

(*İnnâ nahnü nezzelne'l-zikre ve innâ lehû lehàfızùn*) "Bu Kur'an-ı Kerîm'i, bu zikr-i cemîli, bu güzel kitabı biz indirdik, biz hıfz edeceğiz." (Hicr, 15/9)

Hıfzı Allah'a ait... Kur'an-ı Kerîm'i yeryüzünden kimsenin kaldırmaya güce yetmeyecek; ama bir beldeden başka beldeye gider. Türkiye kâfir olur, Amerika müslüman olur; bilmeyiz. Yâni başka bir yere gidebilir, çalışmamız lâzım... Gayret sarf etmemiz lâzım...

Avrupa'da, Amerika'da, Japonya'da, Afrika'da insanlar inceleyip inceleyip, sonunda müslüman oluyorlar. Âlimler müslüman oluyor, âvâm müslüman olmuyor. Âvâm eski halinde kalıyor ama üniversite hocaları, atom âlimleri, büyük yazarlar, büyük mütefekkirler müslüman oluyor, profesörler müslüman oluyor. Bu gün gibi aşikâr bir hakikati ortaya koyuyor ki: Bizim dinimiz hak dindir, bizim Rasûlümüz hak peygamberdir, bizim kitabımız hak kitaptır; onun için bu kitabın kadr ü kıymetini bilelim!

Bilmek yetmez, başkasına da söyleyeceğiz. Dünya çalışma dünyasıdır:

وَأَنْ لَيْسَ لِلاِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى . وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى

(النجم:٣٩-٤٠)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saâ. Ve enne sa'yehû sevfe yurâ*) "İnsanoğlu neye gayret ederse, o eline geçer. Neye çalışmışsa, neye gayret etmişse ileride ona gösterilecektir." (Necm, 53/39-40)

Kazanç olarak çalışmasının karşılığı verilir. Çalışmazsa, bir şey yok; çalışırsa, çalıştığının karşılığını Allah muhakkak verir.

Hatta Şeyh Sa'dî diyor ki:

ای کریمی که از خزانه غیب

گبر و ترسا وظیفه خور داری

دوستان را کجا کنی محروم

تو که با دشمن این نظر داری

Ey kerîmî ki ez hızâne-i gayb;
Gebr u tersâ vazife hor dârî

Dûstan râ kucâ kunî mahrûm
Tu ki bâ düşmenen nazardâri

"Ne kerimsin yâ Rabbi ki, gayb hazinelerini açmışsın! Değil müslümanlara; ateşperestlere, hristiyanlara, kâfirlere, putperestlere bile veriyorsun."

"Sen böyle seni tanımayan, seni bilmeyen, nimetine şükretmeyen, ihsânına karşı kulluk etmeyen, bi'l-akis isyân eden, kâfir olan, müşrik olanlara bile böyle cûd u kereminle muamele ederken, bu kereminle hiç dostlarını mahrum eder misin yâ Rabbi?

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize akıl-fikir versin!

Saf Suresi'nin son ayetini okuyorum ama, tam size-bana hitâb:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونوا أَنصَارَ اللهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ، قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ ، فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ (صف:١٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*Kûnû ensâra'llàh*) Allah'ın yardımcıları olun!" *Ensâr*, yardımcılar. (*Kûnû ensâra'llàh*) Ne demek? "Allah'ın dinini yardımcıları olun!" demek. Allah yardımdan müstağnîdir, bizi dinine hizmet etmeye davet ediyor. Öyle iltifat ediyor bize... Allah'ın dininin yardımcıları olun, Allah'ın yardımcısı şerefini kazanın!

(*Kemâ kàle ise'bnu meryeme li'l-havariyyîne:*) Nitekim hani eskiden İsâ AS havarilere demişti ki: (*Men ensârî ila'llâh*) Sizin içinizden kim bana Allah yolunda yardım edecek? (*Kàle'l-havariyyûn*) Havârîler de dediler ki: (*Nahnu ensàru'llàh.*) Biz Allah'ın yardımcılarıyız, Allah'ın dinine biz yardım edeceğiz." dediler, İsa AS'a onlar iman ettiler.

(*Feâmene't-tàifetün min benî isrâîle ve kefere't-tâifeh*) "Beni İsrail'den bir grup Hz. İsâ'ya iman etti, bir kısım da kâfir oldu. (*Feeyyedne'llezîne âmenû alâ aduvvihim*) Biz de iman edenleri, düşmanlarına karşı nusretimizle te'yid ve takviye eyledik, destekledik; (*feasbahû zàhirîn*) böylece gà◌ֹlib oldular." (Saf, 61/14)

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi imtihan ediyor, dilerse yeri-göğü yıkar, yeniden yapar. Yeryüzünde bir tek kâfir bırakmaz. Biz imtihan oluyoruz, onun için, "Ey iman edenler, (*kûnû ensàra'llàh*) Allah'ın yardımcıları olun, dinine hizmet edin!"

Kadın erkek… Kadınsanız çoluk çocuğuna hizmet edin, öbür kadınlara hizmet edin; erkekseniz çoluk çocuğunuza, başka komşulara, Allah'ın dininin hizmetçileri olun… Hep maaşla mı yapacağız Allah'ın hizmetini? Allah'ın dinine hizmeti hep maaşla mı yapacağız?

e. Şiirle Uğraşmanın Tehlikesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[72]

لأَنْ يَمْتَلِىءَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحاً ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِىءَ شِعْراً

(حم . ق. عن أَبي هريرة ؛ حم . م. ه. عن سعد ؛ طب. عن سلمان ، وعن ابن عمر)

RE. 345/5 (*Leen yemtelie cevfu ehadikum kayhan, hayrun lehû min en yemtelie şi'ren.*)

"Sizden birinizin karnının irin dolması, onun için, içinin şiir dolmasından daha hayırlıdır." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

İrin, yaradan çıkan cerahat... "Kişinin içinin, karnının cerahatla dolması, içinin şiirle dolmasından daha hayırlıdır."

Eyvah! Şimdi edebiyatçılar yandı… Öbür hadis-i şerifi de okuyalım da biraz izah edelim:[73]

---

[72] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.181, no:1569; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.137, no:816; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.28, no:202; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.298, no:860; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.31, no:5705; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.260, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXXVI, s.180, no:39047.

[73] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.47, no:2056; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.576, no:7974; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.310, no:18245.

لأَنْ يمتَلِىءَ جَوْفُ الرَّجُلِ قَيْحًا أَوْ دمًا ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِىءَ شِعْرًا مِمَّا هُجِيتَ بِهِ (ع. عن جابر)

RE. 345/6 (*Leen yemtelie cevfu'r-raculi kayhan ev demen, hayrun lehû min em yemtelie şi'ren mimmâ hücîtü bihî.*)

İkinci hadis-i şerifi okuyorum, aşağı yukarı mânâları birbirine yakın, birbirini açıklayacak…

(*Leen yemtelie cevfu'r-raculü*) "Bir adamın karnının dolması (*kayhan*) irin, cerahat dolması; (*ev demen*) yahut da kan dolması, pıhtı dolması, (*hayrun lehû*) onun için daha hayırlıdır, (*min en yemtelie şi'ren mimmâ hucîtu bihî*) bana hiciv yapılmış olan şiirlerle dolu olmasından..."

Şimdi izahını yapalım…

Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında gazete var mıydı? Yoktu… Gazeteci var mıydı? Yoktu… Radyo var mıydı? Yoktu… Televizyon var mıydı? Yoktu… Ne vardı? İnsanların uzun, yılandili gibi, kılıç gibi dilleri vardı ve oranın âdeti, sözü süslü söylerlerdi… Ya secîli söylerlerdi ya şiir şeklinde söylerlerdi. Sözün sonları böyle birbirine denk, kafiyeli, düzenli sözler söylerlerdi. Şiir çok makbuldü Arapların yanında ve her mevzuda şiir söylerlerdi. Şiirlerin bir kısmı medh olur; "İşte sen ağasın, paşasın, şöyle padişahsın, şöyle cömertsin! Bulut senden daha aşağıda kalır, bulut biraz yüksektir yağmur yağdırıyor ama, sen yağmurdan fazla ihsanda bulunuyorsun!" falan; medih…

Bir kısmı kadınlara ait, kadınlarsa erkeklere ait… "İşte senin boyun selvi gibi, gözün badem gibi, yanağın elma gibi..." filan.

Yahut şarap hakkında; "İşte bunun rengi gül renginden daha güzeldir de, şöyle olur da, böyle olur da… Ben o kadar çok ayyaşım, o kadar çok içki içtim ki, içki satıcısının çadırının üstüne bayrak çektirdim!" Yâni, içkinin hepsini sattırmış, hepsini harcatmış; teslim bayrağı çeker gibi bittiği zaman bayrak çekerlermiş Arabistan'da… İçkiciler çadırlarına bayrak çekti mi,

uzaktan görülüyor, "Haa bayrak çekildi, içki bitmiş!" diye gelmiyorlar. Böyle medih eden şairler var.

Veyahut ben filanca kimseyle şöyle gönül maceraları yaptım; böyle bir şiir yazmış mesela İmru'l-Kays diye bir Arap şairi var, Peygamber Efendimiz diyor ki İmru'l-Kays isimli şair, şairlerin cehenneme giderken önünde gidecek, rehberliğini yapacak. Çok edepsiz şiirleri var görseniz… Yâni görmeseniz daha iyi.

Şimdi böyle şiir söylerler veyahut da kızdıkları adama bir hiciv, bir kötüleme, bir yerme… Batırırlardı.

Hatta şairlerden birisi [Lebîd ibn-i Rebîa], gençliğinde kabilesinden bir grupla şimdiki Irak'ın olduğu yerde bir devlet varmış Hîre Devleti, oraya gitmişler. Daha yaşı küçük, şair olduğu belli değil, ufak tefek.

"—Sen küçüksün hükümdarın yanına girme de şurada malları bekle!" demişler, develerin yanına bekçi bırakmışlar bunu.

Sonra Hire hükümdarının yanına gitmişler. O hükümdarın yanında hükümdarın bir adamı varmış. Adam bu kabile ahalisini kötülemiş, işlerini yaptırtmamış; yâni, çelmelemiş, engellemiş. Gelmişler develerinin olduğu, konakladıkları yere. Orada bekçi bıraktıkları genç sormuş:

"—Ne oldu, niye öyle üzgün geldiniz?" demiş.

"—Sorma, hükümdarın yanına girdik, orada bir adam vardı, işimizi engelledi. Bizi hükümdara kötüledi; hükümdar da bize iltifat etmedi, bir şey yapamadık, geldik…" demişler.

"—Siz yarın beni götürün oraya!" demiş,

Demişler ki:

"—Ne yapacaksın?"

"—Ben bir şiir söyleyeceğim aleyhinde, o adamı yerin dibine batıracağım!"

"—Yapabilir misin?" demişler,

"—Yaparım!" demiş,

"—Seni imtihan edelim!" demişler, "Şu karşıdaki tarlayı bir anlat bakalım bize… Bakalım şiir söyleme kabiliyetin nedir?"

“—Şu tarla öyle tarla ki, şu şöyledir, bu böyledir; orada epeyce bir döşemiş, bir şeyler söylemiş…”

“—Haa, sende iş var!” demişler.

Ertesi gün almışlar onu, hükümdarın yanına götürmüşler. Hükümdarın yanına götürdükleri zaman, hükümdar yemek yiyormuş o adamla beraber, huzuruna girmişler; Arapça diyor ki: “Ey hükümdar sakın onunla yemek yeme!” diye başlıyor şiirine;

مَهلاً أَبَيتَ اللَعنَ لا تَأ كُل مَعَه

Mehlen ebeyte’l-la’ne lâ te’kul maah

Filan diye bir başlıyor, öyle laflar söylemiş ki, şimdi size burada nakletmeyeceğim o lafları… Hükümdar kaşığını, yemeğini bırakmış (*üffün leküm*) demiş, yâni sinirlermiş, “Öf size be!” demiş, yanındaki adama da:

“—Sen benim yanımda artık görünme!” demiş, “Kaybol, uzağa git!” demiş.

“—Hükümdarım, efendim, benim kabahatim yok da, bu şöyle de…”

قد قيل ما قيل، إن حقاً وإن كذبا

Kad kîle mâ kîle, in hakkan ve in kezibâ

Atasözü olmuş Araplar arasında… “Söylenen söz bir kere söylendi; ister doğru olsun, ister yanlış olsun! Bir daha seni görmek istemiyorum!” demiş. Yâni o küçük şair öteki adamı işinden etmiş, hükümdarın yanından da kovdurtmuş.

Arapların yanında şiir bu kadar önemli...

İslâm çıktı, Müslümanlık geldi, Peygamber Efendimiz'in Kur'an-ı Kerîm okuyuşlarını önce şiir sandı Araplar; Peygamber Efendimiz'e "Bu şair!" dediler, baktılar şiir değil sözleri. Kâhin dediler, kâhin değil Resûlullah Efendimiz söylediği çıkıyor, dürüst; ne dedilerse tutturamadılar. Kimisi imana geldi, kimisi de hasım safına geçti…

Ne yapacaklar? Mücadele edecekler. Çeşitli mücadele şekilleri var, bir kısmı başladılar Resûlullah'ı hicvetmeye… Aleyhinde şiirle yazmaya falan… O şiirler kabileler arasında yayılıyor ve Peygamber Efendimiz'in itibarını sarsmak istiyorlar. Onun üzerine Peygamber Efendimiz de ashabından bazı kimseleri vazifelendirdi; "Siz de şiir söyleyin, İslâm'ı övün, dine yardım edin, müslümanlığı övün ve karşı tarafa cevap verin!" diye Peygamber Efendimiz'in şairleri vardı. Mesela Hasan ibn-i Sâbit, Abdullah ibn-i Revâhâ gibi böyle pek çok şairler var; onlar da güzel şiirler söylediler.

Kur'an-ı Kerîm bir şuarâ suresi vardır, şairler suresi vardır. Yâni şairlerle ilgili bir de sure vardır ve onun sonunda şairleri iki kısma ayırır Kur'an-ı Kerîm'in ayetleri; bir kısmı böyle kötü şeyler yapıp da peşlerine azgınları, sapkınları toparlayan, sürükleyip dine saldıran ve cehennemlik olan zümre. Bir kısmı da İslâm'ı müdafaa eden zümre diye onları istisnâ eder.

Bu ayet-i kerîmeden anlıyoruz ki, şiir hayra, hakka hizmet için kullanılırsa zararı yok; ama şerre kullanılırsa böyle kadın gibi, şarap gibi, kumar gibi, başkasının ırzını, namusunu, haysiyetini, şerefini ayaklar altına alıcı hicivler gibi… Bu gibi şeyler kötüdür. Bunları ezberleyip de içini böyle kafasını bu gibi şeylerle meşgul etmek yerine irin dolsun, kan dolsun, cerahat dolsun daha iyi karnı diyor Peygamber Efendimiz…

Hakikaten de orası öyle, şiiri kendi kendine, başlı başına bir meslek edinmek de güzel bir şey değildir. Osmanlıları mahveden de bu şiirdir. Bizim kadı efendiler Osmanlılar'da medresede okumuşlar hadis, tefsir, fıkıh, kelam; bütün ulûm-u diniyyeyi okumuşlar, ahkâm-ı şer'iyyeyi öğrenmişler, kadılık yapacağım. Bir

kasabaya gitmiş, bir şehre gitmiş; tahsil mükemmel, Arapça biliyor, Farsça biliyor, bütün ulûm-u edebiyyeyi, ulûm-u âliyyeyi; yüksek ilimleri, alet ilimleri hepsini okumuş, koca kalıplı, cübbeli, itibarı bir adam. Para bol, hükümet hâkimsin diye bol para veriyor, konağı var ama suç yok ortada. Cemiyet güzel, suç yok, mahkemelerde iş az… Bu adamları zamanı boş!

Bütün Osmanlı şairlerinin okuyorum da hayatları, ekseriyeti kadı. Boş zamanda eline kalemi almış, hadi bakalım şaraba gazel, hadi bakalım bilmem neye gazel... Öyle vakit geçirmişler; yazık…

Hayırlı şeylerle vakit geçirmek varken, öyle şey yapmışlar. O da öyle, o da irin dolmak gibi yâni… Zikir varken, zikrullah varken, Kur'an-ı Kerîm varken, hadis-i şerif varken; emr-i ma'ruf, nehy-i münker varken, ilim öğrenip de cemiyeti yükseltmek varken; hepsi aynı lafı söylemişler… Evet tamam, kadın selviye benzer; evet tamam, kadeh güle benzer; şöyle böyle… Gınâ gelir, yâni insan yaka silker; baştan aşağıya öyle şeylerle dolu. İlim dolsaydı daha iyiydi, ömürlerini boşa geçirdiler yâni.

Hele bir tanesinin hayatını okudum; gece gündüz içermiş. Tevbe etmiş sonra içkiye, ondan sonra da içki zamanı, bahar mevsimi gelince; tabii cemiyetin içinde içemiyorlar; kırlara gidiyorlar kimsenin olmadığı yerde, şişe saklı; orada içiyorlar, yasak çünkü… Kışın gidemez, bahar mevsimi gelince şey yapar… O zaman pişmanlık duymuş tevbe ettiğine içkiye. Şiir yazmış, diyor ki:

Tevbe ettim ki etmeyem tevbe,
Tevbeye tevbe-i nasûh olsun!

Şiir yazmış diyor ki yâni "İçki içmeyeceğim diye tevbe etmiştim; ama pişman oldum, bir daha tevbe etmemeye niyetliyim." diyor. Ne kadar bak sapıtmış… Acaba bu sapık adamın sonu nasıl oldu falan diye çevirdim sayfaları, hayatını okudum; bir meyhane köşesinde içki içerken çatlamış, ölmüş. Eee, su testisi su yolunda kırılır, böyle olur işte.

İyi şeylerle vakit geçirelim, bu dünyada herkes pişmanlık duyacak geçirdiği ömürden ahirete göçünce. İyiler daha çok iyilik yapamadığı için, böyle gafil geçirdikleri zamanlarda, zikretmedikleri, hayır iş yapmadıkları zamanlardan dolayı pişmanlık duyacaklar; kötüler de kötülüklerinin cezasını görünce zaten eyvah diyecekler.

f. Yemek Yedirmenin Sevabı

Peygamber SAS Efendmiz buyurmuşlar ki:[74]

لأَنْ تدْعُوَ أَخاكَ الْمُسْلِمَ فَتُطْعِمَهُ وتَسْقِيَهُ، أَعْظَمُ لأَجْرِكَ مِنْ أَنْ تَتَصَدَّقَ بِخَمْسَةٍ وعِشْرِينَ دِرْهَمًا (الديلمي عن أنس)

RE. 345/7 (*Leen ted'uve ehàke'l-müslime fetut'ımehû ve tüskıyehû, a'zamü li-ecrike min en tetesaddaka bi-hamsetin ve ışrîne dirhemen.*)

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş ki Peygamber Efendimiz bize arkadaşımızı evimize çağırıp da ziyafet çekmeyi tavsiye ediyor. Nasıl tavsiye ediyor?

(*Leen ted'uve ehàke'l-müslime*) "Senin müslüman kardeşini davet etmen, (*fetut'imehû ve tuskıyehû*) ona yedirmen, içirmen; (*a'zamu liecrike*) senin için ecir bakımından daha büyüktür, (*min en tetesaddaka bi-hamsetin ve ışrîne dirhemen*) yirmi beş dirhem tasadduk etmenden daha hayırlıdır."

Artık yirmi beş dirhemin miktarını bilmiyoruz, biz şimdi desek ki meselâ, "Senin bir arkadaşını çağırıp da ona yedirmen, içirmen yüz bin lira harcamaktan daha iyidir." desek; yüz bin rakamını

---

[74] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.171, no:7860; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.424, no:16371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.301, no:18222.

bildiğimiz için bize bir mânâ ifade eder de, bunun o zaman ne kadar kıymetli olduğunu bilemiyoruz ama, demek ki kıymetli bir şey ki onunla kıyas ediyor Peygamber Efendimiz.

"—Senin arkadaşına yedirmen, içirmen; başka yere fazla fazla sadaka vermekten daha hayırlıdır." demek istiyor.

Yâni arkadaşlığı teşvik ediyor Peygamber Efendimiz. Tanımadığın bir kimseye gidip sadaka vermenden, tanıdığın kimsenin gönlünü yapman daha iyi demek istiyor. İnceliği anlatabildim mi bilmiyorum.

Yâni, senin ahbabın var, camide görüyorsun;

"—Selâmün aleyküm!"

"—Aleyküm selam!"

"—Nasılsın?"

"—İyiyim, sen nasılsın?"

"—Ben de iyiyim, Allah'a ısmarladık!"

Yıllar yılı böyle devam ediyor. Ne sen onu bilirsin, ne o seni bilir; camide görürsün, selamlaşırsın, o kadar... Bir ahbaplık, bir yakınlık, bir şey yok. Nerelidir, bilmezsin. Gelmezse, evi neresidir, bilmezsin. Hastalanırsa, arayamazsın. Birisi gelir, sorar:

"—Falanca efendi, Erzurumlu..." der,

"—Bilmiyorum ya, bir efendi vardı ama Erzurumlu muydu, değil miydi?"

Haberin yok… Öyle olacağına sevdiğin bir arkadaşsa:

"—Arkadaş, gel bakalım bu akşam bizim eve gidiyoruz. Çorbaya razıysan, akşam yemeğini beraber yiyeceğiz!" dersin, alırsın eve getirirsin. "Ben seni Allah için seviyorum, gel ahbaplığımızı ilerletelim, buyur; işte üzümden, incirden, peynirden, zeytinden…"

Bir şeyler yersiniz, sen ona memleketini sorarsın, adını sanını sorarsın, mesleğini işini sorarsın, evini öğrenirsin. O senin evini öğrenmiş olur. Bir dahaki akşam camide karşılaştığı zaman, onun selam verişinde de, sana gülüşünde de bir başkalık olur. Yâni samimi olursunuz artık. Seni sonra bir sıkışık durumda gördüğü

zaman, şıp yanına gelir:

"—Bir şey mi oldu?" der.

Biz İstanbul'dan Ankara'ya gidiyorduk. Yolda giderken baktık, bir araba arızalanmış, başında uğraşıp duruyorlar. Geçiyoruz, bir de baktım ki benim liseden arkadaşım. Döndük;

"—Hayrola, ne oldu?" dedik.

"—İşte motoru tamir edilmeyecek kadar arızalandı."

"—E ne olacak?"

Ankara'ya yakınca ama, arabanın içi yük dolu, çoluk çocuğu küçük.

"—Hadi gelin bizim arabaya!" dedik, yüklerini aldık, sadece adamı bıraktık arabasının başında.

Aldık, Ankara'ya getirdik, evlerine teslim ettik. Kayınpederi varmış, ona haber ettik:

"—Damadınız filanca yerde, Kızılcahamam'da arabası arızalı, usta bekliyor." dedik.

O da kendi arabasına atladı, yardımına koştu, iş gördük.

Şimdi o bizim ahbabımız olmasaydı yanından,

"—Yazık, arabası bozulmuş!" diye geçecektik.

Tanışıklık olunca, daha şey oluyor. Peygamber Efendimiz bizi samimiyete itiyor, samimiyete teşvik ediyor. Başkasına sadaka vereceğine, kardeşine ziyafet çek diyor. Geçersen köşede birisine bir para verirsin, gidiyorsun; bilmiyorsun ki apartmanı mı var, cebi dolu mu, boş mu? Ne olduğunu bilmiyorsun.

g. Mükâfatı Allah'tan Beklemek

Bu hadis-i şerif de kelimeleri az olan, mânâsı birkaç gün anlatmakla devam edebilecek olan bir hadis-i şeriftir. Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifte buyuruyor ki:[75]

---

[75] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.148, no:7560; Taberânî, Mu'cemü'l-Ev sat, c.VI, s.362, no:6620; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.II, s.687, no:301; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.152, no;11414; Ebû Ümâme RA'dan.

لِإِمْرِئٍ مَا احْتَسَبَ ، وَ عَلَيْهِ مَا اكْتَسَبَ ، وَالْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ؛ وَمَنْ مَاتَ عَلَى ذِنًا بِالطَّرِيقَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِهِ (طب. كر. عن أبي أمامة ، وفيه عمر بن بكر السكسكي له عن الثقات أحاديث منا كير)

RE. 345/8 (*Liimriin ma'htesebe, ve aleyhi me'ktesebe, ve'l-mer'u mea men ehabbe; ve men mâte alâ zinen bi't-tarîka fehüve min ehlihî.*)

(*Liimriin ma'htesebe*) "Kişiye ihlâs ile yaptığı şeyin kazancı vardır." *İhtisab* demek, Allah'tan ecrini beklemek demek.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[76]

مَنْ صَامَ رمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ (حم. خ. م. د. ت. ه. حب. عن أبي هريرة ؛ ابن النجار عن أنس)

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.856, no:43406; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.500, no:18030; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII; s.324, no:18276.

[76] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.22, no:38; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.523, no:760; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.436, no:1372; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.157, no:2203; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.526, no:1641; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.232, no:7170; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.194, no:1894; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.344, no:8821; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.336, no:5930; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.306, no:3609; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8289; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.88, no:2513; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.283; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.93, no:2823; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.422, no:950; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.78; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.225; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.338, no:2207; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.86, no:2502; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.744, no:23678; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.458, no:22611.

RE. 425/10 (*Men sàme ramadàne imânen va'htisâben*) "Kim Allah'a inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, (*gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) o güne kadar işlemiş olduğu geçmiş günahları afv ü mağfiret olunur."

Başka bir hadis-i şerifte de:[77]

مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، فَلَهُ كَفَّارَةُ مَا بَيْنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ (طب. عن أبي أمامة)

(*Meni'ğtesele yevme'l-cumuati îmânen vahtisâben*) "Kim Allah'a iman ederek, ecrini Allah'tan bekleyerek cuma günü yıkanırsa, (*felehû keffâretü mâ beyne'l-cumuati ile'l-cumuati*) bu onun cumadan cumaya bir haftalık günahları için keffaret olur; (*ve ziyâdetü selâseti eyyâm*) üç gün ziyadesiyle..." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

O hadisteki gibi. Yâni Allah'tan ecir, mükâfat bekleyerek yaptığı şeyin kazancı o kişiye ulaşır. İhlâsla yaptığı şeyin kazancı ona ulaşır.

Demek ki yaptığımız şeyi Allah için yapmamız lâzım! bu hadisin bu cümlesinden onu çıkartıyoruz. Bu cümleyi yazabiliriz duvara, koca bir levha olarak; kısa kelimeli, fakat mânâsı çok güzel bir şeydir.

(*Li-imriin ma'htesebe*) "Allah rızası içi yaptığı şeyin mükâfatı kişiye gelir. Kişinin kazancı Allah rızası için yaptığı şeylerdedir." demek yâni. (*Ve aleyhi me'ktesebe*) "İşlediği suçların da vebali omzundadır. Hiçbir şey saklı durmaz, hiçbir şey gizli kalmaz."

Onun için, insan yaptığı şeyin hayırlı olmasına dikkat etmeli, omzuna vebal yüklenmemeli, ecir kazanacak şeyler yapmalı!

---

[77] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.178, no:7740; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.135, no:7087; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.754, no:21244; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXVIII, s.218, no:41348.

(*Ve'l-mer'u mea men ehabbe*) "Ve kişi sevdiğiyle beraber olacak, haşrolacak." Bu da bir büyük umumî kaidedir ki, bunu da kapımızın üstüne, evimizin duvarına kocaman yazsak yeridir. Kişi sevdiğiyle beraber olacak ahirette. Kimi seviyorsa onun yanına götürecekler kişiyi. Kim kime imreniyorsa, onu özlüyorsa, onu seviyorsa, onun yanında olmak istiyorsa, Allah onu ondan ayırmayacak, oraya götürecek.

"—İyi ne güzel, ne hoş; ben Rasûlullah'ı seviyorum, ashabını seviyorum, Hz. Ebû Bekir'i seviyorum, Hz. Ömer'i seviyorum; Selmân-ı Fârisî'ye hayranım…"

"—Tamam, onlarla beraber olacaksın!"

"—Efendim, ben filanca Amerikalı artisti seviyorum, bayılıyorum; bıyık tıraşına, saç tıraşına, yüzüne, saçını kaldırışına, tebessümüne, yan bakışına, silah sıkışına…"

"—Allah korusun, onun yanına gidersin! O herhalde ahirette iyi bir yere gitmeyecek. Onun için, kişi kimi sevdiğine bakmalı! Bu bir büyük kaidedir; zararı da var, faydası da var. Faydası var, iyiyi seversen iyiyle olacaksın! Bayram etmişlerdi duydukları zaman ashab-ı kiram... Sevinçlerinden bayram etmişlerdi. Kişi sevdiğiyle beraber olacak…

Ben korkuyorum, bizim millet sevdiğiyle beraber olursa yandı… Herkesin aklı bir başka yerde. Allah akıl-fikir versin! Allah sevilecek şeyleri bizlere sevdirsin, cehennem kütüklerini sevdirmesin!

Sana ne ya şundan, bundan… Cherry Kipper'den, daha başkasından, adını söylediğimiz, söylemediğimiz başkalarından…

(*Men mâte alâ zinen bi't-tarîki*) "Kim yolda zina etmek üzere ölürse, (*fehüve min ehlihî*) o da onun ehlindendir."

Bu sözü iki türlü anlayabiliriz: Birisi zina yolunda, yâni o niyetle giderse, öyle ölürse zina ehlinden sayılır. Buradan kalktı öbür tarafa yaptı, o fikri yapmaya niyetli; yolda öldü… O yolun yolunda öldüğü için Allah onu o günahı işleyenler zümresinden haşr eder. Onun için aman kötü yola heves etmeyin!

Veyahut da yolda, *bi't-tarîki* diyor; yolda zinâ üzere ölürse.

Eskiden yol üzerinde öyle zinâ olmazdı; bu nasıl olur? Gözle olur… Allah korusun, nâmahreme bakar insan, açık camdan bakar, açık kapıdan bakar... Bunların hepsi, eller, gözler böyle günahlara girerler, bu sıfatı alırlar; Allah korusun!

Bu devirde çok olur bu... Çünkü bu devrin şeytanları ortaya çıkmıştır, gizli değildir çoğu... Süslenmiştir bir de, boyanmıştır, açılabileceği kadar açılmıştır. Onun için müslüman Allah'a sığınarak gitmezse, gözüne sahip olmazsa, başına çok dertler gelir, sıkıntılar gelir; Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her türlü kötü sıfattan, huydan korusun, kurtarsın…

Allah-u Teàlâ Hazretleri öğrendiklerimizi hıfz etmek, hıfz ettiklerimizle amel etmek, amel ederek Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevabını, rızasını hoşnutluğunu kazanmak nimetine erdirsin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

17. 10. 1982 - İskenderpaşa Camii

09. KELİME-İ ŞEHÂDETİN TELKİN EDİLMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ: لاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ الحَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ السَّمَواتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، كَيْفَ هِيَ لِلأَحْيَاءِ؟ قالَ: أَجْوَدُ، وَأَجْوَدُ

(ه. طب. والحكيم عن عبد الله بن جعفر)

RE. 349/1 (*Lakkınû mevtâküm: Lâ ilâhe illa'llàhu'l-halîmü'l-kerîm, sübhàna'llàhi rabbi's-semâvati's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azìm, el-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Kàlû: Yâ rasûla'llàh, keyfe hiye li'l-ahyâ'? Kàle: Ecvedü ve ecvedü.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi cümlenizin üzerine olsun!

Peygamberimiz, Efendimiz, nümûne-i imtisâlimiz, rehberimiz,

şefaatçimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadislerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehàdis* isimli hadis kitabından nakledeceğim.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce, boynumuzun borcu, bir vazifeyi edâ edelim… Başta efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için olmak üzere; cümle enbiyâ ve mürselînin, bütün evliyâullahın, Efendimiz'den bize kadar güzerân eylemiş olan sadât-ı meşâyih-i turûk-u aliyyemizin ruhları için; eserin müellifi, hocamız Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddîn Efendi Hazretleri'nin ruhu için;

Eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar böylece ulaşmasında emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için;

İhvânımızın ahirete intikàl edenleri için; şurada cem olmuş kardeşlerimizin ahirete intikàl eylemiş olan ana, baba, kardeşlerinin ve diğer sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Ve hâssaten hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için hediye olmak üzere; hayatta olanlarımızın da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmaya vesile olacak bir tarzda ömür sürüp; sevdiği, razı olduğu bir kul olarak huzuruna çıkmasına vesile olması için; bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

……………...

a. Ölülerinize Telkin Ediniz

Metnini okumuş olduğum hadis-i şerif, ölüye telkin vermek hakkındadır. Sözleri bilinsin, izahı ona göre yapalım diye, kelime kelime tercüme edeyim.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[78]

---

[78] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.377, no:14336; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.279; Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.557, no:42163; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.451, no:18573.

لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الحَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، كَيْفَ هِيَ لِلأَحْيَاءِ؟ قَالَ: أَجْوَدُ، وَأَجْوَدُ

(ه. طب. والحكيم عن عبد الله بن جعفر)

RE. 349/1 (*Lakkınû*) "Telkin edin, (*mevtâküm*) ölülerinize... Ölülerinize telkin edin ki, onlar *'Lâ ilâhe illa'llàhu'l-halîmu'l-kerîm'* desinler, *'Sübhàna'llàhi rabbi's-semâvati's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azìm, el-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn'* desinler." Yâni siz bunu böyle söyleyin, onlara telkin olsun bu, onlar da bunu sizden naklen söylesinler.

(*Kàlu: Yâ Rasûla'llàh, keyfe hiye li'l-ahyâ'?*) "Dinleyenler, ashab-ı kirâm sordular: 'Yâ Rasûlallah, bunu ölenlere söylüyoruz, dirilere söylemek nasıl olur?' dediler.

(*Kàle: Ecvedü, ve ecvedü.*) 'Daha a'lâ olur, daha iyi olur, daha iyi olur…' diye Efendimiz iki defa tekrar etti.".

Şimdi bu hadis-i şerifte, (*Lakkınû mevtâküm*) "Ölülerinize telkin edin!" deniliyor. İlk anlaşılan, bir kişi öldüğü zaman ona bu sözler söylenecek. Hakîkaten de başka hadis-i şerif vardır ki, o hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz "Ölüyü gömdüğünüz zaman, üstüne toprağı attığınız zaman ona şöyle şöyle telkin edin!" diye artık mezara gömüldükten sonra böyle bir telkin olacağını bildiriyor. Demek ki kabrin başında ölü defnedildikten sonra yapılan telkin de hadis-i şerifte var.

Yalnız bu hadis-i şerifi, ulemâmızın bir kısmı şöyle izah etmişler: *Lakkınû mevtâküm* demek, ölmek üzere olan, *hâlet-i nezi'*e gelmiş olan kimseye bunu telkin edin demektir ki, bunları söylesinler de iman ile göçmelerine vesile olsun. Yâni son dakikalarını yaşayan kimselere ki öyle kimselere *muhtezır* derler. Canı boğazına gelmiş, ruhunu teslim etmek üzere olan *hâlet-i nezi'*

derler o hale de… Yâni ruhunun çekilip alınma zamanı, ruh bedenden çekilip alınacak, ayrılacak birbirinden artık bedenle ruh. Böyle anlamışlar; bu da doğru. Demek ki ölülerimize denildiği zaman, ölmek üzere olan kimse yatakta yatmış, siz de başının ucunda bekliyorsunuz gözyaşları içinde, üzüntü içinde; ona böyle telkinde bulunacağız; bu tamam…

Kabre konulduktan sonra da yine ona telkinde bulunulacak, o da başka hadis-i şeriflerde mevcut... İkisi de sahih, doğru ve faydalı, hikmetli ve sünnet-i seniyyeye muvafık.

Ne söylettireceğiz ölmek üzere olan kimseye, o sözlerin mânâsını nakledelim:

"—*Lâ ilâhe illa'llah, el-halîmu'l-kerîm*; yâni 'Halîm ve Kerîm olan Allah'tan başka ilah yoktur.' deyin!"

Burada Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin iki sıfatı, esmâ-i hüsnâsından iki tanesi zikredilmiş: *Halîm* ve *Kerîm*. *Halîm* demek, *hilim* sahibi demek. *Hilim* de heyecanlanmadan, kızmadan, yumuşak yumuşak; akla, mantığa, hikmete uygun hareket etmek demek. Yâni bir insan birden patlamıyorsa, feverân etmiyorsa, düşünüp taşınıp da aklın süzgecinden geçirdikten sonra hareket ediyorsa, o kimseye de *halîm* derler. Hikmetli hareket ediyor, fevrî değil, patlamıyor, sonradan pişman olacağı işi yapmıyor; düşüne taşına yapıyor. Öyle kimseye halîm derler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Esmâ-i Hüsnâ'sından birisi de halîmliktir ki, *Halîm* sıfatı vardır ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri hikmet ile yapar her işini ve kullarını çok suçlarından geçer, günahları affeder de onların günahlarını bildiği halde onların başına taş yağdırmaz. Helâk etmez, azabı birden indirmez.

Lütfundan, kereminden peygamberler gönderir, insanlara azabı, cenneti, cehennemi bildirsinler diye. Onlara kitaplar indirir, vahiyler gönderir, irşad olsunlar diye, hak yolu bulsunlar diye. Çeşit çeşit vesileler, bahaneler ihsan eder; rüyasında gösterir insana…



Ben şahsen kendi hayatımdan, küçüklüğümden hatırlıyorum; sizler de kendi hayatınızı inceleyecek, hatırlayacak olursanız görürsünüz ki: İnsan rüyasında kıyamet kopmuş görür, hesaba çekiliyor görür, azabı görür, cenneti görür, cehennemi görür de; "Aman inşaallah bundan sonra Allah'ın rızasına uygun hareket edeyim..." diye kan ter içinde kalkar.

Demek ki Allah-u Teàlâ Hazretleri lütfuyla, keremiyle, âlemlere rahmet olarak peygamber göndermiş; lütfetmiş, elçi göndermiş. Bizi muhatap saymış da lütfuyla, keremiyle elçi göndermiş. Elçi ahirete göçtükten sonra okusunlar, oradan bilgileri öğrensinler, yazılı olsun da unutmasınlar diye Kur'an-ı Kerîm'i indirmiş. Ondan sonra da her şahsa lütfuyla, keremiyle, ayrı ayrı, tek tek irşadlarda bulunuyor.

Her kâfir, her müslüman, her cahil, her gafil insana Allah-u Teàlâ Hazretleri zahirde, batında, dışta, içte çeşitli delillerini verir verir verir, gönderir gönderir gönderir; ahirette itiraza hiç mecâli kalmayacak hale getirir onları. Hiçbir insanın ahirette,

“—Yâ Rabbi! Ben bundan haberdar değildim!” diyecek hali yok.

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَذِيرٌ (الملك:٨)

(*Elem ye’tikum nezîr*) “Size hiç bu kötü akıbeti bildiren kimseler gelmedi mi?”(Mülk, 67/8) denilecek onlara…

Tebâreke Suresi’nde böyle bildiriliyor. Herkesin malumu olur,

“—O halde insanlar niye kâfir oluyor?”

İnatlarından, gafletlerinden, cehaletlerinden, kendilerine gelen delileri değerlendirmemelerinden, kalplerinin, vicdanlarının seslerini dinlememelerinden oluyor bütün hepsi; yoksa hepsi biliyor…

Nitekim Peygamber Efendimiz’in zamanındaki kimseler için Kur’an-ı Kerim buyuruyor ki:

الَّذِينَ آتَيْنَا هُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ (البقرة:١٤٦)

(*Ellezîne âteynâ hümü’l-kitâbe ya’rifûnehû kemâ ya’rifûne ebnâehüm*) “Ey Rasûlüm, kendilerine peygamber gönderip, kitap indirdiğimiz o eski kavimler, yâni Yahudiler ve Hristiyanlar, sana inen Kur’an-ı Kerim’in hak kitap olduğunu, senin hak peygamber olduğunu evlâtlarını bildikleri gibi kesin bilirler.” (Bakara, 2/146)

O kadar net... İnsan evlâdını tanımaz mı, bilmez mi? O kadar net bilirler ki, sen hak peygambersin!

Hatta Peygamber Efendimiz gelmeden evvel bekleyip dururlardı ve derlerdi ki müşriklere, Arapların putperest olan kabilelerine:

“—Bir peygamber gelecek, biz o zaman küfrün belini kıracağız! Putperestliğin belini kıracağız!” derlerdi, beklerlerdi.

Sanıyorlardı ki İbrâhim AS gibi, Mûsâ AS gibi Benî İsrâil’den bir peygamber gelecek... Kendi kitaplarındaki işaretlerden öyle tahmin ediyorlardı, öyle umuyorlardı.

Yine de yanlış değil, İbrâhim AS’ın oğlu İsmâil AS’ın

sülâlesinden geldi Peygamber Efendimiz. Ama tabii o sülâle, Arapların arasına karışmış, Mekke'de yerleşmiş bir sülâle… Kureyş Kabilesi teşekkül etmiş ondan… Onların içinden çıkıp da karşılarına dikiliverince, bu sefer başladı hased, başladı rekabet, başladı kıskançlık, başladı şahsî menfaatlerden vazgeçememek…

İnsanoğullarını helâk eden bir takım duygular vardır, bir takım düşünceler vardır, hep onlar helâk ediyor bizi… Birisi hased... Kıskanırız karşımızdakini, kıvranır içimiz. Böyle, çıyanlar, yılanlar kıvranır insanın içinde... Hased ediyor karşısındakine…

Yâhu ne var? Allah vermiş, sana da verir. Sen de istiyorsan, sana da verir, ne oluyorsun yâni? Nedir alıp veremediğin?

Kimisi hasedden, kimisi şahsi menfaatinden vazgeçemez, gidecek sanır. Hâlbuki asıl menfaat Allah'a itaattedir.

"—Ben bu kiliseyi bırakırsam, bu papazlığı bırakırsam, bu hahamlığı bırakırsam, para pul elimden gider, mevkî makam elimden gider!"

Yâhu gider ama âlâsı gelir. Daha iyisi gelir. Ahiretin saadeti selâmeti gelir. Allah-u Teàlâ Hazretleri cömertlerin en cömerdidir. Sen onun için bir fedakârlık yapacaksın da, o altında mı kalacak? Haşa, sümme haşa! Olur mu öyle şey? Daha âlâsını verir, daha büyük lütuflarına gark eder.

Anlamaz insanoğlu, kıskanır, düşünür, hesap yapar; çeşit çeşit şeyler… Elini vicdanına koyup da müslüman olanlar da var, çok… Bugün de var, Avrupa'da, Amerika'da, Japonya'da, Hindistan'da, Afrika'da; dünyanın her yerinde… Hem de lâlettayn insanlar arasından değil, alimler arasından, çeşit çeşit dinleri incelemiş kimseler arasından…

Mesela bir tanesi, Meryem Cemile; kadın… Yahudi bir aileden gelmiş, yahudi olarak yetişmiş. Yahudilerin müslüman olması daha zor, çünkü dünyaya hâkimler, istedikleri gibi hareket ediyorlar, düzenlerini kurmuşlar… Eski devirde olmuş.

Ondan sonra, Amerika'da yetiştiği için Hristiyanlığı öğrenmiş.

Ama o da doyurmamış ruhunu... Ruhunu tatmin etmemiş o inançlar, o söylenen sözler. Aslı doğru ama, asırlar geçmiş, bozulmuş.

Tatmin etmeyince, felsefe tahsil etmiş, dinsizliğe kaymış; "Acaba bunların hiç birisinin aslı esası yok mu?" diye… Üniversite tahsili yapmış. Her şeyi inceledikten sonra, sıra gelmiş İslâmiyet'i incelemeye… Onu inceledikten sonra huzuru, sükûnu bulmuş, müslüman olmuş.

Diyor ki:

"—Bu Amerika'da müslümanlık yaşanmaz!"

Kalkmış gitmiş Pakistan'a...

"—Yâhu Amerika'daki konforu neden bıraktın?"

Konforun ne kıymeti var, insanın ruhu hoş olunca, mutmain olunca, kalbi iman ile dolunca; ha taş, ha saman, ha toprak, ha virâne, ha kâşâne… Hiç fark etmez… Gitmiş, müslüman olmuş, eserler yazmış; ne kadar güzel fikirler ileri sürüyor.

Burada mevtanıza *Lâ ilâhe illa'llah* deyin; ama nasıl Allah? Halîm ve Kerîm olan Allah... Allah Halîm olduğu için hilim ile muamele ediyor, kullarının başına taş yağdırmıyor. "Bu dünyada nasıl hareket edecek?" diye serbest bırakmış. Biz eğer gözümüzden perde kalksa, etrafımızdaki insanların perdelerin arkasındaki çehrelerini görsek, hiç kimseyi sevemeyiz.

"—Vay! Ne hainmiş, ne kötüymüş, ne şöyleymiş, ne böyleymiş…"

Esrarına vakıf olsak, vururuz elimizin tersiyle, devirir atarız. Hiç kimseyle ahbaplık edemez hale geliriz, içlerindeki şeylerden dolayı.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün gizlileri biliyor, bütün aşikârları biliyor. İçten geçenleri biliyor, kalpten gönülden geçenleri biliyor, her türlü esrâra vakıf ama yine halîm, yine hilim sahibi, yine lütfediyor, yine affediyor. Bir istiğfar ediverse, bağışlıyor; bir özür dilese, günahından geçiyor. Üstelik günahını örtüyor; *Settârü'l-uyûb*, ayıpları örtücü... Kimseye de göstermiyor, mahcup olmasın kulum diye.

Sonra keremi o kadar çok ki, üstelik bir de günahlarını iyiliğe tebdîl ediyor. Sanki günah işlememişler de, onlar sevapmış gibi öyle hesaba geçiriyor:

يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ (الفرقان: ٧٠)

(*Yübeddilu'llàhu seyyiatihim hasenât*) [Allah onların (tövbe edip de inanan ve sàlih amel işleyenlerin) kötülüklerini iyiliklere çevirir." (Furkan, 25/70) Keremi çok…

Onun için, arkasından da demiş ki: (*Halîmü'l-kerîm*) "Halîm ve Kerîm, kerem sahibi..." *Kerîm* ne demek? Asîl ve cömert demek Arapça'da… Mevlâmız cömert, bol bol veriyor kullarına, günahlarını bildiği halde… Kulların kendisine âsî olduklarını gördüğü halde, müsamaha ediyor, fırsat veriyor, ruhsat veriyor. "Dur bakalım, ne yapacak?" diye serbest bırakıyor kullarını.

Eğer bir zaman gelir de kul hatasını anlarsa, bağışlayıveriyor. Eğer hatayı yaptığı zaman başına azabı indirse, indirir. Yıldırım yağdırsa, yağdırır. Çok uzun zaman böyle müsamaha gösteriyor. İhmal etmiyor, ihmal yok; *imhâl* ediyor, yâni mühlet veriyor. "Bakalım ne yapacak kulum?" diye, o arada hilim ile, sabır ile muamele ediyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri *Sabûr*'dur, kullarının günahlarına vâkıf olduğu halde bağışlıyor. Şimdi bak ölüm anında bu sıfatları hatırlatıyoruz ölmek üzere olan kimseye, ne kadar güzel:

"—O Allah'tan başka tanrı yok ki, o hilim sahibidir, merak etme, affedicidir, günahlardan geçer. O kerem sahibidir, bağışlar, bağışlaması çoktur. Korkma kardeşim, âhirete gidiyorsun ama telaşlanma, dünya hayatından endişe etme!" demiş oluyoruz.

(*Subhàna'llàhi rabbi's-semâvati's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azìm.*) "Yedi semânın ve Arş-ı azîmin rabbi olan Allah-u Teàlâ Hazretleri her türlü noksandan, her türlü kusurdan, eksiklikten münezzehtir. Her türlü hoşlukla, her türlü kemal sıfatı ile

muttasıftır. Her güzellik onda, her kemal onda, her işi hoş, her şeyi yerli yerince...” diye onu hatırlatmış oluyor insana.

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) “Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur. Övmek, övülmek ona lâyıktır.”

Zaten kimi övsen, sonunda ona varır. Her şeyi yaratan o olduğu için, insanı övsen yaratana gider. Güzel bir makine görsen, övsen, yapıcısına gitmez mi şerefi?

“—Ne kadar güzel otomobil yapmış, aferin!”

Otomobili methediyorsun, ama sahibine gidiyor.

“—Ne kadar akıllı adam!”

Yaratanına gidiyor.

“—Ne hoş yaratılmış şu yaprak! Şu çiçek ne kadar güzel!”

“Hepsi, bütün övgüler Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne gider. Bütün övmeler, övülmeler Allah-u Teàlâ Hazretleri'nindir.” demiş oluyor.

Bunları böyle telkin edin buyurmuş. Demek ki, ölmek üzere olan kimsenin yanında yumuşak yumuşak, tatlı tatlı, böyle işin güzel tarafından, güzel sözler söylenecek. Mırıl mırıl, yavaş yavaş söylenecek. Boğazına sarılıp da:

“—İlle bunu söyle!” diye ısrar edilmeyecek.

“—Hadi, sen de tekrar et!” bilmem ne falan denilmeyecek.

O içinden tekrar ediyordur, merak etme, çok zorlama!

Hatta bir de garip bir şey yazıyor burada kitapta... Birisine:

“—Böyle söyle!” demişler.

O da:

“—Hayır!” demiş.

“—De!”

“—Hayır!”

“—Eyvah, ne oluyor?” falan diye çok üzülmüşler.

Sonra anlaşılmış ki, şeytan gelmiş, imanını almak istiyor, ona yanlış telkinlerde bulunuyormuş, onun gözüne o görünüyormuş. Şeytan kendisine teklifte bulundukça, “Hayır!” diyormuş. Yâni ona hayır diyormuş, yoksa berikisine değil.

O hal biraz sıkıntılı bir haldir. Bilmiyoruz, gözümüzün görmediği nice şeyler var orada... Onun için yumuşak yumuşak,

böyle denilecek.

Dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Dirilere denilse bu, nasıl olur?"

"—Daha güzel olur, daha güzel olur!"

Son nefeste iman ile göçmek için böyle söylemek güzel; ama asıl hayattayken, diri iken bunları söyler de bunları düşünerek yaşarsa insan, daha güzel olur.

Sonra bir hadis-i şerif var ki, onu hiç hatırımızdan çıkartmayalım! Hocamız şu minberde aylarca onun üzerinde hutbe okumuştu. Aynı hadisi uzun zaman izah etti... Çok dururdu bir mevzuun üzerinde, derinlemesine, iyice yerleşinceye kadar... *Rahmetu'llàhi aleyh, rahmeten vâsiaten...*

Hadis-i şerifte buyruluyor ki:

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ

(*Temûtûne kemâ taîşûn*) "Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz." İstediğin gibi yaşa hadi bakalım!

"—Son nefeste ben bir *Lâ ilâhe illa'llah* derim, bütün paçamı kurtarırım..."

Eh temenni ederiz ki Allah sana rahmet eylesin, ne diyelim; ben senin cehenneme gitmeni istemem ama, hadis-i şerifte böyle bak:

"—Nasıl yaşarsan, öyle ölürsün!"

Gayret edeceksin, uğraşacaksın, didineceksin; şu sözleri hayattayken söyleyeceksin! Şu sözlerin mânâsına hayattayken vakıf olacaksın, içine sindireceksin! Allah'ın halimliğini, keremini, noksandan münezzeh olduğunu, güzeller güzeli olduğunu, cömertler cömerdi olduğunu, kuvvetliler kuvvetlisi olduğunu, padişahlar padişahı olduğunu, her şeye kàdir olduğunu, her şeyin hükmü elinde olduğunu düşüneceksin, düşüneceksin; gereğini daha önceden yapacaksın! O zaman öyle ölürsün.

b. Lâ ilâhe illa'llah Günahları Siler

Diğer hadis-i şeriflerden ikisi de bu mânâyı başka başka kelimelerle ifade ediyor, onları da kısaca okuyuverelim!

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[79]

لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الْخَطَايَا كَمَا يَهْدِمُ السَّيْلُ الْبُنْيَانَ. قَالُوا: فَكَيْفَ هِيَ لِلأَحْيَاءِ ؟ قَالَ: أَهْدَمُ وَأَهْدَمُ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 349/2 (*Lakkınû mevtâküm lâ ilâhe illa'llàh*) "Ölmek üzere olan kimselerinize *Lâ ilâhe illa'llah* sözünü telkin edin!" Yanında yavaş yavaş '*Lâ ilâhe illa'llah, Lâ ilâhe illa'llah...*' deyin! O da sizden duyarak tekrar eder içinden, sesli veya sessiz... Böyle telkin edin!

(*Feinnehâ tuhdimü'l-hatâyâ kemâ yuhdimü's-seyle'l-bünyân*) "Çünkü bu sözler, böyle demek, hataları, günahları yıkar, götürür; selin binaları yıkıp götürdüğü gibi..."

Lâ ilâhe illa'llah, Lâ ilâhe illa'llah demek, coşkun sellerin evleri, barkları, duvarları, binaları alıp götürdüğü gibi, günahları alır götürür. Yâni, "Bina yıkacak kadar kuvvetli seller gibidir." demek istiyor Peygamber Efendimiz. Bir sel olur, neyse... Ama evleri götüren, binaları yıkan selleri düşünün! Coşkun, çok yağmış, güldür güldür geliyor dağdan sel; alıp götürüyor önüne ne gelirse... *Lâ ilâhe illa'llah* böyledir işte, hataları alır götürür.

---

[79] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.387, no:6048; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.XV, s.374, no:4912; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.768; Urve ibn-i Mes'ud es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.374, no:42202; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.452, no:18576.

Sen bunları bilmiyorsun;

"—Allah Allah, bu adamlar amma gerici adamlar yâhu! Boyna *Lâ ilâhe illa'llah* diyorlar."diyorsun.

İşte onun için "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyoruz biz. Senin kadar bizim de aklımız var, biz aptal değiliz; biz de tahsil gördük, biz de dünyayı gördük. Boğaziçi'ni biz de biliyoruz. Emirgan'ı, Taksim'i, gazinoyu, tiyatroyu, Çamlıca'yı, Adalar'ı madaları biz de biliyoruz. Bak böyle buyurmuş Peygamber Efendimiz… İşte, biz onun için *Lâ ilâhe illa'llah* diyoruz.

(*Kàlû*) Dediler ki: (*Fekeyfe hiye li'l-ahyâ*) "Yâ Rasûlallah, bu canlılar için nasıldır? Yâni, '*Lâ ilâhe illa'llah'* diye söylemek, telkin etmek hayatta olan kimseler için nasıldır?

(*Kàle*) Buyurdular ki: (*Ehdemü ve ehdemü.*) Sel gibi günahları daha çok alıp götürücüdür, daha fazla tesir eder."

Onun için, işi sona bırakmadan gelin, biz başından *Lâ ilâhe illa'llah*'ı çok diyelim! Bırakın; herkes bir laf söylüyor şu dünyada, görüyorsunuz; hiçbir kimsenin aklı, ötekisine uymuyor. Bak işte Rasûlüllah Efendimiz, Peygamber Efendimiz, nümûnemiz, Allah'ın elçisi böyle buyuruyor. Bu sözün mânâsını bile bile, düşüne düşüne *Lâ ilâhe illa'llah*ı çokça söyleyelim. Bir kere *Lâ ilâhe illa'llah* diyen cennete giriyor. Az söz değil yâni…

Anlatırlar ki, hadis-i şerifte geçer ki, adamcağızın birisi, ahirette hesabı görülmüş; eyvah, zavallı… Felâket… Fenâ çıkmış hesap… Cehenneme gideceğini anlamış, teraziye bakmış; aleyhinde… Bir şey yok, cehenneme gidecek, boynu bükülmüş, kös kös, mahzun bir durumda beklerken, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden meleklere nidâ olacakmış ki:

"—Şu kâğıdı da koyun kefeye bakalım!"

Bir kâğıt, terazinin kefesine koyacaklarmış, bütün günahların hepsinden ağır gelecekmiş, bastıracakmış; sevabı çok… Üzerinde *Lâ ilâhe illa'llah* yazılı… Kulum *Lâ ilâhe illa'llah* demişti diye, o teraziye konunca iş düzelecekmiş, cennete gidecekmiş.

Ne oluyor? Yolda yürüyorsun, zamanın boş; işte çalışıyorsun,

elin çalışıyor, müşteri bekliyorsun dükkânda, henüz gelmemiş; *Lâ ilâhe illa'llah* de…

Bak ne diyor: (Kàlû) Dediler ki: (*Fekeyfe hiye li'l-ahyâ?*) "Diriler için nasıldır *Lâ ilâhe illa'llah* demek?" (*Kàle: Ehdemü, ehdemü.*) "Günahları daha çok yıkıcıdır, günahları daha çok yıkıcıdır." buyurdu.

c. *Lâ ilâhe illa'llah* Sözünün Fazîleti

Üçüncü hadis-i şerif de yine aynı mevzu ile ilgili:[80]

لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ شَهَادَةَ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، فَمَنْ قَالَهَا عِنْدَ مَوْتِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ ، فَمَنْ قَالَهَا فِي صِحَّتِهِ ؟ قَالَ: تِلْكَ أَوْجَبُ وَأَوْجَبُ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَوْ جِيءَ بِالسَّمَاوَاتِ ، وَالأَرَضِينَ ، وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَمَا بَيْنَهُنَّ ، وَمَا تَحْتَهُنَّ ، فَوُضِعَتْ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ ، وَ وُضِعَتْ شَهَادَةُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ فِي الْكِفَّةِ الأُخْرٰى ، لَرُجِّحَتْ بِهِنَّ (طب. عن ابن عباس)"

RE. 349/3 (*Lakkınû mevtâküm şehâdete en lâ ilâhe illa'llah*) "Ölülerinize, ölmek üzere olanlarınıza *Lâ ilâhe illa'llah* sözünü, kelime-i şehâdeti telkin ediniz. (*Femen kàlehâ inde mevtihî*) Kim ölmek üzereyken bu sözü söylerse, (*vecebet lehü'l-cenneh*) cennet ona vâcib olur. Ölürken *Lâ ilâhe illa'llah* derse, cennete girer."

---

[80] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.254, no:13024; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.568, no:42206; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.65, no:3916; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.450, no:18571.

Bak burada, ölmek üzere iken söylenmesi gerektiğine dair, ifadeden o anlaşıldı…

(*Kàle: Yâ rasûla'llàh, femen kàlehâ fî sıhhatihî*) "Peki sıhhatinde derse ne olacak yâ Rasûlallah?" diye sordular. (*Kàle: Tilke evcebü ve evcebü*) "O zaman o daha çok gerekli kılar cenneti, daha çok gerekli kılar." buyurdu.

(*Vellezî nefsî bi yedihî*) "Şu canım elinde olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne and olsun ki" diyor, Peygamber Efendimiz'in böyle yemini vardı, bu tarzda ederdi yemini. "Şu ruhum, nefsim, canım kudreti elinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*lev cîe bi's-semâvâti ve'l-aradîn*) eğer yerler, gökler getirilse; (*ve men fîhinne*) ve yerlerdeki, göklerdeki varlıkların cümlesi getirilse; (*ve mâ beynehünne*) bunların arasındaki varlıkların cümlesi getirilse, (*ve mâ tahtehünne*) bunların altındaki varlıkların hepsi getirilse... Yâni yerlerdeki, göklerdeki, onların arasındaki, altlarındaki, üstlerinde varlıkların hepsi getirilse… (*Fevudıat fî kiffeti'l-mîzân*) Bunlar bir büyük terazinin bir kefesine konulsa, (*ve vudıat şehâdetü en lâ ilâhe illa'llàh fi'l-kiffeti'l-uhrâ*) *Lâ ilâhe illa'llah* sözü de öbür kefeye konulsa, (*leruccihat bihinne*) onların hepsini bastırır." diye yemin ederek söylüyor Rasûlüllah Efendimiz. "Yemin ederim ki onların hepsini bastırır!" diyor. Yerleri, gökleri, içindekileri, altındakileri, üstündekileri; hepsini bir kefeye koy; *Lâ ilâhe illa'llàh* daha baskın gelir.

Bu sözün kadrini bilerek çokça söyleyelim inşâallah!

d. Cihadda Bulunmanın Fazîleti

Bu hadis-i şerif de cihadla ilgili. Bu üç hadis-i şeriften sonra cihadla ilgili hadis-i şerif geldi:[81]

---

[81] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.295; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.256, no:152; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.304, no:10618; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.454, no:18581.

لَقِيَامُ رَجُلٍ فِي الصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّوَجَلَّ سَاعَةً ، أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً (عق. خط. عن عمران بن حصين)

RE. 349/4 (*Lekıyâmu raculin fi's-saffi fî sebîli'llâhi azze ve celle sâaten, efdalu min ibâdeti sittîne seneh.*)

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Lekıyâmu raculin fi's-saffi fî sebîli'llâhi azze ve celle*) "Bir kimsenin Allah yolundaki bir savaşta ön sırada ayakta durması…" Saf saf harb ederlerdi ya, geçmiş ön safa… Yâni ölümden korkmuyor, şehid olmaktan pervâsı yok, geçmiş ön safa, kılıcı almış, oku almış; şimdi tabancayı almış, tüfeği almış neyse yâni, orada onun öyle durması…

Ne kadar? (*Sâaten*) "Bir zaman parçası." Altmış dakika mânâsına değil o devirdeki *sâat* sözünden maksat... "Bir zaman parçasında, bir müddet böyle ön safta yer alması düşmanla çarpışacağım diye öne geçip durması; (*efdalu min ibâdeti sittîne seneh*) altmış yıllık ibadetten daha üstündür, daha faziletlidir."

Neden dedelerimiz Orta Asya'dan Anadolu'ya gelmişler, şimdi anladık mı? Kalırlardı Orta Asya'da, Aral Gölü'nün yanında, Baykal Gölü'nün yanında, Hazar Denizi'nin kenarında, Altay Dağları'nda, Tanrı Dağları'nda, Horasan'da kalırlardı. Niye kalkmış buraya gelmişler? Bizanslılar var burada, İslâm ordusu var öbür tarafta... "İslâm ordusunun ön safında yer alayım da, şu sevabı kazanayım!" diye gelmişler.

Kefenini başına dolamış sarık diye, ucunu sarkıtmış; eline kılıcı almış, oku almış. Hücum ederken de, *"Allah, Allah, Allah, Allah…*" diye hücum etmiş. *Lâ ilâhe illa'llah* diye diye, zikrederek savaşa gitmişler. Sen şimdi zikri nâhoş görüyorsun!

Bu topraklarda neden yaşıyorsun sen? Allah Allah diyenlerin hürmetine yaşıyorsun. Eğer o mantık, o akıl olmasa bu topraklar sana kalır mıydı? İstiklâl Harbi'ni kazanabilir miydin?

Düşman geldi Polatlıya kadar, İtalyanlar çıktı şuraya,

Fransızlar çıktı bu tarafa… Maraş'ın Sütçü İmam'ı olmasaydı sen Maraş'tan düşmanı atabilir miydin?

Antep'e neden Gaziantep denmiş? Gazi ne demek? Cihad eden, gaza eden demek. Nereden verilmiş o sıfat? Vay gerici şehir vay! Böyle mi diyeceğiz yâni?

Bak askerliğin özü, mayası bu… Asker ölümden korkarsa başarı sağlayabilir mi?

"—Pekiyi, askeri ölümden nasıl korkutmayacaksın?"

"—Efendim söylerim, vatan millet derim…"

Yâhu o lafı İngilizler, Fransızlar, Yunanlılar, Bulgarlar da söyleyebilir. Hepsi aynı sözü söyleyebilirler, söylüyorlar da… Ama olmuyor, olmaz… İnsanın öyle derme çatma tedbirlerle ruhu takviye olmaz. İnsanın inanması lâzım, kalbine imanın dolması lâzım, ona göre hareket eder hale gelmesi lâzım!

Sen o imanı tahrib edersen, hayır mı işliyorsun, şer mi işliyorsun? Şer işliyorsun… Hem de kendini üstün görerek şer işliyorsun! "Ben memleketimi daha çok seviyorum!" filân gibi bir duygu ile, öteki insanın o duygusuna saldırıyorsun. Etme, eyleme… Bak İstiklal Harbi çok uzakta değil ki; elli altmış yıllık bir şey.

Allah cümlemize hakîkatleri görmek nasib etsin! Bana kızabilirsin, ötekisine kızabilirsin:

"—Bu adamın sakalı uzunca, tavırları şöyle böyle…"

E kaba-saba olabilir, insanın tahsili az olabilir. Kusurumuza bakma ama bak Rasûlüllah'ın sözleri bunlar… Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi imanımızdan ayırmasın...

Biz imanımızdan ayrılınca yıkılıyoruz. Biz imanımızda gevşediğimiz için kaybettik şimdiye kadar... Bundan sonra da ondan kaybederiz. Biz imanımızdan kaybettiğimiz için, içimize tefrika düştü.

Emperyalizm birçok ülkelerde, İslâm ülkelerinin çoğunda İslâm'dan önceki devrelere bağlamıştır işi. İslâmî devreyi kenara

atıp, İslâm'dan önceki devreye bağlamıştır. Mısırlılara demiştir ki:

"—Siz firavunların torunlarısınız. Bak, ne güzel ehramlar yapmışlar, sfenksler yapmışlar! Ooo, ne kadar büyük taştan binalar, heykeller... Sizin köklü bir medeniyetiniz var!"

O tarafa bağlamak istiyor. E bizde:

"—Sizin atalarınız Hititliler..." filan...

Pekiyi, ondan sonraki atalarımız ne? Benim dedemin adı ne, dedemin babasının adı ne? Bu memleketi, şu İstanbul'u alan şahsın adı ne? Fatih Sultan Mehmed... Onlar dedem değil mi benim? Niye onu tercih ettiriyorsun da, bunu ettirmiyorsun?

Yâni İslâm'ı saf dışı bırakacak, kenara itecek; ondan önceki devreye gidecek. İslâm bize imparatorluk kazandırdı, İslâm bize dünya çapında şöhret kazandırdı, İslâm bize her şeyi kazandırdı, her şeyimizi İslâm'a borçluyuz. Dünyadaki saadetimizi de İslâm'a borçluyuz, ahiret saadeti de İslâm'la... Sen hem dünya saadetinin medarı olan insan cemiyetinin kıvamı olan, insanların birbirileriyle kardeşçe yaşamasının sebebi olan nizamı kökünden sökmeye çalışıyorsun. Hem de ahiretimi mahvediyorsun benim, ebedi hayatımı mahvediyorsun.

Peki o mahvetmek istiyor, demek ki hasım, düşman... Bize ne oluyor? Biz niye bırakıyoruz bu güzel, nurlu yolu?

Eski ümmetlere peygamberler gelmiş; Kur'an-ı Kerim'in pek çok suresinde anlatılıyor, onları hak yola davet etmiş. Allah'a imana davet etmiş, kendisine itaate davet etmiş...

O herifler demişler ki;

"—Biz senin sözünle ecdadımızın yolunu bırakmayız. Sen kim oluyorsun? Sen bir adamsın, biz senin sözünle ecdadımızın yolunu bırakmayız!" demişler.

Bâtıl yolu hak peygamberin karşısında müdafaa ediyor. Bâtıl yolunu, bâtıl mazisini hak peygamberin karşısında sımsıkı tutuyor, "Ben bunu bırakmam!" diyor, seni dinlemem diyor.

Sana ne oluyor? Senin mazin hak... Seni dininden, imanından ayırmak istiyor; saltanatından ayırmak istiyor, hâkimiyetinden ayırmak istiyor. Seni köle yapmak istiyor bu zihniyet... Senden

korkuyor da, seni güçlendiren şeyleri tahrib ediyor. Senden ödü patlıyor; İngilizin, Almanın, İtalyanın, Fransızın en büyük korkusudur müslümanlık. Neden?

"—Türkler müslüman olduğu zaman Viyana'ya kadar gelmiş, bir daha ona tahammül edemeyiz!" diyorlar.

"—E ne olsun?"

"—Darmadağın olsun, kültürü parçalansın, birliği parçalansın, beraberliği parçalansın; parça parça biz onu hallederiz. Hatta içlerinden adam ayarlarız kendimize, ondan sonra onlar vasıtasıyla yaparız!" diyorlar.

İspat edilmiş bir şey, kitaplarında yazılmış, kendilerinin satırlarında, ifadelerinde böyle bu... Planları var adamların... Yaptıkları, dosyalarına girmiş planları var. Bu bir iddia değil, benim bilmeden söylemiş olduğum bir iddia değil.

Allah-u Teàlâ Hazretleri gözümüzü açmayı nasib etsin! Dedelerimiz çarpışmış, bize burayı bırakmış, biz burayı başkasına bırakır mıyız? Kat'iyyen bırakmamamız lâzım! Hem onların kemiklerini sızlatırız, hem dünya ve ahiretimiz mahvolur. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi iman-ı kâmilden, Kur'an-ı Kerîm'den, hadis-i şeriften ayırmasın! Onların kadr u kıymetini bilmek nasib etsin!

Eh, bu hadis-i şerif de bu...

e. Cennetin Ağaçlandırılması

Bundan sonraki hadis-i şerif İbrâhim AS'ın bir sözüyle ilgili. Abdullah İbn-i Mes'ud RA'ın rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bu hadis-i şerifte:[82]

لَقِيتُ إِبْرَاهِيمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ ، أَقْرِىءْ أُمَّتَكَ مِنِّي

[82] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.365, no:3384; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.460, no:1989; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.454, no:18582.

السَّلاَمَ، وَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ الجَنَّةَ طَيِّبَةُ التُّرْبَةِ، عَذْبَةُ الْمَاءِ، وَأَنَّهَا قِيعَانٌ؛
وَأَنَّ غِرَاسَهَا: سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ للهِ، وَلاَ إِلهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ
(ت. حسن عن ابن مسعود)

RE. 349/5 (*Lakîtü ibrâhîme leylete üsriye bî*) “Mi’rac’a çıkarıldığım gece, Mi’rac gecesinde İbrâhim AS ile karşılaştım.” Mâlum Kudüs’e gitti, peygamberlerle karşılaştı, onlara imamlık etti, hepsiyle konuştu. Mi’rac gecelerinde, kandillerde bize çok anlatıldığı için ekseriyetle biliriz.

“İbrâhim AS ile karşılaştım, (*fekàle:*) bana dedi ki İbrâhim AS: (*Yâ muhammedu*) Ey Muhammed!” Evlâdı, torunu... İbrâhim AS, dedesinin dedesinin dedesinin dedesi Peygamber Efendimiz’in... Yâni o da torunu oluyor. (*İkra’ ümmeteke minni’s-selâm*) Benden ümmetine selâm söyle (*ve ahbirhum*) onlara bildir ki (*enne’l-cennete tayyibetü’t-türbeti*) cennetin toprağı hoştur, arazisi güzeldir, (*azbetü’l-mâi*) suyu güzeldir, (*ve ennehâ kîànu*) fakat çıplaktır, düz arazidir, boş arazidir. (*Ve enne gırâsehâ*) Onun yeşillendirilmesi, yeşertilmesi, fidanlandırılması, *‘Subhâna’llàhi, ve’l-hamdü li’llâhi, ve lâ ilâhe illa’llàhu, va’llàhu ekber*’ demektir.”

Şimdi burada İbrâhim AS bize selâm söylemiş ve bize ne bildiriyor: “Cennet güzeldir, toprağı münbittir, çorak arazi değildir.” diyor, yâni ne eksen bitecek. “Suyu da tatlıdır, tuzlu su değildir; fidanları kurutmaz, yapraklarını buruşturmaz, sarartmaz, soldurmaz. Münbit bir arazi ama işlenmemiş, düzdür, boştur. *‘Subhàna’llâhi, ve’l-hamdü li’llâhi, ve lâ ilâhe illa’llàhu, va’llàhu ekber*’ dedikçe yeşerecek, güzelleşecek, çeşit çeşit fidanlar, meyveler orada bitecek.”

Bu ne demek? Yâni, “Bu sözleri çokça söyleyin de, cennetteki mevkiinizi fidanlandırın, ağaçlandırın, güzelleştirin!” demek. Dünyada oluyor ya hepsi, insan cenneti dünyada kazanıyor. Demek ki ahiretteki, cennetteki yerlerimizin de yeşertilmesi,

tanzim edilmesi, bağının bahçesinin güzelleştirilmesi, imarı böylece burada Allah'a zikr u tesbîh etmekle oluyor.

"—Ne demek? Bunların mânâsı nedir?" derseniz, kısaca:

(*Subhàna'llah*) "Allah'ın hiçbir noksanı, kusuru yoktur. Her türlü kemal ile muttasıftır, her şeyi tam ve kâmildir."

(*Ve'l-hamdü li'llâh*) "Her türlü övgü Allah'adır."

(*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan başka mâbud yoktur. Bu baş, başkasına hiç eğilmez. Sadece Allah'a itaat eder insan, sadece ona ibadet eder."

(*Va'llàhu ekber*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri de her yönden, ne türlü düşünürsen düşün uludur, büyüktür, en büyüktür." Şu büyüklüğüne bak ki, yerde de, gökte de ilah... Yerin de göğün de sahibi. Şu yerlerin, göklerin ölçüsünü bulamıyoruz. Şu kadar milyon sene de ışıkları geliyor diye yıldızları anlatıyoruz. Daha bu birinci semada... Bunun arkasında daha yedi kat sema, altı sema daha var. Birinci semada yıldızlar; büyüklüğünü, azametini oradan düşün. Bütün buraların, bu mülkün sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri, o kadar büyük, o kadar azamet sahibi.

Demek ki, bu hadis-i şeriften alacağımız ders, bu sözleri, bu zikirleri çokça yapmakmış.

Bundan sonraki hadis-i şerif:

f. Kıyâmet Gününde İnsanın Telâşı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[83]

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ . لاَ يَنْظُرُ الرِّجَالُ إِلَى النِّسَاءِ ، وَلاَ النِّسَاءُ إِلَى الرِّجَالِ ، شَغَلَ بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ (ك. عن عائشة)

[83] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.609, no:8689; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.364, no:38952; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.463, no:18606.

RE. 349/6 (*Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yu'nîh. Lâ yenzuru'r-ricâlü ile'n-nisâi, ve le'n-nisâü ile'r-ricâl, şegale ba'duhüm an ba'd.*)

Hz. Aişe Validemiz çok meraklı bir validemizdi. Gençti yaşı. Allah-u Teàlâ Hazretleri hikmet ile her şeyi yapıyor: Öyle genç bir kimseyi Peygamber Efendimiz'e zevce eyledi ki, aile hayatı ve diğer hadis-i şerifler, Peygamber Efendimiz'in söylediği hususlar nakledilsin; yanında bulunan, hanımı olan bir kimse tarafından ümmetine duyurulsun diye.

Çok zekiydi, âlimdi; tıbbı bilirdi, miras hukukunu bilirdi; çok şeyleri bilirdi... Yaşlı başlı, sahabe-i kirâmdan kişiler gelir, ona mesele sorarlardı. Çok bilgili bir kimseydi...

Merak etmiş, "İnsanlar mahşer yerinde [çıplak olarak] toplandığı zaman ne olacak halleri?" diye, Peygamber SAS Efendimiz'e sormuş. O zaman Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (عبس:٣٧)

(*Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yu'nîh*) "O gün herkesin başı dertte olacak, herkesi meşgul edecek, başından aşkın işler olacak o gün."(Abese, 80/37) Kıyamet günü bu...

"Onun için, (*lâ yenzuru'r-ricâlü ile'n-nisâi*) adamlar kadınlara bakamayacak, (*ve le'n-nisâü ile'r-ricâl*) kadınlar adamlara bakamayacak. (*Şegale ba'duhüm an ba'd*) Herkes kendi derdi ile meşgul olacak, başkasıyla meşgul olacak zamanları olmayacak."

Dünyada olsa;

"—Haa, şu kadın güzelmiş!" diye erkekler bakabilir hani... Günah da olsa bakarlar. Kadınlar da erkeklere bakabilir

Ama ahirette ne mümkün? Orada herkes başının çaresine bakacak, başının derdine düşecek, *nefsî nefsî* diyecek herkes... "Ah benim canım, ah benim halim ne olacak?" diye kendi kaygısına düşecek. Gözü etrafı görmeyecek.

Telaşlı bir insanı görmez misin dünyada? Başı çok telaşlı olursa, seni tanımadan yanından gider oraya oraya... Ne yapacağını şaşırır. Onun için, "Orada kadın erkeğe, erkek kadına bakamayacak!" diye bildirmiş Peygamber Efendimiz.

Bundan çıkacak ders nedir? O zaman, o ahiret alemindeki o gün, çok telaşlı bir gündür; Allah-u Teàlâ Hazretleri o güne şimdiden hazırlanıp, o günde rahat etmeyi nasib eylesin...

O günde çok rahat eden insanlar da olacak. Hatta mahşer halkı telaştayken, heyecandayken, koşuşmadayken; nurdan kürsülerde, nurdan minberlerde oturacaklar bir kısım insanlar. Ne güzel, safâlı... Yâni mahşer halkına nurdan minberlerden, Arş-ı âlânın gölgesinden bakacaklar. Ötekilerin başına güneş yaklaştırılmışken...

Sonra bir kısım insanlar Yasin Suresi'nde bildirildiği gibi mahşerin telaşından, hesabın korkusundan geçirilecek; hiç onları çekmeden:

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ (يس:٥٥)

(*İnne ashàbe'l-cenneti'l-yevme fî şugulin fâkihûn.*) [O gün cennetlikler, gerçekten nimetler içinde safa sürerler.] (Yâsin, 36/55)

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ (يس:٥٦)

(*Hüm ve ezvâcühüm fî zılâlin ale'l-erâiki müttekiûn.* [Onlar ve eşleri, gölgeler altında tahtlara kurulurlar.] (Yâsin, 36/56)

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ (يس:٥٧)

(*Lehüm fîhâ fâkihetün ve lehüm mâ yeddeùn.*) [Orada onlar için her çeşit meyve vardır. Bütün arzuları yerine getirilir.]

(Yâsin, 36/57)

سَلاَمٌ قَوْلاً مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ (يس:٥٨)

(*Selâmün kavlen min rabbin rahîm.*) [Onlara, merhametli Rabb'in söylediği selâm vardır.] (Yâsin, 36/58)

Bu safâlara nâil olacaklar. Yanlarında huriler, safâlar içinde cennette o sıkıntıları göstermeyecek Allah…

Nasıl olur bunlar? Bu dünyada çalışmakla olur. Bu dünyada biraz gayretli olacağız.

Nasıl olacağız? Bir kafileyi kaçırmış insanın, paçaları sıvamış hali gibi olacağız. Dün akşam hadis-i şerifte okuduk, öyle olacak insan, rahat olmayacak yâni. Oh! Yan gelmiş, yatmış hacı amca; kerevete kolunu dayamış, sabahtan akşama kahvede oturuyor. Yâhu bu ne rahatlık böyle? Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Kafileyi kaybetmiş, kafileyi kaçırmış insanın telaşı içinde, paça sıvamış halde olacaksın."

"—Eyvah! Kafile gitti, ben arkasından yetişeyim! Çölde yapayalnız kaldım, ne olacak halim…" gibi; öyle bir telaş içinde olacak bu dünyada insan…

Çok rahat müslümanlarız, sabahtan akşama genişlik ve rehavet içindeyiz.

Bizim ahbaplardan bir tanesi bir yerde memurmuş, anlatıyorlar. Gittiğim yerde ender bulunan bir insan… Kapıyı gidip çalıyormuş, "Tak! Tak!" Açıyormuş kapıyı,

"—*Selâmün aleyküm!*"

"—Aleyküm selam!"

"—Hacı Efendi, ne yapıyorsun?"

"—Hiç, oturuyorum!"

"—Oturulacak zaman mı?" diyormuş, "Kalk!" falan…

Çok da tatlı dilli, güleç yüzlü… "Hadi bakalım, biraz kalk, Allah rızası için çalış, gayret et!" falan diye gayrete getiriyormuş.

Oturulacak zaman değildir, bu ömür çok çabuk geçer, Peygamber Efendimiz işte yine dün akşam bir hadis-i şerifte bildirdiği gibi… "Ne kadardır bu dünyada kalış?" diyor, "Bir göz yumup açıncaya kadardır!" diyor; şıp geçer.

Bir düş gibidir hakkà ki mânâda bu âlem,
Kim göz yumup açınca zamanı güzâr eyler!

Göz yumup açıncaya kadar "Hop!" bitiverir zamanı; aman acele, acele edeceğiz! Hayırlara acele edeceğiz, hayırlara koşturacağız, öyle çalışacağız; o mânâ çıkıyor buradan.

g. Afetlerin En Büyüğü

Diğer hadis-i şerifte, Ebû Hüreyre RA'ın bize naklettiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[84]

لِكُلِّ شَيْءٍ آفَةٌ تُفْسِدُهُ، وَأَعْظَمُ الْآفَاتِ آفَةٌ تُصِيبُ أُمَّتِي حُبُّهُمُ الدُّنْيَا، وَحُبُّهُمُ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ. يَا أَبَا هُرَيْرَةَ! لاَ خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ جَمَعَهَا، إِلاَّ مَنْ يُسَلِّطُهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلٰى هَلَكَتِهَا فِي الْحَقِّ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 349/7 (*Li-külli şey'in àfetün tüfsidühû*) "Her şeyin afeti vardır, o afet ona musallat oldu mu, mahveder, bozar onu." Buğdayın afeti vardır, böcek musallat olur veyahut dolu şey yapar, sel afeti olur; hani okuyoruz gazetelerde, duyuyoruz, biliyoruz… Her şeyin afeti vardır, onu bozar, mahveder…

---

[84] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.171, no:641; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.221, no:6251; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.146, no:2063; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.466, no:18615.

(*Ve a'zamu'l-âfât*) "Afetlerin en büyüğü ise, (*afetün*) bir afettir ki (*tusîbu ümmetî*) ümmetime musallat olmuş bir afettir: (*hubbühümü'd-dünyâ*) Ümmetimin dünyayı sevmesi, (*ve hubbühümü'd-dînâra ve'd-dirhem*) parayı pulu sevmesi, dinarı, dirhemi, altın ve gümüş parayı sevmesidir."

(*Yâ ebâ hüreyre*) "Ey Ebû Hüreyre! (*Lâ hayra fî kesîrin men cemeahâ*) Bu parayı, pulu toplayan insanların çoğunda hiç hayır yoktur. (*İllâ men yusallituhu'llàhu azze ve celle alâ heleketihâ fi'l-hakkı*) Ancak Allah'ın bu zengini, o paraları fakirlere versin diye onların müstehaklarına sevk ettiği kimseler müstesnâ..." Yâni, "Parasıyla hayır yapan müstesnâ, para toplayan çok kimselerde hayır yoktur!" buyuruyor Peygamber SAS Hazretleri.

Demek ki, her şeyin afeti varmış. Bizim dinimizin, ümmetimizin afeti de dünyayı sevmek, parayı pulu sevmekmiş. Ne yapacağız? Dünyayı gönlünden çıkaracaksın, ahireti seveceksin. Cenneti sev, cemâlullahı sev, cennetin içindeki çeşit çeşit nimetleri sev; hem de sevilecek şeyler hakîkaten, güzel şeyler.

Bu dünyayı sevme, bu dünya boş… Neden sevme? Bırakıp gidecek, senin yüzüne gülüyor ama sana vefa göstermeyecek. Bırakıp gideceksin, terk edeceksin burayı. Sonra görmüyor musun bir hoşluğu var, bir nâhoşluğu var, bir iyiliği var, bir kötülüğü var; bir sürü zulüm var, bir sürü cevir var, bir sürü haksızlık var… Sıcağı var insan bunalıyor, soğuğu var insan üşüyor; yâni tozu var, toprağı var, iyi tarafları da var, kötü tarafları da var… Burası sevilecek yer değil. Buraya gönül bağlarsa insan, helâk olur.

"—Pekiyi ne yapalım, dağ başına mı çıkalım hocam, veyahut bir yere mi kapanalım?"

Hayır, Allah rızası için çalış, ahireti düşün, ahirete göre hayatını tanzim et, bu dünyayı kazanmaya yönelik olmasın gayretin… İş tutacaksın, düşün; hangi işi tutarsam Allah'ın dinine daha iyi hizmet edebilirim? Sabah kalktın, düşün; bugün hangi işi yaparsam Allah'ın rızasına daha uygun olur, bugün ahiretime hangi kazançlı faaliyeti gösterebilirim? Böyle

düşüneceksin daima, hep ahiretin kazancını düşünerek, öyle hareket edeceksin.

"—Bugün nerede safa süreyim, bugün nerede eğleneyim, bugün hangi arkadaşın yanına gideyim; kumar mı oynayayım, içki mi içeyim, gezeyim mi, tozuyum mu, çalayım mı, çırpayım mı, oynayayım mı?"

Bunlar da bir düşünce tarzı ama, bunların boşluğu hem akıllı insanlar tarafından hemen görülüyor; hem de sonraları görülüyor. Hiç görmedin mi bir zamanın güzel şarkıcısı, dansözü olan kadınların ihtiyar hallerini... Nasıl perişan, bir köşeye atılmış, buruşmuş kâğıt gibi; hiç kimse yüzüne bakmıyor, elbiseleri şey yapmış... Onların gençlik zamanlarındaydı o rağbetleri, bitti... Ondan sonra rezil, rüsva sürünme...

Hiç görmedin mi içki masasında zevk ve safa ile içkilerini içen insanların içkiden sonraki hallerini, veyahut o insanların evini, veyahut o insanların ahir ömrünü veyahut o insanların hastanelerdeki perişanlıklarını? Bir müddet lezzet var, arkasından büyük sıkıntılar var.

Onun için, burası gönül bağlayacak yer değildir. Gönül bağlayacak yer, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrettiği şekilde; cennete gönül bağla, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne gönül bağla, öyle yaşa... Biz dünyayı sevdik mi mahvoluruz, sevdiğimiz için mahvoluruz.

Evvelki akşam konuşuyorum arkadaşlarla, bir cemiyetimiz vardı, kalabalık gelmiştik. Niye bu duruma düşmüşüz diye ortaya birisi attı. Kısacası dünyayı sevdiğimiz için. Eğer ahiret adamı olsaydık hepimiz, hepimiz ahireti hesap alarak işlerimizi tanzim etseydik, birinci sınıf alim olurduk, birinci sınıf hayırlı insan olurduk, birinci sınıf çalışkan olurduk, birinci sınıf sanatkâr olurduk; her işimizi güzel yapardık Allah'tan korksaydık... Öyle yapmadık, dünyayı sevdik, keyfi sevdik, rahatı sevdik, eğlenceyi sevdik... Ondan başımıza geldi.

Osmanlıların ilk devri güzel ama divan edebiyatını görmüyor

musun? Gazel, gazel, gazel, gazel… *İllallah*… Efendim selvi boyluymuş kadın, kadehin içindeki yakut gibiymiş, lale renkliymiş, şöyleymiş, böyleymiş… İşte onlar bizi mahvetti; yaa, o lale renkli içkiler, o yakut renkli içkiler, o zevkler safalar, o selvi boyluluklar, onlarla meşgul olmaklar… Onlar mahvetti bizi, eğer Allah yolunda gitseydik, gereken tedbiri zamanında alırdık. Koca diyarlar bizim olurdu, oradaki insanlar da ızdırab çekmezdi.

Biz oradan çekilince, orada neler oldu biliyor musun? Koyun boğazlar gibi boğazladılar senin kardeşlerini. Neler çektiler orada, hâlâ neler çekiyorlar… Dünyayı sevdik mi, biz böyle mahvoluruz. Burada da öyle olur, burada da dünyayı seversek, burası da elden gider. Dünyada yer bulamayız…

Peygamber Efendimiz'in ashabı, birazcık bir hatalı düşünce düşününce, başlarına neler geldi… Peygamber Efendimiz'in kendisi; Abese Suresi niye indi ona? Yâni çok ciddidir bu işler, öyle Allah-u Teàlâ Hazretleri insanın kaşına gözüne bakmaz, ameline bakar. Allah-u Teàlâ Hazretleri kişinin davranışı güzelse iltifat eder, kulum fedakârlık etti, benim yolumda sabırla çalışıyor, bana itaat ediyor, benim buyruğumu tutuyor diye sever… Asi olduğu zaman cezası da gelir. Çünkü elim ıkàbı da vardır, lütfu da vardır, kahrı da vardır. Kahhar ismiyle bir tecellî etti mi insanlar kaçacak yer ararlar…

Hiç Pompei Şehri'ni duymadın mı? Azmışlar, azmışlar, azmışlar; her türlü kötülük, her türlü fenalık, günah… İşlenen bir zevk u safa alemi haline gelmiş, bir gün bir patlıyor yanardağ, bütün külleri şehri bir dakika içinde, bir saniye içinde örtüveriyor. Bütünüyle şehir küller altında kalıvermiş, bir anda. Şimdi külleri kazıyorlar, çarşıda, pazarda, evde, insanlar hangi hal ile yakalanmışsa o afete, heykel gibi çıkarılıyor. Kötü halde, iyi halde, otururken, yatarken, şunu bunu… Allah cümlemizi azabından, ıkàbından hıfz-u himâye eylesin, korusun; ondan ona sığınırız!

Dünyayı sevmeye gelmez, parayı pulu sevmeye gelmez. Bu parayı kazanacaksın, kazandıktan sonra hayra sarf edeceksin.

Allah yoluna sarf edeceksin… Kendinin de merdane, rahat, alnı açık, yüzü ak olarak yaşamanda kullanacaksın, kimseye muhtaç olmadan.

"—Niye ben başkasına muhtaç olayım, başkasına el açayım? Başkasına hayrım dokunsun benim, niye ben onun sırtından geçineyim? Birçok kimse benden istifade etsin, benim soframdan yesin, ben başkasının sofrasından yiyeceğime…" diye düşünmeli!

Erkeklik budur, erlik budur…

h. Dinin En Yüksek Seviyesi

Bu sonuncu hadis-i şerif olacak, vaktimiz doluyor. Bu hadis-i şerife çok dikkat edin, can kulağıyla dinleyin:[85]

لِكُلِّ شَيْءٍ إِقْبَالٌ وَ إِدْبَارٌ ؛ وَإِنَّ مِنْ إِقْبَالِ هَذَا الدِّينِ ، أَنْ يَفْقَهَ الْقَبِيلَةُ كُلُّهَا بِأَسْرِهَا ، حَتَّى لاَ يُوجَدُ فِيهَا إِلاَّ الرَّجُلُ الْجَافِي أَوِ الرَّجُلاَنِ ؛ وَإِنَّ مِنْ إِدْبَارِ هَذَا الدِّينِ ، أَنْ يَجْفُوَ الْقَبِيلَةُ كُلُّهَا بِأَسْرِهَا ، حَتَّى لاَ يُوجَدُ فِيهَا إِلاَّ الرَّجُلُ الْفَقِيهُ أَوِ الرَّجُلاَنِ ، فَهُمَا مَقْهُورَانِ ذَلِيلاَنِ ، لاَ يَجِدَانِ عَلَى ذَلِكَ أَعْوَانًا ، وَلاَ أَنْصَارًا (ابن السني ، و أبو نعيم عن أبي أمامة)

RE. 349/8 (*Li-külli şey'in ıkbârun ve idbârun*) "Her şeyin bir hoş hali vardır, bir baş aşağı hali vardır. Bir saltanat hali vardır, bir aşağı hali vardır. Bir yüksekliği vardır, bir alçaklığı vardır her

[85] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkih*, c.I, s.169, no:152; Hàris, *Müsned*, c.III, s.252, no:756; Ebû Ümâme RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.177, no:28925; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.466, no:18616.

şeyin. Bir zirvesi vardır, kebâri vardır; bir de zevâli vardır, dibi vardır, kötü tarafı vardır. Bir iyisi vardır, en yüksek noktası; bir de kötü tarafı vardır.

(*Ve inne min ıkbâli haze'd-dîn*) Bu dinin yüksek, zirvesi, *ıkbâli* yüksek seviyesi (*en yefkahe'l-kabîleti küllühâ bi-esrihâ*)) bir kabilenin tamamının dini sahada bilgili olmasıdır. Bir kabilede hepsi silme biliyor Allah'ın emirlerini, yasakları, haramları, helalleri, rızasının yollarını, sàlih amelleri, Allah'ın sevgisini kazanmanın yollarını biliyor. Bu dinin en yüksek seviyesidir, zirvesidir, kemâlidir.

Cümle kabile, hepsi âlim, hepsi dini iyi biliyor. (*Hattâ lâ yûcedu fîhâ ille'r-raculü'l-câfî ve'r-raculânî*) "Hatta o kadar çok bilecek ki ancak içlerinden bir tane veyahut iki tane cahil, içi boş adam çıkacak." Ötekilerin hepsi bilgili... Yâni koca kabilede arasan, dini bilmeyen, cahil, ne olduğundan habersiz insan var mı diye, o zaman bir veya iki tane boş adam çıkacak. Hepsi dini biliyor, hadis biliyor, ayet biliyor, Allah'ın yolunu biliyor, haramı-helâli biliyor; öyle Allah yolunda güzel yaşayabiliyor. İşte dinin zirvesi budur, en yüksek şeyi… Her şeyin ikbâli, idbârı vardır; bu dinin ikbâli budur.

(*Ve inne min idbâri haze'd-dîn*) "Bu dinin idbarı ise, yâni alçaklara düşmesi, sıfırın altına düşmesi, kötü duruma düşmesi de nedir? (*En yecfüve'l-kabîleti küllühâ bi-esrihâ*) "Bütün kabilenin tamamının dinden cahil, gàfil olmasıdır. (*Hattâ lâ yûcedü fîhâ ille'r-raculu'l-fakìhu evi'r-raculânî*) O derece ki, ancak bir tane veya iki tane dini bilen, dinde fakih insan var içlerinde..." Ötekilerin hepsi silme bomboş kafalı, boş kafalı, cahil, kaba saba insanlar olmasıdır.

(*Fehümâ makhûrânî*) Bir iki kişi var ama, onlar da hor, hakir, kahra uğramışlar, ötekiler tepeden bakıyor onlara… 'Sen kimsin, hoca mısın? Otur şurada!' gibi beğenilmiyor, makbul değil yani. İtibar görmüyor, itiliyor kakılıyor kıyıda köşede… (*Zelîlânî*) Hordur, zelildir." Onlar zelil değildir, ilim adamı her zaman azizdir ama öteki insanlar ona hor zelil muamelesi yapıyor, itibar

etmiyor, sözünü dinlemiyor…

“—Sen kimsin yâhu, otur işte şurada!” gibi böyle bir şey.

(*Lâ yecidânî alâ zâlike a'vânen*) “Dinlerinin öğretilmesi ve yaşanması hususunda hiç yardımcı bulamazlar o kabile içinde... (*Ve lâ ensârâ*) Yardımcı bulamazlar, kendilerini te'yid, takviye edecek kimse bulamazlar. Bu dinin aşağı gitmesi de budur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, bizim dinimizin yükselmesi, zirvesi, şa'şâlı, saltanatlı devresi, ne deniyor ona; yükselme devri gibi… Yükselme devri neymiş, bütün kabilelerin, ahalilerin, köylerin, kasabaların, kentlerin hepsinin dini bilmiş olmasıdır. İçinde bir iki tane tek-tük cahil, işte nasılsa kalmış olmasıdır.

Bu dinin hor, hakir, aşağı olmasının da alameti nedir? Bütün ahali cahil, kimsenin dinden, imandan, Allah'tan, peygamberden, yasaktan, emirden, haramdan, helalden haberi yok; bir iki tane var içlerinde, okumuş nasılsa kıyıda, köşede, kaçak, maçak… Ama kimse dinlemiyor ki,

“—Otur şurada, kalk şuraya, gel, konuşma, tamam, anladık, öf be!” filan, yâni hiç itibar görmüyor.

Acaba şimdi İslamiyet nasıl bu ölçüye göre? Pek ümitsiz değil, el-hamdü lillâh İslâmiyet'i bilenler var memleketimizde, ama eskiden hepsi çok iyiydi. Eskiden, Osmanlıların ilk devirlerinde kime baksan âlim, kime baksan hepsi ilmihâli biliyor, emirleri yasakları biliyor, ona göre yaşıyor. Tek tük vardı bilmeyen. Şimdi biraz bilmeyenler çoğaldı, bilenler azaldı gibi; ama daha ümit kesilmiş değil… Ne yapacağız o zaman? Hepimiz dini öğreneceğiz, bu dine en güzel yardımın başlangıcı, ilk adımı senin kendinin adam olman. Senin kendinin müslüman olması.

“—Hocam nasıl müslüman olayım? Kolay bir şey değil…”

Niye kolay değil? Bir yere ziyarete gitmiştim, bir adamı söylediler bana, üç-dört günde bir kitap deviriyormuş. Hepsinin de satırlarını çizerek, kenarına notlar alarak okuyormuş. Hadi sen altı günde oku, hadi on beş günde oku, hadi bir ayda oku… Bir ayda bir kitap okusan, epeyce bir şey öğrenirsin.



Heves etmiyoruz ki… Her sabah gazeteyi alıyoruz, gazetenin ilan sayfasına varıncaya kadar hepsini okuyoruz; yıldız falı, bilmem ne falı… Her tarafını okuyor millet, ezberliyor.

“—Aman şurada resimli roman var, aman ilavesini unutma, merak ettim, acaba ne oldu?”

Bilmem ne… Onu gayet iyi takip ediyor.

Ona harcayacağın vakti, dinine harca! Öğren dinini, imanını… Dinin kurtulmasının adımı bu… Çoluk çocuğuna öğret, hanımına öğret ki, düzelsin işler… Hep cahillikten birbirimizi yemekle meşgulüz.

Adamlar, Avrupalılar, Amerikalılar çok ileri gittiler. Geçen gün şaşırdım: Göğe attıkları o sun’î peyklerle, satellit dedikleri o uydularla, Türkiye’deki zirâî mahsulü aynen tesbit ediyorlarmış adamlar… Şu kadar buğday tarlası var, şu kadar dönüm, bu kadar hektar, bu kadar kilometrekare; şu kadar buğday çıkar. Şu kadar haşhaş tarlası var, bu kadar pamuk tarlası var, bu kadar fındık mahsulü çıkartır bu Türkiye, şu kadar şöyle yapar, bu

kadar böyle yapar… Veriyorlarmış elektronik beyne onun çektiği fotoğrafları, değerlendiriyorlarmış; Türkiye'nin rekoltesi bizim resmi, istatistik rakamlardan eğri-büğrü çıkıyormuş; çünkü yalan yanlış, toplamalar, hatalar, şunlar, bunlar… Onların yaptıkları şıp çıkıyormuş. Şu kadar pamuk dedi mi, o kadar pamuk. Şu kadar buğday çıkaracak Türkiye dedi mi… Altı ay önceden, bir sene önceden tesbit ediyormuş. Sen bu adamla nasıl uğraşırsın?

"—Kahrolsun Amerika!"

İyi güzel, kahrolsun Rusya ama adamlar böyle çalışıyor işte. Yâni biz bu memleketin evladı değil miyiz, yazık değil mi bizim memleketimiz böyle olmalı değil mi? Biz onların şeyinden hiç haberdar olmuyoruz.

Bizim yeraltı servetlerimizi –Ankara'da bir mühendis arkadaş söyledi– Türkiye'de ne kadar maden varsa, Almanlar su gibi bilirmiş, her tarafını… Nerede ne madeni varsa… Karış karış Türkiye'yi aramışlar. Ne azim! Kâfirin azmine bak! Türkiye'de bir karış toprak bırakmamış, nerede ne madeni var biliyor; adını bildiğimiz, bilmediğimiz.

Bak geçenlerde gazete de okudum: Muğla'nın bir yerinden, bir düşük kaliteli kömür ihraç ediyormuşuz Romanya'ya… Sonra ocaklar falan bir ara kapanmış, ihraç edemez olmuşuz. Adamlar ısrarla:

"—Bize o kömürden verin!"

"—Ya hu, daha kaliteli kömür var, ondan verelim!" demişler,

"—Yok ille ondan istiyoruz!"

"—Hayır, şundan verelim, bundan verelim!"

"—Yok ille ondan istiyoruz…"

Bizimkiler nihayet ayılmış, uyanmış;

"—Yâhu niye bu adamlar bu kömürü istiyor, kalitesiz üstelik…" falan diye bir incelemişler. Bakmışlar ki içinde meğer uranyum varmış.

Bak adamlara, bizim memleketimizi bizden iyi biliyor, bizi nasıl aptal yerine koyup, sömürüyor.

Şimdi Müslümanlık sadece camide namaz kılmak değil. Memleketin her şeyini koruyacaksın, kollayacaksın, çalışacaksın, çabalayacaksın;

"—Bu memleket benim ve senin…"

"—Nereden?"

"—Dedemden kaldı… İcabında ben de canımı veririm, ne olacak, feda olsun Allah yolunda… Sen de verirsin!"

Korkmayız. Biz mü'minler can vermekten korkmayız ki… Biz o kapıdan öteki tarafa geçtik mi, göreceğimiz safalardan tekrar dönüp, tekrar şehid olmayı isteriz. Biz ölümden korkmayız, keşke bir daha dünyaya gelsem, yine çarpışsam Allah yolunda, yine şehit olsam deriz.

İşte İslâm'a hizmetin çeşitli yolları var, kaliteli insan olacaksın… Kafa gezdirmeyeceğiz, boş çalışmayacağız, uğraşacağız, didineceğiz, öğreneceğiz; kendi mesleğimizde mahir olacağız, memleketimize sahip olacağız… Böyle kâfire, zalime yağmalattırırsan; ayıp!

Allah yolunda çarpışalım, şu memleketi, dünyamızı, âhiretimizi imar edelim.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

14. 11. 1982 - İskenderpaşa

10. ALLAH'IN TAKDİRİNE RAZI OLMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لِكُلِّ شَيْءٍ حِلْيَةٌ ، وَحِلْيَةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الحَسَنُ (عب. والحا كم في تاريخه ، خط. ض. عن أنس ؛ طس. وأبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 350/1 (*Li-külli şey'in hılyetün, ve hilyetü'l-kur'âni es-savtü'l-hasen*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun!

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinin bir kısımı *Râmûzu'l-Ehàdis* isimli hadis kitabından size nakledeceğim…

Her zaman, olduğu gibi bu hadis-i şeriflerin izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki, sonra sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhı için; cümle evliyâullahın ve Peygamber Efendimiz'in ashabının, etbâının ve turuk-u aliyyemiz sâdât ve meşâyihımızın ve hulefâsının, müntesiblerinin cümlesinin ervahı için; bu kitabın

içindeki hadis-i şerifleri bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan râvîlerin ve âlimlerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu camiye cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete intikàl etmiş olan geçmişlerinin, sevdiklerinin ruhları için; ve biz hayatta olan mü'minlerin de sıhhat, afiyet, saadet ve selâmet üzere dâreynde mes'ud ve bahtiyar olmamız için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, ondan sonra başlayalım, buyurun:

....

a. Kur'an Okumanın Zîneti

Enes ibn-i Mâlik RA'dan ve İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamberimiz SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[86]

لِكُلِّ شَيْءٍ حِلْيَةٌ ، وَحِلْيَةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ (عب. والحاكم في تاريخه ، خط. ض. عن أنس ؛ طس. وأبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 350/1 (*Li-külli şey'in hılyetün*) "Her şeyin bir zineti vardır, (*ve hılyetü'l-kur'âni es-savtü'l-hasen*) Kur'an'ın süsü, ziyneti de güzel sestir."

Bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre Kur'an-ı Kerim'i okurken, bir ciddi sedâ ile, bir nağme ile okuyacağız. Tertîl ile, tatlı tatlı okumamız gerekiyor.

Şimdi burada, buna benzer hadis-i şerifler daha başka yerlerde karşımıza geldi; ulemâ demişler ki:

---

[86] Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.345, no:7280; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4173; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.268, no:3752; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.133, no:973; Ziyâü'l-Makdisî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtàre*, c.III, s.85, no:2496; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.293, no:7531; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.354, no:11706; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2768; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.467, no:18620.

"—Kur'an-ı Kerim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmıdır. Serâpâ, baştan aşağı süs, ziynettir kendisi... Şifadır, süstür, ziynettir; her şeydir... Hazinedir mü'minler için. Nasıl oluyor da Kur'an-ı Kerim'in süsü oluyor, ziyneti oluyor?"

Bir hadis-i şerifte de geçmiş ki:[87]

زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ (ط. حم. عب. ش. والدارمي ، حب. د. ن. ه. ع. وابن خزيمة ، روياني ، طب. في الصلوة ، ك. ق. ض. عن البراء ؛ قط. طب. وأبو نصر ، وابن النجار عن ابن عباس و أبي هريرة)

(*Zeyyinü'l-kur'âne bi-asvâtiküm*) "Kur'an'ı seslerinizle zînetlendirin!"

"—Nasıl olur da bizim aciz, naçiz seslerimiz, Allah'ın kelâmını zînetlendirir?" demişler.

---

[87] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.464, no:1468; Neseî, *Sünen*, c.II, s.179, no:1015, 1016; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.283, no:18517; Dârimî, Sünen, c.II, s.565, no:3500; İbn-i Huzeyme, c.III, s.26, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.25, no:749, 750; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.761, no:2098; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.100, no:738; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.177, no:7206; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.245, no:1686; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4175; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.257, no:8737; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.386, no:2140; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.53, no:2254; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.348, no:1088; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.435, no:767; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.307, no:2077; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.197; Ukaylî, *Duafâ*, cIV, s.86, no:1641; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.334, no:7514; Berâ ibn-i Àzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.245, no:1035; Ebû Seleme, babasından.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.139; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.177, no:567; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209, no:1016; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.148, no:1939; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.353, no:11704; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2766, 2767; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.424, no:1440; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.197, no:12921.



Şimdi burada bir incelik var ki, o düşünüldüğü zaman böyle bir itiraza mahal kalmıyor: Kur'an Arapçada *fu'lan* vezninde mastardır. Yâni, kıraat eylemek mânâsına gelir. (*Zeyyinü'l-kur'âne*) demek, "Kur'an-ı Kerim'i, mushaf-ı şerifi süsleyin!" demek değil de, "Kur'an-ı Kerim okuyuşunuzu süsleyin!" demek.

Çeşit çeşit okuyuşlar vardır, bize ait okuyuşlar. Biz bu okuyuşları güzel sesimizle, ciddi bir makam ve ahenk ile okuyup, o tarzda söyleyeceğiz. Burada da öyle…

"—Her şeyin bir süsü vardır. Kur'an-ı Kerim kıraatinizin de süsü, ziyneti güzel sestir."

Demek ki, güzel bir sesle okuyacağız, Kur'an-ı Kerim'i makam ile okuyacağız. Düz, böyle konuşma yapar gibi değil de bir makam ile okuyacağız. Onun için hafızlarımız, eùzu besmeleyi bir usulüyle çekerler; ondan sonra aşırları, hatimleri hep böyle bir makam ile, nağme ile okurlar. amma Kur'an-ı Kerim'in Allah kelâmı olduğunu bilerek, ciddiyet ile ve kaşını gözünü

oynatmadan, gayet dikkatli bir şekilde, edebe riayet ederek okumak icab eder.

Hatta kulakları çınlasın, bir hafız efendi vardı ki, gelir giderdi buraya; çok muhterem bir kimseydi, çok talebe yetiştirmiş. Bir gün namazı kıldık, Kur'an-ı Kerim'i mihrabda okuyacağı zaman ne kaşını kıpırdatır, ne gözünü kıpırdatır; ne vücudunu sallardı böyle iki tarafa... Gayet ciddi, okurken çok ciddi okurdu. Yâni insan vakarı, Kur'an-ı Kerim'in nasıl ciddi okunması gerektiğini müşahhas olarak onun o haliyle görürdü.

Şöyle namazı kıldık, kapıdan çıkarken; o gün de müezzinliği bir çocuk yapmıştı. O da iyi bir genç... Dedi ki:

"—Evlâdım, niye (*ve lem yekün lehuuuuu küfüven ehad*) dedin?"

Yâni demek istiyor ki, *"Lehû* sözünü çok çekmeyecektin, bir elif miktarı çekecektin, niye fazla çektin?

İşte o da şöyle ezildi, büzüldü, boynunu büktü,

"—Hocam, işte unuttum..."dedi.

Böyle kaşlarını çattı:

"—Şöyle bir tane patlatırsam sana, unutmayı anlarsın!" dedi. "O Allah kelamı..." dedi, yürüdü gitti.

Kur'an-ı Kerim'e böyle hürmet ile hizmet etmeyi, Allah cümlemize nasib etsin... Güzel ses ile, güzel söz ile okumayı nasib etsin!

Hz. Aişe Validemiz RA şöyle anlatıyor:[88]

أَبْطَأْتُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً بَعْدَ الْعِشَاءِ

[88] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.236, no:1328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.165, no:25359; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.250, no:5001; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.388, no:2148; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c:III, s.15; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.99, no:120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.371; Hz. Aişe RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.495, no:15643.

ثُمَّ جِئْتُ، فَقَالَ : أَيْنَ كُنْتِ ؟ قُلْتُ : كُنْتُ أَسْتَمِعُ قِرَاءَةَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِكَ، لَمْ أَسْمَعْ مِثْلَ قِرَاءَتِهِ وَ صَوْتِهِ مِنْ أَحَدٍ . فَقَامَ، وَ قُمْتُ مَعَهُ، حَتَّى اسْتَمَعَ لَهُ . ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيَّ، فَقَالَ : هَذَا سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ. الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِثْلَ هٰذَا (ه. حم. هب. عن عائشة)

(*Ebta'tü alâ ahdi rasûlü'llàhi SAS leyleten ba'de'l-işâi sümme ci'tü*) Bir gece yatsıdan sonra, Peygamber SAS'in yanına geç gittim. (*Fekàle*) Peygamber SAS bana sordu:

(*Eyne künti*) "Yâ Aişe, neredeydin? Gelmen gereken vakitten biraz daha geciktin, niye geç kaldın?"

(*Küntü estemiu kırâete racülin min ashàbik*) "Yâ Rasûlallah, senden sonra birisi yüksek sesle Kur'an okuyordu, ben de onu dinledim. (*Lem esma' misle kırâetihî ve savtihî min ehadin*) Senin ashabın içinde onun kadar sesi güzel olan ve onun kadar güzel Kur'an okuyan kimse görmedim!" dedim.

(*Fekàme*) Rasûlüllah SAS onu dinlemek için kalktı, (*ve kumtü meahû*) ben de onunla beraber kalktım. (*Hatte'stemia lehû*) O sesi işitene kadar gittik. (*Sümme'ltefete ileyye fekàle*) Sonra bana döndü ve dedi ki:

(*Hâzâ sâlimün mevlâ ebî huzeyfeh*) "Haa, bu şahıs Ebû Huzeyfe'nin mevlâsı, azadlısı Sâlim'dir. (*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale fî ümmetî misle hâzâ*) "Ümmetimde bunun gibisini yaratmış olan Allah'a hamd olsun!" buyurdu. Yâni, "Çok güzel Kur'an-ı Kerim okur." diye metheylemiş.

Peygamber Efendimiz Kur'an-ı Kerim kendisine nazil olduğu halde, böyle ciddiyetle, güzelce Kur'an-ı Kerim okuyanlara emrederdi, gözyaşları içinde dinlerdi. Çeşitli tatlı duygularla dinler ve gözünden yaşlar dökerdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize Kur'an-ı Kerim'i öyle sevip, öyle

dinlemek, öyle okumak nasib eylesin...

b. İmanın Temeli

Bu da ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Ulemâdan bazıları hakkında zayıftır demişler. Hadis olarak öyledir, fakat mânâ olarak doğrudur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[89]

لِكُلِّ شَيْءٍ أُسٌّ، وَأُسُّ الإِيمَانِ الْوَرَعُ؛ وَلِكُلِّ شَيْءٍ فَرْعٌ، وَفَرْعُ الْإِيمَانِ الصَّبْرُ؛ وَ لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ، وَسَنَامُ هٰذِهِ الأُمَّةِ عَمِّي الْعَبَّاسُ؛ وَ لِكُلِّ شَيْءٍ سِبْطٌ، وَسِبْطُ هذِهِ الأُمَّةِ الحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ؛ وَ لِكُلِّ شَيْءٍ جَنَاحٌ، وَجَنَاحُ هذِهِ الأُمَّةِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ؛ وَلِكُلِّ شَيْءٍ مِجَنٌّ، وَمِجَنُّ هذِهِ الأُمَّةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (خط. كر. عن ابن عباس)

RE. 350/2 (*Li-külli şey'in üssün*) "Her şeyin bir temeli, esası vardır; (*ve üssü'l-imâni el-verau*) imanın temeli de *vera'*dır."

Verâ' ne demek? Çekinmek, sakınmak demek... İnsan günahlardan çekinip, sakınırsa; öyle kimseye *verî'* kul derler, yâni vera' sahibi kul demek olur. Şüpheliden kaçınırsa, yâni haramdan kaçınmak; tamam... Kaçınacağız; içki haram, zina haram, kumar haram, faiz haram... Tamam; bundan kaçınacağız... Bir de şüpheliden de kendisini korursa insan,

"—Şu şüpheli şeyi yapmayayım, belki haramdır, neme

---

[89] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.333, no:5001; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.72, no:968; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.26, no:345; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.641, no:33120; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.465, no:18614.

lâzım…” diye ihtiyata da riayet ederse, işte o daha ileri derecesi olmuş oluyor.

Böyle “Vera’ sahibi bir insanın kıldığı iki rekât namaz, başkasının kıldığı bin rekat namaza bedel olur.” diye hadis-i şerif geçmişti. Onun için, bu vera’ denilen duyguyu elde etmeye çalışmamız lâzım! Yâni o duyguyu takınmamız, içimize yerleştirmeye çalışmamız lâzım! Sakına sakına, düşüne taşına işlerimizi yapmaya kendimizi alıştırmamız lâzım!

İmanın temeli vera’dır. İnsan günahlardan korkacak, çekinecek, sakınacak. Hiç dere tepe dümdüz, aldırmadan yürürse insan, o insanın mü’minliği nerede kaldı? Şimdi Peygamber Efendimiz’e bildirmişler:

“—Yâ Rasûlallah! Harp oluyor ya, filancayı öldürdü düşmanlar!.”

“—O cennetliktir!” diyor,

“—Filancayı da öldürdüler yâ Rasûlallah!”

“—O cennetliktir!”

“—Filancayı da öldürdüler yâ Rasûlallah!”

“—O cennetliktir!”

“—Filancayı öldürdüler!”

Diyor ki:

“—O cehennemliktir!”

Ashab-ı Kirâm’ın arasındaki şahıslar yâni, ismen bilinen kimseler… Meğer harpteki ganimet malından, mal taksim edilmeden, bir tanesini yanına almış, bir şey yanına almış. Onun için, “O cehennemliktir!” diyor. Yâni sakınmazsa insan, bak ne duruma düşüyor.

İman sahibi olmak çok büyük bir devlettir, çok büyük bir nimettir. El-hamdü lillâh, bizi Allah mü’min eylemiş. O iman cevherini bize nasib eylemiş, gönlümüze göğsümüze bir mücevher kasası, çekmecesi gibi yerleştirmişiz o imanımızı… Allah o imanı çaldırtmasın! İçeriden o cevheri aldırtmasn... Daha başka fitnelerle, fesatlarla içimizden şeytana çaldırtmasın! İman-ı kâmil ile yaşayıp, iman-ı kâmil ile göçmeyi cümlemize nasib eylesin...

وَلِكُلِّ شَيْءٍ فَرْعٌ، وَفَرْعُ الْإِيمَانِ الصَّبْرُ؛

(*Ve li-külli şey'in fer'un*) "Her şeyin bir dalı, teferruatı vardır; (*ve fer'u'l-imâni es-sabru*) imanın dalı, teferruatı da sabırdır."

İmanın gereği olmuş oluyor, yâni kök, ondan sonra dallar var. Köküne asıl derler, ötekisine de *fer'* derler, dal... *Fer'un* dalları... Demek ki imanın dalı budağı demek oluyor, iman ağacının dalı demek oluyor sabır. Mü'min olan kimsede sabır olacak. Neye karşı sabır olacak?

Sabırların çeşitleri vardır. Bir, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin insana vermiş olduğu belâlara, musibetlere, sıkıntılara sabır... Hastalık verir...

"—Sevdiği kula hastalık verir mi Allah?"

"—Elbette, verebilir!"

Peygamber Efendimiz hasta oldu, Eyüb AS'ı duymadın mı? Allah'ın peygamberiyken, teninin her tarafını yara kaplamış da kurtlanmış yaraları... O kadar ızdırablar çekmiş...

Hasta eğer sabrederse, sabrettiği zaman hastalık geçer geçmez günahlarından anasından doğduğu günkü gibi temizlenmiş olarak kalkar. Sabrederse... Yâni hastalık istenmez ama, bir hastalık gelmiş de insana, o da sabretmişse; mukabilinde bütün günahları silinir gider.

İyi kul da hasta olabilir, hasta olmayacak diye bir şey yok... Hatta, bazen kötü kullar hiç hasta olmaz. Turp gibi yaşar, başı bile ağrımaz da, Allah diyecek bir hali olmaz, hiç ölümünü düşünmez. Bir başı dara gelip de Allah'ı hatırlamaz. Öyle öküz gibi yaşayıp, irfansız, ilimsiz, vicdansız, kapkara bir gönülle yaşayıp, birden bire ölüm de gelir; yok olup gider bu cihandan...

Şâirin dediği gibi:

Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzûr;
Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubûr!

“Ne kendisi rahat etti, ne de halka huzur verdi. Bu cihandan yıkıldı gitti, kabir ehli sabretsin!” diyor. Bak ne kadar kötüymüş ki, “Kabirdekiler de ona tahammül edecekler, ondan yaka silkecekler.” diye söylemiş. Allah bizi böyle insanlardan etmesin...

Neyse, sabır demek ki insanın başına gelen bir kaza beladan dolayı sabredecek. Bazen malına gelir insanın; yangın olur, afet olur, tarlasına, bağına bir şey gelebilir. Arabasına, iş yerine bir sıkıntı gelebilir… Bunlara sabredecek, sabrın bir çeşidi bu…

Bir çeşidi Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin haram kıldığı şeylerden kendisini alıkoyacak. Onlara sabredecek… Karşıda sıra sıra haramlar duruyor; ama elini uzatmıyor, sabrediyor. Çünkü Allah yasak demiş, uzatmıyor elini…

Biz askere gittik,

“—Haydi bakalım, tatbikat!” dediler, bir dere kenarına götürdüler. Yorulduk tabii, epeyce bir yürüdük, ayaklarımız şişti… Oturduk tarlaya, biraz sonra baktım bütün arkadaşların elinde birer havuç, kemirip duruyorlar. Dağın başı, bakkal yok, manav yok; nereden buldunuz bunları? Meğer yandaki tarlanın mahsulü havuçmuş, kökleyen başlamış kıtır kıtır yemeye…

“—Allah’tan korkmaz mısınız, utanmaz mısınız? ‘Askerler geldi, Allah belâsını versin!’ mi dedirteceksiniz, nedir bu yaptığınız?”

Tepeden tırnağa hepsi havucu almış, kemirip duruyorlar… Aç olabilir, sabredecek insan...

Bizim bir akrabamız var köyde… Beş kişi bileğini bükemez, kapıdan girdi mi kimse yanında duramaz, öyle pehlivan, öyle güçlü kuvvetli bir insan. Balıkesir’de askerlik yapmış, onu da çıkartmışlar dağların tepelerine… Askerlik bu, talim, meşakkate alıştıracak kendisini… Su yok, kumanya yok, yiyecek içecek bir şey yok… Epeyce bir dağlarda gezmişler, açlık tak etmiş canlarına; belki de mahsus yaptı komutanlar, belki de bulamadılar, nasıl olduysa… Aç dolaşırken kendisi anlatıyor;

“—Armut, elma bahçeleri, ağaçları gördük. Askerler saldırdı onlara, yediler. Ben yemedim ama, canım da nasıl istiyor, içim de nasıl kıvranıyor; çocuk gibi hüngür hüngür ağladım.” diyor, kendini tutmuş, sabretmiş, ağlamış.

Hasılı, böyle günahlara sabır vardır. Ondan sonra, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin va’d ettiği çeşitli nimetler var, lezzetler var, cenneti var, cemâli var… Bir de onlara sabır var,

“—Ah ne zaman, olsa da kavuşsam, ne zaman olacak acaba benim şu kavuşmam?” diye bir de öyle sabır var.

Adamcağızın birisini ölüme mahkûm etmişler,

“—Son arzun nedir?” demişler,

“—Şurada iki rekât namaz kılayım…” demiş.

Namazı kılmış; ama çok çabuk kılmış,

“—Hadi, ne yapacaksınız yapın!” demiş, teslim olmuş hemen.

Cellat demiş ki,

“—Ben bu durumda çok insan gördüm, senin gibisini hiç görmedim. Namazı uzatırlar, duayı uzatırlar; sen niye bu kadar çabuk, bu kadar sür’atli, hemen bitirip de geldin, teslim oldun?”

“—Ben ruhumu teslim eder etmez, inşâallah cennete gideceğim, Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne kavuşacağım! Ondan tehir olur mu? Ondan insan teahhür eder mi, bir an evvel olsun diye ondan koştum!” demiş.

“—Hadi, senin suçsuzluğun anlaşıldı!” demişler, salıvermişler.

Demek ki, sabrın böyle çeşitleri var, Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi sabırlı kullardan eylesin...

İbadet ve taatlere de sabır diye bir şey vardır. Beş vakit namazı kılacaksın tabi ya… Abdestin meşakkatine katlanacaksın. Kışın soğukça olur biraz, abdest alırken rüzgâr eser veyahut sular soğuk olur; ona sabredeceksin. Ramazan’da oruca sabredeceksin. Hacca gidersen kimseye “Öf, püf!” demeyeceksin, yollarda kimsenin kalbini kırmayacaksın, gösterdikleri yere yatacaksın; öyle kavga, gürültü çıkartmayacaksın…

Sabahlara kadar uyumayacaksın. Gecenin bir bölüğünde

kalkıp tesbih çekeceksin, *Allah* diyeceksin, *Estağfiru'llah* diyeceksin.

اَلصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ

(آل عمران: ١٧)

(*Es-sàbirîne ve's-sàdıkîne ve'l-kànitîne ve'l-münfikîne ve'l-müstağfirîne bi'l-eshàr*) [O takvâ sahipleri, taât ve musibetlere sabreden; söz, iş ve niyetlerinde sadâkat gösteren, Allah'a itaat eden, Allah yolunda mallarını harcayan, seherlerde Allah'tan mağfiret isteyen kimselerdir.] (Âl-i İmran, 3/17) buyruluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ibadet yolunda meşakkatlere sabredeceksin ki, àşık-ı sàdık mısın, yoksa yalancı bir insan mısın belli olacak, anlaşılacak.

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة: ١٥٣ ؛ الأنفال: ٤٦)

(*İnna'llàhe maa's-sàbirîn*) Öyle deriz ya... Ne demek? "Allah sabreden kullarıyla beraberdir!" demek. E bu güzellik yeter insana, bu iltifat yeter. Ben onun yanında olacağım, sabredenlerle beraber olacak Allah, hem de muhakkak... *İnne* kelimesiyle kullanılıyor. (*İnna'llàhe*) "Muhakkak ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri (*maa's-sàbirîn*) sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2/153; Enfal, 8/46)

Demek ki, bir şeye sabrettik mi, Allah rızasıyla bizim yanımızda olacak. Bizim safımızda yer alacak, bizden yana olacak... Ne kadar güzel... Yanı başımızda olacak Mevlâ... Onun için sabrı ganimet bilelim, sabır edecek bir hal gelirse başımıza, bağırıp çağırmayalım, sabırsızlık göstermeyelim.

Kemâl Paşazâde diye bir Osmanlı âlimi var, şiir yazmış, hoşuma gidiyor. Diyor ki:

Size benden nasihat olsun kim;
Gam eriştikçe etmeyin feryâd!

İki dürlü zarar mukadderdir
Dedi, bu iş içinde, bir üstâd:

Evveli bu kim, dost gamdan ölür;
Ahiri bu kim, düşman olur şâd.

Bu üç beyitlik şiirin mânâsı şu ki: "Size benden nasihat olsun!" diyor o alim şahıs. "Başınıza gam, keder eriştiği zaman feryâdı basmayın! Bağırmayın, çağırmayın! İki tane zararı vardır bu işin: Bu zarardan birincisi şudur ki, sen bağırıp çağırınca, dost gamdan ölür. Dostlar üzülür:

'—Eyvah, bağırıyor benim arkadaşım, başına bir iş geldi!' diye o da kederlenir senin kederinden... Onları da üzersin. Bir zarar bu, dostlarını üzüyorsun.

İkincisi; *düşman olur şâd*, düşman da sevinir:

'—Oh iyi bak, ne kadar bağırıyor, oh olsun!' filân diye.

Şemâtetü'l-a'dâ derler ona, düşmanın şamatası... Memnun olur düşman da... "Demedim mi ben ona, oh olsun, başına bunlar geldi." diye..." O da bir ayrı derttir, o da bir musibettir,

Peygamber SAS Efendimiz sığınmış:[90]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ (حم. ن. ك.

---

[90] Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.365, no:5380; Ahmed ibbn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.173, no:6618; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.713, no:1945; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.454, no:7910; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.428, no:5871; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.473; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.158, no:441; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.14, no:6662; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.478, no:8971; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.429, no:972; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.46; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.316; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.76, no:18036; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.210, no:5040.

عن ابن عمرو)

(*Allàhümme innî eùzü bike min şemâteti'l-a'dâ*) "Düşmanın şamatasından sana sığınırım yâ Rabbi!" diye.

Allah bizi düşmanlarımızın karşısında böyle durumlara düşürüp de, düşmanlara güldürecek durumlara uğratmasın...

Hadis-i şerifin devamında buyruluyor ki:

وَ لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ ، وَسَنَامُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ عَمِّي الْعَبَّاسُ ؛

(*Ve li-külli şey'in senâmün*) "Her şeyin bir hörgücü, tepesi vardır, üst noktası vardır. (*Ve senâmü hâzihi'l-ümmetî ammî el-abbâs*) Bu ümmetin zirvesi de amcam Abbas'tır."

وَ لِكُلِّ شَيْءٍ سِبْطٌ ، وَسِبْطُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ؛

(*Ve li-külli şey'in sıbtun*) "Her şeyin bir torunu vardır; (*ve sıbtu hazihi'l-ümmeh*) bu ümmetin torunu da (*el-haseni ve'l-huseynü*) torunlarım Hasan ve Hüseyin'dir."

وَ لِكُلِّ شَيْءٍ جَنَاحٌ ، وَجَنَاحُ هذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ ؛

(*Ve li-külli şey'in cenâhun*) "Her şeyin kanadı vardır; (*ve cenâhu hâzihi'l-ümmeti ebû bekrin ve umer*) bu ümmetin de kanatları –hani kuş nasıl iki kanatla uçarsa– Ebû Bekir ve Ömer'dir."

وَلِكُلِّ شَيْءٍ مِجَنٌّ ، وَمِجَنُّ هٰذِهِ الْأُمَّةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

(*Ve li-külli şey'in micennün*) "Her şeyin bir kalkanı vardır, (*ve micennü hâzihi'l-ümmeti aliyyü'bnü ebî tàlib*) bu ümmetin kalkanı

da Ali ibn-i Ebî Tâlib'dir."

Şimdi bu hadis midir; zayıf görmüş *ve duife* diyor dibinde, fakat mânâları güzel... Bazen daha sonra yaşamış olan âlimlerden bazı kimselerin sözlerini böyle naklederler de, böyle bir durum olmuş olabilir. Söz olarak doğru hepsi...

c. Kadere İman

Öbür hadis-i şerif.. Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet edilip, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Taberânî'de ve Neseî'de kaydedildiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:[91]

لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةٌ ، وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الإِيمَانِ ، حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ ، وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ (حم . طب . عن أبي الدرداء)

RE. 350/3 (*Likülli şey'in hakîkatün*) "Her şeyin bir iç yüzü, hakikati, mahiyeti vardır. (*Ve mâ beleğa abdün hakìkate'l-imâni*) Kul imanın özüne, hakikatine, mahiyetine vakıf olamaz, ulaşamaz; (*hattâ ya'leme enne mâ esàbehu lem yekün liyuhtıehû*) kendisine gelen musibet hiç gelmeme durumu bahis konusu değil, muhakkak gelecekti. Bunu böyle bilmedikçe imanın gerçeğine eremez. (*Ve mâ ahtaehû lem yekün liyusìbehû*) Gelmeyen de gelmeyecekti, gelmesi mümkün değildi diye düşünmezse, bu hakikate, bu kanaate ulaşmamışsa, o imanın gerçeğine, özüne ulaşamamış demektir."

Haa, bu nedir? Kısaca söylemek gerekirse bu "kadere iman"dır.

---

[91] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.441, no:27530; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.224, no:215; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.333, no:4998; Taberânî. *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.261, no:2214; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.42, no:103; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.404, no:118333; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.467, no:18619.

Başa gelen nereden geliyor? Her şey Allah'tan geliyor, her şeyi Allah-u Teàlâ Hazretleri takdir ediyor… Hastalık da Allah'tan sıhhat de Allah'tan, zenginlik de Allah'tan fakirlik de Allah'tan, yükselmek de Allah'tan düşmek de Allah'tan, izzet de Allah'tan zillet de Allah'tan… Her şey Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden, her şeyin Allah'tan olduğuna ve başına gelecek şeyin çaresiz geleceğine; gelmeyecek şeyin de ne olursa olsun gelmeyeceğine inanırsa bir insan, imanın hakikatine ermiş demektir.

"—Allah beni öldürmeyince ölmem evelallah!" deyip gidiyorsa veyahut başına bir hal geldiyse "Bu muhakkak gelecekti!" diye düşünüyorsa, imanın özüne ermiş demektir.

Barbaros Hayreddin Midillili bir sipahinin oğluydu. Midilli adasından… Bir de onun Oruç Reis diye ağabeyi vardı. Onlar denizlerde cihadla meşgul oluyorlardı, memleketimizi denizlerde koruyorlardı. Çünkü düşmanlar karada bizi yenemeyince, kayıklarla, gemilerle denizlerden de bizi vurmaya çalışıyorlardı. Onlara karşı da denizde kuvvet hazırlamak gerekiyordu, onlar da denizin mücahidleri…

Bir gün ağabeyi Oruç Reis gazaya çıkmaya niyetlenmiş. Tecrübesi var ya, diyor ki:

"—Ağabey, çıkma şu mevsimde, ters bir mevsim, şu sıra uygun değil…"

O da çıkıyor… Bir adaya gitmişler, düşmanla çarpışmışlar fakat epeyce zayiat verilmiş… Eh ölenler şehittir, kalanlar gazidir… Dönmüş, gelmişler; yaralanmış ağabeyi, ayağını da kesmişler hatta. Demiş ki:

"—Ağabey, bak ben sana ne demiştim? Çıkma şu sefere demiştim, çıkmasaydın bak bu ayağın kesilmeyecekti!" demiş,

Barbaros Hayreddin bunu kendi hatıralarında yazıyor, böyle dedim diyor. Onun üzerine demiş ki:

"—Kardeşim, sen bilmez misin ki her şeyi Allah-u Teàlâ Hazretleri takdir ediyor, kaderde ne varsa insanın başına o gelir. Hiç bu senin sözünün aslı, esası var mı? Ben eğer o sefere çıkmasaydım bile, ne olur olur, bu bacağım kesilirdi. Yine bu iş

böyle olurdu…”

Bu söz doğru, bu itiraz doğru, ağabeyinin bu itirazı… Hatta Barbaros Hayreddin de diyor ki:

“—Ben o zaman aklımı başıma topladım. Ağabeyim benden daha bilgiliydi, daha fakihti; dinî mâlûmatı daha kuvvetli bir kimseydi. O zaman aklımı başıma topladım, düzelttim.” diyor.

Nitekim Kur’an-ı Kerim’de bir ayet-i kerime var, münafıklar demişler ki:

“—Çıkmayın Medine’den dışarıya, peygambere uyup da Medine’den dışarıya, savaşa çıkmayın!” demişler Medine’nin münafıkları…

Çıkınca tabi, savaş olunca

“—İşte, bizim sözümüzü dinleseydi, çıkmasaydı; bu kişiler ölmezlerdi.”

Kur’an-ı Kerim’de deniliyor ki:

قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ

(آل عمران: ١٥٤)

(*Kul lev küntüm fî büyûtiküm lebereze’llezîne kütibe aleyhimü’l-katli ilâ medâciihim*) “Şöyle de: Eğer evlerinizde kalmış olsaydınız bile, öldürülmesi takdir edilmiş, yazılmış olanlar, öldürülüp düşecekleri yerlere kendiliklerinden çıkıp giderlerdi. Şu uzandıkları yere uzanmış olurlardı, yine orada olurdu ölümleri.” (Âl-i İmran, 3/154) Kurtuluş yok, yazıldığına göre o orada muhakkak olacak.

Bu bir esrarengiz iştir, başka hiç çaresi yok. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin takdirinden hiçbir yere gidilmez. Bir hadis-i şerifte okumuştuk hatırlarsanız, geçmiş haftalarda:[92]

---

[92] Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.218, no:200; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.IV, s.167, no:410; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.173, no:482; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.892, no:1898.

قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَائِي وَقَدَرِي، فَلْيَلْتَمِسْ رَبًّا غَيْرِي

(هب. وابن النجار عن أيس)

RE. 327/2 (*Kàle'llàhu azze ve celle*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Men lem yerda bi-kadâî ve kaderî*) Benim hükmüme, kaderime, takdirime, mukadderâtıma râzı olmayan, benim takdirime rıza göstermeyen, (*felyeltemis rabben gayrî*) benden gayrı bir rab bulsun kendine..."

"—Benim takdirime rıza göstermeyen, benim mülkümden defolup çıksın! Beğenmendi mi benim takdirimi, hadi bakalım başka rab ara!"

Nereye gideceksin?

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ (آل عمران:١٨٩)

(*Ve li'llâhi mülkü's-semâvâti ve'l-ard*) "Göklerin ve yerin mülkü, hükümranlığı Allah'ındır." (Âl-i İmran, 3/189)

Nereye gidiyorsun, nereye gidersin? Mülkünden kovulursan nereye gideceksin? Onun için, takdire rıza göstereceğiz. Ama şundan müsterih olun ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri:

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ (ق:٢٩)

(*Ve mà ene bi-zallâmin li'l-abîd*) "Ben kullarıma zulmedici değilim." (Kaf, 50/29) buyuruyor. Kullarına zulmedici değildir, zulmetmez; takdirinin hepsi hoştur, hepsi güzeldir, hepsi kulun faydasınadır.

Ah bir bilse kul;

Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler...

diyebilse… Hepsinde fayda vardır; hastalıkta bir fayda vardır, fakirlikte bir fayda vardır, zenginlikte bir başka fayda vardır, büyüklükte fayda vardır, küçüklükte fayda vardır, yaşlılıkta fayda vardır, gençlikte fayda vardır… İnsan her devrin icabına göre, her hale göre kulluğunu güzel yapmaya çalışmalı.

d. Vücudun Zekâtı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[93]

لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ، وَزَكَاةُ الْجَسَدِ الصَّوْمُ (ه. عن أبي هريرة ؛ طب. عن سهل بن سعد)

RE. 350/4 (*Li-külli şey'in zekâtün, ve zekâtü'l-cesedi es-savmü*) "Her şeyin bir zekâtı vardır, vücudun zekâtı da oruç tutmaktır."

Şu vücudumuzun, bedenimizin de bir zekâtı var… Malımızın zekâtı ne? Şu kadarını ayırıp, fukaraya vermek… Belli bir nisbette malımızdan ayıracağız, vereceğiz… Vücudun zekâtı ne? Vücudun zekâtı da oruç tutmak… Zekâtta, malda bir eksiklik oluyor gibi değil mi? Para çıkartıp veriyoruz. Amma zekâtı verilen mal temizleniyor ve Allah bereket veriyor. İçinden bir miktar para dışarıya çıkıyor ama Allah bereket veriyor, başka yerden çok çok kâr eder, ummadığın kârlara nail olursun, belli olmaz o… Zekâtı vermediğin zaman da, güya para duruyor orada ama aslında

---

[93] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.283, no:1735; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.292, no:3578; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s,423, no:1449; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.7, no;9001; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.V, s.122, no:963; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.153, no:4254; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.331, no:4996; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.136; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.240; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.444, no:23572; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.468, no:18623.

zarar… Aslında ondan çeşit çeşit zararlar görürsün, burnundan fitil fitil gelir; hastalık olarak gelir, malına canına bir musibet olarak gelir... Onu daha fazla, kat kat fazlasıyla ödersin. Hastanelerde harcarsın, tamirhanelerde harcarsın, öyle olur…

Vücudun da oruç tuttuğu zaman biraz zayıflıyor. Yağı gidiyor, süzülüyor vücut ama işte ondan sıhhat var, onda başka kârlar, faydalar var... Tutmadığın zaman da güya semiriyorsun, şişmanlıyorsun ama ondan da zararlar var. Artık tıp bunları bugün anlamış bulunuyor.

Demek ki, arada oruç tutmalıyız! Ramazan'da orucu hepimiz tutacağız da, arada da sünnet-i seniyye olan oruçları tutalım! Mesela, pazartesi ve perşembe günleri SAS Efendimiz oruç tutardı:[94]

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

وَأَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne arz olunur; (*feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sàim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan o günlerde oruç tutuyorum." derdi. Biz de o günlerde oruç tutalım!

Kamerî ayların, Arabî ayların on üç, on dört, on beşinde

---

94 Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

mehtaplı gecelerin gündüzlerinde oruç sevabı çoktur. Daha başka böyle sevaplı oruçları tuta tuta, arada oruçla irtibatımızı kaybetmeyelim, Ramazan'a kadar… Sonra Üç Ayların oruçları vardır, çok sevaplı... O kandil gündüzlerinde tutulan oruçlar vardır, onları tutalım inşâallah!

e. Takvânın Madeni

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[95]

لِكُلِّ شَيْءٍ مَعْدِنٌ، وَمَعْدِنُ التَّقْوٰى قُلُوبُ الْعَارِفِينَ (طب. عن ابن عمر ؛ هب. عن عمر)

RE. 350/5 (*Li-külli şey'in ma'dinün*) "Her şeyin bir madeni vardır, çıktığı yer vardır, özü vardır; (*ve ma'denü't-takvâ*) takvânın madeni de (*kulûbü'l-àrifîn*) àriflerin kalpleridir."

Takvâ da verâ gibi günahlardan korkmak, sakınmak demek; Allah'ın azabından, gazabından çekinmek demek. Verâyı ve takvâyı biz muhakkak öğrenmeliyiz! Öğrenmemiz gereken önemli konulardan biridir verâ ve takvâ dediğimiz şey... Bunun madeni de kaynağı da àriflerin kalpleridir.

Takvâyı nereden öğreneceksin? Allah'ın emirlerini yasaklarını bilen, dinde fakih, dinde bilgisi yerli yerinde, hakkı bâtıldan ayırt etme kabiliyeti kendisine ihsan olunmuş àrif kullar vardır. Onların gönülleri iyi sezer, onların hareketine bak!

Şimdi;

وَعَلَى الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

---

[95] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.303, no:13185; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.158, no:4651; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.329, no:4989; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.90, no:5638; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.470, no:18629.

وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ، وَظَنُّوا أَنْ لاَ مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلاَّ إِلَيْهِ، ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (التوبة:١١٨)

(*Ve ale's-selâseti'llezîne hullifû*) [Ve seferden geri bırakılan üç kişinin de (tevbelerini kabul etti). (*Hattâ izâ dàkat aleyhimü'l-ardu bimâ rahubet*) Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, (ve *dàkat aleyhim enfüsühüm*) vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. (*Ve zannû en lâ melcee mina'llàhi illâ ileyh*) Nihayet Allah'tan (O'nun azabından) yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. (*Sümme tâbe aleyhim li-yetûbû*) Sonra (eski hallerine) dönmeleri için Allah onların tevbesini kabul etti. (*İnna'llàhe hüve't-tevvâbü'r-rahîm*) Çünkü Allah tevbeyi çok kabul eden, pek esirgeyendir.] (Tevbe, 9/118) ayet-i kerimesinin izahında zikrediliyor ki:

Peygamber SAS Efendimiz'in ashabından üç kişi [Kâ'b ibn-i Mâlik, Mirâre ibn-i Rabî ve Hilâl ibn-i Ümeyye], onlar sefere giderken geri kaldılar, Tebük Seferi'ne iştirak etmediler. Sonunda tabii onlara bir ceza geldi. Daha sonra, Allah onların tevbelerini kabul eyledi.

Şimdi onlardan bir tanesi [Kâ'b ibn-i Mâlik RA] diyor ki:

"Peygamber Efendimiz seferden döndüğü zaman, sefere katılmayan birçok insan vardı Medine'de... Herkes gelip bir mazeret uydurdu Peygamber Efendimiz'e:

'—Yâ Rasûlallah! Şöyle bir durumum vardı, onun için ben sefere katılmadım, kusura bakma, gazanız mübarek olsun!' falan…

'—Hee, hee!' diye Peygamber Efendimiz mazeretlerini dinledi onların.

Sıra bana gelince ben de huzuruna gittim:

'—Yâ Rasûlallah, eğer bir mazeret uydurmak bahis konusu olsa, çok güzel söz söylemesini bilirim, söyleyebilirim, ikna edici bir şeyler uydurabilirim; ama hiçbir mazeretim yoktu. Nefis beni

aldattı, ha şu gün hazırlanırım, ha bugün hazırlanırım derken geciktim. Hadi arkalarından yetişirim derken, yine de yetişemedim; tembellendim, ondan kaldım. Suçluyum, kabahatim böyledir.' diye dosdoğru söyledim."

Ondan sonra, Peygamber Efendimiz hiç ses çıkartmamış, onları bir kenara ayırmış. Ötekilere evet evet demiş, onlar tamam... Fakat bunların durumları belli değil. Peygamber Efendimiz'in hiçbir şey söylememesi, haklarında hüküm ne olacak diye beklemekten. Şimdi bu şahıs diyor ki:

"Sordum:

'—Benim gibi söyleyen başka kimse çıktı mı?'

'—İki şahıs daha çıktı!' dediler, onların isimlerini verdiler. Baktım, takva ehli insanlar, yâni iyi kimseler. İyi ki onlarla beraber olmuşum diye sevindim." diyor.

"Mazeret uyduranları sordum:

"—Filanca, filanca...'

Baktım, çürük insanlar. 'İyi ki bunlarla beraber olmamışım!' diye kendi kendime sevindim." diyor.

Nitekim ayet-i kerimede de buyruluyor ki:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة:١١٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'tteku'llâhe ve kûnû mea's-sàdıkîn*) "Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve doğru sözlü, sàdık kimselerle beraber olun!" (Tevbe, 9/119) Bunlar hakkında inen ayet-i kerimede böyle buyrulmuş.

İşte takvâ, Allah korkusu, insana böyle kendi aleyhinde de olsa doğruyu söylettirir. Rasûlüllah'ın huzurunda yalan söylenir mi? Ona karşı mazeret uydurulur mu?

Onun üzerine, "Kimse bunlarla konuşmasın!" dedi Peygamber Efendimiz; kimse konuşmadı. "Kimse selâmını almasın, selâm vermesin bunlara!" dedi; hiç kimse selam vermedi. Mescide geliyorlar, gidiyorlar; kimse konuşmuyor, kimse selâmlarını

almıyor, vermiyor… Ne kadar zor bir durum… Öyle ortada kaldılar. Bir zaman sonra haber gönderdi:

"—Hanımlarından da ayrı dursunlar!" dedi. Hanımlarından da ayrıldılar.

Bir ay geçti, kırk gün geçti, epeyce bir zaman böyle geçti; dünya başlarına dar geldi bu üç kişinin... Amma sonunda 50. günün sabahında ayet-i kerime nazil oldu, Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'minlere tevbe nasib etti:

(*Ve ale's-selâseti'llezîne hullifû*) "Seferden geri kalmış o üç kişiye de Allah tevbe nasib etti, tevbelerini kabul etti, onları temize çıkardı!" diye ayet-i kerime nazil oldu…

Peygamber SAS Efendimiz, sabah namazından sonra durumu ashabına bildirdi.

O sırada, Kâ'b ibn-i Mâlik RA namaz kılıyormuş bir damın üstünde Medine'de… Sel' Dağı'nın tepesinden birinin yüksek bir sesle: "Ka'b ibn Mâlik müjde, müjde!" diye bağırdığını duymuş. Başka birisi de at koşturarak müjdeli haberi ulaştırmış:

"—Müjde! Hakkında ayet indi, hadi gel!" filan diye sevinerek haber vermişler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi günahlardan sakınmak, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azabından, gazabından korkmak duygusuna erdirsin de ona göre hareket edelim ve iyi kimselerle, àrif kimselerle ahbaplık, arkadaşlık edelim, onlarla beraber olalım ki takvâyı onlardan öğrenelim, çünkü onların gönülleri takvânın madeni, menbâı…

f. Semâların Anahtarı

Başka bir hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA'dan:[96]

---

[96] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.215, no:497; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.330, no:4990; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.421, no:1801; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.89, no:16806; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.470, no:18630.

لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ ، وَمِفْتَاحُ السَّمَوَاتِ قَوْلُ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ
(طب. عن معقل بن يسار)

RE. 350/6 (*Li-külli şey'in miftâhun*) "Her şeyin bir anahtarı vardır; (*ve miftâhu's-semâvâti*) semaların anahtarı da, *Lâ ilâhe illa'llah* sözüdür."

"—Semânın anahtarı ne oluyor?" derseniz,

Hadis-i şeriflerden öğreniyoruz ki, Allah her semâya bir melek vazifelendirmiş. O semadan yukarıya başka bir şeyi geçirmiyor. Her semanın kapısı var... Hatırlarsınız bu Mi'rac'la ilgili haberleri, Mi'rac Gecelerinde hocalar anlatmışlardır ki: Peygamber Efendimiz Mi'raca çıkarken, her semâda Cebrâil AS yanında olduğu halde melek durduruyor:

"—Kimsin, nesin, bu kimdir?" diye,

"—Ben Cebrâil'im, bu yanımdaki de Hz. Muhammed AS'dır." diyor, onun üzerine geçiyorlar.

Her semânın bekçisi var, kapısı var, bilmediğimiz esrarı var. Bu ameller de oraya çıkmıyor. Demek ki semâların anahtarı neymiş? *Lâ ilâhe illa'llah*'mış... İnsan *Lâ ilâhe illa'llah* diye diye diye semaları geçer, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzur-u âlîsine hacetleri ulaşır, dilekleri ulaşır da; isteklerine nail olur insan.

Onun için bu kıymetli söz, öyle bir kıymetli söz ki "Terazinin bir kefesine yerler gökler konulsa, bir kefesine de *Lâ ilâhe illa'llah* konulsa, vallahi daha ağır gelir." Yeminle söylüyor Resûlullah Efendimiz...

Bu sözün kadrini, kıymetini bilelim. Bu sözü gönlümüze, göğsümüze nakşedelim... Şöyle *Lâ ilâhe illa'llah*, kalbimizin üstüne de *Allah* sözü nakşolsun inşâallah, pırıl pırıl böyle yansın orada nuru, inşâallah yansın...

g. İmanın Özü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[97]

لِكُلِّ شَيْءٍ صَفْوَةٌ، وَصَفْوَةُ الإِيمَانِ الصَّلاَةُ، وَصَفْوَةُ الصَّلاَةِ التَّكْبِيرَةُ الْأُولَى (هب. عن أبي هريرة)

RE. 350/7 (*Li-külli şey'in saffetün*) "Her şeyin özü, iliği, hulâsası vardır; (*ve saffetu'l-imâni es-salâtu*) imanın özü, iliği de namazdır."

"—Ben mü'minim amma, benim kalbim temiz amma..."

"—Eee, hani namazdan ne haber?"

Namaz yok...

"—Kalbim temiz benim!"

Bak her şeyin özü, iliği vardır; namaz imanın özü, iliğidir. Eğer sen iman ehli bir kimseysen, gel bakalım şu Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna, şöyle bir kul gibi elini bağla.

"—Ya Rabbi! Ben senin kulunum..." de, el pençe divân dur bakalım o huzurda. Bir de şu hiç eğilmeyen kafanı bir eğ bakalım Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda... Bir eğil bakalım! Bir de secdelere sürt bakayım alnını... O burnunu, o alnını secdelere, topraklara koy bakalım!

"—Ya Rabbi! Ben senin kulunum, ben seni tesbih ederim, seni tenzih ederim, senin hiç şerikin, nazirin, noksanın yok; her türlü kemal sıfatıyla muttasıfsın, bana her türlü lutfu, ihsanı sen eyledin!" diye önünde bir secde et bakalım!

Ne büyük şeref, mü'minin mi'racıdır namaz! Sen o namazı

---

[97] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.331, no:4994; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.73, no:2908, 2909; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.3, no:6143; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.190, no:387; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.67; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.211, no:936; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.292, no:18937; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.273, no:2598; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.469, no:18626.

nasıl kenara koyarsın, terk edersin, nasıl bırakırsın? O randevuyu nasıl kaçırırsın? Günde beş defa senin randevun var, vaadleşmen var, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkma zamanın var. Ne akılsız insanlar… Namaz kılmayan insanlar ne kadar gaflet, ne kadar boş, ne kadar yanlış iş yapıyorlar.

İmanın özü namazdır. Ahirete gitti mi insan, ilk önce ona namazdan sorgu-sual olacak, ilk iş… Hesap var ya, ilk önce namazdan hesaba çekecekler…

"—Namazları ne yaptın? Gel bakalım!"

إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا (النساء:١٠٣)

(*İnne's-salâte kânet ale'l-mü'minîne kitâben mevkutâ*) "Muhakkak ke namaz mü'minlerin üzerinde, belirli vakiterde edâ edilmesi gereken bir farz kılınmıştır." (Nisâ, 4/103) Neyledin namazı?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[98]

اَلصَّلاَةُ عِمَادُ الدِّينِ (هب. عن عمر ؛ الديلمي عن علي)

(*Es-salâtü imâdü'd-dîn*) "Namaz dinin direğidir." Kim namazı edâ ettiyse, dini ayakta tuttu demektir. Kim namazı terk ettiyse dinin direğini kırmış, çadırı yerle bir etmiş demektir. Evi yıktı, harap etti…

Allah bizi ve evlatlarımızı, zürriyetlerimizi *ehl-i salât* eylesin! *Ukîmu's-salât* eylesin, namaz kılıcılar eylesin cümlemizi… Namazdan ayırmasın, o şereften bizi mahrum etmesin, huzurundan kovmasın…

Huzurundan kovulma oluyor, nasib olmuyor. Her şey Allah'tan

---

[98] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.69, no:13809.

demedik mi demin…

“—Demek ki öyle bir edepsizlik yapıyorum ki ben, Allah beni huzuruna; artık nasib etmiyor, gidemez oluyorum, almıyor huzuruna…”

Titremesi lâzım insanın, bir vakti kaçırdığı zaman,

“—Acep ben ne kusur ettim de Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzuruna bu sefer çıkmak nasib olmadı!” diye başını taştan taşa vurması lâzım, yerden yere kendisini çalması lâzım o namazı kaçırdım diye.

(*Ve saffetu’s-salâti et-tekbîretu’l-ûlâ*) “Namazın da özü, iliği var; o da ilk *Allah-u Ekber* sözüdür.” Yâni ne demek bu? Namaza erken gel, imam *Allah-u Ekber* dediği zaman ilk tekbire yetiş.

Çok önemli… Eğer insan o ilk tekbirin kadr ü kıymetini bilseydi, sürüne sürüne, dizi üstünde emekleye emekleye camiye gelirdi. Onun için, camiye biraz erkence gelmekte fayda var. Ezanı duyunca gelmek olur; ama ezandan önce gelmek daha âlâ olur. Camiye gelmeli insan, namaz vaktini gözlemeli, düşünmeli;

“—Haa, namaza on dakika var, namaza beş dakika var!”

Hemen atlayıp gelmeli camiye, biraz tesbih çekmeli, biraz Allah demeli, biraz huzuru’llahta durmayı öğrenmeli…

Cahil insanlar, konuşmasını bilmez insanlar, bir yere misafirliğe giderler. Ev sahibi karşıda oturur, bu bu tarafta oturur. Bir şey konuşamaz, başı aşağıda. Laf bilemiyor.

Biraz öğren bakalım *edeb maallah*ı! Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzurunun edebini öğren, diz çök bakalım! Beş dakika, on dakika Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin evinde, onun misafiri olarak bir şey yap bakalım! *Lâ ilâhe illa’llah* de, *Sübhàna’llàh* de, *Estağfiru’llàh* de, *El-hamdü li’llâh* de... Biraz zikrin lezzetine er, kulluğun lezzetini bul.

h. Vesvese

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[99]

لِكُلِّ قَلْبٍ وَسْوَاسٌ ، فَإِذَا فَتَقَ الْوَسْوَاسُ حِجَابَ الْقَلْبِ نَطَقَ بِهِ اللِّسَانُ ، وَأُخِذَ بِهِ الْعَبْدُ ؛ وَإِذَا لَمْ يَفْتُقِ الْقَلْبَ ، وَلَمْ يَنْطِقْ بِهِ اللِّسَانُ ، فَلاَ حَرَجَ

(الديلمي ، وابن عساكر عن عائشة ؛ وفيه محمد بن سليمان بن أبي كريمة قال العقيلي: حديث ببواطل لا أصل لها)

RE. 350/8 (*Likülli kalbin vesvâsun*) "Her kalbin vesvesesi vardır." Çeşitli vesveseler gelir insanın kalbine... (*Feizâ fetaka el-vesvâsu hicâbe'l-kalbi*) "Vesvese kalbin örtüsünü yırtıp geçerse dışarıya, (*nataka bihi'l-lisânu*) dil onu söyler." Vesveseyi dil bu sefer ifade etmeye, nakletmeye başlar, konuşmaya başlar. (*Ve uhıze bihi'l-abdu*) "O zaman kul onunla mes'ul olur." Kalpten çıktı, dile geldi, dille söylendi, kul o zaman mes'ul olur; onunla yakalarlar onu."

"—Gel bakalım, niye bunu söyledin, niye bunu ettin?" diye söylerler.

(*Ve izâ lem yeftuke'l-kalbe*) "Kalbi geçmezse, (*ve lem yantık bihi'l-lisânü*) dil de onu söylemezse, (*felâ harace*) bir mahzur yoktur."

Yâni, insanın içindeki o vesvese dile dökülmezse, söylenmezse; ondan bir vebal gelmez.

Ulemâ demişlerdir ki, kitaplarda izahatı vardır: İnsanın içine böyle gelivermiş bir şeyden dolayı, hatırına gelivermiş bir şeyden dolayı ona bir mes'uliyet yok, affediyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

---

[99] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.339, no:5022; İbn-iAsâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.140, no:6422; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.356, no:1159; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.251, no:1268; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.472, no:18640.

Yalnız yerleşmemek şartıyla, temekkün etmeyecek, oraya mekân tutup da o vesvese; tamam, kuruldu, rahat yer buldu, orasını mekân etti… O tarzda olmayacak. O zaman onunda vebali vardır, kalbinde kötü şey barındırmayacak. Kötü şeye yer yok… Birazcık geldi-gitti hemen def edersin. *Lâ ilâhe illa'llàh* dersin, *Allah* dersin, zikrullahla, tevbeyle, istiğfarla atarsın dışarıya, gönülde öyle şeyi tutmazsın. Durdu mu vebâli var, biraz geldi-gitti mi o zaman mahzuru yok, oradan bir günah gelmez insana.

i. Yedi Yüz Kat Mükâfat

Bir zât Peygamber SAS Hazretleri'ne başı bağlı bir deve getirmiş çeke çeke…

"—Yâ Rasûla'llah, al bunu Allah yolunda sana veriyorum!" demiş, yâni "Cihadda kullan, Allah emrinde, dine hizmette kullanılsın diye bu deveyi hediye ediyorum, Allah yoluna veriyorum!" demiş, onun üzerine Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[100]

لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُمِائَةِ نَاقَةٍ ، كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ

(حم. م ن عن أبي مسعود)

RE. 350/9 (*Leke bihâ yevme'l-kıyâmeti seb'umieti nâkatin, küllühâ mahtùmetün*) "Buna mukabil sana, kıyamet gününde yedi yüz dişi deve var."

Şimdi bak hadis-i şerifleri insan bilirse, birbiriyle de irtibatını kuruyor. Daha önce de bu kitabın başında bir hadis-i şerif

---

[100] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1505, no:1892; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.506, no:4649; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.229, no:635; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.172, no:18350; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.288; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.477, no:7396; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.268, İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.348, no:19891; Ebû Mes'ud el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.376, no:16131; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.458, no:18590.

geçmişti:[101]

أَرْبَعٌ مُسَبِّعَاتٌ: نَفَقَتُكَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، وَنَفَقَتُكَ عَلٰى أَبَوَيْكَ ، وَنَفَقَتُكَ عَلٰى أَهْلِكَ ، وَذَبِيحَتُكَ شَاتَكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لأَهْلِكَ (أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) "Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki, bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir." Bunlar nelerdir?

(*Nafakatüke fî sebîli'llâh*) "İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür."

(*Ve nafakatüke alâ ebeveyke*) "Anne ve babasına insanın verdiği paralar, eşyalar, yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür."

(*Ve nafakatüke alâ ehlike*) "İnsanın aile fertlerine yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür."

(*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlik*) "Ramazan Bayramı'nda bir insan ailesi için kurban keserse, onun da mükâfatı bire yedi yüzdür." diye bir hadis-i şerif geçmişti. Bakın burada da aynı şeye uygun olarak hadis-i şerifte bildirilmiş.

Getirmiş dişi deveyi, (*Hâzihî fî sebîli'llâh*) "Allah yoluna verdim bunu!" diye Rasûlüllah'a teslim etmiş. Ona mukabil Peygamber Efendimiz de bildiriyor ki:

"Sana bunun karşılığında yedi yüz tanesi var ahirette!" diye…

j. Aileye Yapılan Harcama

. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

---

[101] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

[102] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.503, no:16130; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.57, no:4247; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.264, no:670; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'ın eşi Raita RA'dan.

لَكِ فِي ذَلِكَ أَجْرَ مَا أَنْفَقْتِ عَلَيْهِمْ ، فَأَنْفِقِي عَلَيْهِمْ ، يَعْنِي زَوْجَهَا وَوَلَدَهَا (حب. عن ريطة امرأة عبد الله بن مسعود)

RE. 350/10 (*Leki fî zâliki ecru mâ enfakti aleyhim, feenfıkî aleyhim, ya'nî zevcehâ ve veledehâ.*)

Abdullah ibn-i Mes'ud RA'ın zevcesi yanında da bir başka kadınla Peygamber Efendimiz'e gelmişler. Yolda Bilal RA ile karşılaşmışlar, ona sormuşlar;

"—Ben sorup da cevabını size getirivereyim!" demiş;

"—Ama bizim adımızı verme Rasûlüllah'a; isimsiz olarak sor!" demişler.

Soru şu:

"—Biz kocamıza, yanımızda bulunan, evimizde mes'uliyetimizin altında bulunan yetimlere, yavrulara bir şey bağışladığımız zaman, bir şey yedirip içirdiğimiz zaman, infakta, ihsanda bulunduğumuz zaman bundan bir ecir var mı? Yoksa, nasıl olsa onlar benim aile efradım diye oradan bir ecir yok mu?" diye hatırlarına gelmiş, sormuşlar.

Peygamber Efendimiz de bu hadis-i şerifi buyurmuş:

"—Senin için ey kadın, bunda ecir var. Yâni kocana ve çocuklara yaptığın hayırlarda, hasenatlarda, masraflarda sana sevap var!" diye bildirmiş.

Bu kadınlar da el işleri yapıp, para kazanıyorlarmış, imkânları varmış. Hani bazen nakış, dikiş yapıp da kadınlar da para kazanır ya... O durumdalarmış.

k. İmam ve Müezzinin Mükâfatı

Bu hadis-i şerif de Ebû Hüreyre RA'dan, imamlara ve müezzinlere bir müjde... Buyuruyor ki Peygamber SAS

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.427, no:16392; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.298, no:4655; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.458, no:18591.

Hazretleri:[103]

لِلإِمَامِ وَالْمُؤَذِّنِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُمَا (أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 350/11 (*Li'l-imâmi ve'l-müezzini mislü ecru men sallâ meahümâ.*) "İmam ve müezzin için, onlarla beraber namaz kılanların sevabı da vardır." Yâni o imam ve müezzinle kimler namaz kılmışsa, onların sevabı kadar sevap o imam ve müezzine verilir.

Ne kadar güzel, ne hoş, ne kazançlı bir meslek olmuş oluyor. Fakat mes'uliyetli... Yâni eskiler imamlıktan falan bayağı korkmuşlar, kaçınmışlar; çünkü arkadaki cemaatin bütün vebali onun omzunda, o öne geçmiş olduğu için. Yalnız fıkıh kitaplarımız yazmıştır ki; bir kimse imamlığı güzel yaparsa, kendisi de ecir alır, cemaat de ondan faydalanır. İmamlıkta, abdest almakta, ahkâmına uymakta, vazifesini yapmakta hatası olursa; kendisi zararını görür, cemaate bir zarar gelmez. Fıkıh kitapları bunu anlatıyor.

Cemaate bir zararı yok, cemaat rahat… İmamda bütün vebal, mes'uliyet… Ama sevabı da o derece çok. Müezzin için de öyle: Müezzin yukarıya çıkıp da ezan okuduğu zaman, sesinin uzandığı yere kadar bütün mahlûkatın hepsi şahit olacak ona ve mağfiret olunacak, mağfiretine vesile olacak. Kıyamet gününde çok şerefli olacak müezzinler. Uzun boylu olacaklar, uzun boyunlu olacaklar; şerefli, herkes tarafından görünen, itibarlı kimseler olacaklar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri dini vazifelerimizi böyle güzelce yapmayı cümlemize nasib eylesin! Biraz imamlığı, müezzinliği de öğrenmeli yâni… Madem böyledir bu iş…

"—Hadi ezan oku!" diyoruz, boynunu büküyor, kenara

---

[103] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.321, no:4964; Ebû Hüreyre RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.479, no:18664.

çekiliyor. E biraz çalışmalı insan ezanı… Mesela insan kırda, bayırda yolculuk yaparken durdu, namaz vakti geldi; kırda bir ezan okusa, namaz kılsa; Allah'ın bildiğimiz-bilmediğimiz, gördüğümüz-görmediğimiz mahlûkları da iştirak ediyor o namaza; elli misli oluyor sevabı…

Bir insan evinde namaz kılmayıp camide namaz kılsa, yirmi yedi kat oluyor sevap... Öyle kırda ezan okuyup da namaz kıldığı zaman, elli misli oluyor. Arada öyle yolculuk yaparken hatırınızda olsun da, bir kenara çekersiniz vasıtayı, bir kenarda şöyle ezan okuyup, güzelce

Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!

dediği gibi, öyle bir güzel namaz kılarsın…

l. Dilencinin Hakkı

Ebû Dâvud isimli hadis alimi rivâyet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[104]

لِلسَّائِلِ حَقٌّ وَإِنْ جَاءَ عَلَى فَرَسٍ (د. ق. عن علي)

RE. 350/12 (*Li's-sâili hakkun ve in câe alâ feresin*) "Dilenci için

---

104 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.522, Zekât 3/33, no:1665; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.201, no:1730; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.109, no:2468; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.130, no:2893; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.154, no:6784; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.353, no9823; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.23, no:12983, Hz. Hüseyin RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.522, Zekât 3/33, no:1666; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.23, no:12984 Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.203, no:535, Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.346, no:15986; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.484, no:18678.

bir hak vardır, eğer at üstünde bile gelse...”

Ne demek? Yâni “Dilenci at üstünde de gelse, yine ona bir şeyler verin!” demek. Çünkü insan atı satacak değil ya, karnı aç, yiyeceği yok; at üstünde gelir de parası yoktur, kesesini düşürmüştür, şöyledir, böyledir; kapıyı çalar:

“—Bana bir yudum su, birazcık ekmek verin!” diyebilir değil mi?

Yâni, “Birisi böyle bir şey istedi mi, isteyeni mahrum çevirmeyin!” diyor Peygamber Efendimiz. Mümkün mertebe mahrum etmemeli.

Ama şimdi bazıları da oluyor ki, cebini para dolduruyor, ondan sonra gidiyor onu şerre kullanıyor. Şerre kullandığını biliyorsan, dilenciliği de meslek edinmiş, gidecek onunla esrar alacak, içecek; ona vermezsin tabi... Ona vermemek daha iyi. Hayır yapacak insanı arayıp kollamak, önceden bilmek daha iyidir. Mahallende, köyünde, kasabanda kim fakirdir, kim mağdurdur, kim muhtaçtır; onu önceden peylemek uygun olur. Ama birisi de geldi, kapında bir şey istiyor; az-çok bir şeyler verir. Belki hakiki fakirdir, belki başka türlüdür; olsun... Gerisi bize ait değil. Peygamber Efendimiz’in tavsiyesi o.

m. Şehide Verilen İkramlar

Ve geldik bugünün sonuncu hadis-i şerifine... Öbür sayfaya biraz geçiyor, uzunca ama bunu da okuyacağız.

Sonuncu hadis-i şerif şehidle ilgili... Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[105]

---

[105] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.187, no:1663; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.935, no:2799; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.131, no:17221; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.266, no:629; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:19815; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.265, no:9559; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.25, no:4254; Şeybânî, *el-Âhâd ve’l-Mesânî*, c.IV, s.576, no:2734; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.167, no:1120; İbn-i Şâhin, *Tergîb fî Fadàil*, c.I, s.500, no:439; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.1043; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.191; Mikdam ibn-i Ma’dî Kerb RA’dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2696; Ubâde ibn-i Sâmit RA’dan.

لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللهِ سَبْعُ خِصَالٍ : يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ مِنْ دَمِهِ ، وَيَرٰى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَيُحَلَّى حُلَّةَ الإِيمَانِ ، وَيُزَوَّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَيَأْمَنُ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ ، وَ يُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الْيَاقُوتَةُ ، مِنْهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ، وَ يَشْفَعُ فِي سَبْعِينَ إِنْسَاناً مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ (حم. ت. ه. عن المقدام بن معدي كرب)

RE. 350/13 (*Li'ş-şehîdi ında'llàhi seb'u hısàlin*) "Şehidin, Allah indinde yedi tane meziyeti var, yedi hasleti var:

1. (*Yağfiru lehû fî evveli def'atin min demî*) –*yuğferu lehû* da okunabilir–kanının ilk damlası damlar damlamaz, Allah onu afv u mağfiret eder." Daha kanının ilk damlası yere düşer düşmez, yere damlar damlamaz Allah onu mağfiret eder. Bitti, günah yok, tertemiz, günahları afv u mağfiret oldu...

2. (*Ve yerâ mak'adehû mine'l-cenneti*) "Allah cennetteki makamını onun gözünün önüne serer."

"—Bak senin yerin burası kulum!" diye, o şehid cennete gözünü dikip de o safayı görünce ızdırab çekmez. Allah ilkönce mağfiret eder, ikincisi cennettik makamını gözünün önüne açar. Cenneti görür, cennete gözünü diker.

3. (*Ve yuhallâ hullete'l-imân*) "İman hil'atı ile giydirilir, süslenir. Yâni, süslü bir iman elbisesi kendisine giydirilir. "

4. (*Ve yüzevvicu isneteyni ve seb'îne zevceten mine'l-hùru'l-ıyn*)

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.188, no:1163; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.405, no:11132; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.533, no:9516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.486, no:18681.

“Hurilerden kara gözlü, akı ak, karası kara; iri gözlü *huri'l-ıyn*den yetmiş iki tanesiyle evlendirilir.”

5. (*Ve yücâru min azâbi'l-kabri*) “Kabir azabından muaf tutulur; kabirde sorgu, sual, azab, sıkıntı hiç görmez.”

6. (*Ve ye'menü mine'l-fezâı'l-ekber*) “Büyük korku gününde, kıyamet gününün dehşetinden, sıkıntısından, korkusundan emniyete alınır.”

“—Gel sen safalı yerde dur, bu sıkıntılar sana göre değil!

Öteki insanlar sıkıntıdan telaştan ne yapacaklarını şaşırmışken, o büyük korku gününde Allah-u Teàlâ Hazretleri onları emniyetli bir köşeye ihrab eder, oraya alır.

(*Ve yûdau alâ re'sihi tâcu'l-vakàr*) “Ve başına vakar tacı giydirilir; (*el-yâkùte minhu hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) o tacdaki bir yakut, dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır, öyle süslü bir taç giydirilir başına…

7. (*Ve yeşfeu fî seb'ìne insânen min ehli beytihî*) Ailesi efrâdından da yetmiş kişiye şefaat eder.”

“—Hadi yetmiş kişiyi seç bakalım şu ailenin arasından, akrabandan… Sana bağışlayacağım!” diye Allah-u Teàlâ Hazretleri ona öyle bir lütufta bulunur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi mes'ud, bahtiyar, said kullar olarak yaşamak nimetine erdirsin; şehid olarak ölmeyi cümlemize nasib etsin Allah-u Teàlâ Hazretleri!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

21. 11. 1982 - İskenderpaşa Camii

11. ŞEHİDE VERİLEN MÜKAFATLAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللهِ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ؛ يُرٰى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حُلَّةً (الخطيب عن أبي هريرة)

RE. 351/1 (*Li'ş-şehîdi inda'llâhi teàlâ zevcetâni mine'l-huri'l-ıyn, yurâ muhhu sâkıhâ min verâi sebìne hulleh.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun!
Şurada Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin mübarek ehàdis-i şerîfesinden bir miktarını sizlere nakledeceğim…
Bu hadis-i şeriflerin nakline ve izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için; sonra sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhı için, cümlesinin âl, ashâb ve etba'larının ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ashabının, etbâının ruhları için;

Cümle sâdât ve meşâyıh-i turuk-u aliyyemizin ve hulefâsının, müntesiblerinin ruhları için; okuduğumuz eserin müellifi, Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hoca Efendi Hazretleri'nin ruhu için, hulefâsının, talebelerinin ruhları için; bu kitabın içindeki bilgilerin, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün râvîlerin ve âlimlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere gelmiş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete intikàl etmiş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için; ve hâssaten hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için hediye olmak üzere;

Bizlerin de dünya ve ahiret saadetine ermemize vesile olması dileğiyle bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım, buyurun...

....

a. Şehidin Nâil Olacağı Nimetler

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunduğuna göre, Peygamberimiz SAS buyurmuş ki:[106]

لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللهِ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ؛ يُرٰى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حُلَّةً (الخطيب عن أبي هريرة)

(*Li'ş-şehîdi ında'llàhi teàlâ zevcetâni mine'l-huri'l-ıyn*) "Şehidin Allah katında hur-i ıynden iki zevcesi vardır ki, (*yurâ mühhu sâkıhâ*) ayağının kemiğinin iliği görünür; (*min verâi seb'îne hulletin*) yetmiş elbisenin altından ayağının, kemiğinin iliği görünür."

---

[106] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.178, no:5319; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVII, s.485, no:18680.

Bu letâfetinden kinâyedir bu söz, yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri şehide, canını Allah yoluna îsar ettiği için, Allah yolunda verdiği için öyle büyük nimetler ihsan edecek ki; onlardan birisi de budur. İki tane hûr-i ıynden kendisine zevce ihsan edecek Allah-u Teàlâ Hazretleri... Letâfetini şuradan kıyas et ki, ayağının iliğini yetmiş libasın, entarinin altından görmek mümkün olacak. O kadar hoş, o kadar latîf mânâsına…

Tabii bu, şehidin nâil olacağı nimetlerden hepsini anlatan bir hadis-i şerif değil… Geçen haftaki hadis-i şerifi hatırlarsanız, orada Peygamber SAS Hazretleri şehidin nail olacağı nimetlerden yedi tanesini saymıştı:[107]

لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللهِ سَبْعُ خِصَالٍ : يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ مِنْ دَمِهِ ، وَيَرٰى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَيُحَلَّى حُلَّةَ الإِيمَانِ ، وَيُزَوَّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْحُورِ الْعِينِ ، وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَيَأْمَنُ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ ، وَ يُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ الْيَاقُوتَةُ ، مِنْهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ، وَ

---

[107] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.187, no:1663; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.935, no:2799; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.131, no:17221; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.266, no:629; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:19815; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.265, no:9559; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.25, no:4254; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.576, no:2734; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.167, no:1120; İbn-i Şâhin, *Tergîb fî Fadàil*, c.I, s.500, no:439; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1043; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.191; Mikdam ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2696; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.188, no:1163; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.405, no:11132; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.533, no:9516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.486, no:18681.

يَشْفَعُ فِي سَبْعِينَ إِنْسَاناً مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ (حم. ت. ه. عن المقدام بن معدي كرب)

RE. 350/13 (*Li'ş-şehîdi ında'llàhi seb'u hısàlin*) "Şehidin, Allah indinde yedi tane meziyeti var, yedi hasleti var:

1. Birincisi şuydu ki: (*Yuğferu lehû fî evveli def'atin min demî*) "Şehid kendisi yara alıp da, ilk kanı yere damlar damlamaz afv u mağfiret olur. Yarasının kanı yere değer değmez mağfiret olur." Birinci meziyet bu… Hepimizin aradığı o değil mi?

"—Yâ Rabbi, sen bizi afv u mağfiret eyle!" deyip durmuyor muyuz, gece gündüz durmayıp istediğimiz o değil mi? Allah bizi affetsin, mağfiret etsin!

Kanı yere damlar damlamaz mağfiret olunur, bir… Sonra; derhal cennetteki makamı, kendisinin gözünün önüne açılır; cennetin o makamını gören insanın başka şeyleri gözü görür mü, başka şeyleri düşünür mü, başka şeyleri hisseder mi?

Hz. Ali Efendimiz namaza durmuş da, ayağını ameliyat etmişler, zırh parçasını ayağından çıkarmışlar, fark etmemiş. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda, kendinden geçtiği için, zevkinden, safasından... Başka zaman ayağına kimsenin elini değdirmesine müsaade edemezken, bağırır, çağırır ve tahammül edemezken; namaz esnasında ayağını kesmişler, biçmişler, içinden saplanmış olan zırh parçasını çıkarmışlar da, farkına varmamış diye kitaplar yazar.

2. (*Ve yerâ mak'adehû mine'l-cenneti*) "Şehidin gözünün önünden perde kalkar, cennetteki makamını görür." Mağfiret oluyor ve derhal cennetteki yerini görüyor. Onunla meşgul oluyor, başka bir şey ile meşguliyeti yok…

3. (*Ve yuhallâ hullete'l-imân*) "Kendisine bir iman hullesi giydirilir, bir iman libası giydirilir." Başka kimseye nasib olmayan bir libas ile ba's olunur, süslenir ve yetmiş iki tane hûr-i ıynden kendisine zevce ihsan olunur.

4. (*Ve yüzevvicu'sneteyni ve seb'îne zevceten mine'l-hùru'l-ıyn*) "Hurilerden kara gözlü, akı ak, karası kara; iri gözlü *huri'l-ıyn*den yetmiş iki tanesiyle evlendirilir."

Hûr, *ahver* kelimesinin cem'idir ki, gözlerinin karası kara, akı ak; fevkalâde latîf, iri gözlü demek oluyor. *Iyn* de gözü iri demek, güzel demek. Yâni gözlerinin güzelliğinden, kendilerinin güzelliği kıyas olunsun diye, bu gözleri tavsif edilmiş. İşte öyle gözlere sahip Allah'ın o ihsanları…

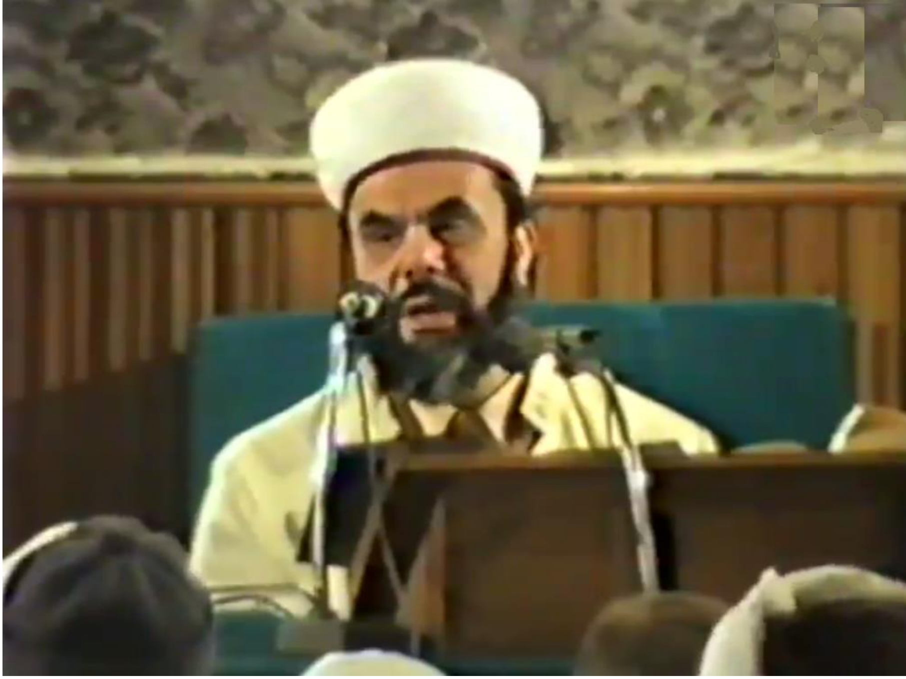
5. (*Ve yücâru min azâbi'l-kabri*) "Kabir azabından affolunur." Öyle şehid için kabirde sorgu, sual, azab, endişe yok… Onun ne olacağını önümüzdeki hadis-i şeriflerde göreceğiz. Başkası için kabir azabının, kabir sıkıntılarının, fitnelerinin ne kadar tehlikeli bir şey olduğunu göreceğiz, ondan affediliyor, öyle kabir azabından emniyete alınıyor.

6. (*Ve ye'menü mine'l-fezâı'l-ekber*) "Kıyamet gününde, herkesin korktuğu o büyük *fezei'l-ekber* gününde emniyette tutulur. Kendisine kürsü ihsan edilir, rahat bir şekilde Arş-ı A'lânın altında gölgelenir. (*Ve yûdau alâ re'sihi tâcu'l-vakàr*) Başına vakar tacı giydirilir; hürmet, ihtiram tacı giydirilir. (*El-yâkùte minhu hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) Öyle bir tac ki, öyle kıymetli taşlarla süslenmiş ki, onlardan bir yakut, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha kıymetli, daha güzeldir. Öyle bir tac ile başı tezyîn olunur."

7. (*Ve yeşfeu fî seb'îne insânen min ehli beytihî*) "Ehl-i beytinden, akrabasından, sevdiklerinden yetmiş kişiye şefaat hakkı kendisine ihsan olunur."

Şehidler, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin indinde husûsi bir iltifata mazhar olacaklar, özel bir hayat ile yaşayacaklar. Şehid hayatı denilen bir hayat ile yaşayacaklar ve onlar, o nimetleri görünce, geride kalanlara müjde vermek isteyecekler:

"—Korkulacak bir şey yok, mahzun olunacak bir durum yok! Siz de bizim yolumuzdan gelin, bak ne kadar büyük nimetler var!" diye geride kalanları öyle müjdeleme arzusu içinde olacaklar.



Ahirete gidip de ahiretin safasını, nimetini gören insanlar içinden hiç kimse dönüp de dünyaya bakası gelmeyecek, kimse şu dünyaya bir daha gelmeyi istemeyecek; şehid müstesnâ... Şehid isteyecek... Neden isteyecek?

"—Bir daha dünyaya gideyim, bir daha Allah yolunda canımı bahşedeyim, fedâ edeyim de o nimetlere yine nâil olayım!" diye tekrar tekrar dünyaya gelip, tekrar tekrar şehid olmayı isteyecek.

مَنْ لَمْ يَغْزُ أَوْ يُجَهِّزْ غَازِيًا....

Eğer bir mü'minin kalbinde Allah yolunda canını vermeye hazırlık yoksa, şehid olma arzusu yoksa; o arzu yokken ölürse o münafıklıktan bir çeşit üzere ölmüştür. Mü'minlerin hepsinin gönlünde, canını Allah yolunda verme arzusu olacak.

Nifâkını, ihlâsını buradan ölç... Allah yolunda canını

verebilecek bir cömertlik hissediyor musun kendinde? Candan geçtik, malını veremiyor. Malının Allah-u Teàlâ Hazretleri tamamını da istememiş, zengin ise diye bir de şart koşmuş. Fakirsen bir şey yok, zenginsen kırkta birini ver diye paranın; onu dahi veremiyor, eli titriyor.

Allah bizi gaflet uykusundan uyandırsın! Biz müslümanız ha! Müslümanız ama Allah bizleri afv u mağfiret eylesin!

Evradımızda Ca'fer-i Sàdık Hazretleri'nin duasını okuyanlar bilirler, hatırlayacaklar:[108]

اَللَّهُمَّ أَحْيِنِي سَعِيداً ، وَأَمِتْنِي شَهِيداً.

(*Allàhümme ahyinî saîden, ve emitnî şehîden*) "Yâ Rabbi, sen beni saîd olarak, yâni senin sevdiğin yolda yürüyen bahtiyar bir kul alarak yaşat ve şehid olarak öldür..." diye duası vardır.

Şehid hakkında çok söz söylemeye hacet yok, Kur'an-ı Kerîm'in ayetleri methediyor şehidi, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerin methediyor, bu kadarı kâfî... Allah cümlemizi saîd, bahtiyar kul olarak yaşatsın, şehid olarak huzuruna varmak nimetine erdirsin!

b. Nimete Şükrün Önemi

Diğer hadis-i şerif'e geçtik:[109]

لِلطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ مَا لِلصَّائِمِ الصَّابِرِ

(ق. ك. عن أبي هريرة)

---

[108] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.114, no:4566, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

[109] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.151, no:7195; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.IV, s.306, no:8303; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.263, no:6465; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVII, s.488, no:18689.

RE. 351/2 (*Li't-tàimi'ş-şâkiri mine'l-ecri, mislü mâ li's-sàimi's-sàbir.*)

(*Li't-tàimi'ş-şâkiri mine'l-ecrî*) "Şükredici bir yemek yiyen kimsenin ecirden nasibi vardır; (*mislü mâ li's-sàimi's-sàbir*) sabreden ve oruç tutan kimsenin ecri kadar..."

Bir daha derleyip, toparlayıp söyleyelim: İki insan var, birisi Allah için yemekten, içmekten, arzularını îfa etmekten kendisini tutmuş; oruç tutuyor, sevap almak maksadıyla. Allah da oruçluya çok sevaplar bahşedecek, sevabı çok… Bunun bir ecri var ya; "Bu ecir gibi bir ecir de, yiyip de şükreden kula vardır." diyor Peygamber Efendimiz SAS.

"—Pazartesi günü ben oruç tuttum sevap kazanayım diye."

"—İyi, Allah kabul etsin! Pek güzel, sabrettin, oruç tuttun, bir ecre nail oldun."

Ötekisi de Allah nimet vermiş, o nimeti yedi; şükretti…

"—Çok şükür yâ Rabbi, sen bana bu nimeti ihsan ettin! Dünyada nice insanlar var, açlıktan kırılıyorlar. Şu sofranın üstündeki nimetlerin bolluğuna bak, yâ Rabbi! Benim buna bir liyâkatım mı var? Ben bunların zerresine lâyık değilken, yüzü kara, eli boş bir kulken, senin lutf u kereminden şunları ihsan eylemişsin, çok şükürler olsun yâ Rabbi! Ben aciz, naçiz, hor, hakir kuluna, zelil kuluna bunları ihsan ettin, sana şükrederim, sana hamd ü senâ eylerim!" diye insanın bir minnettarlık duygusunu duyması, oruçlu kadar sevap kazandırıyor insana...

İslâm'ın iki kanadı var, müslümanın iki kanadı var. Birisi sabır kanadı, birisi şükür kanadı. Onları çırpa çırpa inşâallah, çok yüksek makamlara çıkar müslüman. Nimet bulursa sabreder, şükreder, yer, istifade eder; o nimeti gönderen Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne minnettarlık duygusu ile dolar, taşar. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd ü senâ eder, şükreder, ecir kazanır. Bulamazsa da sabreder, öyle ecir kazanır.

O halde insanın tefekkürlerinden bir çeşidi de, Allah'ın

kendisine verdiği nimetler üzerinde olacak. Üzerinde nice nimetler var farkında değilsin, hiç düşünmüyorsun, hiç önemsemiyorsun; sanki Allah sana onu vermeye mecburmuş gibi düşünüyorsun, hiç ne teşekkür, ne bir şey… Suratın yine bir karış, yine kaşların çatık…

"—Yahu mecbur mu Allah-u Teàlâ Hazretleri sana bu nimetleri vermeye?"

Değil; ama öyle alışmış, öyle gelmiş, gidiyor… Teşekküre bile lüzum görmüyor! Olmaz! Bu hadis-i şeriften de anladığımız gibi insan, üzerindeki nimeti bilecek.

"—Ne nimet var yâ Rabbi benim üzerimde? İşte şöyleyim, böyleyim…" derse insan çok hata eder.

Benî İsrâil zamanında àbidlerden birisi dünyayı terk etmiş, insanları terk etmiş, çıkmış dağın başına, yönelmiş Mevlâ'ya; gece gündüz ibadet etmiş. İbadetin o devir için muteber olan kaç çeşidi varsa, nesi varsa hepsini yapmış. Ömrü bitmiş… Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna varmış, Allah-u Teàlâ Hazretleri demiş ki:

"—Ey kulum, ben seni; senin bana ettiğin ibadetlerin karşılığını vererek mi taltîf edeyim, yoksa lütfumla mı taltîf edeyim?"

Düşünmüş, taşınmış; ömründe günah işlemedi, her türlü hayr u hasenâtı yaptı, insanlardan bir kenara çekildi, kötülüklere bulaşmadı; bütün ömrünü de değerlendirdi, boş geçirmedi, çok sevab kazandı, sermayesi çok…

"—E, yâ Rabbi senin lütfun, keremin çoktur, kulluğumun karşılığını bana ihsan eyle!" demiş,

"—Peki!" demiş menkabelerde yazıldığına göre, kitaplarda…

"—Bunun yaptığı bütün ibadetleri, taatleri getirin, koyun terazinin bir kefesine!"

Koymuşlar; ağır… Bastırmış terazinin kefesini aşağıya, kocaman bir sevab yığını…

"—Şimdi bu kuluma verdiğim göz nimetini de şu tarafa koyun bakalım!" demiş.

Göz nimetini getirmişler, terazinin karşı kefesine koyuvermişler, bu sefer o taraf bastırmış, bütün bu iyilikler havada kalmış.

Bu hikâyeden çıkan ders nedir? Bu hikâyeden çıkacak ders şudur ki: Bir insanın şu etrafa bakıp da görmesi yok mu, konuştuğu insanı görmesi, kitap okuması, çiçeği görmesi, manzarayı görmesi, yolunu görmesi... Bu bütün ömür boyu yapılacak ibadetlerle bile ödenemeyecek kadar büyük bir nimettir demek bu... Öyle mi değil mi? Sor bakalım iki gözü âmâ bir insana, iki gözünün görmesi için neleri vermeye razıdır, bir sor bakalım... Göz nimeti böyle, kulak nimeti öyle, konuşma nimeti öyle...

Allah-u Teàlâ Hazretleri biz insanlara bir konuşma nimeti vermiş ki, farkında değiliz; tıkır tıkır, sabahtan akşama konuşuyoruz da bunu nimet olduğunun farkında değiliz.

Allah bunun bir nimet olduğunu Rahman Suresi'nin başında bildiriyor:

اَلرَّحْمٰنُ. عَلَّمَ الْقُرْآنَ. خَلَقَ الْإِنسَانَ. عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (الرحمن:١-٤)

(*Er-rahmân. Alleme'l-kur'ân. Haleka'l-insân. Allemehü'l-beyân*) "Rahmân olan Allah Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. İnsana beyan kabiliyetini, maksadını ifade kabiliyetini ihsan ettim!" (Rahmân, 55/1-4) buyuruyor. Ya konuşma kabiliyetin olmasaydı ne yapacaktın? Dilsizler gibi, başka mahlûklar gibi işaretle mi, kim bilir nasıl derdini anlatacaktın. Ama şu nimetin güzelliğine bak, neleri anlatıyorsun!

Kimisi şiir yazar, kimisi tazarru-niyâz eder, münâcaat eder, kimisi güzel hitâbette bulunur, konuşur; neler yapılıyor şu dil ile...

Tanıdığım birisinin dükkânına gittim, oturdum. Yakından tanıdığım bir kimse... Birisi geldi içeriye

"—Selâmün aleyküm!"
"—Ve aleyküm selâm!"
Alacaklıymış meğerse… Parasını almanın zamanı gelmiş; altmış bin, seksen bin, yüz bin lira para verecek dükkâncı ona. Dükkâncı şakacı bir kimse, dedi ki gelene:
"—Mehmed Amca! Sana paranı mı vereyim, bir fıkra mı anlatayım?" dedi;
"—Fıkra anlat!" dedi. Tadını almış daha önceden.
Hakikaten bir fıkra anlattı, artık o sevine sevine, güle güle bir hal oldu,
"—Peki, bir dahaki hafta geliyorum." dedi, çıktı gitti.
Bak parayı almaktan vazgeçiriyor, tatlı dil olunca; hani tatlı dilin gördüğü işler: Gönül alır, teselli eder.

İntihara niyetlenir bir insan, bir àrif kimseyle karşılaşır, vazgeçer. Tatlı diliyle onu iknâ eder. Bir adam katil olmaya niyetlenir, "Falancayı öldüreceğim!" diye eline silahı alır, gözü dönmüş, gidiyor. Bir kâmil kimseye rastlar, birkaç sözle onu ikna eder, hayatlar kurtulur. Şu iki dudağın arasında şu dil, şu konuşma nimetiyle neler oluyor.

Söz ola kese savaşı,
Söz ola kestire başı,
Söz ola ağulu aşı,
Yağ ile bal ede bir söz…

Bazen savaş kesilir bir sözden, biter kavga, gürültü, mücadele sona erer, sulh u salâh olurlar. Bazen bir ters söz söyler, insanın kellesi gider elden, kellesinin uçururlar.
"—Vay, sen öyle mi söyledin!" diye kellesini uçururlar.
Bazen de bir ağulu aşı, tatlı bir söz yağ ile bal gibi eder. Hani, *"İki gönül bir olunca, samanlık seyran olur"* dedikleri gibi, bir tatlı sözle o acı aş tatlı olur. İnsan sofranın yanında oturur, çoluk çocuğuyla, kuru ekmekle tatlı tatlı yer, baklavadan börekten tatlı gelir. Söz; bir büyük nimet…

Kulak; bir büyük nimet… Kudret; bir büyük nimet… İstediğini yapıyorsun, yürüyorsun, gidiyorsun, geliyorsun, alıyorsun, veriyorsun…

Akıl; nimetlerin en büyüklerindendir. Allah cümlemizi şu nimetten, akl-ı selîmden mahrum etmesin! Herkesin bir aklı var da, akıl yeterli değil tabii, selîm akıl olması lâzım. Hintlilerin aklı, öküze tapmaktan alı koymuyor onları, öküze tapıyor adam, o kocabaş hayvana tapıyor. O da akıl güyâ… Allah akl-ı selîm ihsan etsin!

Demek ki insanda tefekkürünün bir kısmını, Allah'ın nimetlerine sarf etme şeyi olacak, siz de öyle yapın. Üzerinizdeki Allah'ın nimetlerini düşünün. Bir düşünün ki, sizin karşılaştığınız şu iş, bu iş, öteki iş; mecbur olarak mı size geliyor, siz çok hak ettiniz de ondan mı size geliyor? Afrika'da adamlar açlıktan kırılıyor, sen burada tokluktan kırılıyorsun, baygın düşüyorsun; göbeğini şişirip yediğin için… Yan gelip yatıyorsun, adam açlıktan kırılıyor. Bizim çarşıda-pazarda elmalar dökülüp kalıyor. Adam taşısa, taşımaya değmediği için bırakıp gidiyor çarşamba pazarında, perşembe pazarında, neyse… Sebzeler, meyveler; orada kaç kişi doyar. Öbür tarafta kemikleri sayılıyor adamın.

"—Filanca diyarda insanlar birbirine girmiş!"

Gazetelerde okuyorsun, "Bugün üç bin kişi öldü, bugün beş bin kişi öldü, şu kadar insan şu oldu, bu kadar insan bu oldu…" Sen burada rahat yaşıyorsun. Çok mu layıksın yâni?

"—Değilim, hiçbir liyakâtim yok, çok kusurlu bir kulum!"

"—Hah! O zaman şükret!"

"—Yâ Rabbi, çok şükür; şu lâyık olmadığım nimetleri bana ihsan ettin!" diye insan böyle nimetleri düşünürse çok yüksek kul olur. Ve çok ecir alır, bak bu hadis-i şerifte öyle diyor: Oruç tutmak bir sevab, şükretmek bir sevab.

Yemek yiyorsun, karnın doyuyor, sırtın rahatlıyor, için hoş oluyor, şükrediyorsun; oruçlu kadar sevab alıyorsun. Bundan bir ders daha çıkar mı bilmiyorum, o da şu ki "Ben oruç tuttum!" diye

herkese tepeden bakma! Çünkü belki ötekisi oruç tutmadı ama şükredici bir kuldu, çok güzel şükretmiştir de senin gibi ecir yine almıştır.

"—Bak falanca arkadaşım pazartesi orucunu tutmadı! Vay... Hâlbuki ben tuttum, o tutmadı! Vay!"

Öyle deme! Belki şey...

Adamın birisi oğluyla beraber camiye i'tikafa girmiş. Geceleyin kalkmışlar baba-oğul, teheccüd namazı kılıyorlar. Oğlu demiş ki:

"—Baba, *el-hamdü lillâh* kalktık, gecenin bu yarısında, şu makbul teheccüd ibadetini yapıyoruz burada, şu namazı kılıyoruz. Şu kardeşlerimiz de horul horul uyuyacaklarına kalksalardı da onlar da kılsalardı ya..." falan deyince,

"—Sus oğlum, sus! Keşke sen de kalkmasaydın, sen de onlar gibi horul horul uyusaydın da, bu sözü söylemeseydin! Keşke bu sözü söylemeseydin!" demiş.

Çünkü uyuyan insan affolur hatası. Uyurken başını, kolunu bir tarafa çevirirken sana çarpsa bir şey olur mu? Uyuyor, mâzur... Mâzur olur; ama uyanan insanın mes'uliyet saati çalışmaya başlar, çalışıyor tıkır tıkır, tıkır tıkır... Melekler sevapları, günahları yazıyorlar. Gıybet ederse günah, ters düşünceye girerse günah, başkasını hor-hakîr görürse günah, kendi ibadetine mağrur olur, kibre, ücuba düşerse günah... Bak kötü tarafları çalışıyor, ötekisi sıfır... Hiç olmazsa saat çalışmıyor, taksimetre çalışmıyor. Berikisinde çalışıyor; iyiyle değerlendirirse ne âlâ...

Onun için, hani oruçlu da ötekisine tepeden bakmasın; kimisi oruç tutar da sevab kazanır, kimisi şükreder de kazanır.

Bir başka ders çıkartılabilir mi bilmiyorum: Eğer gücün yetmiyorsa oruç tutmaya; hastasın, şusun, busun... Hiç olmazsa şükrünü güzel yap da, o ecri de öyle al! Ne dersler çıkar, siz daha iyilerini bilirsiniz.

c. Mü'minin Cennetteki Çadırı

Öbür hadis-i şerif:[110]

لِلْمُؤْمِنِ فِي الجَنَّةِ خَيْمَةٌ مِنْ لُؤْلُؤَةٍ مُجَوَّفَةٍ ، طُولُها سِتُّونَ مِيلاً ،
لِلْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ فِيهَا أَهلٌ ، يَطوفُ عَلَيْهِمْ لاَ يَرَى بَعْضُهُمْ بَعْضاً
(طب. عن أبي موسى)

RE. 351/3 (*Li'l-mü'mini fi'l-cenneti haymetün min lü'liin mücevvefetin tùlühâ sittûne mîlen lil-abdi'l-mü'mini fîhâ ehlün yetùfu aleyhim lâ yerâ ba'duhüm ba'dà.*)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA, Peygamber Efendimiz'den nakleylemiş, Peygamber Efendimiz'in bu mübarek hadis-i şerifi bize kadar da ulaşmış. Peygamber Efendimiz cennet ehlinin nimetlerini anlatıyor. Cennet cennet diyoruz ya, içinde ne nimetler var; kimisin duyarız, kimisini duymayız, burada o nimetlerden bazısı anlatılıyor:

(*Li'l-mü'mini*) "Allah'ın mü'min kulu için vardır (*fi'l-cenneti haymetün*) cennette bir çadır vardır." Yâni bir çadır ihsan olunur mü'min kula, imanlı, mü'min, cennete girmiş kula, cennette öyle bir çadır ihsan olunur ki (*min lü'liin mücevvefetin*) "İçi boş, izzet-ikrâm ile süslenmiş, donatılmış inciden bir çadır ihsan olunur."

Yâni inci nasıl pırıl pırılsa, içi dışı öyle müzeyyen, öyle süslü, öyle hoş, öyle güzel bir çadır ihsan olunur. (*Tùlühâ sittûne mîlen*) "Uzunluğu altmış mildir." Yâni küçücük bir şey tasavvur etme, altmış mil uzunluğundadır bu çadır.

(*Li'l-abdi'l-mü'mini fîhâ ehlün*) "Orada mü'min kulun kendi zevcelerinden ve hur-i ıynden aileleri vardır, ehl-ü ıyâli vardır (*yetùfu aleyhim*) onları dolaşır bir bir; (*lâ yerâ ba'duhum ba'dà*) içi

---

[110] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.478, no:5070; Ebûbekir ibn-i Abdullah ibn-i Kays Rh.A. babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.491, no:39387; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.491, no:18700.

o kadar geniş, o kadar safalı, o kadar hoştur ki birisi ötekisini görmez büyüklüğünden.”

Yâni, “Müteaddit zevceleri vardır ama, birisi ötekisini görmez mesafenin uzaklığından.” diye, cennetteki o cennet köşklerinin, çadırlarının halinden bahsetmiş Efendimiz... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize sözünü duyduğumuz bu nimetlere ermeyi nasib etsin...

“—Haa, dünyadayken bir gün böyle demişti Hocamız, çok şükür, Mevlâ lutf u keremiyle bize bunu da ihsan eyledi!” dersiniz inşâallah!

d. Yürüyerek Haccedenin Karşılığı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[111]

لِلْمَاشِي أَجْرُ سَبْعِينَ حَجَّةً ، وَلِمَنْ يَرْكَبُ أَجْرُ حَجَّةٍ.

(الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 351/4 (*Li'l mâşî ecru seb'îne hacetin, ve limen yerkebu ecru haccetin.*) Deylemî'nin, Ebû Hureyre RA tarafından rivayet edilen bir hadis-i şerifi burada yer aldı. Peygamber SAS hacdan bahsediyor bu hadis-i şerifinde.

(*Li'l mâşî*) “Yürüyen için vardır (*ecru seb'îne haccetin*) yetmiş hac sevabı vardır. Yürüyerek hacceden kimse için, yetmiş hac sevabı vardır. (*Ve limen yerkebu*) Bir bineğe binerek hacceden kimseye ise, (*ecru haccetin*) sadece bir hac sevabı vardır.”

Yâni yürüyerek hacceden kimseye yetmiş misli büyük sevap veriliyor demek. Bu da çektiği sıkıntıdan ve attığı adımlardan dolayıdır. Çünkü bir insan, bir hacı bir adım attığı zaman,

---

[111] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.134; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.59, no:60; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c,III, s.322, no;4967; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.26, no:11895: *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.492, no:18703.

kendisine yedi yüz harem-i şerif hasenesi ihsan olur, Mekke hasenesi...[112] Yâni başka yerin hasenesi değil, Harem-i Şerifin hasenesi ihsan olunur, Harem-i Şerifin hasenesi de başka yerinkine nisbetle yüz bin misli fazladır. Yedi yüz çarpı yüz bin eder yetmiş milyon... Bir hacı efendi bir adım attı mı yetmiş milyon hasene alıyor.

"Hasene nedir?" diye sormuşlar bir başka hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri'ne de... Medine'nin malum, bir tarafında bir büyük dağ var; ovanın ortasında tek başına duruyor, Uhud Dağı derler ona. Bir de eteğinde savaş olmuş, Uhud Savaşı... Müslümanlarla kâfirler savaş etmişler, Hz. Hamza Efendimiz şehid olmuş... İşte onun kadar büyük demiş... Görsünler de anlasınlar ne kadar büyük ecir olduğunu; Uhud Dağı kadar demiş.

Yâni yetmiş milyon tane öyle ecir ne demek! Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize böyle makbul, mebrur, hayırlı, feyizli haclar nasib eylesin! Her adımda o ecri tekrar tekrar ihsan ediyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

e. Kadının iki Örtüsü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[113]

---

[112] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.244, no:2791; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.631, no:1692; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.105, no:12606; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.122, no:2675; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.431, no:3981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331, no:8429; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.397, no:1211; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.42, no:11894; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XX, s.244, no:22008.

[113] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.123, no:12657; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.151, no:8240; Taberânî, *Mu'cemü's-Sagîr*, c.II, s.230, no:1078; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.327, no:4978; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.15; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.167, no:10832; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.413, no:45166; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.407, no:1308; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.572, no:7661; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.492, no:18704.

لِلْمَرْأَةِ سِتْرَانِ: اَلْقَبْرُ، وَالزَّوْجُ . قِيلَ: فَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ ؟ قَالَ: اَلْقَبْرُ

(عد. وقال منكر، كر. عن ابن عباس)

RE. 351/5 (*Li'l-mer'eti sitrân: El-kabru ve'z-zevcü. Kìle: Fe eyyühümâ efdalü? Kàle: El-kabru.*) İbn-i Abbas RA'den rivayet edilmiş bir hadis-i şerif... Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

(*Li'l-mer'eti sitrân*) "Kadının iki tane örtüsü vardır." Kadın örtünüyor ya, setr-i avret diyoruz. Hani avret mahallini erkek de örtecek, malum... Erkek kısa mayo giyebilir mi? Giyemez. Erkek de dizinden beline kadar korunacak. Kadın da ayak bileğinden yüzü, elleri hariç, ayakları hariç bütün vücudunu örtecek... Örtü var ya, örtünmek var ya İslâm'da... Hani setr-i avret namazın farzlarından biri ya... O olmazsa, kadın açık olursa olmaz namaz. On iki farzından birisi...

"Kadının iki örtüsü vardır." diyor Peygamber Efendimiz. Koruyacak yâni onu... Örtünmesi gereken yerlerini örtecek. Kumaş hatıra gelir değil mi?

Arkasından diyor ki: (*El-kabru ve'z-zevcu*) "Birisi kabirdir, birisi kocasıdır." Yâni kadın evlendi mi başkasına açınmasın, mânâsı çıkıyor, ben öyle anlıyorum. Bir kocasına açınır evinde, o caiz; çünkü evlenmişler, Allah nikâhı helâl kılmış. Bir de kabir... Ne kadar mânâlı bir hadis-i şerif... Hepsi öyle de...

(*Kìle: Feeyyühümâ efdalü*) "Bu iki örtüden hangisi efdal, hangisi daha faziletli yâ Rasûlallah?" diye sormuşlar. (*Kàle: El-kabru.*) "Kabir daha faziletli" buyurmuş.

İmam Şâfî Hazretleri'nin bir şiirini naklederler,

Arkadaşım bana bir sır söyledi,
Ben göğsümü o sırra kabir yaptım.

Yâni, kabre kapatırsın, kabir bir daha açılmaz ya; kimseye söylemeyeceğim mânâsına... Kabir tabi herkesin gireceği bir yer,

onu bir tarafa bırakırsan; bir kocası var açınabileceği… Başka kimseye açılmayacak, saçılmayacak, ziynetlerini göstermeyecek.

“—Ziynetler nelerdir hocam? Küpesi, bileziği falan mı?”

“—Onlar da ziynet ama bir de Allah’ın verdiği ziynetler var…”

“—Nereden biliyorsun bu vücut güzelliklerinin de güzellik olduğunu?”

Bir ayet-i kerimede buyuruyor ki Allah-u Teàlâ Hazretleri… Kur’an-ı Kerîm edeb, edebiyat dolu bir kitap. Diyor ki: “Kadınlar ayaklarını vurdura vurdura yürümesinler, topuklarını yere vurdura vurdura, çaktıra çaktıra yürümesinler, gizledikleri süsleri görünsün diye...”

Demek ki salına salına, başkasının dikkatini çekecek bir tarzda yürümeyecek… Gizlenmiş olan ziynetleri ortaya çıksın diye öyle yürümesinler diyor. Demek ki maksat vücudun endâmı, tenâsubu, güzelliğiymiş, o anlaşılıyor, onları göstermeyecek kimseye bir hanım.

Şimdinin felsefesi nerede, Yirminci Yüzyılın gayr-i dînî felsefesi nerede, din dışı felsefesi nerede; İslâm’ın felsefesi nerede… İslâm kadına bir kocasını gösteriyor, bir de kabri gösteriyor, başka yerde yok böyle bir açılma saçılma, ziynetini gösterme diye… Yirminci yüz yılın felsefesinde de kadın gösterebildiği her yeri gösteriyor. Kanun eğer bir hudut çizmese, göstermediği yer yok. Bereket versin, bazı memleketlerde yine birazcık bir hudut, bir şey var da; şu kadarını gösteriyor, kanun nisbetinde gösteriyor. Orasını da açsan, o kanunun da kapısını açsan her tarafını artık gösterecek.

Yapar mı? Yapar… Kâfir, İslâm’a inanmazsa, imana gelmemiş ise yapar. İnsanı insan eden imandır. İnsanı sultan eden, aliyyü’l-âlâ insan eden İslâm’dır, imandır. O mertebelere o çıkartıyor. İmansız yapar, ona sözüm yok. Benim sözüm imanlılara…

“—Sen Allah’a inanmıyor musun?”

“—Ne demek hocam, *el-hamdü lillâh* müslümanım, babadan, dededen, neneden; taa evvelki zamanki zamandan beri müslümanım! Tevbe estağfirullah, nasıl söz… Müslümanım

hocam!"

"—Pekiyi bu ne, bu hal ne?"

Bak Peygamber Efendimiz nasıl diyor? Yâni şöyle biz *el-hamdü lillâh* müslümanız da, Fatih de güzel bir semt; başka yerleri bilmiyoruz. Hadi bir de yaz aylarında bazı yerler var, mesela sıcak memleketler var; Antalya'sı var, Marmaris'i, Bodrum'u şurası, burası var; bildiğimiz bilmediğimiz kıyı kentleri. Orada neler oluyor, bilmiyoruz ki…

Ne olacak o halde? Kadın zevcesiyle, helaliyle serbest evinde; o zaman istediği gibi giyinir, istediği gibi örtünür; mühim değil… Amma dışarıda kendisini örtünün altına alacak, kıymetli şeyler örtülü olur. Mücevherler kutularda olur, adi şeyler işportada satılır, meydanda olur. Ambalaja bile lüzum görmezler, olduğu gibi satarlar. İsterse bozulsun, ne olacak? Adi çünkü, kıymeti yok...

Örtünmek izzettir, ikramdır, şereftir. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerîm'de örtünmeyi bir nimet olarak kullara verdiğini de bildiriyor. Örtünmek bir nimet, en iyi örtü de takvâdır diye sonra bildirmiş. Takvâ da bir manevi örtü tabii… Takvâ da Allah'tan korkmak demek. Yâni Allah'tan korkunca, insan örtünür, Allah'tan korkmazsa, her şeyi yapar insan. Kocası kapıdan çıkar, o arka kapıdan başkasını alır; Allah korusun. Her şeyi yapar. İnsan Allah'tan korkunca insan oluyor. Evin huzuru Allah'tan korkunca oluyor. Cemiyetin huzuru Allah'tan korkulduğu zaman oluyor.

Bir koca karısından emniyette olmazsa, bir kadın kocasının nereye gittiğinden, ne yaptığından emniyette olmazsa; o aile yuvasında bet-bereket olur mu? Oluyor mu? Olmuyor…

O halde, müslümanlık güzel! Ne çırpınıyorsun yâni? Ailenin saadetini sağlıyor müslümanlık, daha ne istiyorsun? Aileye huzur getiriyor, bereket getiriyor, asalet getiriyor… Çocuklar asil oluyor. Çünkü bir insan bir günah işledi mi, ruhen yıkılır, istediği kadar burnunu havaya kaldırsın. Ezilir günahın ağırlığı altında... Öyle ezilen bir kadın, çocuğunu da güzel terbiye edemez.

Namuslu bir anne çocuğunu güzel yetiştirir. Namuslu, iffetli, namaz başörtülü, bembeyaz başörtülü, eli tesbihli, ağzı dualı kadının çocuğu güzel olur. Ötekisi çocuğuna sahip olamaz ki; çocuğuna bir söz söylese, çocuğu beş söz söyler ona. Söylüyor, duyuyoruz nitekim.

“—Sen şöyle yapıyorsun, sen yapıyorum çok mu?” der, duyuyoruz böyle sosyetik ailelerin nice aile facialarını duyuyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi imandan, İslâm’dan ayırmasın! Tesettür zulüm müdür, kadınlara zulüm müdür? Değil! Kadınlara şeref bahşedici bir husustur.

f. Namaz Kılana Verilen Mükâfatlar

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[114]

لِلْمُصَلِّي ثَلَاثُ خِصَالٍ: يَتَنَاثَرُ الْبِرُّ عَلَيْهِ مِنْ عَنَانِ السَّمَاءِ إِلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ، وَتَحُفُّ بِهِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ لَدُنْ قَدَمَيْهِ إِلَى عَنَانِ السَّمَاءِ، وَيُنَادِيهِ مُنَادٍ: لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَنْ يُنَاجِي، مَا انْفَتَلَ (محمد بن نصر في كتاب الصلاة عن الحسن مرسلاً)

RE. 351/6 (*Li’l musallî selâsü hısàlin*) “Namaz kılan kimseye üç haslet verilir, üç nimet var; namaz kılan kimsenin mazhar olduğu üç nimet var.” Bir; bir demiyor ama ben hatırınızda kalsın diye sayarak söylüyorum, hadis-i şerifte “bir” sözü yok.

(*Yetenâseru’l-birru aleyhi min anâni’s-semâi ilâ mefrıkı nefsihî*) “Gökteki bulutların yanından başının saç ayrım yerine kadar,

[114] Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.49, no:150; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.289, no:18923; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVII, s.500, no:18710.

başının tepesine kadar üzerine Allah'ın *birri*, iyilikleri yağar, saçılır; namaz kılan kimseye... Namaz kılan insan namaza durdu mu, gökten, bulutlardan başının üstüne Allah'ın *birri, birr* dediğimiz iyilikleri, lütufları, ihsanları, keremleri, bağışları saçılır.." Birincisi bu...

İkincisi: (*Ve tehuffu bihi'l-melâiketü min ledün kademeyhi ilâ anâni's-semâi*) "İki ayağının yerinden, yine gökteki bulutlara kadar her tarafını melekler kuşatır, sararlar." Yâni üşüşüyorlar etrafına, çepeçevre melekler üşüşüyor namaz kılan kimseye.

(*Ve yünâdîhi münâdin*) "Bir çağırıcı, seslenici seslenir. (*Lev ya'lemu'l-musallî men yünâcî, men fetele.*) Eğer namaz kılan kimin huzurunda, kiminle söyleştiğini, kiminle konuştuğunu idrâk etse, gözünün başka yere döndürmezdi, yüzünü başka yere çevirmezdi!" diye nidâ olunur kendisine.

Namazı da taklîden kılıyoruz, namaz da bizim ıslah olması gereken birçok hallerimizin bulunduğu bir ibadet şekli. Namazı babadan, dededen gördük diye kılıyoruz. Namaz kılmaya çocukluktan alıştığımız için bırakmaktan korkuyoruz, korkaklık var, bırakmaktan koruyoruz; ama kılarken kılmaya dikkat etmiyoruz.

"—Öğle vakti geldi, kılıvereyim hemen..."

Paldır küldür paldır küldür... Yerden tavuğun yem topladığı gibi... Ne secdesi belli, ne rükûsu belli, ne okuduğu şeyden içine bir şey geliyor... Tamam, bitti, seccadeyi kapatıyor, dua da etmiyor. Ya hu bir işti çalıştığı zaman akşam ücretini alır, sen bir dua et bakalım o kadar namaz kıldın, şey yaptın; dua da bir ibadet, Allah ihsan edecek, va'd etmiş, dua da etmiyor, seccadeyi kapattığı gibi çıkıp gidiyor. Yâni *yasak savmak* derler buna; namazı kılmadı demesinler gibilerden, namazı kılıyor; ama öyle kılıyor. Namaz böyle değil!

Bak kişi kiminle söyleştiğini bir bilse, kime fısıldadığını bu sözleri...

"—Kime söylüyorsun, bıdır bıdır dudakların kımıldıyor, kime

söylüyorsun o sözleri?”

Onu bilse gözü başka yer mi görür? Başka tarafa mı bakar? Namazlarımızı da çok ibtidâî bir şekilde kılıyoruz, Afrika yerlileri gibi kılıyoruz yâni, belki onlar bizden iyi kılıyordur. Şuursuz kılıyoruz, halbuki namaz mü’minin mi’racıdır. Allah-u Teàlâ Hazretleri lütfeylemiş, huzuruna kabul ediyor günde beş defa…

Gidebilir misin reis-i cumhurun yanına beş defa, valinin yanına gidebilir misin? Gidemezsin… Günde beş defa şu kâinatın sahibi olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, Allah-u Azîmü’ş-şân seni huzuruna çağırıyor, girebiliyorsun huzuruna… Huzur-u âlîsine dâhil oluyorsun, söyleşiyorsun. Konuşmana da fırsat veriyor. Hamd ediyorsun, şükrediyorsun, dua ediyorsun, istiyorsun, eğiliyorsun, yalvarıyorsun, yakarıyorsun; ondan sonra selam verip çıkıyorsun.

O kadar kıymetli bir ibadet ki; kadr u kıymetini insan biraz dinler tarihi bilgisi olsa, başka dinleri incelese… Başka dindarlar ne yapıyorlar acaba, nasıl vakit geçiriyorlar? Öteki dinlerin adamları ne ibadet ederler? Bir gör bakalım İslâm’ın güzelliğini anlamak için… Bir etrafına bak, *el-hamdü lillâh* Allah bize namaz gibi bir nimet vermiş ki, nimetlerin en hoşlarından birisi.

Peygamber SAS Efendimiz:[115]

قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

(*Kurretü aynî fi’s-salâh*) buyurmuş, “Benim gözümün serinliği

---

[115] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128, no:12315; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; İbn-i Sa’d, *Tabakàtü’l-Kübrâ*, c.I, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.371, no:6812; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.303; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.135, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.160, no:666; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.454; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.449, no:18912, 18913; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.73, no:1089; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IX, s.496, no:8916.

namazda!" gözüm serinliyor, yâni içim rahatlıyor, gözüm şenleniyor diyor namazda…

Biz de angarya gibi kılıyoruz. E angarya gibi kılarsak ne olur, aman Allah saklasın:

وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلاَةِ قَامُوا كُسَالَى، يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلاَ يَذْكُرُونَ

اللهَّ إِلاَّ قَلِيلاً (النساء:١٤٢)

(*Ve izâ kàmû ile's-salâti kàmû küsâlâ, yurâûne'n-nâse, ve lâ yezkurûna'llàhe illâ kalîlâ*) Münafık olursun!

(*Ve izâ kàmû ile's-salâti*) "O münafıklar namaza kalktıkları zaman, (*kàmu küsâlâ*) tembel tembel kalkarlar; istemeye istemeye, ayakları geri gide gide kalkarlar. (*Yurâûne'n-nâse*) İnsanlara gösteriş için namaz kılarlar." İnsanlar olmasa zaten kılmaz, ayıp olur,

"—Bak, hacı efendi hacca gitmiş de namaz kılmıyor!" demesinler diye kılar veyahut başka bir sebepten kılar…

(*Ve lâ yezkurûna'llahe illâ kalîlâ*) "Allah'ı ancak çok az anarlar münafıklar…" (Nisâ, 4/142)

Bak, Allah'ı anmaz demiyor, bizim gafletimizin büyüklüğüne bakın ki, münafıklar Allah'ı anmaz demiyor ayet-i kerime, az anarlar diyor. Münafıklar namaza tembel tembel kalkarlar, insanlara mürâîlik yapalar ve Allah'ı az anarlar diyor. Sen ne kadar anıyorsun Allah'ı? Bir kıyasla… Aman Allah korusun, üzerinde bir münafıklık alâmeti belirmişse, silkin; at o alameti. Mü'min Allah'ı çok zikredecek, dilinden düşürmeyecek.

Bir insan bir şeyi sevdi mi çok söyler. Dilinden düşürmez. Sen hiç âşıkların hikâyelerini okumadın mı? Kerem ile Aslı hikâyelerini falan? Seven insanın hali ne olurmuş?

Allah-u Teàlâ Hazretleri namazın zevkine erdirsin bizi!

g. Kölenin Üç Hakkı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[116]

لِلْمَمْلُوكِ عَلَى مَوْلاَهُ ثَلاَثٌ: لاَ يُعَجِّلُهُ عَنْ صَلاَتِهِ، وَلاَ يُقِيمُهُ عَنْ طَعَامِهِ، وَيَبِيعُهُ إِذَا اسْتَبَاعَهُ (تمام، وإبن عساكر عن إبن عباس؛ قال إبن عساكر: حديث غريب)

RE. 351/7 (*Li'l-memlûki alâ mevlâhu selâsün*) "Köleye efendisi üzerinde üç hak verilmiştir. Efendisinden üç şeyi istemeye hakkı vardır kölenin."

"—Hocam, müslümanlık köleliği kabul ediyor mu?"

"—Ediyor, ne var? Ediyor… Müslümanlık köleliği kabul ediyor, ne olacak?"

"—Efendim, Avrupa'da kölelik yok!"

Sen o Avrupalıların halini bilsen, serâpâ kölelik onların işi… Ömürleri kölelikle geçmiş, başkalarını da köle yapmakla geçmiş. O Amerikalıların okumadın mı Afrika'dan yakalayıp yakalayıp da kendi tarlalarından çalıştırdıkları müslüman asıllı zencileri… Müslümanlığı kötülemek için şey yapıyorlar, evet müslümanlıkta kölelik müessesesi var. Bir harpte çarpışırsın, adamı esir alırsın kölen olur. İster kesersin, ister hayatını bağışlarsın köle olur; var… Cihad olduğu müddetçe, köle de olur. Olacak, normal…

Ama köle müslüman olursa, ne güzel, ne âlâ… Müslüman bir kimseyi köle alabilir miyim? Alamazsın… Müslüman bir cevherdir, o köle olmaz. Köle edilemez, öyle bir şey yok. Kâfirken köle alırsın, köleyse öyle olur; ama müslümanı köle alamazsın. İslâm böyle bir tarzda köleliği kabul ediyor ki gayet makuldür. Her zaman her yerde olağan şeydir. Adamlar esir kamplarında çalıştırmıyorlar mı harp esirlerini, çalıştırmıyor mu? Yapıyorlar,

---

[116] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.472; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.350, no:351; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.83, no:25072; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.22, no:18715.

oluyor yâni, olması normal. Bir köle müslüman oldu, tamam… Müslüman oldu diye kölelikten çıkmaz. Sonradan müslüman oldu, kölelikten çıkmaz. Ama Allah nasib ederse, efendisi bağışlar falan, şöyle şartlar var, kölelikten kurtulmayı çok kolaylaştırmış dinimiz; ayrı…

Şimdi köle bir müslüman, efendisi üzerinde üç hakkı var diyor Peygamber Efendimiz. Çünkü o devirde köle çok, Peygamber Efendimiz zamanında. Peygamber Efendimiz köleliği azaltmak için çok çalışmış, çok emirler buyurmuş; köle çok… Bir, kölenin hakkı neymiş, efendisi nasıl davranacak ona:

1. (*Lâ yuaccilühû an salâtihî*) "Namazından onu çabuk çekip alamaz."

"—Kölesin, gel buraya, çabuk, işimi yapacaksın, bırak!" falan diye namazı aceleye getirttirmez. Kılsın, edeble, erkanla, usul ile, tadına vararak o namazı kılsın. Namazı kılarken efendi onu çağırıp, şey yapmayacak. Kısa kestirtmeyecek.

2. (*Ve lâ yukìmuhû an taàmihî*) "Yemek vakti geldiği halde onu ayakta tutmayacak." Yemek vakti gelmiş, işaret etse de gitsem, karnımı doyursam diye bekliyor, hâlâ ayakta tutuyor köledir diye; öyle yapmayacak.

3. (*Ve yebîuhû ize'stebâahû*) "Satılmasını istediği zaman da onu satacak."

Tabii satmak bir başka kimseye olabildiği gibi, köle kendisini de belli şartlarla bir anlaşma yaparak, efendisine belli parayı, kölelik ücretini ödemek şartıyla kölelikten kurtarabilir İslâm'da… bu üç hakkı vardır demiş ibn-i Abbas RA'ın rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz…

h. İnsanların Üç Sığınağı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[117]

---

[117] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.146; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.240, Şamlı bir şahıstan; o da babasından, dedesinden.

لِلنَّاسِ ثَلاَثَةُ مَعَاقِلَّ: فَمَعْقِلُهُمْ مِنَ الْمَلْحَمَةِ الْكُبْرَى الَّتِى تَكُونُ لِعَمِقِ أَنْطَاكِيَّةِ دِمَشْقُ؛ وَمَعْقِلُهُمْ مِنَ الدَّجَّالِ، بَيْتُ الْمَقْدِسِ؛ وَمَعْقِلُهُمْ مِنْ يَأْجُوجِ وَمَأْجُوجِ، طُورُ سِينَاءَ (حل. كر. عن الحسين بن علي؛ كر. عن يحيى بن جابر الطائي مرسلا)

RE. 351/8 (*Li'n-nâsi selâsetü meàkılle*) "İnsanoğlunun üç tane sığınağı vardır; melcei, barınağı, kalesi vardır." Neredeki kaleler bunlar? Kıyamet alâmetleri olarak insanların başına gelecek bazı şeyler var, onlarda nereye sığınacaklarını bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz, pek çok hadis-i şerifinden kıyameti anlatmıştır. Kıyametin şartlarını anlatmıştır, kıyametin alâmetlerini anlatmıştır. Neler neler olacak, ondan sonra neler neler olacak, onları anlatmıştır. Bu hadis-i şerif onlardan bir hadis-i şerif... Buyuruyor ki:

"Üç tane sığınağı vardır müslümanın:

1. (*Fema'kılühüm mine'l-melhameti'l-kübrâ elletî tekûnü liamikı antakıyye*) Antakya'nın Amik Ovası'nda büyük bir savaş olacak, o büyük savaştaki barınağı (*dimaşk*) Şam Şehri olacak."

İlerideki bir zamanda müslümanlar ile kâfirler kapışacaklar Antakya Ovası'nda; kıyametin alâmetleri olarak... Buna *Melheme-i Kübrâ* derler, büyük savaş, kanlı bir savaş olacak yâni. Bu büyük savaşta müslümanların barınağı, sığınağı Şam olacak, Şam tarafında olacak.

2. (*Ve ma'kılühüm mine'd-deccâli beytü'l-makdisi*) "Deccal çıktığı zaman da barınakları, sığınakları Kudüs şehri olacak. Deccal'la mücadelede Kudüs şehri olacak.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.260, no:38649; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.4, no:18722.



3. (*Ve ma'kılühüm min ye'cûci ve me'cûci tûru sînâ'*) Ye'cüc ve Me'cücün hücumunda da sığınakları *Tur-u Sinâ* olacak, Sinâ'daki Mûsâ AS'a vahiy gelen meşhur dağ olacak."

Burada kıyametin havadislerinden, ahir zamanın havadislerinden üç tanesi bahsediliyor, anlatılıyor. Birisi Antakya Ovası'nda müslümanlar ile kâfirler bir harp edecekler. Dokuz yüz bin kâfir gelecek oraya hadis-i şeriflerden anladığımıza göre... Dokuz yüz altmış bin kâfir gelecek oraya. Müslümanlarla bir büyük mücadele olacak, grup grup, bölük bölük, çeşitli safhaları olacak o işin.

Sonra Deccal çıkacak, Deccal müslümanları aldatmaya çalışacak. Müslümanların zayıfları ona uyacaklar; kuvvetlileri onun alnında *hâzâ kâfir* yazıldığını görecekler, uymayacaklar. Deccal'a tâbî olanlar cehenneme gidecek, Deccal'a uymayanlar kurtulacak. Bu hususta çok hadis-i şerifler var... Çok rümuzlar, işaretler, esrarlar var.

Üçüncüsü de Ye'cûc ve Me'cûc çıkacak, yeryüzünü



kaplayacaklar, her tarafı istila edecekler, Suları kurutacaklar, herkesi kesip öldürecekler. Hatta o kadar edepsizleşecekler ki, "Yerdeki insanların hepsini öldürdük, şimdi göktekileri öldürelim!" diye silahlarını göğe atacaklar. İşte o zaman müslümanların sığınakları Tur-i Sinâ olacak diye bu kıyamet ahvalinden bazılarını bu hadis-i şerifte efendimiz anlatmış ki, uzun bir bahistir.

i. Ölümün Şiddeti

Gelelim diğer hadis-i şerife:[118]

لَمْ يَلْقَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا قَطُّ مُنْذُ خَلَقَهُ اللهُ أَشَدَّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ، ثُمَّ

---

[118] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.569, no:42209; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.59, no:3893; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.23, no:18765.

إِنَّ الْمَوْتَ لَأَهْوَنُ مِمَّا بَعْدَهُ (حم. عن أنس)

RE. 351/9 (*Lem yelkabnu âdeme şey'en kattu münzü haleka'llahu eşedde aleyhi mine'l-mevti, sümme inne'l-mevte le ehvenu mâ ba'dehû.*)

Bu hadis-i şerife çokça dikkat ederek dinleyin, Enes ibn-i Mâlik RA'ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:

"İnsanoğlu, Allah-u Teàlâ Hazretleri onu yarattığı zamandan beri, yâni yeryüzünde insan nesli bulunduğu zamandan beri, şu Ademoğulları dediğimiz bizim cinsimiz olan mahlûklar, ölümden daha şiddetli bir şeyle karşılaşmadılar."

Ölüm hadisesi çok şiddetli bir hadise… Bir başka hadis-i şerifte anlatmış ki Peygamber Efendimiz: "İnsanın, Azrâil AS'ı görüvermesi, bin tane kılıç darbesi yemekten daha şiddetliymiş, Azrâil karşısında beliriverecek ya… Bin tane kılıçla vurulsa insan, lime lime olur etleri; bin tane kılıç darbesi görmekten daha şiddetliymiş." Burada da öyle diyor, "Âdemoğlu, Allah onu yarattığı zamandan bu zamana gelinceye kadar, ölümden daha şiddetli bir şey görmedi."

Demek ki bizim fecî diye tavsif ettiğimiz bütün hadiseler, ufak tefek şeylermiş; ölüm en büyük hadise, çok şiddetli bir hadise, çok korkunç bir hadise. Amma (*sümme inne'l-mevte le ehvenu mâ ba'dehû*) "Ama ölün de kendinden sonra gelecek hadiselerin en hafifidir." Ondan sonra da daha neler neler olacak… Münker ve Nekir gelecek, kabirde sorgu-sual olacak, ondan sonra kabirden kalkış olacak, insanlar büyük bir sarhoşluk, büyük bir sarsıntı içinde çeşitli sıkıntılara mazur kalacaklar, sonra *Arafat*'ta, *Mevkıf*'ta uzun, çok sıkıntılı bekleyişler olacak. Kalpler, gönüller boğaza gelecek sıkıntıdan. Öyle anlatıyor, (*beleğati'l-kulûbi'l-hanâcire*) "Kalpler boğazına gelecek insanın." Canı boğazına gelecek, o kadar sıkıntılar olacak.

Ondan sonra kitaplar açılacak, hesaplar görülecek, ondan

sonra cehenneme girecekler insanlar; o sıkıntılar nazar-ı itibâra alınırsa ölüm en hafifi gene... İnsanoğlu ölümden daha şiddetli bir şey görmemişken, ölüm ondan sonrakiler için yine en hafifi...

Her sabah dua ediyoruz, hem de üç defa söyleyerek:

اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْمَوْتِ ، وَفِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ اَللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا

سَكَرَاتِ الْمَوْتِ ، وَلاَ تُعَذِّبْنَا بَعْدَ الْمَوْتِ !

(*Allàhümme bârik lenâ fi'l-mevt, ve fîmâ ba'de'l-mevt.*) "Yâ Rabbi! Bize ölümü mübarek eyle, ölümden sonrasını mübarek eyle! (*Allàhümme hevvin aleynâ sekerâti'l-mevt, ve lâ tuazzibnâ ba'del-mevt.*) "Yâ Rabbi! Ölümün sarhoşluklarını, sekerâtımızı bize kolaylaştır, bizi ölümden sonra azablandırma!" diye dua ediyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri dualarımızı kabul eylesin! Bizi şu ölüm denilen hadisenin sekerâtından hıfz u himâye eylesin!

Kimisine:

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ . فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ

(الواقعة:٨٨-٨٩)

(*Feemmâ in kâne mine'l-mukarrabîn*) [Fakat ölen kişi mukarrabûndan ise, (*Feravhun ve reyhânün ve cennetü naîm*) ona rahatlık, güzel rızık ve Naîm Cenneti vardır.] (Vâkıa, 56/88-89)

Böyle gül koklama gibi, hoş bir hal ile gelip geçecek, kuş uçar gibi... Allah bizi böyle âsân bir vech ile ölüp de huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varanlardan eylesin!

Az önce anlattı ki bir teyze annesini; Kadir Gecesi'nde ölmüş. Gündüz hazırlıklarını yapmış kandile göre, hediyelerini sağa sola göndermiş, bunları yiyecekleri göndermiş; akşam da ruhunu teslim edivermiş. Kimisine de Allah duyurmuyor demek ki, şöyle

küçük bir böceğin insanı bir küçük ısırması gibi bir şeyle acısını duyurmadan, sevdiği kulu öyle kolayca bu badireden atlatıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize hayatta da ölümde de ölümden sonrasında da lütfunu ihsan eyleyip, o sıkıntılardan bizleri berî ve uzak eylesin!

j. Allah'tan Afiyet İsteyin!

Bu hadis-i şerif de sonuncu hadis-i şerif ki, vaktimiz dolduğu için, sayfa da bitti... Bitireceğiz bu hadis-i şerifle... Peygamber Efendimiz afiyetten, afiyet dediğimiz nimetten bahsediyor, buyuruyor ki:[119]

لَمْ تُؤْتَوْا شَيْئًا بَعْدَ كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ مِثْلَ الْعَافِيَةِ ، فَاسْأَلُوا اللهَ الْعَافِيَةَ

(هب. عن أبي بكر)

RE. 351/11 (*Lem tu'tev şey'en ba'de kelimeti'l-ihlâsi misle'l-àfiyeti, feselu'llàhe'l-àfiyete.*)

(*Lem tu'tev şey'en ba'de kelimeti'l-ihlâsi misle'l-àfiyeti*) "Ey Ashabım! Size *"Lâ ilâhe illa'llàh"* kelime-i tayyibesinden, ihlâs sözünden, *"Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*" diye imanımızı belli etme ifadesi olan o sözden sonra, afiyetten daha güzel bir nimet bahşedilmedi, verilmedi. Sizlere afiyetten daha hoş başka bir şey verilmedi." diyor Peygamber Efendimiz... (*Feselu'llàhe'l-àfiyete*) "O halde Allah'tan afiyeti isteyin!"

En güzel şey afiyettir. Bu hadis-i şerif burada bu kadar tamamlanıyor. Hem bunun râvîsi Ebû Bekr-i Sıddîk RA Efendimiz'dir. Onun öyle hadis-i şerifleri çokça değildir, biraz az az rivayet etmiş, "Allah'tan afiyet isteyiniz!" buyurmuş. Bir başka hadis-i şerifte biraz izahat var, diyor ki orada Peygamber

---

[119] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.4, no:10; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.161; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.6, no:24; Hz. Ebûbekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.90, no:3280; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVIII, s.13, no:18739.

Efendimiz: “Allah’tan bir şey istemeyi murad ettiğiniz zaman afiyeti isteyin.”

“—Yâ Rabbi! Bana dünyada, ahirette afiyet ver!” diye afiyeti isteyin.

Neden? Çünkü afiyet hem hastalıklardan uzak olmayı ifade eder, vücudun sağlığını ifade eder; hem de belalardan, sıkıntılardan uzak olmayı ifade eder. yâni vücudu dinç, başı dinç olur insanın afiyette oldu mu; ruhen de bedenen de dinç ve sıhhatte, afiyette olur.

Şimdi bu hadis-i şerifte bir incelik gelmiyor mu hatırınıza? İnsanoğullarına verilen şey… Afiyet güzel bir şey yâni, hasta olmayacak, hiç elemi, kederi olmayacak; daima şen, esen, hoş hal ile yaşayacak; güzel şey değil mi? Güzel ama bu birinci değil, dikkat ederseniz; (*ba’de kelimeti’l-ihlâs*) *Lâ ilâhe illa’llah* sözü birinci. En büyük nimet insanın şu sözü söylemesi… Her bakımdan, işi neresinden tutturacak olursanız olun, bir kere *Lâ ilâhe illa’llah* insana imanı kazandırdığı için. Yâni *Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah* deyince insan mü’min oluyor, dünya ve ahiretin saadetini kazanıyor o bakımdan en büyük nimet; bir… Ondan sonra bu kelimeye Allah bazı özellikler, bazı imtiyazlar, bası hassaler vermiştir ki insan bunu söylediği zaman o nimetlere nail olur. Bir takım esrarı vardır yâni bu kelimenin, bu kelime sayesinde o nimetlere erer insan.

Mesela, *Lâ ilâhe illallah* dedi mi, Allah onu hıfz u himaye eder, sıkıntısından kurtarır, felaha çevirir halini.

Bizim arkadaşlardan birisi *Cebelü’r-Rahme*’ye çıkmış Arafat’ta… Cebelü’r-Rahme Peygamber Efendimiz’in Vedâ Hutbesi’ni okuduğu yer. Oraya bir de beyaz sütun koymuşlar. Namaz kılınacak bir namazgâh var. Çok kıymetli bir yeri Arafat’ın… Rahmet dağının üstü, Cebelü’r-Rahme’nin üstüne… Oraya çıkmış ama oraya çıkmak akıl kârı değil yâni… Çünkü öyle bir izdiham var ki orada, her sene kaç kişi ölüyor, şehid oluyor.

Ben de bir kere yalnız başıma, çocuklar çadırda dururken bir

yürüyeyim dedim. Yolun yarısında, caddenin düzünde, daha tepenin yanına yaklaşmadan bir yerde bir sıkıştım, canım gidiyordu yâni... Zor döndüm geriye, anladım ki oraya varılmayacak, varılmayacağını aklım kesti.

Şimdi bizim arkadaş, güçlü kuvvetli diye kalkmış, gitmiş Cebelü'r-Rahme'ye... Çıkmış yukarıya; ama kalabalık, izdiham arasında kenetlenmiş kalmış. İleri gidemiyor, geri gidemiyor; sıkışmış, kalabalık öyle bir tazyik etmiş ki pazusunun kuvveti, gücü, bedenini gücü, kuvveti para etmemiş. Nefes alamamaya başlamış, sıkışmaya başlamış, nefes alamıyor; ölecek... Artık kemikleri çatırdamaya başlayınca, "Tamam, başkaları da öldü burada, ben de öleceğim galiba..." demiş. "Kelime-i şehadet getireyim de, öyle öleyim!" diye, son nefeste o sözü söyleyerek öleyim diye başlamış *lâ ilâhe illallah* demeye...

Kendisi anlatıyor hem de mühendis arkadaşımız, yüksek mühendis. Amerika'yı şeyi falan görmüş bir kimse. Almanya'da bulundu, Amerika'da senelerce bulundu, çeşit çeşit tahsiller yaptı, yâni şey bir insan. Diyor ki: "Nasıl olduğunu anlayamadım, kendimi ferahta buldum!" diyor. Esrârengiz bir şekilde...

İşte böyle şeyleri de vardır, Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu imandan ayırmasın, bu sözden ayırmasın, bu söz üzere bizi yaşatsın, bu söz üzere ruhumuzu teslim etmeyi nasib etsin, bu söz üzere bizi ba's eylesin, bu söz ile başımızı taçlandırsın, yüzümüzü nurlandırsın!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

28. 11. 1982 - İskenderpaşa Camii

12. CENNET VE HOŞA GİTMEYEN ŞEYLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmain... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emma ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl...

لَمْ يُصِبْ الْإِنْسَانُ حِلْفًا ، إِلاَّ زَادَهُ شِدَّةً ، وَلاَ حِلْفَ فِي الْإِسْلاَمِ

(حم. عن عبد الرحمن بن عوف ؛ ابن جرير عن الزهري مرسلا)

RE. 352/1 (*Lem yusîbü'l-insânü hılfen, illâ zâdehû şiddeten, ve lâ hılfe fi'l-islâm*)
Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi, ihsanı cümlenizin üzerine olsun...

Şurada Efendimiz Muhammed-i Mustafa Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını okuyup feyz ve şeref kesbi ümidiyle faydalanmak istiyoruz. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına geçmeden önce, evvelen ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafa Hazretleri'nin ruhu için; sonra sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhı için; bütün evliyâullahın ve cümle sâdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ruhları için; Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için, okuduğumuz eseri cem ve tertip eylemiş olan Gümüşhânevî Ahmed Ziyaeddin Efendi Hocamız merhumun ruhu için; bu beldede medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın, ashab-ı kirâmdan, Ebû Eyyûb el-Ensàrî

Hazretleri'nden zamanımıza kadar gelmiş geçmiş cümle mü'minlerin ruhları için;

Uzaktan yakından, bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikal etmiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için, biz mü'minlerin de sıhhat ve afiyet üzere yaşayıp iman-ı kâmil ile ahirete göçüp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım! Buyurun:

....

a. İslâm Haksızlığı Önler

Dersin başında metnini okuduğumuz birinci hadis-i şerif, anlaşma ve sözleşmeler hakkında... Cahiliye devrinde Araplar birbirleri ile anlaşma yaparlarmış.

"—Senin kanın, benim kanım; senin sözün, benim sözüm; senin intikamın, benim intikamım; her bakımdan birbirimize destek olalım mı?"

"—Olalım!"

El uzatıp birbirleri ile anlaşma yaparlarmış. Birbirlerini öylece desteklerlermiş. İyide, kötüde, intikamda, mücadelede, düşmanla savaşmada, düşmanı def etmek de yardımlaşmada, birbirlerine böylece ahidlerine uygun olarak destek olurlar, yardımlaşırlarmış. Buna *hilf* deniliyor.

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[120]

لَمْ يُصِبْ الإِنْسَانُ حِلْفًا ، إِلاَّ زَادَهُ شِدَّةً ، وَلاَ حِلْفَ فِي الإِسْلاَمِ

(ابن جرير عن الزهري مرسلا)

RE. 352/1 (*Lem yusîbü'l-insânü hılfen, illâ zâdehû şiddeten, ve*

---

[120] Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.190, no:1655; Ziyâü'l-Makdîsî, *Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.I, s.465, no:915; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.354; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.707, no:46446; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.314, no:13582; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.20, no:18756.

lâ hılfe fi'l-islâm) *Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"İnsan bir hilf, bir anlaşma, böyle bir sözleşme yapmışsa, böyle bir sözleşme kendisine isabet etmişse veyahut kendisi böyle bir sözleşmeye girmişse; (*illâ zâdehû şiddeten*) o onun başına meşakkati arttırır, verdiği sözden dolayı başına çeşitli dertler belâlar, sıkıntılar açar." Veyahut da, "İnsanlar böyle grup grup gruplaşıp da birbirleri ile sözleştikçe, aradaki çekişme şiddetlenir." Yâni, bir taraf, "Ben seninle anlaştım, var mısın? Uzat elini hadi bakalım; bizim karşımızda kim durursa onu devireceğiz, vuracağız, kıracağız!" filan deyince, karşı taraf da mukabil tedbir alır. O da bir grup olur, ötekisi de bir grup olur.

O zaman;

أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ (الأنعام:٦٥)

(*Ev yelbisekûm şiyaan ve yüzîka ba'dakûm be'se ba'd*) [Ya da sizi grup grup birbirinize düşürmeğe ve kiminizin şiddetini kiminize tattırmaya elbette gücü yetendir.] (En'am, 6/65) ayet-i kerimesinde dediği gibi, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bir imtihanıdır bu... İnsanı insana, aynı milletin fertlerinin birini ötekisine kırdırır. Büyük fitneler, fesatlar çıkar.

Onun için, Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde, öyle özel sözleşmeleri kaldırıyor. Yok böyle bir şey... Çünkü insanlar böyle bir anlaşma yaptı mı, aralarındaki şiddet hareketleri artıyor, fazlalaşıyor.

(*Ve lâ hılfe fi'l-islâm*) "İslâm'da öyle anlaşma yok!" diyor Peygamber Efendimiz. Ne var? İslâm'ın kendisi var. İslâm'ın kendisi, anlaşmaların en güzeli olarak yeterli... Onun için, onun çatısı altında, ondan ayrı başka gruplanmalara, başka gruplaşmalara, başka bölünmelere, çatışmalara hacet yok...

Eskiden insanlarda din yokmuş, iman yokmuş, inanç yokmuş. Puta tapıyorlarmış, zayıfı eziyorlarmış. Kuvvetliler kendi aralarında anlaşma yapıyorlarmış. İnsanlar çare bulmak için, birbirleri ile mecburen sözleşip, anlaşıp; o kabile bu kabileyle, öteki insan beriki insanla sözleşip hukukunu korumaya çalışırlarmış.



Eski tarih kitaplarında yazar ki, o kadar anarşi, o kadar kanunsuzluk, o kadar savrukluk, o kadar kendi bildiğine, keyfine hareket etme varmış ki, Mekke-i Mükerreme'ye mal getirirmiş adam... Malını alırlarmış, "Vermiyorum paranı!" derlermiş. İslâm'dan önce yani... Zavallı köylü çölden, oradan buradan mal getirirmiş, satacak şehirde, para kazanacak, ihtiyacını görecek. Malını alırlarmış, "Paranı vermiyorum, defol!" derlermiş.

Kime derdini yansın? Polis yok, asker yok, emniyet tertibatı yok... Böyle çeşitli haksızlıkları anlatır kitaplar. Böyle çok şeyler olmuş. "Hatta kimisi hanımı ile gelirmiş de, hanımını kaçırırlarmış yanından..." diye yazıyor kitaplar...

Eh ne yapsın? Anlaşmalar gerekmiş. Bir de bu anlaşmalar içinde tarih kitaplarında geçmiş olan *Hilfü'l-Fudul* diye bir anlaşma var. *Fadl* ve *Fudayl* isminde iki şahıs, "Nedir bu derbederlik? Nedir bu kanunsuzluk? Gel biz birbirimiz ile bir anlaşma yapalım; böyle bir haksızlık varsa, bu haksızlığı def etmek için beraberce çalışalım!" filan diye bir anlaşma yapmışlar. Mekke'de daha evvelden, Peygamberimiz peygamberlik ile

vazifelenmezden önce, böyle bir anlaşma yapmışlar.

O zamanlar bir kişi böyle haksızlığa uğramış, bu anlaşmayı duyduğu için gitmiş, onlara müracaat etmiş:

"—Ben böyle bir sıkıntıya uğradım, haksızlığa uğradım, bana yardım edin!" diye.

Onlar da kılıçlarını çekmişler, oklarını almışlar yanlarına, yardımcı olmuşlar. Hakkını korumuşlar adamın...

Peygamber Efendimiz SAS, o *Hilfu'l-Fudul*'u medh etmiş. Yani onu tasvip ettiğini belirtmiş.

Bu tarihî mâlûmattan ve hadis-i şerifin metninden anlaşılıyor ki, insanların iyi niyetlerle, hakkı tutup, kaldırıp kurtarmak için, zulmü men etmek, engellemek için birbirleriyle anlaşmaları iyi de; gruplaşmaya sebep olacak, çatışmaya sebep olacak, kavgaya gürültüye patırtıya sebep olacak, aradaki kızgınlığı, kırgınlığı şiddeti arttıracak tarzdaki anlaşmaları uygun değil...

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلاَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

(المائدة:٢)

(*Teàvenû ale'l-birri ve't-takvâ*) [İyilikte ve takvâda yardımlaşın! (*Ve lâ teàvenû ale'l-ismi ve'l-udvân*) Günahta ve düşmanlıkta yardımlaşmayın!] (Mâide, 5/2)

Yine bu hadis-i şerifin metninden anlaşılıyor ki, İslâm her şeyi hallediyor. Müslümanları birbirleri ile kardeş ediyor Allah-u Teàlâ Hazretleri:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات:١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) [Mü'minler ancak kardeştirler.] (Hucurat, 49/10) Müslümanların başka bir şekilde düşünülmesi mümkün değil; sadece ve sadece birbirlerinin kardeşidir.

İstesen de istemesen de, işte şu yüzü kara kardeşin senin! Ben de senin kardeşinim, sen de benim kardeşimsin... Kıvırcık saçlı

Habeşli de kardeşimiz, müslüman olmuş ise... İngiltere'deki de, Amerika'daki zencisi de, sarı ırklısı da, çekik gözlüsü de, ufak boylusu da, uzun boylusu da... Allah kardeş etmiş, imanda kardeş olmuşuz, o kardeşlik yetiyor.

Bir kardeşin diğer kardeşe kanı haram, namusu haram, ırzı haram, malı haram... Ne demek? Namusuna dil uzatamayız, göz koyamayız. Malını gasp edemeyiz, alamayız. Kendisine haksızlık edemeyiz, kendisini hor hakir göremeyiz. Allah'ın kulu olduğu için, müslüman kardeşimiz olduğu için hürmet etmek zorundayız.

İslâm her şeyi halletmiş. İslâm gelince ortalık hallolmuş. Artık ufak tefek anlaşmalara lüzum yok. İslâm halletmiş; hem de öyle bir halletmiş ki, afallamış Araplar... Eski usul zorbalığa alışmış olanlar şaşırmış, afallamışlar İslâm'ın adaletinden... Bir kısmı intibak bile edememiş.

Pazarda gezerken, müslümanlardan birisi yanlışlıkla bir kabile reisinin ayağına basmış kalabalıkta... Olur ya, hani çekilirken, yürürken, ederken beyzâdenin ayağına basıvermiş bu müslüman... O da kaldırmış, bir tokat patlatmış.

"—Terbiyesiz, ben koca kabile reisiyim, dikkat etsene!" mi dedi, artık ne dediyse, gerilmiş, bir tokat patlatmış.

Ama İslâm geldi, haberi yok adamın... Var da, yani değişen havaya intibak edememiş, anlayamamış. İslâm'dan haberi var, kendisi de güya müslüman ama, hazmedememiş, anlayamamış.

Öteki tokadı yiyen müslüman, gitmiş Hz. Ömer'e, demiş ki:

"—Ya Ömer, filanca adam bana vurdu! Ne olursa olsun, isterse kabile reisi olsun, isterse yüz tane, bin tane arkasından hizmetçisi gezsin; vurmaması lâzım! Ben Allah'ın kulu değil miyim? Ben hür bir insan değil miyim? Böyle herkesin herkese, kızdığı kimseye kaldırıp tokat vurması var mı? Yok... Davacıyım!" demiş,

Hz. Ömer, adaletiyle meşhur... Çağırtmış kabile reisini, sormuş:

"—Yaptın mı bu işi?"

"—Yaptım!" demiş. "Ayağıma bastı, vurdum ben de... Dikkat etseydi, ben koca şerefli adamım!" filan gibi bir eda ile.

O zaman demiş ki Hz. Ömer:

"—O halde o da sana kaldırıp, gerilip bir tokat patlatacak!"

Kısasa kısas yâni... Tokadı patlatacak, ondan sonra anlayacak o da... Tabii ona tahammül edememiş, kaçmış gitmiş İslâm diyarından. Yani İslâm'dan çıkmış gitmiş. Ama İslâm öyle bir adalet getirmiş ki, kabile reisiymiş, küçük, zavallı bir köylüymüş, bedeviymiş, fark kalmamış yâni... Onun için, ayrıca özel anlaşmalara lüzum kalmamış.

Onun için, Peygamber Efendimiz SAS bu hadis-i şerifte;

"—Başka sözleşmeye, başka anlaşmaya lüzum yok! İslâm'da böyle şey yok." diyor.

Bundan bir mânâ daha çıkıyor: İslâm gelmeden önce şahıslar birbirleri ile yeminleşmişler, anlaşmışlarsa; el uzatıp, birbirlerinin elini sıkıp, bazı sözler vermişlerse, İslâm onları da iptal ediyor.

"—Bitti artık, o eski kavgaları unut bakalım! İslâm geldi, İslâm kardeşliği içinde, birlik ve beraberlik içinde ol!" demek.

Biz de ülkemizde, yakın zamanda ihtilafın ne olduğunu gördük. [1980 öncesi olaylara işaret ediyor.] Şu memleketin içinde, aynı memleketin fertleri, kardeşler, amcazadeler, aynı ailenin, aynı mahallenin insanları, aynı şehrin insanları olarak ihtilafın, özel özel anlaşmalar yapıp da birbirimize girmenin, ne kadar kötü şey olduğunu gördük.

İşte neden oluyor? İslâm'ı bilmemekten oluyor. İnsanlar müslümanlığı bilse, bu hadis-i şerifi okusa, bu hadisin mânâsına intikal etse, o zaman daha geniş bir şuura erecek.

Adam karşısındakine kem gözle bakıyor. Hem de o kadar müsamahasız ki bakışı, "Senin hocan Ali Efendi, benim hocam Veli Efendi!" diye birbirlerine yan bakıyorlar. Yahu nereden çıkarttın böyle hoca farkından dolayı kavga çıkartmayı? Kimisi hukukta okur, kimisi iktisatta okur, kimisi edebiyat fakültesinde okur, kimisi teknik üniversitede okur. Hocaları farklı diye insanlar birbirlerine düşman oluyorlar mı? Bakıyorsun hoca farkından kavga, gürültü, kıyamet kopuyor.

İslâm gelip de insanın gönlüne yerleşmezse, iman gelip de insanın hareketlerini vicdanın ölçülerine göre tanzim etmezse, bu insanların yola gelmesi mümkün değildir. İstediğin kadar kanun yap, istediğin kadar polis dik... Her adamın başına bir polis dikmen lâzım! Sonra polisler de onlara uyabilir. İşin kötüsü o...

Yâni, polis de vicdan terbiyesine muhtaç, hâkim de vicdan terbiyesine muhtaç, müfettiş de vicdan terbiyesine muhtaç...

Sen bakansın, genel müdürsün. Falanca yerde bir haksızlık olmuş, filanca memurla filanca memur arasında ihtilaf çıkmış. Ortada bir suç var. Kendin gidemiyorsun, müfettiş gönderiyorsun. Ya müfettiş öbür taraftan para alıp, beri tarafın hakkını saklıyorsa?

Onu ona yaptırmayacak nedir? İman, Allah korkusu... Bir gün gelip de her şeyi bilen, her işin iç yüzünü bilen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda, yalan söyleyip de atlatamayacağı bir büyük mahkemede hesap vereceğinin kaygısı, düşüncesi olan insan yapmaz haksızlığı... Gerisi, parayı gördü mü şaşırır. Kimisi yüz bin liraya alınır, kimisi üç yüz bin liraya alınır. Kimisi bir sarı Mercedes'e satın alınır, kimisi bilmem şuna, kimisi buna… Alınır insanlar...

Alınmaması için, kalplerine Allah korkusunun girmesi lâzım! Gerisinin hepsi boştur.

"—Hocam öyle deme, biz tahsil gösteririz insanlara... Tahsil gösterince münevver olur, aydın kişi olur, böyle şeyleri yapmaz."

Ne irfandır veren ahlâka ulviyyet, ne vicdandır;
Fazîlet hissi insanlarda Allah korkusundandır.

Yüreklerden silinsin farz edilsin havf-ı Yezdân'ın;
Ne irfanın kalır te'siri kat'iyyen, ne vicdanın...

Hayat artık behîmîdir? Hayır, ondan da alçaktır.
Ya hayvan bağlıdır fıtratla, insan hürr-i mutlaktır.

Sen Allah korkusunu kaldır yürekten bakalım, tahsilin faydası olur mu? Vicdan dediğin lafın faydası olur mu? İrfan dediğin şeyin faydası olur mu?

Adam, öğrendiği bilgiyi karşı tarafı boğazlamakta kullanır. Karşı tarafı güzel aldatmakta kullanır. Ekstra ekstra gangster yetişir. Harikulade hırsız yetişir. Sen seksen bin türlü tedbir alırsın, banka soyulmasın, para çalınmasın diye. Adam usulünü bulur, elektronik cihazlar kullanır, haritayı önüne açar,

kanalizasyonlardan delik deler, yine parayı çalar.

İman olacak insanın içinde... Her şeyi gören, bilen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden korku olacak kalbinde... Korku olmadı mı, bitti. Korku olmadı mı, bu insanlara hâkim olamazsın! İnsanların kalbine o korkuyu yerleştirdin mi, dünya sütliman olur, düzelir.

İnsanların kalbinden o korkuyu çıkarttın mı, ne yapacaksın? Başına diktiğin adam da ona uyar. Onları kontrol etsin dediğin adam da ona uyar, gene düzelmez iş... İmanın kadr ü kıymetini, önemini anlamamız lâzım!

Bak, kaç sene önce Mehmet Akif söylemiş. Şu benim okuduğum şiir Mehmet Akif'indir. Şiirini almışız, kendimize İstiklal Marşı yapmışız ama, adamın söylediği yolda gitmiyoruz. Çünkü, içimizde direk gibi nefis var.

Nefis dediğimiz şey var ya, içki içmek ister, kumar oynamak ister, haram ister, eğlence ister, yan gelip yatmak ister. Cümle alem kendisine hizmet etsin, o kendisi bir kenarda yatsın semirsin; bunu ister... Nefis bu...

İnsanın nefsi, hiç kanun nizam tanımaz. Her türlü haksızlık yapılsın, yeter ki içi şen olsun, içi hoş olsun, kendisi rahat etsin zevk-ü sefa etsin; onu ister.

İşte o nefis, doğru gördüğümüz şeyi yaptırtmıyor bize... Neden yaptırtmıyor? Nasıl oluyor, bu işin esrarı nedir? Gelin öteki hadis-i şerifi okuyalım, tam çünkü peş peşe gelmiş kitapta... Orada çıkacak bu sorunun cevabı...

b. Cennet ve Cehennem

Öbür hadis-i şerife geçiyoruz. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[121]

---

121 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.358, no:4119; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.120, no:2483; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.60, no:3703; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.354, no:8633; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.406, no:7394; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.79, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.I, s.347, no:384; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.345, no:5940; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.246; Hünnâd, *Zühd*, c.I, s.170, no:242; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.545, no:39563; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.40, no:18798.

لَمَّا خَلَقَ اللهُ الجَنَّةَ ، قالَ لِجِبْرِيلَ: اِذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ ، فَنَظَرَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ ، وَعِزَّتِكَ لاَ يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلاَّ دَخَلَهَا. ثُمَّ حَفَّهَا بِالمَكَارِهِ ، ثُمَّ قالَ: يَاجِبْرِيلُ ، اِذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ جَاءَ ، فَقَالَ : أَيْ رَبِّ ، وَعِزَّتِكَ ، لَقَدْ خَشِيتُ ، أَنْ لاَ يَدْخُلَهَا أَحَدٌ . فَلَمَّا خَلَقَ اللهُ النَّارَ ، قالَ : يَاجِبْرِيلُ ، اِذْهَبْ ، فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لاَ يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلَهَا. فَحَفَّهَا بِالشَّهَوَاتِ ، ثُمَّ قالَ: يَاجِبْرِيلُ ، اِذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ ، وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لاَ يَبْقَىٰ أَحَدٌ إِلاَّ دَخَلَهَا (حم. د. ت. ن. ك. هب. وهناد عن أبي هريرة)

RE. 352/2 (*Lemmâ haleka'llàhu teàle'l-cennete, kàle li-cibrîle: İzheb fe'nzur ileyhâ*)

Hadis-i şerif çok uzun olduğu için, ben böyle cümle cümle okuyayım, sonra beraberce bir daha baştan toparlarız. Mânâsını topluca anlarız.

(*Lemmâ haleka'llàhu teàle'l-cennete, kàle li-cibrîle*) Allah-u Teàlâ Hazretleri cenneti yarattığı zaman, Cebrâil AS'a buyurdu ki: (*İzheb fe'nzur ileyhâ*) Git de ona bak!" Cenneti yaratmış, Cebrâil AS'a emrediyor: "Git, benim yarattığım cenneti bir gör!" diyor.

(*Fezehebe fenazara ileyhâ*) Cebrâil AS'da gitti ve cennete nazar eyledi, baktı. Cebrâil AS, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yaratmış olduğu cenneti müşahede etti, baktı gördü. (*Sümme câe*) Sonra geldi. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzur-u âlîsine... (*Fekàle: Ey*

rabbi) Sonra dedi ki:

"—Yâ Rabbi! (*Ve izzetike*) Senin izzetine yemin olsun ki, and olsun ki, senin izzetin ve celâlin hakkı için, (*lâ yesmeu bihâ ehadün illâ dehalehâ*) kim bu cenneti duyarsa, mutlaka girer bu cennete... Kim bu cenneti duyarsa, bu kadar güzellikleri kulağı duydu mu, ne yapar yapar, çırpınır girer bu cennete... Adını duydu mu, bırakmaz peşini o güzelliğin..."

"Ağrı Dağı'nın tepesinde hazine var... Kazdığın zaman bir çekmece çıkacak; içi zümrüt, elmas, altın gümüş dolu... Üç tane sivri tepenin kenarında... Sağ tarafında, şöyle olan yerde, beş ağacın yanında, filanca köyün yanında..." filan diye bir haber duysan, bir harita geçse eline, bir mektup geçse ne yaparsın?

Ne kış dersin, ne kar dersin, ne soğuk dersin, atlarsın otobüse, dosdoğru Kars'ı boylarsın. Ağrı Dağı'na çıkarsın, elinde kazma kürekle... Zümrüt var, elmas var koskoca bir çekmece dolusu... Onu aldın mı, "Oh, gel keyfim gel!" diye düşünürsün.

"—Öyle cenneti duydu mu bir insan, o güzellikleri bir söylediler mi, ona muhakkak girer." diyor Cebrâil AS.

Bakalım sonra ne olmuş?

ثُمَّ حَفَّهَا بِالْمَكَارِهِ، ثُمَّ قَالَ: يَاجِبْرِيلُ، اِذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيهَا ! فَذَهَبَ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهَا، ثُمَّ جَاءَ، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ، وَعِزَّتِكَ، لَقَدْ خَشِيتُ، أَنْ لاَ يَدْخُلَهَا أَحَدٌ.

(*Sümme haffehâ bi'l-mekârihi*) Sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri, cennetin etrafını nefse hoş gelmeyecek şeylerle çepeçevre çevreledi. Nefsin canını sıkan, hoşuna gitmeyen, beğenmediği, istemediği, 'Öf be aman!' dediği ne varsa, onlarla cennetin etrafını doldurdu. (*Sümme kàle*) Sonra da buyurdu ki:

(*Yâ cibrîl, izheb fe'nzur ileyhâ*) "Ey Cebrâil, git, gene bak cennete!" İlk gittiğinde sadece cennet vardı. İkinci gittiğinde cennetin etrafını nefse hoş gelmeyecek, nefsi sıkacak ne varsa onlarla doldurdu Allah-u Teàlâ Hazretleri. Sonra git bak dedi.

(*Fezehebe, sümme nazara ileyhâ*) Cebrâil AS da gitti, baktı cennete ki, içi cennet ama etrafı çok nâhoş şeylerle, hoşa gitmeyen şeylerle dolu... (*Sümme cae, fekàle*) Sonra geldi de dedi ki:

(*Ey rabbi, ve izzetike*) "Yâ Rabbi, senin izzetine and olsun ki, senin izzetin hakkı için, (*lekad haşîtü, en lâ yedhulehâ ehadün*) korkuyorum ki, hiç kimse girmez buraya... Hiç kimse girmez; çünkü etrafı nefse hoş gelmeyen şeylerle çevrili... Korkuyorum ki, kimse girmeyecek yâ Rabbi!" dedi. Çünkü, herkes nefse hoş gelmeyen şeyleri görünce geri döner. Arkasında cennet var ama, geri döner. "Korkarım ki, kimse girmeyecek bu cennete..." dedi Cebrâil AS.

فَلَمَّا خَلَقَ اللهُ النَّارَ، قالَ: يَاجِبْرِيلُ، اذْهَبْ، فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ، لاَ يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلَهَا.

(*Felemmâ haleka'llàhu'n-nâra, kàle*) Allah-u Teàlâ Hazretleri cehennemi yarattığı zaman da Cebrâil AS'a gene buyurdu ki:

(*Yâ cibrîl, izheb fe'nzur ileyhâ*) "Ey Cebrâil, git, şu yarattığım cehennemi bir gör, bir bak!"

(*Fezehebe, fenazara ileyhâ*) Cebrâil AS da o buyruk üzerine gitti, cehenneme baktı. (*Sümme câe, fekàle*) Sonra gelip de dedi ki:

(*Ve izzetike, lâ yesmeu bihâ ehadün feyedhulehâ*) "Senin izzetin hakkı için, senin izzetine and olsun ki, yemin ederim ki yâ Rabbi, kim bunu duyarsa, mümkün değil içine girmez. Allah cehennem gibi bir azap yeri yaratmış, şöyle kötü böyle kötü; şöyle evsafı var diye kim duyarsa, herkes gerekli tedbiri alır; ne yapar yapar, bu cehenneme düşmez. Gelmez buraya kimse... Hiç kimse gelmez, çünkü çok korkunç..." dedi.

فَحَفَّهَا بِالشَّهَوَاتِ، ثُمَّ قالَ: يَاجِبْرِيلُ، اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا ! فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ، وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لاَ يَبْقٰى أَحَدٌ إِلاَّ دَخَلَهَا

(*Fehaffehâ bi'ş-şehevât*) Sonra, Allah-u Teàlâ Hazretleri cehennemin etrafını nefse hoş gelecek, tatlı gelecek, şehvetini çekecek, hoş görünen neler varsa onlarla doldurdu. Cehennemin etrafını çepeçevre çevirdi.(*Sümme kàle*) Sonra Cebrail AS'a dedi ki:

(*Yâ Cibrîl, izheb fe'nzur ileyhâ*) "Yâ Cebrâil, git cehenneme bir bak! Ben bir değişiklik daha yaptım. Cehennemin etrafına nefse hoş gelecek şeyleri serpiştirdim. Etrafı çepeçevre nefse tatlı gelen şeylerle doldu." dedi.

(*Fezehebe fenazara*) Gitti ve baktı Cebrâil AS. (*Fekàle*) Ve döndü geldi, dedi ki:

(*Ey rabbi, ve izzetike*) "Yâ Rabbi, senin izzetine, celâline and olsun ki, (*lekad haşîtü en lâ yebkà ehadün illâ dehalehâ*) öyle bir korku geldi ki içime, buraya girmeyen kimse kalmayacak! Herkes girer bu cehenneme... Neden? Etrafı hep av, nefse hoş gelecek tuzaklarla dolu, nefsi çekecek şeylerle dolu... Nefse hoş gelen o şeyleri yaparlar, girerler, düşerler bu cehenneme..." dedi.

Bu hadis-i şerif hasen ve sahih bir hadis-i şeriftir. Ahmed İbn-i Hanbel, Ebû Dâvûd, Neseî, Hàkim (Müstedrek'inde), İbn-i Hibban ve Tirmizî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet eylemişler. Şimdi bu hadis-i şerifin esrarı nedir? Bu hadis-i şerifin derin manası şudur ki: İnsan hemen bir şeyi beğenmediği zaman vazgeçmemeli, hemen bir şeyi beğendiği hoşlandığı zamanda üstüne lak diye atlamamalı. Arkasını düşünmeli, arkasında ne var? O beğendiği şeyin arkası nasıl gelecek? O beğenmediği şeyin arkasında ne var? Onu düşünmeli.

Cenneti kazanmak istiyorsa bir insan, Allah-u Teàlâ Hazretlerinin emirlerini yasaklarını, Rasûlüllah Efendimiz'in tavsiyelerini, emirlerini tutmalı! Hoşuna gitmese de, kendisine nahoş gelse de, beğenmese de bunları yapmalı; çünkü beğenmese bile arkasında cennet var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Kur'an-ı Kerim'inde yasakladığı, Rasûlüllah Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde bizleri tahsir ve terhip eylediği, yapmayın diye bize buyurduğu yasakladığı şeyleri de insan nefsi istese de, canı çekse de, canı gitse de yapmamalı insan.

Ha o zaman iş nereye geliyor? O zaman şu nefsi terbiye etmeye geliyor iş.

Hepimizin içinde bir nefis var ya. Nefis var hepimizin içinde. Bu bir at gibi, biz onun üstüne binmişiz. O bizim atımız. Bizi bir yere götürüyor. Karşıda otlu, samanlı bir yer gördüğü zaman o tarafa gitmeye çalışıyor. Efendim ama uçurum var, bataklık var, tehlike var oraya gittiği zaman. Hoşa gidecek bir şey var orda ama bizi helak edecek, batıracak, uçuruma düşürecek, mahvedecek. Bu taraftan gitmesi lazım, bu taraf yokuş gibi görünüyor, tehlikeli gibi görünüyor ama orası selamet. Bu nefsi terbiye etmek lazım! İnsanların çoğu nefis denilen bir şeyin varlığından bile bu devirde habersizdir.

Nefis ne demek? Bilmez. Lafını duysa bile, laf kulağından gönlüne inmez. Yani evet nefis diye bir şey varmış diye biliyor ama bilgisinin gereğini yapmıyor. Gönlüne inmedi. Bu nefis terbiye edilmez ise insan bu nefsi dizginlemeyi öğrenmez ise bu atın yuları olmaz ise elinde istediği zaman çekip de böyle durduramazsa veyahut başını şu tarafa çevirip de kamçıyı vurup da o tarafa doğru zorla sevk edemez ise bu nefis insanı taştan taşa çalar. Azgın bir at gibi, gemi azıya almış bir at gibi inatçı bir katır gibi insanı o taştan bu taşa, o daldan bu dala çarpar, gözünü çıkartır. Kafasını kopartır. Yere düşürür, perişan eder insan. Bu nefsi terbiye etmemiz lazım. Nasıl terbiye edeceğiz? Yumurta ile mi? Ne yapacağız yani bunun terbiyesi nasıl olacak? İşte bu zor iş... Bunun şimdi bir terbiye müessesesi yok. El-hamdü lillâh, devletimiz beden terbiyesi genel müdürlüğü kurmuş, bedenimizi terbiye edelim diye. Çünkü pazı lazım, güç lazım, kuvvet lazım, sıhhat lazım ki düşmanımız bize heveslenmesin. Bizim gücümüzden, kuvvetimizden korksun da bunlar sıhhatli adam, cengaver insan, ölümden korkmayan kimseler, hepsi fidan gibi, levent gibi. Bunların yanına yanaşılmaz. Yan baktığı zaman bunlardan korkulur. Bıyık burduğu zaman aman falan diye korksun. Bedeni terbiye için müessesemiz var. Ruhu nerde terbiye edeceğiz? Gel bakalım hadi ruhu nerde terbiye edeceksin? Nefsi nerde terbiye edeceksin?

Mekteplerde terbiye ederiz.

Mekteplerde bilgi veriyorsun: İki kere iki dört eder. Hidrojen

ile oksijeni birleştirirsen su olur. Bilgi veriyorsun, terbiye edemiyorsun. Terbiye etmiyorsun insanı. İlkokulu bitiriyor bir şey yok... Ortaokulu bitiriyor, bir şey yok… Liseyi bitiriyor, bir şey yok... Adam olmamış ki. Adam olmamış ki ne babaya saygı var, ne hocaya saygı var, ne arkadaşına sevgi var, ne Allah korkusu var, ne mesuliyet duygusu var. Yeyip içip semiriyor, dersine çalışmıyor efendim mesuliyetsiz. Hani bilmem langırt salonu senin, efendim stadyum benim, filanca kahvehane, bilardo salonu, iskambil şeyi, domino şeyi. Onların peşinde gidiyor. Sen onu mektebe gönderiyorum diye sabahleyin uğurluyorsun, akşam mektebe gitmemiş, gezmiş tozmuş gelmiş. Sen evden gidiyorsun, annesinin yakasına yapışıyor:

"—Anne para ver!"

"—Evlâdım, akşama sebze, meyva alınacak, ancak şu kadar para var."

"—Ver onu, bana ne…"

Alıyor gidiyor, yiyip geliyor.

Bilgi vermek ile insan terbiye olmaz. İnsanı terbiye etmek lâzım! Hal değişikliği olacak. O hal ile öyle hareket edecek ki, zarafeti senin hoşuna gidecek. Öyle söz söyleyecek ki, gönlünü alacak. Öyle iş yapacak ki, seni sevindirecek. Öyle hareket edecek ki, herkesin hayranlığını kazanacak insan… O hali, o duyguyu, o sevgiyi ona vermek lâzım! Laf ebesi değil, hal ehli yapmak lâzım! Hal sahibi yapmak lazım! Bomboş olmaması lazım! Hal sahibi olması lazım!

Bunun müessesesi yok şimdi. Mekteplerde hocalar da bıktı talebelerden. Biliyoruz, içinden yetiştik. İçindeyiz. Hoca dersi veriyor, bıkkın gidiyor. Niye böyle yapıyorsun hocam? Ya zaten devletin verdiği maaş ne ki?

Halbuki bizim arkadaşlardan birisi çocuğunu Amerika'da Chicago'da mektebe göndermiş. İkide birde alıp onu kiliseye götürüyorlarmış. Çocukları toparlayıp ilkokulda kiliseye götürüyorlarmış. Gitme kızım demiş, gitme! Götürseler gitme. Bir keresinde ben gitmiyorum demiş. Sınıfın da birincisiymiş. Yani akıllı da oluyor el-hamdü lillâh, bizim memleketimizin fertleri… Akıllı oluyor, yani başka milletlerden eksikliğimiz olmadığı gibi fazlalığımız da var demek ki. Hemen demişler ki:

“—Çağır babanı, niye gitmiyorsun sen kiliseye? Çağır bakalım!”

Gitmiş bizim mühendis arkadaş. Almanca bilir, Fransızca bilir, İngilizce bilir, hesap bilir, kitap bilir, icadı var, zeki bir insan babası... Gitmiş, sormuş müdür:

“—Oğlunu, kızını niye göndermiyorsun kiliseye?”

Demiş:

“—Ben müslümanım da ondan. Başka dinin ibadethanesine onun için göndermiyorum.”

“—Ha, affedersin! O zaman bizim vazifemiz senin çocuğuna bir müslüman hoca bulmaktır. Affedersin!” demiş.

“—Anlayamadım.”

“—Biz sandık ki, sen de hristiyansın da, dine muhalifsin de, çocuğum dinsiz yetişsin, istemesin kiliseyi filan diye ondan göndermiyorsun. Onun için çağırdık, seninle konuşmak istedik. Çünkü, bizim ilkokulda maksadımız, meramımız çocuğa bilgi vermek filan değil. Çocuğa mâneviyat kazandırmak, çocuğun içinde sevgi uyandırmak... Çocuğun içinde mânevi bir takım duygular, hisler, hazlar, sevgiler düşünceler uyandırmak. Bilgi şöyle kenarda kalıyor, önemli değil. Asıl gaye çocuğun içinin terbiyesi demiş.”

Hah bak şimdi bu oldu. Böyle düşünen bir mektep, böyle düşünen bir hoca çocuğuyla, talebesiyle meşgul olur.

“—Gel bakalım, sen niye öyle yaptın? Ben pencereden seyrederken gördüm ki, arkadaşın yanından geçerken bir çelme taktın. Niye böyle yaptın?” filan diye üzerinde durur.

Yâni ondaki bir ruhi davranışın, bir ruh hastalığının, bir kıskançlığın, bir kinin, bir zalimlik duygusunun, bir gaddarlık duygusunun, kabadayılık hissinin, kendini beğenme duygusunun peşine takılır. “Bak, bu iyi değildir!” diye sonunda onu evirir, çevirir, terbiye eder, yoğurur. Yumuşak, geçimli, kibar bir insan haline getirir.

Altı ay kadar Almanya’da kaldım. İtiraf ediyorum ki, çocuklarının terbiyesine sarf ettikleri himmetlere hayran kaldım. Çocuklarını iyi yetiştirmek için o kadar gayret ediyorlar ki. Çok gayret ediyorlar. Anne baba çocuğun yanında eğri büğrü konuşmuyor. Anne baba kavga edip ayrılacaklar, boşanacaklar;

çocuklarının yanında kavga etmiyorlar. O kadar dikkat ediyorlar. Çocuğun sorduğu soruya kaşları çatık, ciddi ciddi düşüne düşüne, adam gibi cevap veriyorlar.

Çocuklar da adam gibi konuşmaya alışmış. Ufacık tefecik, bacak kadar çocuk, bakıyorsun kitap gibi konuşuyor. Yâni terbiyesi gayet iyi... Gâvurları medh etmek değil maksadım. Eğriye eğri, doğruya doğru... Kusurumuzu anlayalım, terbiye etmenin önemini anlayalım diye söylüyorum.

Çocuk parkına gittim, oturdum. Kayma var, salıncak var oyuncak var, bilmem ne var çocuk parkında... Kimse kimse ile çekişip kavga etmiyor, itişmiyor. Salıncağın başına gelen sıra bekliyor. Ötekisi birkaç sallanıyor iniyor. Ötekisi geliyor o sallanıyor. Hiç başlarında büyük de yok. O çocuk parkı bir intizam içinde çalışıp gidiyor.

Bizde çocuklar itişir kakışır, salıncağa biner bir türlü inmez, ötekileri bindirmek istemez. Veyahut hepsi birden çullanırlar. O ona sabretmez bağırır: "Anne! İşte bu inmiyor da, ben bineceğim de, bilmem ne..." filan. Bak, terbiyeleri eksik...

Çocuklarımızı daha küçükten terbiye edemiyoruz. İşte oralardan başlıyor iş. Oralardan "Hep benim olsun, başkasının olmasın!" duygusu başlıyor. "Hep ben sallanayım, ötekisi sallanmasın! Ağlasın isterse..." İşte bak, o duygu sonra büyüyecek. O zaman, piyasayı dolandırıp, elli milyonu, yüz milyonu cebine atıp kaybolan adam olacak o...

Neden? Hep kendisini istiyor, hep kendisinin rahatını istiyor. Karşısındakini düşünmüyor, merhameti düşünmüyor. Onun o hastalığının tedavi edilmesi lâzım! Yâni terbiye edilmesi lâzım! Yalnız bilgi kâfi değil... Bilginin yanında kötü huyların izale edilmesi lâzım, iyi huyların kazandırılması lazım! İşte bunu yapmazsak, insanın yüksek tahsil yapması bir şey halletmez.

Çok meşhur hikâyedir. Tahmin ediyorum içimizde bilmeyen yoktur:

"—Oğlum, ben sana 'Paşa olamazsın!' demedim; 'Adam olamazsın!' dedim." demiş eski devirde hani.

Babası öyle dermiş çocuğuna... Bakarmış, küçükten hoyrat, laf dinlemez kaba saba bir şey... "Sen adam olamazsın, sen adam

olamazsın!” falan dermiş çocuğuna.

Sonunda çocuk terk-i diyar etmiş, gitmiş mektep, medrese okumuş. Orduya girmiş, padişahın yanına yanaşmış. Paşa olmuş, vezir olmuş neyse. Aklına gelmiş bir gün, konağında otururken… “Babam bana, ‘Adam olamazsın!’ derdi. Gelsin de nasıl yüksek mevkilere çıktığımı bir görsün!” diye memleketine bir müfreze göndermiş.

“—Gidin filanca kasabada, filanca köyde şu isimde bir adam var. Onu alın bana getirin!” demiş.

Palabıyıklı Osmanlı yeniçerileri atlara atlamışlar, yürümüşler, gitmişler o şehre… Soruşturmuşlar, o köyü bulmuşlar, o adamı bulmuşlar. “Paşamız bize emretti, kim bilir ne kabahatli adam!” diye. “Durun, müsaade edin!” demeye kalmadan, almışlar, yaka paça şehre getirmişler.

Adam yolda, o köyden o şehre gelinceye kadar, “Bu adamlar beni niye götürüyorlar? Cellat mı kesecek? Başıma ne haller gelecek? Niye gidiyorum?” diye ölmüş ölmüş dirilmiş yolda... Nihayet konağa gelmişler, huzura çıkmış, bir de bakmış ki oğlu karşıda oturuyor.

“—Baba, hoş geldin!” demiş. “Hani sen demiş bana küçükken iki de bir de bağırırdın ya, ‘Sen adam olamazsın! Sen adam olamazsın!’ diye. İşte bak, ben adam oldum, konak sahibi oldum, paşa oldum, bak şu ihtişama…” demiş.

Şöyle bir derin nefes almış adam, başını sallamış:

“—A evlâdım, ben sana ‘Paşa olamazsın demedim ki, adam olamazsın!’ dedim. Sen eğer adam olsaydın, edep ile, terbiye ile ata binerdin, benim köyüme kadar gelirdin. Babacığım derdin elimi öperdin. Ben ata binerken üzengimi tutuverirdin. Hürmet ederdin, izzet ederdin. Buyur baba derdin, makamını bana verirdin. Şuraya otur babacığım derdin. Eh o zaman ben senin adam olduğunu anlardım.” demiş.

İşte bu hikâye halkımızın arasında söylenir. Terbiye denilen şeyin ehemmiyetini gösteriyor. Birisi bilgi, ötekisi terbiye… İnsan bilgi ile yüksek mevkiye çıkar ama gene de kaba saba olur. Gene de adam olmaz. Yani kırk yıl kaynatsan kaynamaz eti, yumuşamaz, yenilir hale gelmez. Kaynatırsın kaynatırsın, gene kart kalır. Terbiye önemli…

Onun için, bu nefsi terbiye edeceğiz. Bu nefsi terbiye edince ne olacak? Aklın hizmetine girecek bizim gücümüz, kuvvetimiz, nefsimiz... Aklımız bize neyi gösterirse, hoşa gitse de gitmese de onu yapacak. Aklımız bizi neden men eylerse, hoşa gitse de onu yapmayacak.

Şuradan şunu uzatıp da, şu camekândan, şu vitrinden üç tane bileziği alıp cebine sokarsan iki ay rahat edersin. Üç bilezik epeyce bir para eder. Rahat edersin, yaşarsın ama hırsız olursun, haram yemiş olursun. Yakalanırsan, hapse girersin. Yakalanmaz isen, ahirette cezasını çekersin. Sonu her iki bakımdan da kötü... O halde bunu yapma!

Efendim filanca zevk-ü sefa.

Güzel ama, yaparsan arkasından şu zarar gelir. O halde yapma!

Efendim arkadaşlar futbol oynuyor, top oynuyor, kahvehanede bilardo oynuyor. Bizde burada çeşitli laflar söylüyorlar, nokta nokta aptal gibi çalışıyoruz falan demek istiyor.

Evet burada çalışıyorsun, biraz sıkıntı çekiyorsun ama arkasında sefa var. O futbol oynayanlar mezun olamayacaklar. Mektep medrese bitiremeyecekler. Anası babası üzülecek, bir işe yaramayacak; yani tahsilleri yarıda kalacak. İşte bunun gibi.

Peki dinimiz ne yapmış bu iş için? Dinimiz bunu halletmek için bize orucu emretmiş meselâ... Tedbirlerden birisi. Oruçta biz, yavaş yavaş kendi nefsimizi yenmeyi öğreniyoruz. İstediği şeyi vermiyoruz, istemediği şeyi yaptırıyoruz. Yavaş yavaş böyle öğreniyoruz.

Dinimizin çok terbiye metotları var. Dinimiz, hocalarımız, tarihimiz terbiyenin metotlarıyla, şaheserleriyle doludur kültürümüz. Bizim kültürümüzde biz insanı mektep de, medrese de okutmasak bile köyünde terbiye etmişiz. Köyünde oduncuyu terbiye etmişiz, Yunus Emre olmuş. Oduncuyu terbiye etmişiz Yunus Emre gibi yedi yüz senedir sözü dillere destan olmuş insanlar yetiştirmişiz biz.

Kırk sene odun taşımış şeyhine, bir eğri odun getirmemiş. Neden? Zarif adam da ondan... Oduncu ama, zarif adam kalbi var, gönlü var, terbiyesi var.

Açın Osmanlıların kitaplarını, birbirlerine hitap tarzlarına bakın. Açın bakalım, münevverler birbirleri ile nasıl konuşmuşlar. Geçen de bir mektup elime geçti. Bir diyanet gazetesinde de neşrettim. Medreseden, Fatih Medresesi'nden babasına mektup yazıyor. Sebeb-i hayatım babam efendim hazretleri filan diye. Adını unuttum, yani babasına mektubu oku, erirsin böyle hayranlıktan. Mum gibi erirsin. Medresedeki bir talebe memleketteki babasına bir mektup yazmış hülâseten. Ne zarafet, ne edep, ne terbiye, ne sevgi… Kelimelerinden yağ, bal akıyor böyle kaymak gibi. İşte terbiye, o terbiye işte…

Ama adam genel müdür olmuş da, karşısındakine merhamet etmiyor. Hakkını gasp ediyor. Rüşvet alıyor. Vazifesini yapmıyor. Gece bilmem kaça kadar poker oynuyor, ondan sonra dairesine filanca vakitte gidiyor. İnşaata ruhsat verecek ama, "Cebime şu kadar para koyarsan…" diyor. Öyle olur işte, bilgi yetmez ki. Bilginin yanında Allah korkusunu, terbiyeyi yerleştireceksin kalbe... İşte iki hadis-i şerif.

Yani bütün bunlardan hülâseten söyleyecek olursak, cennete gitmek için insan dişini sıkacak. Allah'ın emirlerinin, buyruklarının gereğini yapmak için biraz ter dökecek. Cennetin yolu biraz meşakkatlice... Cehennemin yolu çok kolay... Yani istersen garanti verebilirim, yüzde yüz cehenneme gidebilirsin. Hiç tereddüt etmeden yüzde yüz istediğin kadar geniş yer orda hemen elinin altında, kolay. Cehennem kolay, gayet kolay; cennet zor…

Cenneti kazanmak için önce Allah'ın neleri sevdiğini bileceksin. Ondan sonra da, onları yapmak için biraz ter dökeceksin. Zahmet çekeceksin.

Râhat ister tab u mihnettir ibâdet serteser,
Terk-i râhat rağbet-i mihnet kılan mümtâz olur;
Ol sebeptendir ki, küfr âsân olur İslâm sâ,
Arsa-yı âlemde mülhid çok muvahhid âz olur.[122]

[122] Şiir Fuzûlî'ye (1483-1556) aittir.

“İnsanın tabiatı rahat ister. İbadetler de hep mihnetli ve şefkatidir. Kim rahatını terk ederse mihnete meşakkate sataşırsa, sıkıntının altına girerse o mümtaz kul olur. İşte bu nükteden dolayı, bu gerçekten dolayı, bu hakikatten dolayıdır ki yeryüzü, dağ, ova her taraf mülhid doludur. Münkir doludur, kâfir doludur; muvahhid azdır.”

Kolay değil ki. Erkek lazım, er kişi lazım Müslüman olmaya. Yani hakiki Müslüman olmaya, Allah’a hakiki Müslüman olmaya mert insan lazım. Merdane kişi gerek. Öyle kadın gibi insanlarla dönek insanlarla yürümez tabi. Kolay değil yani. insan sabredecek, meşakkat çekecek. Tutacak buyruğu, gık demeyecek. Savaşacaksın nefis bu. Karşına gelmiş, dikilmiş, göğsünü germiş bir azılı düşman. Onu yeneceksin.

Şeytan hilekâr bir düşman... Önüne çekilmiş, yola tuzağı pusuyu kurmuş. Seni cennete sokmak istemiyor. Seni yakalayıp beraberce cehenneme atmak istiyor.

Hatırıma şey geliyor. Boğaziçi’nde içkiyi içmişler, otomobille giderken, otomobil Emirgan’da Boğaz’a uçmuş. En sonunda görmüşler, şoför uçarken kapıyı açmış, kendisini dışarı atacak. Atsa yüzer, kurtulur. O dışarı atacağı zaman, yanındaki yolcu kolunu yakalamış, çektirmiş, yani onu bırakmamış.

Be adam, bırak o gitsin, sen de öbür kapıyı aç! Bak şu insanoğlunun işine bak! Yani ben batıyorum, o da batsın diyor. Sana ne onun çıkmasından? Sen de kendini kurtarabilirsen kurtar. Hayır şoförü de çekmiş hepsi birden boğazın dibini boylamışlar. Tabi suyun içine girince, kapılar dışa doğru açılmıyor. Ta aşağıya gitmişler. Aşağıdan artık arabanın içinden çıkıp yukarıya çıkamamışlar, hepsi boğulmuş.

Şeytanın işi de böyledir yani. Sen kapıyı açıp dışarı çıkmak istersin, kurtulmak istersin; o seni yakalayıp seni de beraber cehenneme atmak ister. Çok zor uğraşmak... Öyle hileleri vardır ki baştan çıkartır sonunda... Nefis de öyle ona destekçi olur.

Onları yenmek için, insanın iyice bir egzersiz yapmış olması lazım. Manevi bakımdan pazusunun kuvvetli olması lazım. Mert olması lazım, yiğit olması lazım, süvari olması lazım, bahadır olması lazım, kahraman olması lazım ki yensin.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yolunda mihnetlerden korkmayan, onların üstesinden gelebilen merdane insanlar eylesin... Yani ben hani kadın dedim, erkek dedim. Erkeğinde merdanesi olur kadınında merdanesi olur. Geçenlerde de anlatmıştım:

Rey şehri diye bir şehir varmış. O şehre bir àbid, zâhid kadın hükümdar olmuş. Demek ki oğlu falan öldü herhalde. Devletin başına geçmiş. Kadın hükümdarlık olmaz ama devletin başına geçmiş kadın, Rey şehrine. Şu meşhur Fahreddin Razi diye bir müfessir var, onun memleketi Rey şehri. Şimdiki Tahran'a yakın bir yer.

Sultan Mahmud öbür taraftan haber göndermiş:

"—Benim namıma para bassın, benim namıma hutbe okutsun, benim yüksek hàkimiyetimi tanısın; yoksa ordu ile üstüne geliyorum!" diye mektup yazmış bu kadına.

Şimdi o kadın da mektubu alınca, cevap yazmış. Cevap da diyor ki:

"—Bana böyle bir mektup göndermişsin ey Sultan! Allah biliyor ki, sen o orduyu toplasan, benim şehrime hücum etsen, ben de senin karşına çıkarım, çarpışırım seninle… Çünkü, aslanın erkeği olduğu gibi dişisi de olur. Ben de çarpışırım seninle… Ama bu çarpışmanın sonunda iki ihtimal var. Ya ben seni yenerim, o zaman aleme rezil olursun. Koca Sultan Mahmud, ihtiyar bir kadına yenilmiş derler. Rezil olursun, tarihte namına leke sürülür. Veyahut da sen beni yenersin. Yenince ne olacak? Sen koca Sultan Mahmud'sun. Hindistan'ı fethetmişsin, Türkistan'ı fethetmişsin. Koca hükümdarsın. Koca hükümdar gitmiş de bir acuze ihtiyarla çarpışmış, onu da yenmiş, şehrini almış derler diyor. Senin şanına şan mı katılır?" diyor.

Cevaba bak, nasıl kurnaz cevap veriyor. Tabii Sultan Mahmud onun üzerine oraya yürümekten vazgeçmiş. Serbest bırakmış kadını. Bak akıl nasıl kurtarıyor insanı. Söylediği söz ile nasıl toparlamış. Yani müslümanın erkeği de merdane olur, müslümanın kadını da merdane olur. Kadına da lâzım merdanelik… Kadın da nefsi ile cihad etmek zorunda… Kadın da nefsini yenmek zorunda... Kadın da sabretmek zorunda... Kadın da ibadetlerin ağırlığına tahammül etmek zorunda... Kadın da cenneti kazanmak için sıkıntı çekmek zorunda... O nazlılık,

nazeninlik ile olmaz. Çalışacak, o da gayret sarf edecek. O da gözyaşı dökecek, o da ibadet edecek.

Erkeğe farz olduğu gibi, namaz kadına da farz... Erkeğe farz olduğu gibi, oruç kadına da farz... Hac öyle, zekât öyle... Bir farkı yok şeyden.

c. Şeytanın İnsana Vesvese Vermesi

Bu hadis-i şerif de Enes RA'dan rivayet olunmuş. Hàkim'in *Müstedrek*'inde var, başka kitaplarda da var. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[123]

لَمَّا صَوَّرَ اللهُ آدَمَ تَرَكَهُ ، فَجَعَلَ إِبْلِيسُ يُطِيفُ بِهِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ ، فَلَمَّا رَآهُ أَجْوَفَ قَالَ: ظَفَرْتُ بِهِ خَلْقٌ لاَ يَتَمَالَكُ (ابو الشيخ ، ك. عن أنس)

RE. 352/3 (*Lemmâ savvara'llàhu âdeme terekehû, feceale iblîsü yetîfu bihî yenzuru ileyhi, felemmâ raâhu ecvefe kàle: Zafertü bihî halkun lâ yetemâlek*)

Allah-u Teàlâ Hazretleri Adem AS'ın şeklini yaratınca, Adem AS'ı şeklen vücudunu meydana getirince, halk edince, suretini tasvir edince, bir müddet o hal ile bıraktı. O zaman şeytan geldi onun etrafında şöyle sağını solunu dolaşmaya başladı. Adem AS şeklen var ama daha ruh yok kendisinde... Daha yaratılmamış, bitmemiş yaratılışı. Sağına soluna baktı. (*Felemmâ raâhu ecvefe*) Bir daha baktı ki içi boş. O zaman dedi ki: (*Lekad zafirtü bihî*) Tamam elde ettim bunu, hakladım, kazandım dedi İblis *aleyhi'l-la'neh*... (*Halkun lâ yetemâlek*) Yâni, "Öyle yaratılmış ki, her şey kendisinden değil, içinde boşluk var. Buraya vesveseyi veririm, içine çeşitli duyguları, şehvetleri, arzuları, hisleri doldururum;

---

[123] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.24, no:4727; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.229, no:13415; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.591, no:3992; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.327, no:6986; Tayâlisî, *Müsned*, c.III, s.512, no:2136; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.407, no:1386; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.422, no:5294; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.68, no:3321; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.131, no:15139; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.45, no:18806.

oradan bunu avlarım!" dedi.

Tabii bu remizli bir hadis-i şeriftir. Buradan anlaşılıyor ki insanoğlunun bir kalp denilen haleti var, içi var. Bu içinde ki bu vesveseler, şeyler içinde ki o boşluklardan şeytan onu yakalayıp aldatabilir. İnsan o vesveselere kulak vermemeli, şeytanın düşman olduğunu bilmeli. Vesvesesine vakıf olmalı. Onunla mücadele etmeli.

d. Mûsâ AS'ın Firavun İçin Dua Etmesi

Bu hadis-i şerif de Mûsâ AS'dan anlatmaya başlayıp mücahidlere sözü getiriyor:[124]

لَمَّا أَذِنَ اللّٰهُ لِمُوسٰى بِالدُّعَاءِ عَلٰى فِرْعَوْنَ أَمَّنَتِ الْمَلاَئِكَةُ، فَقَالَ اللّٰهُ: قَدِ اسْتَجَبْتُ لَكَ، وَدُعَاءَ مَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ. ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: اِتَّقُوا اللّٰهَ أَذَى الْمُجَاهِدِينَ، فَإِنَّ اللّٰهَ يَغْضَبُ لَهُمْ كَمَا يَغْضَبُ لِلرُّسُلِ، وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ كَمَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ دُعَاءَ لِلرُّسُلِ (أبو الفتح الأزدي في الصحابة، وأبو موسى في الذيل عن جمانة الباهلي)

RE. 352/5 (*Lemmâ ezina'llàhu li-mûsâ bi'd-duài alâ fir'avne emeneti'l-melâiketü, fekàle'llàhu: Kadi'stecebtü leke, ve duàe men câhede fi sebîli'llâh. Sümme kàle aleyh'is-selâm: İtteku'llàhe eze'l-mücâhidîne, feinna'llàha yağdabu lehüm kemâ yağdabu li'r-rusuli; ve yestecîbu lehüm, kemâ yestecîbu lehüm duàe'r-rusül*) Sadaka rasûlü'llàh.

(*Lemmâ ezina'llàhu li-mûsâ bi'd-duài alâ fir'avne*) "Allah Mûsâ AS'a Firavun aleyhinde dua etme izni verince..."

Mûsâ AS kardeşi Hârun AS ile beraber, Allah'ın emirlerini firavuna tebliğ etmek ile vazifelendirildi. Mûsâ AS da gitti,

[124] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.314, no:10665.

vazifesini edâ etti. Mucizeler gösterdi. Makul makul konuşmalar yaptı. Hakkı izhar etmek için çeşitli söyleşmeler oldu. Her birisinde Mûsâ AS'ın sözünün gerçekliği anlaşıldı. Firavunun laflarının boşluğu, manasızlığı, yanlışlığı ortaya çıktı. Firavun ve etrafındaki bazı kimseler gene de yola gelmedi. Firavun'un karısı müslüman oldu, kendisi müslüman olmadı. Hikmet işte, aynı aileden...

Sonunda Mûsa AS beddua etti. Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor ki, şöyle dua etti.

وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَا اِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهُ زِينَةً وَأَمْوَالاً فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰى اَمْوَالِهِمْ وَأشْدُدْ عَلٰى قُلُوبِهِمْ

فَلاَ يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ (يونس:٨٨)

(*Ve kàle mûsâ rabbenâ inneke a'tayte fir'avne ve meleehû zîneten ve emvâlen fî hayâti'd-dünyâ*) "Mûsâ AS dedi ki: "Ey Rabbimiz! Sen firavuna ve onun grubuna şu dünya hayatında, yakın hayatta şu gördüğümüz içinde bulunduğumuz hayatta çeşitli zînetler, süsler ve mallar verdin!

(*Rabbena li-yedullû an sebîlik*) "Yâ Rabbi, onlar bunları senin yolundan sapmak diye kullandılar. Yâni sapmalarına vesile oldu.

(*Rabbena'tmis alâ emvâlihim*) Yâ Rabbi, sen onların mallarını yok et, ellerinden al! (*Ve'şdüd alâ kulûbihim*) Kalplerine sıkıntı ver! (*Felâ yu'minû hattâ yeravü'l-azabe'l-elîm*) Onlar elem verici azabı görmedikçe iman etmeyecekler." diye beddua etti. (Yunus, 10/88)

Neden? Canına tak dedi. Çok söyledi, seneler geçti aradan, kabul etmediler. O zaman beddua etti. Böyle beddua etti. Ya Rabbi sen bunlara çok mal vermişsin, çok mülk vermişsin, zînet vermişsin. Bunların kalplerini mühürle, mallarını ellerinden al! İnanamasınlar helâk oluncaya artık, inanamaz olsunlar. Hani şunu şöyle yap, bunu böyle yap deyince, yapamaz ol filan deriz ya biz, öyle beddua etti.

O zaman, (*emmeneti'l-melaiketü*) melekler de âmin dediler. (*Fekàle'llàhu*) Onun üzerine, Allah-u Teàlâ Hazretleri dedi ki:

(*Kadi'stecebtü leke*) "Yâ Mûsâ senin duanı kabul ettim. Artık tamam, helâk yazıldı. Firavun helâk olacak. Grubuyla beraber helâk olacak. Bedduaya uğradı. Peygamber bedduasına uğradı, artık o Kızıldeniz'de boğulacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki: "Senin duanı kabul ettim. (*Ve duàe men câe fi sebili'llâh*) Allah yolunda cihad eden herkesin duasını da kabul ettim. Allah yolunda cihad eden, yani Allah'ın dinini yaymak için, öğretmek için gayret sarf eden Allah eri, Allah dininin yardımcısı hizmetçisi olan mücahidlerin de duasını kabul ettim buyurdu Allah-u Teàlâ Hazretleri. (*Sümme kàle aleyhi's-selâm*) Bunu böyle anlattıktan sonra peygamber efendimiz buyurdu ki:

(*İtteku'llah eze'l-mücâhidîn*) "Allah'tan korkun mücahidleri ezâlandırmaktan... Mücahidleri ezâlandırmayın! Allah yolunda cihad eden kimselerin bedduasına uğramayın! Allah yolunda cihad eden kimseleri üzmeyin, canlarını sıkmayın! Onları sıkıntılara sokmayın!" dedi Peygamber Efendimiz. Çünkü diye ilave etti: (*Feinna'llàha yağdabu lehüm kema yağdabu bi'r-rusuli*) "Mücahidlerin de duygularına Allah riayet eder. Peygamberlerin namına kızıp da, o kavimleri helak ettiği gibi, onlara gazap ettiği gibi, o mücahidlerin hatırına da onların beddua ettiği kimselere gazap eder. Onların kızgınlığıyla gazap eder. Onların duasıyla o duanın gereğini yapar."

Şimdi buradan çıkıyor ki, bir insanın yaptığı işe bakacaksınız. Ne yapıyor bu adam? Nedir? Eh Allah adamı, Allah yolunda çalışıyor. Allah'ın dinini insanlara anlatmaya çalışıyor. Allah'ın dinini yaymaya çalışıyor. O zaman dalaşma, uğraşma! Bak, kötü bir niyeti yok… Sen Allah'ın kulu değil misin?

"—Allah'ın kuluyum!"

Bu da Allah'ın emrini kullarına bildiriyor başka bir şey yapmıyor. Rasûlüllah'ın hadis-i şeriflerini anlatıyor, başka bir şey yapmıyor. Bunun ezası, yani bunu ezâlandırmak, bunu sıkıntıya sokmak senin başına bir felâket getirir.

Çok olmuş böyle, tarihte misali çok, buna benzer şeyler...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize insaf versin… Herkesin kendi

hakkını korumak, kendi hayatını korumak için gayret sarf etmek hakkıdır. Herkes tabii kendisini koruyacak tehlikelerden. Ama başkasına zulüm etmek yok… Başkasına haksızlık etmek yok… Başkasını ezâlandırmak yok... Kendini korumaya hakkın var, başkasını ezâlandırmaya hakkın yok...

Bir insan Allah yolunda çalışıyorsa onu yerden yere sürmek, atmak, ezâlandırmak, sıkıntıya uğratmak... Sonra mücâhid Allah yolunda cepheye gider. Öbür tarafta malı kalır, çoluk çocuğu kalır, karısı kalır geride… Onlara da hıyanetlik etmek yok! O Allah yolunda çarpışmaya gitmiş, sen de arkada onun malıyla, ailesiyle uğraşıyorsun, olmaz. Bunların tarihte çok misalleri var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Allah yolunda, Allah'ın dinine hizmet eden kimseler eylesin… Allah yolunda yürüyen insanlara sevgiyle bakmak nimetini ihsan eylesin… Onları üzmemek, kızdırmamak, onlara yanlış muamele etmemek edebini cümlemize ihsan eylesin…

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in sünneti seniyyesini bilen, onu tutan, böylece Peygamber Efendimiz'in şefaatine nâil olan bahtiyar kullarının zümresine dahil eylesin… İman-ı kâmil ile ahirete göçen, Peygamber Efendimiz'e komşu olan bahtiyarlardan eylesin... Havz-ı Kevserinden içen, cennetin nimetlerinden faydalanan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin cemalini gören kullardan eylesin…

Fatiha-i şerife mea'l-besmele!

05. 12. 1982 - İskenderpaşa Camii

13. ALLAH YOLUNDA CİHAD

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emma ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitabi kitabu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl...

لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ ، أَتَانِي جِبْرِيلُ ، فَقَالَ: قَدِ اسْتَبْشَرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بِإِسْلاَمِ عُمَرَ (ك. عن ابن عباس)

RE. 353/5 (*Lemmâ esleme umeru, etânî cibrîlü, fekàl: Kadi'stebşera ehlüs'semâi bi-islâmi umer*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâla Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi cümlemizin üzerine olsun...

Şurada Peygamber SAS Hazretleri'nden rivayet edilmiş olan hadis-i şerifleri okuyup; içimizi, gönlümüzü nurlandırıp şenlendireceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hasseten Efendimiz Muhammed Mustafa SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için; sonra onun âlinin, ashabının etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyelerimizin ruhları için; enbiya ve evliyaullahın, rusul-i kirâmın, Allah'a yakın kulların ruhları için;

Bu eserin müellefi olan hocamızın hocası Gümüşhanevi Ahmed

Ziyaeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar ulaşmasında emeği geçmiş olan bütün ülemanın ve râvîlerin ruhları için;

Bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şuraya cem olmuş olan siz kardeşlerimizin, ve sâir ihvânımızın ahirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle yakınlarının ruhları için; biz mü'minlerin de saadet ve selâmet üzere yaşayıp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna sevdiği ve razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması dileğiyle, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

....

a. Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu

Dersin başında metnini okumuş olduğum hadis-i şerifi, İbn-i Abbas RA'dan nakletmişler. *Müstedrek*'te var. Dâra Kutnî ve Suyûti'de var. Meali şöyle:[125]

لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ، أَتَانِي جِبْرِيلُ، فَقَالَ: قَدِ اسْتَبْشَرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بِإِسْلاَمِ عُمَرَ (ك. وتعقب، وأبو نعيم في فضائل الصحابة عن ابن عباس)

RE. 353/5 (*Lemmâ esleme umeru*) "Ömer müslüman olduğu zaman..." Hangi Ömer? Ömer ibni'l-Hattab RA. "O müslüman olduğu zaman (*Etânî cibrîlü*) Cebrâil AS bana geldi, (*fekàl*) dedi ki: (*Kadi'stebşera ehlü's-semâi bi-islâmi umer*) Ömer'in müslüman oluşuyla semâ ehli müjdelendi."

Mâlûm, Peygamber SAS Efendimiz Mekke-i Mükerreme'de

---

[125] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.114, no:100; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.30, no:4491; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.307, no:6883; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.145, no:272; Ahmed ibn-i Hanbel, *Fadàilü's-Sahàbe*, c.I, s.258, no:330; İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.III, s.269; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXIV, s,48; Mizzî. *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIV, s.455; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.577, no:32738; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.29, no:18778.

İslâm kendisine geldiği zaman, önce kendisine en yakın akrabası, hanımı, Hz. Ali Efendimiz, Hz. Hatice Efendimiz ve sâir yakınları iman ettiler. Bir kısmı muhalefete geçti. Bir kısmı Rasûlüllah Efendimiz'e bu gelen haberi kabul etmedi. Hatta yakınlarından bir kısmı kabul etmedi. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ne garip tecellisidir ki, Rasûlüllah Efendimiz'in amcalarından bazısı iman etti, bazısı etmedi. Nasip... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi hak yolda sabitkadem etsin... Hakkı hak olarak görüp, ona tâbî olmak nasip etsin... Bâtılı bâtıl olarak görüp, ondan kendimizi korumak nasip etsin...

Hiçbir dayanağımız yok Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfundan kereminden gayri... Allah-u Teàlâ Hazretleri eğer bize hidayeti ihsan etmemiş olsaydı, nasıl hidayet bulurduk biz. Çünkü, herkesin kendine göre bir aklı mantığı var. Herkes kendine göre bir şeyler söylüyor, akılcağızına göre...

Kimisi kemiği eline almış, ufalamış da:

"—Allah bu kemikleri mi diriltecek?" demiş.

O kemikleri yoktan var etmedi mi Allah-u Teàlâ Hazretleri? Bu kâinatı, bu güzel nizamıyla kuran Allah-u Teàlâ Hazretleri, insanları bir başka bilmediğimiz şekil ile tekrar diriltmekten aciz mi?

وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (يسٓ:٧٩)

(*Ve hüve bi-külli halkın alîm*) [Çünkü o, her türlü yaratmayı gayet iyi bilir.] (Yâsin, 36/79) Allah her türlü yaratmaya kàdirdir.

Kimisi de demiş ki:

"—Aman, sakın bizim düzenimizi bozma. Şurada kurulmuş bir düzenimiz var. Arap kabileleri geliyor Kâbe'ye, ziyaret ediyorlar. Bu düzenimizi bozma, dedelerimizin putlarına dokunma!

Ne istiyorsun sen? Para istiyorsan, paraya gark edelim! Eğer reislik istiyorsan, reisimiz yapalım! Buyur başımıza geç, ona itirazımız yok... Tek bizim yolumuza, düzenimize dokunma! Aman bozulmasın bu kurulmuş olan, tıkır tıkır çalışan düzenimiz. İstersen, en güzel kızlarımızla seni evlendirelim. Ne istersen verelim!"

Bak, hepsine razı...



Madem hükümdar yapmağa razısın, para vermeye razısın, şuna razısın, buna razısın. Bunların hepsini bırak da, hakka teslim ol! Bak, şeytan nasıl aldatıyor insanı... Bak nefis nasıl aldatıyor. Nedir o senin müdafaa etmek istediğin düzen, ne oldu? Yıkıldı gitti küfür düzeni...

Rasûlüllah Efendimiz güldü onlara, acıyarak güldü. Dedi ki:

"—Bir elime Ay'ı verseniz, bir elime de Güneş'i verseniz bu yolu değiştirmem! Ben vazifeli bir insanım. Allah-u Teàlâ Hazretleri bana ne emretmişse, onu söylemek ile vazifeliyim. Kendim bir şey yapmıyorum ki, sizin tekliflerinizden birisini kabul etmek benim için bahis konusu olsun. Yâni bana ne verseniz, yolumu değiştirmem!"

Sen misin değiştirmeyen? İktisadî ablukaya aldılar, sövdüler, saydılar. Hz. Ebû Bekir'e dediler ki:

"—Sen evinden dışarı çıkmayacaksın!"

"—Pekiyi." dedi.

Halim, selim, duygulu, hassas mizaçlı, zeki, àrif bir kimse. Çıkmadı ama, bahçesinde ibadet ederken, cümle ahali gelip, avlusunun kenarından onun ibadet edişine bakarlardı.

"—Allah Allah, bu nasıl şey böyle..."

Onun gözyaşı döküşüne, Allah'a yalvarıp yakarmasına bakarlardı. Herkes başına topladığını görünce, "Yok, öyle yapma!" demeye başladılar.

Tabii, bu sıkıntılar içinde Peygamber SAS Efendimiz üzülüyordu. Beşer... Allah-u Teàlâ Hazretleri onu peygamber seçmiş. İnsanlara verilenlerin en büyüğünü vermiş kendisine... *Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn* olmuş. Ama meşakkati var. Demek ki, hak yolda meşakkatlere de sabretmeli!

Bak, Kerem ile Aslı hikâyesinde diyorlar ki, Aslı'nın yüzünü göreyim diye Kerem otuz iki dişini çektirmiş. Hikâye ama oradan ibret al. Birisi bir sevdiğinin yüzünü görmek için, otuz iki dişini çatır çutur çekilmesine razı oluyor da. Hikâyede yani. Belki de olmuştur ona benzer hadiseler. Sen hak yolda Allah'a kulluk etmekte niye ufacık bir meşakkate tahammül etmesin? İnsanların vasıfları içinde en güzeli sabır vasfıdır. Sabır ve sebat... Sapasağlam duracaksın bastığın yerde...

İşte, "Bir elime Güneş'i, bir elime Ay'ı verseler, dönmem!" dediydi Rasûlüllah... Haydi bakalım onun sünneti işle... Sen de bir eline Ay'ı, bir eline Güneş'i verseler, dönme bakalım İslâm'dan...

Birazcık nimeti gördün, birazcık kâfirin ileri gittiğini gördün, "Heh füze yapıyor, heh gemi yaptı, heh tayyare yaptı..." filan diye, hemen başladın sarsılmağa...

Öyle oldu 19. Yüzyıl'da...

Osmanlı orduları yürüyüp gittiği zaman, devirip gidiyor karşı tarafı; "Müslümanlar galip gelir." derken iyiydi. Ama iş tersine dönünce, "Vay, kâfirlerin de bayağı hünerleri varmış, orduları kuvvetliymiş, birçok bilgileri varmış, aleti edevatı varmış, ilimde irfanda ileri gitmişler." filan diye bir tereddüt geçirmeye başladı ahali...

Sımsıkı dursana, sımsıkı dursana bastığın yerde sapasağlam... Başladı tezel?. Acaba biz mi doğruyuz, o mu doğru? Şöyle mi, böyle mi?" falan diye 19. Yüzyıl'da patladı yara, çıban büyüdü büyüdü

baş verdi patladı. Bir kısmı artık dediler ki: "Biz bu yolun boşluğunu anladık, yol o tarafmış." dediler, döndüler küfre... Bir kısmı küfre döndüler.

Şimdi 20. Yüzyıl'da Avrupa başladı müslüman olmağa... Bakalım bu zavallılar ortada kaldı ne yapacak şimdi. Avrupa müslüman oluyor şimdi. Avrupa'daki insanlar hem de alimleri, filozofları müslüman oluyor, büyük mütefekkirler müslüman oluyor. Kaldılar orta yerde...

Neyse, Peygamber Efendimiz o sıkıntılı zamanlarda dua ederdi. El kaldırıp derdi ki:

"—Ya Rabbi! Benim grubumu, yolumu iki Ömer'den birisiyle takviye eyle..."

Bu Ömer bahadır bir Ömer, Ömer ibnü'l-Hattab. Okunu yayını aldı mı, bir kere vücutluydu, boylu posluydu. O devirde boyun posun çok büyük önemi var tabii. Pazusu kuvvetli, kimse önünde duramaz, bahadır insan… Güçlü kuvvetli… Allah-u Teàlâ Hazretleri bu Ömer'e Müslümanlığı nasip etti. Ötekisi küfürde kaldı.

"—İkisinden biri ile beni takviye et yâ Rabbi!" diye dua etmişti. Allah duasını kabul etti, Hz. Ömer RA müslüman oldu.

Nasıl müslüman oldu? Hz. Peygamberi öldürmek üzere yola çıktığı zaman, okunu yayını aldı.

"—Nedir bu adamın yaptığı? Bizim dinimizi bozdu, düzenimizi bozdu. Bir ayrılık gayrılık çıkardı. Şunu öldüreyim!" diye adamakıllı, azimli eline silahını aldı, yola çıktı.

Hışımlı hışımlı giderken, yolda kendisini görenlerden birisi dedi ki:

"—Nereye gidiyorsun?"

"—Muhammed'i öldüreceğim!"

"—Sen onu nasıl öldürebilirsin? Onun etrafında ashabı var. Canlarını vermeye razılar. Canlarını verirler."

Hatta Kureyşliler bir müslümanı ölüme götürüyorlar da, diyorlar ki:

"—Ne olurdu, sen şimdi ailenin yanında olsaydın da, Muhammed bizim elimizde olsaydı; senin yerine onu öldürseydik."

"—Lâ! Vallahi, onun ayağına diken batmasına razı değilim.

Ölürsem öleyim ne olacak? Hak yolda ölünce insan şehid olur. Dikenin batmasına rızam yok, değil benim yerimde o olsun da siz ona işkence edin, öldürün. Onun ayağına bir diken batmasına rızam yok, gönlüm razı değil.

Nedir ki can dediğin şey? Bir defa işte Allah yolunda veririz. Nasıl olsa bir zaman gelince verilecek. Dedi ki: Sen onu öldüremezsin sen asıl kendi ablana eniştene bak ki onlar müslüman oldu. Vay öyle mi? Ablam da, eniştem de mi müslüman oldu? Döndü bu sefer ablasının evine. Girdi içeri. Kur'an okuyorlarmış, seslerini duydu, anladı müslüman olduklarını. Başladı dövmeye... Birisi kadıncağız, ötekisi Hz. Ömer'in karşısında dayanacak bir insan değil. Vurunca artık dediler ki… Ne olursa olsun ağızlarına gelen doğru sözü söylediler.

Onun üzerine bir insafa geldi Hz. Ömer. Baktı ki bunlar bir ayak diretiyor filan.

"—Getirin bakalım şu okuduğunuz şey neymiş?" dedi.

Okudukça yola geldi, okudukça yola geldi. Sonunda o da müslüman oldu. Ava giderken avlandı, ama hak yolda... Hazret-i Peygamberi öldürmek için evden çıkmış iken, müslüman olarak o gün evine döndü Hz. Ömer. Ondan sonra da:

"—Yâ Rasûlallah, biz bu kâfirlerden ne korkuyoruz? Gel şurada aleni kılalım namazı!" dedi.

Kuvvetlendi İslâm… Yâni etraftan pervâ etmez oldular. Çünkü korkarlardı Hz. Ömer'den, vurduğunu devirirdi. İşte o Ömer ibn-i Hattab müslüman olunca, Cebrâil AS Peygamber Efendimiz'e haber verdi. Böylece geldi dedi ki:

"—Semâ ehli, gökteki melekler Hz. Ömer'in müslüman olmasıyla müjdelendiler. Hepsi sevinçli bayram yapıyorlar." dedi.

Sonra İslam'a hizmet etti, etti, etti de, o şerefi düşünün ki Rasûlüllah'ın yanında medfun şimdi. Rasûlüllah'ın yanında medfun. Rasûlüllah'a kayınpeder oldu. Kızı Rasûlüllah'ın zevcesi oldu, o da Rasûlüllah'a kayınbaba oldu ve Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk ile beraber Türbe-i Saadet'te, onun yanında yatmak şerefiyle şereflendi. Onun yanında yatıyor o Ömer… Allah şefaatine nâil etsin...

Tabii, kıssalardan nice hisseler çıkar, uzun uzun üzerinde

dursak. Ashab-ı kiramın her birinin hayatında ne ibretler vardır. Her bir noktası üzerinde insan günlerce durabilir, saatlerce konuşabilir, ders yapabilir.

Adaletiyle meşhur oldu. O koca vücuduyla hüngür hüngür ağlardı Allah korkusundan... Kimse pazusunu, bileğini çeviremediği halde, Allah korkusundan ağlardı Hz. Ömer.

Sonra da halife oldu, gece gündüz uyumazdı, dolaşırdı. Geceleyin herkes uyuduğu zaman, "Bu ümmet bana emanet edilmiş, ben bunların başkanıyım, imamıyım, reisiyim!" diye uyku tutmazdı, dolaşırdı.

Çok hikâyeleri vardır. Böyle gezerken başına gelmiş hadiselerden kıssalar vardır. Bir kısmını Safahat'ta Mehmet Akif nazma çekmiş. Bizim edebiyatımızda da ma'ruftur. Meselâ, "Koca Karı ve Ömer" hikâyesi vardır. Harpte şehid olmuş bir müslümanın çocukları, onların anneannesi veya babaannesi ile beraber kalıyorlar. Ama günlerce aç, susuz... Geceleyin dolaşırken, onların ağlamasını duyuyor.

Hz. Ömer un çuvalını kendi sırtına yükleyip, öyle getiriyor onlara... Diyorlar ki:

"—Ey emire'l-mü'minin, ey müslümanların emiri, ey halife, bırak biz taşıyalım!"

Gözyaşlarını dökerek, ağlaya ağlaya, kendisi taşıyor çuvalı... Çok hikâyeleri var. Allah şefaatine nail etsin... Allah bizlere onların hayatlarını okuyup, onlardan ibret almak nasib eylesin...

b. Mi'rac'da Cebrâil AS

Diğer hadis-i şerife geçtik. Hani demin dedim ya, Hz.Ömer o koca vücuduyla ağlardı. Sakalından süzülürdü, yüzünden süzülürdü gözyaşları. Bak neden? Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifte diyor ki:

لَمَّا كَانَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي ، مَرَرْتُ بِالْمَلَإِ الْأَعْلٰى ، وَجِبْرِيلُ كَالْحِلْسِ الْبَالِي مِنْ خَشْيَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (طس. والديلمي عن جابر)

RE. 353/6 (*Lemmâ kâne leylete üsriye bî, merertü bi'l-melei'l-a'lâ, ve cibrîlü ke'l-hilsı'l-bâlî min haşyeti'llâhi azze ve celle*)

(*Lemmâ kâne leyletün üsriye bî*) Benim alınıp da Mi'rac'a çıkartıldığım gece, Mekke-i Mükerreme'den alınıp Kudüs'e, Kudüs'ten de Mi'rac'a çıkartıldığım gece, (*merertü bi'l-melei'l-a'lâ*) göklerde çok yüksek bir grubun yanından geçtim. Ne grubu? Allah'a yakın meleklerin grubu, *Melei'l-a'lâ*. Allah'a yakın meleklerin grubunun yanından geçtim. O Mi'rac esnasında.

(*Ve cibrîlü ke'l-hilsı'l-bâlî min haşyeti'llâhi azze ve celle*) "Cebrâil AS'ı gördüm ki, Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin haşyetinden, korkusundan eskimiş bir kilim gibi kenarda duruyordu. Haşyetullahtan, Allah korkusundan, Cebrâil AS, eskimiş, buruşmuş bir kilim gibi, hasır gibi, keçe parçası gibi dürülmüş, buruşmuş, kenarcıkta öyle duruyordu." diyor.

Cebrâil AS, dört büyük melekten birisi. Peygamber Efendimize vahiy getiren melek... Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle bir ulu dergâhın sahibidir. Öyle azamet sahibidir. Senin cesaretin nereden geliyor? Senin, benim bunca günahları işlemekteki bu cesaretimiz nereden geliyor ya? Bizim bu halimiz ne olacak? Cebrâil AS bir buruşuk kilim gibi orada, Allah korkusundan kenara büzülmüş kalmış da, senin neyin var ki böyle burnunu havaya dikmiş de günahların içinde tozutup duruyorsun. Cahillikten, akılsızlıktan...

Küçük bebek, bilmem kaç bin voltluk teli tutarken içinde ne olduğunu bilir mi? Cahil, teli tutar ondan sonra kömür olur gider. Uçurtma uçuran çocuk bilir mi, tele takılan uçurtmasının ipinden kendisine ne geleceğini? Cahil…

الْجَاهِلُ جَسُورٌ

(*El-câhilü cesûrun*) [Câhil cesurdur.] Bizim bu halimiz cahilliğimizden.

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ'*) [Kulları içinden ancak alimler, Allah'tan gereğince korkar.] (Fâtır, 35/28)

Sen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin azametini bildikçe, korkun artacak, haşyetullah artacak. Sen o zaman başkasının karşısında eğilemeyeceksin, başkasının karşısında diz çökemeyeceksin. Başkasının değil Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrini kollamaya çalışacaksın. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kul olmaya çalışacaksın. İçinde ikilik kalmayacak. İçinde gıll u gış kalmayacak, kötülük kalmayacak. Ben bunu böyle yaparsam, Allah bunun hesabını benden sorar diye tir tir titreyeceksin. Harama el uzatamayacaksın, rüşvet alamayacaksın, rüşvet veremeyeceksin, zulmedemeyeceksin, gadredemeyeceksin, gasp edemeyeceksin. Uykun kaçacak Allah korkusundan…

"—E hocam, Avrupalılar tenkit ediyorlar, yani bu din korku üzerine bina edilmiş?"

Bizim dinimiz iki kanatlıdır, öyle tek kanatlı değil. İki kanatlıdır, iki tarafı birden vurarak insan yükseklerden yükseklere uçar gider. Bizim dinimizde sevmek de var, korkmak da var. Sen şu zenginlerin, şu paraya nasıl sarıldığını bilmiyor musun? Kaçırmayayım diye, bu para azalmasın diye, elimden gitmesin diye… Bir yüksek mevkiye çıkmış adamın, o mevkii elden kaçırmamak için, daha yukarılara ne kadar boyun eğdiğini bilmiyor musun?

İnsanın içinde bir his vardır. Elde bulunan nimeti kaçırmak istemez. Pekiyi, Allah-u Teàlâ Hazretleri sana kulum demişken, sana bunca nimetleri verip dururken, onun lütf u keremini görmekte iken, onu kaçırmaktan korkmaz mısın?

Demek ki, sevgide de korku var. Hatta sevgide daha büyük korku var. Seven insan tir tir titrer, aman sevdiğimin hatırını kırmayayım diye, gönlünü kırmayayım, onun hoşuna gitmeyecek bir şey yapmayayım diye, ne derse pekiyi der. Baş üstüne der. İnsan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tanıdıkça, onun kudretini azametini bildikçe, celâlini cemâlini gördükçe, okudukça, cemaline hasretinden, celâlinden haşyetinden Allah'a kulluğu çok güzel yapar. "O güzellikten mahrum olursam, benim halim nice olur?" der.

Bir de kahrından korkar. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize şuur

ihsan etsin… İnsanın kıldığı namazdan nasibi şuuru nisbetindedir. Ne kadar şuurla kılmış ise, o kadar ecir alır. Söylediği sözden, yaptığı işten nasibi, sevabı şuuru nisbetindedir. Ne kadar şuurluysa, o kadar ecir alır. Ne kadar taklîden yapıyor ise, paldır küldür, gelişi güzel yapıyor ise, eh kendisi bilir. Yani Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hiç kimse hiçbir şekilde zarar veremez.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına zulmetmiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri kullara, kendilerinin yaptıklarına mukabele ederek muamele ediyor. Kul nasıl davranırsa, ona göre davranıyor ama lütuf ile gene... Bir iyilik yaparsa, bine sayarak. Bir küçük iş yapıyor kul… Yaptığı şey nedir ki, incirin çekirdeğinin içine koysan, dolmaz. Küçücük bir şey yapıyor. Onu rahmetine vesile ediyor. Ama onun yaptığı işe göre, onun zihniyetine göre, onun şuuruna göre.

Bir insan namaza durduğu zaman secde mahalline bakıyorsa, baktığı zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri de ondan hoşnut, razı… Secdeden başını kaldırıp, sağa sola bakmaya başladığı zaman, Allah'ın iltifatı kesiliyor. Bak onun davranışına göre. Edep takındı mı, edebe riayet etti mi, lütfa gark oluyor. Edebi bıraktığı anda, düşüveriyor hemen olduğu yerden... Allah-u Teàlâ Hazretleri bize şuur versin.

Müslümanlık zekâ işidir. İnsan ne kadar zeki ise o kadar yüksek dereceli kul olur. Düşünür, taşınır bilir Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kulluğun güzel şeklinin nasıl olacağını... Hangi sıfatların güzel sıfatlar olduğunu, hangilerinin kötü sıfatlar olduklarını bilir. Kötüleri atar, iyileri üzerinde toplar ve neticede Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanır. Akılsız insan da, kaş yapayım derken, göz çıkarır. Eğri büğrü yollarda giderek bir şey elde edemez.

Yalnız bilelim ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kahrı çok şiddetlidir. İkabı, cezası çok elem vericidir, çok şiddetlidir, fevkalâde şiddetlidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri biz günah yaptığımız zaman, üzerimize taş yağdırmıyor; yağdırabilir. Peygamber Efendimiz zamanında, kâfirin birisi giderken tepesine yıldırımı yağdırmış.

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ (الرعد:١٣)

(*Ve yürsilü's-savâika feyusîbu bihâ men yeşâ'*) [O, yıldırımlar gönderir de, onlarla dilediğini çarpar.] (Ra'd,13/13) ayeti kerimesinde bildiriyor.

İşte böyle dilediğinin tepesine yıldırım indirir ve onu olduğu yerde kahreder. Ona da kàdirdir. Yine lütfundan te'hir ediyor, belki tövbe edersin diye. Halim olduğu için, hilim sıfatıyla hareket ettiği için, gazabıyla celâliyle birden tecelli etmiyor.

c. Mûsâ AS'ın Görüşü

لَمَا كَلَّمَ اللهُ مُوسٰى، كَانَ يَبْصُرُ دَبِيبَ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا، فِي اللَّيْلَةِ الظَّلْمَاءِ، مِنْ مَسِيرَةَ عَشَرَةِ فَرَاسِخْ (طب. وأبو الشيخ في تفسيره عن أبي هريرة)

RE. 353/7 (*Lemmâ kellema'llàhu mûsâ, kâne yebsuru debibe'n-nemli ale's-safâ fi'l-leyleti'z-zalmâi min mesîrete aşereti ferâsih*)

Ebu Hüreyre RA'dan bu hadis-i şerif Musa AS'mı haletindeki tehavvülü anlatıyor. Mûsâ AS ailesini alıp Mısır'a doğru giderken peygamberlik vazifesiyle Tur Dağı'na geldiği zaman, orada tecelliye mazhar oldu. Orada Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vahyine erince, iştiyakı arttı. Şevki galebe çaldı. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı hasretliği coştu, dedi ki:

رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ، قَالَ لَنْ تَرٰنِي وَلٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرٰنِي، فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ

الْمُؤْمِنِينَ (الأعراف:١٤٣)

(*Rabbi erinî enzur ileyk*) "Yâ Rabbi, müsaade eyle, kendini bana göster de ben seni göreyim, bakayım!" dedi. Görmek istedi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni... Fakat nasıl görecek?

(*Kàle*) Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki:

(*Len terânî*) "Yâ Mûsâ, sen beni göremezsin! Benim cemâlimi temaşa etmeye tàkat getiremezsin! (*Ve lâkini'nzur ile'l-cebeli feini'stekarra mekânehû fesevfe terânî*) Ama şu karşıdaki dağa bak! O dağa tecelli edeyim; eğer o dağ o tecellîme tahammül edebilirse, o zaman sen de beni görebilirsin!" buyurdu.

(*Felemmâ tecellâ rabbühû li'l-cebeli*) "Mûsâ AS'ın Rabbi, Allah-u Teàlâ Hazretleri Tur Dağı'na tecellî edince, (*cealehû dekken*) dağ o tecellînin şiddetine dayanamadı, parça parça oldu. (*Ve harra mûsâ saikà*) O müthiş manzara karşısında Mûsâ AS baygın yere serildi, düştü kaldı.

(*Felemmâ efâka kàle*) Ayılınca, o istediği şeyin kendi tâkatinin çok üstünde bir şey olduğunu itiraf ederek, dedi ki: (*Sübhâneke tübtü ileyke*) Yâ Rabbi, seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. (*Ve ene evvelü'l-mü'minîn*) Ben inananların ilkiyim." (A'raf, 7/143)

Tur Dağı'nda Mûsâ AS çok tecellîlere nâil oldu. Burada Peygamber Efendimiz, onların hikâyesi sadedinde buyuruyor ki:

(*Lemmâ kellema'llàhu mûsâ*)Allah-u Teàlâ Hazretleri Mûsâ AS ile Tur Dağı'nda vahyedip konuşunca, Mûsâ AS'da bir değişiklik oldu. (*Kâne yebsuru debibe'n-nemli ale's-safâ*) Kara taşın, düz taşın üzerinde karıncanın yürüyüşünü görürdü." Ne zaman? (*Fi'l-leyleti'z-zalmâi*) "Karanlık gecede..." Ne kadar mesafeden? (*Mesîrete aşereti ferâsih*) "On fersah mesafeden görürdü." Duygularına bir keskinlik geldi. Karanlık gecede, on fersah mesafeden, kara taşın üzerinde karıncanın gezişini görür hale geldi; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin o tecellisi bereketiyle...

"—Hocam bu işler nasıl oluyor?"

Peygamber SAS Efendimiz'in bildirdiğine göre, Allah-u Teàlâ

Hazretleri bir hadîs-i kudsîde şöyle buyurur:[126]

وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ، كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا (خ. عن أبي هريرة)

(*Ve mâ tekarrabe ileyye abdî bi-şey'in ehabbe ileyye mimme'fteradtü aleyhi*) "Kulum bana, kendisine farz kıldığım ibadetlerden daha sevimli bir şeyle yaklaşamaz; en çok farz ibadetlerle yaklaşır. (*Ve mâ yezâlü abdî yetekarrabü ileyye bi'n-nevâfili*) Kulum nâfile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder."

Her ibadet onu bana yaklaştırır. Namaz kıldıkça yaklaşır, oruç tuttukça yaklaşır, Allah dedikçe yaklaşır, tövbe ettikçe yaklaşır. (*Hattâ ühibbehû*) "Nihayet ben o kulumu severim. Sevgime nâil olur."

---

[126] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2384, Rikàk, 84/38, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, *Birr ve İhsân*, no:;347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.206, no:7833; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.346, no:6188, Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.4; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.460, no:8750; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.175, no:1438; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.96, no:5460; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.221, no:7880; Ebû Ümâme RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.139, no:9352; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ*, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.277, no:7491; Hz. Aişe RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.381; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.168, no:4445; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.232; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.192, no:20301; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.229, no:1155-1160 ve c.VII, s.770, no:21327; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.513, no:3498, 3499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.82, no:6898; Nevevî, *Riyâzu's-Sàlihîn*, c.I, s.246, no:1.

Kusurları vardır, kusurlardan paklanır paklanır, derecesi yükselir yükselir, yaklaşır yaklaşır, nihayet ben o kulumu severim.

(*Feizâ ahbebtühû*) "Ben bir kulu sevdiğim zaman, (*küntü sem'ahü'llezî yesmeu bihî*) ben onun işittiği kulağı olurum. Her şeyi işitir. Allah işittiriyor çünkü…

(*Ve basarahü'llezî yübsiru bihî*) Gördüğü gözü olurum. O zaman on fersah ne? Her şeyi görür.

(*Ve yedehü'lletî yabtışü bihâ*) Tuttuğu eli olurum; (*ve riclehü'lletî yemşî bihâ*) yürüdüğü ayağı olurum." buyuruyor.

Başka bir rivayette de:[127]

وَلِسَانَهُ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِهِ (كر. عن عائشة)

(*Ve lisânehü'llezî yetekellemü bihî*) "Söylediği dili olurum." buyuruyor. Sözü baldan tatlı olur, tesirli olur, hakkı söyler.

Hazret-i Peygamber hangi üniversiteden mezundu acaba? Nereden diploması vardı? E Allah-u Teàlâ Hazretleri yardım edince, lütfedince, seçince öyle oldu. Ümmîlerin içinden öyle bir peygamber çıkarttı ki, gelmişlerin geleceklerin efendisi oldu. Alimlerin alimi oldu Rasûlüllah Efendimiz.

Neler söylüyor da, okuya okuya bitiremiyoruz. Seneler senesi burada benden önce Hocam okudu, ondan önce hocası okudu. Şimdi ben okuyorum. Bir zaman gelecek, ben de toprağın altına gireceğim, gene okunacak Rasûlüllah'ın hadis-i şerifleri...

Bak hepimiz istifade ediyoruz. Alimler dağarcığı nisbetinde ilminden şey alıyor. Allah öğretti mi böyle öğretir. Allah gösterdi mi böyle gösterir. Allah bildirdi mi, böyle bildirir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kendisine has kul olmak şerefine erdirsin… Rasûlüne has ümmet olmak şerefine erdirsin…

Cezayirli Hasan Paşa sefere çıkmışlar. Düşmanların hiç birisi sokulamamış. Her birisi bir köşeye dağılmış, saklanmış. Gemilerle dolaşıyorlar, düşman gemisi görmüyorlar. Nerede? İtalya ile İspanya arasında, Cezayir, İtalya, Fransa arasında... Oralarda

---

[127] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXV, s.277, no:7491; Hz. Aişe RA'dan.

dolaşıyor da, düşman gemisi göremiyor. O taraflara ne haddine gelmek? O taraflarda düşman gemisi karşısına çıkamıyor.

Bir adaya gelmişler, demirlemişler. Altı yedi gemi... Hasan Reis daha ilk defa reislik yapıyor. Geceleyin demirlemişler, sabah olmuş.

Sabah nasıl olur? Malum gecenin karanlığı doğu taraftan aydınlanmaya başlar.

"—Demirleri toplayalım, yelkenleri açalım, bu adanın bu körfezinden dışarı çıkalım!"

Emir yok, birbirleriyle söyleşmişler, işaretleşmişler, konuşmuşlar öteki gemilerin reisleri, demişler ki:

"—Bu adam tecrübesiz, başımıza ilk defa reis tayin edildi. Filonun başına komutan tayin edildi. Bilmiyor. Şimdi düşman bizi bu körfezin ağzında bastırırsa, mahveder burada... Açık denize çıkalım ki, hani şöyle manevra yapacak kabiliyetimiz olsun, düşmanı yenebilelim. Burada bizi yakar, gemilerimizi yakıverir. Yani burada durumumuz iyi değil. Ne yapalım? Söyleyelim bari." demişler.

Kayıklara binmişler, kendi gemilerinden Hasan Reis'in gemisine gelmişler. Kapıyı çalmışlar. Hasan Reis seccadenin üzerinde...

"—Efendim, gemicilik töresinde böyle bir limanda uzun müddet beklenmez. Karadan ateş ederler, öbür taraftan tuttururlar. Sıkışır insan, kıstırılmış olur. Burada durmamamız lazım, çıkalım! Emir buyurursanız, hareket edelim buradan." demişler.

"—Arkadaşlar, biraz daha sabredin! İnşallah beş altı parça düşman gemisi gelir, onları yakalarız, öyle gideriz." demiş.

Dışarı çıkmışlar, birbirlerinin yüzüne bakarak demişler ki:

"—Adam gemiciliği bilmiyor, bir de şimdi bize evliyalık taslıyor. Bak, olacak şeyden haber veriyor. İleride gemi gelecek de, biz onları yakalarız inşallah!" diyor demişler.

Fakat tabii, emir emirdir. Gitmişler hazırlıklarını yapmışlar, işaret bekliyorlar. Nihayet Hasan Reis'in gemisinden işaret çıkmış. Birden adanın burnundan açığa çıkıverince, karşıda beş altı parça düşman gemisi görülmüş. Tabii düşman gemisi aheste aheste gelirken, adanın içinden karşılarına böyle Osmanlı

donanmasından birkaç parça çıkıverince, ödleri patlamış. Hemen teslim bayrağını çekmişler. Yakalamışlar onları, Cezayir'e ganimet olarak götürmüşler. Şu kadar gemi, içinde şu kadar asker, şu kadar erzak, bu kadar malzeme ellerine geçmiş.

Pekiyi, o karanlıkta, o körfezin içinde nasıl gördü Hasan Reis o gemilerin geleceğini? Hasan Reis görmedi ki, insan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kul olunca, işte böyle olur. Buradan kıyas eyle ötesini...

Hüner Hasan Reis'te değil, hüner Allah'a kul olmakta... İnsan Allah'a kul oldu mu, o kâinatın sahibi her şeyi biliyor. Her şeye vakıf... Her şeye gücü yetiyor. Sen ona kul olursan, böyle olur. Ondan kulluğunu çekersen, ne yaparsın? Hiç bir şey yapamazsın.

Doğumuna gücün yetmiyor, ölümüne gücün yetmiyor, hastalık gelse def edemiyorsun. Bazen bakıyorum, doktor hastalanmış. Takılıyorum:

"—Yahu doktorlar da hasta olur mu? Başkalarını tedavi eden insan kendisi hasta olur mu?"

Olur, ne yapsın, o da aciz bir insan... Yani, o bir şey değil ki. Hasta olsa, hastalığı def edemiyor. Ölüm gelse, ölümü def edemiyor. Doğmak elinde değil, ölmek elinde değil. Hiç bir şey elinde değil insanoğlunun...

Felç gelse... Bu daha önce babayiğitti, pehlivandı, boksördü. Vurduğu zaman üç kişiyi devirirdi. İşte şimdi felç geldi, hadi bakalım... Yahu bu damarın, bu kolun tertibini biliyoruz. İşte şuradan damar geçer, buradan kas gelir, o kasın ucu buraya bağlanır. Şu sinir vardır, şu kemik vardır. Biliyorsun ama haydi çalıştır bakalım. Çalışmayınca, çalışmıyor.

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)[128] "Bütün güçler, kuvvetler

---

[128] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.2, s.1276, *Dua* 34/16, no:3878, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.3, s.226, no:946, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.1, s.299, no:1003, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.5, s.33, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Allah'tadır. Allah'a kulluktadır." Ona kul olursan, yardım ederse, eder. Etmez ise, düz yolda insan yolunu şaşırır. Yaparım diyen çok insanlar, olduğu yerde yığılıp kalmıştır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ile, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevgili kullarıyla, müslümanlarla harp ilan etmiş insanların hepsinin akıbetleri tarih kitaplarında doludur. Firavunlar, Şeddatlar, Kàrunlar, nice nice kavimler, topluluklar helâk olmuşlardır. Kur'an-ı Kerim onların kıssalarıyla doludur. Neden? Hisse alalım diye.

O kıssalar neden okunuyor? Hikâye kitabı mı Kur'an-ı Kerim? "Hisse al da, kulluğu güzel yap!" diye. İşte böyle insan Allah'a kul olunca, insanda bir değişiklik olur. Birçok değişiklik olur demek istiyorum. Böyle olmuş Musa AS da...

d. Allah Yolunda Cihadın Fazileti

لَمَوْقِفٍ فِي سَبِيلِ اللهِ ، لاَ يُسَلُّ فِيهِ سَيْفٌ ، وَلاَ يُطْعَنُ فِيهِ بِرُمْحٍ ، وَلاَ يُرْمٰى فِيهِ بِسَهْمٍ ، أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً ، لاَ يُعْصَى اللهَ فِيهَا طَرْفَةَ عَيْنٍ (ابن النجار عن ابن عمر)

RE. 353/8 (*Lemevkıfin fi sebîli'llâhi, lâ yüselli fihi seyfün, ve lâ yut'anu fîhi bi-rumhin, ve lâ yürmâ fihi bi-sehmin, efdalü min ibâdeti sittîne seneten, lâ yu'sa'llàhe fîhâ tarfete aynin.*)

Bu hadis-i şerif cihad ile ilgilidir. Peygamberimiz SAS Efendimiz Hazretleri buyuruyor ki:

(*Lemevkıfin fi sebîli'llâhi*) "Allah yolunda bir duruş..." *Mevkıf*, vukuf demek, yani şöyle bir yerde bir müddet durmak, ayakta durmak, beklemek. "Allah yolunda bir müddet bir yerde durmak... Nasıl bir durmak? (*Lâ yüselli fihi seyfün*) Kılıç çekilmemiş, (*ve lâ yut'anu fîhi bi-rumhin*) mızrak saplanmamış kendisine... Karşısında kılıç çekilmemiş, düşman ona kılıç çekmemiş, mızrak saplamamış. (*Ve lâ yürmâ fihi bi-sehmin*) Kendisine ok atılmamış,

---

Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.1376, no:43612.

yani sıcak savaş başlamamış. Kurşunlar, oklar atılıp, vızıldayıp geçmiyor yani. Öyle de olsa, yani bir tehlike bahis konusu da olmasa, Allah yolunda şöyle bir duruş, (*efdalü min ibâdeti sittîne seneten*) altmış senenin ibadetinden daha faziletlidir. Allah yolunda bir duruş...”

Ama nasıl altmış yıl? (*Lâ yu'sa'llàhe fîhâ tarfete aynin*) “İçinde hiç Allah'a isyan olunmamış olan altmış yıllık ibadetten daha hayırlıdır.” Hani insan ibadet eder de, ya kabul olur, ya kabul olmaz. Veyahut hem ibadet eder, hem günah eder. Gündüz gelir burada namaz kılar, gece gider orada hata işler. Sabah iyi yoldadır, akşama şaşırır. Akşam iyi yoldadır, sabaha şaşırır. Alacalı, iyi kötü düşe kalka... Öyle değil, hiç Allah'a isyan edilmeden altmış yıl ibadetle geçirilmiş, bir fazilet kazanılmış, bir sevap kazanılmış. Allah yolunda bir müddetçik duruş, altmış yıllık böyle ibadetten daha hayırlıdır.

İşte bizim bu topraklarda, şimdi böyle hür olarak nefes almamızın sırrı budur. Biz buralarda nefes alamazdık şimdi... Burası Bizans'ın idi. İşte şu biraz ilerde Kız Taşı var. Onun üstünde bilmem hangi imparatorun heykeli vardı. Altında çıplak kadın resimleri var, yılanlar dolanmış, bilmem neler falan. Biraz ileriye gidersin, Saraçhane başında bir sürü sütunlar, kalıntılar vardır. Bizanslıların bilmem hangi eseridir. Biraz ileri gidersin, Bizanslıların sarnıcı var. Biraz ileriye gidersin, Ayasofya Bizanslıların kilisesidir. Biraz ileriye gidersin, Galata kulesi Cenevizlilerden kalmadır.

Biz burada ne arıyoruz? Nasıl gelmişiz, buraları nasıl almışız? İşte bizim buralarda şimdi hür olarak, babamızın malı olarak, dedemizden, ecdadımızdan, bize intikal etmiş mal olarak, içinde şöyle rahat rahat oturup da Allah'ı anmamız, Rasûlüllah'ın hadis-i şeriflerini okumamız; çalışıp, kazanıp, yeyip, içip şükretmemiz, Allah'ın nimetlerinden istifade etmemiz; şu güzel beldede, Karadeniz ile Marmara'yı bağlayan bir böyle nehir gibi Boğaz'ın içinde, Haliç gibi bir körfezin çevresinde, Çamlıca gibi bir güzel manzaralı bir yerde, Adalar gibi bir safalı yerde, bizim böyle zevk ve sefa içinde yaşamamız ve Anadolu'ya, Trakya'ya sahip olmamız nedendir? İşte bu hadis-i şeriftendir. Rasûlüllah'tandır, Kur'an'dandır, İslâm'dandır.

Eğer biz bu zihniyette, bu ideolojide, bu mantıkta bu kanaatte insanlar olmasaydık, bizim dedelerimiz bu mantıkta olmasaydı, biz Orta Asya'da yaşayacaktık. Yâni bizim dedelerimiz Orta Asya'da idiler, Orta Asya'da yaşayacaktık. Burada da Bizanslılar yaşayacaktı. Bizi buralara getiren, buraların sahibi eden bu zihniyettir.

Bu zihniyete karşı gelmek, ters gelmek küfran-ı nimet olur. Haksızlık olur, fazilete yakışmaz. Efendim ben Allah'a inanıyorum, inanmıyorum şöyledir böyledir. İster inan, ister inanma. İster mü'min ol ister kâfir ol, eğer şu beldenin ahalisinden isen, sen tabii bir tahsil görmüşsün o tahsil içinde senin söylediğin şeyi daha doğru sanıyorsun. Görsen benim gördüğümü, benim okuduğumu okusan, belki sen de iman edeceksin ama, her ne olursa olsun buraları sana bağışlayan insanlara bir şükran borcun var, teşekkür borcun var. Bu Rasûllüllah'a borcun var. Bu hadis-i şerife karşı borçlusun sen…

İstiklal harbini nasıl kazandık biz? Nasıl oldu bu kazanma? Fransızlar Maraş tarafını aldı. İtalyanlar Antalya tarafını aldı. Yunanlılar İzmir tarafın aldı. Şunlar şuradan saldırdı, bunlar buradan saldırdı da nasıl yendik biz onları? Kazma ile, kürek ile, ihtiyar neneler, Nene Hatun'lar, bilmem neler, mermi taşıyarak, bilmem ne taşıyarak.

Nedir bu milleti bu kadar böyle canlı tutan? İman, İslâm… Başka bir din olsa idi, böyle olmazdı. Kâfir bunu senden daha iyi biliyor. Kâfir bu milleti ayakta tutan ruhun İslâm ruhu olduğunu biliyor da, bizi Müslümanlıktan ayırmak için İslâm'dan ayırmak için, yapmadığı iş, yapmadığı hile, döndürmediği dolap yok kâfirin…

İşte biz bundan dolayı harbe gidiyoruz. Bundan dolayı biz Allah yolunda cihad ediyoruz. Bu hadis-i şeriften dolayı Allah yolunda canımızı veriyoruz. Ben senin gibi sefa sürmesini bilmez miyim? Yaşamasını. Benimde elimin altında zevkler sefalar olup da yan gelip yatmayı, meyvaları yemeyi, höpürdetmeyi, içmeyi, gezmeyi tozmayı istemez miyim yani bilmiyor muyum duymadım mı öyle bir şeyi? Ama ben başka bir şeyi tercih etmişim. Ben Allah yolunda böyle hareket edersem daha çok sevap alacağım diye

düşünmüşüm.

Dedem de öyle düşünmüş. Dedemin dedesi de öyle düşünmüş. Ağlamışlar şehid olamadıkları zaman. Siperlerde hüngür hüngür ağlamış gaziler, sakalından utanmadan şıpır şıpır gözyaşı dökmüş ağlamışlar. Neden ağlamışlar? "Giriyorum, giriyorum harbe de bir türlü şehid olamadım, nedir bu halim?" diye Ondan ağlamışlar.

Düşmandan korktuğundan ağlamamış, "Niye şehid olamadım?" diye ağlamış. "Kefenimi ben zemzem ile yıkamıştım, boynuma doladım, başıma sarık diye doladım, buraya geldim. Kaç çarpışmaya girdim, çıktım; bir türlü şehid olamadım!" diye ağlamış.

Halid ibn-i Velid RA ashab-ı kiramdan. Suriye'de Humus muydu, Hama mıydı? Karıştırıyorum, camisi var orada, Humus'ta. Caminin önünde efendim bir abidesi var. Abideye yazmışlar, diyor ki:[129]

لَقَدْ شَهِدْتُ مِائَةَ زَحْفٍ ، وَمَا فِي بَدَنِي مَوْضِعُ شِبْرٍ إِلاَّ وَفِيهِ ضَرْبَةُ

سَيْفٍ ، أَوْ طَعْنَةُ رُمْحٍ ، أَوْ رَمْيَةُ سَهْمٍ ؛ ثُمَّ هَا أَنَا أَمُوتُ عَلَى فِرَاشِي

كَمَا يَمُوتُ الْعِيرُ ، فَلاَ نَامَتْ أَعْيُنُ الْجُبَنَاءِ !

(*Lekad şehidtü miete zahfin*) "Yüz tane savaşa girdim." diyor. Kolay değil...

(*Ve mâ fî bedenî mevdıu şibrin illâ ve fîhi darbetü seyfin, ev ta'netü rumhin, ev rumyetü sehmin*) "Şu vücudumda bir kılıç darbesi, bir ok veya bir mızrak yarası olmayan bir karış yer bulamazsın!" diyor.

(*Ve hâ ene emûtü alâ firâşî kemâ yemûtü'l-îru*)"İşte görün, şimdi yatağımda ölüyorum!" diyor.

Vücudum harplerde aldığım yaralardan delik deşik demek istiyor yani. Vücudumun her tarafında bir yaralanma izi var. Ama

---

[129] İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.313; İbn-i Abdilber, *el-İstîâb*, c.I, s.127.

işte gene yatağımda ölüyorum diyor. İşte gene yatağımda ölüyorum diyor bak o kadar harbe girmiş, çıkmış. Gene yatağımda ölüyorum diyor.

فَلاَ نَامَتْ أَعْيُنُ الْجُبَنَاءِ

(*Felâ nâmet a'yünü'l-cübenâ'*) "Korkakların gözleri açılsın, uyumasın, gözlerini yummasınlar. Gözlerini açsınlar, bak Allah öldürmedi mi, insan ölmüyor!" diyor.

Bir İstiklâl gazisi ile görüştük, ziyaret ettik de Kızıltoprak'ta. Dedi ki:

"—Allah öldürmeyince insan ölmüyor dedi. Ben kıtalar arasında posta subayıydım. Oradan oraya, o kıtadan o kıtaya giderken, kurşunlar etrafımdan vızıl vızıl, vızıl vızıl uçar giderdi. Ben de onlarla ünsiyet peydah etmiştim artık." dedi.

Yâni öldürmeyince öldürmüyor işte Allah. Nasib eder ise, bir başka mazhariyet; şehid oluyor insan. Ne mutlu. Ölmez sağ kalır ise, gazi oluyor, bir başka mazhariyet. İşte bizi bu toprakların sahibi yapan bu...

Sadece biz ölmeyi mi bilmişiz? Harp etmeyi mi bilmişiz? Hayır, bu iman bizi bu topraklarda şu insanlığa da eser yapma şeyine yöneltmiş. Han yaptırmışız, hamam yaptırmışız, yol yaptırmışız, çeşme yaptırmışız, hayır yaptırmışız, hasenat yaptırmışız. Binlerce, konağında binlerce köle alıp, binlerce köle yetiştiren paşalar var. Bin tane köleyi konağında terbiye etmiş, yetiştirmiş devlet hizmetine vermiş. Terbiye etmiş, yetiştirmiş devlet hizmetine vermiş.

Süleymaniye Kütüphanesi'ne gir, bak: Neler yazmış ecdadımız! Etrafta eğer yıktırılmamış ise, tahrip olmamış ise… Ahşaplar eridi gitti ama taşların kimisinin kalıntısı var. Ecdadın neler yaptığını gör. Yoksullar için aşhane yapmış, hastalar için hastane yapmış, deliler için tımarhane yapmış, insanlar işçin çeşme yapmış, hayır yapmış, hasenat yapmış. Hayrın her çeşidi var.

Zarafetin, edebin, terbiyenin, insaniyetin, merhametin her çeşidinin eseri var. Yani savaşta kahraman, sulhta emsalsiz arif,

edip kimseler imiş. Savaşta kılıç kullanırlarmış, sulhta kalem kullanırlarmış. Öyle arif kimseler imiş. Kalemi ile bir yazdığı zaman, söylediği sözün altından bin bir türlü mana çıkıyor. Öyle zarif konuşurlar, öyle zarif yazarlarmış. Edebiyatlarını anlamak için, dünyanın tahsilini yapmış olması lazım insanın. Edeplerini, terbiyelerini zarafetlerin anlamak için. Bir sözünün altında doksan tane düşündüğü incelik var. Vezni düşünür, kafiyeyi düşünür, edebi sanatları düşünür, tarih hesabı yapar, şunu yapar bunu yapar. Onun bir cümlecik sözü altından kaç türlü mana çıkar. Öyle arif, öyle zarif insanlar.

Buradan ordu yürüdüğü zaman Trakya tarafına, köylerden küflü peynir toplarlarmış ordunun vazifelileri. Neden acaba? Küflü peyniri yaraya, kılıç yarasına ufalayıp şey yaparlarmış penisilin olduğu için.

Avrupa çiçek hastalığından, çiçek salgını gelip de bir şehrin yarısını alıp götürdüğü zaman çiçek salgınından kırıldığında bizim mahallemizde ki yaşlı neneler, başörtülü neneler çocukların kolunu cızt cızt cızt iğne ile üç çizgi yaparlarmış. Yani çiçek açısı yaparlarmış. Bizim memlekette çiçek salgını olmaz imiş. Fatih zamanında göz ameliyatları yaparlarmış.

Sen Süleymaniye'nin tekniğini az bir teknik mi sanıyorsun? Bak bugün bir sürü cami yapıyorlar. Dün anlattılar bir camiyi. Vaiz kürsüden çıkıp konuştuğu zaman, tam karşısında durursan söz anlaşılıyor; yanında durursan anlaşılmıyor diyor. Ama Mimar Sinan sesin muntazam gitmesi için caminin her tarafında nargile fokurdatmış. Fokur fokur fokur fokurdatıyor, ses nasıl geliyor nasıl gidiyor diye onu takip ediyor. Duvarın içine gizli küpler koymuş ağzı delikli. Ses yankılansın diye.

Kandillerden çıkan isler bir yere toplansın diye havanın cereyanını hesaplamış da tam öyle bir yere öyle bir delik açmış ki caminin içindeki bütün hava dönüp dolaşıp o deliğin içinden süzülüp geçiyor ve bütün isi oraya topluyor. İşte böyle yani iki taraflı…

Bu zarafeti, bu medeniyeti, bu güzelliği, bu hoşluğu İslam veriyor insana. İstersen İslam'ı al. İslam alınmış memleketlere bak. Bak 20. Yüzyıl'ın medeniyeti diyoruz ya hani edebiyata

gelince lafa gelince herkes bir sürü laf söylüyor.

Şu İsrail'in Lübnan'da yaptıklarına bak! Şu Hristiyan falanjistlerin yaptıklarına bak! Bizim tarihimizde öyle bir şey yoktur. Biz yaşlı bir insana el kaldırmamışız. Kadına el uzatmamışız. Mala, çoluk çocuğa dokunmamışız. Kim bizim karşımıza çıkıp bizimle mücadele etmiş, bizi öldürmeye kastetmiş ise onunla savaşmışız.

Bunların hepsi bir medeniyet bir kültür bir terbiye işidir. Fakat bizim ecdadımızın öyle büyük bir talihsizliği var ki efendim bir düşmanlar tenkit eder bir de evlatları tenkit ediyor şimdi. Düşmanın tenkitinden yanmazlar da evlatlarının da kendi karşılarına hasım olarak çıkıp da kendilerini anlayamamalarına çok yanar yakınırlar. Kemikleri çok sızlar yani. Ben şunlar için çarpıştım da öldüm şunların gafletine bak cahilliğine bak der.

Allah bize ve şu memlekette yaşayıp da İslam'a karşı olanlara insaf versin. İslam'ı görsünler doğru düzgün. İslam'dan korkuyor millet. Yahu İslam merhamet dinidir. Zarafet dinidir, edep dinidir, terbiye dinidir, başkasını düşünmek dinidir, başkasına iyilik yapmak dinidir. Yaratılanı hoş gör yaratandan ötürü.

Ben gelmedim dâvâ için
Benim işim sevi için.
Dostun evi gönüllerdir;
Gönüller yapmaya geldim.

Aman kimsenin kalbini kırma, gönül Allah'ın evidir, Kâbe gibidir zihniyetine sahibiz. Biz her gördüğümüzü Hızır bilmişiz. Karşımızdaki belki Hızır'dır falan diye. Önünde edep ile durmuşuz. Öyle bir milletiz biz. İslam'dan bu. İslam gitti mi kültür, medeniyet, vicdan vs. Onların hepsini denedik. Yani istemezdik ama iyi de oldu denediğimiz. Hepsinin kofluğunu bir netice vermediğini anladık.

Bizim bu devirde acaba bu hadis-i şeriften nasıl faydalanabiliriz devrimizde? Madem böyle Allah yolunda bir müddet durmak, cihad için bir müddet durmak, böyle Allah'a hiç isyan edilmedik altmış yıl ibadetten daha hayırlı oluyor. İçinizden bir rağbet gelmiyor mu böyle bir şeye? Geliyor. Nasıl olacak

acaba?

"—E bir harp çıksa da, bende hudutta dursam…"

"—Harbi temenni etmeyin, savaş sizden çıkmasın!" diyor Peygamber Efendimiz SAS. "Ama düşman saldırırsa, geri de durmayın! Düşman saldırırsa, ondan da kaçmayın!" diyor.

Hiçbir devirde müslümandan çıkmamıştır hücum. Bizim Osmanlılar Balkanlar'da niye hücum ettiler düşmanlara? Hücum etmediler. Bizim Osmanlıların yaptığı savaşların hepsi, Haçlı Seferleri karşısında müdafaa savaşıdır. Avrupa asker toplayıp hücum etmiştir. Osmanlılar da savunmak durumunda kalmışlardır.

Ecdadımızın tavrı daima bu tarzda olmuştur. Daima sulhu teklif etmişlerdir. Sulh ve sükûn içinde yaşamayı tavsiye etmişlerdir, istemişlerdir. Öyle olduğu zaman, anlaşmaya hiçbir halel getirmemişlerdir. Anlaşmaları daima karşı taraf bozmuştur. Zayıf oldukları zaman, anlaşma yapmışlar; biraz güçlenip kuvvetlenince, anlaşmayı onlar bozmuşlardır.

Benim hatırıma geliyor ki, Allah yolunda bir müddette durmak da bir savaş… Savaş niçin yapılıyor? İslam'ı korumak, savunmak için yapılıyor. Müslümanları rahat ettirmek için yapılıyor. Kâfire, zalime, gadredici kimseye, insafsıza merhametsize fırsat vermemek için yapılıyor.

Çünkü o içeri girdi mi, ne ırz koyar, ne namus koyar, ne mal koyar, ne çocuk koyar, ne yaşlı koyar. Ak sakallıların ak sakalını kana bular. Ak başörtülü kadınların başörtüsünü kana bular. Çocukları küvetlere böyle üçer beşer doldurur. Görmediniz mi resimlerini Kıbrıs harbinde? Şimdi bu bir müdafaa... Böyle olunca, böyle oluyor.

Pekâlâ, o halde, demek ki kaçmayacağız; harp olursa, savaşacağız ama, düşman o kadar kurnazlaşmış ki, bizim anlamadığımız şekilde de bizimle çarpışıyor. Şimdi eski usul çarpışma yok…

Tarih kitaplarından bizim alıştığımız usül: Düşman ordu çekip bizim üzerimize geliyor. Biz de kılıç çekiyoruz, kalkanımızı elimize alıyoruz, oklarımızı alıyoruz. Çatır çutur çarpışıyoruz.

Meydan savaşı oluyor. Ankara Meydan Savaşı, Mohaç Meydan Savaşı, Niğbolu Zaferi, bilmem ne zaferi filan. Hep böylesine alışmışız. Ama düşman bunu denemiş, denemiş, denemiş, muvaffak olamayınca o zaman demiş ki:

"—Ya bu adamları ben niye yenemiyorum? Adedim fazla. İki yüz bin kişilik ordu ile gidiyorum, altmış bin kişi karşıma çıkıyor, gene yeniliyorum. Bunun sebebi ne?"

Adamlar incelemişler; bizim tarih kitaplarımızı, din kitaplarımızı, kültür kitaplarımızı, edebiyat kitaplarımızı tercüme etmişler. Bugün Almanca'da, Fransızca'da, İngilizce'de bizim tarihimizle, kültürümüzle ilgili neşredilen o kadar çok kitap vardır ki, harf inkılabından sonra, cumhuriyetin ilanından sonra bizim neşrettiğimiz eserlerden daha fazladır. Altmış yetmiş bin tane eser yazmışlar İslâm üzerine… Tasavvuf üzerine yazdıkları eserlerin haddi hesabı yok... İnsan başa çıkamıyor, almak istese her birisini; üç yüz mark, dört yüz mark… Yani ne yazdıklarını okumak istesen, başa çıkamıyorsun. Yığınla, böyle sel gibi eser yayınlıyorlar.

İncelemişler incelemişler, bizim gücümüzün, kuvvetimizin Allah'a has halis kulluk edip de ölümden korkmamakta ve cihadda olduğunu, dinimizde olduğunu görünce, bizi dinimizden ayırmaya gayret etmişler.

O zaman bizim arkadaşımız, bizimle akraba olan şahıs onunla aynı masaya oturmuş, kadeh tokuşturmuş, dost olmuş. İngiliz dostum, aziz dostum Mr. John, bilmem ne… Resimler çektirmiş. Fransız ile dost olmuş. O Fransız buraya gelmiş, bizimki oraya gitmiş; ahbap olmuşlar. Ondan sonra da, onları bizim üstümüze salmışlar.

Demek ki, düşman bizi içten yıkmak için, bizim enerjimizin merkezini, kaynağını kurutuyor. Biz İslam'dan ayrılınca, sudan çıkmış balığa döneriz. O köpek balığı, balina, denizlerde böyle herkesin korktuğu koca koca balıklar dışarı çıkınca ne oluyor? Uzanıp kalıyor. Biz de İslam'dan çıktığımız zaman, bir gücümüz kuvvetimiz kalmıyor.

O halde, buraya kadar bu sözlere hiç itiraz yok, siz de kabul ediyorsanız, demek ki Allah'ın dinini korumak için de insanın gece gündüz gayret sarf etmesi, imanı korumak kollamak için, imanı

müdafaa etmek için, insanları İslam'a çekmek için veyahut Müslümanları kâfirce duygulardan, düşüncelerden inkârdan, zevkperestlikten, mes'uliyetsizlikten, afyonkeşlikten, hippicilikten korumak için… Onların çeşit çeşit adetleri var, onlardan korumak için, insanın çalışması lâzım!

İnsanları şuurlu, terbiyeli, edepli, dinine, milletine, tarihine bağlı insanlar olarak yetiştirmek için çalışmak da Allah yolunda bir cihaddır. Çünkü, düşman o silahla bize hücum ediyor. O halde bunu yapabiliriz.

Hepimiz elimizden geldiği kadar İslam'ı korumak için, evlatlarımızı, kendimizi, yakınlarımızı, çevremizi, komşularımızı İslam'a bağlı tutmak için, İslam'dan koparmamak için; kopmuşları uyandırıp tekrar İslam'a bağlamak için gayret sarf edersek, umarım ki öyle o sevaba nail oluruz.

Benim mantığım böyle çalışıyor. İnşallah Allah-u Teàlâ Hazretleri dini korumak için böyle çalışanlara da o ecri ihsan eyler. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi vazifelerine müdrik kimseler eylesin…

Fâtiha-i şerife meal-besmele-i şerif!

19. 12. 2982 - İskenderpaşa Camii

14. YÖNETİCİLERİN İYİ OLMASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayrı halkihî muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve selem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَنْ يَجْمَعَ اللهُ عَلَى هٰذِهِ الْأُمَّةِ سَيْفَيْنِ؛ سَيْفًا مِنْهَا ، وَسَيْفًا مِنْ عَدُوِّهَا (د. حم. عن عوف بن مالك)

RE. 354/1 (*Len yecmaa'llàhu alâ hâzihi'l-ümmeti seyfeyn; seyfen minhâ, ve seyfen min aduvvihâ*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi üzerinize olsun...
Peygamber Efendimiz'in ehàdis-i şerîfesinden müyesser olan bir miktarını, size okuyup izah edeceğiz.
Bu hadis-i şeriflerin okunup izaha geçilmesinden önce, evvelen ve hàssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve sair enbiyâ ve evliyâullahın ruhları için; Peygamber Efendimiz'in âlinin, ashâbının ve etbâının ruhları için; cümle sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için; bu eserin müellifi hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhànevî Hazretleri'nin

ruhu için; bu eserdeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan ulemânın ve ravilerin ruhları için; hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhu için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete irtihâl eylemiş olan cümle yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için; biz yaşayan müslümanların da, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, sonunda huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif kıraat edelim. Buyurun:

....

a. Ümmetin Fitnelerle Karşılaşması

Peygamberimiz SAS Hazretleri, metnini mukaddimede okumuş olduğum hadis-i şerifte buyuruyor ki:[130]

لَنْ يَجْمَعَ اللّٰهُ عَلٰى هٰذِهِ الْأُمَّةِ سَيْفَيْنِ؛ سَيْفًا مِنْهَا ، وَسَيْفًا مِنْ عَدُوِّهَا (د. حم. عن عوف بن مالك)

RE. 354/1 (*Len yecmaa'llàhu alâ hâzihi'l-ümmeti seyfeyni*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ümmetin üzerine iki kılıcı beraberce toplamayacak; (*seyfen minhâ*) bir kılıç kendinden, (*ve seyfen min aduvvihâ*) bir kılıç da düşmanından..."

Bu ne demek? Seyften murad, kılıç çekip birbirleriyle uğraşmak, çarpışmak, çatışmak. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ümmetin üzerinde iki çatışmayı birlikte var etmeyecek. İki çatışmadan murad nedir? (*Seyfen minhâ*) Bir çatışma kendi

---

[130] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.375, no:3747; Avf ibn-i Mâlik RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.445, no:5366; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.162, no:34481; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.63, no:18851.

içinde, (*ve seyfen min aduvvihâ*) bir çatışma da düşmanın ona saldırması suretiyle meydana gelen savaş. Bu ikisi bir arada olmayacak. Yâni, düşman saldırırsa hep beraber olacaklar; o zaman içte bir çatışma olmayacak. Düşman saldırmadığı zaman, kendi aralarında çatışma olabilecek.

Peygamber Efendimiz dua etmiş, ümmetimin arasında hiç ihtilaf olmasın diye. Birçok duaları kabul olduğu halde, o hususta duası uygun görülmemiş Allah-u Teàlâ Hazretleri tarafından. Onun için, bu ümmetin içinde maalesef eski zamandan beri ihtilaf olur. Hak ümmet olduğu halde, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin en sevgili Rasûlünün ümmeti olduğu halde, eski peygamberlerin ümmeti olmak için can attıkları bir peygamberin ümmeti oldukları halde, aralarında ihtilaf olur, aralarında çatışma olur. Tarih kitaplarını açarsanız, tâ Hazret-i Osman zamanından beri, hattâ Hazret-i Ebû Bekir zamanından beri, yâni Peygamber Efendimiz'in hemen arkasından ihtilaflar başlamıştır.

"—E bu ihtilafların olması, ihtilafı çıkaranları mâzur gösterir mi?"

Hayır, aslâ ve kat'â! İhtilafı çıkaran mâzur görülmez. İhtilafı çıkaran kimse, kavgayı çıkartan kimse, ümmetin birliğini bozan kimse cezasını çekecek ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hikmetleri var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu dünyayı bir dâr-ı imtihan olarak yaratmadı mı?

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً (الملك:٢)

(*Ellezî haleka'l-mevte ve'l-hayâte li-yeblüveküm eyyüküm ahsenü amelâ*) demiyor mu Kur'an-ı Kerim'de? "Hanginiz daha güzel amel edeceksiniz bunu imtihan etmek için, denemek için bu hayatı, ölümü yarattım." (Mülk, 67/2) demiyor mu?

Demek ki, imtihan dünyası... İmtihan dünyası olduğu için, sorular çeşitli yerlerden geliyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri şeytana da fırsat vermiş, "Uğraş bakalım, kimi aldatabilirsen aldat!" diye.

Peygamber de göndermiş, hak yolu da göstermiş insanlara. Bir taraftan şeytan çalışıyor, bir taraftan insanlara hak yolu gösteren peygamberler, mürşidler ve rehberler var. İkisinin hitabı insanlara eşit olarak geliyor ve insanlar da istedikleri yolu, karşısına çatal olarak çıkmış olan yol ayrımındaki yollardan istediğini seçiyor; ya cenneti kazanıyor, ya da cehennemi boyluyor.

Mes'uliyet dünyası olduğu için, imtihan dünyası olduğu için böyle gelmiş böyle gitmiş. Ama ikisi bir arada olmayacak. Yâni ikisi birden, hem içinde ihtilaf, hem de tepesine bir düşman saldırısı olmayacak.

Onun için, müslümanlar burada uğraşırken, öbür taraftan bize kâfirler hücum etmiş. Kâfirler hücum ettiği sırada onlarla çarpışmışız. Olmadığı zaman, öbür taraftan İran'la çarpışmışız, Mısır'la çarpışmışız, Suriye ile çarpışmışız... Böyle gelmiş böyle gidiyor.

Düşmanla çarpıştığımız yetmiyormuş gibi, Osmanlıların son zamanında, Mısır'da Kavalalı Mehmed Ali Paşa'dan beri kurulmuş olan idare bir ordu çekmiş, Suriye'den Osmanlılar üzerine yürümüş. Adana'da harb etmiş, Kütahya'ya kadar gelmiş. Yâhu sen bahadırsan, babayiğitsen, güçlü kuvvetli ordun varsa, işte düşman... Dünya düşman dolu... Ne diye Osmanlı'ya saldırıyorsun?

İşte hikmet... Tabii yapanlar cezasını çekecek. Ama Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[131]

لَنْ يَبْرَحَ هٰذَا الدِّينُ قَائِمًا ، يُقَاتِلُ عَلَيْهِ عِصَابَةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ،

[131] Müslim, *Sahîh*, c.X, s.38, no:3546; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.103, no:21023; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.225, no:1931; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.182; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.505, no:7499; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.164, no:34495; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.63, no:18850.

حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ (م. عن جابر بن سمرة)

LU. 3/690 (*Len yebraha hâze'd-dînü kàimen*) "Dâimâ bu din, bu İslâm dini kàim olacak, ayakta sapasağlam duracak; (*yukàtilü aleyhi isàbetün mine'l-müslimîn, hattâ tekùme's-sâah*) bu dini korumak yolunda, dine sàdık bir taife kıyamet kopuncaya dâimâ mevcut olacak. İslâm'ı korumak için çalışan, çarpışan bir zümre dâimâ mevcut olacak."

Ayrılan ayrılacak, sapıtan sapıtacak, şaşıran şaşıracak, dünyaya uyan dünyaya uyacak, şeytana uyan şeytana kapılacak, nefse uyan haksızlıkları yapacak ama, bir taife dâimâ hakkı destekleyecek. Hakkı destekleyen has halis bir zümre kıyamet kopuncaya kadar mevcut olacak.

Allah bizi onlardan eylesin... Allah bizi tefrikaya düşenlerden eylemesin... Kardeşine silah çekenlerden eylemesin... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna suçlu, mücrim çıkanlardan eylemesin...

b. İnsanların Helâk Olması

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[132]

لَنْ يَهْلِكَ النَّاسُ حَتَّى يُعْذَرُوا مِنْ أَنْفُسِهِمْ (حم. د. ق. والبغوي عن رجل من الصحابة)

RE. 354/2 (*Len yehlike'n-nâsü hattâ ya'zürû min enfüsihim.*) Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:

---

[132] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.234, no:22097; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.103, no:201; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.50, no:862; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3123; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.X, s.219, no:17191; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.404, no:1293; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.71, no:18878.

(*Len yehlike'n-nâsü*) "İnsanlar helâk olmayacaklar, (*hattâ ya'zürû min enfüsihim.*) cezayı, azabı hak edip mâzeretleri kalmayıncaya kadar."

Demek ki, insanların aslında helâki yok. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfu insanların üzerine şâmil. Lütf u keremiyle yaşamaları normal şekilde devam ediyor. Ama kendileri cezayı hak edince, müstehak olunca, bir mâzeret kalmayınca; suçları, günahları yüklenip, yanlış yollara sapıp, Allah'ın yolundan ayrılıp, ahdini bozup, tevbesini kırıp, yanlış yola girip de, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne beyan edecekleri bir mâzeret, bir tutunacak dalları kalmayıncaya kadar helâk olmayacaklar. Böyle bir duruma düştükleri zaman, helâkları olacak demektir.

Bu ifadenin altından çıkan mânâ o ki; "Kullar Allah'a olan ahidlerini bozarlarsa, Rasûlüllah'ın yolundan ayrılırlarsa, dini imanı geriye atarlarsa, şu dünyanın fâni, aldatıcı oyunlarına, zevklerine takılırlarsa, tuzaklarına tutulurlarsa, o zaman helâk olurlar." demek.

Demek ki, Allah-u Teàlâ kullarına zulmedici değil!

إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

(يونس: ٤٤)

(*İnna'llàhe lâ yazlimü'n-nâse şey'en ve lâkinne'n-nâse enfüsehüm yazlimûn.*) "Allah-u Teàlâ kullarına zulmetmez, kullar kendi kendilerine zulmediyorlar." (Yunus, 10/44)

Başkalarından aramasınlar kabahati. Neden geldi başına?

Kaza gelmez kula, Hak yazmayınca,
Belâ gelmez kula, kul azmayınca.

"*Kaza gelmez kula, Hak yazmayınca,*" Allah'ın hükmü, ancak Allah yazdıkça gelir. "*Belâ gelmez kula, kul azmayınca.*" Azınca tepesine bir iner. Neden geldi bu?

Bir arkadaş anlatıyor: Vakıf, hayır, hasenât olarak kumaş alınmış bir yerden, terziye verilmiş, dikilecek, fakir çocuklara dağıtılacak. Terzi demiş ki:

"—Kumaştan üç metre kaldı."

O da kalkmış, dükkâna gitmiş. Terzi yokmuş dükkânda... Aramışlar, taramışlar, "Nerede bakalım üç metre kumaş?" diye. Bakmışlar, bütün bir top duruyor.

Terzi nerede? Bıçaklanmış... İşte bu top bıçaklattı onu. Bu kenara konulan top var ya, hani bitti denilen... İşte o top bıçaklattı. Çünkü hak etti.

Onun için, başınıza bir şey gelince —tabii Hak'tandır ama— düşünün ki, sizin yaptığınız bir hatadan dolayı gelmiş olmasın! Başınıza böyle bir ceza, belâ gelmesini istemiyorsanız, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne àsî olmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yolundan sapmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı, ileri sürülecek bir hüccetiniz olmayacak duruma düşürmeyin kendinizi... Cezayı hak eder bir duruma, şamarı yemek için müstehak bir duruma düşürmemeğe gayret edin! Allah'a itaat edin, Allah'ın emirlerini tutun! Allah'ın yasaklarına riâyet edin!

"—Efendim ben içki içiyorum, bir şey olmadı. Başıma taş yağmadı..."

Yağmaz ama, birikir, birden yağar. Yağmaz ama, birden bir gelir, nasıl geldiğini şaşırırsın, feleğini şaşırırsın.

"—Kaç defa namaz kılmadım, bir şey olmadı..."

Benî İsrâil zamanında bir àbid, ibadet ederken sapıtmış, bırakmış doğru yolu, yanlış yola girmiş. Ama bir taraftan da gene içinde bir vicdan var ya, vicdanından bir ses geliyor boyna, rahatsız ediyor onu. İçine bir fikir gelmiş, demiş ki:

"—Ben Allah'ın yolundan saptım, başıma bir ceza, belâ gelmedi. Gelmiyor, Allah Allah!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri, o zamanın peygamberine vahy eylemiş:

"—Git ey peygamberim! O àsî kuluma de ki: Ben onu

cezalandırdım da farkında değil. Ben onun arkasından bana kulluk ve ibadetin lezzetini almadım mı? Yetmez mi o ceza? Allah'ın sevgisini kaybetmek cezası yetmez mi?"

Dünyada paşalar gibi yaşa, İran şahı gibi yaşa istersen. Allah sevmedikten sonra Mısır'ın mülkü senin olsun, Mısır'a sultan ol, Amerika senin olsun, Avrupa senin olsun, milyarlar senin olsun… Ne olacak Allah sevmedikten sonra? Cezanın en büyüğü, alnını Allah secdeye getirtmiyor.

Herifin birisi, "25 yıl hiç abdest almadım." demiş. Herifin birisi... Herif diyorum affedersiniz... Öğünerek söylüyor bir de:

"—Evlâdım suyla ne oynuyorsun? İnsanoğlu çamurdan yaratılmıştır. Çamur, suyla oynamağa pek gelmez. Bak ben evvelce bir kılmıştım, 20-25 senedir hiç yanaşmıyorum." demiş.

Sana o ceza yeter, daha ne istiyorsun edepsiz adam? Ne öğünüyorsun? Allah seni huzuruna kabul etmemiş. 25 sene Allah seni huzuruna almamış. Anlamıyor musun cezayı? Dışarılarda avare dolaşıyorsun, o sultanın dergâhına, bârgâhına kabul olunmamışsın. Yetmiyor mu sana?

c. Duanın Faydası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

لَنْ يَنْفَعَ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ، وَلٰكِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ،

فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ عِبَادَاللهِ (حم. ع. طب. عن معاذ)

---

[133] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.234, no:22097; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.103, no:201; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.50, no:862; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3123; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.X, s.219, no:17191; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.404, no:1293; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.71, no:18878.

RE. 354/3 (*Len yenfaa hazerün min kader, ve lâkinne'd-duàe yenfau mimmâ nezele ve mimmâ lem yenzil, fealeyküm bi'd-duài ibâda'llàh*)



Bu hadis-i şerifi de dikkatle dinleyin! Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

(*Len yenfaa hazerün min kader*) "Korku kadere fayda vermez. İstediğin kadar kork, çekin, Allah'ın takdiri başına gelir." Faydası yok. Takdir neyse, ne takdir etmişse o olur. Çaresi yok.

"—E ne olacak hocam?"

Korkma yâ! Korkma! Allah'ın emirlerini yapmaktan korkma! Allah'ın yolunda yürümekten korkma!

"—Efendim, ben bu içkiyi satmazsam para kazanamıyorum. Müşteri gelmiyor da para kazanamıyorum."

Korkma yâ! Rızkı Allah-u Teàlâ Hazretleri veriyor. İmanın yok mu senin? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Esmâ-i Hüsnâsından bir tanesi de Rezzâk; rızkı bol bol verici. İnanmıyorsun değil mi?

Mü'minim diyorsun ama inanmıyorsun. İnansan, hiç o (*Er-rızku ale'llàh*) levhasının yanına sıra sıra biraları, içkileri, rakıları, şarapları dizer misin?

"—Kaldır onları?" diyoruz;

"—Kaldıramam, aç kalırım!" diyorsun.

Oraya yazmışşın ya bak:

اَلرِّزْقُ عَلَى اللهِ

(*Er-rızku ale'llàh*) "Rızk Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne aittir, o kullarına rızkı verir, merak etme!" diye.

O levhayı indir o zaman, kâfir! Madem inanmıyorsun, için inanmıyor, teslim olmuyorsun madem, o levhayı indir oradan... Sen rızkını o şişelere bağlamışşın, o zaman o levhayı oradan indir. Yakışmıyor onun yanına. Ya o levhayı indir, ya o şişeleri indir. İkisi birbiriyle bağdaşacak durumda değil.

Korkma! Kaderde ne takdir edildiyse, o gelir. Yâni, bu rızık hususunda olduğu gibi, başka şeyde de öyle...

"—Efendim, askere gidersem ya ölürsem..."

Ölürsen öl. Takdirde ne varsa... Ölümden kaçabilecek misin zaten? Münafıklar öyle demişler:

"—Bizim sözümüzü dinleselerdi, Medine'den dışarı çıkmasalardı, bu müslümanlar ölmezlerdi."

Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

"—Madem öyle, hadi bakalım siz üzerinizden kendi ölümünüzü atın bakalım, size ölüm gelmesin. Madem o kadar bilgilisiniz, o kadar ustasınız, o kadar zekânız var... Hadi bakalım siz ölmeyin!"

Muhakkak ki, üzerlerine ölüm takdir edilmiş olan insanlar Medine'den çıkmamış bile olsalardı, gene bu öldükleri yere gelmiş, uzanmış olurlardı. Allem olurdu, kallem olurdu, ne olursa olurdu, gene gelirlerdi, burada uzanmış olurlardı. Savaş için Medine'nin dışına çıkmamış bile olsalar, evde kalıp da kendilerini korumağa niyet etmiş bile olsalar... Kasırga eserdi, şöyle olurdu, böyle

olurdu... Pat oraya düşerlerdi, orada işte bak uzanıp kalırlardı. Çünkü o yerde böyle uzanıp kalıp ölmek takdir edilmiş. Mümkün değil, o olacak. Hiçbir çare yok. Kaçmak mümkün değil.

Hazret-i Süleyman AS'ın yanına bir genç gelmiş. Konuşurlarken Azrail AS gelmiş, şöyle bir bakmış gence, gitmiş sonra. Gencin ödü patlamış. Demiş ki:

"—Çok korktum ey Allah'ın peygamberi! Bu kim böyle?" demiş. O söylememiş tabii, o gitmiş.

Demiş ki:

"—Yâ Azrâil! Niye öyle baktın o gence?"

Demiş ki:

"—Ben şaşırdım. Allah-u Teàlâ Hazretleri bunun canını Hindistan'ın filanca şehrinde almak üzere bana emir verdi, yarın canını Hindistan'da alacağım, halbuki burada. Nasıl olur? Tâ Filistin'den Hindistan'a bu adam bir günde nasıl gider diye şaşırdım da, ondan baktım." demiş.

"—Haa, senden korktuğu için, 'Ey Allah'ın peygamberi beni uzak bir yere sevk et buralardan kaçayım!.' dedi. Ben de yele emrettim, onu Hindistan'a götürdü yel." demiş.

Bak nasıl kaderine gidiyor. Hindistan'da alacak ya canını Azrâil AS... Süleyman AS'ın peygamberliği, mucizesi, yele, rüzgâra hakim olması onu Hindistan'a götürtüyor. Kaderden kaçılmaz. İmanını sağlam tut, Allah'a kulluğunu iyi yap!

İnsanın korktuğu başına gelir üstelik zıddına. Tersine korktuğu, insanın başına gelir. Bu böyle esrarengiz iştir işte. Bu Allah'ın işidir.

İbn-i Ömer RA bakmış Medine'de bir kısım insan bir köşeye birikmişler, titreşiyorlar.

"—Ne oluyor ya?" demiş,

Demişler ki:

"—Ey Ömer'in oğlu! Bak şu yola..."

Dönmüş, bir de bakmış ki bir çöl aslanı, yolun üstüne kedi gibi yatmış, duruyor orada sakin sakin. Bu adamlar da kaleden çıkıp gidemiyorlar. Yolun üzerinde aslan yatıyor, Yüreğin varsa git.

Hazret-i Ömer'in oğlu yürümüş gitmiş. Yanına kadar varmış, ne okuduysa ne dediyse aslanı kulağından yakalamış, sürükleye sürükleye, köpek götürür gibi, keçi veya koyun götürür gibi yolun kenarına, daha öteye kışalamış. Dönmüş, insanlara gelmiş, demiş ki:

"—Haydi yolu açtım gidin. Haydi gidin. Rasûlüllah'tan duydum ki... Sadaka Rasûlüllah... Rasûlüllah ne doğru söylemiş, ne haklı söylemiş. Ben Rasûlüllah'tan duydum ki: 'Allah-u Teàlâ Hazretleri Ademoğluna korktuğu şeyi başına musallat eder. Neden korkuyorsa, onu başına musallat eder. Eğer Ademoğlu Allah'tan başka hiç bir şeyden korkmasaydı, hiç bir şey ona zarar veremezdi.' dedi Rasûlüllah. Hakikaten bak siz onun dediği gibi çıktınız." diye söylemiş. Yürümüş gitmişler insanlar ondan sonra.

"Korkak insan her gün ölür." derler, her dakika ölür. Erkek insan da bir defa ölür ömründe; eceli gelir, ölür işte, tamam.

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden rasûlü'llàh*) der, verir canını gider. Ne olacak?

Cânı Cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dil!
Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir ne benim.

diyor şair. Sevgili istemiş canı, ver demiş. Vermemek olur mu? Ne senin, ne benim. Feda olsun yoluna diye ver diyor. Lafı kolay da… Allah bize o şuuru da versin...

"—Gönlünde şehid olmak arzusu olmadan ölen bir müslüman, münafıklık alâmetlerinden bir alâmet ile ölür." diyor Rasûlüllah Efendimiz.

Var mı şehidlik arzusu gönlünde? Bak geçtiğimiz hafta nasıl hadis-i şerif geçti: "Allah yolunda cihadda şöyle birazcık durmak, altmış yıllık ibadetten hayırlıdır." demedi mi geçen hafta Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi.

“—Yaşamak çok tatlı hocam! Ben bu köşkleri nasıl bırakayım? Şu Boğaziçi’nin mehtabını, Emirgân’ın çayını, Çamlıca’nın safâsını, boğazları, adaları, çamları... Hele o Ege’nin koylarını, dağlarını, derelerini, kumluklarını, kumsallarını nasıl bırakayım?”

Nasıl olsa bırakacaksın. İstesen de, istemesen de bırakacaksın. Nasıl olsa gelip geçecek. Bu dünya,

مجو درستی عهد از جهان سست نهاد

که این عجوزه عروس هزار دامادست

Mecû dürüstî-yi ahd, ez cihânı süst nihâd,
K’in acûze arûs-i hezâr dâmâdest.

Bu acûze dünyada, ihtiyar kocakarı gibi, büyücü karı gibi dünyadan vefâ mı bekliyorsun? Kaç kişiyi aldattı şimdiye kadar. Senden önce binlerce insan aldattı. Bundan vefa mı bekliyorsun? Bu dünya aldattı aldattı, helâk etti. O halde korkmayacağız. Korkacaksan Allah’tan kork! Korkacaksan, endişe duyacaksan ahiretin gamını, endişesini çek! Acaba benim ahirette halim ne olur ki? Benim bu gidişimin sonu ne olacak? Ey nefis! Sen beni nereden nereye sürüklüyorsun? Sen beni taştan taşa mı vuracaksın, ateşlere mi atacaksın ne yapıyorsun? diye korkacaksan akıbetinden kork, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzuruna çıktığın zaman cevap verememekten kork!

Ben buyurdum, buyruğumu tutmadın
Derse Mevlâm ben ne cevap vereyim?

diye onun tasasını çek çekeceksen.

(*Ve lâkinne’d-duàe yenfau mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil*) Yalnız, kader değişmez diye sakın ey kullar Allah’a ilticayı bırakmayın!. Mânâsını ifade etmek için diyor ki Peygamber

Efendimiz: (*Ve lâkinne'd-duâe yenfau*) "Fakat dua fayda verir (*mimmâ nezele, ve mimmâ lem yenzil*) inmiş olana da, inmemiş olana da. Yâni Allah'ın takdirinden inmiş olana da inmemiş olana da dua fayda verir. (*fealeyküm bi'd-dà'*) O halde Allah'a dua edin, (*ibâda'llàh*) ey Allah'ın kulları!"

Allah'a dua edin... Allah'a dua etmek güzeldir.

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ (الفرقان:٧٧)

(*Kul mâ ya'beu biküm rabbî lev lâ duâükûm*) [De ki ey Rasûlüm: Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin?] (Furkan, 25/77) Sizin duanız olmasaydı, neyiniz var zaten kul olarak? Ne yaparsınız yâni, Allah için dağları mı devireceksiniz? Ne yapacaksınız? Hiç bir şey yapamayız. Sadece bir duamız var. Boyun büküp de yâ Rabbi dememiz yok mu?

Bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[134]

"Kul bir defa yâ Rabbi der, suçunun çokluğundan Allah ona icabet eylemez. Bir daha yâ Rabbi der dergâh-ı izzette, boyun büker, ısrarla yalvarır, gene icabet etmez. Bir kere daha yâ Rabbi deyince, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur ki:

---

[134] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.X, s.443,no:19648; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814; RE. 87/13.

يَا مَلاَئِكَتِي ، قَدِ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ عَبْدِي ، وَلَيْسَ لَهُ رَبٌّ غَيْرِي ،
وَقَدْ غَفَرْتُ لَهُ .

(*Yâ melâiketî*) “Ey benim meleklerim, (*kad istahyaytü min abdî*) şahid olun, ben bu kulumdan utandım! (*Ve leyse lehû rabbün gayrî*) Benden başka Rabbi olmadığını bildi, benim dergâhıma geldi, yâ Rabbi diyor, benden istiyor. Ben bunun duasına icabet etmemekten utandım. (*Ve kad gafartü lehû*) Onu afv u mağfiret ettim.” der.

Onun için buyurun dünyanız için, ahiretiniz için, işiniz için, imanınız için, sıhhatiniz için, çocuğunuz için, arkadaşınız için, dostunuz için, memleket için, din için, iman için edebildiğiniz kadar dua edin. Dua ibadettir:[135]

اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ (حم. ش. خ. في الأدب ، ت. حسن صحيح ،
ن. ه. حب. ك. هب. عن النعمان بن بشير ؛ ع. ض. عن البراء)

(*Ed-duâü hüve'l-ibâdetü*) “Dua ibadetin kendisidir.”

---

[135] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.76, no:1479; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.211, no:2969; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1258, no:3828; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.267, no:18378; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.249, no:714; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.667, no:1802; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.208, no:1041; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.37, no:1105; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.450, no:11464; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.21, no:29167; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.485, no:3243; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.108, no:801; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.492; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.51, no:29; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.74; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.279, no:6719; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXII, s.307, no:7081; Ubû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.120; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.62, no:3113, 3151; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.403, no:1295; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.3, no:12416.

Başka bir hadis-i şerif şöyle:[136]

الدُّعَاءُ جُنْدٌ مِنْ أَجْنَادِ اللهِ مُجَنَّدٌ ، يَرُدُّ الْقَضَاءَ بَعْدَ أَنْ يُبْرَمَ

(كر. عن نمير بن أوس مرسلاً)

(*Ed-duàü cündün min ecnâdi'llâhi mücennedün*) "Dua Allah'ın askerlerinden, ordularından bir ordu gibidir. (*Yeruddü'l-kadàe ba'de en yübreme*) Kazâ-i ilâhîyi, Allah'ın hükmünü geriye çevirir."

Dua çıkar karşısına, hükmünü değiştirir. Allah kabul eder duayı, hükmünü değiştirir. Bunun için dua edin! Sakın takdir böyleymiş, ne yapalım filan diye düşünmeyin! Dua mutlaka faydalıdır insana.

d. Yöneticinin Kadın Olması

Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'de, Buhârî'de, Tirmizî'de, Neseî'de olan bir hadis-i şeriftir ki Peygamber SAS Efendimiz'e bir haber gelmiş, İranlılar Kisra'nın kızını kendilerine kraliçe seçmişler Peygamber Efendimiz'in zamanında... Kisra ölünce, Kisra'nın kızını, yâni İran Keyhüsrevinin kızını kendilerine hükümdar seçmişler. O zaman şöyle buyurmuş Rasûlüllah Efendimiz:[137]

---

[136] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.158; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1077; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.511, no:8911; Nümeyr ibn-i Evs Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3119; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.499, no:12407.

[137] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2600, no:6686; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.527, no:2262; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.227, no:5388; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.51, no:20536; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.128, no:4608; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.90, no:4907; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.III, s.465, no:5937; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.183; Ebû Berke RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.23, no:14673; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.69, no:18871.

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ، وَلَّوْا أَمْرَهُمُ امْرَأَةً (حم. خ. ت. ن. عن أبي بكرة)

RE. 354/4 (*Len yüfliha kavmün vellev emrahümü'mreeten*) (*Len yüfliha kavmün*) "Bir kavim ki felah bulmayacak, (*vellev emrahümü'mreeten*) işlerinin başına bir kadını tayin etmiş olan bir kavim felah bulmayacak." Öyle kadından başkan oldu mu, hayır bereket yok diye o zamanın İran'ı hakkında söylenmiş ama umûmî bir şeydir.

Neden? Kadının onda dokuz hissi galiptir. Allah ona şefkati fazla vermiş, sevgiyi fazla vermiş çocuğuna baksın, evine bağlansın diye onun yaradılışı başka türlü. Erkeğe de daha başka hasletler vermiş. Erkek dışarıda çalışsın, çabalasın diye. Ondan sonra Kur'an-ı Kerim'de emir buyurmuş ki:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ (النساء:٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ*) "Erkekler kadınların başına hàkimdir, onların işlerini yürütmek üzere kàimdir başlarında." (Nisâ, 4/34) diye ifade eylemiş.

O halde, ailenin reisi de erkek oluyor. Dışarıda çalışmak ve evin rızkını, giyimini kuşamını, kadının barınmasını sağlamak, onu bir kimseye muhtaç duruma düşürmemek de onun vazifesi olmuş oluyor.

Aynı şekilde, bir memleketin idaresi de erkeklerin işi oluyor. Cihad edecek, harb edecek, savaşacak. "Eğer bir kadını başlarına geçirirlerse, o zaman öyle bir kavim felah bulmaz!" diye buyurmuş Peygamber Efendimiz.

e. Cimriliğin Zararı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[138]

---

[138] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.488, no:8364; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.283, no:6395; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

لَنْ يَزْدَادَ الزَّمَانُ إِلاَّ شِدَّةً ، وَلَنْ يَزْدَادَ النَّاسُ إِلاَّ شُحًّا ، وَلَنْ تَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ عَلَى شِرَارِ النَّاسِ (ابن النجار عن أسامة ابن زيد)

RE. 354/5 (*Len yezdâde'z-zamânü illâ şiddeten, ve len yezdâde'n-nâsü illâ şuhhâ*)

Bu hadis-i şerifin ikinci cümlesi yâni (*ve len yezdâde'n-nâsü illâ şuhhâ*) hal cümlesidir. Onun için tercümesinin şöyle olması doğrudur:

"Bir kavim, insanlar cimrilikçe arttıkça, yâni insanların cimriliği bahilliği arttıkça, ellerinin sıkılığı arttıkça, zaman da kıtlığını arttıracak. O öyle olduğu müddetçe zaman da kıtlığını arttıracak." İnsanlar o halde bulundukça Allah da kıtlık verecek demek ki.

Yâni ne oluyor? Onlar ellerindekini sımsıkı tutuyorlar, vermiyorlar kimseye, hayır yapmıyorlar, hasenât yapmıyorlar, sadaka vermiyorlar, zekât vermiyorlar, merhamet etmiyorlar, acımıyorlar fakire fukaraya, ellerindekini tutuyorlar. Neden? Yarınımız tehlikeye girmesin, sıkıntıya düşmeyelim, fakir düşmeyelim, parasızlık, pulsuzluk çekmeyelim, gıdasızlık çekmeyelim. Siz misiniz öyle yapan, Allah kıtlık veriyor. İnadına, onlarının yaptıklarının tersine başlarına kıtlık artıyor. Cömertlik yaptıkça Allah bereket veriyor. Cimrilik yaptıkça Allah kıtlığı arttırıyor.

Şeksiz şüphesizi denenmiş, tecrübe edilmiştir. Sizler de kendi hayatınızda tecrübe etmişsinizdir: Bir verirsiniz, on gelir. Bire on en aşağısı. Bir verirsiniz, on gelir. Nereden geldiğini anlayamazsınız. Onun için cimrilik etmeyin. Korkmayın, Allah Rezzâk-ı âlem. Sana da başkasına da rızkı o taksim ediyor, o veriyor. Siz Allah yolunda hayır ve hasenât yaptıkça Allah-u Teàlâ

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.256, no:38633; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c,XVIII, s.67, no;18864.

da etrafa bereketi saçacak.

(*Ve len tekùme's-sâatü illâ alâ şirâri'n-nâs*) "Ve kıyamet de ancak Allah'ın şerli kulları üzerine kopacak."

Demek ki burada zamanın akışına ait bir tarif de var. Demek ki insanlar Peygamber Efendimiz'in zamanından sonra imanları zayıfladıkça, Allah'a tevekkülleri azaldıkça cimrileşecekler, para vermemeğe başlayacaklar, depo etmeğe başlayacaklar, sandıkları, kasaları doldurmağa başlayacaklar, hazineler dolacak kasalara. Kıtlık artacak artacak, artacak... Hiç hayır bereket sahibi insan kalmamağa başlayacak ve kıyamet şerli insanların kafasına kopacak, onların başına patlayacak.

Peygamber Efendimiz SAS evine bir rızık, yiyecek bir şey geldiği zaman, gece olmadan dağıtırdı. Bir şey bırakmazdı ertesi güne... Gece kalmışsa, uykudan uyanıp kalkıp gene dağıtırdı onu.

يم جديد ، رزق جدبد.

(*Yevmün cedîd rızkun cedîd*) "Yeni bir gün yeni bir rızık." Allah verir diye elindekini dağıtırdı. Öyle depo etmezdi, biriktirmezdi.

E şimdi biz... Hepimizin evinde bir senelik yiyecek vardır. Bir senelik yiyecek vardır en aşağı... Giyecek? Gardıroplar almaz. Her evde kaç kişi var? Beş kişi... Beş tane gardırop lazımdır. Çünkü üç çeşit, beş çeşit palto, üç çeşit beş çeşit şey... Sayısız gömlek, sayısız kravat, sayısız çorap... Ne oluyor? Hepimiz böyleyiz yâni. Allah affetsin... Birimizin ötekisinden daha temiz yanı yok. Değişmişiz yâni. Rasûlüllah'ın hayatına bak, hareketine bak, bizim hayatımıza, hareketimize bak. Sonra da müslümanız diyoruz. Hiç müslümanlığı kimseye bırakmak niyetinde değiliz. En iyi müslüman biziz gibi geliyor ama;

اين الثرى من الثريا ؟

(*Eyne's-serâ mine's-süreyyâ*) "Nerede gökteki Süreyya yıldızı,

nerede yerdeki toprak...” Ne kadar mesafe var bak araya. Nerede ashâb-ı kirâm, nerede ahir zamanın şu bozuk düzen müslümanları…

Biz müslüman olsaydık böyle mi olurdu dünyanın hali? Dünyanın hali böyle mi olur? Bir tarafta Rus gâvuru, bir tarafta Amerikan gâvuru... Kan kusturuyorlar dünyaya. Neden? Bir zaman aslanların cevelan ettiği yerlerde şimdi kurnaz tilkiler dolaşıyor. Aslanların yokluğundan istifade... Aslanlar ne olmuş? Toprağın altında. Allah rahmet eylesin... Kalmış geriye tilkiler, daha başka canavarlar şeyler... Müslümanlar müslüman olsaydı böyle mi olurdu dünyanın hali? “Höt!” derdik, o zulüm olmazdı, “Sus!” derdik, bu zulüm olmazdı.

Kanûnî Süleyman Fransa kralına mektup yazmış, demiş ki:

“—Duydum ki orada dans diye bir şey yapıyormuş sizin halkınız, öyle bir şey geldi kulağıma. Öyle edepsizlik yapmayın bundan sonra!”

Kesmişler adamlar Fransa’da dansı. Fransa nerede, İstanbul nerede... Nerede İstanbul, nerede Fransa... Avrupa’daki dansı engelliyormuş Kanûnî Süleyman.

Gitti aslanlar şimdi, geride hiç kaldı. Ondan sonra adamlar Afrika’ya saldırdılar, Afrika’daki müslüman kardeşlerimizin köylerini bastılar, aldılar Amerika’ya götürdüler, tarlalarda çalıştırdılar, kırbaçladılar, köpek diye hitap ettiler, gel köpek, git köpek diye... Baskı yaptılar, baskı yaptılar... Ne din ne ırz ne namus... Bir şey kalmaz ki. Her şey hürriyetle olur. Hürriyet elden gittikten sonra ne yapacaksın? Hiç bir şey yapamazsın doğru düzgün.

Git sor bakalım sorabilirsen bir zamanın müslüman diyarı olup da şimdi hürriyetleri elden gitmiş diyarlara müslümanların hallerini bir sor bakalım. Müslümanlıkları kalmış mı? Kafir hem beldeyi alıyor, hem de ondan sonra müslümanlıklarını alıyor ellerinden, hiç bir şey kalmıyor.

Bir kısmı da var bizim memlekete hicret etmiş filan görüyoruz, adam komünist olmuş. Yâhu sen keşke ölseydin daha iyiydi. Sen

seni yenen, senin babalarını, dedelerini kesen, senin anana, bacına her türlü kötülüğü yapmış olan insanların kölesi olmuşsun. Onun fikrinin içine girmişsin. Ne oldu senin hissiyâtın? İş mi yapıyorsun yâni?

"—İktisadi nizam, miktisadi nizam..."

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ahkâmını bırak da sen onun bunu uydurduğu saçma sapan, adaletsiz düzeni düzen diye benimse, gel bir de burada propagandasını yap. Senin ananı babanı kesen adamın hoparlörü müsün, propaganda aleti misin? Utanmıyor musun?

İslâm gitti mi, hiç bir şey kalmaz. Hürriyet gitti mi, İslâm kalmaz. Onun için, hürriyet, yâni insanın hür olması çok güzel bir nimet. Oh, el-hamdü lillâh,

Şu ezanlar ki, şehadetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim, inlemeli!

Ne demek bu? İnlesin... Allahu ekber deyince sen şurada gel namazını kıl, rahat huzur içinde İslâm'ın, Allah'ın emirlerini tut, Allah'ın yolunca yürü, yaşa dediği şekilde yaşa; öl dediği zaman öl!

f. Yöneticilerin Önemi

Bu hadis-i şerif de bir ilâhî kanunu bize anlatıyor. Peygamber SAS buyuruyor ki:[139]

لَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ ، وَ إِنْ كَانَتْ ضَالَّةً مُضِلَّةً ، إِذَا كَانَتِ الْأَئِمَّةُ هَادِيَةً
مَهْدِيَّةً ؛ وَلَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ إِذَا كَانَتْ ضَالَّةً مُسِيئَةً ، إِذَا كَانَتِ الْأَئِمَّةُ

[139] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.459; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.31, no:14715; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s:62, no:18845.

هَادِيَةً مَهْدِيَّةً (خط. عن ابن عمر)

RE. 354/6 (*Len tehlike'l-ümmetü ve in kânet dâlleten mudilleten, izâ kâneti'l-eimmetü hâdiyeten mehdiyyeh; ve len tehlike'l-ümmetü, izâ kâneti'l-eimmetü dâlleten müsîeten, izâ kâneti'l-eimmetü hâdiyeten mehdiyyeh*)

(*Len tehlike'l-ümmetü*) "Ümmet helâk olmayacak." Hangi ümmet? Rasûlüllah'ın ümmeti. Ümmet-i Muhammed helâk olmayacak. Hem de nasılken? (*Ve in kânet dâlleten mudilleten*) "Hem kendisi sapıtık olsa, hem de başkalarını saptırıcı olsa, gene de ümmet helâk olmayacak."

Allah Allah... Ümmet şaşırmış, başkalarını da şaşırtmak için yalan yanlış şeyler söyleyip duruyor, gene de helâk olmuyor. Nasıl oluyor? Arkasına dikkat et: (*İzâ kâneti'l-eimmetü hâdiyeten mehdiyyeten*) "Başındaki imamlar, yöneticiler, idareciler, başkanlar, emirler (*hâdî*) doğru yolda, (*mehdî*) Allah'ın doğru yola hidayet etmiş olduğu has halis kimseler oldukça. Baştaki imamlar, önderler has halis kimseler oldukça, bu ümmet sapıtmış, yolunu şaşırmış da olsa helâk olmayacak. Baştakiler iyi oldukça..."

Yine söylüyor Peygamber Efendimiz mükerreren: "Bu ümmet kötülük yapıcı da olsa, sapıtıcı da olsa, baştakiler doğru yolda olduğu müddetçe, helâk olmayacak. Hidayet üzere olduğu müddetçe, Allah'ın hidayetini takip ettiği müddetçe..."

Demek ki çok mühim... Baştakilerin durumu, ümmeti idare edenlerin durumu fevkalâde önemli... Onlar doğru yolda oldu mu, avâmın sapıklığı ziyan etmiyor. Allah onlara doğru yolu göstersin, doğru yoldan ayırmasın, haktan ayırmasın...

Avam? Avam koyun sürüsü gibidir. Koyun sürüsü koca bir sürü hayvandan meydana gelir. En öndeki nereye giderse arkadaki bu nereye gidiyor diye bakmaz. Yürür gider. Bir tanesi kendisini uçuruma atsa, hepsi peşpeşe uçuruma atarlar. En öndeki koyun kendisini uçuruma atsa bir kaza, bir kızgınlık, bir korku, bir ürkme sonucu... Hepsi gider peşinden, durduramaz

çobanlar. Önüne gerilse durmaz. Atlar, kaçar, sağdan soldan hop uçuruma o gitti diye. Koyun gibidir.

Demek ki, buradan şu çıkıyor ki: Eğer bir insan idareci durumundaysa, çok büyük mes'uliyet var omzunda. Arkasındaki sürünün mesuliyeti var. Onun için, Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[140]

كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ (خ. م. د. ت. حم. حب. طس. ع. هب. ق. حل. خط. عد. عن ابن عمر)

(*Küllüküm râin, ve küllüküm mes'ûlün an raiyyetihî*) "Hepiniz bir çobansınız ve hepiniz güttüğünüz sürüden, idareniz altındakilerden mes'ulsünüz; sorguya, suale çekileceksiniz. Hepinizin vebali var!" diyor Peygamber Efendimiz.

"—Yok. Benim hiç öyle bir önderliğim başkanlığım yok." filan

---

140 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.304, no:853; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1459, no:1829; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.145, no:2928; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.208, no:1705; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II s.54 no:5167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.342, no:4490; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.81, no:206; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.170, no:3890; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I,s.273, no:450; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.199, no:5831; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20649; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.322, no:5261; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.287, no:12466; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.374, no:9173; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.281; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.143, no:2951; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.242, no:745; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İyâl*, c.I, s.491, no:320; İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.108, no:2; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.428, no:2327; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.265, no:100; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.174; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.110, no:5954; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.49; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.123; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.47, no:14710; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.152, no:209; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.276, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.330, no:1483; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14670 ve 14710; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.941, no:1946; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.381, no:15753, 15754; RE. 343/1.

deme!

Sen de bir evin reisi değil misin? Sen de bir baba değil misin? Senin de sözünü dinleyen üç beş kişi yok mu? Evin yok mu senin? Var. Birkaç kişi yok mu senin kazandığın parayla senin yanında geçinen, yaşayan? Var. İşte sen de onların başkanısın. Vebali senin omzunda... Onların doğru yolda olması, hak yolu öğrenmesinin, Allah'ın sevdiği kul olmasının, o tarzda yetiştirilmesinin vebali senin omzunda. Hepimize sorgu sual var. Yâni hani imamlar, baştakiler diye insan hep kabahati yukarıya atar da, kendisini temize çıkarmak ister. Hepimizde bu mes'uliyetin payı vardır.

Hepimiz hiç olmazsa kendi ailemizi düzeltiriz. Nasıl insanın vücudu, hücrelerden meydana geliyorsa, bu cemiyet de ailelerden meydana geliyor. Bu cemiyetin hücreleri aileler. Aileler iyi oldu mu, cemiyet iyi olur umumiyetle. Aileler müslüman oldu mu, cemiyet müslüman olur. Aileler müslüman oldu mu, çocuklar müslüman olur. Dürüst bir iş yaparlar, hile yapmazlar, hud'a yapmazlar, yalan yanlış iş yapmazlar... Her iş muntazam gider.

Hiç bir işe güvenemiyorsun ki. İlaç alıyorsun, sıkıyorsun, tüp boş çıkıyor. Hava basmışlar içine. Eczaneden ilaç yaptırıyorsun, müessir maddesi yok, sürüyorsun sürüyorsun şifa bulmuyorsun. Memuru arıyorsun, yerinde yok. Ruhsat çıkartacaksın, malum zorluklar bilmem neler... Bakıyorsun en olmadık yerde, hani burada üç kattan fazla olmaması lâzım, beş kat çıkmış... Herkes yalan yanlış iş yapıyor. Parayı gördü mü yanlış işler tırla gidiyor, çok yapılıyor Ama herkes iyi olursa, yapılmaz bunlar.

g. İftarda Acele Edilmesi

Bu hadis-i şerif de biraz oruçla ilgili, biraz da ümmetin durumuyla ilgili. Peygamber SAS buyuruyor ki:[141]

---

[141] *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XVIII, s.56, no:18831.

لَنْ تَزَالَ أُمَّتِي عَلَى سُنَّتِي، مَا لَمْ يَنْتَظِرُوا بِفِطْرِهِمْ طُلُوعَ النُّجُومِ

(طب. عن أبي الدرداء)

RE. 354/7 (*Len tezâle ümmetî alâ sünnetî, mâ lem yentazirû bi-fıtrihim tulûa'n-nücûmî*)

"Benim ümmetim sünnetime uymaya devam edip duracaklar. Sünnetim üzere yaşamağa devam edip duracaklar." Ne zaman? (*Mâ lem yentazirû bi-fıtrihim tulûa'n-nücûm*) "İftar etmek için yıldızların doğmasını beklemedikleri müddetçe, sünnetim üzere yaşamağa devam edecekler."

Ne demek bu? Yahudiler, Nasrânîler oruç gibi ibadetleri yaptıkları zaman, güneş iyice batıp da aydınlık kaybolup da yıldızların çıkmasını beklerlermiş, geciktirirlermiş. Halbuki bizim sünnet-i seniyyemizde, Peygamber Efendimiz'in bize tavsiye ettiği şeyde iftarda acele etmek lâzım! Oruç tutmuşsa... Bak yarın meselâ kandil akşamı... Yarın akşam kandil olacak. Hem pazartesidir, hem kandildir. E oruçlu olmak iyi. İnsan yarın oruca niyetleniverse iyi. Akşam hemen açmak lâzım! Yâni, ezanla beraber birazcık su, birazcık bir üzüm, yanında gezdirdiği bir şey... Hemen açıvermeli. İftarda acele etmek sünnettir, müstehabdır. Eğer onu geciktirirlerse huyları değişmiş demektir, sünneti unutmuş demektir. Ümmet şaşırmış demektir.

Diyor ki burada:

"—Kendi akıllarıyla Allah'ın emirlerini, Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini değiştirip kendi akıllarına tabi oluyorlar." O zaman sünnet filan kalmıyor ortada.

Biz iyi müslüman olarak nasıl yaşamalıyız?

"—Aklımı kullanırım Efendim."

Aklını öyle gelişigüzel kullanamazsın. Hindli de aklını kullanıyor, öküze tapıyor. Onun da aklı yok mu? Var ama öküze tapıyor. Onun aklı onu öküze taptırtıyor.

—Neden tapıyorsun bu öküze?

—Canım ne mübarek hayvan. Bak tarlaları sürüyor, bereket

sembolü, bilmem ne...

—Bırak yâ zavallı hayvan işte. Bir şey söylesen, yanında bir şey yapsan iki saat sonra başını çevirir. Bunun öyle tapılacak bir tarafı var mı yâni?

Anlatamazsın... Böyle başlı başına akıl yok. Akıl şaşırdığı için Allah peygamber göndermiş. Dünya üzerinde ne kadar insan varsa o kadar akıl vardır. Ne kadar insan varsa o kadar akıl vardır. Herkesin aklı ötekisinden farklıdır. Hiç birisi ötekisine benzemez. Herkes bir başka türlü düşünür. E senin en beğenmediğin şey ötekinin yanında makbuldür.

Şimdi biz duyuyoruz, Avrupa'da Faşing denilen bir şeyler varmış. O zaman herkes zilzurna sarhoş oluyor, deli divane gibi eğleniyor, yerlere yatıyor, sokaklarda nara atıyor filan... Ses çıkartmaca yok. Allah Allah ne rezalet! Kocasının yanında kadına sarılıyorlar filan... Öyle anlatıyorlar yâni acayip şeyleri. Böyle garip garip şeyleri... Allah Allah, bu gavurlar deli mi? Ne biçim şey?" filan der insan değil mi? Bizim normal halkımız öyle diyor.

Bizim arkadaşlardan birisi İngilizce derslerine kursa gittiği için, orada başka kimselerle de bir arada bulunuyor. Orada birisi demiş ki...

"—Faşingler ne güzel!"

"—Niçin güzel?"

"—E insan her türlü kötülüğü yapıyor, deşarj oluyor."

İyi, bir deşarj olmayı öğrenmişsin... Deşarj oluyormuş, ne güzelmiş o rezaletler. Zilzurna sarhoş olup yolun kenarına sızmak ne güzelmiş... Bak akla... Demek ki o adamı şimdi başa geçirsek, herkes deşarj olsun diye zilzurna sarhoş edecek milleti. Akla bak!

Olmaz! Akıl, şer-i şerîfe, yâni Kainâtı yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri yönlendirirse, şeriat terazisinde tartılırsa, teraziyi eline alırsın, iyiyi kötüyü doğru ölçer. Yoksa iyiliğin kötülüğün hiç bir ölçüsü yoktur. Sana göre iyi olan bir şey, karşı tarafta celbeseli bir çenesi kuvvetli adam çıkar, tam aksi olan şeyi müdafaa eder. Senin iyi dediğine kötü der. Kötü dediğine iyi der. O zaman hakem

ne?

"—Uyuşamıyoruz hocam. Beş kişiyiz, beş kişinin de fikri ayrı ayrı..."

Adalet nereden olacak? Hakem ne? Hakem şeriat. Hakem Kur'an-ı Kerim. Hakem Rasûlüllah SAS. Bir insan Rasûlüllah'ı kendisine hakem tayin etmedikçe ve onun hükmüne de râzı olmadıkça müslüman olmaz. Ayet-i kerime var hakkında. Rasûlüllah'ı hakem seçeceksin. Ne buyurduysa öpüp başının üstüne koyacaksın, tamam diyeceksin, itiraz gelmeyecek içinden. Kalbinde bir sıkıntı duymayacaksın. Rasûlüllah böyle buyurmuş, canım kurban diyeceksin. Ne âlâ. Öyle demezsen iyi müslüman değilsin. Müslüman olma! Ayet-i kerimelerde böyle bildiriliyor.

O halde insanın oruçta, namazda, abdestte, mesh vermekte vs.de şunda bunda... Öyle benim mantığım bunu kabul etmez... Senin mantığın filan yok. Dur bakalım! Rasûlüllah bir şey söylemiş mi söylememiş mi? Senin mantığın nedir ki, sen nesin ki? Aciz naçiz bir insansın. Seni bir hokkabaz karşısına alır, elini şöyle yapar böyle yapar, uyutur, aldatır, ikna eder. Sen nesin ki yâni? Benim aklım almaz ne demek? Şeriat'te öyle mi, değil mi? Allah'ın Rasûlü şöyle buyurmuş mu, buyurmamış mı diyeceğiz. Bana göre böyle... Sen kimsin dur sana göre yok. Hadis-i şerifte nasıl geçiyor, mezhebimizde nasıl, dinimiz nasıl buyurmuş?

"—Efendim domuz etinin ne şeyi varmış?"

Olmaz! Allah-u Teàlâ Hazretleri domuz etini yasak etmiş. Bitti. İsterse faydaların milyon tanesi toplanmış olsun onun üzerinde. Bitti. Ama zararın milyon tanesi toplanmış. El-hamdü lillâh ki Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her emrinde, her yasağında hikmet var. Ama imtihan için bize başka bir şeyi de yasaklasaydık ne yapacaktık? Gene tutacaktık. Ne dediyse onu yapmamız lâzım. Madem rabbimiz, madem biz ona iman ettik, madem *âmennâ ve saddaknâ* dedik, *âmentü billah* dedik, dediğini yapacağız!

Şu hadis-i şerife de dikkat edin:

h. Selâm, Sevgi ve Merhamet

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[142]

لَنْ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا ، أَفَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلٰى مَا تَحَابُّونَ عَلَيْهِ: أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ ! وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لاَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تَرَاحَمُوا . قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ ، كُلُّنَا رَحِيمٌ ؟ قَالَ : إِنَّهُ لَيْسَ رَحْمَةُ أَحَدِكُمْ خَاصَّةً ، وَلٰكِنْ رَحْمَةُ الْعَامَّةِ ، رَحْمَةُ الْعَامَّةِ ! (طب. ك. عن أبي موسى)

RE. 354/8 (*Len tü'minû hattâ tehàbbû*) "Birbirlerinizle sevişmedikçe, sen onu, o seni sevmedikçe, karşılıklı bir muhabbet içinde olmadıkça iman etmiş olmayacaksınız. (*Len tü'minû*) İmana erişememiş olacaksınız, erişemeyeceksiniz imana, (*hattâ tehàbbû*) birbirinizi sevmedikçe. Birbirinize karşı muhabbet olacak, karşılıklı sevgi olacak. O olmadıkça imanınız kâmil bir iman olamayacak. Nâkıs olacak, eksikli, kaba saba, yarım yamalak olacak."

(*Efelâ edüllüküm alâ mâ tehàbbûne aleyhi*) "Onu yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şeye sizi delâlet edeyim mi, öğreteyim mi, göstereyim mi, kılavuzlayayım mı, bir şey tavsiye edeyim mi size onu yaptığınız zaman sevgi olsun aranızda." diyor Peygamber Efendimiz ve arkasından emrediyor: (*Efşü's-selâme beyneküm*) "Aranızda selâmı yayın!

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) Şu canım, şu nefsim kudreti elinde olan Allah'a and olsun ki..." Hepimiz öyle değil mi? Canımız Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yed-i kudretinde Ne dilerse öyle yapar.

---

[142] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.185, no:7310; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.64, no:12731; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.221, no:25268; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.55, no:18825.

Yaşatırsa yaşatır, öldürürse öldürür. "Canım kudreti elinde olan Allah'a and olsun ki (*lâ tedhulûne'l-cennete hattâ terâhamû*) birbirinize merhametli olmadıkça cennete giremeyeceksiniz."

Dediler ki:

(*Kàlû: Yâ rasûla'llah, küllünâ rahîmün*) "Ey Allah'ın Rasûlü, hepimizde merhamet var, merhametliyiz hepimiz, acırız..."

(*Kàle: İnnehû leyse bi-rahmeti ehadiküm*) "Benim söylediğim bir kişinin merhameti değil, (*hàssaten velâkin rahmetü'l-àmmeti*) fakat umûmun merhametidir veyahut umûma karşı olan merhamettir."

Buradan iki mânâ çıkıyor. Yâni içinizden iki üç kişi merhametli olmuş mühim değil. Gerisi gaddarsa, gerisi zalimse; karşısındakileri kıvrandırmaktan sadistçe zevk duyuyorsa, kıymeti yok demek yâni. Üç beş kişinin merhametiyle olmaz. Veyahut da evet birbirinizi küçük küçük seversiniz, komşunuzu seversiniz, akrabanızı seversiniz, hemşehrinizi seversiniz ama umûmen müslümanları sevebiliyor musun? O mânâya da gelebilir. Yâni umûma karşı bir gönül merhameti.

"—Efendim, benim memleketimdekileri severim ama şu hududun öbür tarafında... Ben Sivaslıyım, Kayserililere diş bilerim."

Olmadı!

"—Şurası Kayseri ili hududu... Biz bir futbol maçı yapmıştık. O futbol maçında kavga çıkmıştı aramızda. Aramızda husumet var. Şu Kayseri hududunun bu taraftakine diş biliyorum. Bu taraftakiler benim kardeşim, tamam, Sivaslı hemşerilerim. Öbür taraf elime düşmesin!"

Olmaz! İnsanların çizdiği çizgiden öyle şey olur mu? Herkesi seveceksin. Bütün müslümanları seveceksin. Hepsine karşı içinde bir sevgi varsa... Cennete o zaman girecek insan. Hele bir yoklayın bakalım kalbinizi. Hele bir yoklayın bakalım ne kinler vardır kalbinizde, ne kızgınlıklar vardır, ne kırgınlıklar vardır. Yüze gülüp de, arkasından ne yaka silkeriz birbirimize…

Şairin birisi diyor ki:

Allah düşürmesin, düşmanlara fırsat kalmadan
Dostlar insanı öyle yağmalar ki, akıl şaşar

Düşmanlara kalmadan dostlar yağmalar insanı."

İnsanların acaip tabiatı vardır hakikaten. İşte bak müslümanlık böyle şeyler. Yâni bir bakıma müslümanlık kolay, *Lâ ilàhe illa'llàh* diyorsun, *Muhammedün rasûlü'llàh* diyorsun, müslüman oluyorsun ama, kalbin pâk olacak. Kalbin bütün müslümanlara karşı sevgi dolu olacak, merhamet dolu olacak. Böyle Sivas, Kayseri, doğu, batı yapmayacaksın.

"—Efendim ben Kürt asıllıyım, şimdiye kadar Türkler efendi olmuş, şimdi de ben efendi olacağım..."

Yâ kim çıkarttı bunu? Biz eskiden beri hiç Kürt Türk ayırdık mı? Vallahi ayırmadık! Ayırmadık, paşa yaptık, ağa yaptık, beraberce ne hudut ayırdık, ne tahsilli ayırdık, ne terbiyeli ayırdık... Herkes... Karadenizliye şaka yaparız, hay sen celdün ciddün dedi diye... Ötekisinin konuşmasına bir takılırız ama, birbirimizi severiz. Öyle bir ayrım yapmayız, yapmadık.

Bunu düşman sokuyor aramıza. Ne olacak yâni sen oraya ayıracaksın da ayrı şey mi olacak ne olacak? Rus'un ağına düşeceksin, petrol bölgesine insin diye. Oradan seni kopartacak, buradan ötekisini kopartacak İran'dan. Şöyle Kafkasya'dan Basra'ya kadar hooop bir mıntıkaya sahip olacak. Sen de uzaktan bakacaksın:

"—Tüh bir zamanlar ben buraya vize almadan giderdim, ne güzel buraları dolaşır gelirdim. Benim diyarımdı." dersin hasretle o zaman. Bırakmaz kafir!

Şimdi öyle değil mi? Bak hacca gideceksin... Bir bizim memleketten müsaade alacaksın, bir Suudî Arabistan'dan müsaade alacaksın. Gideceksin Suriye sefaretine dil dökeceksin, Ürdün sefaretiyle uğraşacaksın, Irak sefaretiyle uğraşacaksın, Kuveyt adamı yanına sokmaz... Efendim ne o? Hacca gideceksin, dolaşacaksın, geleceksin... E yetmiş yıl önce senindi her taraf. Yetmiş yıl önce o buraya gelirdi yazın, sen oraya giderdin. Hiç bir

farkı yoktu.

Bak Mevlid-i Şerif'in, hani şu okuduğumuz şu Mevlid'in yazılmasında diyor ki:

Vaizin birisi çıkmış, olmadık bir söz söylemiş. O zaman Bursa'daki âlim bir Arap kalkmış, demiş ki:

"—Sen bu ayeti yanlış tefsir ediyorsun. Hazret-i Muhammed peygamberlerin en üstünüdür!" diye münakaşa etmiş.



Şimdi bu kıssayı hep bilirsiniz de... Ben bunu okuyunca kendi kendime dedim ki: Demek ki bak o zaman da Arabistan'dan kardeşlerimiz geliyordu, Bursa'nın havası, suyu güzel diye orada kalıyordu demek ki.

Ne güzel, onlar buraya geliyordu, biz oraya gidiyorduk... Ne güzel oluyordu. Onların petrolü bize gelirdi, bizim meyvamız oraya giderdi... Ne güzel olurdu beraber olsaydık!

Düşman ayırdı bizi. Düşman geldi ayırdı. Suriye'yi düşman

aldı, İtalyanlar, Fransızlar aldı. Lübnan'ı ayrıca ayırdılar. Filistin'i ayrı ayırdılar. Kopartmak için parça parça, lokma lokma... Hepsi bizimdi. Benim dedem oralarda şehid oldu. Toprağı bile belli değil, yeri belli değil. Hepsi bizimdi, gitti. Bizim derken kim yâni? Hem sen, hem ben, hem Arap... Farkı yoktu. Hem Kürt, hem Türk, hem Çerkez, hem Boşnak... Ne olacak müslüman olduktan sonra hepsi kardeşim. Başımın üstünde yeri var. Ne olmuş yâni? Güzel, terbiyeli, iman etmiş bir kul olsun... Allah'a hamd ü senâlar olsun yâni. Ne var? İşte birbirimizi sevmek önemli... Kin gütmeyeceğiz.

Çocuklar böyle değil. Biz şimdi burada böyleyiz de sen git birde delikanlıları seyret bakalım! Yeni yetişen delikanlılar bölgelere göre, milletlere göre nasıl ne duygularda bakalım.

Ben bir Arap memleketinden geçiyordum da hacca giderken,

"—Türkler, gidin memleketinize!" diyor.

Ne olmuş, ne yapmış Türkler?

"—Gidin memleketinize!" diyor.

Bak nasıl düşmanlık aşılanmış.

Biz de "Pis Arap!" diyoruz, demiyor muyuz?

Arab'ın birisi boynunu büktü bana Libya'da, dedi ki:

"—Siz Türkler Arapları sevmiyorsunuz." dedi.

"—Yapma! Severiz, kardeşimizdir. Yok öyle bir şey!" dedim.

"—Yok, sevmiyorsunuz." dedi.

"—Nereden çıkarttın?" dedim.

Doktor adam, üniversitede hoca... Yâni, sıradan biri değil.

"—Ben İstanbul'a geldim, biliyorum durumu." dedi.

"—Yapma yâ!" dedim.

"—Evet. Mısır çarşısından meyva alıyordum, manav yanındaki köpeğe 'Arap Arap Arap!' diyordu." dedi.

Eyvah, doğru... Dedim ki:

"—Doğrusun ama, yanlışsın gene. Çünkü biz ona Arap derken onun Arap kavminden olduğunu düşündüğümüzden söylemiyoruz. Türkçe'de arap sözü, esmer mânâsına gelir, kara mânâsına gelir de kara renkli köpeğe 'Arap arap!' deriz."

Ama bak, dememememiz lâzım! Eyvah dedim, bu fikir bak nasıl bozmuş arayı.

“—Siz Türkler hakaret edersiniz bize.” diyor.

“—Etmeyiz yâ!” diyorum, inanmıyor bana adam. Delil olarak bunu getiriyor. Dikkat edeceğiz sözümüze.

Tabii köpeğe arap denir mi? Kara de diyeceksen. Karalığını söylemek istiyorsan kara kara gel de. Hakikaten yanlış bir şey yâni. Hata bizde…

Allah birbirimizi sevmek, birbirimize muhabbet etmek nimetini cümlemize ihsân eylesin... İçimiz böyle sevgiyle, merhametle dolsun, taşsın birbirimize karşı da gül gibi yaşayalım. Ahirette de Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin cennetine el ele tuta tuta girelim. Türk’ü, Kürd’ü, Acem’i, İngiliz’i...

İngiliz’den Amerikalı’dan nice nice müslüman adamlar var. Sakal bırakmış sarı sarı... Sarık sarmış, cübbe giymiş... Bu Londra’nın içinde güzel müslümanlık yapılmıyor demiş, çekilmiş civar kasabaya. Bir çiftlik almış, koyunları kendisi kesiyor helâl olsun diye. Hanımlarını örtüyor, çocuklarına Kur’an’ı öğretiyor. “Ben Malikî mezhebindenim.” diyor. İmâm Mâlik Hazretleri’nin *Muvatta’* kitabını ezberliyor, okuyor hadis-i şerifleri; gözleri yaşarıyor, ibadet ediyor, Allah diyor... O benim kardeşim değil mi?

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi hakiki müslüman etsin.. İslâm’ın ahkâmını bilen kullar eylesin... Rızasına uygun yaşayan kullar eylesin... Huzuruna yüzü ak, alnı açık olarak, sevdiği râzı olduğu kullar olarak, gel kulum diye iltifat ettiği kimseler olarak gelmeyi nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

26. 12. 1982 - İskenderpaşa Camii

15. ÜMMET-İ MUHAMMED HELAK OLMAYACAK!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd! Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ وَإِنْ كَانَتْ ضَالَّةً مُضِلَّةً ، إِذَا كَانَتِ الْأَئِمَّةِ هَادِيَةً مَهْدِيَّةً ؛ وَ لَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ إِذَا كَانَتِ (الْأَئِمَّةِ) ضَالَّةً مُسِيئَةً ، إِذَا كَانَتِ الأُمَّةِ هَادِيَةً مَهْدِيَّةً (خط. عن ابن عمر)

RE. 354/6 (*Len tehlike'l-ümmetü ve in kânet dàlleten mudılleten, izâ kâneti'l-eimmetü hâdiyeten mehdiyyeten; ve len tehlike'l-ümmetü izâ kânet[i'l-eimmetü] dàlleten musîeten, izâ kâneti'l-ümmetü hâdiyeten mehdiyyeten.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun…

Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini; hocamız Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhânevî Hazretleri'nin te'lif eylemiş olduğu

Râmûzu'l-Ehâdis isimli hadis kitabından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce evvelen ve hâssaten efendimiz, peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun cümle âl, ashàb ve etbànın ruhları için; sâdât ve meşâyıh-i turûku aliyyemizin ruhları için; sair enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve Allah'a yakın kulların ruhları için;

Eserin müellifi, hocamızın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretlerinin ruhu için; eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar ulaşmasında emek sarf etmiş olan râvîlerin ve âlimlerin ruhları için;

Ve bu hadis-i şerifleri Peygamber Efendimiz'e muhabbetinden, ilme rağbetlerinden dolayı dinlemek üzere şu meclise gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete irtihal ve intikâl eylemiş olan cümle yakınlarının ruhları için bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyup dersimize öylece başlayalım:

....

a. Ümmet-i Muhammed'in Helâk Olmayacağı

Peygamber Efendimiz'in başlangıçta metnini okuduğum hadis-i şerifini geçen hafta da bir kere okumuştum. Fakat bu hafta şerhine de baktığım için, orada bir kelime atlanmış, o atlanmış kelimeyi şerhte gördüm sonradan; onun için bir kere daha okuyalım da, herhangi bir hadis-i şerifte eksiklik olmasın, mânâda bir aksama olmasın... Çünkü Rasûlüllah'ın hadis-i şerifidir, çok önemli...

Peygamber SAS, ibn-i Ömer RA'ın bize rivayet eylediğine göre bir seferinde, bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuşlar:[143]

---

[143]Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.459, no:5089; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.49, no:14715; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.62, no:18845.

لَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ وَإِنْ كَانَتْ ضَالَّةً مُضِلَّةً ، إِذَا كَانَتِ الْأَئِمَّةِ هَادِيَةً مَهْدِيَّةً ؛ وَ لَنْ تَهْلِكَ الْأُمَّةُ إِذَا كَانَتِ (الْأَئِمَّةِ) ضَالَّةً مُسِيئَةً ، إِذَا كَانَتِ الأَمَّةِ هَادِيَةً مَهْدِيَّةً (خط. عن ابن عمر)

RE. 354/6 (*Len tehlike'l-ümmetü*) "Ümmet helâk olmayacak!" Hangi ümmet? Peygamber Efendimiz'in ümmet-i icâbeti…

Mâlûm bütün insanlar Peygamber Efendimiz'e muhataptır. Onun gelmesinden, peygamberliğinden, bi'setinden itibaren; hepsi onun ümmetidir. Ama sözünü tutup, imana gelmiş olanlar *ümmet-i icâbet*'tir. Ötekiler de muhtemeldir, ola ki ümmetinden olalar, imkân dairesindedir onların da ümmet olmak, onlara da *ümmet-i da'vet* derler.

"Bu ümmet helâk olmayacak!"derken kasdedilen, murad olan *ümmet-i icâbet*, yâni müslüman olan kimselerdir. Peygamber Efendimiz'in peygamberliğini kabul edip, imana gelip, bu ana kadar gelmiş geçmiş kimselerdir. Peygamber Efendimiz zamanını söylemiyor, ileriye ait bir zamanı söylüyor, *istikbâl sîgası*yla söylüyor:

"Ümmet helâk olmayacak!" Nasıl helâk olmayacak, nasıl olursa? (*Ve in kâne dàlleten mudılleten*) "Eğer ümmet *dâl* de olsa yâni sapık da olsa *mudılleten*, saptırıcı da olsa…" Sapık olmakla yetmiyor da başkalarını da saptırma gayreti içinde, çalışması içinde oluyor. "Ümmet, sapık da olsa, saptırıcı bir faaliyet içinde de olsa yine helâk olmayacak!" Ne zaman? (*İzâ kâneti'l-eimmetü hâdiyeten mehdiyyeten*) "Başındaki imamlar" İmam ne demek? Cemaatin reisleri, önderleri, başkanları… Bölge bölge, memleket memleket ya… "Müslümanların gruplarının başkanları, idarecileri, hâdî oldukları müddetçe, doğru yola sevk edici oldukları müddetçe… (*Mehdiyyeten*) Allah tarafından kendilerine hidayet ihsan edilmiş, bir nur verilmiş de hak yol üzere tutunmuş oldukları müddetçe; ümmet helâk olmayacak."



İstediği kadar sapık, saptırıcı faaliyet içinde olsun, başındakiler iyi olunca, ümmeti hak yola sevk edici oldukça ve kendileri de haktan hidâyet üzere, *tevfîk-i ilâhi* kendilerine *refîk* olma durumunda bulunduğu müddetçe; yâni imamlar iyi olduğu müddetçe ümmet helâk olmayacak; ne kadar sapık da, saptırıcı da olsalar; bir…

Hadis-i şerifin ikinci kısmında, o atlanmış kısmı şerhte gördüm de onun için tekrar okuyorum dedim ya:

(*Ve len tehlike'l-ümmetü*) "Ümmet yine helâk olmayacak, (*izâ kâneti'l-eimmetü dàlleten musîeten*) imamlar sapık olsa, baştaki adamlar sapık olsa ve saptırıcı da olsa, başkalarını da saptırmak için, dalâlete düşürmek için faaliyet içinde de olsalar, yine ümmet helâk olmayacak…" Ne zaman? (*İzâ kâneti'l-ümmetü hâdiyeten mehdiyyeten*) "Ümmet hak yolda olduğu müddetçe, doğru yolu gösterdiği müddetçe ve Allah'ın hidayeti, tevfîki onlara refîk olduğu müddetçe…"

Şimdi iki taraflı cümle... Birinci ihtimale göre, Peygamber Efendimiz diyor ki: "Ümmetin hepsi sapık olsa, şaşırmış olsa; başlarındaki doğru yolda oldu mu helâk olmayacaklar!" Yâni iş sonunda düzelecek demek. Veya "Baştakilerin hepsi sapık olsa, imamlar, önderler sapık olsa; ama ümmet sağlam olsa, hak yolda olsa, hidayet üzere olsa, o zaman yine ümmet helâk olmayacak." Yâni, iş sonunda düzelir demek…

Bakın, ne müjdeli bir hadis-i şerif! Yâni, ümmet iyi oldu mu, baştakiler kötü de olsa, sonunda düzeltir demek. Ümmet sonunda onları adam eder demek. Veyahut baştakiler iyi olsa, ümmet ne kadar sapık olursa olsun, onları düzeltir demek, sonunda adam eder demek. İki taraftan birisi iyi oldu mu, öbür taraf da neticede kurtuluyor.

Biz neyiz? Biz ümmetiz şimdi, imam değiliz, önder, başkan değiliz. Demek ki işin bir tarafı bize ait… Biz hak yolda olursak, hidayet üzere olursak, takva ehli olursak, mü'min olursak, imanımız kalbimize girmiş de gönlümüzü pırıl pırıl aydınlatmış ise, hak yoldaysak; korkma! Düzelecek iş, hiç korkma, telaş etme, endişelenme, sıkılma… Sonunda öbür taraf hallolacak.

"—Ümmetin hepsi sapıtmış! Allah Allah, bu halka ne oluyor böyle yâhu! *Subhànallàh,* cümlesi helâke doğru gidiyor, hiç Allah'tan korkmaz mı bunlar, bu ne biçim iş?"

Ama başlarında Allah'tan korkan, iyi bir adam var. Allah'ın kendisine tevfîkini refîk ettiği, hidayet üzere olan bir insan var… O zaman korkma, gene düzelecek iş… O halde de düzelecek.

Şimdi tabii, çok söz söylenebilir burada da, neticede teselli geliyor insana... Bir ders çıkıyor ki: Adam olalım biz. Biz adam olursak, düzelecek işler demek.

Bir de imamlık mânâsı üzerinde düşünecek olursak; geçenlerde bir vesileyle burada şerhte okudum, geçti çünkü. İmam kimdir? Hükümdar mıdır yâni? Komutan mıdır? Onu incelemişti Gümüşhâneli Rh.A kitabının şerhinde de diyordu ki:

"—İmamlar hakikatte alimlerdir. Hakîkî imamlar, hakîkî

önderler alimlerdir. Çünkü, ilimle bulunuyor her şey... Yolun eğrisi, doğrusu, yanlışı, sağlamı ilimle anlaşılıyor.

Alimlerin sözleri lâ'l ü mercan, incidir;
Câhillerin sözleri dâimâ can incidir.

Yâni âlim oldu mu insan, sonunda çaresini bulur, düzelir iş. Hakikatte âlimler idare ediyor.

Hükümdarları da onlar idare ederler. Dün akşam bize Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ile ilgili bir şey gösterdiler. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin babası Belh'ten kalkmış geliyor Konya'ya… Konya'nın sultanı Alâaddîn-i Keykubad, bir misafir geliyor diye surların dışında bekliyor; istikbale, karşılamaya çıkmış. Elini öpmeye gidiyor yanına da, elindeki asasını uzatıyor, elini vermiyor hükümdara. Asasını öpüyor o da... Ondan sonra atının yularından tutuyor, çekip içeriye öyle getiriyor. Yaya kendisi, ötekisini ata bindirmiş, atının önünden tutup, çekip getiriyor.

Ne büyük hükümdarmış ki, ilmin kıymetini takdir ediyor, ilmin ne kadar önemli olduğunu biliyor. Bir de diyor ki orada:

"—Efendim, tacımı, tahtımı size bırakıyorum; buyurun şehri siz idare edin!"

"—Yok! Sana tacın, tahtın mübarek olsun; bana şu medrese köşesi yeter!" diye kenara çekiliyor, dünyaya rağbet etmiyor. "Bizim dünyayla işimiz, alâkamız yok ki; biz dünyayı çoktan boşamışız, terk etmişiz. Bizim işimiz ahiretle." diyor, aldırmıyor; o teklifi kabul etmiyor.

Bizim Osmanlılar zamanında da, meselâ Azîz Mahmud-u Hüdâyî, duasını almış Üftâde Hazretleri'nin, yâni şeyhinin.

"—Evlâdım, hadi bakalım, vazife İstanbul'da, kalk git oraya!"

Çok hayır duasını almış, iyi dervişlik yapmış demek ki,

"—Umarım ki, sultanlar senin atının yularından tutar da, önünce yürür; senin atını yeder, yâni götürür." diyor.

Kalkmış gelmiş buraya (İstanbul'a), başlamış ilimle, irfanla Üsküdar'da halkı irşad etmeye...

Bir gün Azîz Mahmud-u Hüdâyî Hazretleri Üsküdar'da çarşıda dolaşırken, sultan II. Ahmed de oradan atıyla, alayıyla geçiyormuş. Şeyh efendiyi görüyor kalabalıktan, hemen hürmetle atından atlıyor aşağıya, derhal geliyor:

"—Şeyhim, efendim!" diyor, elini öpüyor Azîz Mahmud-u Hüdâyî'nin... Osmanlı sultanı koca Sultan Ahmed... Elini öpüyor, üzengi tutuveriyor:

"—Efendim, ille atıma bineceksiniz; yayan gitmenize kat'iyyen razı olmam!" diyor.

Padişah atın üzengisini tutuveriyor, şeyh efendiyi atına bindiriyor. Kendisi hürmeten ata binmiyor, yanında yürüyor.

"—Evlâdım!" diyor Azîz Mahmud-u Hüdâyî, "Bize bu yakışmaz, atın sana mübarek olsun, ben atına binmezdim; ama şeyhimin dileği yerine gelecek, çare yok!" diyor.

Öyle demişti ya Bursa'da… Biniyor padişahın atına, padişah da yularından çekip götürüyor.

Şimdi o zaman ne oluyor? Demek ki, imamlar doğru yolda oldu mu, cemaatleri de düzeltir demek. Cemaatler adam oldu mu, imamı da düzeltir demek.

Onun da hikâyesi eski kitaplara geçmiştir: San'alı bir şeyh varmış, Yemen'in San'a şehrinden. *Şeyh-i San'ân* hikâyesi derler. Kitaplarda böyle yazar. Bir gönül macerasından dolayı, bir Rum kızına gönlünü kaptırdığı için aklı başından gidiyor, ölçülü düşünemez olmuş da talib olmuş. Kız da demiş ki:

"—Olmaz kat'iyyen! Dinini değiştir, gel; o zaman sana varırım."

Bu da değiştirmiş. Değiştirmez ya, kıssa... Biz de kıssayı size anlatıyoruz, hani olmuşsa böyle. Neyse…

Fakat, eski talebeleri gelip gelip yalvarırlarmış:

"—Etme, eyleme efendim!" diye, yalvarır yakarır yanına ziyaretine gelirlermiş. O onları reddedermiş, huzurundan tard edermiş, kovarmış. Onlar gene gelirlermiş, yalvarırlarmış, bekleşirlermiş. Bırakmamışlar.

Neden? İmâm Gazalî Rh.A diyor ki:

"Allah yolunda kardeşlik teessüs etti mi, bir daha bozulmaz!"

"—Sen benim kardeşim misin?"

"—Kardeşinim."

"—Ben de senin kardeşinim!"

Bitti... Bu ahirete kadar devam eder.

"—Sen bana elli lira borç vermedin, darıldım, küstüm..."

"—Sen benim bahçemin duvarına şöyle yaptın; darıldım, küstüm..."

"—Sen bana şöyle ettin, darıldım, küstüm..."

Yok öyle şey!

"—Sen benimle niye arkadaş oldun? Niye kardeş oldun sen benimle? Allah yolunda olmadın mı, dünyevi menfaat için mi oldun?"

"—Hayır, Allah yolunda kardeş oldum!"

O zaman bu devam eder, bir daha kesilmez.

"Eğer kardeş yanlış yola sapmışsa..." diyor İmam Gazalî;

"—Günah işlemeye başladı kardeş, terk mi edeyim?"

Hayır, o zaman da terk edemezsin! Kardeşinin sana ihtiyacı var o anda. Çünkü günaha sapmış, ahireti mahvolacak. Sen onun cehenneme düşmesine nasıl razı olursun? Git bakalım, kurtarmak için uğraş, didin, çabala, yalvar, yakar; mani ol, tut elinden, cehenneme gitmekten onu alıkoy. Kardeşliğin icabı bu... Yoksa, o sapıtıp gidecek, bak cehenneme düşecek.

İşte, "Sapıtsa da kardeşliği bozmak gerekmez." diye, o adama gelmişler, gitmişler.

O Rum kızı demiş ki:

"—Yâhu bunlar kim?"

"—Bunlar benim eski arkadaşlarım, ihvanım. Beni bir türlü bırakmıyorlar. Kovuyorum bırakmıyorlar, ağır söylüyorum bırakmıyorlar. Ne yapsam ayrılmıyorlar..."

"—Allah Allah, bu nasıl iştir? Bu nasıl muhabbettir? Bu nasıl bağlılıktır?" demiş, incelemiş, araştırmış; sonunda o da kelime-i

şehâdet getirmiş, müslüman olmuş da... Sonra doğru yola tekrar gelmişler diye kitaplar yazar.

Demek ki, cemaat iyi olursa, baştakini de ıslah ediyor. Artık bunlardan nice dersler çıkar. Bu hadis-i şerif geçen hafta geçmişti de, içinde bir cümle burada yazılmadığı için; arkadaşlarımız deftere not alıyorlar, yazıyorlar; yanlış bir şey kağıda geçmiş olmasın diye, bir kere daha okuduk.

Şimdi gelelim bu haftanın derslerine:

b. İçkinin Mânevî Zararı

Bu hadis-i şerif de, Allah'ın insana ne zaman yardım ettiği, ne zaman yardımı kestiği hakkında bir hadis-i şeriftir. Onun için iyice dinleyelim! Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri:[144]

لَنْ يَزَالَ الْعَبْدُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ ، مَا لَمْ يَشْرَبِ الْخَمْرَ ؛ فَإِذَا شَرِبَهَا خَرَقَ اللهُ عَنْهُ سِتْرَهُ ، وَكَانَ الشَّيْطَانُ وَلِيَّهُ ، وَسَمْعَهُ ، وَبَصَرَهُ ، وَرِجْلَهُ ، لِيَسُوقَهُ إِلَى كُلِّ شَرٍّ ؛ وَيَصْرِفَهُ عَنْ كُلِّ خَيْرٍ (طب. عن قتادة)

RE. 354/9 (*Len yezâle'l-abdü fî füshatin min dînihî, mâ lem yeşrebi'l-hamra; feizâ şeribehâ haraka'llàhu anhu setrehû, ve kâne'ş-şeytànü veliyyehû; ve sem'ahû, ve basarahû, ve rıclehû, li-yesûkahû ilâ külli şerrin; ve yasrifehû an külli hayr.*)

(*Len yezâle'l-abdü fî füshatin min dînihî*) "Kul daima dininde bir rahatlık içinde olacak; bir müsamaha içinde, Allah'ın bir lütfuna mazhariyet içinde bulunacak. Dinî bakımdan devamlı bir

---

[144] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.14, no:21; Katâde ibn-i Ayyâş RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.517, no:13165; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.66, no:18862.

lütuf içinde, genişlik, hoşluk halinde olacak kul. Devam edecek bu hal." Ne zaman? (*Mâ lem yeşrebi'l-hamr*) "İçki içmediği müddetçe... (*Feizâ şeribehâ*) Eğer içkiyi içerse, Allah-u Teàlâ Hazretleri ondan perdesini yırtar."

Perdesini yırtar demek, yâni onu koruyucu duvar, örtü, zırh parçalanır; koruyucu kalmaz demek yâni. Perdesini yırtardan murat bu… Onun artık hıfz u himâyesi kalmaz.

(*Ve kâne'ş-şeytânu veliyyehû*) "Onun has dostu, ahbabı şeytan olur. Şeytan o içki içenin has dostu, ahbabı olur. (*Ve sem'ahû, ve basarahû*) Kulağı olur ve gözü olur; (*ve riclehû*) ayağı olur. İçki içti mi, şeytan insanın gözü olur, kulağı olur, ayağı olur. Yâni, şeytanî görüşle bakar, şeytanî duyuşla duyar, şeytanî yerlere yürür, ayakları daima şerre doğru yönelir, gider."

Neden böyle olur? (*Li-yesûkahû ilâ külli şerrin*) "Her çeşit şerre onu sevk etmek için."

Boşuna yapmıyor şeytan o kılavuzluğu, onun ayağı, gözü, kulağı boşuna olmuyor; her şerre onu sevk etmek için yapıyor bunu. (*Ve yasrifehu an külli hayrin*) "Onu her türlü hayırdan uzak düşürmek, ayırmak için yapar."

Demek ki, bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, içki bir garip, acayip afet ve günahtır ki, insan onu içtiği zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin manevi himayesi kalkıyor kulun üzerinden... Ondan sonra da şeytan onun dostu oluyor; her türlü şerre hazır hale geliyor, her türlü hayırdan uzak duruma düşüyor.

Eski devirde bir àbidden bahsederler. Dağ başında ibadet edermiş, her türlü ibadeti yaparmış. Şeytan onu kandıramazmış, uğraşır, didinirmiş, hak yoldan, Allah'a ibadetten döndüremezmiş. Bir keresinde kandırmış, içki içirmiş. İçki içirince evvelce aklı başındayken düşüremediği her türlü hayatı yaptırmış. Zina ettirtmiş, şunu yaptırtmış, bunu yaptırtmış, adam öldürtmüş de; akıbeti çok fena olmuş.

Onun için, Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şerifinde

buyurmuştur ki:[145]

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ (طس. عن ابن عمرو)

(*El-hamru ümmü'l-habâis*) "İçki, bütün kötülüklerin anasıdır." *Ümmü'l-habâis*, bütün habis şeylerin, kötü vasıfların, sıfatların, fiillerin anasıdır; yâni kuluçka gibidir. Bütün kötülükler onun arkasından olur. İçkiyi içer, karşı tarafa vurur, devirir, öldürür. İçkiyi içer, trafik kazası yapar. İçkiyi içer, evde hanımı döver. İçkiyi içmek için, parayı zaten meyhaneciye kaptırır, harcar. Evde bet-bereket kalmaz. Her türlü kötülük öyle olur.

"—Hocam şimdi, müslüman mahallesinde salyangoz satılır mı? Biz bu cami ehline, ne diye sen bu içkiyi anlatıp duruyorsun? Biliyoruz ki haram, içmeyiz."

Haa, şurada –Allah'ın hikmeti– kitabımın arasına bir gazete parçası girmiş. Tam da bu güne girmiş, ben koymadım. Tam da girmiş. Diyor ki gazete parçasında:

"—Su gibi kullanılan biradan karaciğer hastalığı artıyor."

Bira içki mi, değil mi? Meşrubat mı, gazoz cinsinden bir şey mi, yoksa müskirât mı, sarhoşluk verecek bir şey mi?

Geçen gün yine gazete yazıyor –kesmek âdetim olsaydı o gazeteyi de kesmem lazımdı– iki şişe bira içmiş, kardeşini öldürmüş. Karşıma çıkıp çıkıp da söylenip duruyorsun:

"—Bira içki sayılmaz! Ne olurmuş büfelerde satılsa?" diye…

Bak gördün mü, o kardeşin kanında senin de payın var şimdi.

"—Biradan ne olurmuş, yüzde dört alkol var."

İsterse yüzde yarım olsun; sarhoş ediyor mu, sen ona bak!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[146]

---

[145] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1, 4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.81, no:3667; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.68, no:57; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.523, no:13183, 13246; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.205, no:1225; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.417, no:12215.

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ (م. حم. عن ابن عمر ؛
طب. عن قيس بن سعد ؛ كر. عن أنس)

(*Küllü müskirün hamrun*) "Her sarhoşluk veren şey içkidir, (*ve küllü müskirün harâmün*) ve sarhoşluk veren şeylerin hepsi haramdır."

"—Efendim gazoz gibi…"

Yahu senin sözüne göre gazoz gibi, neticesine bak bakalım sen. Bak karaciğer hastalığı artıyor diyor. Sonra halkın alkolik olmasına yol açıyor diyor. Çanak tutuyor, başlangıç, av malzemesi, şeytanı yemi... Senin önüne bira şişesini sallıyor, "Ben bunu gazoz gibi içerim, bir de şişmanlarım!" diyorsun Almanların göbeklileri gibi, biradan göbeklenmişleri gibi; ondan sonra ona alıştın mı, öbür tarafa doğru gidiyor. Zaten Allah himayesini kaldırıyor. Bak bu hadis-i şerifte okuduk, himayesi kalkıyor.

---

[146] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1587, no:2003; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3679; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.290, no:1861; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.297, no:5585; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.16, no:4645; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.188, no:5366; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.284, no:1362; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.248, no:11-17; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.260, no:1916; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.294, no:13157; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.195, no:3954; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.329, no:546; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.470, no:5621; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.VIII, s.288, no:17118; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.212, no:5095; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.215, no:5957; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.38, no:876; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*, c.I, s.57, no:14; Ahmed ibn-i Hanbel, *el-Eşribe*, c.I, s.6, no:7; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.654; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.427, no:3569; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.5, no:1584; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.211, no:2111; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.5; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.352, no:898; Kays ibn-i Sa'd ibn-i Ubâde Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.128; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.83, no:8106; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.555, no:13277; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.987, no:1992.

Peygamber Efendimiz ne büyük peygamber ki *el-hamdü lillâh* onun ümmeti olmuşuz, taa on dört asır evvel bize demiş ki:[147]

سَتَشْرَبُ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي الْخَمْرَ، يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا

(كر. عن كيسان)

(*Seteşrabû ümmetî min ba'dî el-hamra*) "Benden sonra, kıyamet gününe doğru, benim ümmetim içkiyi içecekler; (*yüsemmûnehâ bi-gayri'smehâ*) hem de isminden gayri isimler taka taka içecekler." Başka isim takacaklar.

Bizim köyün bir lafı vardır. Diyor ki bizim köylüler:

"—Kedi enciğini yiyeceği zaman fareye benzetir."

Yiyecek ya; karnı aç, yavrusunu yiyecek. Fareye benzetir, öyle yutar.

Bu ümmet de ahir zamanda, bozulduğu zaman içkiyi içecek. Ama nasıl içecek? Başka ad takacak. Meselâ: Bira...

Bu birayı sokarken memlekete, dediler ki:

"—Efendim, alkolsüz bira imal edilmiş!"

"—Aaa, ne mübarek, ne mutlu, ne iyi şey; bak alkolsüzü de varmış."dediler.

Ödümüz patladı bizim, "Eyvah!" dedik o zamandan; "Alkolsüz bira ne demek? Alkolsüz biraya alıştırır, alkollü biraya geçirir." Komşu ya ikisi, bira ikisi de... "Alkolsüzden dolaştırır, alkollünün içine. Alkollünün içinden, alkolikliğin içine götürür insanı." dedik.

Maalesef, dediğimiz gibi de oldu. Bak, burada gazetenin başından sonuna kadar okusam, profesör bilmem kim, general bilmem ki, tabip paşalardan bilmem kim; şöyle demiş, böyle demiş... En sonunda da demiş ki, benim gibi sakalı yok tabi

---

[147] İbn-i Hacer, *el-İsàbe*, c.VI, s.412, no:8670; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.X, s.136; Keysan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.520, no:13175; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.248, no:13038; RE. 297/8.

adamın:

"—En azından reklamların azaltılmasının faydalı olacağı kanısındayım. Hiç olmazsa reklamı edilmesin zararlı şeyin!" demiş.

Peygamber Efendimiz işte böyle diyor. Şimdi buradan şu anlaşılıyor ki; aman ha, ben çok görüyorum. Arabamı tamir ettirmek için sanayi çarşısına falan gittiğim oluyor. Bakıyorum çıraklar mıraklar bir sandviç alıyor yanına, bir de bira alıyor. Bir sandviç ısırıyor, bir bira çekiyor. Öğle tatilinde... Yâni portakal suyu içer gibi, meyva suyu içer gibi onu içiyor. Ondan sonra da uğraş uğraş; halk yola gelmiyor.

Neden? Allah bereketini alıyor insanın üzerinden. Şeytan onun gözü oluyor, sana baktığı zaman şeytanın bakışıyla bakıyor. Seni dinlediği zaman, şeytanın kulağı ile dinliyor. Şeytanın kulağına girer mi? Yürüdüğü zaman, şeytanın ayağı ile yürüyor. Bak, hadis-i şerifte bildiriliyor.

Kaide çok umumi bizim dinimizde... Peygamber Efendimiz asırlar önce bizim halimizi bilmiş de Allah'ın bildirmesiyle, sonra da bize söylemiş:

"—Her sarhoşluk veren şey içkidir."

"—Hocam bir de elinin şurasına koyuyorlar da, kokluyorlar. Hiç içilmiyor, ağzına damla girmiyor, burnundan kokluyor; o da içki mi?"

Sarhoşluk veriyor mu, vermiyor mu? Veriyor. Akıl gidip de hayaller başlıyor mu? Başlıyor. O zaman o da içkidir. Her sarhoşluk veren şey içkidir ve hepsi de haramdır. Mühim olan aklın himayesidir.

İslâm'ın beş büyük temeli var. Temellerden birisi:

İslâm'ın beş büyük hedefi vardır, İslâm dininin ana hedefleri, büyük hedefleri beş tanedir: Bir tanesi aklı korumaktır. İslam aklı korumayı gaye edinmiş, gayret ediyor. İslâm aklın bekçisidir; içkiyle bir an bile zâil olmasına razı olmuyor.

"—Sen de akılcıyım diye geçiniyorsun! Edebiyat fakültesinde

felsefe okudun, felsefeciyim diyorsun. Akılcıyım, ben her şeyi aklımla, mantığımla ölçerim diyorsun. Nerede kaldı senin akılcılığın? Bak ben dinciyim, ben gericiyim, ben müslümanım; ama bak, ne kadar akılcıyım ben, aklı nasıl koruyorum. Sen niye aklı zail eden şeyi bu kadar müdafaa ediyorsun?" dememiz lâzım! Yâni, hakkı söylememiz lâzım!

"—Bak bu adamın aklı gitmemiş mi? Bu hapse onun için düşmemiş mi? Pekiyi senin akılcılığın nerede kaldı, felsefenin faydası ne? Felsefe laklakiyat mıdır, laf üretmek midir; aklı korusana... Ben koruyorum, ben korurken gelip bana destek olsana... Niye tepeden bakıyorsun bana?"

Hedeflerden birisi aklı korumaktır, birisi nesli korumaktır, biri canı korumaktır, birisi malı korumaktır; İslâm büyük dindir, büyük hedefleri vardır. Lafla yapmaz işi, kaide koyar ortaya. Yasak der! Neden yasak? "Akıl gidiyor da ondan!" der, "Akıllı adam lâzım bana!" der.

Eğer sen milletini seviyorsan, ben milletimi seviyorsam, milletimizin akıllı olmasına çalışacağız. Memleketin yüzde doksanı alkolik olursa, Türkiye'den ne hayır gelecek?

Alkolik ettikten sonra, alkoliği kurtarmak için hastanede aylarca tedavi etmen lâzım! Ben başından engellemeye çalışıyorum, bana gerici diyorsun, olur mu? Akıl mı bu, mantık mı bu, memleket severlik mi bu? Sen beni gerici sanıyorsun, ben senden fersah fersah, kilometrelerce ilerdeyim. Sen benim gördüğümün yarısının, yarısının yarısını göremiyorsun. Ben akıl gitmesin diye, insan uyanık olsun diye, bak ne tedbir alıyorum.

Büyüklerimiz demişler ki:

"—Dervişe lâzım ki; *hûş der dem* kaidesi üzere ola!"

Ne demek? Her anda aklın başında, dip diri olacak, bir an gâfil olmayacak.

Neden? Düşman dolaşıp duruyor etrafında... Kuyruklu, boynuzlu şeytan dolaşıp duruyor. Damarlarının içinden kan gibi dolaşıp duruyor şeytan. Nefis var, şeytan var, düşman var, dünya

var, kadın var, mal var, para var, haram var; bir sürü düşman var etrafında. Devamlı uyanık duracaksın, yirmi dört saat uyanık, yirmi dört saat nöbette. Müslümanlık böyle işte… Akıl dini, mantık dini…

Hangi farzımızı, Allah'ın hangi emrini akla, mantığa aykırı bulabildi ehl-i dünya? Bak adam inceliyor; Tevrat, İncil, Kur'an… Üç tane mukaddes kitap var. Müntesipleri de milyonlarca insan. Şu kadar milyon müslüman, bu kadar milyon hristiyan, şu kadar yahudi… Hepsini inceliyor. Kim inceliyor? Profesör Moris Bükey (*Maurice Bucaille*) Kim? Fransa'da tıp profesörü, akademi azası, alim adam. Ne zaman inceliyor? Hıristiyanken inceliyor.

Açıyor Tevrat'ı, İncil'i:

"—Dünya yaratılalı altı bin şu kadar yıl olmuştur." deniliyor.

"—Böyle değil! Kaç altı bin yıl geçti, bu rakam yanlış; bu rakam yanlış olduğuna göre, demek ki bu Allah'ın kelamı değil, burada bir değişme olmuş. Demek ki müslümanlar haklı." diyor.

Onu inceliyor, ötekisini inceliyor, Kur'an'ı inceliyor. Üçünü inceleye inceleye sonunda:

"—Kur'an Allah'ın kelamı, ilme bir tek aykırı şey yok!" diyor. "Tevrat değiştirilmiş, İncil değiştirilmiş." diyor. Kelime-i şehâdet getiriyor, müslüman oluyor adam.

Müslüman olduktan sonra, konferans veriyor Fransa'da akademi azalarına, profesörleri topluyor; işte deliller, bir bir anlatıyor:

"—Bu delillerden sonra, siz bu Kur'an'a Allah kelâmı demezsiniz de ne dersiniz? Allah kelâmı değil mi bu? Bakın, bin dört yüz yıl önce bu hakikatleri söylemiş. Hepsi ilme uygun, hiç bir aykırılığı yok...

Bir de bazınız iddia ediyor ki 'Kur'an Tevrat'tan, İncil'den toplama yapmış da, onların tekrarıymış…' Tekrarı olsa, oradaki yanlışlar da burada tekrar edilmez miydi?" diyor.

Cevap yok…

Bin dört yüz yıl önce geçmiş, bin dört yüz yıl; kolay değil. O zaman insanların, şu bizim medeniyetimizin hiç bir şeyinden haberleri yoktu. İbtidâî durumdalardı. Çölde hurmayla, suyla geçiniyorlardı. Yiyecekleri, giyecekleri o kadar basitti.

Peygamber Efendimiz'in evinden aylarca duman tütmezdi. Nereden odun bulacaksın, nerede tüpgaz, nerede ocak, nerede havagazı, nerede kömür…

"—Hiç bir şeyden haberleri yokken madem bu kadar mükemmel, o halde doğru, o halde Allah kelamı!" diye yola geliyor, hristiyan müslüman oluyor.

Sen de müslüman ananın babanın çocuğu; bir de bakıyorsun ki gitmiş… "Bunlar eski şeymiş, anladık bunların boşluğunu!" diye batıya gidiyor. Batıya kadar gidecek, Fransa'ya, Paris'e kadar; Moris Bükey'i dinleyecek, müslüman olup dönecek. Güneş batıdan doğacak derler ya kıyamette, oraya gidecek de orada aklı başına gelecek.

İçkinin her çeşidinden koruyalım kendimizi, kendi kendimizi aldatmayalım. İşte bak profesörlerin sözleri... Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde iki gün süren, *Uluslararası Karaciğer Hastalıkları ve Gastroenterolojik Ultrasonografi Semineri.* Orada anlatılıyor.

Kendimiz aldatmayalım, bira da olsa, şarap da olsa, kırmızı renk de olsa, beyaz renkli de olsa; votka da olsa, bilmem şu da olsa, bu da olsa hepsi içki...

"—Efendim, meyve likörü… Muz, elma, çilek…"

İçince ne oluyor, ondan haber ver. Ben adını bilmiyorum, adına sen ne dersen de, Rasûlüllah beni uyandırdı:

"—Başka adla içecek insanlar, ad uyduracaklar, kandıracaklar, içecekler. Kendilerini kandıracaklar, aldatacaklar."

Adını bırak sen, şunu içtiğin zaman ne oluyor, ondan haber ver bakalım! Ben içmem! İçince ne oluyor? Fazla içerse araba kullanmaya gelmez, toslar. Haram… İçilmez o zaman.

İçince ne olur? İçince maddî bakımdan hasta olursun, karaciğerin mahvolur, şöyle olursun, böyle olursun. Mânevî bakımdan şeytana esir olursun. Allah'ın himayesinden sıyrılıp

çıkarsın, açıkta kalırsın.

c. Kırklar Hakkında

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[148]

لَنْ تَخْلُوَا الْأَرْضُ مِنْ أَرْبَعِينَ رَجُلاً مِثْلَ خَلِيلِ الرَّحْمٰنِ ، فَبِهِمْ تُسْقَوْنَ وَبِهِمْ تُنْصَرُونَ ، مَا مَاتَ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلا أَبْدَلَ اللهُ مَكَانَهُ آخَرُ (طس. عن أنس ، حسن)

RE. 354/10 (*Len tahlüve'l-ardu min erbaîne racülen misli halîli'r-rahmâni, febihim tüskavne ve bihim tunsarûne; mâ mâte minhüm ehadün, illâ ebdela'llàhu mekânehû âhar.*)

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Sonunda da hadisin *hasen* hadis olduğu, yâni sağlam temelli bir hadis-i şerif olduğu kaydı bilhassa belirtilmiş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Hazretleri:

(*Len tahlüve'l-ardu*) "Yeryüzü boş kalmayacak, (*min erbaîne racülen*) kırk adamdan hiç bir zaman mahrum kalmayacak." Nasıl adam? (*Misli halîli'r-rahmân*) "Allah'ın halîli olan, halîlullah olan, Rahman'ın halîli olan İbrâhim AS gibi kırk kişiden yeryüzü hiç bir zaman boş kalmayacak. Yâni, dâimâ yeryüzünde Halilu'r-Rahman İbrâhim AS sıfatlı kırk kişi mevcut olacaklar."

(*Febihim tüskavne*) "Onların yüzü suyu hürmetine kuraklıktan kurtulursunuz, yağmur yağar. Onların hürmetine sulanırsınız, suya kavuşursunuz. (*Ve bihim tunsarûne*) Onların hürmetine nusret-i ilâhîye, Allah'ın lütfuna, yardımına mazhar olursunuz.

(*Mâ mâte minhüm ehadün*) Onlardan hiç bir kişi ölmez, (*illâ*

---

[148] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.247, no:4101; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.188, no:34603.

ebdela'llàhu mekânehû âhar) onların yerine Allah bir başkasını koymak suretiyle kırk rakamını tamam tutar."

İşte bu, bizim halkımızın kırklar dediği kimselerdir bunlar.

Halîlu'r-Rahman kim? Peygamberimizin ceddi, İbrâhim AS...

Halîl ne demek? *Halîl* kelimesi önemli bir kelimedir. Samimi, insanın taa kalbine kadar sevgisi yerleşmiş olan, sıkı-fıkı dost demek. İyi dost demek, temelli dost demek.

"—Sen benim dostumsun, ben senin dostunum!"

Allah bilir, hele bir ticaret yapalım, bir yolculuğa gidelim, bir hac yapalım bakalım da görelim, dostluğumuzun derecesini... Ne olacak? Bakalım sıkıntılı zamanda ne olacak? Sıkıntıda sen bana dirsek mi çevireceksin, dostluk mu yapacaksın, yardım mı edeceksin?

Hz. Ömer kızmış, birisi yanında başka birisini methederken:

"—Sus, sen onunla ticaret mi yaptın, alışveriş mi yaptın, kız mı aldın verdin, yolculuk mu yaptın? Niyet methediyorsun?"

Azarlamış yâni, fırsat vermemiş. Demek ki dostluk öyle kolay kolay anlaşılmıyor...

Neyse *halîl*, insanın dostu; *refîk* yol arkadaşı demek. *Sadìk*, onu tasdik eden, beraber bulunan arkadaş mânâsına. *Hamîm*, sıcak, candan duygularla birbirine bağlı insanlar demek. Yâni Arap dili zengin, arkadaşlığın derecelerine göre çeşit çeşit kelimeler var. Ama *halîl*; candan arkadaş, sırdaş demek.

Bak Allah-u Teàlâ Hazretleri bu lakabı ihsan etmiş İbrâhim Peygamber'e, AS... *Halîlu'llah*; Allah'ın samimi çok samimi dostu, çok sırdaş, içli-dışlı, sevgisi ta gönlünün derinliğine temel atmış, kök salmış olan dostu. Allah Allah, ne büyük sıfat!

Sonra gördüm ki, sahabeden bazıları bu kelimeyi Peygamber SAS Efendimiz için kullanıyorlar. Meselâ, Ebû Zerr-i Gıfârî RA diyor ki:[149]

---

[149] Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.96, no:10186; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

أَوْصَانِي خَلِيلِي أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنْ أُكْثِرَ مِنْ قَوْلِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ، فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ

(ن. عن أبي ذر)

(*Evsànî halîlî ebü'l-kàsim salla'llàhu aleyhi ve selem, en üksire min kavli lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Halîlim Ebü'l-Kàsım SAS, bana '*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*' sözünü çok söylememi tavsiye etti. (*Feinnehâ kenzün min künûzi'l-cenneh*) 'Çünkü o söz, cennetin hazinelerinden bir hazinedir.' buyurdu."

"Bana halîlim Rasûlüllah şöyle buyurdu" ne demek? "Canım gibi sevdiğim, sevgisi yüreğimin içine işlemiş olan, öldürseler ayrılmayacak derecede sevdiğim" demek. Halîlim diyor, yâni çok samimi dostum, sevdiğim mânâsına geliyor.

İbrâhim AS işte öyle idi, Halîlu'r-Rahmân idi. Neden? İbrâhim AS'ı okumak lâzım, menkabesini okumak lâzım! Kur'an-ı Kerim'de çok yerde bize İbrahim AS methediliyor ve kıssasına da işaret ediliyor.

"—Müslümanım el-hamdü lillâh!

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden rasûlü'llah*) dedi, ateşe atılmaya razı oldu da, haktan dönmedi. Yapabilir misin?

Sen parandan vaz geçemiyorsun, canından nasıl geçeceksin?"

Şakacı bir dost var, gittik; hikâye anlatıyor. Diyor ki:

"—Rüya gördüm." diyor. Görmemiş de, şaka olsun diye anlatıyor, rüya gibi anlatıyor.

"—Rüyamda bir pehlivan çıktı ortaya, şöyle yumruğunu sıktı

hafifçe, 'Kim açarsa mükâfat var!' dediler. Çıktı bir pehlivan yapılı adam, uğraştı, didindi, terledi, şakaklarından ter aktı; açamadı. O oturdu.

Etrafta da bir sürü kalabalık, binlerce insan var. Meydana çıktı bu er… Çok da öyle güçlü kuvvetli değil, çelimsiz bir kimse. Yumruğunu sıktı, o açamadı.

Sonra geldi Koca Halil, Adalı Halil Pehlivan. Uğraştı, didindi olmadı. Koca Yusuf geldi, olmadı. Filanca geldi olmadı."

Sayıyor böyle pehlivanların isimlerini... Geçiyor Arap Diyarı'nın meşhur pehlivanlarına tarihten... Ondan sonra, dünya tarihinden meşhur pehlivanları sayıyor. Hepsini böyle tatlı tatlı anlatıyor da diyor ki:

"Rüyamda yanımdakine sordum:

'—Efendi, bu adam hiç terlemeden yumruğunu hafifçe tutuyor, öteki pehlivanlar uğraşıp, didinip, şakaklarından ter akıtıyorlar, açamıyorlar. Bu pehlivan kim, niye böyle eli açılmıyor bunun böyle? Ne bahadır adammış, dünya pehlivanları karşısında aciz kaldılar. Bildin mi?"

"—Bildim bildim efendi: Müslüman zengini!' dedi."

Yâni şakacı adam, demek istiyor ki: Müslümanlar paralarına sımsıkı sarılıyorlar da, hak yola, cihada, Allah yoluna sarf etmiyorlar, elleri açılmıyor. Cihan pehlivanları, demir kuşaklı pehlivanlar geliyor da, şu yumuk eli açamıyorlar. El açıklığı deriz ya cömertliğe… Cömert hale getiremiyorlar demek istiyor.

Malını veremeyen canını nasıl verecek? Mal çünkü gider, gelir… Sonra Allah malının hepsini de istemiyor ki insandan.

"—Bir insan cimri mi cömert mi, alâmeti nedir?"

Zekâtını veriyorsa cimrilikten beraat eder.

"—Zekâtını veriyor mu?"

"—Verdi!"

"—Cimri değil."

Ama zekâtın üstünde cömertlikler vardır, çeşit çeşit, derece derece cömertlikler vardır ve cömertlik çok güzel bir sıfattır.

Her iş paraya dayanır. Hadi bakalım İslâm'a hizmet etmek için çık orta yere… Her şey paraya dayanır. Bak şu camide kaç arkadaşımız ayakta duruyor. Yan tarafı kapalı olsa, yanında bir başka yer olsa, mekân geniş olsa, istimlâk etsek, ilâve şeyler yapsak; para…

"—Efendim, kadınlar da duysa vaazı."

"—Bir hoparlör alalım, hadi para…"

"—Efendim bu vaazlar bir banda alınsa da, köye de göndersek, onlar da dinlese…"

"—Hadi para…"

Yâni ne yapsan, nereye dönsen hep para; gözü çıksın. Her şey parayla oluyor. İstemek zor...

Birkaç defa bir dernek münasebetiyle, çarşı pazar gidelim de yardım toplayalım dedik:

"—İşte makbuzumuz, işte yapacağımız iş; para verebilir misin?"

Allah! Sırtı terliyor insanın. Burada kürsüde konuşmak çok kolay, git de sen bir para iste bakalım, ne kadar zor. Fevkalâde zor oluyor.

Laf lafı açtı, Halîlü'r-rahman'dan bahsederken anlattık. İbrâhim AS canını koymuş ortaya. Hem de ne bahadır adam, tek başına bir şehir ahalisine:

"—Hayır, yanlış yoldasınız, doğrusu budur. Allah'tan başka ilah yok! Bırak aya tapmayı, güneşe tapmayı, yıldıza tapmayı, elinle yaptığın taşa tapmayı, ağaca tapmayı bırakın! İstediğin kadar süsle, üstüne istersen yakut koy, elmas koy, mücevher koy. Put… Taş… Maden… Neyse, kıymeti yok… Tapmayın bunlara!" diyor. "Elinizle yaptığınız şeye tapılır mı?" diyor.

Doldurmuşlar ibadethanenin içini, çeşit çeşit putlarla, tapınıyorlar.

"—Ben bunların hepsinin hakkından gelirim! Görürsünüz siz, ben sizin bu putlarınızın hepsini haklarım!" diyor.

Şimdiki Irak diyarında yaşamış İbrahim Peygamber AS, Allah

şefaatine nail etsin... Peygamber Efendimiz'in de ceddi, çok sevdiği dedesi.

Bir gün onlar bir merasim için şehirden çıkıp gittikleri zaman, girmiş puthaneye, hepsinin putlarını kırmış. Kırdığı baltayı, aleti de götürmüş, büyük putun boynuna asmış.



Onlar merasimden dönüp de tapınaklarına geldikleri zaman, bakıyorlar ki her taraf parça parça olmuş, devrilmiş putların hepsi...

"—Kim yaptı bunu?"

Diyorlar ki birkaç kimse:

"—Bir İbrahim diye delikanlı, yiğit vardı; o bu putlara kızıyordu, ben bunları benzetirim, bunların hakkından gelirim diyordu; o yapmıştır."

"—Getirin!" dediler.

Halkı topladılar. Halkın huzurunda sordular:

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَاإِبْرَاهِيمُ (الأنبياء: ٦٢)

(*Kàlû e ente fealte hâzâ bi-âlihetinâ yâ ibrâhîm*) "Bizim ilahlarımıza, tanrılarımıza bunu sen mi yaptın ey İbrâhim?" dediler. (Enbiyâ, 21/62)

Halk böyle merakla, ne cevap verecek diye bekliyor. Dedi ki:

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنطِقُونَ (الأنبياء: ٦٣)

(*Kàle bel fealehû kebîruhüm hâzâ fe's'elûhüm in kânû yantıkùn.)* "'Belki de şu büyükleri yapmıştır; sorun onlara, eğer konuşurlarsa, söylesinler.' dedi." (Enbiyâ, 21/63)

Dediler ki:

لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰؤُلاَءِ يَنْطِقُونَ (الأنبياء: ٦٥)

(*Lekad alimte mâ hâülâi yantıkùn*) "Biliyorsun ki, konuşmaz bunlar." (Enbiyâ, 21/65)

O zaman, İbrâhim AS dedi ki:

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنفَعُكُمْ شَيْئًا وَلاَ يَضُرُّكُمْ
(الأنبياء: ٦٦)

(*Kàle efeta'büdûne min dûni'llâhi mâ lâ yenfauküm şey'en ve lâ yedurruküm*) "'E peki konuşmayan, kendisini müdafaa edemeyen, size bir fayda, bir zarar getirmeyen şeye niçin tapıyorsunuz?' dedi." (Enbiyâ, 21/6٦)

Cevap yok... Ne cevap verilebilir yâni? Bu makul sözün üzerine ne cevap verilebilir, cevap yok... Cevap olmayınca ne olur? O zaman zorbalık olur:

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنتُمْ فَاعِلِينَ (الأنبياء: ٦٨)

(*Kàlû harrikùhü ve'nsurû âliheteküm in küntüm fâilîn*) "'Haydi bakalım, iş yapacaksanız bu adamı yakın da, ilahlarınıza böylece yardımcı olun!' dediler." (Enbiyâ, 21/68)

İbrâhim AS'ı yakacaklar. Allah yaktırmayınca yakabilir misin sen? Allah dostunu yaktırmazsa, sen yakabilir misin? Dağlar gibi odunu yığıyorlar da, yakamıyorlar. Dillere destan olmuş. Allah-u Teàlâ Hazretleri, ateşin içini gülistan etmiş İbrahim Peygamber'e... O peygamber.



İşte o sıfatlı, o imanda, o kuvvette, o kalpte, o gönülde kırk kişi daima mevcut olur. Daha başka rakamlar var, daha başka; üçler, yediler, kırklar, üç yüzler; çeşitleri var da, insanın oralardan bahsetmesine lüzum yok. Hadis-i şerifte bu kadar böyle buyrulmuş, hem de hadis-i hasen diye zikredilmiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, o velî kulların şefaatlerine bizleri nail etsin! Onların dostluğunda etsin bizi, Allah dostlarıyla dost

olmayı bize nasib etsin, Allah düşmanlarına da gönül bağlamamayı, o firaseti, o görüşü nasib etsin cümlemize...

d. Halifeler Hakkında

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[150]

لَنْ تَزَالَ الْخِلاَفَةُ فِي وَلَدِ عَمِّي ، صِنْوَ أَبِي الْعَبَّاسِ ، حَتَّى يُسَلِّمُوهَا

إِلَى الدَّجَّالِ (الديلمي عن أم سلمة)

RE. 354/11 (*Len tezâle'l-hilâfetü fî veledi ammî, sınve ebi'l-abbâs, hattâ yüsellimûhâ ile'd-deccâl.*)

Hilafetle ilgili bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

"—Hilafet benim babamın kardeşi olan amcam Abbas'ın evladında devam edip gidecek, Deccal'a teslim edinceye kadar."

Ondan sonraki hadis-i şerifte de:[151]

لَنْ يَزَالَ هَذَا الدِّينُ عَزِيزًا مَنِيعًا ظَاهِرًا عَلَى مَنْ نَاوَاهُ ، حَتَّى يَمْلِكَ

---

[150] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.447, no:5371; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.1107, no:33436; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.57, no:18833.

[151] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.96, no:20943; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.196, no:1795; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1453, no:1821; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.106, no:4280; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.45, no:6663; Câbir ibn-i Semüre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.56, no:33850; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.66, no:18863.

اثْنَا عَشَرَ، كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ (طب. عن جابر بن سمرة)

RE. 354/12 (*Len yezâle haze'd-dînü azîzen menîan zàhiren alâ men nâvâhû, hattâ yemlike isnâ aşere küllühüm min kureyş.*) "Bu din, Kureyş'ten on iki kişi hükümdarlık edinceye kadar bu din sağlam, metin ve gàlib olarak devam edecek." diye iki hadis-i şerif geçiyor.

Bu on ikiler hakkında çeşitli rivayetleri şerhte zikretmiş. Bunları şimdi geçiyorum.

e. Melhame-i Kübrâ ve Deccal

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[152]

لَنْ يَجْمَعَ اللّٰهُ عَلٰى هٰذِهِ الْأُمَّةِ سَيْفَ الدَّجَّالِ وَسَيْفَ الْمَلْحَمَةِ

(نعيم بن حماد في الفتن عن معاذ)

RE. 354/13 (*Len yecmaa'llàhu alâ hazihi'l-ümmeti seyfe'd-deccâlü ve seyfe'l-melhameti.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ümmetin üzerine Deccal'ın kılıcıyla, melhamenin kılıcını beraber bir araya getirmeyecek ümmetin üzerine."

Bu ne demek? Kıyametin alâmetleri içinde Deccal çıkacak ve Deccâl insanları hak yoldan saptıracak. Mü'min kimseler onun alnında, (*Hâzâ kâfirun*) "Bu kâfirin ta kendisidir!" diye yazdığını basiret gözleriyle görecekler ama, ekseriyet ona uyacak. Çünkü, çok hünerler gösterecek Deccâl. Kendisine herkesi bağlayacak, adeta taptıracak. Tabii, bu sözlerin altında çok esrar, çok ince şeyler var.

Sonra bir de, müslümanlarla kâfirler arasında bir büyük

---

[152] Nuaym ibn-i Hammâd, *el-Fiten*, c.II, s.525, no:1480; Kâ'b RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.64, no:18852.

melhame-i kübra olacak, büyük bir savaş olacak. Yâni müslümanlara karşı, kâfirlerden dokuz yüz altmış bin insan toplanacak, Antakya Ovası'nda böyle büyük bir savaş olacak. Kıyametten önce olacak bu savaş, peş peşe ondan sonra diğer alâmetler devam edecek.

Çok garip bir şeydir ki, Avrupa'da ben bulunduğum sırada, hristiyanlar kendi adamlarını davet edip duruyorlar bir büyük savaşa:

"—Hazır olun, hazırlıklı olun, toplanın, derlenin, hazırlıklara girişin; bir büyük savaş olacak!" diye, *Armagedon Savaşı* diye bir isim de veriyor onlar, o savaşa hazırlayıp, kışkırtıp duruyorlar hristiyanları...

Öyle kışkırtacak, kışkırtacak da üzerimize mi gelecekler, nasıl olacaksa… Allah da bizlere akıl-fikir versin de, kendimizi derleyip toplamak nasib etsin... Müslümanların gönüllerini birbiriyle te'lif eylesin, aralarındaki ihtilafları kaldırsın...

"—Deccal'ın kılıcıyla, bu melhamenin sıkıntısı; ikisi bir arada olmayacak!" buyurmuş Peygamber Efendimiz.

İstikbâle ait bir haber bu, şu anda yok; önümüzdeki bir zamana ait.

"—Ne zaman olacak?"

Allah bilir. Ne zaman olacağı bilinmeyen, ama yakın bir zamanda veya uzak bir zamanda olacağı bilinen şeye karşı, akıllı insan tedbir alır. Onun için, ona göre herkesin aklını başına toplayıp, ona göre hareket etmesi, tedbir alması uygun olur.

f. Çocuğun Olması

Bu Enes RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şeriftir ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin halk etmesiyle ilgili, yaratmasıyla ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:[153]

---

[153] Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.140, no:12443; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.376, no:294; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.II, s.348, no:1820; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

لَوْ أَنَّ الْمَاءَ الَّذِي يَكُونُ مِنْهُ الْوَلَدُ ، أَهْرَقْتَهُ عَلَى صَخْرَةٍ ، لَأَخْرَجَ اللّٰهُ مِنْهَا وَلَدٌ ، وَ لَيَخْلُقَنَّ اللّٰهُ تَعَالٰى نَفْسًا هُوَ خَالِقُهَا (حم . وابن أبي عاصم ، والضياء عن أنس)

RE. 354/14 (*Lev enne'l-mâe'llezî yekûnü minhü'l-veledü, ehrakathu alâ sahratin, leahraca'llàhu minhâ veledün, ve leyahlukanna'llàhu teàlâ nefsen hüve hàlikuhâ.*)

"Hani şu çocuğun olduğu su var ya, onunla çocuk oluyor; eğer o su bir kayanın üstüne dökülse, Allah o kayada bile bir çocuk hasıl eder, Allah yaratacağı nefsi muhakkak ve muhakkak, mutlaka yaratır."

Şimdi bu ne demek? Boşuna çırpınıp durma! Çocuk sahibi olmayacağım, doğum kontrolü, şunu, bunu filan diye uğraşıp durma! Yaratacaksa, yaratır Allah demek. Spiral kullan, şöyle yap, böyle yap, şudur, budur; hepsi boşa gidebilir, takdirde ne varsa öyle olur demek.

g. Adem AS'ın Ağlaması

Bu hadis-i şerif de Hz. Âdem AS'ın mahzunluğu hakkında:[154]

لَوْ أَنَّ بُكَاءَ دَاوُدَ وَبُكَاءَ جَمِيعِ أَهْلِ الْأَرْضِ ، يَعْدِلُ بِبُكَاءِ آدَمَ مَا عَدَلَهُ

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.543, no:7573; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.448, no:44920; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.87, no:18927.

[154] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.51, no:143; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.225, no:35535; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.501, no:835; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.257; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *er-Rikkat ve'l-Bükâ'*, c.I, s.254, no:386; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.47, no:1653; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.166; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.415; Büreyde RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.364, no:13749; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.200, no:15133; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.89, no:18934.

(كر. حم. عد. حل. عن بريدة ؛ حل. عن ابن عباس)

RE. 355/1 (*Lev enne bükâe dâvûde ve bükâe cemî‌û ehli'l-ardı, ya'dilu bi-bükâi âdeme mâ adelehû.*)

"—Eğer Dâvud AS'ın ağlamasıyla bütün yeryüzü insanlarının ağlaması, gözyaşları bir araya gelse; hiç birisi Âdem AS'ın ağlamasına denk olamaz."

Âdem AS niye ağladı? Âdem AS, Allah tarafından cennette yaratıldı. Havva Anamız yaratıldı. Allah-u Teàlâ Hazretleri:

يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلاَ مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلاَ تَقْرَبَا

هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (الأعراف: ١٩)

(*Yâ âdemü'skün ente ve zevcüke'l-cenneh*) "Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin! (*Fekülâ min haysü şi'tümâ*) Orada dilediğiniz gibi, bol bol yeyin! (*Ve lâ takrabâ hazîhi'ş-şecerete fetekûnâ mine'z-zàlimîn*) Ama sakın şu ağaca yaklaşmayın, sonra günahkârlardan, zalimlerden olursunuz!" (A'raf, 7/19) diye yasak koydu.

"—Yeyin, için, cennette her şey serbest; yalnız şu ağaca yaklaşmayın!" diye bildirdi.

Yaklaşmaması lâzım Hz. Âdem AS'ın… Yaklaşmayacaktı; ama Allah İblis *aleyhi'l-la'ne*yi de, şeytanı da yaratmıştı. İblîs *aleyhi'l-la'ne* Âdem AS'a geldi, dedi ki:

يَا آدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لاَ يَبْلٰى (طه: ١٢٠)

(*Yâ âdemü hel edüllüke alâ şecereti'l-huldi*) "Ey Âdem! Ben seni ebediyyet ağacına kılavuzlayayım mı? (*Ve mülkin lâ yeblâ*) Ve hiç elden gitmeyecek bir saltanat, bir büyük nimete seni sahip kılayım mı?" (Tàhâ, 20/120) diye kandırdı.

“—Bunu yediğin zaman ebediyyen cennette kalacaksın, elinden hiç gitmeyecek bir nimete kavuşacaksın!” diye Âdem AS’ı o taraftan, cennete olan sevgisinden dolayı oradan yakalayıp kandırdı.

Âdem AS da, “Cennette ebediyyen kalacağım; zâil olmaz, yıpranmaz, elden gitmez bir mülke, ebediyete, saltanata ereceğim!” diye, oradan Havva Anamız’la beraber yeyince; Allah-u Teàlâ Hazretleri onları cennetten çıkardı.

Tabii, “Bunların esrarı nedir, bu sözlerin mânâsı nedir, aslı esası nedir, inceliği nedir, hikmetleri nedir?” diyecek olursan, bizim sözlerimizin hepsi rivayete dayanır. Görsek, güzelce tasvir ederdik; ama cenneti nasıl tasvir edelim, o eskiden olmuş hadiselerin inceliklerini nasıl anlatalım? Kur’an-ı Kerim’in kullandığı kelimelerle, o çizgi içerisinde kalarak, o edeple bu kadar anlatıyoruz size.

Şimdi cennetten çıktı. Bir şeye tamah etti, tamahtan bak ne oldu, cennetten çıktı. Onun için, tamah kötüdür derler. Tamah kötüdür, bak tamahkârlık, bir şeye tamah etmek Âdem Atamız’ı cennetten çıkardı.

Cennetten çıkınca, binlerce yıl ağladı Âdem Atamız. O kadar çok ağladı ki, Dâvud AS’ın ağlaması ve cümle ehl-i arzın ağlaması denk düşmez. Çok ağladı. O devlet elinden gidince yaptığı işe çok pişman oldu, ağladı, ağladı, ağladı... Sonunda Allah-u Teàlâ Hazretleri mâlum, affetti, peygamberlik ihsan etti, sonunda yine Allah’ın has, halis kulu olarak cennete girdiler.

Şimdi buradan bir ders daha çıkartıyor âlimler ki:

“—Bir günah ki nefse uymaktan, tamahtan olur; insan ağlarsa, gözyaşı dökerse, pişmanlık duyarsa affolur. Bir günah ki kibirden olur, burun büyüklüğünden olur; Allah onu affetmez.”

Bak, Âdem AS bir hata işledi, ağladı, pişman oldu; affetti. İblîs *aleyhi’l-la’ne* kibirlendi, büyüklendi, böbürlendi; Allah-u Teàlâ Hazretleri,

“—Secde et Âdem’e!” deyince, secde etmedi.

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (ص:٧٦)

(*Kàle ene hayrun minhu*) “Ben ondan daha hayırlıyım! (*Halaktenî min nârin ve halaktehû min tîn*) Beni sen ateşten yarattın, onu topraktan yarattın!” dedi. (Sàd, 38/76)

Sen nereden çıkartıyorsun ateşin topraktan hayırlı olduğunu? Ukalalık etti, emir tutmadı, secde etmedi.

أَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (البقرة: ٣٤)

(*Ebâ ve’stekbere ve kâne mine’l-kâfirîn.*) “İbâ etti, karşı geldi, kibirlendi; böylece kâfirlerden oldu İblîs *aleyhi’l-la’ne*h.” (Bakara, 2/34)

Bak öyle olunca, kibirden olunca karşılığında af olmuyor. Oradan da o ders çıkıyor.

h. Müslümanı Öldürmenin Cezası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[155]

لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَأَهْلَ الْأَرْضِ اشْتَرَكُوا فِي دَمِ مُؤْمِنٍ، لَأَكَبَّهُمُ اللهُ فِي النَّارِ (ت. غريب عن أبي سعيد وأبي هريرة معا)

RE. 355/2 (*Lev enne ehle’s-semâi ve’l-ardi işterekû fî demi*

[155] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.17, no:1398; Ebû Saîd el-Hudrî ve Ebû Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.I, s.340, no:565; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.377, no:6236; Ebû Bekre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.35, no:39893; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.82, no:18914.

mü'minin leekebbehümu'llàhu fi'n-nâr.)

Bu da bir müslümanın canının ne kadar önemli ve kıymetli olduğunu gösterir; bir müslümanın hayatının, kanının, canının ne kadar önemli olduğunu gösterir bir hadis-i şeriftir. Mânâsı şöyle:

(*Lev enne ehle's-semâi ve'l-ardi işterekû fî demi mü'minin.*) "Eğer yer ve gökler ehli bir müslümanın kanını dökmekte iş birliği yapsalar; hepsi bir arada bir müslümana gadredip, onu kıstırıp öldürseler, katletseler, şehid etseler; (*leekebbehümu'llàhu fi'n-nâr*) Allah onların çokluğuna bakıp da 'Bu kadar çok insan da cezalandırılmaz ki!' demez. Hepsini cehenneme atar." Yâni bir mü'min için, cümle yer-gök ehlini cehenneme atar. O kadar önemli!

Hani demin dedim ya, İslâm'ın büyük hedefleri vardır, biri de canı korumaktır. Hayat son derece kıymetli...

"—Efendim, ben kendi canımdan bezdim, ben kıyarım!"

"—Kıyamazsın!"

Kendi canına da kıyamazsın, başkasının canına da kıyamazsın! Canı almak, vermek Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ait. Sen bu hayatın meşakkatlerine sabretmekle mükellefsin. Kıyamazsın, başkasını da öldüremezsin. Ancak istisnası nedir? Allah'ın emrettiği yerlerde, savaşta, kısasta...

Şu memleketi, müslümanları korumak için hudutta beklersin, ölürsen şehid olursun; öldürürsen helâl olsun, hiç bir şey yok. Neden? O geldi mi burada neler yapacak bir bilsen, bir geldi mi buraya neler yapacak? Ne zulümler olacak, senin o döktüğün kandan kaç misli kanlar akacak.

Bak radyoda kulağıma erişti, Kızıl Kimerler bilmem nereye girmişler, bir şehre, beldeye girmiş de; toplu toplu mezarlar çıkmış. On bin kişi…

Yahu, koyun olsa, on bin tane koyun... Müslümanlar kurban bayramında koyun kesiyorlar diye kıyamet kopartıyor herifler. Sanki mezbahalarda et kesmiyorlarmış gibi, hiç et yemiyorlarmış gibi, kıyameti kopartıyorlar. Bu insan…

Bak İslâm insana ne kıymeti veriyor, kâfir oldu mu insanlar, ne durumlara düşüyorlar! İnsanı insan yapan, insanı sultan yapan İslâmiyet'tir.

Allah cümlemizi müslüman olarak yaşatsın, kelime-i tevhid üzere yaşatsın... Sevdiği, razı olduğu yollarda yürütüp, salih ameller işletsin... Hülâsâ, huzuruna sevdiği, razı olduğu, "Gel kulum, ben senden razıyım, seni de razı edeceğim!" dediği bir kul olarak çıkmayı cümlemize lütfuyla, keremiyle ihsân eylesin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

02. 01. 1983 - İskenderpaşa Camii

16. CENNET VE CEHENNEM

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ أَنَّ حَوْرَاءَ أَطْلَعَتْ إِصْبَعًا مِنْ أَصَابِعِهَا ، لَوَجَدَ رِيحَهَا كُلُّ ذِي رُوحٍ

(الحسن بن سفيان، طب. كر. عن سعيد بن عامر بن حذيم)

RE. 355/4 (*Lev enne havrâe atlaat isbean min esàbiahâ, levecede rîhahâ külli zîrùh.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun!

Peygamberimiz, Efendimiz, başımızın tâcı, numûne-i imtisâlimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını; hocamızın hocası Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddîn Efendi Hazretleri'nin cem ve te'lif eylemiş olduğu *Râmûzu'l-Ehâdis* adlı hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz…

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden önce her zaman yaptığımız gibi, bir vazifemizi yerine getirmemiz lâzım. Evvelâ efendimiz,

Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için ve onun âlinin, ashàbının ve etbàının ruhları için; ve sair enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ruhları için;

Bu eserin müellifi, Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için; ahirete irtihâl etmiş olan Mehmed Zâhid-i Bursevî Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar ulaşmasına emek sarf etmiş olan bütün alimlerin ve râvîlerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu mescide toplanmış olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikâl etmiş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; hayatta olan biz mü'minlerin de sıhhat, afiyet ve saadet, selâmet üzere yaşayıp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına rızasını celb edici salih ameller işleyip, huzuruna sevdiği, razı uygun, olduğu kullar olarak varmamız için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

……………………………..

a. Hùrilerin Güzelliği

Mukaddimede metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif cennet hurileriyle ilgili. Said ibn-i Âmir RA'dan, Taberânî rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz cennet hurilerini tarif ediyor. Nasıl tarif etsin? Şöyle buyurmuş:[156]

لَوْ أَنَّ حَوْرَاءَ أَطْلَعَتْ إِصْبَعًا مِنْ أَصَابِعِهَا ، لَوَجَدَ رِيحَهَا كُلُّ ذِي رُوحٍ

(الحسن بن سفيان ، طب. كر. عن سعيد بن عامر بن حذيم)

RE. 355/4 (*Lev enne havrâe*) "Eğer huri kızlarından bir tanesi (*atleat ısbean min esàbiahâ*) parmaklarından bir parmağı

156 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.148, no:2865; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.145; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.IX, s.148, no2865; Saîd ibn-i Àmir ibn-i Huzeym RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.519, no:34969; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.309, no:4686; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.90, no:18937.

çıkarsaydı, (*levecede rîhahâ külli zîrùh*) her ruh sahibi onun o güzel, latif kokusunu duyardı."

Yâni cennette malum huriler var, *huri'l-ıynün. Hûrî* ne demek? *Ahver* kelimesinin müennesi *havrâ* geliyor, burada da *havrâ* demiş nitekim. Onların her ikisinin de cem'i *hûr* geliyor ki; gözünün güzelliğini tarif etmek suretiyle anlatılıyor bu cennet nimetlerinden bir nimet de huriler. Onun güzelliği, gözünün güzelliğiyle tarif ediliyor. Gözünün akı gayet ak, karası gayet kara; *ıyn* de *aynâ* kelimesinin cem'idir. O da gözleri gayet iri ve güzel demek; yâni kirpikleriyle, göz bebekleriyle fevkalâde güzel demek.

İnsanın yüzünde en tesirli uzuvlardan birisi olduğu için göz; göz güzelliği çarpıcı bir güzellik olduğu için oradan anlatılmış. Böyle bir huri kızı; biz huri demişiz, sonuna *yây-ı nisbet* ekleyerek huri demişiz; yâni o zümreye mensub bir kız. Eğer parmaklarından bir parmağı çıkartsaydı dünya ehlinin göreceği gibi; hepsi o güzel kokuyu duyardı buyuruyor.

Bundan sonraki hadis-i şerif de yine o konuyla ilgili. Bir hadis-i şerif daha gelecek; üç tane:[157]

لَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، أَشْرَفَتْ عَلَى الْأَرْضِ ، لَمَلأَتِ الْأَرْضَ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ ، وَلأَذْهَبَتْ ضَوْءَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ (طب. والضياء عن سعيد بن عامر)

RE. 355/5 (*Lev enne'mreeten min nisâi ehli'l-cenneti eşrafet ile'l-ardi, lemeleeti'l-ardu min rîhı'l-miski, ve leezhebet dav'e'ş-şemsi ve'l-kamer.*)

[157] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.59, no;5512; Abdullah ibn-i Mübârek. *Zühd*, c.I, s.77, no:226; Saîd ibn-i Àmir ibn-i Huzeym RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.473, no:39315; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.771, no:18754; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.89, no:18933.

Burada da yine aynı zattan, Saîd ibn-i Âmir RA'dan nakledilmiş, Peygamber SAS Efendimiz'in tarifleri şöyle:

(*Lev enne emreeten min nisâi ehli'l-ceneti*) "Cennet kadınlarından, ehl-i cennet kadınlardan bir kadın yeryüzüne doğsa..." güneş nasıl doğup da ışıklarını saçarsa *eşraka* fiiliyle anlatıyor Peygamber Efendimiz. Yâni böyle ışıklarını saçar gibi yeryüzüne doğuverse o güzelliğiyle; (*lemeleeti'l-ardu min rîhı'l-miski*) "Yeryüzü muhakkak ve muhakkak ki misk kokusuyla dolardı, görünmesiyle daha... Görüş görünür gibi bir turu etseydi güzelliğinin güneşi bir tulu ediverseydi; yeryüzü misk kokusuyla dolardı. (*ve leezhebet davvu'ş-şemsi ve'l-kamer*) Ayın ve güneşin nuru giderdi."

Nereye gidiyor ayın, güneşin nuru? Sönük kalıyor. Onun güzelliği yanında ay ve güneş sönük kalıyor. Nasıl gündüz güneş çıktığı zaman gökyüzünde gene mevcut olan yıldızların ışıklarını göremiyorsak... Gündüz yıldızlar yok mu oluyor, gökyüzü yıldızsızlaşıyor mu? Hayır... Güneş doğuyor, güneşin ışıkları fazla, parıltısı fazla; öteki ışıkların hepsini bastırıyor da göremiyoruz yıldızları. Eğer bir huri kızı görünseydi, Güneş'in ve Ay'ın ışıkları görünmezdi.

Üçüncü hadis-i şerif:[158]

لَوْ أَنَّ مَا يُقِلُّ ظُفْرٌ مِمَّا فِي الجَنَّةِ بَدَا ، لَتَزَخْرَفَتْ لَهُ مَا بَيْنَ خَوَافِقِ السَّمٰوَاتِ وَالأَرْضِ ؛ وَلَوْ أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ اطَّلَعَ فَبَدَا أَسَاوِرُهُ ،

---

[158] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.85, no:2461; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.169, no:1449; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.480; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.118, no:117; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtàreh*, c.II, s.5, no:1003; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.126, no.:416; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.408, no:1767; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.480, no:39343; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.102, no:18969.

لَطَمَسَ ضَوْءَ الشَّمْسِ كَما تَطْمِسُ الشَّمْسُ ضَوْءَ النُّجُومِ (حم. ت.

عن سعد)

RE. 355/6 (*Lev enne mâ yukıllü zıfrun mimmâ fi'l-cenneti bedâ, letezahrafet lehû mâbeyne havâfikı's-semâvâti ve'l-ardı; velev enne raculen min ehli'l-cenneti'ttalea febedâ esâviruhû, letamese dav'i'ş-şemsi, kemâ tatmisü'ş-şemsü dav'e'n-nücûm.*)

Bu da yine aynı mevzu ile ilgili bir hadis-i şerif.

(*Lev enne mâ yukıllu zufrun mimmâ fi'l-cenneti*) "Cennette olan nimetlerden bir tırnak miktarı, bir tırnağın taşıyabileceği kadar az bir miktar, bir parmak ucu kadar, taşınabilecek kadar küçük bir nimet görülseydi, (*letezahrafet lehû mâbeyne havâfikı's-semâvâti ve'l-ard*) semaların ve yerin çepeçevre, sonlarına kadar olan her tarafı müzeyyen olurdu bu güzellikten. Cennetten bir tırnağın taşıyabileceği kadar küçük miktar bir şey çıksaydı, bütün gökler ve bütün yeryüzü taa en son noktalarına kadar müzeyyen olurdu. Altın yaldızla yaldızlanmış gibi süslenirdi. O kadarcık şey, bütün semaları, yeri altın yaldızla süslenmiş gibi zînetlendirmeye, nakışlandırmaya, süslemeye yeterdi.

(*Velev enne racülen min ehli'l- cenneti'ttalea*) Cennet ehlinden bir adam doğsa, görünse, (*febedâ*) zâhir olsa, (*esâviruhu*) bileklerindeki bilezikler veyahut bilezik mahalli olan elinin bilek yerleri görünüverse; güneş ışığının, yıldızların ışıklarını söndürdüğü gibi o da güneşi söndürürdü." Yâni gölgede bırakırdı, yâni onu bastırırdı mânâsına.

b. Cennetin Nimetleri

Şimdi bu üç hadis-i şerif cennet ile cennetin içindeki huri kızlarıyla, *gılmân* ile ilgili tasvirler. Cennetin içinde neler var, nasıl anlatalım, emsali olmayan şeyler nasıl anlatılır? Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şeriflerinden buyurmuş ki:[159]

---

[159] *Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr,* c.VI, s.122, no:5706; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

إنّ فِي الْجَنَّةِ مَا لاَ عَيْنٌ رَأَتْ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلاَ خَطَرَ عَلٰى

قَلْبِ أَحَدٍ (طب. عن سهل بن سعد)

(*İnne fi'l-cenneti mâ lâ aynün raet*) "Muhakkak ki cennette gözlerin görmediği, (*ve lâ üzünün semiat*) kulakların işitmediği, (*ve lâ hatara alâ kalbi ehadin*) ve kimsenin gönlüne de gelemeyecek kadar güzel nimetler vardır."

Cennetin güzelliğini anlatmak için benim aklıma şöyle geliyor ki, şu yerlerin-göklerin sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri, şu sonsuz kudretin sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri bir tek yaprak bile yapraklık işini görmeye yeterken binlerce çeşit yaprak yaratan, sanatını gösteren; bir tek balık çeşidi yetecekken binlerce çeşit balık, binlerce çeşit böcek, binlerce çeşit kuş yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri, hılkatten yorulmayan, bıkmayan, sanatının sonu olmayan Allah-u Teàlâ Hazretleri; yaratmasındaki kudretini göstermek için çeşitlendiriyor. O kadar büyük kudret sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri... O güzel gülleri, sümbülleri, çiçekleri, arıları, balları, manzaraları, ağaçları, çiçekleri, gölleri, dereleri yaratan; o güzellikleri yaratan Allah-u Teàlâ Hazretleri kulunu memnun etmek için "Sen bana itaat ettin ey kulum!" diye onu memnun etmek için bir yer hazırlamış; cennet. Memnun etmek için; mümkün mü memnun olmamak. O kudret sahibinin hazırladığı bir şeyin akılların, hayallerin onu ihata etmesi, anlaması, kavraması mümkün mü?

O zaman misal ile anlatılır. İşte bir huri kızı bir parmağını çıkarsa, o zaman onun kokusunu her ruh sahibi duyardı. Eğer cennet kadınlarından bir kadın şöyle güneş doğar gibi bir görünüverseydi yer ehline, yerler gökler misk kokusuyla dolardı. Ve ayın, güneşin nuru gölgede, ikinci planda kalırdı, görünmez

---

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.455, no:39241; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.115, no:8030.

olurdu. Eğer cennetten bir taşıyacak kadar bir şey çıkartılması mümkün olsaydı, o kadarcık, azıcık bir şey; bütün yerleri gökleri zinetlendirmeye, yaldızlandırmaya, süslemeye yeterdi. Böyle bir şey…

Yunus Emre demiş ki:

Cennet cennet dedikleri
Birkaç köşkle birkaç hûri
İsteyene ver anları
Bana seni gerek seni

Şimdi tabii bilmeyen insan için biraz ağır bir söz. Ne birkaçı, tarifi mümkün mü? Bir kişiye bir köşk verildiği zaman, yetmiş bin odası olacak. Her köşkün çeşit çeşit burçları olacak, odaları olacak; tarifler mümkün değil. Hurilerin sayısını bilmek mümkün değil. Bir hurinin bir tanesi parmağını gösterse böyle oluyor.

Bir genç rüyasında bir huri kızını görmüş, tamam… Bitti artık, hayatı hiç istemiyor artık canı. Öyle bir şeyi gördükten sonra insan oraya kavuşmak istemez mi? Hayatı gözü görmüyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri cennet içinde çeşit çeşit nimetler ihsan etmiştir de Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi o nimetlere erdirsin. Aklımızı başımıza toplayıp, cennet için, Allah'ın rızasını kazanmak için salih ameller işleyip, onların sözünü duyduğumuz gibi özüne de ermeyi nasib etsin Allah! O nimetlerin içine de bizleri gark eylesin, nimetine, rahmetine gark eylesin!

Nimetin en güzeli de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin cemalini seyretmek olacakmış. Cennetin içinde nimetlerin en büyüğü… Allah-u Teàlâ Hazretleri cennetiyle ve cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin…

c. Allah'a Hamd Etmenin Değeri

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[160]

لَوْ أَنَّ الدُّنْيَا كُلَّهَا بِحَذَافِيرِهَا بِيَدِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي ، ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلّٰهِ !

لَكَانَتِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ، أَفْضَلَ مِنْ ذٰلِكَ كُلِّهِ (كر. عن أنس)

RE. 355/7 (*Lev enne'd-dünyâ küllehâ bi-hazâfîrihâ bi-yedi raculi min ümmeti, sümme kàl: El-hamdü li'llâh! Lekâneti'l-hamdü li'llâhi efdale min zâlike küllihî.*)

Şimdi biz bazı sözler söylüyoruz, annemiz öğretti, babamız öğretti diye. Küçükten beri haşır neşir olmuşuz, kadr ü kıymetini bilmiyoruz; ama ilim okudukça, öğrendikçe insan, elinde ne nimetler olduğunu o zaman anlıyor. Şimdi bir *el-hamdü li'llâh* diyoruz ya, aksırırız *el-hamdü li'llâh* deriz, yemek yeriz *el-hamdü li'llâh* deriz... İşte namazda *el-hamdü li'llâh* tesbihi çekiyoruz, *el-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemin* diye her rekâtta hamd ile başlayan Fatiha Suresi'ni okuyoruz. Ne demek *el-hamdü li'llâh*? Yâ Rabbi, her türlü övgü, medih, senâ sana layıktır. Her türlü medh ü senânın sahibi aslında sensin, neyi övsem sahibi sensin, çünkü yaratanı sensin. Ne olsa, bütün övgüler sana gider.

Peygamber SA Efendimiz buyurmuşlar ki: [161]

لاَ أُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ (هب. عن عائشة)

(*Lâ uhsî senâen aleyh*) Yâ Rabbi, ben sana nasıl medihleri sayayım da tüketeyim. Dilim yetmez, ömrüm yetmez ki sana medh ü senâ etmek için uğraşsam, bitiremem ki...

---

[160] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.267; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.359, no:5083; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.16, no:11331; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.253, no:6406; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.83, no:18918.

[161] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.385, no:3838; Hz. Aişe RA'dan.

(*Keyfe ve külle senâün yeùdu ileyk*) Bütün senâlar sana dönüp gelirken, ben nasıl senin senânı yapabilirim, mümkün mü? Her senâ sana çıkar. Çiçeği övsem sana çıkar, kokuyu övsem sana çıkar, manzarayı sevsem sana çıkar, çocuğumu sevsem sana çıkar; hepsi... Sen değil misin yaratan? Mümkün değil şey yapmak. *el-hamdü lillâh* her türlü övgü senindir yâ Rabbi demek oluyor.

Şimdi bunun kıymeti neymiş bakalım, Peygamber Efendimiz'den, hadis-i şerifinden dinleyelim!

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev enne'd-dünyâ küllehâ*) "Eğer şu dünya tamamıyla, bütünüyle, (*bi-hazâfîrihâ*) çepeçevre, bütün teferruatıyla, her şeyiyle (*bi-yedi raculi min ümmeti*) ümmetimden bir adamın elinde olsa; dünyanın tamamı, kıyısı köşesiyle, aşağısı yukarısıyla, her şeyiyle ümmetimden bir adamın elinde olsa..." Dünya, bütün dünya; Boğaziçi, Emirgân, Çamlıca, Erenköy, Marmara, Ege, Marmaris, Akdeniz, Afrika, Amerika, bilmem ne adaları... Her tarafı tamamen bir insanın elinde olsa bu dünya; bütün nimetleriyle, bütün köşkleriyle, saraylarıyla ve sâiresiyle demek. Çünkü tekrar tekrar söylüyor Peygamber Efendimiz.

(*Lev enne'd-dünyâ*) diyor, "Eğer dünya olsa" arkasından ekliyor, (*küllühâ*) tamamiyle; ondan sonra bir daha ekliyor (*bi-hazâfîrihâ*) çevresiyle, etrafıyla, yüksekliğiyle, alçaklığıyla..." Tekrar söylüyor ki, hiç eksiksiz olduğu anlaşılsın diye.

"Benim ümmetimden bir adamın elinde olsa, (*sümme kàle: El-hamdü li'llâh*) sonra o adam *el-hamdü li'llâh* dese..." şu *El-hamdü lillâh* sözü, küçükten beri söylediğimiz, her zaman söylediğimiz o *El-hamdü li'llâh*; şuursuz söylediğimiz *El-hamdü li'llâh* sözü; öyle deyiverse... (*Lekâneti'l-hamdü li'llâhi efdale min zâlike küllehû*) "Bu *El-hamdü li'llâh*, bütün o dünyanın hepsinden daha faziletlidir." Biz elimizde nimetler var da kıymetini bilmiyoruz.

Hindistan'da adamın birisi fakirleşmiş, fakr u zarûret çekiyormuş; ziraat yapacak ama taşlık bir tarlası varmış. Taşını ayıklamaktan bıkmış, mahsulü az veriyor diye o tarlayı bırakmış,

ondan sonra geçimini sağlamak, para kazanmak için yollara dökülmüş, seyahatlere çıkmış, para kazanmanın çarelerini aramak için terk-i diyâr etmiş, başka yerlere gelmiş. Açlık, sefalet içinde ölmüş. Onun o taşlı tarlasından elmas madeni çıkmış da dünyanın en iri elmaslarının madeniymiş orası. Bilseydi tarlasında elmas olduğunu, çıkar mıydı yola?

Bizim halimiz de böyle işte… Elimizde elmas tarlaları var, açlıktan ölüyoruz kenarda, maneviyatsızlıktan. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi müslüman etmiş, farkında değiliz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi mü'min etmesi, çok büyük bir nimet, çünkü imanla dünya ve ahiretin her şeyi kazanılıyor da; bir de Peygamber SAS Hazretleri'ne ümmet etmiş. Hiç farkında değiliz. Eski insanlar yanıp yakılıyorlardı, ağlaşıyorlardı; peygamberler bizim peygamberimize ümmet olmak için yalvarıyorlardı Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne… Öyle büyük, öyle şanlı bir peygamberin ümmetiyiz; farkında değiliz.

Hey okumuş cahiller hey! Bir profesör arkadaş var, diyor ki:

"—Hocam her konuda hadis var…"

Küçümsüyor… Bak bir *el-hamdü li'llâh*'ın faziletine, kemâline… Allah-u Teàlâ Hazretleri o güzel duygularla, o Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni medih, senâ arzusuyla, duygusuyla bu kelimeleri, bu hazineleri bile bile, duya duya söylemeyi nasib etsin Allah…

İnsan bir defa *Lâ ilâhe illa'llah* dedi mi ne oluyor? Mü'min oluyor, cennete giriyor, cennetin anahtarı *Lâ ilâhe illa'llah*. O kadar önemli… *El-hamdü li'llâh* bu kadar önemli, *Allàh-u ekber* o kadar önemli, *Subhâna'llàh* o kadar önemli. Namazımız o kadar güzel bir ibadet ki adam sırf namaz ibadetine bakıp müslüman oluyor. Ne kadar güzel bir ibadet diyor, şekline bak, şemailine bak, içinde söylenen duygulara, sözlere bak; şu eğilişteki güzelliğe bak…

O rukû olmasa dünyada eğilmez başlar!



Allah'tan gayriye eğilmeyen başlar, ölür; haysiyetiyle, şerefiyle, alnı açık, dimdik durur; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin önünde rukûya varıyor, secdeye varıyor, topraklara alnını sürüyor. Ne güzel ibadet, kıymetini bilmiyoruz. Paldır küldür; aman kılayım da, televizyona geç kalacağım. Namazdan daha güzel ibadet var mı? Sen, gözünden perde kalksa, ötekisi kalksa, ötekisi ötekisi; perdelerin hepsi kalktı. Gönlün pırıl pırıl olsa ne yapacaksın? Namazdan alamayacaksın kendisi. Sonu işin, başında sonuna ermişsin de haberin yok. Evliyâullahın en zevk aldığı şey.

Rasûlüllah Efendimiz namaz hakkında:[162]

---

[162] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128, no:12315; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.371, no:6812; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.303; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.135, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.160, no:666; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.454; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.449, no:18912, 18913; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.73, no:1089; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.496, no:8916.

قرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلاَةِ

(*Kurretü aynî fi's-salâh*) "Gözümün serinliği namazda..." diyor Arabistan'ın sıcağında, kırk beş derece, elli derece… Yumurta kaynatan sıcakta öyle tarif ediyor Rasûlüllah Efendimiz. Gözümün serinliği namazda diyor.

Kimin huzuruna çıkıyorsun? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkıyorsun. O sultanlar sultanı seni huzuruna kabul ediyor. Sonra bu dinin direği;

İş bu dinin direğidir bu namaz,
Mü'min olanlar anı elden komaz!

Angarya gibi mi kılınır namaz? "Haydi namaz kıl…" bilmem ne, kenardan köşeden kıvırtır.

Geçen bir mektebe gittik; adını söylemeyeyim. Gıybet olmaz ama mektebin de adını söylemeyeyim de moraliniz bozulmasın; çok azı namaz kılıyormuş. Kılması lâzım, cahil işte… Ne olacak; elinde altın mı var, elmas mı var, cam mı var, çakıl mı var haberi yok.

Sen ki Mi'rac eyleyüb kıldın niyâz;
Ümmetin mi'racını kıldım namâz.

"Ey benim Rasûlüm!" diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri, Mevlid'de anlatıldığına göre. "Sen beşerin ermediği bir nimete erdin, Mi'rac eyledin, huzur-u âlîme geldin, benim huzuruma geldin; ümmetin için de namazı mi'rac kıldım."

Âşikâre gördü Rabbü'l-izzetî,
Âhirette öyle görür ümmeti…

Âşikâre Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni gördü Rasûlüllah Efendimiz... Ahirette de mü'minler, ayın on dördünü görür gibi,

görecekler. İzdihamsız, engelsiz, herkes Cenâb-ı Rabbü'l-İzzet'i görecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri namazı mü'minin mi'racı kıldı. Namaz her gün oluyor, beş vakit mi'rac oluyor. Eririz yâni... Namazın kadr ü kıymetini bilsek, şu mumların eridiği gibi yanıp yanıp eririz. Bak *el-hamdü li'llâh* böyleymiş.

d. Zakkumun Kötülüğü

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize elimizde bulunan nimetlerin kadrini bilmek nasib eylesin! Neler var elimizde. Bak Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyini nasıl hikmetle yapıyor ki, cenneti duyunca insan seviniyor ya, bir de onun öbür tarafı var; onu da dinle:[163]

لَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الزَّقُّومِ قَطَرَتْ فِي دَارِ الدُّنْيَا ، لَأَفْسَدَتْ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا مَعَايِشَهُمْ ، فَكَيْفَ بِمَنْ تَكُونُ طَعَامَهُ (حم. ت. ن. ه. حب. ك. عن ابن عباس)

RE. 355/8 (*Lev enne katraten mine'z-zakkùmi katarat fî dâri'd-dünyâ, leefsedet alâ ehli'd-dünyâ maàyişehum, fekeyfe bi-men yekûnu taàmehû.*)

Bu hadis-i şerif de cehennemin zakkum ağacından bahsediyor.

(*El-cennetü hakkun, ve'n-nâru hakkun*) "Cennet de var, cehennem de var."

Haa, bazıları da bu varlığı nasıl söylüyorlar biliyor musunuz?

---

163 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.706, no:2585; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1446, no:4325; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.338, no:3136; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.511, no:7470; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.322, no:3158; Tayâlisî, *Müsned*, c. s.344, no:2643; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.313, no:11070; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.523, no:39488; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.100, no:18963.

"Hepsi bu dünyada!" diyorlar. İnkârın, küfrün bir başka şekli... Derler ya fıkrada, Kayserililerin boyadıkları gibi yâni. Hepsi dünyadaymış… Cennet de dünyadaymış, cehennem de dünyadaymış. Vay şaşkın vay! Ne boyundan büyük lafları söylüyor, bilmediği şeyleri. Pekiyi, öldükten sonra ne olacak?

Nasıl kurtuluruz biz bu fitnelerden, fesatlardan, boş felsefelerden? Cahil okumuşların şaşırtmalarından? Okumuş ama fayda vermemiş. Peygamber Efendimiz Tevrat'ın sahiplerine, Tevrat ehline, Tevrat kendisine indirildiği halde onunla hükmetmeyen kimselere nasıl bir şamar vuruyor. Nasıl vuruyor Cum'a Suresi'nde? Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا ، كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا

(الجمعة:٥)

(*Meselü'llezîne hummilu't-tevrâte sümme lem yahmilûhâ.*) "Kendilerine Tevrat indirildiği halde, onun ahkâmını omuzlarına yükletip de onunla amel etmeyen kimseler…" Neye benzer? (*Ke meseli'l-imâri yahmilü esfârâ*) "Üzerlerine kitap yükletilmiş hımarlara, merkeplere benzer." Sırtında taşınan kireç mi, kum mu, odun mu fark eden mi o hayvancağıza? Onlara da fark etmiyor da ondan onlara benzetiyor. Onlar için de o kitabın içindeki ahkâm önemli olmadığından, mûcebiyle amel etmediklerinden, Tevrat; "Hz. Muhammed gelecek, ona uyun, ona yardım edin!" dediği halde uymadıklarından ne gibi oluyor? Sırtına kitap yüklenmiş merkepler gibi oluyor.

Ayet-i kerime inmiş, Peygamber Efendimiz o ayet-i kerimeyi okumuş, ondan sonra da bu hadis-i şerifi buyurmuş. Nedir o ayet-i kerime?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

(آلعمران:١٠٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler! (*İtteku'llàhe hakka tukàtihî*) Allah'tan hakkıyla korkun! Nasıl korkmak uygunsa, münasipse, korkmak nasıl olması gerekiyorsa o tarzda korkun! (*Ve lâ temûtünne illâ ve entüm muslimûn*) Sakın müslüman olmaktan başka bir şekil ile ölmeyin! Sakın müslüman olmaktan başka bir hal üzere ölmeyin! Sakın ha başka türlü ölmeyin!" (Âl-i İmran, 3/102)

(*Ve lâ temûtûnne*) diye *nûn-u te'kîd-i sakîle* ile söylüyor ki, Arapça bilenler bilirler; "Sakın ha! Asla, kat'â!" mânâsı var. "Müslüman olarak ölün, sakın ha başka türlü ölmeyin!" diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Sakın ha! Başka türlü ölmeyin!" diyor. Allah'tan nasıl korkmak gerekiyorsa öyle korkun!

Hiç korkan insan hali var mı bizde? Şu cemiyete bir bakın, şöyle bir ibret gözüyle bakın, şöyle bir etrafta dolaşın. İman gitmiş insanların çoğunda, hiçbir şey kalmamış. Biz de bile pamuk ipliğiyle bağlı. Böyle rüzgârdan sallım sallım sallanıyor. Kuvvetli bir iman olsa, böyle mi olur halimiz? Ne evimiz müslüman evine benzer, ne halimiz müslüman haline benzer, ne ahlâkımız müslüman ahlâkına benzer, ne sözümüz müslüman sözüne benzer… Allah yardımcımız olsun! Allah kusurlarımızı affetsin, o kusurlardan dolayı hak ettiğimiz cezalardan da affetsin bizi; o cezaları kaldırsın!

Bunu okumuş da, "Müslüman olarak ölün, başka türlü ölmeyin!" ne demek? Girersiniz azabımın yurdu olan cehenneme, kahrolursunuz diye tembihliyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. Peygamber Efendimiz de bu ayeti okuduktan sonra şu hadis-i şerifi buyurmuş. Şimdi bu ayetin arkasından bu hadis niye söylenmiş dinleyin bakalım!

Cehennemde malum zakkum ağacı var. Cehennem ehli azap görürken acıkacaklar. Feryâd ü figân edecekler. Hani günlerce aç kalmış insan ne yapar? Düşünün o hali; açlıktan hani ağaçların

kabuklarını kemirmişler ya Edirne'de bizim zavallı kardeşlerimiz…

Bulgarlar geldiği zaman Selimiye'nin avlusuna tıkmışlar bizim Edirne müslümanlarını… Yiyecek vermemişler. Ne yapsınlar? Bir gün dayan, iki gün dayan, üç gün dayan… Sonra? Ağaçların kabuklarını kemirmişler.

Acıkacak cehennem ehli de… Acıkınca onlara zakkum verilecek. "Acıktınız mı? Yeyin bakalım!"

(*Lev enne katraten mine'z-zakkùmi katarat fî dâri'd-dünyâ*) "Şu dünya yurduna zakkum ağacının damlalarından bir damla damlasa şu dünya yurduna, dâr-ı dünyâya; bu dünyaya, şu yaşadığımız âleme zakkumun bir damlası damlasa (*leefsedet alâ ehli'd-dünyâ maàyişehüm*) şu dünya ehline yaşamlarını zehir ederdi, mahvederdi. Bir damla damlasa şu dünya ehline yaşamlarını, yaşayışlarını zehir ederdi; bir damla damlaması dünyaya. (*Fekeyfe bimen yekûnu taàmuhu*) Ya yiyeceği bu olan kimselerin hali ne olacak? Onların durumu ne olacak? Dünyaya damladığı zaman böyle olursa, bu şeyi yiyecek olanlar cehennemde; onların çekeceği azab ne olacak?

e. Cehennemin Kıvılcımı

Burada da üç tane hadis-i şerifin arkasından cehennemle ilgili, onları da söyleyelim de:[164]

لَوْ أَنَّ شَررَةً مِنْ جَهَنَّمَ وَقَعَتْ فِي وَسَطِ الْأَرْضِ، لَأَنْتَنَ رِيحُهُ وَشِدَّةُ حَرِّهِ، مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ (ابن مردويه عن أنس)

RE. 355/9 (*Lev enne şerareten min cehenneme vakaat fî*

[164] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s,526, no:39501; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.97, no:18954.

vasatı'l-ardı, leentene rîhuhu ve şiddetü harrihî, mâ beyne'l-maşrıkı ve'l-mağrib.)

"Eğer cehennemin şeraretlerinden, kıvılcımlarından, ateşlerinden, ateşinin küçük bir parçasından bir parça dünyanın ortasına düşseydi (*leentene rîhuhu*) kokusu berbat ederdi ortalığı. Çok çirkin kokusu var; kokusu mahvederdi, berbat ederdi ortalığı. (*Ve şiddetü harrihî mâ beyne'l-maşrıkı ve'l-mağrib*) Kokusu berbat ederdi bir de harâretinin şiddeti mahvederdi, berbat ederdi doğu ile batı arasını. Eğer cehennemin şerârelerinden, kıvılcımlarından –ateşin kendisi değil– ateşten sıçrayan kıvılcımlardan bir kıvılcım sıçrayıp da dünyaya düşse idi, o zaman dünyada onun kokusunun çirkinliği ve harâretinin, ateşinin şiddeti doğu ile batı arasını pis kokuyla doldururdu ve mahvederdi."

Cehennemin bir kıvılcımı, ateşinin kendisi değil; o kükreyen, zincirlerle zor tutulan yalazıları değil.

f. Cehennemin Kuyuları

Yine Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[165]

لَوْ أَنَّ صَخْرَةً وَزَنَتْ عَشْرَ خَلِفَاتٍ، قُذِفَ بِهَا مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ، مَا بَلَغَتْ قَعْرَهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى غَيٍّ وَأَثَامٍ. قِيلَ: وَمَا غَيٌّ وَأَثَامٌ . قَالَ: بِئْرَانِ فِي جَهَنَّمَ، يَسِيلُ فِيهِمَا صَدِيدُ أَهْلِ النَّارِ

(طب، ق. وابن جرير عن أبي أمامة)

---

[165] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.175, no:7731; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.405, no:1589; Beyhakî, *el-Ba's ve'n-Nüşûr*, c.I, s.481, no:457; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.118, no:83; Ebû Ümâme RA'den.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.524, no:39492; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.713, no:18591; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.98, no:18957.

RE. 355/10 (*Lev enne sahraten vezenet aşra halefâtin, kuzife bihâ min şefîri cehenneme, mâ belağat ka'rahâ seb'îne harîfen hattâ yentehiye ilâ gayyin ve esâm. Kìle: Ve mâ gayyun ve esâm? Kàle: Bi'râni fî cehenneme, yesîlu fîhimâ sadîdu ehli'n-nâr.*)

Bu da cehennemle ilgili hadis-i şeriflerin üçüncüsü. Peygamber Efendimiz SAS diyor ki:

(*Lev enne sahraten*) "Eğer cehennemin taşlarından, kayalarından bir kaya..." Ne kadar? (*Vezenet aşra halefâtin*) "On hamile deve büyüklüğünde koca bir kaya" Bir rivayette de yavrularıyla beraber... Tasavvur edin artık ne kadar büyüklükte olacağını, öyle anlatmış Rasûlüllah Efendimiz. "O kadar büyük bir kaya cehennemin dudağından, kenarından atılsa, (*mâ belağat ka'rahâ*) dibine ulaşmaz, (*seb'îne harîfen*) yetmiş sonbahar gelinceye kadar." Yâni yetmiş sene demek. "Yetmiş sene yukarıdan aşağıya gitmesi devam eder, dibini bulmaz. On tane hamile deve büyüklüğünde bir cehennem kayası, cehennemin üst yanından aşağıya atılsa, düşmeye devam eder eder, eder; yetmiş mevsim geçer, dibine ulaşmaz. Niyahet *gayy* ve *esâm*a gelir."

Gayy ve *esâm* diye kulaklarına iki yabancı kelime gelince Rasûlüllah'ın etrafından bulunup da cehennemin bu fecî anlatılışını dinleyen ashabı sordular; dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah, bu *gayy* ve *esâm* dediğiniz nedir?"

(*Kàle*) O zaman buyurdu ki Peygamber Efendimiz: (*Bi'râni fî cehenneme*) "Bunlar cehennemde iki kuyudur ki, (*yesîlu fîhimâ sadîdu ehli'n-nâr*) cehennem ehlinin irinleri bunların içinden akar. Cehennem ehlinin yaralarından akan irinler buradan akar."

Şimdi Allah-u Teàlâ Hazretleri bize üç hadis-i şerifle cenneti müjdelemiş oldu; tesadüf etti, dersimiz orada kalmıştı, öyle başladık; üç hadis-i şerif de bize cehennemin korkularını ihtar etmiş oldu.

Cenneti düşün, ona gitmeye gayret et. Cehennemi düşün, azabını düşün, ondan kendini korumaya gayret et! Cehennem ehlini, hesabı görüldüğü zaman zebânîlere teslim edecekler. Zebânîler onları ne yapacaklar?

“—Buyur, önden yürü, hadi cehenneme gidiyorsun!” mu diyecekler?

Hayır!

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ

(الرحمن:٤١)

(*Yu’rafü’l-mücrimûne bi-sîmâhüm*) [Mücrimler, günahkârlar yüzlerinden tanınırlar; (*feyu’hazü bi’n-nevâsî ve’l-akdâm*) alınlarından ve ayaklarından yakalanırlar.](Rahmân, 55/41)

Saçlarının perçemlerinden ve ayaklarından yakalayacaklar; yüzüstü sürükleye sürükleye götürecekler cehenneme... Neden? O hakareti o adam bu dünyada hak etti. Allah’a kulluk etmedi, Allah’ın kullarına merhamet etmedi. Güldü, bu hadis-i şerifleri duydukça güldü. Anlattıkça, anlatıldıkça güldü, omuz silkti, aldırmadı; yolunda devam etti. Öyle sürüklenecek, daha cehenneme sürüklenmesi öyle. Feryâd u figânı basacak, çığlıkları basacak. Orası yalvarma yakarma yeri değil ki. Burada yalvar, yakar; ağla, sızla… Bütün geceler senin.

Bak bugün ki gazetede okudum ki, geceleyin uykuyu bölüp de uyanmak ruhen sıhhat veriyormuş insana. Aylardır biz burada söylüyorduk, gazetede okuyunca hoşuma gitti. Allah razı olsun, o haberi veren muhabire de aşk olsun! İşte bak İslâm’a hizmetin yollarına. İnsan bardan, diskotekten resim basıp da onu da haber olarak verebilir değil mi? Haberin çeşitleri var.

İncir çekirdeğini doldurmayan şeylere sayfalar harcanıyor, hiç israf sayılmıyor. Ama bak mü’min ele aldı mı bir meseleyi, nasıl faydalı oluyor. Gazete haberi bile bir fayda. Profesör üniversitede konferans vermiş, karşısında beyaz önlüklü doktorlar. Diyor ki:

“—Geceleyin tam uyumayın, uykunuzu biraz bölün, yarısında kalkın ruhen daha sıhhatli olursunuz.”

El-hamdü lillâh, çok şükür yâ Rabbi! Bize şimdi hiç gerici

diyecek halleri kaldı mı şu ilericilerin. Zavallı dedelerimiz, babalarımız, amcalarımız… E harp-darp geçirdi bu memleket, eskiden burada medrese vardı, mektep vardı, ilim vardı, irfan vardı; kütüphaneler kitap dolu, enfes kitaplarla dolu. Vardı ama Cihan Harbi, Trablusgarp Harbi, Balkan Harbi, İstiklâl Harbi, şunu, bunu… Bitti, ahali kalmadı, insan kalmadı, adam kalmadı… Ne oldu? Cennete gitti, şehid oldu. Şu memleketi bize bırakacaklar diye çarpıştı, çarpıştı; Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne canlarını verdiler, cenneti aldılar; ahirete gittiler. Ama arkadaki namerdler utanmıyorlar da bunlar cihad ettikleri için şeye vakit bulamadılar demediler de müslümanlar gerici dediler, ilimden irfandan haberi yok dediler. Senin ilimden irfandan haberin yok bak yirminci yüzyıla geldiği zaman insan bak ilim nasıl konuşuyor. İşte ilim gerici. Hadi bakalım ne yapacaksan yap! Jandarma, polis; tak kelepçeyi ilmi götür bakalım. İlim, İslâmiyet sıhhate uygundur diyor var mı bir diyeceğin? Ne diyecek, bir şey diyemez. Fransız müslüman olunca ne desin?

Fransız müslüman oluyor, atom âlimi müslüman oluyor. Buraya geldi bir atom âlimi müslüman oldu da, vefat etti. Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın. Fatihten bir cenaze töreniyle kaldırdılar ki görülmemiş bir şey. Caddeler Edirnekapı'ya kadar insan doldu. Bak insan mü'min oldu mu öyle olur. Almanya'da ölseydi ne olurdu hali kim bilir. Burada bak kaç tane mü'min götürüyor. Hem de ne şevkle, ne zevkle götürdüler. Ömür, nasıl olsa bitecek. Tırnaklarını geçirsin isterse bu dünyaya, tırnakları söküle söküle gidecek bu dünyadan. Mümkün değil burada kalmak, herkes gidecek. Allah akıl fikir versin.

İşte cehennem de böyle, cennet de böyle.

"—Hocam cenneti duyunca çok heveslenmiştik, cehennemi duyunca da keyfimiz kaçtı…"

Eh, müslüman zaten, (*beyne'l-havfi ve'r-recâi*) korku ile ümit arasında olmalı. O iyi… Eğer çok heveslensen; sana Allah-u Teàlâ Hazretleri mevkiini, makamını gösterse: "Kulum, sen bir *el-*

hamdü li'llâh dedin bak dünyalara bedel bir söz söyledin. Bir namaz kıldın, şu kadar sevab aldın. Şunu yaptın bu kadar ecir aldın. Gece tesbih çektin, ağladın günahlarına; hepsini affettim." dese şımarırız. Bize Allah'ın bunları söylememesi, göstermemesi de bir nimet. Şımarıveririz, başlarız sırıtmaya. Onun için cenneti göreceğiz, duyacağız, hevesleneceğiz; cehennemden de korkacağız. Bizi bu götürür doğru yola.

"—Efendim, Allah benden başka hiç azaplandıracak insan bulamadı mı? İşte namazımı kılıyorum..." bilmem ne, "Bana bir şey yapmaz!"

Görürsün yapar mı, yapmaz mı? Peygamberler başını kaldırıp dua etmekten korkacaklar kıyamet gününde.

Mahşerde nebîler bile sana hayran

Peygamber Efendimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin en sevgili kulu. Yanına zenginler geldi birkaç tane; bir de iki gözü a'mâ birisi geldi. İki de bir de "Yâ Rasûlallah! Yâ Rasûlallah!" diye sözü kesiyor. Efendimiz beri tarafta dert anlatacak, İslâmiyet'i anlatacak, belki hak yola gelirler diye; yüzünü buruşturdu. Ne oldu?

عَبَسَ وَتَوَلَّى . أَنْ جَاءَهُ الأَعْمٰى. وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّى.

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى (عبس:١-٤)

(*Abese ve tevellâ*) [Peygamber, yüzünü ekşitti ve geri döndü. (*En câehü'l-a'mâ*) Kendisine o a'mâ geldi diye. (*Ve mâ yudrîke leallehû yezzekkâ*) Onun halini sana hangi şey bildirdi? Belki o, (senden sormakla cehalet kirinden) temizlenecekti. (*Ev yezzekkerû fetenfeahu'z-zikrâ*) Yahut öğüt alacaktı da, o öğüt ona fayda verecekti.] (Abese, 80/1-5) ayet-i kerimeleri iniverdi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, yüzünü buruşturmasını uygun bulmadığını ayet-i kerime ile söyledi. "O senin uğraştıkların belki

hiç yola gelmeyecek; ama bu kalbi temiz, imanla dolu olarak gelmiş. Bakma zenginliğe, mala, mülke, mevkiye, makama; bunun kalbi temiz diye bununla ilgilen!” diye bildirdi.

Böyle en yüksek kullar, o yüksekliği nasıl buluyorlar? En büyük edebi, terbiyeyi takınarak...

Bizim koca göbekli de göğsünü gere gere:

“—Allah başka atacak kimse bulamadı mı, yarattığı kulu cehenneme atar mı?” diyor. Atar tabiî senin gibi edepsiz olursa. Elbette atar… Bağışlaması da çok, azabı da çok; terbiyeni takın. Onun için cehennemden korkacağız. Cenneti talep edeceğiz, ümit edeceğiz, cemâlullah da orada…

Allah-u Teàlâ Hazretleri’ni görmek de orada. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi hak yolda, dengeli müslüman etsin. Cehennemi duyup duyup, tüyleri diken diken olup da hayatını şaşıran, aklı başından giden kimse de doğru değil. Cenneti duyup duyup da yaka bağır açıp, ceketini savura savura, göbeğini savura savura yürüyen insan da etmesin, o da tehlikeli.

Terbiyeli, edebli, dengeli, her şeyi ölçülü; olgun insan etsin cümlemizi Allah-u Teàlâ Hazretleri! Cehennemden azad eylesin, cennetine de dâhil eylesin!

g. Haşerelerden Korunmak İçin Dua

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[166]

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ ، إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً ، قَالَ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، لَمْ يَضُرَّهُ فِي ذٰلِكَ الْمَنْزِلِ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ

مِنْهُ (ه. عن خولة بنت حكيم)

---

[166] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.388, no:3537; Havle bint-i Hakîm RA’dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.VI, s,713, no:17528.

RE. 355/10 (*Lev enne ehadeküm izâ nezele menzilen kàle: Eùzü bi-kelimâti'llâhi't-tâmmeti min şerri mâ halaka, lem yedurruhu fî zâlike'l-menzili şey'ün hattâ yertahıle minhu.*)

Burada Peygamber Efendimiz bir dua öğretiyor. Buyuruyor ki:

(*Lev enne ehadeküm*) "Ey mü'minler, eğer sizden biriniz (*izâ nezele menzilen*) bir eve inse, bir konağa konaklasa, gelse..." Menzil hem ev mânâsına gelir, hem konaklama yeri mânâsına gelir. Hani yolculukta insan evine biraz dikkat eder. Hani ilaç sıkarsın, bir şey yaparsın; ama yolculukta gidiyorsun, bir yerde konaklayacaksın... Öyle bir konak yerine geldiği zaman veyahut bir eve girdiği zaman, bir barınağa sığındığı zaman... Ne olabilir? Her şey olabilir. Akrep olur, yılan olur, çıyan olur, böcek olur, mikrop olur, şunu olur, bunu olur. Her şey olur... "Böyle bir konağa konakladığı zaman, bir eve girdiği zaman eğer sizden biriniz şöyle demiş olsaydı, oradan göç edinceye kadar, kalkıp başka tarafa gidinceye kadar orada hiçbir şey ona zarar vermezdi."

"—E dua, fayda mı eder, akrep sokmaz mı?"

Sokmaz ya... Akrebin de, böceğin de, mikrobun da sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri olduğu için sokturmaz. Ne diyecek? Peki güzel...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[167]

الدُّعاءُ يَرُدُّ القَضَاءَ بعدَ أَنْ يُبرَمَ (كر. عن نمير بن أوس مرسلاً)

(*Ed-duàü yeruddu'l-kadàe ba'de en yübreme*) "Dua, Allah'ın kesinleşmiş hükmünü bile geri çevirir." Hüküm böyle bir kazây-ı âsumânî başına bir yıldırım gibi gelirken, dua hükmü bile geri

[167] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.158; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.511, no:8911; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1077; Nümeyr ibn-i Evs el-Eş'arî Rh.A'ten.]

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3119; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.499, no:12407; RE. 207/12.

çevirir. Allah-u Teàlâ duayı öyle seviyor işte. Hükmünü geri çevirir.

Neden? Sen onun rabliğini biliyorsun, kendi kulluğunu, aczini biliyorsun, boyun büküp gözyaşı döküyorsun ya; en güzel şey o da onun için. Sen boyun büküp, dua ettiğin zaman seviyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلاَ دُعَاؤُكُمْ

(*Kul mâ ya'beû biküm rabbî lev lâ duâüküm*) (Furkan, 77/25) Duanız olmasa zaten neyiniz var, ne yapabilirsiniz yâni? Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ne yapacaksın? Canı o vermiş, canımı vereceğim diyeceksin; içinden geçiyor. Canı o verdi, malı o verdi; kimin malını kime satıyorsun? İşte bir boyun büküp yalvarman var, bir acizliğin var; o… Başka hiç bir şeyin yok.

Ne diyecek? (*Eùzü bi-kelimâti'llâhi tâmmeti*) "Allah'ın tam isimleri ile sığınırım Allah'a (*min şerri mâ halaka*) yarattığı her şeyden, her şeyin şerrinden." Bu kadar da kolay… Yazın…

"Yaratmış olduğu şeylerin şerrinden, Allah'ın tam kelimelerine sığınırım." Ne demek tam kelime? Allah'ın sıfatları demek… Allah-u Teàlâ Hazretleri *lehü'l-esmâü'l-hüsnâ*, güzel sıfatları vardır, her bir sıfatı en güzeldir, güzeller güzelidir. Güzel demiyor da, *esmâ el-hüsnâ* diyor, *ism-i tafdîlin müennesi* ile söylüyor yâni en güzel sıfatlar, en tam sıfatlar, en mükemmel sıfatlar… Her şeyi güzel! Ah bir tanısan, ah bir gözünü açıp da etrafa ibretle baksan; ibretle bakmıyor. Allah'ın varlığına delil mi ister insan?

Varlığın bilmek ne hâcet kürre-i âlem ile
Yeter isbâtına halk ettiği bir zerre bile

Kâinatla, küreyle Allah'ın varlığını ispata ne lüzum var; bir zerre kâfî!

Sonra şaşıyorum, Allah-u Teàlâ Hazretleri için delil arıyorlar.

Yâhu kulluk et, o sana delilini verecek zaten. Ürpereceksin, tüylerin diken diken olacak. Muamele olacak, kulluk, ubûbiyyet, rubûbiyyet muamelesi olacak; isteyeceksin lütfunu verecek. Delil ister mi insan, alışveriş yaptığı insanın varlığı karşısında tereddüt eder mi? Kumaş alıp veriyor, para alıp veriyor, kumaş alıyor; dükkâncı yok deseler tereddüt eder mi? Etmez, çünkü güler geçer. "Ya hu ben kumaş aldım daha geçen gün!" der. "Şimdi kumaş alıyorum, bak kumaşımı tartıyor." der.

Böyle bu muameleye girin. Veyahut bu muameleyi gözünüzü açın, bakın. Dua ediyorsun, duanı ihsan ediyor Allah. Her an da bir başka yaratmada, başka bir lütufta. Delil istemeye hacet mi kalır o zaman? Ayân oluyor yâni, ayân-beyân, yakîn oluyor kalpte. Allah'ın varlığından hiç tereddüt kalmıyor.

h. İbadetler Rahmet İçin Bahanedir

Bu da bir insanın Allah'a kulluk etmesinin miktarı, değeri hakkında bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[168]

لَوْ أَنَّ رَجُلاً يُجَرُّ عَلٰى وَجْهِهِ، مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى يَوْمِ يَمُوتُ هَرَماً فِي طَاعَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ، لَحَقَّرَ ذٰلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَوَدَّ أَنَّهُ رُدَّ إِلَى الدُّنْيَا، كَيْمَا يَزْدَادَ مِنَ الْأَجْرِ وَالثَّوَابِ (حم. تخ. طب. عن عتبة بن عبد)

[168] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.185, no:17686; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.122, no:303; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.479, no:767; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.15, no:5; Utbe ibn-i Abd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.361, no:38940; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.211, no:155; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.96, no:18951.

RE. 356/1 (*Lev enne racülen yücerru alâ vechihî, min yevmi vulide ilâ yevmi yemûtü heremen fî tàati'llâhi azze ve celle, lehakkara zâlike yevme'l-kıyâmeti, ve levedde ennehû rudde ile'd-dünyâ, keymâ yezdâde mine'l-ecri ve's-sevâb.*)

"Eğer bir adam..." Adam diyor ama adam kadına da şâmildir. İnsanoğlu demek. (*Yucerru alâ vechihî*) "Yüzü üzere çekilse..." Burada ve şerhte hep *yucerru* diye *cim* ile harekelenmiş. *Harra* fiilinden gelseydi, yâni yüzükoyun kapanıp ibadet etse mânâsına; hiç şerhte öyle bir izahat yok ama o da yakışır. "Eğer yüzü üstü kapanıp da, (*min yevmi vudile ilâ yevmi yemûtu*) doğduğu günden, öldüğü güne kadar." Ne zaman öldüğü gün? (*Heremen*) "İhtiyarlıktan öldüğü güne kadar."

Yıprandı, eridi, beli iki kat oldu, kemikleri şey yaptı, boyu büyümüşken tekrar küçüldü, ihtiyar oldu adam akıllı; sakalı ağardı öyle öldü. Yâni çok yaşadı, ihtiyarlıktan öldü. Yoksa bir kaza geldi, bir şey çarptı; hastalıktan dinçken gitti falan değil. İhtiyarlıktan artık böyle öldüğü zamana kadar; (*fî tàati'llâhi azze ve celle*) "Azîz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin taât ve ibâdetiyle vakit geçirmiş olsa; doğduğu günden, ihtiyarlıktan öldüğü zamana kadar hep Allah'a itaat üzere, taât üzere olsa (*lehakkara zâlike yevme'l-kıyâmeh*) bu kıyamet gününde bu ibadetlerin hepsi de yine hakîr olurdu. Hepsi hor ve hakîr olurdu."

Bu ne demek? Maddî kıymeti yok demek. Ölçüp tartıya koyduğun zaman bunların kıymeti yok demek. Bu ibadetler, bu taatlerle insan bir şey kazanamaz demek.

"—Eyvah! O zaman ne olacak?"

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ibadetleri, tâatleri rahmetine bahane yapacak. Bahâne, vesîle, sebep...

Senin kıldığın namaz nedir? Dört rekât namaz kıldın, nerede kıldın? Kapalı kubbenin altında kıldın. Sırtında palton var, karnın doymuş, ayağının altına yeşil halı serilmiş, yumuşacık. Ayağında mestler var, sıcacık... Bu kadar rahat içinde dört rekât namaz kılmışsın, dünyaları aldım sanıyorsun. Çok bir şey gibi... Ne olacak, ne kıymeti var? Velev bütün ömrünü böyle ibadetle, tâatle

geçirsen ne olacak? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin verdiği bir göz nimetine karşılık gelmez. Akıl nimetine karşılık gelmez, sıhhat nimetine karşılık gelmez.

İbadete mağrur oldu mu insan mahvolur.

"—Ben şu kadar sene ibadet etmişim, Allah beni cennete sokmayacak da başkasını mı sokacak?" derse insan çok hata eder. O ibadetlerin hepsini toplasan, bir küçük nimeti karşılamaz. Haddimizi bileceğiz; bu hadis-i şeriften çıkan ders nedir? İbadetine mağrur olma, yaptığın ibadete mağrur olma!

İbadeti yapma demiyorum, nasıl diyebilirim ki, Allah ibadet edin diyor, ben kimim? Kim nasıl diyebilir ibadet yapma sözünü? Kâinatın sahibi, rabbimiz, hàlikımız Allah-u Teàlâ Hazretleri bir şey söyleyecek, başkası başka şey söyleyecek; mümkün mü? Öyle şey yok! İbadet edeceğiz, emrettiği için yapıyoruz ibadeti. "Ama bu ibadetin karşılığı muhakkak şu olur…" Senin yaptığın ibadet ne ki zaten aklın dükkândaydı. Namaz kıldın, alışverişi düşünüyordun, "Filancaya borç vereceğim, falancaya alacak vereceğim, yarın imtihanım var, yarın mektebe gittiğim zaman kapıda ne olacak?" Zaten …… delik deşik yâni, bir sürü kusurlu.

Hocamız Rh.A derdi ki:

"—*Es-selâmu aleyküm ve rahmetullah*, *es-selâmu aleyküm ve rahmetullah*; selâm veriyoruz. *Estağfirullah*, *estağfirullah*, *estağfirullah* diyoruz. *Allàhümme ente's-selâmu ve minke's-selâm* demeden önce. Düşünürdüm derdi kendi kendine, yâni namaz gibi güzel bir ibadeti yapıyoruz da ondan sonra hemen arkasından niye *estağfirullah* çekiyoruz? Sonradan hatırıma geldi ki, bizim namazlarımız da, istiğfarlarımız da istiğfara muhtaç!"

Öyle bir istiğfar ediyoruz ki, öyle bir namaz kılıyoruz ki; bazen namaz kılmak da insana vebal yükler. Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor:

"—Nice namaz kılan insan vardır ki, kıldığı namaz onu Allah'tan uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramaz."

Uzaklaşır Allah'tan…

Çünkü sen bir yüksek dergâha girsen, koca salon, iki tarafta sütunlar, sıra sıra askerler, karşında haşmetli bir hükümdar; ondan sonra o kapıdan sen girince herkes gözlerini sana dikmiş, sen de edeb ile gireceksin, hürmetini arz edeceksin o hükümdara. Çok yüksek, imparator, çok güçlü bir kimse… Oraya şey yapmayıp da "Bu direğin nakşı neymiş, bu askerin üstündeki kumaş neymiş…" Sağla, solla, başka şeyle meşgul olsan ne olur? Atarlar insanı.

"—Sen deli misin, mecnun musun, burası müze mi? Etrafı seyretme yeri mi, bak huzura girdin, sana bakıyor hükümdar. Huzuruna git de ne söyleyeceksen söyle, seni bekliyor. Herkes yüzünü sana dönmüş, sen başka şeyle meşgul oluyorsun! Defol dışarı! Sen bu huzura layık bir insan değilsin, aklın başında değil. Aklın yok galiba? Deli misin nesin?" derler atarlar dışarıya.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunu bu misalden kıyas et! O huzura giriyorsun da, o huzurda edepsizlik yaparsa, ne olur insan? "İşte nice namaz kılan insan vardır ki kıldığı namaz onu Allah'tan uzaklaştırmaya yarar." hadis-i şerifi öyle olur işte.

Onun için yaptığı şeyi insan, şuurla yapmalı. Böyle bütün ömrü boyunca ibadet etmesi, hepsi hakîr olur, kıymetsiz bir şey olur. Ne zaman? (*yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde… (*Ve levedde*) Ve muhakkak ki o ibadetlerin sahibi olan kişi isterdi ki (*ennehû rudde ile'd-dünyâ*) keşke dünyaya geri gönderilseydi de, (*keymâ yezdâd mine'l-ecri ve's-sevâb*) ecirden ve sevabtan daha fazla bir şeyler kazanıp da, yeniden sermaye toplayıp da öyle gelse isterdi."

Haa, şimdi böyle olunca şu mânâ… O zaman insanların hepsi diyor Peygamber SAS, vefat ettiği zaman pişman olacak, herkes pişman olacak. Sen de pişman olacaksın, ben de pişman olacağım, o da… Herkes pişman olacak; neden? Kâfir küfründen pişman olacak, zâlim zulmünden pişman olacak, gâfil gafletinden pişman olacak. Peki o ârifler, o kâmiller niye pişmân olsun? Onlar da orada verilen nimetleri, güzellikleri, lütufları, ikramları görünce heves edecekler; dünyaya gelip de keşke çok daha fazla sevab

işleseydik diye.

Buradan çıkan ders nedir? Oraya gittikten sonra insan bir daha geri gelmeyecek. Madem bu hadis-i şerif bize bildirilmiş, bu şuur ile zamanlarımızı değerlendirelim. Bu şuur ile Allah'a kulluk, ibadet edelim. Pişman olacakmış madem insanlar, o halde zamanımı iyi değerlendireyim diye. Sabahtan akşama…

"—Bu pazar günü ne yaptım? Sabah on birde kalktım. Geçtim televizyonun başına, televizyonda bilmem ne filmi vardı. İki buçuk saat onu seyrettim. Ondan sonra bilmem ne filmi vardı. İki saat onu seyrettim. Ondan sonra şarkılar, memleket havaları, türküler, şarkılar; bilmem neler. Ondan sonra arada yemek yemeye bir kalktım. Ondan sonra şu, ondan sonra bu, ondan sonra yoruldum yattım."

"—Ne yaptın yâni?"

Sabahtan akşama boş… Ömür de böyle gider. Zâten ömrün ne zaman gideceği de belli değil...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ömrü gafletle geçirmemeyi cümlemize nasîb eylesin! Gözünü açıp da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmayı cümlemize nasîb eylesin!

Fâtihâ-i şerîfe mea'l-besmele!

09. 01. 1983 - İskenderpaşa Camii

17. ALLAH İÇİN SEVMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd! Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ أَنَّ عَبْدَيْنِ تَحَابَّا فِي اللهِ ، أَحَدُهُمَا بِالْمَشْرِقِ وَالْآخَرُ بِالْمَغْرِبِ ،

جَمَعَ اللهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَقُولُ : هٰذَا الَّذِي كُنْتَ تُحِبُّهُ فِيَّ !

(هب. كر. عن أبي هريرة)

RE. 356/2 (*Lev enne abdeyni tehàbbâ fi'llâhi, ehadühümâ bi'l-meşrikı ve'l-âharu bi'l-mağribi, cemea'llàhu beynehümâ yevme'l-kıyameh. Yekùlü: Hâze'llezî künte tuhibbuhû fiyye*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, lütfu, bereketi, ihsânı cümlemizin üzerine olsun!

Peygamberimiz Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerinden bir miktarını şurada, beraberce okuyacağız. Bu hadis-i şeriflerin okunmasına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ruhu için ve onun âlinin, ashâbının ve cümle

etbàının ruhları için; Peygamber Efendimiz'den bize kadar güzerân eylemiş olan sâdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ruhları için;

Şu okuduğumuz eserin müellifi, hocamızın hocası Gümüşhaneli Ahmed Zıyâeddin Hazretleri'nin ruhu için; talebelerinin ruhları için; hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için; şu hadis-i şerif kitabının içindeki bilgilerin bize kadar ulaşmasına emek sarf etmiş olan cümle âlimlerin ve râvîlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şu soğuk günde, şu camiye cem olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikal etmiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; bizlerin ve sâir ihvânımızın, diğer müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun bir ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmalarına vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif kıraat edip dersimize öyle başlayalım! Buyurun:

....

a. Allah İçin Dostluğun Mükâfâtı

Dersin başında metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuştur. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[169]

لَوْ أَنَّ عَبْدَيْنِ تَحَابَّا فِي اللهِ ، أَحَدُهُمَا بِالْمَشْرِقِ وَالْآخَرُ بِالْمَغْرِبِ ،

جَمَعَ اللهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَقُولُ : هٰذَا الَّذِي كُنْتَ تُحِبُّهُ فِيَّ !

---

[169] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.492, no:9022; İbn-i Kudâme, *el-Mütehàbbîne fi'llâh*, c.I, s.40, no:32; İbn-i Asâkir, Muhtasar-ı *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.3637; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.4, no:24646; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.99, no:18960.

(هب. كر. عن أبي هريرة)

RE. 356/2 (*Lev enne abdeyni*) “Eğer iki kul (*tehàbbâ fi’llâhi*) Allah yolunda, Allah uğrunda, Allah rızası için birbirleriyle muhabbetleşmişlerse, birbirlerini sevmişlerse; birbirleriyle ahbaplık, dostluk etmişlerse; (*ehadühümâ bi’l-meşrikı ve’l-âharu bi’l-mağribi*) birisi şarkta, birisi garpta ise; (*cemea’llàhu beynehümâ yevme’l-kıyâmeti*) kıyamet gününde Allah bu ikisinin arasını toplar, (*yekùlü*) ve der ki, buyurur ki: (*Hâze’llezî künte tuhibbuhû fiyye*) ‘Benim uğrumda sevdiğin kardeşin işte bu!’ diye ona bildirir.”

Bu hadis-i şerif, müslümanların birbirleriyle muhabbet ettikleri zaman, ahirette mükâfatının ne olacağına dair bir bilgi veriyor bize. Demek ki, iki müslüman Allah rızası için birbirini sevmişse, bir dostluk, ahbaplık kurmuşsa dünyada; ve birisi dünyanın bir ucuna, ötekisi öbür ucuna gitmiş, orada oturmaktaysa, –aralarının toplanması mümkün olmayan bir uzak mesafe yâni, iki zıt uzak diyar– Allah kıyamet gününde gene onları bir araya getirir. Sonra da buyurur ki:

“—İşte dünyada benim uğrumda sevdiğin kardeşin!”

Çünkü insan, sevdiğini yanında görmek ister ve sevdiklerinin yanında olmak ister. Hem sevdiğini yanında görmek ister, hem de sevdikleri kendi yanında olsun, o da sevdiklerinin yanında olsun. İki taraflı bir şey var. Şimdi bu hadis-i şerifte zımnen denilmiş oluyor ki:

“Allah-u Teàlâ Hazretleri mü’min kulların birbirini sevmesini sever de, onlara cennetini nasib eder; bir... Ondan sonra da dünyada onlar birbirlerini seviyorlardı, ahirette de birbirleriyle buluşsunlar, içlerinde bir mahzunluk olmasın, ‘Yâhu benim o sevdiğim kardeşim nerede?’ demesin diye, onları bir araya getirir, birbirleriyle buluşturur. O keder de kalmaz gönüllerinde. ‘Hani benim sevdiğim, nerede kaldı, görünmez oldu; aradım yok!’ filân gibi bir şey olmaz.”

Buradan anlaşılıyor ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri ikisini de

birbirine kavuşturmak suretiyle o üzüntüyü de çektirmeyecek, o hasretliği, o iç burukluğunu da cennette göstermeyecek onlara.

Bu, müslümanların birbirlerini Allah için sevmeleri, dinin önemli direklerinden bir tanesidir. Çok önemli hususlardan biridir. Daha sonra bazı hadis-i şerifler de gelecek, orada da teferruatını öğreneceğiz.

"İnsan istediği kadar, çeşit çeşit ameller işlese, istediği kadar hayr u hasenât yapsa, içinde hubb-u fi'llâh, buğz-u fi'llâh duygusu yerleşememişse, bunlar ona fayda vermez." diye hadis-i şerif var.

Başka bir hadis-i şerifte:[170]

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللّٰهِ: الْحُبُّ فِي اللّٰهِ، وَالْبُغْضُ فِي اللّٰهِ

(حم. عن أبي ذر)

(*Ehabbü'l-a'mâli ila'llàh: El-hubbü fi'llâh, ve'l-buğdu fi'llâh*) [Amellerin Allah'a en sevgilisi, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir.] buyruluyor.

İnsan, Allah için sevmeyi öğrenecek; Allah için buğz etmeyi de öğrenecek. *Buğz* nedir? Kızmak... O da negatif bir sevgidir, o da bir çeşit sevgi... Allah için seviyorsun, Allah için de kızacaksın tabii. Sevdiğinin sevmediği şeyler olursa, onlara kızmaz mı insan?

Kızmak da var, sevmek de var. Ama müslümanlar birbirlerini severler. Allah rızası için kardeş olurlar. Bu tasavvuf/tarikat dediğimiz şey de işte budur.

"—Neden insanlar böyle tasavvuf diye bir yol çıkarmışlar, bid'at değil mi acaba? Var mıydı Peygamber Efendimiz'in zamanında?"

İşte hadis-i şerifin bildirdiği: Müslümanlar birbirlerini seviyor,

---

[170] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.146, no:21341; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.268, no:307; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.4, no:24641; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.I, s.422, no:673.

kardeş oluyor; ahbap, arkadaş oluyor, muhabbetleşiyor. Onun bereketine de Allah-u Teàlâ Hazretleri onları birbirlerine kavuşturuyor.

Hatta birisi cennette olsa, ötekisinin cehennemde olsa; cennetteki şefaat edip ötekisini de kurtaracak. Cennette dereceleri farklı olsa ki, dünyadaki amellerine göre, ihlâslarına göre, imanlarına, yakînlerine göre dereceleri farklı olacak insanların… Allah aşağıdakinin derecesini yukarıdakinin derecesine getirecek, sevgisi dolayısıyla... Kişi sevdiğiyle beraber olacak ahirette.

Onun için, birbirimizi sevelim, bir… Bırakalım şu kavgayı, gürültüyü, kusur görmeyi. Dost gözüyle bakalım, o zaman hiç kusur görmezsin. Kendi evlâdında insan kusur görüyor mu, kendi kardeşinde? Ama başkasına gelince, kıyasıya tenkit ediyoruz. Bir kere dost gözüyle görüp, sevmeyi öğrenelim. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize böyle, sevmeyi bilen bir gönül, kalp nasib eylesin...

b. Çocuk İçin Dua

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[171]

---

[171] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.492, no:5909; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.296, no:2591; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.65, no:1846; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.273, no:1012; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.286, no:2597; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.422, no:12195; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.293, no:7534; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.149, no:13622; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.75, no:10096; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.230, no:689; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.311, no:17437; Abdü'r-Rezzak, Musannef, c.VI, s.194, no:10466; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.450; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.195, no:2212; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.172, no:330; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.82, no:4280; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.239, no:516; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.352, no:2705; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ruyânî, *Müsned*, c.III, s.354, no:1177; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.345, no:44847; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.80, no:18907.

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ، قَالَ: بِاسْمِ اللهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا! فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذٰلِكَ، لَمْ يَضُرُّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا (حم. خ. م. د. ق. عن ابن عباس)

RE. 356/3 (*Lev enne ehadeküm izâ erâde en ye'tiye ehlehû, kàle: Bi'smi'llâhi, allàhümme cennibne'ş-şeytàne, ve cennibi'ş-şeytàne mâ razaktenâ! Feinnehû in kudıye beynehümâ veledün min zâlike, lem yedurruhü'ş-şeytànü ebedâ.*)

Buharî'de, Tirmizî'de, Ebû Dâvûd'da ve Ahmed ibn-i Hanbel gibi kaynaklarda olan bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz evlenen insanların, bey ile hanım arasındaki muameleyi anlatıyor ve buyuruyor ki:

(*Lev enne ehadekü izâ erâde en ye'tiye ehlehû*) "Eğer sizden biriniz eşine varmak istediği zaman şu duayı yaparsa, eğer o beraberlikten Allah onlara bir evlat vermeyi nasib etmişse, şeytan o evlada asla zarar veremez." Hayırlı evlat olur. Nedir o dua?

(*Bi'smi'llâhi allàhümme*) "Senin adınla yâ Rabbi! Ey Allah'ım senin adınla başlıyorum. (*Cennibne'ş-şeytâne*) Şeytanı bizden uzak eyle; (*ve cennibi'ş-şeytâne mâ razaktenâ*) bize ikram edeceğin evladımızdan da şeytanı uzak eyle!" diye dua ederse o evlâda şeytan asla musallat olamaz, korunur.

Demek ki, bizim şu şeytana uymalarımızın bir tedbiri var, çaresi var. Onlardan korunmanın çeşit çeşit çareleri var da, çarelerinden birisi bu...

İnsanın sabahleyin kalkarken, kalktığında, evinden çıkarken yapacağı dualar var:[172]

---

172 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.746, no:5095; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.490, no:3426; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.104,no:822; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V,

بِسْمِ اللهِ وَبِاللهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

(د. ت. حب. ق. عن أنس)

(*Bi'smi'llâhi ve bi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh!*) [Allah'ın adıyla, Allah'a güvenerek ve Allah'a tevekkül ederek çıkıyorum. Güç ve kuvvet Allah'a aittir.] diye insan böyle Allah'a sığınarak evden çıkarsa, Allah onu korur diye hadis-i şerifler var.

"Abdestli gezerse şeytan musallat olamaz!" diye hadis-i şerifler var.

Bir de insan evlendiği zaman, bu evliliği esnasında böyle dua ederse; bak evlat şeytana hiç uymayacak demek. Yâni hayırlı bir evlat olacak, melek gibi. Tatlı bir çocukluk, tatlı bir delikanlılık, tatlı bir ömür... Evlâdımızın güzel, iyi bir müslüman olmasını istiyorsak bu duayı ezberleyelim:

بِاسْمِ اللهِ، اَللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا !

(*Bi'smi'llâhi, allàhümme cennibne'ş-şeytâne, ve cennibi'ş-şeytàne mâ razaktenâ*) Türkçesi: "Senin adınla yâ Rabbi, şeytanı bizden uzaklaştır ve bize ikram ettiğin evladımızdan şeytanı uzaklaştır!" diye dua...

Müslümanlıkta insan her anda –Allah-u Teàlâ Hazretleri her yerde hazır ve nazır ya– Mevlâ'sıyla bağlantılıdır. Müslüman her an Allah-u Teàlâ Hazretleri'yle bir yakınlık, bir ülfet, bir beraberlik halindedir, bir ünsiyet halindedir. Huzur içindedir yâni. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda olduğunun idrâki

---

s.251, no:10090; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.26, no:9917; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül Ale'llàh*, c.I, s.40, no:20; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.397, no:41536; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.118, no:23111.

içindedir. Her yaptığı şeyin Allah'tan geldiğini bilir, Allah'ın ikramı olduğunu bilir. Kaderse başına gelen hadisenin Allah'ın takdiri olduğunu bilir, her şeyini ona göre yapar.

Her yerde dualar vardır: Ayakkabısı giyerken dua vardır, yeni elbise giyerken dua vardır, evinden çıkarken dua vardır, sofraya otururken dua vardır, sofradan kalkarken dua vardır, yatarken dua vardır, kalktığı zaman dua vardır, yüznumaraya girerken dua vardır, çıkarken dua vardır, abdest alırken dua vardır; dua, dua, dua, dua... Dua ne demek? Allah-u Teàlâ Hazretleri'yle söyleşme. Bak yakınlıktan doğan bir şey, muhabbetten doğan bir şey, idrâkten doğan bir şey, şuurdan doğan bir şey; her şeyde bir dua.

"—E bu kadar dua çok olmaz mı?"

Korkma, olmaz! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hak Rasûlü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ayakkabınızın bağı kopsa Allah'tan isteyin!"

"—Ayakkabının bağı küçük bir şey değil mi, değer mi?"

Yâhu küçük, büyük... Büyüğün Allah indinde büyüklüğü var mı? Senin istediğin şey nedir ki? Dünyaları istesen ne olur?

Cennete en son girecek insan, yâni cezasını çekip de cehennemden en son çıkıp, cennete en sonuncu girecek insan... Cennetin, cehennemin kapıları kapanacak, bitecek artık; geçiş yok. O en son giren insana Allah-u Teàlâ Hazretleri o kadar çok nimetler ihsan edecekmiş ki, o da bir bahtiyar, cennete girdi ya... O bahtiyar zat sanacakmış ki, gelmiş geçmiş insanların hiçbirisine kendisine verilen kadar nimet verilmemiştir.

Halbuki cennette en aşağı mertebede, ta aşağıda, en azı kendisine verilmiş; ama "Bana verilenden daha fazlası başkasına verilmemiştir!" diye düşünecekmiş. O kadar bolluk, nimet...

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hazinesi sonsuzdur. Sonra:[173]

---

[173] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.158; İbn-i Hacer, *el-İsàbe*, c.VI, s.511, no:8911; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1077; Nümeyr ibn-i Evs el-Eş'arî Rh.A babasından, o da dedesinden.]

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3119; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.499, no:12407.

اَلدُّعَاءُ جُنْدٌ مِنْ أَجْنَادِ اللهِ تَعَالٰى ، مُجَنَّدٌ ، يَرُدُّ الْقَضَاءَ بَعْدَ أَنْ يُبْرَمَ

(كر. عن نمير بن أوس مرسلاً)

(*Ed-duàü cündün min ecnâdi'llâhi teàlâ, mücennedün, yeruddü'l-kadàe ba'de en yübrame*) "Dua, Allah'ın gizli ordularından bir ordudur; hüküm tahakkuk etmişken hükmü geriye çevirir." Allah'ın hükmünü, kazasını geri çevirir. İşi döndürür, değiştirir. Neden? Allah o duaya o salâhiyeti vermiş. Sen onun huzuruna el açıp istiyorsun ya, seviyor.

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ (الفرقان:٧٧)

(*Kul mâ ya'beü biküm rabbî levlâ duàüküm*) "Duanız olmasaydı, Allah size hiç kıymet vermezdi." (Furkàn, 25/77) diyor. "Sizin duanız olmasa zaten neyiniz var, ne kıymetiniz var?" diyor ayet-i kerime…

"—Namaz kıldım."

Nedir, kıldığın namaz ne, neye yarar; tuttuğun oruç ne, yaptığın hayır ne? Zaten Allah vermiş, bir miktarını götürüp başkasına veriyorsun. Hepsini Allah vermiş sana, seni de Allah yaratmış, sana serveti de o vermiş, aklı da o vermiş, İslâm'ı da o vermiş; birazcık veriyorsun, bir şey yaptım sanıyorsun. Üç kuruşluk mum alsa, yandırsa; cümle kâinatı ziyâda sanır. Bazı insanlar çok büyük hayır yaptım sanır, bir mum aldı yaktı; türbenin şeyine… Artık rahatlar, "Oh!" bitti İslâm… Ne yaptın ya? Bir mum aldın, neyle aldın? Allah'ın verdiği parayla aldın, imkânla aldın.

Dua çok kıymetlidir, çok şifalıdır, çok faydalıdır ve mutlaka insana bir kazanç sağlar. Nasıl kazanç sağlar? Ya Allah-u Teàlâ Hazretleri sana bu dünyada istediğini aynen verir. Tıpkısını verir. Veyahut o işi görecek, ondan daha iyisini verir. Veyahut da istediğin şey Allah'ın takdirine aykırı, onun murad etmediği,

kâinatın akışına ters, istemediği bir şeyse; o zaman ahirette onun yerine sevab verir. İnsanlar ahirette amel defterleri açıldığı zaman, farkında varmadıkları, sebebini bilemedikleri bazı sevaplarla karşılaşacaklar ve soracaklar. Diyecekler ki:

“—Yâ Rabbi, defterimize, buraya bir sevab yazılmış, çok memnun olduk ama nereden yazıldığını bilmiyoruz. Ne yapmışız da olmuş bu, hiç farkında değiliz.”

Denilecek ki onlara:

“—Kulum, bu senin dünyada falanca zaman yaptığın duanın mukabelesinde verilen mükâfattır. O zaman o istediğin şey olmayacak şeydi, olmayacak bir şey istedin. Sen olmayacak bir şey istedin ya benden; onun için senin memnun olacağın şu sevabı verdim.” diyecek.

İnsanlar hatta o sevapların çokluğunu görünce, “Keşke dualarımız dünyada verilmeseymiş de böyle sevab verilseymiş.” falan diye temenni de edecekler.

Hâsılı dua ettiğin zaman verilse bir hoş, ahirete mükâfatı tehir edilse bir başka hoştur. Buyurun, edebildiğinizce hakka, hayra dua edin! Bizi de duadan unutmayın…

Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanın hayrını ihsan eylesin...

c. Kulun Amelleri

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[174]

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَعْمَلُ فِي صَخْرَةٍ صَمَّاءَ ، لَيْسَ لَهَا بَابٌ وَلاَ كَوَّةٌ ، لَخَرَجَ عَمَلُهُ لِلنَّاسِ كَائِنًا مَا كَانَ (حم. ع. حب. ك. عن أبي سعيد)

[174] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.28, no:11246; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.521, no:1378; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.361, no:5093; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.25, no:5274; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.226, no:2375; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.81, no:18911.

RE. 356/4 (*Lev enne ehadeküm ya'melu fî sahratin sammâ', leyle lehâ bâbun ve lâ kevvetün, leharace amelühû li'nnâsî kâinen mâ kân.*)

Bu da insanın yaptığı amellerle ilgili bir hadis-i şeriftir. Rasûlüllah SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"Eğer sizden biriniz bir sert, çatır çatır, kaya, taşın içinde kapısı penceresi olmayan bir taşın içine Allah'ın kudreti tarafından girmiş olsa da, orada da bir iş işlemiş olsa; o yaptığı her ne ise yine insanlara aşikâr olur. Yaptığı iş yine insanlara aşikâr olur. "

Şimdi bu hadis-i şerifin izahında buyuruyor ki *Şârih*, müellif yâni; Tirmizî'den rivayet olunmuş ki Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kullar üzerindeki perdeleri sayılmayacak kadar çoktur. İnsan perdeyi, örtüyü niye örter? Görünmesini istemediği şeyler görünmesin diye. Perdeyi öyle çekmez miyiz? Cama onun için perde yapıyoruz, evin içine perdeyi ondan yapıyoruz, banyoya perdeyi ondan yapıyoruz. Perde görünmesini istemediğimiz şeyler için.

Hah, insanın üzerindeki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin çektiği perdeler sayılmayacak kadar çoktur. Ve kul günah işledikçe bu perdeler birer birer yırtılır. O perdeler çoktur ama birer birer o perdeleri hetkeder, parçalar, yırtar o kul günahlarıyla. Sonra o hale gelir ki hiç perdesi kalmaz, hiç yaptığı kusurun, günahın, suçun, kabahatin insanlardan gizlenmesine sebep olacak perde kalmaz. Onun üzerine Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur ki:

"—Bunun bu günahlarını insanlardan saklayın ey meleklerim!" der.

Melekler onu çepeçevre kuşatırlar ve kanatlarını gererler, kimse görmesin diye. Fakat kul gene günah işlemeye devam eder. Eğer tevbe ederse, Allah o perdeleri tekrar koyar ortaya. Ama günah işlemeye devam ederse, o zaman melekler derler ki:

"—Yâ Rabbi, bizi yendi bu adam, bastırdı, bizi mazur gör!"

Onun üzerine:

"—Çekilin onun önünden!" deyince, o zaman artık her yaptığı

şey insanlara mâlum olur. Eğer bir karanlık evin içinde, bir karanlık gecede, bir karanlık odasının içinde bir kabahat işlese, yine insanlar duyar.

Demek ki esas itibariyle Allah-u Teàlâ Hazretleri nedir? *Settâr*, günahları setredicidir. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri fâş etmiyor bizim günahlarımızı, sırlarımızı insanlara yaymıyor; bizim kusurlarımız, kabahatlerimiz içimizde kalıyor. Dışarıdan insanlar bizi adam sanıyor; ne kusurlar işliyoruz, affediyor, setrediyor örtüyor da; herkes "Ah maşâallah, ne mübarek, ne nurlu!" falan diyor; ama ne kusurlar işliyoruz. Çok perdeleri var, o da bir nimet.

Şâirin dediği gibi:

Adın senin gaffâr iken, ayb örtücü settâr iken,
Kime varam sen var iken, cürmüm ile geldim sana![175]

---

[175] Şeyh Ahmed Kuddûsî'ye (1769-1849) ait şiirin tamamı şöyle:

Ey rahmeti bol padişah, cürmüm ile geldim sana!
Ben eyledim hadsiz günah, cürmüm ile geldim sana!

Hadden tecavüz eyledim, deryâ-yı zenbi boyladım
Ma'lûm sana ben neyledim, cürmüm ile geldim sana!

Senden utanmadım hemân, ettim hatâ gizli ayân
Vurma yüzüme el-amân, cürmüm ile geldim sana!

Aslım çü bir katre menî, halk eyledin andan beni
Aslım denî, fer'im denî, cürmüm ile geldim sana!

Gerçi kesel fısk u fücur, ayb u zelel çok hem kusur;
Lâkin senin adın Gafûr, cürmüm ile geldim sana!

Zenbim ile doldu cihan, sana ayân zâhir nihân;
Ey lütfu bî-had Müsteàn, cürmüm ile geldim sana!

Adın senin Gaffâr iken, ayb örtücü Settâr iken
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim sana!

Hiç sana kulluk etmedim, râh-ı rızâna gitmedim;
Hem buyruğunu tutmadım, cürmüm ile geldim sana!

Ne yapalım işte, düşe kalka gene yürüyen, günahkâr, câhil, zâlim, hatası çok kullarız. Allah bizleri edep sahibi etsin… Güzel kulluk etmekte, ona güzel şükretmekte, ibadet etmekte, onu zikretmekte bize yardımcı olsun...

Çok hatalıyız, o hataları Allah rahmetinden, lütfundan örtüyor. Bir bu dünyada örtüyor, bir de ahirette örtmesi var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi mahşer halkına da rezil etmesin. Çünkü insanların huzuruna çıkacak insanlar. Orada bir mahkeme olacak. O mahkemede suçlar birer birer ortaya dökülünce, "Tuh seni yüzüne!" diyecekler, "Biz de seni adam sanırdık dünyada vay! Bunu da mı yaptın demek ki?" diyecekler.

Eh örterse, orada da örter. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kusur etmeyen, edepli, zarif, arif kullar eylesin! Kusurlarımızı affeylesin, setreylesin, örtsün.

Bir kul böyle tevbe ederse Allah affeder, örter, günahlarını bağışlar, kapatır; kimse görmez. Amma ısrarla günaha devam ettikçe perdeler bir bir kalkar da artık ne kadar gizlese aşikâr olur, belli olur.

İşte bu hadis-i şerifin mânâsına tekrar dönersek, o zaman bu izahtan sonra, bu şerhteki izahtan sonra iyice anlaşılacak; diyor ki:

"—Sizden biriniz eğer bir sert kayanın içinde, penceresi, kapısı olmayan bir kayanın içine girmiş olsa; çatır çatır kayanın içinde, hiçbir şeyi yok, çekirdek gibi yâni; orada bir şey işlese ameli neyse o insanlara gene malum olur!" diyor.

Duyurursa Allah duyurur, örterse Allah örter. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim günahlarımızı afv u setr eylesin…

Bin kerre bin ey padişah, etsem dahi böyle günah;
Lâ taknetù yeter penah, cürmüm ile geldim sana!

İsyanda Kuddûsî şedîd, kullukta bir battal pelid;
Der kesmeyip senden ümîd, cürmüm ile geldim sana!

d. Orucun Mükâfatı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[176]

لَوْ أَنَّ رَجُلاً صَامَ لِلّٰهِ يَوْمًا تَطَوُّعًا ، ثُمَّ أُعْطِيَ مِلْءَ الْأَرْضِ ذَهَبًا ،

لَمْ يُسْتَوْفَ ثَوَابُهُ دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ (ابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 356/5 (*Lev enne racülen sàme li'llâhi yevmen tetavvuan, sümme u'tiye mil'e'l-ardı zeheben, lem yüstevfe sevâbehû dûne yevmi'l-hisâb.*)

Bu hadis-i şerif de Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuştur; oruçla ilgili... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev enne racülen sàme li'llâhi yevmen tetavvuan*) "Eğer bir adam Allah rızası için, *tatavvu'* olarak bir gün oruç tutsa; (*sümme u'tiye mil'e'l-ardı zeheben*) sonra o adama arz dolusu, yâni yer dolusu, yeryüzü dolusu altın verilse; (*lem yüstevfe sevâbehû dûne yevmi'l-hisâb*) hesap gününde bu onun tuttuğu orucun sevabını karşılamaz." Çünkü orucun sevabını Allah *bi-gayr-i hisâb* verecek, hesaba gelmez şekilde verecek. Dünyalar dolusu altından kıymetlidir, insanın *tatavvuan* tuttuğu bir günlük oruç...

Tatavvuan ne demek? Ramazan orucu farzdır, mecburuz onu tutmaya. Yapmazsak Allah:

"—Ey kulum, ben buyurdum niye tutmadın, gel bakalım bunun hesabını ver!" der insana. "Ben sana Ramazan'da oruç tut!" demedim mi Kur'an-ı Kerim'de?" der.

---

[176] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.131, no:4869; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.512, no:6130; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.365, no:5109; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.558, no:24157; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.423, no:5092; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.93, no:18946.

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة:١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm leallekım tettekùn.*) "Ey iman edenler! Sizden önceki ümmetlere, farz kılındığı gibi size de oruç farz kılındı." (Bakara, 2/183) buyurmadım mı? Gel, ver hesabını!" der. Onun hesabı da şiddetlidir.

إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ (هود:١٠٢)

(*İnne ahzehû elîmün şedîd.*) "Onun yakalaması elem vericidir ve çok şiddetlidir." (Hûd,11 /102) Yakaladı mı fena olur insan.

Ama bunun dışında bir de mecburi olmayan oruçlar vardır ki, kul onu Allah'ın rızasını kazanmak için, bir fedakârlık olarak, nefsini dizginlemek, terbiye etmek için, Peygamber Efendimiz buyurmuş diye, bu zamanlarda tutar. O çeşit oruçlara *tatavvu'* derler yâni; "Bir sevab kazanayım." diye tutulan oruç; mecbur olmadığı zaman.

Böyle oruçlardan bir tanesi pazartesi-perşembe oruçlarıdır. Peygamber Efendimiz pazartesi-perşembe günleri oruç tutardı ve bize tavsiye ederdi.

Bu oruçların bir kısmı kamerî ayların on üç, on dört, on beşinde yâni mehtaplı gecelerin gündüzünde tutulan *eyyâm-u bıyd* oruçlarıdır. *Ak Günler*in oruçlarıdır. Daha başka böyle sünnet olan oruçlar vardır.

Veyahut da kişi böyle bir zamanda "Hadi bugün Allah rızası için oruç tutuvereyim!" diye oruç tutar. İşte bu çeşit oruçlar, Allah rızası için farz olmadan tutulmuş oruçlara *tatavvu'* derler. Böyle bir orucun sevabı, şu dünya dolusu altından fazladır, ölçülmez. O kadar kıymetlidir. Geçen hafta da bir *el-hamdü lillâh*'ın fazileti geçmişti hadis-i şerifte; bizim dinimiz böyledir işte. Nasıl sevab

kazanıp cennete gidiyoruz? Allah bol bol mükâfat veriyor. Bir *el-hamdü lillâh* diyoruz, lütfediyor; bir oruç tutuyoruz, cömertlerin cömerdi olarak veriyor. Verdiği zaman üç-beş diye vermiyor, *bi-gayr-i hisâb*, çok bol verdiğinden, böyle çok ecirler kazanıyor insan.

Orucun kıymeti çok fazladır. Orucun bir ahlâki, nefsi terbiye edici, terbiyevî tarafı vardır. Oruç insana kendi kendisini tutmayı öğretir, kendine hâkim olmasını öğreten, hikmeti o olan; kendisini korumaya, takvaya, sabra alıştıran bir egzersizdir. Nasıl insan sabah akşam jimnastik yapıyor, ağır yük kaldırıyor, indiriyor, koşuyor, bir şeyler yapıyor, alıştırıyor bedenini. Oruç da insanın kendisini istediği şeyleri, istediği zaman, iradesiyle yapmamak şeyine alıştıran çok kıymetli bir ibadet, çok güzel bir ibadettir. Eşi emsâli yoktur.

Eski ümmetlere de Allah'ın emri oruç tutmaktır. Eski ümmetlerde de oruç vardı ama hristiyanlar orucu perhize döndürmüşler. Kırk gün oruç tutun buyurmuş Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Yok, biz elliye çıkartalım da perhiz haline getirelim!" demişler. Bilmem hamursuzlar, bilmem neler; bir şeyleri var, pek iyi bilmiyorum. Perhizle idare ediyorlar, olmaz... Orucun sevabı çoktur.

El-hamdü lillâh, oruç çok şey kazandırır insana. Genç delikanlılara Peygamber Efendimiz orucu tavsiye etmiştir. "Oruç tutun, kendinize hâkim olursunuz, şeytana uymazsınız, nefse uymazsınız." diye. Sonra insanın sıhhat kazanmasına ne güzel faydası olur orucun. Tabii Allah rızası için tutulur oruç da sıhhat de kazandırır insana. Fazla yağlar erir, fazla kilolar gider, mide dinlenir, "Oh! Her gün çalış çalış çalış, haftada bir gün tatil yok mu hani?" hatta şimdi haftada iki gün tatil var. Cumartesi-pazar tatil oluyor, o halde pazartesi-perşembe de oruç lâzım; mide tatili. Yâni midenin istirahatının faydası var. Bunu tavsiye ederiz bak hesaba gelmez şekilde sevabı var, dünyalar dolusu altına bedel, altından fazla.

e. Allah'ın Merhameti

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

لَوْ أَنَّ الْعِبَادَ لَمْ يُذْنِبُوا ، لَخَلَقَ اللهُ خَلْقًا يُذْنِبُونَ ، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُونَ ،

ثُمَّ يَغْفِرُ لَهُمْ ، وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (ك. عن ابن عمرو)

RE. 356/6 (*Lev enne'l-ibâde lem yüznibû, le haleka'llàhu halkan, yüznibûne sümme yağfiru lehüm, ve hüve'l-gafûru'r-rahîm.*)

Bak şu hadis-i şerife... Şimdi nasıl heveslendirecek, bizi sevindirecek, ferahlatacak. Sırtımızdan bir yük kaldıracak. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki; anamız, babamız, canımız fedâ olasıca Rasûlüllah Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev enne'l-ibâde lem yüznibû*) "Eğer kullar hiç günah işlemeselerdi... Mâsum, günahsız, hatasız, melek gibi böyle pırıl pırıl olsalardı, hiç günah işlemeselerdi; (*lehaleka'llàhu halkan yüznibûne*) Allah gene günah işleyen kullar yaratırdı." Allah Allah, neden yaratırmış? (*Sümme yağfiru lehüm*) "Sonra da onları affederdi; (*ve hüve'l-gafûru'r-rahîm*) çünkü o çok mağfiret edicidir, çok merhametlidir, çok rahmet sahibidir."

Mağfiretinin yeri nereye gidecek? Mağfireti de bir muhatap bulacak, bir tatbik yeri olacak; onun için bu hadis-i şeriften çıkan ders nedir? Günah işlemişseniz öyle kendi kendinizi perişan edip, "Öldüm, bittim, mahvoldum. Artık bir daha benim iki yakam bir araya gelmez; dünyam, ahiretim yıkıldı..." filan gibi bir duyguya

---

[177] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.274, no:7623; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.123, no:1454; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.28, no:80; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.378, no:2449; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.360, no:5086; Ebû Ya'lâ, *Mu'cem*, c.I, s.95, no:91; Taberânî, *Dua*, c.I, s.508, no:1799; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.216, no:10225; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.84, no:18921.

kapılmayın, ümitsizliğe düşmeyin!

Hem ümitsizlik İslâm'da yasaktır, hem de günahtır, hem de haramdır. Hem de ileride bir hadis-i şerif gelecek, orada nasıl tenkit ediyor ümitsizliğe düşenleri...

Ayet-i kerîmede de Allah-u Teàlâ Hazretleri:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ، لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ،

إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrafû alâ enfüsehüm*) "Nefsine zulmetmiş, günah işlemiş, günaha bulaşmış kullara söyle ey Rasûlüm: (*Lâ taknetù min rahmeti'llàh*) 'Ey günahkârlar, Allah'ın rahmetinden ümîdinizi kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) Şüphesiz ki o çok bağışlayan, çok esirgeyendir.'" (Zümer, 39/53) diye bildiriyor Peygamber Efendimiz'e.

Öyle şey olur mu, Allah'ın rahmetinden ümit kesilir mi? Allah Gafûr ve Rahîm'dir. Hem mağfireti çok, hem rahmeti çok... Hiç ümit kesilir mi, ümit kesmek yok!

"—E, günahım çok!"

Dağlardan, dünyalardan, semalardan çok olsa günahın; Allah'ın rahmetinden de büyük mü? Mukayese mi edeceksin, ölçüp biçecek misin, ölçebilir misin onunla? Allah'ın rahmetinden, mağfiretinden de çok mu senin günahın? Olamaz... Allah onun için afv u mağfiret eder.

Pişmanlık duy, gözyaşı dök, Allah'a yönel, tevbe ve istiğfar et; gönlün rahat etsin, hiç merak etme.

(*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîa*) "Günahların hepsini affeder Allah..."

Hem günahların affı için Allah-u Teàlâ Hazretleri vesileler ihsan eylemiş. Şu abdestler günahların affına vesiledir, şu namazlar günahların affına vesiledir, şu cumalar günahların

affına vesiledir, şu haclar, umreler günahların affına vesiledir. Daha geçen gün okuduk: “Bir insan hacca niyet edip de yola çıktığı zaman; üç günlük yol gitti mi, anasından doğduğu günkü gibi günahlardan sıyrılır çıkar.”

Aman hacca gitmemiş kimseler varsa hazır olun. Vazifenizi yapın; üç günlük yola gitti mi otobüs, İstanbul’dan çıktı, hadi Ankara, hadi Ashab-ı Kehf, hadi Adana… Tamam; anasından doğduğu gün gibi pırıl pırıl... Hiç günahı kalmaz, öyle va’d etmiş, öyle bildiriyor Peygamber SAS Hazretleri.

Demek ki günahtan ümitsizliğe düşmek yok İslâm’da. Birisi de şimdi kalkar da:

“—Hocam madem Allah bu kadar affediciymiş; o halde ben de yarın, tamam… Günah yapmaya gidiyorum, Allah’a ısmarladık!” derse?

Olmaz… Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin ahkâmı öyle oyuna gelmez. Yâni kahrı da çok perişandır. Azabı da çok elimdir. Hiç oyuna gelmez. Allah-u Teàlâ Hazretleri boynu bükük kulu sever, mahzun kulu sever, edebli kulu sever, haddi bilen kulu sever, mütevâzı kulunu sever; öyle şarlatanı sevmez. Hokkabazlık mı İslâm? O zaman çok büyük felâkete uğrar insan. Bir edepsizlikten dünya ve ahiretin hayırlarını kaybeden çok insan vardır, bir edepsizlikten, terbiyesizlik, küstahlıktan…

Şeytan niye bu kadar mel’un oldu, bu hale düştü? Hz. Âdem’e secde etmedi, kendisini tevazua alıştıramadı. Bak, bir kibirden:

أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (الأعراف:١٢)

(*Ene hayrun minhu halaktenî mi’n-nârin ve halaktehû min tîn.*) “Ben ondan daha hayırlıyım yâ Rabbi, çünkü beni ateşten yarattın, onu topraktan yarattın!” (A’raf 7/12) dedi. Sen misin kibreden, bak ahirete kadar ve ahirette de ebediyyen azap…

Onun için, edep çok önemlidir. Edep ve terbiye çok önemlidir; edepsizlik de insanın başına çok felâketler getirir. Yâni hadisleri

tersten anlamayalım, doğru düzgün mânâsıyla anlamalı insan.

e. Kur'an-ı Kerim'in Tesiri

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[178]

لَوْ أَنَّ رَجُلاً مُوقِنًا قَرَأَهَا عَلَى جَبَلٍ، لَزَالَ . يَعْنِي: أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا ، وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ (حل. عن ابن مسعود) إِلَى آخِرِ السُّورَةِ

RE. 356/7 (*Lev enne racülen mûkınen kareahâ alâ cebelin, lezâle.*) *Allah-u Ekber!* (*Ya'ni: Efehasibtüm ennemâ halaknâküm abesen, ve enneküm ileynâ lâ turceùn.*)

Bu da bizi titreten bir hadis-i şerif. Geçen hafta da demiştim ki, hadis-i şerifler bir müjdeli geliyor, bir de arkasından ikazlı geliyor. Bak bu sefer de bir müjde geldi, bir de arkasından Allah-u Teàlâ Hazretleri, dengeli dengeli, kullar doğru yolda yürüsünler, bir tarafa meyledip de yıkılmasınlar diye nasibimiz bu hadis-i şerif bu sefer. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Enne racülen mûkınen kareahâ*) "Eğer yakîn sahibi bir adam Allah'a imanı tam olan, kalbi imanla dopdolu olan, yakîn sahibi bir insan okusa onu..." Nerede? (*Alâ cebelin*) "Bir dağın üzerinde okusa, (*lezâle*) o dağ yok olurdu, erir giderdi."

Neymiş bu okuduğu zaman dağın yok olacağı şey? (*Ya'ni: Efehasibtüm ennemâ halaknâküm abesen, ve enneküm ileynâ lâ*

---

[178] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.458, no:5045; Taberânî, *Dua*, c.I, s.331, no:1081; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.II, s.311, no:526; İbn-i Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle*, c.III, s.214, no:630; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.312, no:6754; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XIV, s.40; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.589, no:2682; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.198, no:8469; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.95, no:18950.

türceùn) Şu ayet-i kerime, şimdi izahını yapacağım. "Şu ayet-i kerimeyi eğer kalbi iman ile dolu insan, bir dağın üzerinde okusa; o dağ muhakkak zâil olurdu, yok olurdu; dayanamazdı bu ayet-i kerimenin tehditine, şiddetine, ağırlığına dayanamazdı; dağ yerinden yok olurdu."

Olmuş mu böyle şey? Mûsâ AS tur dağına çıktığı zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri ne yaptı dağı:

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا

(الأعراف:١٤٣)

(*Felemmâ tecellâ rabbuhû li'l-cebeli cealehû dekken ve harra mûsâ saikà.*) "Rabbi o dağa tecelli edince, onu paramparça etti. Dağ parça parça oldu. Musa da baygın düştü." (A'raf, 7/143)

Biz insanlar çok katı kalpliyiz, biz çok gàfiliz. Yoksa Allah'ın kuşları, atları, böcekleri, çiçekleri, Allah'ın azabı geleceği zaman tir tir titrerler. Biz kaba-saba mahlûklar, hiç haberimiz yok; dolaşır dururuz, Allah'a isyan eder eder, Allah'ın ahkâmına karşı gelir gelir, yürür gideriz. Bizden daha kaba-saba mahlûk olmaz. Ahsen-i takvîm üzere yaratılmış, fakat esfel-i sâfilîne indirilmiş bazısı.

Neymiş bu böyle dağları yerinden oynatan, yok eden ayet-i kerime? Mânâsını okuyalım:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ

(المؤمنون:١١٥)

(*Efehasibtum*) "Ey insanoğulları, siz sandınız mı ki (*ennemâ halaknâkum abesen*) biz sizleri abes yere yarattık, boşu boşuna yarattık, hiç bir gaye olmadan yarattık? Abes, boş, mânâsız, anlamsız, sebepsiz, gâyesiz yarattık? (*Ve ennekürn ileynâ lâ turceùn*) Siz bize sonunda dönüp gelmeyeceksiniz mi

sanıyorsunuz? Boşuna yaratıldınız da hiç Allah'a gitmeyecek mi sanıyorsunuz kendinizi? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkmayacağınızı mı sanıyorsunuz?" (Mü'minûn, 23/115)

İşte bu ayet-i kerime, bizim kuzu kuzu dinlediğimiz ayet-i kerime, inançlı bir insan tarafından bir dağın üzerinde okunsaydı, o dağ zâil olurdu, yok olurdu diyor Peygamber Efendimiz. Ne demek bu? Şu demek ki:

"—Biz sizi boş yere yaratmadık, bu hayatın, bu ölümün bir gâyesi var. Bu yaşayıştan bir maksat var. Bizim sizi bu dünyaya göndermemiz bir sebebe dayanıyor. Biz sizden bir şeyler istiyoruz, bir şeyler bekliyoruz, vazifeniz var. Bize döneceksiniz, huzurumuza geleceksiniz."

İster kös kös, ister seve seve... İster çırpına çırpına, ister sürüklene sürüklene, ister koşa koşa, seve seve... Nasıl olsa, ne suretle olursa olsun... *Hâh me hâh* derler eskiler, yâni ister istemez gideceksin.

Ne yapıyor insanoğlu, çırpınıyor çırpınıyor da... Evler yapıyor, köşkler yapıyor, doktorlara gidiyor; İsviçreler, ilaçlar, ameliyatlar... Ne oluyor, çırpın çırpın; sonunda yine dönüp gidiyoruz ona. Sonunda hepimiz ona gideceğiz, hepimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne döneceğiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacağız, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda hesap vereceğiz. Her yaptığımızdan, her şeyi bilen Allah'ın huzurunda hesap vereceğiz.

İlâ âhiri's-sûre demiş, surenin sonuna kadar bu ayet-i kerimeler okunsa dağ zâil olurdu diye... Onları da okuyuverelim:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لاَ تُرْجَعُونَ

(المؤمنون:١١٥)

(*Efehasibtum ennemâ halaknâkum abesen ve enneküm ileynâ lâ turceùn*) "Ey insanoğulları bizim sizi boş yere, abes olarak yarattığımızı ve bize dönmeyeceğinizi mi sandınız?" (Mü'minûn, 23/115)

فَتَعَالَى اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

(المؤمنون:١١٦)

(*Feteàla'llàhu'l-meliku'l-hakk*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri *melik*tir, hakiki hâkimdir, hükümdardır, *haktır* ve çok yücedir, sizin zanlarınızdan, tahminlerinizden, idrâkinizden çok yüksektir Allah-u Teàlâ Hazretleri. Sizin aklınız almıyor, işin farkında değilsiniz; ama Allah-u Teàlâ Hazretleri çok yücedir. (*Lâ ilâhe illâ hû*) Ondan başka ilah yoktur, sadece o vardır. (*Rabbü'l-arşi'l-kerîm*) Arş-ı âlâ'nın sâhibidir. Şu semaları, yerleri kuşatan; kürsinin yanında bir zerre gibi, bir küçücük tane gibi kaldığı arşın sahibidir. Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle azamet sahibidir ve kerem sahibidir." (Mü'minûn, 23/116)

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللهِ إِلَهًا آخَرَ لاَ بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

إِنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ (المؤمنون:١١٧)

(*Ve men yed'u maa'llàhi ilâhen âhara*) "Her kim Allah ile birlikte başka bir ilâha, başka bir tanrıya taparsa, (*lâ burhâne lehû bihî*) onların o hususta hiç bir delilleri de yoktur.

"—Niye öküze taptın ey Mısırlı! Söyle bakalım, öküze tapılır mı?"

Hiç bir delil yok, niye tapsın. Zavallı, kocabaş bir hayvan... Öküze tapılır mı?

"—Niye şu Zeus'a taptın, Venüs'e taptın; niye şu yıldıza taptın, niye aya, güneşe taptın?"

Hiç bir delilleri yoktur. "Kim böyle yaparsa, (*fe innemâ hisâbuhû inde rabbihî*) o kimsenin hesabı ancak Rabbinin nezdindedir. (*İnnehû lâ yüflihu'l-kâfirûn*) Şurası muhakkak ki kâfirler hiç iflah olmayacaklar." (Mü'minûn, 23/117)

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (المؤمنون:١١٨)

(*Ve kul*) “Binâen aleyh, ey benim Rasûlüm de ki; sen de ve sana uyan müslümanlar da desinler ki: (*Rabbi’ğfir*) Ey mevlâm, beni mağfiret eyle, (*ve’rham*) bana merhamet eyle, rahmet eyle! (*Ve ente hayru’r-râhimîn*) Sen rahmet edicilerin, merhametlilerin en merhametlisisin!” (Mü’minûn, 23/118)

“Aman yâ Rabbi, madem iş bu kadar dehşetliymiş, sen bana merhamet eyle!” demek yâni.

İşte bu ayet-i kerimeler… Biz bunları böyle okuruz. Hatim indirip de sevabını bağışlıyoruz ya, böyle ayetler geçer gider bizim gözümüzün önünden de, bizim haberimiz yok! Biz böyle müslümanlarız işte, Yirminci Yüzyıl’ın müslümanları… Ne Arapça biliriz, ne Rabca biliriz, ne Kur’anca biliriz, ne meal okuruz, ne tefsir okuruz, ne hadis okuruz… Bunlar bizim gözümüzün önünden geçer gider, geçer gider; “Hatmettik, Kur’an-ı Kerîm’i bitirdik.” diye seviniriz.

Güzeldir hakîkaten, bir hatim eder insan, ecir kazanır. Seviyor Kur’an-ı Kerîm’i ama bak mânâları bu! Bu mânâyı bilecek insan, gönlüne yerleştirecek, öyle müslüman olacak.

Öyle müslüman olsa bu dışarıdakiler böyle hareket mi eder? Şu etrafındaki insanlara bak, şu gafillere, şu cahillere bak etrafındaki. Düşün, al gazeteyi eline baş haberinden son haberine kadar bir incele bakalım. Hep cahillik, serâpâ…

إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً (الأحزاب:٧٢)

(*İnnehû kâne zalûmen cehûlâ*) [Doğrusu o çok zalim, çok cahildir.](Ahzâb, 33/72)

“—Ama hocam, İngiltere’de tahsil yapmış, Amerika’da okumuş, profesör olmuş, ağa olmuş, paşa olmuş…”

Mühim olan bu gerçekleri bilmek. Bu gerçeklerin karşısında, altında dağlar dayanamıyor, dağlar, o kaya taşlar, ulu ulu dağlar

dayanamıyor; mahvolur, erir gider, kaybolurdu diyor. İşte bize böyle hitaplar, gözümüzün önünde söyleniyor da söylenmemiş gibi geçip gidiyoruz biz. Öyle müslümanlarız... Bir de kendimizi müslüman sanıyoruz, ehl-i Kur'an sanıyoruz, Kur'an okuduk diyoruz. Gerçek müslümanlık ayet-i kerimelerin mânâsını bilmekle olacak. Gerçek müslümanlık ayet-i kerimelerin mânâsını hayatımıza intibak ettirmekle, tatbik etmekle olacak. Biz bu ayet-i kerimeyi şuurumuz pırıl pırıl, ışıl ışıl zihnimize yerleştireceğiz, bu ayetlerin idraki içinde adımımızı atacağız. Sözümüzü verirken öyle vereceğiz, alış-verişimizi öyle yapacağız. Şahitliğimizi öyle yapacağız. Hâkimliğimizi öyle yapacağız.

Geçen gün bir arkadaş anlatıyor: Bir grup halinde hâkimin önüne çıktık diyor. Tam karar safhası, hâkim bir işaret yapıyor bize diyor. Yâni ne demekse, o işaret anlayanlar affolacak, bir çaresi bulunacak.

Olmaz... Bu ayet-i kerimenin idraki içinde hükmedeceksin. Bir gün Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacaksın. Boş yere yaratılmadın. Abes yere mi yaratıldın sanıyorsun sen kendini? Bu dünya, tamam; ondan sonra iş bitti... Öyle değil o idrak altında yaşayacağız, yürüyeceğiz, alacağız, vereceğiz, hayır yapacağız, namaz kılacağız; o idrak ile. Bu ayet-i kerimeyi okurken eriye eriye namazı kılacağız. O zaman gerçek müslüman oluruz.

Bizim bu halimizi ashab-ı kirâm, evliyâullah görseler; bizi sopayla kovalarlar... "Heyt! Ne biçim müslümansınız siz!" diye sopayla kışalarlar bizi.

f. Korunmak İçin Dua

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[179]

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا ، أَوْ نَزَلَ مَنْزِلاً ، فَوَضَعَ مَتَاعَهُ خَطَّ

[179] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.718, no:17553; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XVIII, s.80, no:18908.

حَوْلَهُ خَطًّا ، ثُمَّ قَالَ : اَللهُ رَبِّي ، لاَ شَرِيكَ لَهُ ؛ حُفِظَ مَتَاعُهُ

(أبو الشيخ عن عثمان)

RE. 356/8 (*Lev enne ehadeküm izâ erâde seferen, ev nezele menzilen, fevadaa metâahû, hatta havlehû hattan, sümme kàle: Allàhu rabbî, lâ şerîke lehû; hufıza metâuhû.*)

Bak ne kadar kolay bir dua, Peygamber Efendimiz öğretiyor. Buyuruyor ki:

(*Lev enne ehadeküm izâ erâde seferen*) "Sizden biriniz eğer yolculuk istediği zaman, (*ev nezele menzilen*) veyahut konaklamak için bir konağa indiği zaman veyahut bir eve, bir otele indiği zaman, (*fevadaa metâahû*) ve eşyasını konakladığı yere koyduğu zaman, (*hatta havlehû hattan*) etrafına bir çizgi çekse, (*sümme kàle*) ondan sonra da dese ki: (*Allàhu rabbî*) 'Allah benim rabbimdir, (*lâ şerîke lehû*) onun şeriki nazîri yoktur.' Dese; (*hufıza metâuhû*) malı mahfuz kalır, kimse çalamaz."

Rahmetli anacığım anlatırdı: Birisi Âyete'l-Kürsî okumuş, sandığa koymuş kesesini. Ondan sonra hırsız girmiş eve. Sandığı açmış, keseyi görmüş, "Oh, para dolu!" diye sevinmiş hırsız.

Keseyi almış. Geri dönmüş dışarı çıkacak, kapıyı bulamıyor. Dönmüş dolaşmış, dönmüş dolaşmış, dönmüş dolaşmış; odanın kapısı yok... "Allah Allah!" Telaşa düşmüş, keseyi bırakmış, kapatmış sandığı... Ondan sonra dönmüş bakmış, kapı var. Çıkacak dışarıya, "Haa, kapıyı buldum!" demiş. Tekrar dönmüş, tekrar almış keseyi; bakmış gene kapı yok... Anlamış bir başka iş var bu işte, bırakmış keseyi oraya. Tevbe etmiş sonra...

Allah her şeye kadir... Gösteren de Allah, göstermeyen de Allah! Uyutur, kalır. Hani ona belki aklın ermez, "Nasıl kapıyı bulamıyor?" falan... Uyur, kalır orada. Derman vermez, felç gelir. Her şeye kadir Allah-u Teàlâ Hazretleri... Yâni, uzak bir ihtimal gibi gelmesin sana...

g. Üç Kötü Haslet

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki[180]

لَوْ أَنَّ عَبْداً مِنْ عِبَادِ اللهِ ، قَدِمَ عَلَى اللهِ ، بِعَمَلِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِينَ ، مِنْ أَنْوَاعِ الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ، لَمْ يَزِنْ ذٰلِكَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ عِنْدَ اللهِ مَعَ ثَلَاثِ خِصَالٍ: مَعَ الْعُجْبِ ، وَأَذَى الْمُؤْمِنِينَ ، وَالْقُنُوطِ مِنْ رَحْمَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمي عن أبي الدرداء ، وفيه عمرو بن بكر السكسكي واه)

RE. 356/9 (*Lev enne abden min ibâdi'llâhi, kadime ale'llàhi bi-ameli ehle's-semâvâti ve'l-aradîne min envâi'l-birri ve't-takvâ, lem yezin miskàle zerretin mea selâsi hısâlin mea'l-ucubi, ve eze'l-mü'minîne, ve'l-kunûti min rahmeti'llâhi azze ve celle.*)

İşte bu hadis-i şerifti, demin söylemek istediğim hadis-i şeriflerden birisi. Ebû'd-Derdâ RA'den rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lev enne abden min ibâdi'llâhi*) "Eğer Allah'ın kullarından bir kul, (*kadime ale'llâhi*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna gelse, (*bi-ameli ehle's-semâvâti ve'l-aradîne*) yer ve gök ehlinin amellerinin sevabı kadar çok sevapla gelse..."

Yâni namaz kılmış, oruç tutmuş, sadaka vermiş filan gibi çok sevab işlemiş. Ne kadar? Bütün dünyadaki insanlar ve bütün gökteki melekler kadar çok hayr u hasenât işlemiş; bu kadar büyük sevapla geldi hesap yerine, mahkeme-i kübrâya (*min envâi'l-birri ve't-takvâ*) "Çeşitli iyilikler ve takvalar, günahlardan

---

[180] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.364, no:5102; Ebü'd-Derdâ RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.61, no:43941; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.98, no:18958.

sakınmalarla ilgili kazanılmış bunca sevab ile geldi; (*lem yezin miskàle zerretin*) bir zerre kadar değmez, tutmaz, kıymeti yok bu yaptığı işlerin; (*mea selâsi hısâlin*) şu üç vasıf üzerinde varsa… Şu üç vasıf onun üzerinde varken göklerin ve yerin ehlinin amelleriyle hesap yerine bir kul gelse; bir miskal ağırlığınca bir ağırlık tutmaz, bir kıymet ifade etmez.”

Demek ki, çok kötü üç tane huy var. Onlarla yapılan ameller fayda etmiyor. Neymiş, onları okuyalım: Bir; (*mea'l-ucubi*) birisi, “Kendini beğenmişlikle…” *Ucüb* demek, *acibe* hayrân olmak demek. İnsan kendisine hayran...

“—Yâhu ben neyim…”

Vardır ya öyle aynaya geçer, bakar, kurulur falan… Giydiği elbiseden, mevkiinden, makamından, rütbesinden, şânından dolayı falan… Böyle tepeden bakar herkese… *Ücub*; insanın kendi kendisini beğenmesi, hayran kalması.

“—Yâhu ben ne iyi adamım be! Ne kadar yüksek insanım, ne kadar kıymetliyim. Dünyada acaba benim eşim var mı?

“—Yok! Asla! Olur mu? Bir tanesin sen, tek, bir tane, hiç eşin yok!”

Öyle demiş birisi arkadaşına, gitmişler de:

“—Türkiye'de kaç tane benim gibi adam var?” demiş.

Yâhu sen şu Türkiye'deki insanları yabana atma! Biz senelerce önce Ankara'ya gidiyorduk, Hocamız rahmetliyle beraber... Düzce'nin bir köyüne uğradık; köy… Yanımızda bir Arap alimi var, sarıklı, cübbeli; yabancı misafir. Köye oturduk, aşağı mahalleden bir ihtiyar, zayıf adamcağız geldi. Yüzü çilli, çopurlu, yâni çiçek bozuğu. Gözleri çapaklı, hasta… Dışından baksan beş para vermezsin yâni. Öyle bir köyde, aşağı mahalleden bir zayıf insancağız geldi. Sözünü dinlemek istemezsin, dış görünüşüne baksan… Açtı ağzını, fasîh Arapçayla tıkır tıkır o Arap'la başladı konuşmaya ilmî mevzuları.

“—Yâhu Düzce'nin bir köyünde ne arıyor böyle bir âlim?”

Belli olmaz işte bak, ötekisinden çok daha yüksek. Nerelerde

okumuş meğerse, neler biliyormuş; ama ihtiyarlamış, bir kenarda kalmış… İşte, öyle…

Hiç şey olur mu, Türkiye'yi sen bilmiyorsun ki? Türkiye'de Allah'ın nice kulları vardır.

Benim bir arkadaşım var, bir köylü. Allah bir zekâ vermiş, bir hafıza vermiş emsali yok zekâsının. Dil kurumuna mektup yazmış "Bana kitap gönderin!" diye. Çuvalla kitap göndermişler, hepsi kafasında... Hepsi sayfa sayfa kafasında... Ne bilgi varsa hepsi kafasında adamın! Ne söylersem biliyor, ezbere…

Bir başka adam var bizim memlekete yakın bir yerde. Gittim ben:

"—Ooo, hoş geldiniz Es'ad Bey!" dedi, adımı söyledi.

Ben ilk defa görüyor gibiyim, tanımıyorum yâni. Yüzüne baktım şöyle çekine çekine; adam bana adımla hitab etti. Benim tanımadığımı anlayınca, dedi ki:

"—Sizinle bin dokuz yüz bilmem kaç senesinin, temmuz ayının, bilmem kaçında Konya'da Mevlânâ türbesinin önünde karşılaşmıştık, yanınızda da filanca filanca filanca vardı, hatırladınız mı?" dedi.

Ayıyla, günüyle söylüyor adam. Ben ne zaman oraya gittiğimi söyleyemem; hala söyleyemem, gene ben unutmuşum, o öyle adıyla söylüyor.

Ziraat Fakültesi profesörlerinden birisi, babası o beldenin kabristanında yatıyormuş. Seneler senesi gitmemiş, sonra gidince o memlekete, gitmiş, mezarlıkta babasının kabrinin başında biraz bir şey okuyacak. Hani babasına sevgisinden dolayı… Mezarı aramış; ama bulamamış. Seneler geçmiş çünkü. Babasının kabrini bulamamış. Çok aramış, çok mahcup olmuş, çok üzülmüş. "Ne yapacağım şimdi?" diye. Demişler ki:

"—Filanca hocaya git, o bilir!"

Gelmişler bizim hocaya sormuş kendisi:

"—Ya hu benim babamın kabrini bulamadım!" filan deyince,

"—Haa, senin baban 1942'nin, bilmem hangi ayının, bilmem

hangi gününde ölmüştü. Bilmem hangi taraftaki filanca servinin yanındaki filanca kabirdir…” diye oturduğu yerden söylemiş.

Gitmişler, bulmuşlar kabri.

E Allah’ın böyle kulları var; sen ne oluyorsun, dur bakalım! Nesin yâni sen? Öyle övünenler, öyle acayip insanlar var ki yanına yanaşılmaz. Böyle bir kravat taktı mı, bir ütülü pantolon giydi mi; Allah saklasın yâni, yanına yaklaşılmaz. Filanca yerde tahsil görmüş, Amerika’ya da gitmiş; maşâallah, iyi… Amerika’yı da görmüş falan, artık yanına yaklaşılmıyor. Ötekisi tahsilsiz kul...

Benim hocam Prof. Necati Lugal beyin bir arkadaşı vardı: Hafız Yusuf Efendi. Kuyumculuk yapmış, onu yapmış, bunu yapmış; ufacık, tefecik bir adamcağız. Benim hocam profesör… O da esnaftan arta kalma bir ihtiyar. Bir manav dükkânında yatıyordu. Yâni kimse bilmez, manav dükkânında yatıyor. Meyve satmıyor da, öyle bir dükkân. Köşede yatıyor; ama İran edebiyatından, Türk edebiyatından, Arap edebiyatından ne sorarsan söylüyor. Hepsi ezberinde; lügatı ezberlemiş, divanları ezberlemiş, şairleri ezberlemiş... Fuzûlî’nin divanı ezberinde, falanca ezberinde, Hâfız-ı Şîrâzî ezberinde, Şeyh Sâdî ezberinde… Ufacık adam, neresine sığmış bu kadar bilgi? Allah’ın bir harikası…

Benim askerlik yaptığım zamanda bizim bölükte, birlikte, takımda bir ufacık tefecik bir çocuk vardı. Şöyle kulak veriverdim: 1957 senesinde, Brezilya ile Macaristan arasında Barcelona’da yapılan maçın 57. dakikasında golü filanca atmıştı, bilmem ne yapmıştı… Böyle konuşuyor, Yâni hepsi ezberinde...

“—Peki, 1962 olimpiyatlarında filanca yerde ne oldu?” diyorlar; tıkır tıkır onu da söylüyor.

“—Bilmem nerede ne oldu? O takımı say!”

Söylüyor…

“—Golleri kim attı?”

Söylüyor. Şu kadarcık bir adam… Dedim ki yâ Rabbi, şu bilgiyi, şu kafayı bu çocukcağız bir hayra sarf etseydi, bu topun

peşinde harcamasaydı; büyük bir alim olurdu. Ya atom alimi olurdu, ya fizikçi olurdu; allâme bir şey olurdu yâni, zehir zemberek bir şey.

Bir başka arkadaşın evine gittik [İsmâil Turan Hoca]; mühendis, Teknik Üniversite'den altı tane meşhur hadis kitabını bitirmeden çıkmamış. Ben dedim ki:

"—Birisi var, Kur'an-ı Kerîm'i seksen günde ezberlemiş…"

Başını salladı:

"—Bendenize de bir aydan kısa zamanda nasib oldu!" dedi.

Kur'an-ı Kerim'in hıfzı, bir aydan kısa zamanda nasib olmuş. Lisede Fransızca hocasına kızmış, Fransızca lügatı ezberlemiş. Derste biraz çatışmışlar, kızmış hocaya; Fransızca Petit Larousse lügatını ezberlemiş. Böyle bir insan…

Altı hadis kitabını ki, buradan duvara kadar sürecek ciltlerle o kadar kitabı bitirmiş. Kur'an-ı Kerîm'i ezberlemiş; mühendis…

Yazmış bir resmî evrakın altına: *El-mühendis el-âlî, el-müfessir, el-muhaddis*… Yâni demek istiyor ki; yüksek mühendis ve müfessir ve muhaddis olan filanca… İsim yazmış oraya. Biz de arkadaşlarla, kalabalık, yirmi-yirmi beş kişi evine ziyarete gitmiştik. Dedik ki:

"—Yâhu! Müfessir kime denir, muhaddis kime denir? Ayıp olmamış mı bu lakapları kullanmak!"

Kolay bir şey değil çünkü herkese muhaddis denmez. Şu kadar hadis ezberinde olacak. Herkese müfessir denmez, bir şeyler bilecek. Duydu sözleri, bir taraftan içeriye meyve getiriyor, çay getiriyor, götürüyor falan… Böyle gözlüğü var. Yanımıza kadar geldi, bizim üstümüze eğildi.

"—Şu anda yüz bin hadis-i şeriften senedleriyle imtihana hazırım!" dedi. İşte şu kulaklarımla ben duydum.

"—Peygamber Efendimiz'in bu hadis-i şeriflerinden yüz bin tanesini, hem de rivayet zincirleriyle beraber hepsini tıkır tıkır söylemek üzere imtihana şu anda hazırım!" dedi.

Hiç duydunuz mu böyle bir insan? Bak ben adını da söylerim,

adresini de söylerim isterseniz. Böyle Allah'ın nice kulları varken, sen nasıl övünürsün? Kim oluyorsun sen?

Onun için *ucüb* güzel bir şey değil. El elden üstündür, Allah'ın nice kulları vardır.

Kore'de bizim böyle erlerimizden bir tanesi üşüyormuş, büzülmüş; elbisesi de bol, bir iki numara büyük mü verdiler, ne yaptılar… Ufacık, tefecik; büzülmüş titriyor. Hava da soğuk… Amerika'nın taekwondo, judo şampiyonu; orada Amerikalılarla beraber harp ettik ya;

"—Yâhu ne o, üşüyor musun?" falan demiş, ensesinden çektirtmiş.

"—Yâhu dokunma bana!" demiş.

"—Yâhu bu havada üşünür mü?" filan diye biraz daha takılınca, o şampiyona dönmüş, bir girişmiş bizi o ufak-tefek Mehmetçik… Küt, adam kendisini yerde bulmuş. Kalkmış, küt yine yerde bulmuş… Meğer köyünün pehlivanıymış… Ufacık, tefecik ama öyleymiş.

Kibir yok, ucûb yok; bir… İkincisi: (*Ve eze'l-mü'minîn*) "Mü'minleri ezâlandırmış insan." Bu da dünyanın ameliyle gelse kıymeti yok. Mü'minleri ezâlandırmayacak.

Ezâ nasıl olur? Elle olur, dille olur, hakaretle olur, başına çorap örmekle olur, iş çıkarmakla olur; mü'minleri ezâlandırıyor, üzüyor, canını sıkıyor, mahzun ediyor. Hah, mü'minler Allah'ın veli kullarıdır.

"—Hocam, hepsi veli mi?"

Hepsi…

اللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا (البقرة:٢٥٧)

(*Allàhu veliyyü'l-lezîne âmenû*) [Allah iman edenlerin velîsidir, dostudur.] (Bakara, 2/257) Allah mü'minlerin velisidir, mü'minler Allah'ın velisidir. Öyledir o… Hepsinde bir *velâyet-i âmme* vardır,

umûmi bir velîlik vardır bütün mü'minlerde...

Allah'ın velî kullarını hor görmeye gelmez, Allah intikam alır. Sevdiği kulu ezdin diye intikam alır ve öyle ezâ cefâ eden kimse ahirete dağlar kadar, semâlar, yerler kadar sevapla gelse; fayda vermez.

Bundan çıkan netice nedir? Mü'minleri de üzmeyeceğiz, ezâlandırmayacağız. Dikkat edelim komşumuz ezâlanmasın, ahbâbımız ezâlanmasın. Yâni kimseye bir ezâmız, cefâmız olmasın; herkese hayrımız dokunsun da şerrimiz gitmesin. Sabrediverelim ama üzmeyelim kimseyi…

Üçüncüsü enteresan, demin söylediğim şey:

(*Ve'l-kunûti min rahmeti'llâhi azze ve celle*) "Allah'ın rahmetinden ümit kesmek!" Kesemezsin işte, öyle… Allah'ın rahmetinden ümit kesemezsin, yasak. Allah'ın rahmetinden ümit kesemezsin. Allah affeder; ümit kesmek yok, çalış, çabala, korkma, merak etme…

Evliyâullahtan bir zât varmış, talebesi, müridi de evliyâullahtanmış. Bakmış hocasının adı Arş-ı A'lâ'da, Levh-i Mahfûz'da cehennemlikler arasında yazılı.

Utana sıkıla:

"—Efendim, ben keşfimde gördüm ki isminiz ehl-i cehennem isimleri arasında yazılı!" filan diye, böyle utana sıkıla anlatmış.

"—Evlâdım, ben onu senelerdir görüyorum öyle!" demiş. "Ben Allah'a cennet için, cehennem için ibadet etmiyorum ki… Kuluyum, ibadet edeceğim. Dilerse sever, cennetine sokar, dilerse azap eder; kendisi bilir. Ben ona cennet için, cehennem için ibadet etmiyorum ki. Emretmiş, vazifem; Allah'a kulluk edeceğim. Ben onu senelerdir görüyorum! Üzme canını!" demiş.

O anda bakmışlar, yazı değişmiş. O anda değişmiş orada yazı.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi rahmetine gark eylesin!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

16. 01. 1983 - İskenderpaşa Camii

18. AMELLER NİYETLERE GÖREDİR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-àhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ أَنَّ رَجُلاً صَامَ نَهَارَهُ وَقَامَ لَيْلَهُ ، حَشَرَهُ اللهُ عَلٰى نِيَّتِهِ ؛ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 356/10 (*Lev enne racülen sàme nehârehû ve kàme ley lehû, haşerahu'llàhu alâ niyyetihî; immâ ile'l-cenneti, ve immâ ile'n-nâr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Çok aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, lütfu, bereketi, cümlemizin üzerine olsun!

Efendimiz, başımızın tâcı, Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin mübarek sözlerinden bir miktarını burada okuyup, mânâsını sizlere izâh edeceğiz...

Bu izahlara geçmeden önce evvelen ve hâssaten Peygamberimiz Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âlinin, ashâbının ve etbàının ruhları için; ve sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın ve hâssaten ashab-ı kirân *rıdvânu'llàhu teàlâ aleyhim ecmaîn* hazerâtından hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'ye

kadar, bize kadar gelmiş geçmiş bütün sàdât ve meşâyıh-ı turûk-u aliyyemizin ve hulefâsının ve müntesiblerinin ruhları için;

Uzaktan yakından şu soğuk kış gününde şu hadis-i şeriflere şevk duyduğu için, Peygamber Efendimiz'e bağlılığından şu mescide gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete intikàl ve irtihâl etmiş olan cümle yakınlarının ve sevdiklerinin ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun yaşayıp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için; bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif kıraat eyleyip öyle başlayalım; buyurun:

....

a. Niyetin Önemi

Baş tarafta metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri bizlere niyetin ne kadar mühim olduğunu bildiriyor. Şöyle buyuruyor:[181]

لَوْ أَنَّ رَجُلاً صَامَ نَهَارَهُ، وَقَامَ لَيْلَهُ، حَشَرَهُ اللهُ عَلٰى نِيَّتِهِ؛ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 356/10 (*Lev enne racülen sàme nehârehû, ve kàme leylehû*) "Eğer bir adam bütün gününü, cümle günlerini oruçlu geçirse, (*ve kàme leylehû*) bütün gecesini de namaza kâim olsa; yâni bütün gecelerini gece ibadetiyle, namazla geçirse, (*haşerahu'llàhu alâ niyetihî*) Allah-u Teàlâ Hazretleri gene onu, niyeti neyse ona göre haşreder. Ahirette niyetine göre kaldırır onu... (*İmmâ ile'l-cenneti, ve immâ ile'n-nâr*) Sonunda ya cennete götürür, veya cehenneme

---

[181] Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.61, no:1144; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.323, no:984; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.366, no:5111; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.765, no:7267; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.94, no:18947.

götürür; niyetinin cinsine göre...”

Hadis-i şerif bu kadar. “Adam” diyor hadis-i şerifin metninde, (*Lev enne racülen*), *racül* adam demek; ama burada adam; biz de hani bazen kullanırız, kişi mânâsına. Kadın olsa böyle değil mi? Kadın için de niyet önemli... Akıl ve şuur bakımından tam olan her insanın durumu aynı. Kadın, erkek, daha başka bir durumda, ne olursa olsun durum değişmez.

Yâni bu hadis-i şeriften anladığımıza göre, sırf oruç tutmak, sırf geceleyin kalkıp ibadet etmek insanı muhakkak cennete götürür diye bir garantili söz söylemeye gücümüz yok, takatimiz yetmiyor.

“—Falanca adam, ben hep görürdüm, gündüzleri namaz kılardı. Geceleri de bakardım, yatak odasının ışığı hep yanıktı. Perdesinin aralığından da görürdüm, hep namaz kılardı. Muhakkak cennete gidecek!” diyemeyiz, diyemiyoruz.

Hadis-i şerife göre, bir insan bütün günleri oruçlu da olsa, bütün geceleri namaza kàim de olsa, yine niyeti neyse ona göre haşrolacak. Allah niyetine bakacak. O işi yapmaktaki maksadı, niyeti ne, ona bakacak. Niyeti sàlihse, mükâfât; niyeti bozuk ise, fâsit ise ceza… Cehenneme de gidebilir. Yâni, “Oruç tuttuğu halde, namaz kıldığı halde cehenneme de gidebilir.” demek. Çünkü, (*immâ ile’l-cenneti, ve immâ ile’n-nâr*) “Ya cennete, ya cehenneme....” diyor Peygamber Efendimiz.

İşte İslâm dininin en önemli noktalarından birisi dile geldi şimdi: Mühim olan bir işi yapmak değil, o işi hangi niyetle yapmış olduğumuz. İyi niyet ile yapmışsak, Allah’tan sevab umarak, ahiretin kârını düşünerek, iyilik düşünerek yapmışsak; mükâfât var. Amma iyi gibi görünen bir işi, kötü maksatla yapmışsak, kötü bir niyetle yapmışsak, ondan bir kâr yok... Bu makine gibi değil; bir tarafına bir şey koyuyorsun, öbür tarafından muhakkak onu çıkartıyor. Jetonu atıyorsun, makine çalışıyor… O tarzda değil. Şunu verdim, bunu aldım; o tarzda değil. Niyet önemli…

O halde, buradan bize hangi ders çıkıyor? Şu ders çıkıyor ki:

Her işimizi ne niyetle yaptığımızı başında kontrol edelim kendi kendimize.

"—Ben bugün camiye geldim. Niye geldim? Şurada oturdum, niye oturdum? Sabahleyin evden çıkıp gidiyorum dükkâna, niye gidiyorum? Alışveriş yapıyorum, neden yapıyorum?"

Bunların hepsini düşünmek lâzım! Bak, insanın çoluk-çocuğu merde-nâmerde muhtaç olmasın diye onlara bakmak için çalışıp çabalaması; "Onlar kimseye muhtaç olmasın, ben onların rızıklarını temin edeyim!" diye evinden çıkması bir ibadet gibi sevab kazandırır ona… Ama:

"—Ben şu parayı kazanayım, biriktireceğim, biriktireceğim, yığacağım; bu yaz dosdoğru Yunan adalarına… Ege'de deniz var, plaj var, zevk var, safa var, içki var, kumar var…"

Bak o zaman, o çalışmaktan hiç ecir, sevab yok!

Her zaman verdiğimiz misâl:

"—Falanca kimsenin kızı var. Ben namaz kılmıyorum, istesem vermezler. Gideyim şu camiye, o adam hangi namaza ne zaman geliyorsa gözleyeyim. Onun kıldığı yerde, yakın yerde, gözünün önünde kılayım şu namazı... Görsün beni de, 'Vay, ne sofu adam!' desin. 'Aman ne kadar dindar genç!' desin, kızını versin."

Senin o namazların boşa gitti. Çünkü niyet başka.

"—Hocam, bazen niyetler karışık oluyor. İnsan hem iyiliği düşünüyor, hem de böyle fesat bir şeyi de düşünüyor. İkisini bir arada… O zaman ne olacak? Hem dünyayı düşünüyor, hem ahireti düşünüyor; iki tarafı da var bu işin…"

Onun hakkında da, bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bize bilgi vermiş, buyuruyor ki:

"Bir kul Allah için yaptığı bir işe bir başka şahsı ortak koşarsa; yâni, 'Hem Allah'ın rızasını düşünüyorum, hem de filanca efendinin rızasını düşünüyorum!' derse... O zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur ki:

'—Ben ortakların kârdan en müstağnîsiyim, aldırmam kâr gelmese de... Hepsini ortağıma veririm, hepsi onun olsun!' der."

Hadis-i şerifte bu ifadeyle bildirilmiş.



Ne demek? Demek ki insan amelinde, niyetinde bir başkasını ortak olarak düşündü mü, Allah'a bir şey yok; Allah kabul etmiyor onu, hepsi o ortağın oluyor, yâni ameli makbul olmuyor gene. O halde insan bütün amellerini *hàlisan li-vechi'llâh* Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızası için yapacak. O zaman her şey tatlılaşır, güzelleşir. Her şey hoş olur o zaman, her şey güzel olur.

Müslümanlar Peygamber Efendimizle beraber Medine-i Münevvere'ye göçtüler. Mekke-i Mükerreme'de anlayış görmediler, akrabaları, aşireti, kavmi, kabilesi; *Muhammed el-emîn* olduğu halde, emniyetli, güvenilir, asaletli, bir zamanlar kendi devletlerini idare etmiş bir şahsın torunu, Mekke'nin hâkimi, asîl bir aileden geldiği halde, anlayış göstermediler. Mecbur kaldı Peygamber Efendimiz, boynu bükük, gözü yaşlı, hüzünlü bir şekilde Mekke-i Mükerreme'yi terk etti.

Terk ederken de yükseğinden baktı Mekke'ye doğru, dedi ki:

"—Eğer beni zorla çıkartmamış olsalardı, terk edecek değildim ey Mekke!" dedi.

Yâni, seviyordu orayı, ayrılmak istemiyordu; ama ayrıldı, çıktı. O zaman müslümanların da hicret etmesi gerekti. Bütün müslümanlar hicret etmekle vazifeli oldular. Hepsi Medine-i Münevvere'ye koşuştular.

Zaten Peygamber Efendimiz bir geminin kaptanı gibi, herkesi gönderdi de kendisi sonradan gitti. En önce gitmedi, ashabını düşündü, kahramanca, cesurca durdu; vahyi bekledi, Allah'ın emrini bekledi. Bütün ashab-ı kirâm Medine'ye yerleştiler, kavuştular, ondan sonra kendisi gitti; geç gitti yâni.

Buyruluyor ki bir hadis-i şerifte:[182]

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوٰى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللّٰهِ وَ رَسُولِهِ؛ وَ مَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا؛ أَوِ امْرَأَةٍ يُنْكِحُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir. Her

---

182 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1 ve c.VI, s.2461, no:6311; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.763, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819; RE. 136/9.

amel, niyete göre ceza veya mükâfat veya red durumuna uğrar. (*Ve li-külli'mriin mâ nevâ*) Herkes neye niyet etmişse, ona erişir."

(*Femen kânet hicretühû ila'llàhi ve rasûlihî*) "Kimin hicretten, Mekke'yi terk edip Medine'ye gelmekten maksadı Allah'ın emrini tutmak ve Rasûlüllah'a uymak idiyse; (*fehicretühû ila'llâhi ve rasûlihî*) onun hicreti Allah'a ve Rasûlüne yapılmış bir hicrettir, makbul bir hicrettir." Çok sevap alır, büyük mükâfata nâil olur.

(*Ve men kânet hicretühû li-dünyâ yusîbuhâ*) "Kim de kendisine isabet edecek bir dünyalık için, (*evi'mreatin yünkihuhâ*) veya bir kadınla evlenmek için hicret etmişse; (*fehicretühû ilâ mâ hâcera ileyhi.*) onun hicreti o niyet ettiğinedir.."

"—Medine'de iyi iş var, iyi ticaret var; oraya gidersem falanca kimseyle de ortaklık yaparım, şu kadar para kazanırım, zengin olurum. Bu Mekke'de de zaten hayat çekilmez duruma geldi. Burada tarlam yok, bağım yok. Öbür tarafta hurma var!." diye bir dünya hesabı yaptı da hicret ettiyse, veyahut;

"—Medine'de filanca bir kadın var, gider onunla evlenirim. O da zengin, malı-mülkü var, hayatım intizama girer."

Bunları zikrediyor hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz. "Dünyalık için hicret etmişse veyahut bir kadını nikâhlamaya azmederek ondan yapmışsa bu hicreti veyahut bu iki misalin dışında başka sebeplerden yapmışsa, hicreti Allah ve Rasûlü'ne yapılmış hicret değildir." buyuruyor.

"—Ama aynı zahmeti çekti, onlar gibi kumlara battı, çıktı. Güneşin altında terledi, yoruldu, aç susuz kaldı, bîtab düştü…"

Yok! Sevabı yok… Niyete göre...

O halde, niyetimizi pâk edeceğiz, kalbimizi pâk edeceğiz, kalp temiz olacak. Hani kalp temizliğini herkes söylüyor bugün Türkiye'ye, yirminci yüz yılda, *el-hamdü lillâh* kalp temizliğini bilmeyen hiç bir fert yok. Herkes kalp temizliğinden bahsediyor; yalnız bazısı kalp temizliğini istismâr ediyor.

"—Namaz kıl!" diyoruz,

"—Benim kalbim demiz!" diyor.

Yahu dur, yanlış yapıyorsun bu işi. Bu kalp temizliği namaz kılmaktan insanı müstağnî kılmaz. Kalbin temizse, namazı gel kıl o zaman.

"—Örtün!"

"—Kalbim temiz!"

Yahu kalbin temiz olsun, Allah'ın emri diye uyacaksın, Allah'ın emri olduğu için bunu böyle yapacaksın. Her şeyi Allah emrettiği için yapıyoruz.

"—Orucu neden tutuyorsun?"

"—Efendim, fazla kilom var, seksen kilo geliyorum; altmış kiloya inersen iyi olursun dedi doktor, onun için oruç tutuyorum!"

E mübarek ola, kıymeti yok! Sen perhiz yapıyorsun. Allah rızası için tutulur oruç, zayıflamak için oruç tutmak diye bir şey yok kitaplarda. Ama sen oruç tutarsan sıhhat kazanırsın, ayrı; ama orucu "Niyet ettim yâ Rabbi, senin rızan için sünnet olan şu orucu tutmaya…" diye, "Senin rızan için!" diyeceksin.

Namaz da öyle, zekât da öyle, daha başka şeyler…

"—Ben şu zekâtı böyle vereyim herkesin gözü önünde, herkes 'Ne cömert adam!' desin. 'Bak parayı nasıl saçıyor!' filan desin, şöhretleneyim, reklam olsun. Zaten gazeteye de şu kadar reklam parası veriyorum, radyoya da kelimesine şu kadar para ödüyorum. Binâen aleyh bu da bir çeşit reklam olur. Hadi Dâru'ş-Şafaka'ya şu kadar bağışta bulunayım, hadi falanca yere…"

Olmadı işte… Niyet bozuldu, niyet karıştı, niyetin içine kirli bir şeyler karıştı; kıymeti kalmadı. Bu hadis-i şeriflerden o anlaşılıyor. Niyetimizi pâk edeceğiz.

Tasavvuf dediğimiz şey işte bu kalbin amellerini gözlemektir. İnsanın bir âzâlarının amelleri var; el kıpırdıyor, ayak adım atıyor, göz bakıyor, kulak dinliyor, dil söylüyor; bunlar tamam… Bir de bunları söylerken hangi niyetle yapıyor insan, onu gözlemek de tasavvuftur işte. İyi niyetle yapacak.

b. Niyet Bozukluğunun Zararı

Peygamber Efendimiz'in birkaç dehşetli hadis-i şerifini size söyleyeyim, hatırladıklarımdan:[183]

مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلاَتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ، لَمْ يَزْدَدْ مِنَ اللهِ إِلاَّ بُعْدًا (طب. عن ابن عباس)

(*Men lem tenhehû salâtühû ani'l-fahşâi ve'l-münker*) "Bir kimsenin kıldığı namaz, onu günahlardan ve fenâlıklardan alıkoymuyorsa, (*lem yezded mina'llàhi illâ bu'dâ*) ancak onun Allah'tan uzaklığını artırır." Yâni, kıldığı namaz onu Allah'tan uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramaz.

Hadis-i şerif, benim sözüm değil. Böyle buyuruyor Peygamber Efendimiz. Allah'a yaklaştıracak yerde, uzaklaştırıyor.

Ramazan'da şu hadis-i şerifi duymuşsunuzdur:[184]

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ (حم. خز. ع.

[183] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.54, no:11025; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.305, no:509; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.531, no:3557; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.876, no:20083; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1599, no:2602; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.398, no:23826.

[184] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.44, no:75; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

(هب. ق. كر. عن أبي هريرة؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş*) "Nice oruç tutan kimse vardır ki, akşama kârı aç ve susuz kalmaktan ibarettir."

Vah yazık, sabahtan akşama aç kalmış boş yere, su içmemiş, dudağı kavrulmuş; yazık. Sevab yok... Nice oruç tutan vardır ki durumu budur.

Neden? İzahı var, Ramazan gelince inşaallah söyleyeceğiz geniş geniş. Kalbe dikkat edecek, amelin iç tarafına dikkat edecek, içi temiz olacak, bâtını... Şu görünen kısım dış taraf; zâhir. İç tarafı da temiz olacak. Ona dikkat etmek lâzım!

Niyetin önemine delil olsun diye, üçüncü hadis-i şerifi söylüyorum:[185]

رُبَّ تَالِ الْقُرْآنِ، وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ (إحياء علوم الدين عن أنس)

(*Rubbe tâli'l-kur'âni, ve'l-kur'ânü yel'anühû*) "Nice Kur'an okuyan kimse vardır ki, Kur'an ona lânet eder."

Kur'an lânet ediyor, Allah'ın kelâmı... Şefaatçi olursa cennete girer insan. O Kur'an lânet ediyor. Neden? Kim bilir ne maksatla okuyor. Kim bilir nasıl okuyor, kim bilir nasıl eğerek, bükerek okuyor. Şarkı mı o? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmı, ciddiyetle okunacak, vakarla okunacak!

Demek ki, bütün bunlardan anlaşılıyor ki, üzerinde titrememiz gereken bir husus var; kalbimiz, bâtınımız, içimiz ve işleri ne maksatla yaptığımız. Çok önemli, çok mühim... Onun için her işimizin ilk adımını attığımız zamanda hemen niyeti düşüneceğiz.

"—Ben bunu neden yapıyorum?"

Her şeyi iyi bir niyetle yapacağız. Niyetimiz iyi değilse bırakıvereceğiz. İyi niyetle bir başka işi yapmaya yöneleceğiz.

---

[185] İmam Gazâlî, *İhyâ*, c.II, s.32; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ziyaret…

“—Niye arkadaşına gittin bu akşam?”

“—Efendim, Rasûlüllah’ın hadis-i şerifinin pazar günü İskenderpaşa Camii’nde hocanın okuduğu kitaptan duydum ki, bir kimse Allah rızası için bir müslüman kardeşini ziyaret ederse Allah ona benim sevgim sana şart oldu dermiş. Onun için ettim.”

“—Hah, mübarek olsun, Allah seni sevdi işte, ne güzel. Bak biliyorsun neden yaptığını.”

Sabahleyin kalkıp gidiyor,

“—Nereye gidiyorsun?”

“—Allah rızası için, helal para kazanıp, çoluk-çocuğuma helal lokma yedirmek için. Artarsa o parayla da hayr u hasenât yapıp gönül kazanmak için yapıyorum.”

Bak ne kadar güzel, her ter damlası, inci tânesi gibi şimdi kıymetlendi. Her dakikan kıymetli…

Asker bekliyor hudutta…

“—Niye bekliyorsun burada?”

“—Allah kahretsin, bana şu nöbetleri verdi, bilmem ne, beni aptal buldular…”

Hiç kârı yok.

“—Bu nöbeti Allah rızası için tutuyorum. Çünkü, iki göze cehennem ateşi değmeyecek; birisi Allah rızası için hudutta müslümanları bekleyen bekçinin gözü, birisi de geceleyin kalkıp da Allah korkusundan ağlayan insanın gözü diye duydum da onun için bu nöbeti seve seve yapıyorum. Başka gafil arkadaşlarım var, nöbetten kaçınıyorlar da ben, ver ya hu senin nöbetini de ben tutayım diyorum.”

Hah, bak sevab…

Biz askere giderken buradan, akşam yemeğini yemeden gittik.

“—Niye kendini öne sürüyorsun!” diyeceksiniz. İyi olmadı, keşke demeseydim; ama dedim.

Akşam yemeğini yemeden gittik, o zamanki aklımız şuydu; Tuzla’ya gittik asker olmaya. Akşam burada yemeği yeyip

gitseydik, ertesi gün teslim olacaktık, ceza falan yoktu. Yemeği yemeden gittik Tuzla'ya. Neden? "Bir saat daha önce gidelim, kışlanın kapısından içeri girelim de bir saatlik sevabımız daha çok olsun!" diye gittik. Birkaç arkadaş vardır, o niyetle gittik. "Hadi, oraya erken gidelim de sevab çok olsun!" O günlerde böyle bir hadis mi okuduk, ne oldu, bir şey oldu; o hevesle gittik.

Hâsılı her yaptığı şeyi insan böyle iyi niyetle yapmalı. Çok önemli bir nokta bu... Biz bugün başka hiç hadis okumasak, sadece bu hadisi okusak ve bu hadisi zihnimize iyice yerleştirip de her işimizi öyle yapsak...

Kim Allah için severse, Allah için kızarsa, Allah için alırsa, Allah için verirse; imanını kemâle erdirmiştir. Her şeyi Allah için yapmaya alıştırdın mı kendini; tamam.

"—Ben filanca kimseyi seviyorum!"

"—Neden?"

"—Allah için, hoşuma gidiyor, ben onu dilediğim zaman ilmim artıyor, irfanım artıyor, onun yanında olduğum zaman hayırlı işler yapmaya meylim artıyor, ondan seviyorum."

"—Güzel..."

"—Ben falanca adama kızıyorum!"

"—Neden yâhu? Kızmak var mı?"

"—Var ya, İslâm'da kızmak da var."

"—Neden kızıyorsun?"

"—E memleketi batırıyor, rüşvet yiyor adam, devletin malını çalıyor; 'Devlet malı deniz, yemeyen domuz!' diyor; bir de öyle felsefe kurmuş kendi kendine. 'Arkadaş bugün baban da gelse, babanı da kandıracaksın!' diyor; sevmiyorum."

Hah, bu sevgi de makbul. Çünkü kötülüğü sevemeyiz. Zulmü sevemeyiz, haksızlığı sevemeyiz. Olmaz... Sevgi olacak; ama o çeşit kızmak da iyiliği sevmenin bir gereği. İyiliği seven, kötülüğe razı olmaz. Hırsızı nasıl severiz? Katile nasıl razı oluruz? Yüzden fazla adamı tünele doldurup da, içine gaz döküp de yakan insanı nasıl severiz? Bu ne biçim şey yâni...

Düşünebiliyor musunuz, yüz tane insan tıkılıyor bir yere.

Dökülüyor gaz. Kibrit çakılıyor ve insanlar yanıyor cayır cayır, çıra gibi. Nasıl sevilir?

“—Şunu veriyorum, sadaka, zekât…”
“—Neden?”
“—Allah rızası için...”
“—Şunu alıyorum.”
“—Neden?”
“—Allah rızası için…”
Güzel!

Hâtem-i Esâm Rh.A, evliyâullahtan bir zât-ı muhterem. Öyle bir zât ki, *Hâtem* adı, soyadı *Esâm*. Sağır; Sağır Hatem adı. Sağır lakabı güzel mi değil mi? Değil… Hiç kimse bana sağır densin diye istemez, hoşuna gitmez; sağır denmesini istemez. Ama bu mübarek zatın, evliyâullahın –Allah şefaatine nail etsin– lakabı sağır. Neden?

Bir gün bir kadıncağız gelmiş utana, sıkıla huzuruna… Efendim işte şöyle bir ihtiyacım var, şöyle bir şey sormak istiyorum filan derken; nasıl olduysa otururken bir kabahat yapıvermiş, bir ses çıkmış; kıpkırmızı kesilmiş kadın. Bir yellenme sesi çıkıverince, kıpkırmızı kesilmiş böyle. Şimdi öteki âlim zât da onu duymuş; ötekisinin de kıpkırmızı kesildiğini gördü. Böyle kızarıp, bozarıp, kekeleyince;

“—Evlâdım, biraz uzakta durma yakın gel, benim kulaklarım duymuyor da gel bakayım ne diyorsun anlayamadım…” demiş.

Kadın şöyle bir rahatlamış,

“—İşte efendim şunun için geldim…” filan diye biraz yaklaşıp söyleyince;

“—Bağır bağır, kulaklarım ağır işitiyor, duymuyorum!” demiş.

Kadın daha rahatlamış, biraz daha bağırmış.

“—Daha bağır, daha duymuyorum!” demiş.

Kadına iyice kanaat gelmiş ki, “Benim kazara çıkardığım o ses bu adam tarafından duyulmadı.” diye… O andan itibaren, ta o kadıncağız ahirete göçünceye kadar Hâtem Hazretleri sağırlık

rolü oynamış. Mahcup olmasın diye. Bak niyete… Bak insanlığın inceliğine. Bir kimsenin gönlü hoş olacak. Ötekisi belki kahrından intihar ederdi, kahrolurdu. Kolay bir şey değil yâni, üzücü bir durum.

Yolda giderken birisi; bu büyük zat, parası pulu var, ihtiyacı yok; çıkartmış avucuna para vermek istemiş. Herhalde kılığı, kıyafeti biraz sadeydi anlaşılan, basit giyiniyordu. Fukara sandı, beli iki kat. Belki yamalı elbise vardı üstünde. Sadaka vermek için elini uzatmış Hâtem Hazretleri'ne…

Onun sadakaya ihtiyacı mı var milyonlar dağıtıyor her zaman dervişlerine, etrafındakilere. İhtiyacı olan bir insan değil; ama şöyle bir duraklamış, tereddüt etmiş, bir düşünmüş ondan sonra parayı almış, koymuş cebine. Yürümüş gitmiş.

Onun o durumunu gören, tanıdıklardan bir tanesi:

"—Efendi Hazretleri, zât-ı âlîniz böyle bir şey almazdınız. Şimdi aldınız, niye?" demiş.

"—Düşündüm, baktım nefsim hoşlanmıyor almaktan. Almasam, reddetsem; 'Ben zenginim yâhu, istersen sana para vereyim!' desem hoşuna gidecek nefsimin. Onun zilletini, hor zelil olmasını, izzetlenmesine tercih ettim, hor olsun diye aldım!" demiş. Öbür tarafta bir başka fakire verecek yine. Yâni kendi nefsini tepelemek için, bastırmak için aldım demiş.

Hakikaten, benim de bir kere başıma geldi. Ankara'da bir yerde bir camiye gittik. Konuştuk, çıktık. Cami cemaatinden üç beş kişi el sıktılar falan. Baktım bir adamcağızın kıyafeti yamalı, ihtiyar, sakallı; yakası yamalı, ceketi yamalı filan. Böyle acıdım. Çıkarttım bir para vermek istedim.

"—Al şunu torunların vardır, bir işte kullanırsın!" gibi hem de hatırlı bir para yâni, bin lira, beş bin lira, neyse yâni… O zamanın parasıyla bir şey vermeye kalktım.

Adam bir kızdı bana:

"—Benim çok param var yâhu! Ben zenginim, istemez!" falan dedi.

“—Peki, affedersiniz!” dedim, soktum cebime, üstelemedim fazla.

Yâni almak zor, vermek rahat. Veriyorsun, göğsünü gere gere verirsin. Almak zor, ezici... Onun için alma-verme işleminde de insan düşünmeli. Kimse görmeyecek yerde, usûlüyle, belli etmeden vermeli.

Yakın zamanlarda yaşayanlardan birisi[186] fakirmiş, ismini biliyorum da söylemeyeceğim burada. Birisi de ona yardım etmek istemiş, nasıl versin. Adam izzet-i nefis sahibi, hatırlı bir kimse…

“—Efendim!” demiş, koşmuş arkasından sokakta giderken, “Arkanızdan geliyordum, siz düşürdünüz, buyurun şunu!” demiş; bir altın lira uzatmış.

Adam muhtaç, yemeğe muhtaç… Altın lirayı eline almış, adamın yüzüne bakmış; zekî tabii, şair, edîb adam. Demiş:

“—Bu para değil, yere düşen sizin altın kalbiniz!” demiş.

Yâni usûlü var her şeyin tabii.

O halde, “Ameller niyetlere göredir.” kaidesine çok dikkat edelim! Her işimizi ona göre yapalım! Kim her işini Allah’ın rızasını kazanmak maksadıyla yaparsa, kâr eder. Kim niyetine başka şey katarsa, çok zarara uğrar, çok perişan olur.

Geçenlerde bir arkadaş anlattı, bir köye gitmiş. Tatlı tatlı konuşurken böyle iftiraya uğramış hâsılı. Arkadaşı tanıyorum, melek gibi bir arkadaş. Görseniz siz de seversiniz; iftiraya uğramış, karakolluk olmuş. Karakolluk olunca; şimdi polis gelecek, jandarma gelecek, götürecek bunu. Öteki adamlara dönmüş:

“—Yâhu, bu yaptığınızın haksızlık olduğu aşikâr değil mi? Siz Allah’tan korkmuyor musunuz, bu iftirayı, bu yanlış şeyi söylediniz, bana iftira ettiniz. Size veya çoluk-çocuğunuza veya malınıza bir zarar gelmesinden korkmaz mısınız?” demiş.

---

[186] Neyzen Tevfik (1879-1953)

“—Neyse, ok yaydan çıktı, bir şeyler olmuş. Yirmi gün sonra duydum, o adamın iki ayağı kırılmış!” diyor.

Bu da işte, manevî kanun... Buna da maddi bakımdan akıl ermez ama, bu böyledir işte.

Elbette olur ev yıkanın hânesi virân…

Birisinin evini yıkarsan, ceza olarak senin de evin yıkılır.

“—Hocam bunun kanunu nerede, kâidesi nasıl? Nasıl cereyan ediyor bu iş?”

Buna ilahî kanun derler. Allah-u Teàlâ Hazretleri bir vurdu mu, yerin dibine geçirir alimallah. Allah’tan korkmak lâzım, iyi niyetle yapmak lâzım her şeyi...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizin kalbini şöyle yirmi dört ayar altın gibi saf eylesin! Her işi Allah rızası için yapmaya bizi muvaffak eylesin! Zor bir şey değil.

Hayatın ölümlü olduğunu insan düşünürse; bir gün çıkıp da Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin divanında duracağımızı düşünürse; bin yıl ayakta duracağını, ondan sonra dermanı kesilip, diz çöküp de haşyet ile bekleyeceğini düşünürse... Zerre miktarı hayrın da, zerre miktarı şerrin de hesabını vereceğini düşünürse... Şu fâni, boş dünyayı bir gün bırakıp gideceğini düşünürse... Ne kadar toplasa toplasa, nihayet midesinin bir avuçluk gıda aldığını düşünürse; haramın bir fayda vermediğini, helâlin çok daha bereketli olduğunu, tuz ekmeğin haram bal kaymaktan daha tatlı olduğunu düşünürse, dünyaya kıymet vermezse, insan yapar bunu...

Ama şu dünyaya kul oldu mu bir insan:

“—Benim de canım Mercedes istiyor, benim de canım Yeniköy’de yalı istiyor, Çamlıca’da köşk istiyor, Boğaz’da deniz motoru istiyor; ille alacağım, ne suretle olursa olsun alacağım. Çalacağım, çırpacağım alacağım… O adam nasıl şey yapıyor, ben de ondan isterim. O adam şu kadar işi yapıyor, şöyle şey yapıyor; senede yüz milyon kazanıyor. Ben de onun bir yerinden kıstırırım,

bana da beş milyon ver derim, zorla alırım. O ondan yıkılmaz. Kerata çok kazanıyor zaten, versin bana beş milyonundan, ben de ille bu işleri yapacağım."

İşte böyle hırs oldu mu olmaz; ama dünyaya insan tepeden baktı mı, dünyaya meyletmedi mi, olur o zaman.

c. Niyetin Ahiret Olması

Peygamber SAS Hazretleri bildirmiş ki hadis-i şerifinde:[187]

مَنْ كَانَ هَمُّهُ الْآخِرَةَ، جَمَعَ اللهُ شَمْلَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ،

وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ (حم. عن زيد بن ثابت)

(*Men kâne hemmühü'l-âhirete*) "İnsanın niyeti ahiret olursa, Allah rızası olursa; (*cemea'llàhu şemlehû*) Allah onun iki yakasını bir araya getirir, işlerini rast getirir, kazancını da çoğaltır. (*Ve ceale gınâhu fî kalbihî*) Kalbine de bir huzur gelir, bir zenginlik gelir, gönlü zengin rahat bir insan olur, huzurlu bir insan olur."

(*Ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*) Merak etmeyin, "Dünyalıktan nasibi de arkasından burnunu sürte sürte gelir. Kös kös gelir." Allah ezelde takdir etmiş, rızkını yazmış. *Rezzâk-ı àlem,* kâinata rızkını gönderen Allah-u Teàlâ Hazretleri...

Köşede duran örümceğe de, rızkına kanat takıp gönderen Allah-u Teàlâ Hazretleri, senin de rızkını yazmış. "Eh takdirde ne varsa, o olur!" dersin, bu dünyaya meyletmezsin; dünya senin peşinden yalvara yalvara gelir. Mecbur gelecek, başka çaresi yok. E öyle yazılmış ezelden, öyle yazılmış olduğu için gelir o...

---

[187] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.128, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.183, no:21630; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.455, no:680; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.143, no:4891; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10338; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.206, no:6187: *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.341, no:23681.

Şimdi talebe tahsil yapmak istiyor, şu tahsil veya bu tahsil... Hayırlı tahsile yönel, hayırlı işe yönel!

"—E parası az!"

Allah gönderir yâhu! Merak etme! Eski evliyâullahtan, Allah'ın veli kullarından, ashab-ı kirâmdan nice zengin insanlar var. Hz. Osman RA nasıl zengindi. Nasıl yüz deveyi yükleriyle beraber sadaka verdi. Yüklerini de dağıttı, develeri de kesti, etlerini de dağıttı… Nasıl verdi? Allah zengin eder.

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ ،

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(آل عمران: ٢٦)

(*Kuli'llàhümme mâlike'l-mülki tü'ti'l-mülke men teşâ'*) "De ki: Ey mülkün sahibi Allah'ım! Sen dilediğine mülkü verirsin, egemenliği verirsin, hâkimiyeti verirsin; (*ve tenziu'l-mülke min men teşâ'*) dilediğinden mülkü, egemenliği, hükümdarlığı, hükümranlığı alırsın. (*Ve tuizzü men teşâ'u ve tüzillü men teşâ'*) Dilediğini aziz edersin, dilediğini hor, zelil edersin. (*Bi-yedike'l-hayr*) Hayr, yalnız senin elindedir. (*İnneke alâ külli şey'in kadîr*) Şübhesiz ki sen her şeye hakkıyla kàdirsin!" (Âl-i İmran, 3/26)

Bak Mısır'a Yûsuf AS nasıl gitti? Bir kervanda köle olarak gitti, pırıl pırıl, nur yüzlü bir genç olarak, köle olarak gitti Mısır'a. Sonra ne oldu? Azîz-i Mısır oldu. Mısır'a aziz oldu, bakan oldu, en yüksek insanlardan birisi oldu.

O kardeşlerin kıskançlığı, onu bastırmak istemesi, onu yenmek istemesi, onu yerin dibine, kuyuya atmaları zarar verdi mi ona? Sonunda onların hepsi geldiler, boyun büktüler, pişmanlık duydular, utanç duydular, yüzleri kızardı da dediler ki:

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ (يوسف: ٩١)

(*Kàlû ta'llàhu lekad âsereke'llàhu aleynâ*) "'Yemin olsun ki, Allah seni bize tercih etmiş, ne yapalım? Seni bize aziz kıldı, biz hor, zelil olduk, mahcub olduk! (*Ve in künnâ lehàtiûn*) Gerçekten biz suç işlemiştik.' dediler." (Yusuf, 12/91)

Allah öyle yapar işte. Onun için merak etmeyin, Allah yolunda gitmenin zararı yok, Allah'ın kulu olmanın zararı yok! Çünkü şu mülkün sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Niyetlerinizi doğru dürüst tutun. Kalbinize başka niyet karıştırmayın, şu temiz kalbin içine başka bir karanlık leke düşmesin. Bir kötü niyet girmesin, her niyetiniz has, halis, pırıl pırıl olsun.

Bakın, şu insanları sevmek güzel şeydir, şu memleketi sevmek güzel şeydir. İnsanların gönlüne surûr, neşe verici şeyler, onları sevindirecek işler yapmak güzel şeydir. Hayır, hasenât hoş şeydir. Bunlar insana vitamin gibi yarar, baklava börek gibi, kaynak gibi yarar; hoş olur, güzel olur, insan iyilik yaptıkça, kendisi de rahat eder. kötülük yaptıkça içi kırışır, buruşur, çatur çutur bir şey olur yâni. Kıskançlık duydukça, hırs duydukça, hınç duydukça berbat olur gider. Ülser olur, kanser olur o kötü duygulardan.

Onun için, Allah bizim cümlemize böyle saf, pâk, temiz, halis niyet nasib eylesin!

d. Sadaka Vermenin Sevabı

Bu da sadakayla ilgili bir hadis-i şerif... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[188]

لو أَنَّ الصَّدَقَةَ جَرَتْ عَلَى يَدِي سَبْعِينَ أَلْفَ إِنسَانٍ ، كَانَ أَجْرُ آخِرِهِمْ مِثْلَ أَجْرِ أَوَّلِهِمْ (أبو الشيخ ، وأبو نعيم عن جابر)

---

[188] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.361, no:5090; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.368, no:40074; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.390, no:16197; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.83, no:18920.

RE. 356/11 (*Lev enne's-sadakata ceret alâ yedî seb'îne elfe insânin, kâne ecru âhırihim misle ecri evvelihim.*)

(*Lev enne's-sadakata ceret*) "Eğer sadaka cereyan etse, geçse (*alâ yedî seb'îne elfe insânin*) yetmiş bin insanın elinden geçse sadaka; eğer bir sadaka yetmiş bin insanın elinden geçse, en sonuncu insanın ecri, gene ilk insanın ecri gibi olur."

Ne demek bu? Bir insan Allah rızası için çıkartıyor, bir sadaka veriyor. Bu birinci şahıs... Öteki şahıs sadakayı alıyor, o da götürüyor bir başkasına veriyor. O da götürüyor, başkasına veriyor. O da götürüyor başkasına veriyor… Eğer bu halkalar yetmiş bin insan olsa, hepsine aynı ecir var.

Veyahut bir zengin diyor ki:

"—Al şu sadakayı, muhtaçlara ver! Seni vekil ettim!" diyor. Sen alıyorsun, uğraşıyorsun, gidiyorsun mahallenin imamına,

"—Al şu kadar parayı, sen cemaatini bilirsin, mahallende kim muhtaçsa onlara ver."

Etti ikinci şahıs… Sen de onu veriyorsun. O da gelen bir kimseye:

"—Yâhu ben bugün Hasan Efendi'yi göremedim, onun ihtiyacı vardır, hadi sen komşususun, al şu sadakayı ona ulaştır."

Etti üçüncü şahıs… Böyle böyle, çeşitli vesilelerle sadaka elden ele dolaşıyor. Nihayet öteki şahıs da götürüyor sadakayı müstehàk olan kimsenin eline teslim ediyor. Kaç kişi olursa olsun bu aradaki şahıslar, halkalar, vesileler, vasıtalar isterse yetmiş bin kişi olsun hepsine Allah ecir veriyor. Hayra vesile oluyorlar çünkü… Hayırda kullanıyorlar azalarını, uzuvlarını... Birinci söylediğimiz şekilde veya ikinci söylediğimiz şekilde. Yâni hepsi ecirden hissemend oluyor, hepsi aynı ecri alıyorlar.

İhyâ-u Ulûmi'd-dîn de Gazâlî Rh.A Hazretleri'nin o meşhur kitabında bir hikâye nakledilir ki:

Bir muhtaç aileye birisi getirmiş, bir baş hediye etmiş. Herhalde koyun başı veya kesilen bir kurbanın başı, bir şey hediye etmiş veya sadaka vermiş "Al bunu!" diye. Şimdi adam almış,

bunu tencereye koyup pişirse, yese; yiyecek. Çoluk çocuğu var, ailesi var ve aç, muhtaç durumdalar. Bak o zamanki insanların insanlığına, yese yiyecek; ama demiş ki:

"—Yahu benim filanca arkadaşım var, o benden daha muhtaç, ben biraz daha sabredebilirim. Onun çoluk-çocuğu da benden biraz daha fazla…"

Almış onu, pişirmeden götürüp ötekisine vermiş. İkinci şahsa. İkinci şahıs da almış, pişirse pişirip yiyecek. Fakat o da düşünmüş:

"—Yahu benim falanca dostum, arkadaşım var; kaç gündür aç olduğunu ben biliyorum. Götüreyim şunlara vereyim, zavallılar açlıktan neredeyse helâk olacaklar."

O da götürmüş, ötekisine vermiş. Gazâlî Hazretleri diyor ki: Yedi kapı dolaşmış, bu baş yedi kapıyı böyle elden ele dolaşmış sonun da nereye gelmiş? İlk şahsa gelmiş. Dönmüş dolaşmış, ilk şahsa gelmiş. Demek ki altınca şahıs da düşündü:

"—Yâhu filanca şahıs çok muhtaç, hadi ona götüreyim!" dedi, o şahsa gelmiş, o pişirmiş, yemiş; ama ötekiler ne oldu? Öteki yedi kişi de aynı ecri aldılar. Hem de bak burada bir başka sır, bir esrar var burada. Nasibde ne varsa, o oluyor. O başın, o kellenin pişirilip yenmesi nasibi o birinci ailenin. O değişmiyor; ama iyi niyetten, iyi maksattan, kardeşlikten, insanlıktan, faziletten dolayı kaç kişi daha istifade etti ondan. Nice sevaplar aldılar. Eskiler böyleymiş işte… Biz Yirminci Yüzyıl'da hayvanlardan beter olduk. Kurtlardan beter olduk.

Şimdi bizim köylü bir akrabamız vardı, Mamak'ta askerlik yapıyormuş. Nöbetteyken, kar yağmış; kurtlar aşağı iniyormuş. O zaman şehir çok kalabalık değilmiş.

"—Birden Hüseyingazi Tepesi'nden bir kurt sürüsü çıkıp gelmesin mi üstüme… Zor toparladım kendimi!" diyor. "Doğrulttum tüfeği, bir patlattım sürünün ortasına, bir tanesini vurmuşum; öteki kutların hepsi üzerine üşüştüler, parçalayıverdiler hayvanı…" diyor.

Hani az önce beraber koşturuyordunuz ya… Hani arkadaştınız



ya... Arkadaşlık bitti, kan kokusunu duyunca öteki kurtlar onun üstüne çullanmışlar, parçalayıvermişler. Neden? Hayvan... İnsan değil ki... İnsan olsa kardeşini omzuna alır. Bizim harplerde nasıl yapmış ecdâdımız? Yaralı arkadaşlarını düşmana bırakmamak için sırtlarına almışlar, taşımışlar. O kurt, o hayvan... Berikisi de insanlık işte. O insanlığı da bize İslâm veriyor. Öyle çarşıdan alınmaz. Teraziye konmaz... İnsanlık imandan gelir.

Dervişlik olaydı tâc ile hırka,
Alırdık biz dahî otuza, kırka...

Eğer başına bir şey giymekle, sırtına bir hırka geçirmekle insan bir mevkii, makam sahibi olsaydı, derviş olsaydı, kâmil kimse olsaydı; çarşıdan, pazardan biz de giderdik, bir külah bulurduk, bir de hırka bulurduk, giyerdik; "Tamam oldum!" derdik. Resimlere bakardık, ansiklopedilere bakardık, o resimlere uygun; müzelere giderdik, bakardık kıyafet müzelerine... Olur

biterdi; kıyafetle olmaz! İmanla olur. Çarşıdan alınmaz, imanla olur. O iman nasıl gelir? Bizim imanımızın çok temelleri var; ama en mühim temeli ahirete imandır. Allah'a inanıyoruz, ahiret gününe inanıyoruz, hesaba inanıyoruz, mizana inanıyoruz, teraziye inanıyoruz, ceza gününe inanıyoruz, mükafat gününe inanıyoruz; bir gün gelecek, bu yaptıklarımızın hepsi bize bir bir sorulacak. Hem ne dehşetli soru, ne dehşetli sorgu-sual olacak. Onu biliyoruz da tir tir titriyoruz. Ordulardan korkmuyoruz. "Gelsin, bütün ordular gelsin, ölürsem şehid olurum Allah yolunda!" diyoruz, geri dönmüyoruz. Bir adım geri atmayı, düşmandan geriye kaçmayı günah biliyoruz.

Kırk tane, elli tane, yetmiş tane kılıç darbesi yemeden yere düşmüyoruz; imanımızdan. Ölümden korkmuyoruz; ama ölümden sonrasından korkuyoruz; ama hesaptan koruyoruz. Hesaptan korktuğumuz için insan oluyoruz.

"—Ben bu dünyaya bir defa geldim arkadaş, ben burada günümü gün etmeye bakarım, vur patlasın, çal oynasın yaşarım…" dedi mi, bitti… Rüşvet de alır, hırsızlık da yapar, vatan hainliği de yapar, arsızlık da yapar, adam da öldürür bir kenarda. Parası çoksa keser yolunu, öldürür.

"—Dünyaya bir defa geldim, bundan sonra bir şey yok, bizi zaman helâk ediyor. İhtiyarlıyoruz, o kadar. Öldük mü bitiyoruz, yok oluyoruz!" diye düşünen insan bunların hepsini yapar.

Baktı etrafında hiç kimse yok, adamın cebinde tomarla para var; basar bıçağı, öldürür.

Biz niye öldürmüyoruz? Allah korkusundan, hesap korkusundan... *Âdil-i mutlak*, adalet sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri var diye ödümüz patlıyor. Ölümden korkmuyoruz, ölüm neymiş; nasıl olsa bir gün gelecek. Allah'ın hesabından korkuyoruz. İşte bu bizi yola getiriyor, yoksa yola gelir miyiz? Bir sürü cahil, bir sürü zalim varlıklarız. Kurtlardan farkımız yoktur, tabiatımız kurt gibidir. Bak yüz kişiyi nasıl doldurup yaktı. Onun da iki tane ayağı var, iki gözü var, iyi ayağı var; şeklen benziyor bize; ama hayvan, insan olamamış, çünkü İslâm değil. Var mı İslâm tarihinde düşmanlardan yüz kişiyi bir yere sokup da

yakmak? Yok! Bu kadar harp etmişiz, cümle cihan halkıyla harp etmişiz, yok böyle alçaklık. Yapmayız; çünkü biliriz ki onun da canı var.

İngiliz'le harp etmişiz, vuruşmuşuz, dövüşmüşüz yaralanınca sırtımızda taşıyıp, hastaneye getirmişiz; inleye inleye. Lokmamızın yarısını vermişiz

"—Al kerata, ye!"

Açlık çektiğimiz halde, kıtlık çektiğimiz halde, harp halinde acımışız ona, bakmışız; onun da canı var, onun da midesi var, onun da çoluk çocuğu var memleketinde belki diye.

Padişahlarımız yenmiş düşmanları, ondan sonra:

"—Git, biz senden korkmuyoruz, sen bize şeref kazandırıyorsun. Geliyorsun, Allah yolunda çarpışıyoruz, ecir kazanıyor; zafer kazanıyoruz, şeref kazanıyoruz. Git gene gel!" demiş, salıvermiş adamı.

Romenos Diogenes'i salıvermemiş mi Malazgirt'te? Daha öteki savaşlarda meşhur şövalyeleri salıvermemiş mi?

Biz böyle insanlar idik. Bu insanlık nereden geliyor? Bu çarşıdan, pazardan alınmaz. Bu imanla olur. Bak etmeyin, eylemeyin; bu sözüme dikkat edin, bu söz çok önemli bir söz. İman giderse her şey gider.

Yüreklerden silinsin farz edilsin havf-ı yezdânın,
Ne irfanın kalır te'siri kat'iyyen, ne vicdânın…

Hani o irfan dediğin şey? Hani o vicdan dediğin şey? Hani o medenî Avrupalı?

Hani o medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

İki yüz elli bin insanımız gitti Çanakkale Harbi'nde. Çatır çatır insan doğradılar. Afrika'da neler oldu, neler oluyor? Afganistan da neler oluyor? Neler oluyor, ne zulümler işleniyor… İşte, medeniyet

laftır. Kültür laftır. Vicdan laftır… Mühim olan imandır. Allah'a inanırsa insan, insan olur; yoksa hayvan kalır.

Tahsil? Bizim bir ziraat yüksek mühendisi vardı, çok meşhur bir insan, adını söylemeyeceğim buradan. Şöhretli bir kimse yâni, radyolarda falan konuşmalara çıkan bir insan. Diyor ki:

"—Tahsil cehâleti izâle eder, eşeklik bakî kalır."

Affedersiniz, mühim olan içi insan olsun diyor. Bilgi artması mühim değil, iman olması lâzım; zarâfet olması lâzım, edeb olması lâzım, kalbinde merhamet olması lâzım. Niye "Karıncayı ezmez!" deriz bazı insanlara biz? Hakikaten biz karıncayı da düşünürüz de ondan, karıncaya kıyamayız.

Benim mühendis arkadaşlarım var Ankara'da diyor ki:

"—Hocam şu aerosolü sıktığım zaman havaya, sineklere bakıyorum çok debeleniyor, acıyorum." diyor.

Sineğin debelenmesini düşünüyor yâni, yüreği dayanamıyor; merhamet.

İşte eski insanlar o kadar merhametliydi, kendisinin ihtiyacı varken arkadaşını tercih ederlerdi. Biz, ihtiyacımız yokken arkadaşımızın boğazına sarılıyoruz şimdi. Neden? Çünkü sandık ki, bilgi ve medeniyet denilen şey her şeyi halledecek. İman gibi bir cevherimiz vardı, onu bıraktık. Hâlbuki iman cevheri de kalarak yanımızda, bir de teknolojik üstünlüğü elde etseydik, dünya bizimdi bugün, dünya bugün bizimdi.

Neresiyle? Şarkıyla, garbıyla, kuzeyiyle, güneyiyle bizimdi. İmanımızla beraber muhafaza edebilseydik. İman cevherini verdik; evet bilgi sahibi olduk ama, o bilgilerin hepsi de çelişki. Hepsi de ihtilaf, hepsi de değişiyor; her gün değişiyor.

Adam fizik kanunu diyor, ışık doğru yol boyunca gider diyor; hat, çizgidir diyor; ortaokulda okutuyor sana, tamam. Fizik kitabı böyle yazdı diyorsun doğru diyorsun. Ama lise seviyesine geldiği zaman yok, ışık dalga hareketidir diyor, girişim vardır, difüzyon olayı var, bilmem ne var diyor; doğru yol boyunca yürüseydi bu hadise olmazdı diyor, ışık başka bir şeydir diyor. Değişiyor

boyna… Ama iman değişmez…

Hz. Âdem zamanında Allah korkusu neyse, şimdi de o. Bak Âdem AS'ın iki tane oğlu vardı: Hâbil ve Kàbil… Kur'an-ı Kerîm'de bu ikisinin hikâyesi anlatılıyor. İkisi de kurban takdim ettiler Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne. Birisinin kurbanı, ibadeti kabul edildi, alameti çıktı ortaya; kabul olundu; Hâbil'inki kabul olundu. Kàbil'in kurbanı kabul olmadı; kıskandı o, kötü huylu… Dedi ki:

قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ (المائدة:٢٧)

(*Kàle leaktülennek*) "Seni mutlaka ve mutlaka öldüreceğim!" Kàbil, Hâbil'e diyor. "Çare yok, seni mutlaka ve mutlaka öldüreceğim!"dedi. (Maide, 5/27)

O ne? O zalim! O öyle dedi ama ötekisi de, kurbanı kabul edilen de iman ehli... O da ne diyor bak:

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ،

إِنِّي أَخَافُ اللهَّ رَبَّ الْعَالَمِينَ (المائدة:٢٨)

(*Lein besatte ileyye yedeke li-taktulenî mâ ene bi-bâsıtin yediye ileyke li-aktülek*) "Sen beni öldürmek için elini bana uzatsan, ben seni öldürmek için elimi kaldırmam, merak etme! (*İnnî ehàfu'llàhe rabbe'l-àlemîn*) Ben àlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım." (Maide, 5/28) dedi.

Neden? O iman sahibi de ondan. İşte iman insana böyle bir merhamet verir, böyle bir güzellik verir.

Niye korkuyorsun bu imandan? Niye almaya çalışıyorsun, niye bu imandan uzaklaştıramaya çalışıyorsun? Ne zarar gördün? Yedi yüz, sekiz yüz sene ne zarar gördü bizim milletimiz bu imandan?

Yükseldi, beldeler fethetti, imparatorluklar kurdu. Bir

medeniyet kurdu ki, Avrupa'sı, Amerika'sı hayran şimdi. Bir zarâfet, edebiyatından giyimine, kuşamına, evlerine kadar... Evinin kenarında kuşlara bile yer düşünen bir medeniyet. Kuşlar için bile bir köşe yapmış o da yuva kursun diye. Öyle bir medeniyet...

Ne zarar gördün, ne diye almak istiyorsun bu milletten bu imanı, ne diye bu milleti bu imandan koparmaya çalışıyorsun, bu imanı bu milletin kalbinden çıkarmaya çalışıyorsun? Ne geçecek; sen vatan haini misin? İyiliğini istemiyor musun bu memleketin, bu milletin; bu insanların mutlu olmasını istemiyor musun? Mutlulukları canını mı sıkıyor? Şu toprakları da mı çok görüyorsun? Yarın öbür gün, düşmanla çarpışmak gerektiği zaman hiç şehadet için şarkı söyleye söyleye, Allah diye diye, cepheye sevine sevine gidecek insan kalmasın mı istiyorsun şu memlekette? Bu mu yâni bütün gayretin? Etrafa salıverdiğin bütün adamların buna çalışıyor, bu mu yâni istediğin? Allah akıl fikir versin!

e. Hakkıyla Tevekkül Etmek

Bak arkasından da hadis-i şerifte nasıl müjde var. "Allah'a niyetlerinizi has, halis tutarsanız merak etmeyin, ne güzel olur!" mânâsına hadis-i şerif nasıl denk geldi.

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Hazretleri bize tevekkülün ehemmiyetini anlatıyor. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[189]

---

[189] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.342, no:2266; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.199, no:4154; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.30, no:205; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.509, no:730; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.354, no:7894; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.66, no:1182; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.80, no:340; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.319, no:1444; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.11, no:51; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.32, no:10; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.212, no:247; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.239; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.197, no:560; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.400, no:1631; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.100, no:5684; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.153, no:2091; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.104, no:18973.

لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللّٰهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ ، لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ ، تَغْدُو خِمَاصًا ، وَتَرُوحُ بِطَانًا (حم. ت. ه. ك. عن عمر)

RE. 356/12 (*Lev ennekür tetevekkelûne ale'llàhi hakka tevekkülihî, lerazekaküm kemâ yerzüku't-tayra, tağdù himâsen ve terûhu bitànâ.*)

"Eğer siz Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hakkıyla tevekkül edebilseydiniz, Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi kuşları beslediği gibi beslerdi. Görmez misiniz ki kuşlar sabahleyin karınları bomboş çıkarlar da, akşama karınları dolmuş olarak dönerler."

Dükkânları mı var? Çarşı pazarları mı var, bakkalları mı var, fırınları mı var? Öyle giderler, öyle gelirler. Tevekkül nedir? Tevekkül vekil olmak kökünden çıkıyor. *Vekîl, tevekkül.* Tevekkül, insanın Allah'ı kendisine vekil edinmesi. Şu şerefe bak. Allah-u Teàlâ Hazretleri müsaade etmiş de bize tevekkülü de emretmiş üstelik bize. Ne büyük lütuf, biz vekil olacak birisi. Kim? Avukat mı, falanca mı, filanca mı? Hayır, Allah-u Teàlâ Hazretleri... Şu kâinatın sahibi, maliki, gücün kuvvetin sahibi; bizi yaratan, yaşatan Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerîm'de ayet-i kerimede buyuruyor ki:

وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (المائدة:)

(*Ve ale'llàhi fetevekkelû in küntüm mü'minîn*) [Eğer siz mü'minseniz, Allah'a tevekkül edin!] (Mâide, 5/23)

Çok ayet-i kerime var; "Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül edin!" diye emrediyor. İyi ki emrediyor, yoksa ne cesaretle tevekkül edebilirdik ona?

"—Yâ Rabbi sen benim vekîlim ol!" demeye ne yüzümüz var, ne haddimiz var; bu ne küstahlık diye yüzümüze çarpılır diye korkardık değil mi? Çok şükür ki, tevekkül edin diye buyurmuş, üstelik emir; Kur'an-ı Kerîm'in ayetlerini emrediyor. Allah-u

Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül edin, dayanın, onu vekil edinin, ona sırtınızı dayayın, ona itimat edin, işinizi ona havale edin. Eğer böyle yaparsanız, kuşlar gibi besler. Yâni ummadığınız yerden Allah çeşitli nimetlerle, rızıklarla sizi rızıklandırır, nimetlendirir.

"—Hocam tevekkül ne demek? Biraz izaha muhtaç değil mi? İzah ettiniz ama anlamadık." derseniz,

Hakikaten bir izaha muhtaç tarafı vardır. Tabii Allah'a dayanacağız; mesela orduyu toplamışız, gidiyoruz cepheye, harbe gidiyoruz. *Hasbüna'llàh*, Allah bize kâfidir, *tevekkeltü ale'llàh*, Allah'a tevekkül ettim diyoruz, inşâallah yeneriz, zafer inşâallah bizimdir. Sabahleyin evden çıkıyoruz, *tevekkeltü ale'llàh*, Allah'a tevekkül edindim, inşâallah bir helal rızık bulur, şu çoluk çocuğumu muhtaç bırakmam, akşama gıdayla geliriz falan diyoruz. Tamam, böyle Allah'ı vekil edinmek, bizim alıştığımız şekil güzel!

Hz. Ömer zamanında bir grup insan, bir kenarda oturuyorlarmış. Hz. Ömer RA sokaktan geçerken bakmış oturuyorlar orada. Asabî insan, öyle tezatlara falan göz yumacak bir insan değil. Sonra mes'ul, sürünün çobanı, ümmetin emiri, *emîrü'l-mü'minîn*, müslümanların reisi, mes'ul; terbiye etmekle vazifeli... Demiş:

"—Ne yapıyorsunuz burada?"

Oturuyorlar tabii, o grup.

"—Biz gûşe-i kanâat ihtiyar eylemiş mütevekkil kullarız, kanaat sahibiyiz, pek hırsımız yok dünyaya, Allah'a tevekkül ettik, burada oturuyoruz."

Azarlamış onları, demiş:

"—Siz mütevekkil değil, *müteekkilsiniz*; yiyicisiniz siz. Oturmuşsunuz halktan bekliyorsunuz. Mütevekkil o kimsedir ki, tarlayı sürer, tohumu eker, ondan sonra Allah'ın rahmetine muntazır olur."

"—Yâ Rabbi ben bana düşeni yaptım, sen lutfeyle, bereket ver, afetlerinden koru!" diye tevekkül budur.



Yâni esbâba tevessül ettikten sonra senin üzerine düşen kulluk vazifelerini yaptıktan sonra tevekkül olacak. Yoksa oturduğun yerden, sırtını yere dayamışsın, tembel tembel duruyorsun, mütevekkilim ben diyorsun. Sakın ha! Bu tembelliktir, Allah-u Teàlâ Hazretleri cezalandırır.

Hatta büyükler demişler ki esbâba tevessül, çalışmak, gayret, sa'y göstermek fiilî duadır. Yâni sen her çalıştığın zaman ille senin istediğin olacak değil; zaten olmuyor. Herkes sabahleyin zengin olmak niyetiyle evden çıkıyor ama herkes zengin olamıyor. Herkes kazanamıyor yâni o çalışmanın sonunda ille olacak değil. O da bir çeşit istek, sadece sen fiilen dua etmiş oluyorsun diyorlar yâni.

Sakın ha tevekkülü yanlış bir mânâ ile anlamayalım; biz kulluğumuz bileceğiz, ondan sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül edeceğiz.

İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri'nin meşhur hikâyesi var. Demişler ki:

"—Dua et de şöyle olsun, böyle olsun! Yağmur yağsın!" demişler, kıtlık varmış Basra'da biraz. "Dua et de yağmur yağsın!" demişler. Cevabı güzel, diyor ki:

"—Siz kulluğunuza dikkat edin, o Rabliğini bilir."

Yâni demek istiyor ki: Siz günahlara dalmışsınız, zekât vermezsiniz, namaz kılmazsınız, ibadet etmezsiniz, günahlara dalmış gidiyorsunuz; ondan sonra Allah'ın rahmetini bekliyorsunuz. Hele siz bir güzel kul olun bakalım; Allah'ın yoluna girin o nasıl, neler ikram edecek bak, ne büyük lütuflara gark edecek. Yâni biz kulluğumuzu bileceğiz, Allah'a has, halis kulluk edeceğiz, ondan sonra da tevekkül edeceğiz, korkmayacağız, çekinmeyeceğiz, fütura düşmeyeceğiz, ye'se düşmeyeceğiz, "Olmaz, çaresiz kaldım!" falan demeyeceğiz. Öyle şey yok!

Cümle cihan halkı İstiklâl Harbi'nde üstümüze çullandı da, *el-hamdü lillâh* Fransız'ı Maraş'tan attık, İtalya'nı Antalya'dan attık, Yunanlı'yı İzmir'den attık... *el-hamdü lillâh* çaresizlikler içinde Allah ne imkânlar lütfediyor. Her türlü hayırları ihsan eder Allah. Tevekküle de çok dikkat edelim. Tevekkül de iç amellerden birisidir. Hani niyet dedik ya, niyet önemlidir, kalbimizi pâk edeceğiz; tevekkül de çok önemlidir. Hakka tevekkül edeceğiz, Hakkı vekil edineceğiz; tevekkülü de her işimizde tam yapacağız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi böyle dinimizin inceliklerine, esrârına vakıf eyleyip, has halis kulluk yapmaya muvaffak eylesin!

Fâtihâ-i Şerîfe mea'l-besmele!

23. 01. 1983 – İskenderpaşa Camii

19. RASÛLÜLLAH'IN TESİRİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي ، كُنْتُمْ عَلَى حَالِكُمْ ذٰلِكَ ، لَزَارَتْكُمُ الْمَلاَئِكَةُ فِي بُيُوتِكُمْ ؛ وَ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا ، لَجَاءَ اللّٰهُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ، كَيْ يُذْنِبُوا فَيَغْفِرَ لَهُمْ (ت. وضعفه عن أبي هريرة)

RE. 357/2 (*Lev ennekûm tekûnûne izâ haractüm min indî, küntüm alâ hàliküm zâlike, ve zâretkümü'l-melâikeh fî büyûtiküm; ve lev lem tüznibû, lecâe'llàhu bi-halkın cedîd, key yüznibû feyağfire lehüm.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfu, keremi, selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun!

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin mübarek sözlerinden, hadislerinden bir nebze, bir demet, bir miktar şurada okuyup, izahını yapacağız. Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabından okuyarak...

Bu hadis-i şeriflerin okumasına ve izahına geçmeden önce, evvelâ boynumuzun borcu olan vazifemizi yapalım! Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âlinin, ashàbının, etbâının ruhları için, ve sair enbiyâ ve mürselînin cümlesinin âlinin, ashàbının, cümle evliyâullah ve mukarreb kulların ruhları için; sâdât ve meşayih turuk-u aliyyemizin, ashâb-ı kirâmdan —*rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*— hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ve hulefâsının ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için; bu içindeki bilgilerin, hadislerin bize kadar geçmesinde, gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için; uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere bu meclise toplanmış olan siz kardeşlerimizin de, ahirete göçmüş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhları için; biz hayatta olan müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım. Buyurun:

....

a. Ashabın Mânevî Halleri

Peygamber Efendimiz'in ashabının mânevî hallerine dair söylediği bir söz ile ve günah işlemekle ilgili bir hadis-i şerif. Sebeb-i vürûd-u hadis şu ki: Peygamber Efendimiz'in ashabı bir gün Peygamber Efendimiz'e demişler ki:[190]

---

[190] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.68, no:2449; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.304, no:8030; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.396, no:7387; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.129, no:2696; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.409, no:7101; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.337, no:2583; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1420; Ebû Hüreyre RA'dan.

يَا رَسُولَ اللهِ! إِذَا رَأَيْنَاكَ، رَقَّتْ قُلُوبُنَا، وَكُنَّا مِنْ أَهْلِ الْآخِرَةِ؛ وَإِذَا فَارَقْنَاكَ، أَعْجَبَتْنَا الدُّنْيَا، وَشَمَمْنَا النِّسَاءَ وَالْأَوْلَادَ (حم. ت. عن أبي هريرة)

LU. 3/710 (*Yâ rasûla'llah*) Ey Allah'ın Rasûlü, (*İzâ raeynâke rakkat kulûbünâ*) seni görünce kalplerimiz rikkat kesb ediyor. (*Ve künnâ min ehli'l-âhireti*) Ve ahireti düşünen, ahiret ehli insanlar oluyoruz. Mânevî hayat sahibi insanlar oluyoruz. (*Ve izâ feraknâke*) Senden ayrıldığımız zaman ise, (*a'cebetne'd-dünyâ*) dünya bizi kendisine hayran bıraktırıyor, bağlıyor, kendisine çekiyor. (*Ve şememne'n-nisâe ve'l-evlâde*) hanımlarımızı, çocuklarımızı kokluyoruz, onlarla meşgul oluyoruz. Onların işleriyle vaktimiz geçiyor, eski halimizi muhafaza edemiyoruz. Senin yanındaki o güzel, mânevî duygularımızı aynen muhafaza edemiyoruz." demişler. Rasûlüllah Efendimiz'e böyle bir durumlarını arz etmişler hüzün ile, üzüntü ile.

Peygamber Efendimiz onun üzerine bu hadis-i şerifi îrad buyurmuş. Diyor ki Efendimiz:

لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي، كُنْتُمْ عَلَى حَالِكُمْ ذٰلِكَ، لَزَارَتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ فِي بُيُوتِكُمْ؛ وَلَوْ لَمْ تُذْنِبُوا، لَجَاءَ اللهُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ، كَيْ يُذْنِبُوا فَيَغْفِرَ لَهُمْ (ت. وضعفه عن أبي هريرة)

RE. 357/2 (*Lev ennekûm tekûnûne izâ haractüm min indî, küntüm alâ hàliküm zâlike*) "Eğer siz benim yanımdan çıktığınız zaman, şu hal üzere olmağa devam edebilmiş olsaydınız, benim yanımdaki hale devam etmeğe muktedir olabilseydiniz, onu sürdürebilseydiniz, muhafaza etmeğe muktedir olabilseydiniz, (*ve*

zâretkümü'l-melâiketü fî büyûtiküm) evlerinizde size melekler ziyarete gelirdi.

(*Ve lev lem tüznibû*) Eğer siz günah işlemeseydiniz, (*lecâe'llàhu bi-halkın cedîd*) Allah yeni bir halk yaratırdı, yeni insanlar yaratırdı, başka insanlar yaratırdı; *(key yüznibû*) günah işlesinler de, (*feyağfire lehüm*) o da onların günahlarını affetsin diye."

Şimdi bu hadis-i şerifin birinci kısmını insan anlıyor. Tabii, Rasûlüllah SAS Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn, geçmişlerin, geleceklerin efendisi. Kainât yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan zât-ı celîl. Çok kıymetli. Yâni, kıymetini bizim sözlerle tarif edebilmemiz mümkün değil. Nur kaynağı, nur membaı… Yanına gitti mi, insan değişir. Manyetik sahasına girdiği zaman, ne yapacağını şaşırır.

Bilmiyorum, hacca giden kardeşlerim dikkat etmiş midir: İnsan tavaf ediyor, fırsat bulup da Kâbe'ye yaklaştığı zaman, sanki böyle elektrikli bir yere girmiş gibi bir şey oluyor insana, bir titreme, bir hal geliyor, gözlerinden yaşlar boşanıyor, kalbi bir yumuşuyor. Yaşlar dökülüyor yâni. Sevgi, sevinç, mânevî duygu yaşları...

Baktım, bende de oluyor. Benim kalbim katıca biraz. Öyle kolay kolay ağlamam, şey yapmam... Ama bende de oluyor. Bir kere daha denedim, bu sefer tecrübe için, gene oldu. Bir kere daha denedim, gene oldu. Orada mübareklik var. Kâbetu'llah, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Beytullah'ı, yâni bir tesiri var.

Rasûlüllah Efendimiz de öyle. Yanına girdi mi insan, mümkün değil durmak. Değişiyor yâni, insan başka bir şey oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz'i de tarif ederken sahabe-i kiram diyor ki:[191]

---

[191] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ، يَقُولُ نَاعِتُهُ: لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ (ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhu bedîheten hâbehû*) “Ansızın gördü mü insan onu... Hiç görmemiş bir kimse Rasûlüllah’ın huzuruna birden geliverdi, giriverdi mi, birden gördü mü titreme tutardı onu. Çok kimse böyle Rasûlüllah’ın huzuruna girdiği zaman eli ayağı titremeğe başlardı. Heybeti tesiri altına alırdı. (*Ve men hàletehû ma’rifeten*) Ama, onunla sohbet ederek bir ahbablık, aşinâlık, meclislerine devam oldu mu, (*ehabbehû*) o heybet, o titreme, o korkma, o ürperme yerini bir engin muhabbete terk ederdi. Sevgi dolardı kişinin gönlüne. (*Yekùlü nâitühû*) Onu vasfedecek kimse şöyle vasfederdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba’dehû mislehû*) ‘Ondan önce de, ondan sonra da, onun gibisini görmedim.’ derdi.” Başka türlü anlatmak mümkün değil. “Ne ondan önce, ne de ondan sonra emsâlini görmedim.” derdi.

Ashab-ı kirâm Rasûlüllah’ın yüzüne bakamazlardı ona olan iclâlinden. Abdullah ibn-i Amr ibni’l-Âs RA diyor ki:

“—Rasûlüllah’a olan hürmetimden, saygımdan, o derin duygulardan, doya doya yüzüne bakamadım. Bir kere şöyle doya doya yüzüne bakamadım.” diyor.

Herkes bakamazdı yüzüne Rasûlüllah Efendimiz’in. Mescide girdiği zaman bütün insanlar, başları önünde öyle dururlardı. Konuştuğu zaman, başlarının üstüne kuş konmuş da, kıpırdasalar kuş uçup kaçacakmış gibi dinlerlerdi Rasûlüllah Efendimiz’i. Herkes hayran, herkes mest... Sergerdân olmuş hepsi, öyle dururlardı. Ebû Bekr-i Sıddîk bakabilirdi, Ömerü’l-Fârûk bakabilirdi; *rıdvânu’llàhi aleyhim ecmaîn*... Tebessüm ederlerdi, o da onlara tebessüm buyururdu. Öyle bir zât-ı celîl...

Tabii, yanına girdi mi insan, mümkün mü, dünya silinir gözünden, ahiret ehli olur insan. Nurlara gark olur insan. Bu

böyle.

İşte insan o hali muhafaza edemez. Dışarı çıktığı zaman, eh çoluk var çocuk var, "Hanımla çarşıdan ne alacağız, pazardan ne alınacak, evin ihtiyacı ne?" bilmem ne... Çoluk çocukla, "Oğlum ne istiyorsun?" bilmem ne, derken hani dünya meşguliyetleri insanı sarar, o eski hal devam etmez. Devam etse, melekler gelir ziyaret eder insanı. Öyle yüksek bir zât olur insan, öyle kıymetli bir kimse olur.

"—Normal." demiş oluyor Rasûlüllah Efendimiz. Yâni, "Kàdir olamazsınız o hali muhafaza etmeğe..."

Hiç Rasûlüllah'ın huzuru ile, meclisi ile dışarısı bir olur mu? Mümkün mü? Arkasından da teselli için buyuruyor ki:

"—Merak etmeyin, Allah-u Teàlâ Hazretleri *Gaffâru'z-zünûb*, geniş mağfiret sahibi, lütfu, keremi çok... Eğer siz hiç günah işlememiş olsaydınız, günahsız, mâsum kimseler olsaydınız, Allah günah işleyen kullar da yaratırdı, başka halk yaratırdı, başka kimseler yaratırdı. Hata etsinler, hatalarını anlasınlar, boyun büküp gözyaşı döksünler de, 'Yâ Rabbi! Ben ettim, sen eyleme...' desinler diye."

Ben ettim anı ki, bana yaraşur;
Sen eyle ânı ki, sana yaraşur.[192]

---

[192] Sultan II. Bayezid'e (1447-1512) ait şiirin tamamı şöyle:

Hudâyâ! Hüdâlık sana yaraşur.
Nitekim gedâlık bana yaraşur.

Çün sensin, penâhı cihan halkının.
Kamudan sana iltica yaraşur.

Şah oldur kim, kulluğun etti senin.
Kulluğun olmayan şah gedâ yaraşur.

Şu baş kim sana secde eylemeye,
Şah ise zî rupâ yaraşur.

Şu dil kim, mârizi gamındır senin.

“Ben işte aciz, nâçiz, zalim bir kul olarak bu hataları işledim. Ama sen Gaffâru'z-zünûb'sun, Ekremü'l-ekremîn'sin, Kàdı'l-hàcât'sın, hàcetler senin kapında biter, revâ olur. Her türlü lütuf, kerem sendedir. Sen de sana lâyık olanı yaparsın. Affedersin, büyükler büyüğüsün!” demek yâni.

Allah başka bir halk getirirdi, onlar da günah işler, hata ederlerdi, Allah onları affederdi. Mağfireti yer bulacak, mağfireti muhatap bulacak, mağfireti işleyecek, mağfireti görünecek... Afv u mağfireti...

Onun için, günah ehli insanlar, korkmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا (الزمر:٥٣)

(*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) “Allah bütün günahları, hepsini affeder dilerse.” (Zümer: 53) E dilerse affeder, dilemezse affetmez. Diyor ki şerhte:

“—Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri cümle insanların hepsini, hiç istisnasız götürse, cehenneme atsa, azaplandırsa zulmetmiş olmaz. Neden? Hepsi hak etmiştir. Boyunu geçmiştir herkesin işlediği suçların günahları.”

Allah-u Teàlâ Hazretleri lütf u kereminden bağışlıyor zaten. Bedava yaşıyoruz yâni. Bedavadan yaşıyoruz. Bizim ettiğimiz

---

Ana zikrin ile şifâ yaraşur.

Gerçi kim isyanımız çokdurur,
Sözümüz yine Rabbenâ yaraşur.

Ben ettim anı kim bana yaraşur.
Sen eyle anı kim sana yaraşur.

Şu gündeki hiç çaresi kalmaya
Ana çaresi Mustafa yaraşur.

hatalar, kusurlar affolunur şeyler miydi? Çoktur ama, Allah affediyor.

Bu sözün arkasından şimdi hiç birinizin hatırına geliyor mu ki:

"—Oh camiden çıktım mı, dosdoğru günah yerine..."

Öyle bir mânâ yok değil mi? "Madem Allah affediyormuş, gideyim!" dersen, o zaman helâk olursun. Allah, öyle inadına hareket edeni, çok fena durumlara düşürür. O mütevâzi kullar için, haddini bilen kullar için, boynunu büken kullar için...

"—Yâ Rabbi nefsim var, içimde bir nefis var, dışarıda bir düşman var, şeytan. Sonra şu dünya süslenmiş, bezenmiş, çepeçevre etrafımda kaynayıp duruyor. Çeşit çeşit tuzakları, hileleri var. Sana gelmek istiyorum ama, küçük bebeğin yürümesi gibi, yürümeği yeni öğrenen bir bebeğin karşı tarafa gitmesi gibi, düşe kalka işte... Bu kadar yapabiliyorum, affet yâ Rabbi, kusuruma bakma!" diye tevazù ile iltica edeni affeder.

Yoksa günah işliyor, "Nasıl olsa affedecek!" gibi bir mantık, terbiyesizliktir. Allah da terbiyesizliği affetmez ve çok cezalandırır. Yâni, burada günahı teşvik gibi bir mânâyı kimse çıkarmasın. Günahkâr isek —ki hepimizin nice nice suçlarımız vardır— mahzun olmayın, ye'se düşmeyin, ümitsizliğe kapılmayın; Allah affeder.

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!
گر کافر و گبر و بت‌پرستی بازآ!
این درگه ما درگه نومیدی نیست؛
صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
İn dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!
Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, *putperest de olsan* dön, bu hak yola gel!
Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;
Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine gel!

Bundan başka kapısı yok ki halkın. Sokak değil ki bu. Bir kapıyı çalar dilenci; oradan kimse bir şey vermezse, öteki kapıyı çalar... Oradan kimse bir şey vermezse, öteki kapıyı çalar. Sokak değil ki, tek kapı... Bârgâh-ı ilâhî, bârgâh-ı samedânî, bir tek kapı. Eğer o kapıda durup lütfa erersen, erersin. Koğulursan, gidecek başka kapı yok.

İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri diyor ki:

إِلٰهِى ، عَبْدُكَ الْعَاسِى أَتَا كَا

مُقِرًّا بِالذَّنْبِ فَقَدْ دَعَا كَا

(*İlâhî, abdüke'l-àsî etâkâ*) "Yâ Rabbi, şu âsî kulun kalktı, işte senin huzuruna geldi. (*Mukırran bi'z-zenbi fekad deàkâ*) Evet, hatasını biliyor, suçlu, günahlı... Onun için boynu bükük, mahcup ama, sana duâ eder bir vaziyette geldi yâ Rabbî!" diyor.

فَإِنْ تَغْفِرْ ، فَأَنْتَ أَهْلِ لِذَا كَا

وَإِنْ تَطْرُضْ ، وَمَنْ يَرْحَمْ سِوَا كَا

(*Fein tağfir, feente ehli lizâkâ*) "Eğer affedersen, sen Gaffârü'z-zünûb'sün, affedicisin yâ Rabbî; affedersin. (*Ve in tatrud, ve men yerham sivâkâ*) Yâ Rabbî, kapından kovarsan, ben nereye gideyim? Artık bana kim merhamet eder yâ Rabbî?"

"Affedersen, eh, sen affedicisin, bu sana yaraşır. Ya aksi olur da kapından koğarsan, yâ Rabbi senden başka beni kim affeder?"

diyor şair. İbrâhim ibn-i Edhem demiş derler bu sözü. Yâni, koğarsa yandık.

"—Defol kapımdan, alçak! Ben sana o kadar nimetleri ihsân eyledim, sen küfreyledin. Ben sana o kadar lütfeyledim, sen zulmeyledin. Defol!" derse, gidecek kapı yok.

Mahvoldu insan. Helâk olur, mahvolur. Ama öyle yapmıyor işte. Zulmedici değil. *Erhamü'r-râhimîn*, merhametlilerin en merhametlisi. *Ekremü'l-ekremîn*, kerem sahiplerinin, cömertlerin en cömerdi. *Gaffârü'z-zünûb*, günahları çok çok bağışlayı bağışlayıverici. *Settârü'l-uyûb* ayıpları örtü örtüverici.

Adın senin Gaffâr iken, ayb örtücü Settâr iken;
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim sana![193]

---

[193] Şeyh Ahmed Kuddûsî'ye (1769-1849) ait şiirin tamamı şöyle:

Ey rahmeti bol padişah, cürmüm ile geldim sana!
Ben eyledim hadsiz günah, cürmüm ile geldim sana!

Hadden tecavüz eyledim, deryâ-yı zenbi boyladım
Ma'lûm sana ben neyledim, cürmüm ile geldim sana!

Senden utanmadım hemân, ettim hatâ gizli ayân
Vurma yüzüme el-amân, cürmüm ile geldim sana!

Aslım çü bir katre menî, halk eyledin andan beni
Aslım denî, fer'im denî, cürmüm ile geldim sana!

Gerçi kesel fısk u fücur, ayb u zelel çok hem kusur;
Lâkin senin adın Gafûr, cürmüm ile geldim sana!

Zenbim ile doldu cihan, sana ayân zâhir nihân;
Ey lütfu bî-had Müsteàn, cürmüm ile geldim sana!

Adın senin Gaffâr iken, ayb örtücü Settâr iken
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim sana!

Hiç sana kulluk etmedim, râh-ı rızâna gitmedim;
Hem buyruğunu tutmadım, cürmüm ile geldim sana!

Böyle diyeceğiz. Yâni büyükler böyle demiş. Edeb bu... Başka çaresi yok. Tevbe istiğfâr edip, boyun bükeceğiz.

"—Yâ Rabbi! Kapında duruyorum. Bir gedây-ı bî-ser u pâ; elsiz ayaksız, mecalsiz dermansız, ihsâna muhtaç bir dilenci gibi geldik kapına..." diyeceğiz, yalvaracağız, yakaracağız.

Ama nimetlerin kadrini bilirsek, şükrünü edersek... Nice kullar vardır ki, kimisi de dua makamında değil de, naz makamında... Nice kullar da var, "Yâ Rabbi, şu Ümmet-i Muhammed'i affetmezsen olmaz!" diye, nice başka derece almış kullar da oluyor.

b. Meleklerle Musafaha

Geçelim öteki hadis-i şerife. Bu da bu bahsettiğimiz konunun benzeri bir hadis-i şerif. Bunu da Enes RA rivâyet eylemiş. Onun da râvî zincirindeki şahısların hepsi güvenilir kimseler bunu da teberrüken okuyup mânâsını verip geçiverelim:

لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي ، تَكُونُونَ عَلَى الحَالِ الَّذِي ، تَكُونُونَ

عَلَيْهِ لَصَافَحَتْكُمُ المَلاَئِكَةُ بِطُرُقِ المَدِينَةِ (ع. عن أنس)

RE. 357/3 (*Lev ennekûm izâ haractüm min indî, tekûnûne ale'l-hàli'llezî, tekûnûne aleyhi lesàfehatkümü'l-melâiketü bi-turûki'l-medîneh.*) "Eğer siz benim yanımdan çıktığınız zaman, şu anda olduğunuz hal üzere kalabilseydiniz, Medine'nin

---

Bin kerre bin ey padişah, etsem dahi böyle günah;
Lâ taknetù yeter penah, cürmüm ile geldim sana!

İsyanda Kuddûsî şedîd, kullukta bir battal pelid;
Der kesmeyip senden ümîd, cürmüm ile geldim sana!

sokaklarında melekler gelip elinizi musafaha ederdi. Ayan beyan görünürdü size de elinizi tutup musafaha ederlerdi.

'—Ey mübarek mü'min, uzat elini de musafaha edeyim!' diye… Öyle olurdunuz." diyor.

Burada da böyle, "Medine'nin sokaklarında melekler musafaha ederdi." diye belirtmiş. Burada yalnız diyor ki şârih, yâni Gümüşhanevî Hocamız izahında diyor ki:[194]

أى مصاحفة معاينة ، فالملائكة يصافحون أهل الذ كر ساعةً فساعة.

(*Ey musàhafetü muàyeneh*) "Gözle görünür musafaha... İnsanın insanın elini tutup da el sıkışması gibi görünürdü. Zira, (*fe'l-melâiketü yusàfihùne ehle'z-zikri sâaten fesâah*) zaten ehl-i zikirle melekler zaman zaman musafaha ederler. Hiç görülmez bir şey değil. Zikir erbâbıyla zaten melekler gelip gelip musafaha ederler zaman zaman... Bu hadis-i şerifte bahsedilen, gözle görünür, insanın insanı el tutup sıkması gibi olandır." diye izah veriyor.

Demek ki insan ehl-i zikir oldu mu, zikir erbâbı oldu mu, o zaman zaten nelere eriyormuş insan.

"—E hocam, yâni Hû mu çekelim?"

Aman herkesin ödü patlıyor. Yâhu, Allah demekle ne olur? Allah, Allah diyorsun, dinimizin emri. Namazı bitiriyorsun, *Sübhàna'llàh, Sübhàna'llàh* diyorsun, *El-hamdü li'llâh, El-hamdü li'llâh* diyorsun... Otuz üç defa *Allàhu ekber, Allàhu ekber* diyorsun... *Lâ ilàhe illa'llàh* diyorsun. Ne olacak? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emri zikretmek.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيراً. وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً

(الأحزاب:٤١-٤٢)

---

[194] Gümüşhanevî, *Levâmiü'l-Ukùl*, c.III, s.710.



(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikren kesîrâ*) "Ey iman edenler! Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni çok zikir ile zikreyleyin! (*Ve sebbihûhu bükraten ve esîlâ.*) Sabah akşam onu tesbih eyleyin!" (Ahzâb, 33/41-42)

Peygamber Efendimiz'e sormuşlar:

"—Amellerin en üstünü nedir, hangisidir yâ Rasûlallah?"

Herkes bir şey işliyor ya... Çeşme mi yaptırayım, han mı yaptırayım, hamam mı yaptırayım, yardım mı edeyim bir arkadaşıma, hizmet mi edeyim, kitap mı okuyayım, Kur'an mı okuyayım? "En hayırlısı hangisidir?" diye sormuşlar. Bunları saymamışlar ama, ben izah olsun diye söylüyorum.

Peygamber SAS Efendimiz de, en hayırlı amelin Allah'ı zikretmek olduğunu buyurmuştur.

Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah, cihaddan, harb etmekten de mi üstün?"

"—Evet harb etmekten de üstün. Sen kılıcını alıp düşmanın karşısına çıkarsın, ona kılıç çalarsın, o sana kılıç çalar... O

durumdan da üstün.”

Zikrullah çok önemli! Neden? Hayatın gayesi olan ma’rifetullah zikrullahla olur da onun için.

“—Bu hayatımızın gayesi ne? Neden geldin dünyaya? Bu yaşa gelmişiz. Saçımızı sakalımızı ağartmağa başlatmışız. Niye geldik bu dünyaya?”

Bu hayata gelmekten gàye, şu kâinâtın sahibini bilip, bulup, ona kulluk etmek. Gaye o... Onu bilmek, ma’rifetullah; onu sevebilmek, onu tanıyabilmek... Gaye o.

Nasıl olacak? Zikredersen olur. Zikredince olur. Zikirle oluyor. İşte o zaman melekler gelir, musafaha da eder diyor.

c. Yağmuru Yıldızdan Bilmek

لَوْ أَمْسَكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمَطَرَ عَنْ عِبَادِهِ خَمْسَ سِنِينَ، ثُمَّ أَرْسَلَهُ، لَأَصْبَحَتْ طَائِفَةٌ مِنَ النَّاسِ كَافِرِينَ، يَقُولُونَ: سُقِينَا بِنَوْءِ الْمِجْدَحِ

(الدارمي، حم. ن. ع. حب. ض. عن أبي سعيد)

RE. 357/4 (*Lev emseka’llàhu azze ve celle’l-matara an ibâdihî hamse sinîn, sümme erselehû, leasbaha’t-tâifetün mine’n-nâsi kâfirîn, yekùlûne: Sukînâ bi-nev’i’l-micdeh.*)

Bu da yağmurla ilgili bir hadis-i şerif.

Yağmuru kim yağdırıyor?

“—İşte hocam sular buharlaşıyor, rüzgâr sürüklüyor. Hava şartları müsait olunca, soğuyunca, havadaki su buharı yoğunlaşıyor, aşağıya yağmur olarak düşüyor...”

Anladım, şekil bu. Bunu anladık tamam. Kim yağdırıyor? Bazen ben Ankara’da Esenboğa’da bakıyorum yağmur yok, şehri sel götürmüş. Niye oraya yağıyor, öbür tarafa yağmıyor. Neden bir tarlaya geliyor, öteki tarlaya gelmiyor? Neden bazı yerde

yağmursuzluktan insanlar kırılıyor, toprak çatır çatır çatlıyor? Nereye, niçin, nasıl, kim yağdırıyor?

Allah CC, Allah-u Teàlâ Hazretleri. Neden? Senin o Fizik dediğin, Kimya dediğin, Biyoloji dediğin her kanunu koyan o. Şu kâinâtın sahibi o ve mutasarrıfı o. Yâni, şu kâinat dönüyor ya, çalışıyor ya tıkır tıkır, işliyor ya, işleten o. Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri hıfzetmese, kim tutabilir? Şu gökleri kim tutabilir, şu yıldızları kim tutabilir? Şu dünyayı kim döndürebilir, kim çevirebilir?

(*Ve lein zâletâ in emsekehümâ min ehadin min ba'dih*) Bu yerle gök yıkılmağa başlasa kim tutacak, çatlamasını kim önleyecek? Kimse önleyemez. Allah-u Teàlâ Hazretleri hıfzediyor. Nasıl? Güç, kuvvet, kudret, ilim, irade, her şey onda da ondan... Her şey ondan... Güç sahibi. Bir şeyin olmasını dilediği zaman ol diyor, oluyor. Olma derse olmuyor.

"—Hocam, ben de bazı şeyler yapabiliyorum."

Yapabiliyorsun ama, onun müsaadesiyle yapıyorsun. Felçli adam niye kolunu kıpırdatamıyor, söyle bakalım? O istemiyor mu kolunu kıpırdatmak?

"—Kıpırdatamıyor hocam işte, o felç olmuş."

Bak, demek ki yapamıyor istediğini. Allah-u Teàlâ Hazretleri dilerse yaptırır, dilemezse yaptırmaz. Dilerse yağmuru yağdırır, dilemezse yağdırmaz. İnsanlar zekâtı vermezler, cimrilik yaparlarsa Allah kıtlık verir, ceza verir, yağdırmaz. Dilerse yağdırır, tufan alır etrafı... Her şey hikmetle, her şeyi yerli yerince. Yâni biraz izah olunsa sana, "Tamam, ne iyi olmuş, tam yerli yerince!" dersin.

"—Yâ Rabbi! Bana hikmetini göster." demiş eski peygamberlerden birisi.

"—Olur, sana hikmetimi göstereyim. Çık şu çeşmenin üstündeki ağacın dalları arasına saklan, aşağıya bak!" buyurmuş Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Çıkmış o peygamber, dallardan aşağıya, çeşmeye bakıyor.

Atlının birisi gelmiş, çeşmeden su içmiş, oturmuş. Hayvanını sulamış, yüzünü gözünü yıkamış, terini akıtmış, gitmiş... Ama giderken, çeşmenin baş tarafında kesesini bırakmış. Altın kesesi. Hani böyle şey yaparken, orada kalmış.

Biraz sonra bir başka adam gelmiş. O da elini yüzünü yıkamış filan derken, keseyi görmüş, almış. Yallah gitmiş başka tarafa...

Biraz sonra bir başka adam gelmiş, o da orada elini yüzünü yıkarken, birinci atlı koştura koştura çeşmenin başına dönmüş, gelmiş. O üçüncü şahsa diyor ki:

"—Ver benim altınımı! Altın dolu kesemi ver bana!"

"—Ne kesesi? Haberim yok..."

"—Saklama! Sakladın değil mi, saklama, öldürürüm seni."

"—Yâ haberim yok!"

"—Hayır o keseyi sen aldın. Çünkü yoldan gerisin geriye geldim. Senden başka hiç kimse geçmedi. Yâni benim arkamdan bir kimse gelseydi yolda, onun yakasına yapışacaktım. Hiç kimse geçmedi. Sensin burada işte. Az önce buradan ayrılmıştım, döndüm sensin. Ver!"

"—Vermem, yok."

"—Var!" derken kavga gürültü... Vuruyor adama, deviriyor, gidiyor.

Peygamber yukarıda, bakıyor tabii. Diyor ki:

"—Yâ Rabbi! Hiç anlayamadım hikmetlerini. Hani hikmeti anlamak için ağacın üstüne çıkmıştım ama, hiç bir şey anlayamadım. Keseyi düşüren bu, alan ikinci şahıs, yerde yatan üçüncü şahıs..."

Diyor ki:

"—Ey peygamberim! Bu birinci adamın ikinci adama o kadar borcu vardı. Gasbetmişti, zulmetmişti, almıştı, vermiyordu. O yerine gitti. Bu üçüncü adamgilin de, birinci adamgile bir kısas borcu vardı. O da onların ailesinden birisini öldürmüştü, hak etmişti de şimdi cezasını çekiyor."

"—Haa, anladım yâ Rabbi!" diyor.

Her şeyi böyledir Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin. Her şeyi hikmetlidir. Bak dikkat et! Hikmet denilen şeye bundan sonra biraz bak! Hadiselerin içinde başına gelen, yaptığın, ettiğin, sabahleyin yaptığın işe bak, akşam başına gelene bak, gündüz başına gelene bak! Söylediğin söze bak, karşılığına bak! Yaptığın ibadete bak, karşılığına bak! O zaman hikmetleri, sen de yavaş yavaş görmeğe başlarsın. Haa, tamam dersin, kâinatın ne kadar muntazam çalıştığını, intizamsız gibi görünen şeylerin bile ne kadar yerli yerinde olduğunu o zaman anlarsın.

Şimdi hadis-i şerife dönüyoruz bu izahtan sonra:

(*Lev emseka'llàhu azze ve celle*) "Eğer Allah-u Teàlâ Hazretleri yağmuru kullarından beş sene esirgese, yağdırmasa, tutsa yağmuru, beş sene yağmur yağdırmasa; (*sümme erselehû*) ondan sonra gönderse, (*leasbaha't-tâifetün mine'n-nâsi kâfirîn*) gene insanlardan bir grup, bir taife kâfir olurlar da, derler ki: (*Sukînâ bi-nev'i'l-micdah*) 'Şu üç tane yıldız var ya, filanca burçtaki şu isimli üç tane yıldız, onların hürmetine bize yağdırıldı bu yağmur, yağmur ondan indi.' derler."

Bu hadis-i şerifin izahında deniliyor ki: Eski Araplarda bir inanış varmış. Yağmuru gökteki bu *nev'ü'l-micdah* denilen, üç yıldızdan müteşekkil bir takımyıldızı yağdırıyor sanırlarmış eski cahiliye devri Arapları. *Micdah* da böyle tahta çekiç gibi bir alet... Buğdayı dövüp dövüp de, yenilecek hale getirirlermiş onunla, böyle tak tak tak tak döğüp... Ona benzediği için, üç kollu olduğu için, üç yıldız da öyle duruyor orada diye ona micdah denmiş. O yıldızlar yağdırdı der diyor insanların bir kısmı.

Allah Allah... Bak sen şu cahiliye Araplarına ki, yıldızda da bir şey var sanıyorlar da, yağmuru da yıldızdan biliyorlar. Tüh, ne kadar cahillermiş değil mi?

"—Evet cahiller hocam."

Peki gazetelerdeki yıldız fallarına ne buyurursunuz? Adam —veya kadın— sabahleyin hemen gazetenin yıldız falı sayfasını açıyor. Benim burcum esed burcu, aslan burcu, kova burcu, ikizler

burcu... Bakalım benim bugün başıma ne gelecekmiş? Üç tane misafir gelecek, eline bir para geçecek, şöyle bir üzüntüye uğrayacaksın... "Tamam, dediği gibi de çıktı." derse, yandı şap gibi! Yıldızları tasdik etti mi, öyle falı tasdik etti mi, yandı şap gibi... Öyle şey yok! Her şey Allah'tandır. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm!*

Eski ümmetleri ayıplıyoruz da, bak kendimizde de ne kadar yaygın kusurlar var. Hani bizim şu ilericiler, şeyciler, gericilikle filan uğraşan adamlar? Hani bâtıl inançlarla, hurafelerle uğraşanlar neredeler? Hani bak yıldızlardan medet umuyorlar adamlar. Yıldızların insanın misafiriyle, şeyiyle ilgisi olur mu? Başına gelecek üzüntülü, sevinçli şeyle ilgisi olur mu? Ona hiç kimse gık demiyor.

Demek ki, buradan bir şey daha benim hatırıma geliyor ki, biz etrafımızdaki şeyleri de alışkanlıkla görmeden geçiyoruz. Her şeyi aklın mantığın süzgecinden geçireceğiz. Yaptığımız işe, İslâm'a uygun mu değil mi diye bakacağız. Her şey Allah'tan! Öyle şey olur mu, yıldızın ne hükmü var?

Eskiden böyle inanırlarmış da bak Peygamber Efendimiz 1400 sene önce, o zaman fizik, kimya, coğrafya, matematik vs. filan yok. Çöl... Kum... Dere tepe böyle bir sürü kum, veya çatır çatır volkanik kaya arasında yetişmiş bir inci tanesi Rasûlüllah SAS Efendimiz. Bak o söylüyor 1400 sene önce. 1400 sene sonra da 20. Yüzyılın münevverleri, mühendisleri vs.leri hâlâ yıldız falından meded umuyor.

(*Leasbaha't-tâifetün mine'n-nâsi kâfirîn*) "İnsanlardan bir tâife gene kâfir olurlardı da, şu yıldızlar bize bu yağmuru gönderdi derlerdi."

Niye beş sene dedi? "Eğer yıldızlar yağdırsaydı..." demek istiyor Rasûlüllah Efendimiz, mantıkî muhakeme yapıyor ashabını irşâd etmek için. "Eğer yıldızlar yağdırıyor olsaydı, beş senede onlar gene oradaydı. Niye o zaman yağdırmadı beş sene boyunca? Mantıkî değil!" demek istiyor.

Bizim dinimiz tamamen, her şeyi itibariyle böyle akla, mantığa muvafıktır, ilme, irfâna destektir. Hatta, ilimden, irfândan önde gider bizim dinimiz de, ilim ve irfân da arkasından böyle tevâzû ile gelir.

Bunu kim söylüyor? Fransız profesörü söylüyor. "Bizim ilimlerimiz Kur'an'ı arkasından takip ediyor." diyor. Ben methetsem, "Hoca sen hocasın zaten, müslümansın, taraf tutuyorsun." derler. Fransız profesörü söylüyor. "1400 yıl önce bulduğu şeyleri biz 1400 sene sonra buluyoruz." diyor, "Arkasından gidiyoruz Kur'an-ı Kerim'in." diyor. "O önder, o lider, biz onun peşinden gidiyoruz." diyor Fransız.

"—E hocam, bize de hani Kur'an-ı Kerim gericilik mericilik, çöl kanunu filan diye öğretiyorlardı, söylüyorlardı bazen..."

Eh gözünü açan kazanır. Bak biz asırlardır Irak'a, Suriye'ye, Arabistan'a hakim olmuşuz... Ben tarih kitaplarında okurdum:

"—Hicrî 654 senesinde Hicaz'da bir büyük ateş zuhur etti, her tarafı aydınlattı, günlerce sürdü."

Tarih kitabı böyle yazar. Cevdet Paşa tarihine bakın. Yâni, onlar da Arap tarihlerinden naklettikleri için, oralarda da vardır. Şu tarihte böyle ateş çıktı, filanca tarihte böyle ateş çıktı...

Ne der insan? "Amma da atmış tarihçi!" der, değil mi? Üç gün, beş gün çölden ateş çıkmış, üç gün, beş gün devam etmiş her tarafı aydınlatmış. Bilmem hangi kasabadan bilmem hangi kasabaya kadar görülmüş...

"—Amma da hurafe! Ne kadar uydurmuş!"

Sen hurafe diyorsun, İngiliz, Fransız, Alman onu okuduğu zaman gözü açılıyor, düşünüyor:

"—Bu adam alim adam, boş yere söylemez. Bu büyük bir tarihçi..." diyor.

O bizden iyi ölçüyor bizim alimlerimizi. Biz bilmeyiz. Kim ne demiş bizim haberimiz yok. Uyumuşuz çünkü, unutmuşuz. Müslümanız dedik mi, böbürlenmekten kimse yanımıza yanaşamıyor ama, ne İslâm'ı biliyoruz, ne kültürümüzü biliyoruz,

ne tarihimizi biliyoruz, ne tarihimizde bizim yüzümüzü ağartacak, göğsümüzü kabartacak şeyler var, onlardan haberdârız... Bir şeyden haberimiz yok.

O diyor ki:

"—Bu tarihçi ciddi bir alim. Durup dururken bunu yazmaz. Nedir acaba?"

Gidiyor, bakıyor, inceliyor inceliyor, buluyor adam. Petrol var, tabii gaz var... Bir zelzele olmuş, ondan sonra çıkmış ateş. Demek ki birisi oradan ateş yakmak istedi, yer fayından, zelzele kırığından aşağıdan petrolün tabii gazı yukarıya sızdı, üç gün, beş gün devam etti. Yâni mesele bu. İnceliyor, petrolü buluyor. Ondan sonra da:

"—Osmanlılardan bu ülkeleri nasıl ayırırız acaba, ne yapalım, ne edelim? Buraları almamız lâzım! Dünyanın hazineleri var bu çöllerin altında... Osmanlılardan alalım. Nasıl alalım? Dışardan alamayız.

Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez;
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.

Yürekler toplu oldu mu, hepsi birden, bir gönül birliği içinde beraberce oldu mu, top sindiremez onu. Topun üstüne yürürsün, topu ateşleyecek adam ateşlemeğe fırsat bulamadan kaçar gider veyahut üç tanesi ölür. Ama ötekiler topu elde eder, bayrağı diker. Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.

"—Ne yapalım? Tefrika çıkartalım! Bulalım içlerinden casuslar, bulalım içlerinden ajanlar, biraz ceplerine para verelim, ayyaşları kandıralım, sarhoşları kandıralım, birbirine düşürelim, vurduralım, kırdıralım! Güzel, cafcaflı laflar da buluruz, söyleriz, tamam birbirlerine düşman olurlar." dediler.

Ben bunu kısaca karikatürize ederek anlatıyorum size ama, öyle parçalandı koca imparatorluk. Koca imparatorluk, emsalsiz bir devlet... Bugün elimizde olsa... Belgrat'tan kalkacaksın, Hicaz'a kendi toprakların içinde gideceksin. İster Yunan adaları

dediğimiz yerlere git, Ege... Ne güzel! Koy, körfez, ada, yarımada... Dantel gibi her tarafı işlenmiş. Çamlık... Fevkalâde güzel yerler. Tâ Atlas Okyanusu'na kadar bizim. Tunus, Cezâyir, Fas, Libya, Mısır, Süveyş kanalı, Kızıldeniz... Sudan'a kadar bizim. Sudan'a kadar. Düşünebiliyor musun? Akdeniz bir Türk gölü.

Neler kaçırmışız yâni. Neden kaçırmışız? Düşman bizi ilk önce yenememiş, içimize tefrika düşürmüş, ondan sonra başarı kazanmış.

Dün akşam bir nikâha gittik de bir şey anlattılar, orada yaşlılar anlattı, yaşlı kimseler vardı. Abdülhamid tahttan indirilmiş... Tahttan indirilince Sirkeci garından Selanik'e gönderilecek. Demiş ki:

"—Birkaç söz söylemek istiyorum şu toplanan insanlara."

Kimisi demiş ki:

"—Konuşmasın!"

Kimisi de demiş ki:

"—Yâ bu otuz üç sene memleketi idare etmiş, idareciydi. Bakalım belki tarihi birkaç söz söyler. Müsaade edelim, söylesin."

"—Pekiyi, konuş." demişler.

Cebinden bir beyaz mendil çıkartmış, cart cart, cart cart yırtmış parça parça...

"—Gàye ben değilim. Benim arkamda millet, devlet böyle parça parça parçalanacak hatırınızda olsun! Allah bu milleti korusun..." demiş, gitmiş trene.

Bak mendil parçalıyor hatırda iyi kalsın diye. Mendili parça parça parçalamış.

Abdülhamid'den sonra ne oldu? Bizim dediğimiz yerlere şimdi bizim diyemiyoruz. Yâni silmişiz defterden, hatırımızda değil. Oradaki candaşlarımızı da unutmuşuz. Canımız, ciğerimiz, akrabamız... Kimimiz Boşnak, kimimiz bilmem ne, kimimiz Çerkez, kimimiz... Hepimiz bir yerden göçmüş gelmişiz.

Gene dün akşam anlattılar, gözlerim yaşardı. Kafkasya'dan 93 muhacirleri gelirken demişler ki:



"—Hah, şimdi Osmanlı topraklarına girdik." İnmiş atından, yere secde etmiş. "Burası mübarek toprak! Burası Osmanlı toprağı" demiş, secde etmiş, toprağı öpmüş.

Şu toprak sevgisine bakın, şu vatan anlayışına bakın, şu sevgiye bakın, şu hürmete bakın! Böyleydi... Neleri kaybettik biz de, şimdi hiç bir şeyden haberimiz yok.

Hepimizin münevverliği gazete münevverliği... Gazete sayfalarında, günlük... O kadar. Eskiyi hiç ne bilen var, ne düşünen var, ne de yüreği yanan var. Bir tutturmuşuz birbirimize sen o partidensin, ben o partidenim, sen şu fikirdesin, ben bu fikirdeyim. Senin sakalın, benim saçım, senin bıyığın, benim bıyığım... Senin bıyığın aşağı sarkık, ötekisi yukarı dikik, berikisi badem bıyık, ötekisi bilmem ne...

"—Vay sen öyle bıyık mı bırakırsın, gel bakalım!"

Ne oluyorsun? Bu memleketin evladıyız işte. Hepimiz şehid torunlarıyız. Hepimiz mazlumuz. Hepimizin ailesinde bir yürek yarası vardır, bir kan izi vardır duvarımızda, canımızda yeni kapanmış yara vardır... Ne diye birbirimizi yiyoruz? Ne var yâni

bu topraklar hepimizin işte. Muhafaza edebilirsek ne mutlu! Ya muhafaza edemezsek?

"—Bir zamanlar İstanbul gibi şehir de bizim imiş. Yâ ne güzel bir şehirmiş... Tâ Karadeniz'den Marmara'ya kadar böyle nehir gibi bir şey ama, çok geniş bir su akarmış, Boğaz derlermiş." filan diye, masal gibi anlatırlarsa torunlarımız, ne olacak halimiz? Bir Çamlıca'sı varmış, bir Emirgân'ı varmış derler dedeler, anlatırlar derlerse ne yapacağız? Bizim memleket.

Ne oluyoruz yâni birbirimize. Sen sakallısın, ben başörtülüyüm, sen şöylesin, ben böyleyim... Ne oluyor? Uyanalım, kendimize gelelim. Atı alan Üsküdar'ı geçti, gidiyor. Çalıp çırpıp gidiyorlar memleketimizin tarihi zenginliklerini, kültür mirasını, yazma eserlerimizi... Her şeyimizi götürüyorlar. Biz hâlâ birbirimizle dalaşalım. Nasreddin Hoca'nın yorganı gibi. Yorgan gitti ama, kavgamız bitmedi bizim. Yorgan gitti, kavgamız bitmedi. Allah akıl fikir versin. İnsan düşünür kardeşine bir şey yapacağı zaman.

Eskilerden birisinin yanında... Eski dediğim, yâni ârif, kâmil kimselerden birisi. Yanında birisi bir müslümanı çekiştirmeğe kalkmış:

"—Hani filanca Ali Efendi, Veli Efendi filan var ya, şöyle kötü, böyle kötü..." demek istemiş.

Ne denir böyle olmayan bir kimsenin hakkında konuşmağa? Gıybet denir. Dinimizde günah. Yok böyle bir şey. Mecliste olmayan kimsenin aleyhinde söz söylenmez. Erkeksen yüzüne karşı söylersin:

"—Ben sende şu kusuru görüyorum..."

Hatta yalnız söylemek daha iyi... Yalnızca bir kenara git; "Sen sende şöyle bir kusur görüyorum, düzeltmen mümkünse düzelt! İzahı varsa, izah et. Ben kendim düzelteyim." gibi bir şey söylemesi lâzım insanın.

Aleyhinde konuşmağa başlayınca, o kâmil zât demiş ki:

"—Dur, bir şey soracağım." filan... Durmuş tabii.

"—Sen Hindistan'a cihada gittin mi gazaya?"
"—Gitmedim."
"—Çin'e gazaya gittin mi?"
"—Oraya da gitmedim."
"—Rum'a gazaya gittin mi?"
"—Hayır, o tarafları hiç bilmem."
"—E Afrika'ya gazaya gittin mi?"
"—Oralara da gitmedim."
"—E mübarek! Çin'in, Hind'in, Rum'un, Afrika'nın, Avrupa'nın kâfirleri senden emniyette, rahatta, sen müslüman kardeşinden ne istiyorsun?" demiş. "Ne istiyorsun müslüman kardeşinden. Eğer babayiğitliğin varsa, canın tezse, duramıyorsan, avucun kaşınıyorsa, yumruğun kaşınıyorsa, ille bir şeyler yapmak istiyorsan, buyur, cümle cihan halkı düşmanımız..."

Türk Hava Yolları'nın bürosuna bomba attılar, elçimizi öldürdüler, şöyle oldu, böyle oldu. Buyur meydan geniş. Bak ne kadar büyük dünya. Türkiye küçücük bir yer kaldı zaten. Kırpa kırpa şöyle haritada küçücük bir yer. Geniş dünya. Ne oluyor birbirimize bilmem ki. Allah akıl fikir versin!

d. Az Gülüp Çok Ağlamak

Bu hadis-i şerif de biraz, tüyleri diken diken edici bir hadis-i şeriftir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[195]

---

[195] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1689, no:4345; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.320, no:426; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.556, no:2312; Neseî, *Sünen*, c.III, s.83, no:1363; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12591; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.109, no:5792; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.396, no:2735; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.418, no:3105; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2379, no:6120; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no:8109; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.556, no:2313; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.247, no:7005; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.182, no:10393; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيراً (حم. م. خ. ت. ن. ه. حب. ق. عن أنس؛ حم. خ. ت. عن أبي هريرة؛ كر. حب. عن سمرة؛ كر. عن أبي الدرداء)

RE. 357/5 (*Lev ta'lemûne mâ a'lemü, ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîrâ.*) "Benim bildiğimi siz bileydiniz, benim bildiğim şeyleri siz bilmiş olsaydınız, muhakkak ki az güler, çok ağlardınız. Gülmeğe mecaliniz olmazdı, işiniz gücünüz ağlamak olurdu. Gülemezdiniz öyle kolay kolay, çok ağlardınız."

Bu ne demek? Diyoruz ya hepimiz, (*âmentü bi'llâh*) Allah'a imanımız var diyoruz, ahiret var diyoruz hepimiz, ahirete imanımız var. Yâni biz ölünce insanın mahvolup yok olduğu kanaatinde değiliz. Ahiret var. Hayatın şekli değişiyor.

وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لاَ تَعْلَمُونَ (الواقعة:٦١)

(*Ve nünşieküm fî mâ lâ ta'lemûn*) [Sizi bilmediğiniz bir âlemde tekrar var edelim diye, ölümü takdir ettik.] (Vâkıa, 56/61) buyruluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bilmediğimiz başka bir çeşit hilkat ile, bir başka ikinci hayata getirecek. İmanımız var.

Var ama, bunun arkasında neler yatıyor biliyor musun? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin intikamı da var orada:

وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ (آل عمران:٤)

Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.159, no:986; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.324, no:1395; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.98, no:2446; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.301, no:8251; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.127, no:30895; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.154, no:2096; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.397, no:17707; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.117, no:19006.

(*Va'llàhu azîzün zü'ntikàm*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri mutlak izzet sahibidir, mutlak galiptir, hükmü hakimdir ve intikam sahibidir." (Âl-i İmrân, 3/4)

Sanır mısın ki, bu yapılan zulümler geride kalacak, boş kalacak? İntikamı var Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin... Şöyle bir yakaladı mı, paçayı kurtarmak mümkün değil. Gitti insan.

O intikam, o azap nasıl acaba? Eh insanlar mâlûm, hani engizisyonlar falan kurmuş Avrupalılar, çarklar marklar... İnsanın ellerini bir tarafa bağlıyorlar, ayaklarını bir tarafa bağlıyorlar, çarkı çeviriyorlar, çatır çatır kemikleri ayrılıyor. Şişleri kızdırıyorlar, gözüne sokuyor, kulağına sokuyor, bilmem ne filan... İşkence. İnsanların düşünebildiği işkence türleri… Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri bir intikam almak istedi mi, ne olacak kim bilir cehennemde? Neler olacak kim bilir?

Sonra, ne hesap olacak! Ne ince hesap olacak ahirette... Bu amel defterleri açılacak, herkesin gün gün, an an, saat saat yaptıkları cümle işler sorulacak. Kendisine bunu niye böyle yaptın, bu niye böyle oldu diye sorulacak.

Bunu insanoğulları düşününce, gülmeye mecali kalmaz. Şimdi düşünmediğimizden gülüyoruz.

Benim rahmetli ninem öksüz büyümüş. Geceleyin bir karanlık odada yatarmış çocukken... Kendisi anlatırdı bize. Allah rahmet eylesin cümle geçmişlerimize...

"—Gündüz çocuklarla oynayıp dururken, akşam yatacağım oda aklıma gelince, bir köşeye oturuverirdim." derdi.

Karanlık odada korkarmış zavallıcık… Bir şey de diyemezmiş. Öksüz, kimsesi yok.. Karanlık odada cinden, periden, şundan bundan korkarmış. O korkudan dolayı hatırına geliverdi mi akşam yatacağı yer, otururmuş bir kenara... Arkadaşları gelirlermiş:

"—Yâ kalksana! Niye bozdun oyunu, niye durdun?"

E aklına geliverdi o karanlık oda, akşam vakti. İşte onun gibi yâni.

e. Ölümden Sonraki Şeyleri Bilmenin Etkisi

Bunun gibi bir hadis-i şerif daha, arkasından:

لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَنْتُمْ مُلاَقُونَ بَعْدَ الْمَوْتِ، مَا أَكَلْتُمْ طَعَامًا عَلَى شَهْوَةٍ أَبَداً، وَلاَ شَرِبْتُمْ شَرَاباً عَلَى شَهْوَةٍ أَبَداً، وَلاَ دَخَلْتُمْ بَيْتاً تَسْتَظِلُّونَ بِهِ، وَلَمَرَرْتُمْ إِلَى الصُّعُدَاتِ تَلْدُمُونَ صُدُورَكُمْ، وَتَبْكُونَ عَلَى أَنْفُسِكُمْ

(كر. عن أبي الدرداء)

RE. 357/6 (*Lev ta'lemûne mâ entüm mülâkûne ba'de'l-mevti, mâ ekeltüm taàmen alâ şehvetin ebeden, ve lâ şeribtüm şerâben alâ şehvetin ebedâ; ve lâ dehaltüm beyten testazillûne bihî, ve lemerertüm ile's-suudâti teldemûne sudûreküm, ve tebkûne alâ enfüsiküm.*)

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bu hadis-i şerifinde:

(*Lev ta'lemûne mâ entüm mülâkûne ba'de'l-mevti*) "Ölümden sonra karşılaşacağınız şeyleri eğer bilseydiniz, ölümden sonra başınıza neler geleceğini eğer bilseydiniz, (*mâ ekeltüm taàmen alâ şehvetin ebeden*) iştiha ile asla yemek yiyemezdiniz. Bilseydiniz ölümden sonra başınıza gelecekleri, seve seve pilava kaşık atamazdınız, seve seve yemek yiyemezdiniz."

(*Ve lâ şeribtüm şerâben alâ şehvetin ebeden*) "İştiha ile şarıl şarıl suyu içemezdiniz, asla." *Ebeden* demek, asla demek Arapça'da. "Asla öyle bir keyifle yemek yiyip, keyifle su içemezdiniz."

(*Ve lâ dehaltüm beyten testazillûne bihî*) "Ölümden sonraki şeyleri bilseydiniz, gölgelenecek evlere giremezdiniz."

Hicaz'da güneş çok şiddetli oluyor. Bak birkaç gün önce Hicaz'dan gelmiş arkadaş var, harmandan gelmiş köylü gibi.

Simsiyah olmuş yüzü, yanmış sıcaktan... Bir de yazın düşün, yumurta kaynıyor, pişiyor durduğu yerde... İnsan o zaman ne yapar? Hop, gölgeye sığınır.

"Gölgeleneceğiniz evlere giremezdiniz de, (*ve lemerertüm ile's-suudât*) sahralara kaçardınız." Şeydâ olurdunuz, aklınız başınızdan giderdi, mecnun olurdunuz da sahralara düşerdiniz ölümden sonra başınıza gelecekleri bilseydiniz. (*Teldemûne sudûreküm*) Sahralarda göğüslerinize vururdunuz böyle üzüntünüzden. Göğüslerinizi yumrukla yumruklardınız, (*ve tebkûne alâ enfüsiküm*) kendinize ağlardınız."

Tabii ölüm üç sınıf insana, üç türlü gelecek:

1. Allah'ın yüce, yüksek kulları var. Uyku gibi. Anlamayacak bile.

2. Orta iyi kulları var.

3. Aşağı, alçak, günahkâr, zalim, gaddar, hain, aldatıcı, hırsız, arsız, katil bilmem ne kullar var. Onlara da bir başka türlü gelecek.

İyilere hoşça gelecek. Kötülere çok sıkıntılı bir şekilde gelecek. Onun için, hadis-i şeriflerden öğrendiğimize göre, her sabah Hocamız'ın tertip ettiği dua mecmuasında okuyoruz:

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْمَوْتِ، وَفِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ؛ اَللّٰهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَكَرَاتِ الْمَوْتِ، وَلاَ تُعَذِّبْنَا بَعْدَ الْمَوْتِ.

(*Allàhümme bârik lenâ fi'l-mevti, ve fîmâ ba'de'l-mevt; allàhümme hevvin aleynâ sekerâti'l-mevti, ve lâ tuazzibnâ ba'de'l-mevt*) "Allah'ım, bize ölümü ve ölümden sonraki hayatı mübarek kıl! Allah'ım, bize ölüm anında acımızı hafiflet, ölümün zorluklarını bize kolay getir. Bize ölümden sonra da azap ettirme! Oralarda sıkıntılara uğratma!" diye, sabah akşam dua ediyoruz. Yâni bu çok zor bir iş olacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle gül koklamış gibi, gül koklar

gibi, öyle fark etmeden ahirete göçüveren, öyle hoş halli, iyi kullardan eylesin bizi...

Ama çalışmak şartıyla tabii... Hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz'in bize bildirdiği bir kaide var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ، وَ تُحْشَرُونَ كَمَا تَمُوتُونَ .

(*Temûtûn kemâ taîşûn*) "Nasıl yaşarsanız öyle öleceksiniz."

Nasıl yaşadın sen anlat bakalım. At yarışları peşinde miydin, kumarda mıydın, gaflette miydin, zevkte sefada mıydın?

"—Bu müslümanlar da yaşamasını bilmez ki! Ne sefâlı yerleri var bir bilseler... Anlamazlar..." mı diyordun, nasıl geçiriyordun?

Parayı nasıl kazandın, nasıl harcadın, nerelere harcadın? Öbür tarafta müslüman kardeşin açlıktan kıvranırken, sen bir keyfin, sefân için milyonları mı harcadın? Bir gece için ne kadar para verdin? Kimlere ne kadar paralar kaptırdın? Tabii nasıl yaşadıysa en son halinde, o gelecek.

Ankara'da bir vaiz arkadaş var, diyor ki: "Birisinin cenazesine çağırdılar, ölmek üzereymiş, gel dua ediver dediler, gittim. Adam kendinden geçmiş:

"—Vallah olmaz! İlle şu kadar olacak, bilmem ne olacak diye pazarlık yapıyor. Nedir bunun mesleği dedim. Meğer at alıp satarmış, at cambazıymış."

Yine aynı şahıs söyledi. Birisine uğramış;

"—Atsana papazı! Versene sineği... Versene kızı... Üçlüyü at!" bilmem ne deyip duruyormuş.

Demek ki, kumarla geçirdi vaktini. En son anda tabii alt şuur üstünden kontrol kalkınca, alt şuurda, içeride neler varsa, onlar çıkıyor meydana. Yaşadığı gibi ölecek insan ya, işte öyle olur.

Onun için, iyi yaşamağa gayret edelim! O öyle bir piyango değildir ki! Kötü kötü yaşa yaşa, en son anda bir hop öbür tarafa kapağı atıver. Öyle şey değil! Nasıl yaşadıysan öyle ölürsün.

(*Ve tuhşerûne kemâ temûtûn*) "Nasıl öldüyseniz, o hal üzere kalkacaksınız." Bir de o var. Günah üzere gitmişse insan... Allah korusun, meyhane köşesinde veyahut daha başka bir kötü yerde, daha başka bir kötü yerde... O hal ile bir de mahşer halkının karşısına çıkmak var.

Geçenlerde de söyledim. Bir yanardağ var, Roma'ya yakın, Vezüv yanardağı. Patlayıvermiş. Onun dibinde de bir Pompei diye şehir var. Külleri örtüvermiş. İnsanlar olduğu gibi o hal üzere... Kızgın küller üzerlerine gelivermiş, ölüvermişler. Yâni bir anda. Hani böyle bir filmi oynatıp dururken birden durduruveriyorlar da, aynen öyle kalıyor ya, öyle. Hayat birden küllerin altında duruvermiş. Tabii kızgın küller örttüğü için, ne mikrop var, ne başka bir şey var... Çürüme de olmamış.

Küllerin temizlenmesi de kolay. Süpürüp kazıyıp temizledikçe şimdi insanları çıkartıyorlarmış meydana. Kimisi kumaş tartıyor, kimisi para veriyor, kimisi para alıyor, kimisi içki içiyor, kimisi de ne kötü hallerde... Ne kötü hallerde ki, Allah başına ateş külü yağdırmış. Ceza.

(*Azîzün zü'ntikàm*) İntikam sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri. İntikamını bazen dünyada da alır. Yâni bunlar şaka değildir, oyuncak değildir. Belki biz doğru anlatamıyoruzdur, kuvvetli anlatamıyoruzdur ama arif olan anlar. Leb demeden leblebiyi anlar. Bu ciddi bir iştir yâni.

Ölüm ciddi bir iştir. Bir kere sermaye bitiyor, kesiliyor. Tamam, imtihan müddeti bitti deniliyor insana. Nasıl yaşadıysan o. Hiç imtihan olduğunu, buranın ahiretin kazanç tarlası olduğunu hatırımızdan çıkartmamız lâzım. Hiç, asla!

Ne zaman biteceğini de bilmiyoruz. Çünkü sırayla da gelmiyor. Önce ağabeyim gidecek, ondan sonra onun küçüğü gidecek, ondan sonra o gidecek, sonra ben gideceğim diyebilir miyiz? En küçüğe geliyor bazen, bebek gidiyor. Küçük bebek gidiyor. Bazen oğlu gidiyor da, oğlunun çocuklarına dedeler bakıyor. Belli olmuyor bu iş. O ihtiyar haliyle dedeler, nineler bakıyor bazen. Öyle olabiliyor.

Onun için, devamlı hazırlıklı olacağız. Bu işi en iyi bizim büyüklerimiz, evliyaullah, ulemamız düşünmüşler de, bize güzel tavsiyelerde bulunmuşlar:

"—Aman devamlı abdestli gez! Aman vasiyetin yastığının altında hazır olsun. Aman devamlı zikrullahla vakit geçir ki ölürken Allah diyebilesin. Lâ ilâhe illallah diyebilesin, kelime-i şehâdet getirebilesin!" diye tavsiyelerde bulunmuş.

"—Aman dargın olduğun kimselerle barış! Aman hak geçmiş kimselere götür hakkını ver, helalleş; ahirete hesap bırakma! İşini sağlam tut, temiz tut!" diye, böyle o tavsiyeleri tutmak lâzım.

Bu iş ciddi bir iştir. Oyuncak değildir. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi uyanık, àrif, âgâh, mütenebbih, fâzıl, kâmil kullar eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

30. 01. 1983 – İskenderpaşa